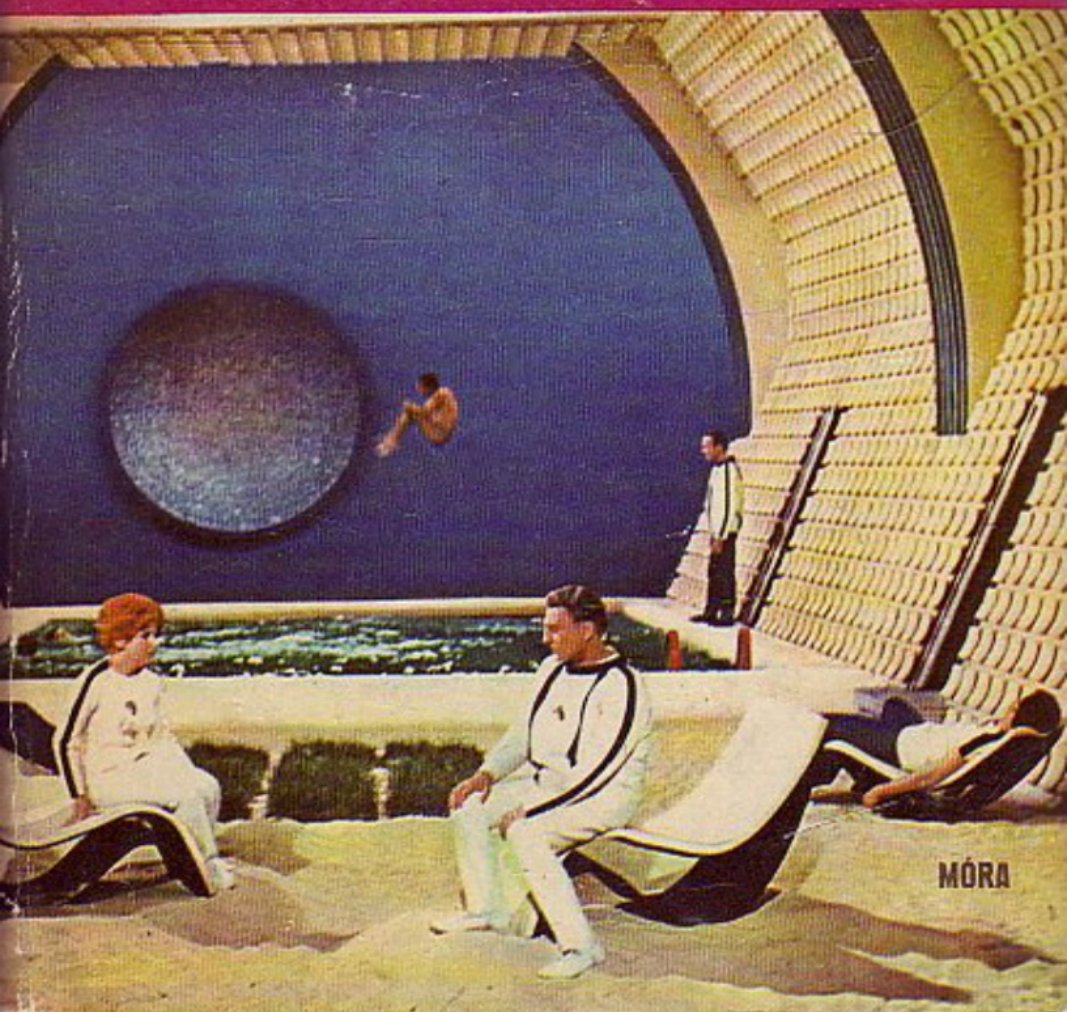

JEFREMOV

AZ ANDROMÉDA-KÖD

- Ivan Jefremov
- A SZERZŐ ELŐSZAVA
- 1. fejezet
- II. fejezet
- III. fejezet
- IV. fejezet
- V. fejezet
- VI. fejezet
- VII. fejezet
- VIII. fejezet
- IX. fejezet
- X. fejezet
- XI. fejezet
- XII. fejezet
- XIII. fejezet
- XIV. fejezet
- XV. fejezet
-

Ivan Jefremov

Az Androméda-Köd

Fantasztikus regény

Jefremov, Ivan A.

Az Androméda-köd

Fordító: Gallyas Ferenc

Illusztrátor: Kondor Lajos

Kiadás: Budapest; Uzsgorod, 1969

Kiadó: Móra Ferenc

Könyvkiadó; Kárpáti Kiadó

Móra Ferenc Könyvkiadó Budapest 1960

A SZERZŐ ELŐSZAVA

Egyik folyóiratunk még be sem fejezte regényem folytatásos közlését, amikor a mesterséges holdak már megkezdték száguldásukat bolygónk körül.

E megdönthetetlen tény jólesőn adja tudtomra, hogy regényem alapeszméi helyesek.

A kis holdak jelzései megcáfolhatatlanul és szemmel láthatóan igazolják az emberiség műszaki haladásáról álmodó képzelet szárnyalását, s az okosan felépített társadalom szakadatlan tökéletesedésébe és ragyogó jövőjébe vetett hitet. Az Androméda-ködben leírt álmok egyike csodálatos gyorsasággal valóra vált, s ez felveti előttem a kérdést: mennyire híven ábrázoltam a regényben a jövőendő történelmi távlatát? Írás közben megváltoztattam a cselekvés idejét: közelebb hoztam korunkhoz. Eleinte úgy láttam, hogy Földünknek és életünknek a regényben ábrázolt gigantikus átalakulása háromezer évnél hamarabb nem valósulhat meg. Számításaimat az emberiség egyetemes történetére alapítottam, de nem vettem tekintetbe a muszaki haladás gyorsulásának ütemét, főként pedig azt a gigászi lehetőséget és a lényegében szinte korlátlan hatalmat, amelyet a kommunista társadalom ad az emberiségnek.

Amikor véglegesen megformáltam a regényt, egy évezreddel közelebb hoztam az eredetileg eltervezett időszakot. De a mesterséges holdak fellövése azt sugalmazta nekem, hogy a regény eseményei még hamarabb is megvalósulhatnak. Ezért minden tervezett dátumot úgy változtattam meg, hogy az olvasó már most beleélhesse magát az eljövőendő korszakba.

A regény sajátos vonását az olvasó talán nem is érti meg rögtön: tele van tudományos adatokkal, fogalmakkal és kifejezésekkel. Nem figyelmetlenség ez, nem is vonakodás attól, hogy megmagyarázzak bonyolult tételeket. De csakis így láttam lehetségesnek, hogy a jövőendő színezetét adjam olyan korban élő emberek beszélgetéseinek és cselekedeteinek, amelyben a tudománynak mélyen át kell hatnia a fogalmakat, a képzeteket és magát a nyelvet is.

I. JEFREMOV

1. fejezet

VASCSTALLAG

A mennyezetről visszaverődő tompa fényben a műszerskálák valóságos arcképcsarnoknak látszottak. A kerek formájúak huncutul mosolyogtak, az oválisak szinte elolvadtak gögös önelégültségükben, a négyszögletesek belemerevedtek tompa önhittségükbe. A belsejükben pislálkozó kék, ibolya- meg narancsszínű és zöld fények csak fokozták ezt a benyomást.

Az előredomborodó kapcsolóasztal közepén egy széles, bíborvörös számlap vonta magára a figyelmet. Előtte — kényelmetlenül meghajolva — fiatal lány állt. Észre sem vette a mellette álló karosszéket, s az üveg felé hajtotta fejét. A visszaverődő vörös fény öregebbnek és szigorúbbnak mutatta fiatal arcát, éles árnyékokat vont előreálló, duzzadt ajka köré, hegyesebbé tette fitos orrát. Összevont, széles szemöldöke egészen feketének látszott, és elszánt, komor kifejezést adott tekintetének.

A különféle mérőműszerek finom zümmögését halk, fémes kattanás szakította félbe. A leány összerázkódott, fölegyeneseedett, és vékony karját a tarkójához emelve kinyújtóztatta fáradt hátát.

Mögötte zár kattant, egy nagy árnyék tűnt fel, s szakadozott, kimért léptekkel egy ember közeledett. Arányló fény lángolt fel, s a leány sűrű, sötétvörös haja szinte szikrázott. A tekintete is kigyúlt, nyugtalanul és szeretettel fordult a belépő felé.

— Hát mégsem aludt el? Már száz órája van fenn!

— Rossz példát adok? — kérdezte vidáman, de mosolytalanul a belépő.

— A többiek mind alszanak — mondta félénken a leány —, és... nem tudnak semmiről — fűzte hozzá halkan.

— Beszéljen nyugodtan. A többiek alszanak, a világűrben most csak mi ketten virrasztunk, s a Földtől 50 billió kilométer, vagyis összesen másfél parszek távolságra vagyunk.

— Anamezonunk is csupán egy felgyorsításra elég! — a leány hangjában félelem és lelkes izgalom bujkált.

Erg Noor, a 37. csillagexpedíció vezetője két határozott: lépéssel a bíborvörös számlaphoz lépett.

— Az ötödik kör!

— Igen, bejutottunk az ötödikbe. És... még mindig semmi — a leány sokatmondó pillantást vetett az önműködő vevőkészülék hangszórójára.

— Hát látja, nem szabad aludnom. Újra át kell gondolnunk minden változatot, minden lehetőséget. Mire az ötödik kör végére

érünk, meg kell találnunk a megoldást.

— De addig még százötven óránk van...

— Hát jó, majd szunditok egy kicsit itt a karosszékekben, mihelyt véget ér a szporamin hatása. Huszonnégy órája vettem be. A leány feszülten gondolkozott valamin, s végül kimondta:

— Mi lenne, ha megrövidítenénk a kör sugarát? Hátha elromlott az adóberendezésük?

— Nem tehetjük! Ha megrövidítjük a sugarat, és ugyanakkor nem csökkentjük a sebességet, akkor egy pillanat alatt elpusztítjuk hajónkat. Ha pedig csökkentjük a sebességet... nem lesz már anamezonunk... és a másfél parszeket a legrégebb hold-rakéták sebességével tegyük meg? Hiszen akkor csak százezer év múlva közelítjük meg majd Naprendszerünket.

— Értem... De csak nem követhettek el...

— Nem. Azokban az időkben, amelyekre ma már szinte nem is emlékezünk vissza, az emberek még elkövethettek valami hibát, tévedhettek, vagy tévedésbe ejthettek másokat. De ma már nem!

— Nem erre gondolok — válaszolta élesen a leány, s hangjából megbántódás csendült ki. — Csak azt akartam mondani, hogy az Algráb talán eltért kijelölt pályájától, s ő is keres bennünket.

— Ily erősen nem térhetett el. Lehetetlen, hogy ne a kiszámított és megszabott időben indult volna el. Ha mégis bekövetkezett volna az, ami valószínűtlen, és elromlott mind a két adója, akkor a csillaghajó kétségkívül diametrálisan átszelte volna a kört, és ezt mi meghallottuk volna a planetáris vevőkészüléken. A tévedés ki van zárva. Nézze, itt a feltételezett bolygó!

Erg Noor a vezérlőmű mélyen beépített, négy felől határolt, tükrös fényernyőjére mutatott. A fekete végtelenségben megszámlálhatatlan csillag ragyogott. A baloldali, elülső ernyőn gyorsan végigsuhant egy szürke kis korong, amelyet a saját fényereje éppen csak megvilágított: nagyon messze volt innét, a B-7336—C + 87 —A rendszer szélétől.

— Bomba adóállomásaink kitűnően működnek, bár több, mint négy földi évvel ezelőtt vetettük ki őket. — Erg Noor egy tisztán látható fénycsíkra mutatott, amely a baloldali falon a hosszú üveg mentén húzódott. — Az Algrábnak már három hónappal ezelőtt ide kellett volna érkeznie. Ez azt jelenti — Noor egy kissé tétovázva elhallgatott, mintha nehezen szánná rá magát, hogy kimondja a végső szót —, hogy az Algráb elpusztult.

— S ha nem pusztult el, csak kárt tett benne valami meteorit, s ezért nem fokozhatja sebességét?... — vitázott a vörös hajú leány.

— Nem fokozhatja sebességét?! — ismételte meg Erg Noor. — Hát ez talán nem ugyanaz, mintha a csillaghajót és a célt több évezredes út választaná el egymástól? De még rosszabb is ennél; a

halál nem következik be azonnal, évek múlnak el végzetes reménytelenségben. Meglehet, talán hívnak majd bennünket. Akkor majd megtudjuk... vagy hat esztendő múlva... a Földön.

Erg Noor határozott mozdulattal kihúzott egy összecsukszható széket az elektronikus számológép asztala alól. Ez a gép az MNU-II kis modellje volt. A nagy súly és méret meg a törekenység miatt még nem lehetett beépíteni a csillaghajókra az ITU elektronikus gépagyat, amely a legkülönbébb műveleteket végzi, s amelyre teljesen rá lehetett volna bízni a csillaghajó kormányzását. A kormányzáshoz ügyeletes navigátorra volt szükség, annál is inkább, mert a csillaghajó irányvonalának pontos betájolása ilyen nagy távolságra nem volt lehetséges.

A vezető ujjai oly gyorsan futottak végig a számológép fogantyúin és gombjain, akár egy zongoraművész keze a billentyűkön. Sápadt, éles vonású arca valósággal kővé dermedt. Komoran hajolt az asztal fölé. Magas homlokát összeráncolta, mintha dacolni akart volna a sors elemi erőivel, amelyek fenyegették ezt az úr tilos mélységeibe behatolt kicsiny világot.

Nisa Crit, a fiatal úrhajós, aki először vett részt ilyen csillagexpedícióban, teljesen elnémult, szinte lélegzeni sem mert, ahogy a teljesen magába mélyedt Noort figyelte. Milyen nyugodt, tele van energiával, milyen nagy tehetségű ez az ember, akit ő szeret!... Szereti már régen, öt esztendeje. Nem látja értelmét, hogy eltitkolja előle... S Noor tudja, Nisa érzi, hogy tudja... Most, amikor ez a szerencsétlenség bekövetkezett, abban a boldogságban lehet része, hogy együtt teljesíthet szolgálatot vele. Három hónapig vannak egyedül, amíg a csillaghajó személyzetének többi tagja mély, édes hipnotikus álomba merülten alszik. Még tizenhárom napja maradt ebből a három hónapból, aztán álomba merülnek ők is, egy fél esztendőre, amíg le nem telik a többiek — az úrhajósok, az asztronómusok és a mechanikusok — két ügyeleti műszakja. A többiek: a biológusok és a geológusok, akiknek munkája majd csak akkor kezdődik, amikor rendeltetési helyükre érnek, tovább alhatnak, de az asztronómusokra a legkeményebb munka vár!

Erg Noor felegyenesedett, s Nisa gondolatai félbeszakadtak.

— Elmegyek a csillagtérképek fülkéjébe — a falióra számlapjára pillantott. — Tíz óra múlva maga megy pihenni. Mielőtt felváltom, még ki is alszom magam egy kicsit.

— Nem fáradtam el, itt maradok, amíg szükség lesz rám — csak maga pihenje ki magát! Erg Noor elkomorodott, ellenkezni akart, de meggondolta magát a lány gyöngéd szavainak és bizalommal feléje forduló aranyosbarna tekintetének hatása alatt; elmosolyodott, s szóltanul kiment.

Nisa leült egy karosszékre, s gyakorlott tekintettel végignézett a

műszereken, majd gondolataiba mélyedt.

Fölötte ott feketéilettek a visszaverő képernyők, amelyeken a központi vezérlőállás szemmel tartotta a hajót körülvevő végtelenséget. A csillagok sokszínű fényszilánkjai villantak szemébe.

A csillaghajó maga mögött hagyta a bolygót, melynek vonzására többször megingott a gravitációs mező változó feszültsége mentén. A fenséges, de gonosz csillagok vadul ugráltak az ernyőkön. A csillagképek rajza felfoghatatlan gyorsasággal váltakozott. A K-2-2N-88 bolygót, amely messze volt a saját napjától, és most hidegen, élettelenül fénylett, úgy ismerték, mint megfelelő helyet a csillaghajók találkozájára... Ez a találkozó azonban nem történt meg. Az ötödik kör... Nisa maga elé képzelte a hajót: csökkentett sebességgel száguld az egymilliárd kilométer sugarú, hatalmas körben, s állandóan maga mögött hagyja a teknősbéka módjára mászó égitestet. Száztíz óra múlva a hajó befejezi az ötödik kört... s mi lesz akkor? Erg Noor hatalmas agya most összeszedte minden erejét és képességét, hogy megtalálja a legjobb megoldást. Az expedíció vezetője, a hajó parancsnoka nem tévedhet, mert ha téved, a Tantra, ez az elsőosztályú csillaghajó, a legjobb tudósokból álló személyzetével együtt soha nem tér vissza a végtelen világűrből. De Erg Noor nem téved...

Nisa Crit hirtelen émelygést, hányingert érzett; a csillaghajó tehát eltért az irányvonalától. Bár ez az eltérés egy foknak is egészen jelentéktelen része, mégiscsak csökkentett sebesség mellett engedhető meg, mert különben a személyzetnek egyetlen tagja sem maradna az élők sorában. Alig oszlott el a leány szemét elborító köd, máris újabb rosszullet környékezte; a hajó visszatért pályájára. A csodálatosan érzékeny lokátorok a csillaghajó legnagyobb veszedelmét, egy meteort éreztek meg maguk előtt a fekete űrben. Csupán a hajót vezérlő elektronikus gépek képesek arra, hogy kellő gyorsasággal elvégezzenek minden számítási és egyéb műveletet — az emberi idegek viszont nem bírják a kozmikus sebességet. Ezek a gépek a másodpercnek egy kis réasze alatt eltérítették útjáról a Tantrát, s amikor az túl volt a veszélyen, ugyanilyen gyorsan visszavitték eredeti pályájára. Ugyan mi lehet az oka, hogy még az ilyen gépek sem menttették meg az Algrábot? — töprengett magába mélyedten Nisa. Valószínűleg kárt tett benne egy meteor. Erg Noor azt mondta, hogy eddig minden tizedik űrhajó meteorok miatt pusztult el, s ezen nem segített még az olyan érzékeny lokátorok feltalása sem, amilyen Voll Hod készüléke, s nem változtattak az energetikai védőtakarók sem, amelyek visszavetik az apró részecskéket.” Az Algráb pusztulása őket magukat is veszélybe sodorta, pedig már úgy látszott, hogy mindent jól meggondoltak, figyelembe vettek. S a leány most emlékezetébe idézte mindazt, ami elindulásuk óta történt.

A 37. csillagexpedíció a Kígyó csillagképben fekvő közeli csillag bolygórendszerének meglátogatására indult; ennek egyetlen lakott bolygója, a Zirda, már régóta kapcsolatban volt a Földdel a Nagy Gyűrű többi lakott világával. Aztán hirtelen elhallgatott. Már több, mint hetven éve egyetlen hír sem érkezett. Minthogy a Föld volt a Zirdához legközelebb a Gyűrű bolygói közül, ő kapta azt a feladatot, derítse ki, mi történt. Ezért az expedíció hajója sok műszert és több kiváló tudóst vitt magával: e tudósok idegrendszere sok kísérlet után már képes volt arra, hogy éveket töltsön a csillaghajó zárt világában. A hajó szükséges üzemanyagnak, az anamezonnak csak egy részét vitte magával; nem az anamezon súlya, hanem a tároló tartály óriási térfogata miatt. Az anamezon olyan anyag, amelyben szétrombolt nukleáris mezonkapcsolatok vannak, s amely csaknem a fény ességével folyik ki. Az anamezonkészletet a Zirdán akarták kigészíteni. Arra az esetre, ha a bolygóval valami súlyos dolog tént volna, a másodosztályú Algráb csillaghajónak a K-2-2N-88 bolygó röppályája mellett kellett volna fogadnia a Tantrát.

Nisa finom hallásával hirtelen észrevette, hogy a mesterséges gravitációs mező behangoltjának zümmögése megváltozott. Tőle jobbra három készülék korongjai nem pislogtak egyenletesen, és bekapcsolódott a jobboldali fedélzet elektronikus csápja. A felragyogó képernyőn egy szögletes, ragyogó folt tűnt fel. Űgy száguldott, akár egy lövedék, egyenest a Tantra felé, következésképpen még elég messze volt. Ez valami óriás anyagtömeg lehetett, amilyen rendkívül ritkán tűnik fel a világűrben. Nisa tehát iparkodott mielőbb meghatározni térfogatát, tömegét, sebességét és repülésének irányát. Amikor aztán meghallotta a megfigyelőnapló automata tekercsének kattánását, visszatért előbbi emlékezéseihez.

A legélesebben vésődött agyába a komor, vérvörös Nap; ez a látvány a képernyők látómezején az út negyedik évének utolsó hónapjaiban tükröződött. A negyedik év volt ez a csillaghajó lakói számára; a hajó az abszolút egység, a fénysebesség öthatodának megfelelő sebességgel száguldott. A Földön azonban már körülbelül hét esztendő telt el; ezt a földi időt a hajóban a sebességtől független időnek nevezték.

Az emberi szemet kímélő fényszűrők megváltoztatták minden égitest fényét és sugárerejét. Az égitest olyanná vált, amilyennek a vastag földi atmoszférán át látszott; ezt a földi atmoszférát ózontartalmú és vizes védőrétegek alkották. A leírhatatlanul áttetsző, ibolyaszínű fény, amelyet e rendkívül nagy hőfokú égitestek sugároztak, hol kéknek, hol pedig fehérnek látszott, a komor, szürkésrózsaszínű csillagok derűs aranysárga színt öltöttek, hasonlítottak a mi Napunkhoz. A vakítóan vörös fényben tündöklő, diadalmas égitest itt mély, vérszínű árnyalatot öltött, amelyben a földi

megfigyelő gyakorlott szeme felismerte az M5 színképosztály csillagát. A Zirda sokkal közelebb volt napjához, mint a mi Földünk a sajátjához. Amint a nap a Zirda felé közeledett, hatalmas vörös koronggá vált, s nagy tömegben küldte meleg sugarait.

Két hónappal azelőtt, hogy a Zirdát megközelítették, a Tantra többször megkísérelte, hogy kapcsolatot teremtsen a bolygó külső állomásával. Itt csak egy ilyen úrállomás volt, amelyet egy atmoszféra nélküli természetes holdon létesítettek. Ez a természetes hold közelebb volt a Zirdához, mint a Hold a Földhöz.

A csillaghajó egyre hívta a Zirdát, s amikor már csak 30 millió kilométernyire volt tőle, s a Tantra szörnyű sebessége másodpercenként 3000 kilométerre csökkent, akkor is folytatta a hívást. Nisa tartott ügyeleti szolgálatot, de azért az egész személyzet ébren volt, várakozva ült a képernyők előtt a központi vezérlőműfülkéjében.

Nisa egyre hívta a Zirdát, folytonosan növelte az adás erejét, és legyező alakban lövellte ki a sugarakat.

Végül megpillantottak egy parányi, fényes pontot: a szputnyikot. A csillaghajó köröket írt le a bolygó körül, fokozatosan közeledett hozzá spirális pályáján, és egyeztette sebességét a szputnyikéval. A Tantra és a szputnyik úgy kapcsolódott egymásba, mintha láthatatlan kötél feszült volna közöttük, és a csillaghajó ott függött a nagy sebességgel száguldó kis bolygó felett. A hajó elektronikus sztereoteleszkópjai már a bolygó felszínét tapogatták. S ekkor a Tantra utasai elé felejtethetetlen látvány tárult.

A visszaverődő vérvörös napsugarak egy hatalmas, sima üvegépületet világítottak meg. Közvetlenül a tetőzet alatt nagy, tágas terem; gyűlésteremnek látszott. Ebben a teremben olyan lények tömege ült mozdulatlanul, akik nem hasonlítottak ugyan a Föld lakóihoz, de kétségkívül emberek voltak. Poor Hiss, az expedíció asztronómusa, aki még újonc volt a világűrben, s közvetlenül indulás előtt ugrott be egy tapasztalt munkatárs helyett, izgatottan élesítette a műszer fókuszát. A lencse alatt homályosan látható emberek sorai teljesen mozdulatlanok voltak most is. Poor Hiss növelte a nagyítást. Ekkor egy emelvényt pillantottak meg. Az emelvényen műszerek tömkelege meg egy hosszú asztal volt, amelyen maga alá húzott lábakkal egy ember ült. Szemének ijesztő, értelmetlen tekintete a távolba meredt.

— Halottak! Megfagytak! — kiáltott fel Erg Noor.

A csillaghajó most is ott függött a Zirda holdja felett, s tizennégy szempár meredt elbűvölten az üvegsírra. Valóban üvegsír volt ez. Hány éve ülnek már itt ezek a holtak? Hetven évvel ezelőtt hallgatott el a bolygó, s ha hozzáadjuk azt a hat esztendő, amely alatt a fénysugarak megteszik útjukat, akkor ez már háromnegyed évszázad...

Minden tekintet az expedíció vezetője felé fordult. Erg Noor sápadtan figyelte a bolygó atmoszférájának halvány ködét. E ködön át homályosan, alig észrevehetően rajzolódtak ki a hegyek vonalai, a tenger csillogása, de semmi sem adott választ arra a kérdésre, amely miatt ide elrepültek.

— Az úrállomás elpusztult, és hetvenöt éve nem állították helyre! Ez azt jelenti, hogy katasztrófa történt a bolygón. Le kell ereszkednünk, át kell törnünk az atmoszférán, talán le is kell szállnunk. Most együtt vagyunk valamennyien, kérem hát a Tanács véleményét...

Poor Hiss asztronómus volt az egyetlen, aki ellenvetést tett. Nisa bosszúsan nézte az asztronómusnak ragadozóra emlékeztető, nagy orrát, csúnya fülét.

— Ha a bolygón katasztrófa történt, akkor semmi reményünk nincs rá, hogy ott anamezonhoz jutunk. Ha kis magasságban körülrepüljük, főleg pedig, ha le is szállunk rá, akkor csökkentjük planetáris üzemanyagkészletünket. Ezenkívül nem tudjuk azt sem, hogy mi történt. Lehetnek hatalmas kisugárzások is, amelyek elpusztíthatnak bennünket.

Az expedíció többi tagja azonban Noor mellett foglalt állást.

— Semmiféle planetáris kisugárzás nem veszélyes a mi hajónkra, hiszen kozmikus védelme van. Vajon nem azért küldtek-e bennünket, hogy kiderítsük, mi történt itt? Mit válaszol majd a Föld a Nagy Gyűrűnek? Az még nagyon kevés, hogy megállapítunk egy tényt, e tényt meg is kell magyarázni. Bocsássanak meg nekem ezért az iskolás gondolkodásért! — mondotta Erg Noor, és hangjának jól ismert fémes csengésébe gúny vegyült. — Vajon kitérhetünk-e közvetlen kötelességünk elől?...

— A felső atmoszférarétegek hőmérséklete normális! — kiáltott fel örömmel Nisa.

Erg Noor elmosolyodott, majd óvatosan, fordulatról fordulatra csökkentve a csillaghajó spirális futását, ereszkedett mind mélyebbre a bolygó felszíne felé. A Zirda valamivel kisebb volt a Földnél, ezért az alacsonyabb repülésnél nem volt szükség nagy sebességre. Az asztronómusok a geológussal együtt összevetették a bolygó térképeit a Tantra optikai műszereinek megfigyeléseivel. A szárazföld pontosan olyan körvonalakat mutatott, mint a térképeken, a tengerek a nap vörös fényében békésen csillogtak. Nem változtatták meg alakjukat a hegygerincek sem, amelyeket a szakemberek korábbi képekről ismertek: de a bolygó hallgatott.

Az úrhajó személyzetének tagjai harmincöt óra hosszat nem hagyták el megfigyelőhelyüket.

Az atmoszféra összetétele, a vörös égitest kisugárzása teljesen egyezett a Zirdára vonatkozó korábbi adatokkal. Erg Noor felütötte a

Zirdáról írt kézikönyvet, és kikereste azt a részt, amely a sztratoszférájának adatait tüntette fel. Az ionizáció a szokásosnál nagyobbak bizonyult. Homályos és riasztó sejtelem érlelődött Noor agyában.

Az ereszkedő csigavonal hatodik fordulóján már kirajzolódtak a nagy városok körvonalai is. Ámde a csillaghajó vevőkészülékei még mindig nem fogtak fel egyetlen jeladást sem.

Ekkor Nisa Critet felváltották; evett néhány falatot, és el is szunnyadt egy kicsit. Ő úgy érezte, hogy csupán néhány percet aludt. A csillaghajó a Zirda éjszakába fordult része fölött a földi repülőgép sebességével haladt. Odalent városoknak, gyáraknak, kikötőknek kellett elterülniük. A lenti koromsötétségen egyetlen fénysugár sem hatolt át, bármennyire figyelték is a nagy teljesítőképességű optikai sztereóteleszkópokat. A csillaghajó dobhártyát repesztő robajjal hatolt át az atmoszférán, s ennek a robajnak sok kilométerre el kellett hallatszania.

Ismét eltelt egy óra. Nem tűnt fel egyetlen fénysugár sem. A fárasztó várakozás már elviselhetetlennek tűnt. Noor bekapcsolta a figyelmeztető szirénákat. Ijesztő üvöltésük végigszágulzott a fekete mélység fölött, s a Földről jött emberek azt remélték, hogy a Zirda titokzatosan hallgató lakói meghallják a sziréna hangját, amely egyesült a légköri dübörgéssel.

A baljós sötétséget fénysáv hasította át. A Tantra átjutott a bolygó megvilágított oldalára. A gyorsan felnagyított fényképfelvételek azt mutatták, hogy sűrű tarka virágszőnyeg ez, amely a földi mák feketés, bársonyos színéhez hasonlít. A mákmezők több ezer kilométer távolságra nyúltak el, s elleptek mindent: erdőt, bokros területet, nádast, füves mezőt. Mint óriási csontvázak bordái, tűntek fel a virágszőnyegen a városok utcái, s az épületek acélszerkezetei. Sehol egyetlen élőlény, sehol egyetlen fácska, csupán a mindent elborító mák!

A Tantra egy bombamegfigyelőállomást dobott le, aztán újra behatolt az éjszakába. Hat óra múlva az önműködő állomás már jelentette a levegő összetételét, hőmérsékletét, a nyomást és a talaj felszínén megállapított egyéb adatokat. Minden normális volt ezen a bolygón, kivéve a fokozott radioaktivitást.

— Szörnyű tragédia! — mormogta maga elé Eon Thal, az expedíció biológusa, és felírta az állomás legutolsó adatait. — Önmagukat ölték meg, s elpusztították az egész bolygót is!

— Valóban? — kérdezte Nisa, s igyekezett elrejtetni feltörő könnyeit. — Milyen borzalmas! Hiszen az ionizáció egyáltalán nem olyan erős.

— Már jó néhány év telt el — válaszolta komolyan a biológus. E cserkesz származású, sasorrú férfi arca, mely fiatal kora ellenére

férfiás bátorságot tükrözött, elkomorult. — Az efféle radioaktív csapadék éppen azért veszélyes, mert észrevétlenül halmozódik fel. Évszázadok folyamán a sugárzás egész mennyisége corról corra növekedhetett; ahogyan mi nevezzük az egészségre ártalmas sugárzási egységet. A felhalmozódott mennyiség minőségi változásba megy aztán át! Az átörökölheto tulajdonságok romlanak, megszűnik a szaporodás, sugárzási járványok keletkeznek. Nem először történik ez. A Gyűrű tud más hasonló katasztrófákról...

— Ilyen volt például az „ibolyaszínű nap bolygójának” esete is — hallották maguk mögött Erg Noor hangját.

— Az volt tragikus, hogy a bolygó különös napja igen erős energiát adott a Zirda lakóinak — jegyezte meg a komor Poor Hiss —, olyan fényerő mellett, amely hetvennyolcszorosa a mi napjaink fényerejének, és az A nulla színeképosztályhoz tartozik...

— Hol van ez a bolygó? — érdeklődött Eon Thai biológus. — Csak nem az, amelyet a Tanács be akar népesíteni?

— De igen, az. Ennek emlékére nevezték el a most elpusztult Algrábot.

— Az Algráb csillag, vagy másként a Holló deltája! — kiáltott fel a biológus. — De hiszen attól még nagyon messze vagyunk!

— Negyvenhat parszek távolságra. De mind hosszabb távolságra repülő csillaghajókat építünk...

A biológus biccentett, s valami olyasfélét mormogott, hogy nem kellett volna a csillaghajót egy elpusztult bolygóról elnevezni.

— De hiszen a csillag nem pusztult el, s a bolygó is megvan. Nem telik el egy évszázad sem, s termővé tesszük, benépesítjük majd — mondotta Erg Noor, s hangjában mély meggyőződés csengett.

Erg Noor nehéz műveletre szánta el magát. Meg akarta változtatni a csillaghajó röppályájának útját, szélességiról hosszúságira, a Zirda forgástengelyének irányában. Hogyan hagyhatná itt a bolygót, amíg meg nem állapította, hogy mindenki elpusztult-e rajta? Hátha az életben maradottak csak azért nem kérhetik a csillaghajó segítségét, mert elpusztult az erőművük, és rosszak a készülékeik?

Nisa nem először látta Erg Noort a vezérloasztal mellett, felelősségteljes művelet közben. Noor arca zárkózott, kemény lett ilyenkor, de mozdulatai most is gyorsak, pontosak voltak. A leány Erg Noort legendás hősnek látta.

A Tantra újabb reménytelen kört írt le a Zirda körül, ezúttal azonban egyik sarktól a másikig. Itt-ott, különösen a középső szélességi körökön csupasz földsávok tűntek fel. Ezeken a helyeken sárga köd lebegett a levegőben, a ködön víztajtékként világítottak a vörös homok szélcsapzotta óriási hullámos sorai.

Rajta túl ismét gyászos fekete mákszőnyeg nyúlt a messzeségbe. A más az egyetlen növény, amely bírja a radioaktivitást, vagy amely a

radioaktivitás hatása alatt is életképes fajtát tenyészt ki.

Minden világossá vált.

Valahol a romok között megkeresni azt az anamezonkészletet, amelyet a másik világból érkezett vendégek számára a Nagy Gyűrű javaslatára előkészítettek (a Zirdának még nem volt csillaghajója, csak bolygóközi űrhajója), nemcsak reménytelen, hanem veszélyes dolog lett volna. A Tantra hozzálátott, hogy lassan-lassan megrövidítse a spirális röppályát, s a bolygótól távolodva ellenkező irányban induljon el. Amikor elérte a másodpercenkénti tizenhét kilométer sebességet az ion-triggeres, azaz planetáris motorokkal, amelyeket a bolygóközi repülésekhez, valamint a leszállásokhoz használtak, a csillaghajó elhagyta a kihalt bolygót. Megindult egy lakatlan, csupán jelzésekből ismert rendszer felé, ahová több bombában világítótornyokat dobtak ki, és ahol az Algrábnak kellett várni őket. Bekapcsolták az anamezonmotorokat. Ezeknek gigászi ereje ötvenkét óra alatt felgyorsította a hajót a megszokott, óránként 900 millió kilométeres sebességére. A találkozó helyéig még tizenöt hónapi útjuk volt, ami a hajó sebességtől függő időszámítása szerint tizenegy hónapnak felelt meg. Az egész személyzet mély álomba merülhet, csak az ügyelteseknek kell virrasztaniuk. De még egy jó hónapig folyt a vita, készültek a számítások, a Tanácshoz küldendő jelentések. A kézikönyvek adataiban találtak néhány emlékeztetőt arra, hogy milyen veszélyes kísérleteket végeztek a Zirdán a részben hasadó atomüzemanyagokkal. Megtalálták az elpusztult bolygó kiváló tudósainak beszédeit; ők felhívták a figyelmet arra, hogy a kísérleteknek káros hatása van az életre, s erről már bizonyos jelek tanúskodnak is, követelték tehát megszüntetésüket. Száztizennyolc évvel ezelőtt a Nagy Gyűrű rövid figyelmeztetést továbbított, amely elegendő volt a rendkívül magas szellemi képességű emberek számára, a Zirda kormánya azonban nyilvánvalóan nem vette ezt komolyan.

Semmi kétség: a Zirda azért pusztult el, mert a sok vigyázatlan kísérlet miatt káros sugárzás halmozódott fel, s mert botor módon az atomenergia veszélyes fajtáit használták más, kevésbé ártalmas energiafajták helyett.

A rejtély megoldódott, a csillaghajó utasai azóta már kétszer merültek háromhónapos álomba, utána ugyanannyi ideig végezték szokott munkájukat.

A Tantra pedig most már hosszú idő óta köröz a szürke bolygó körül, s óráról órára kisebb a remény, hogy találkozik az Algrábbal. Valami szörnyűség fenyeget...

Erg Noor megállt a küszöbön, s az elgondolkozó Nisára pillantott. A leány lehajtotta sűrű hajkoronás fejét: olyan, mint valami bolyhos, aranyos virág... Fiúsan pajkos az arcéle. Ferdén ülő szemét, amely gyakran összehúzódott a visszatartott nevetéstől, most tágra nyitotta,

mintha nyugtalanul, de bátran keresne valami ismeretlent. A leány maga sem tudta, hogy odaadó, önzetlen szerelme mily erős belső támasz Erg Noor számára. A tudós úgy érezte, hogy az akaratát és érzelmeit acélosra edző kísérletek hosszú évei után már belefáradt a vezető szerepébe, abba, hogy bármely pillanatban vállalnia kell a teljes felelősséget az emberekért, a hajóért, az expedíció sikeréért. Ott messze, a Földön már régóta nincs meg többé az ilyen egyszemélyi felelősség, a döntést mindig az a csoport hozza, amelynek éppen ez a hivatása. Ha pedig valami különleges dolog történik, abban a pillanatban tanácsot lehet kérni, akár a legbonyolultabb konzultációt is igénybe lehet venni. Itt nincs kitől tanácsot kérnie, s a csillaghajó parancsnokának éppen ezért különleges jogai vannak. Sokkal könnyebb volna, ha ez a felelősség csak két-három évig tartana, nem pedig tíz-tizenöt esztendeig, amennyi a csillag-expedíciók átlagos időtartama!

Erg Noor felment a központi vezérlőműhöz. Leült.

Nisa odaugrott eléje.

— Összeszedtem minden szükséges anyagot és térképet — mondotta neki a férfi —, adjunk hát munkát a gépnek!

Az expedíció vezetője kinyújtózott karosszékében, lassan forgatgatta a fémlapokat, s közben egymás után mondta a koordinátaszámokat, a mágneses, az elektromos és a gravitációs mezők feszültségét, a kozmikus részecskék áramlásának erejét, a meteorsugarak sebességét és sűrűségét. Nisa szinte összezsugorodott az idegfeszültségtől, sorra nyomkodta a gombokat, vagy fordított a számológép kapcsolóin. Erg Noor megkapta a válaszok sorozatát; elkomorodott, és gondolataiba mélyedt.

— Utunkon erős vonzási mezővel találkozunk, a Skorpióban sötét anyag halmozódik fel a 6555—CR+11—PKU csillag táján — szólalt meg ismét. — Ha nem akarunk sok üzemanyagot elhasználni, akkor ki kell térnünk erre, a Kígyó felé. A régi időkben ilyenkor motor nélkül repültek, a gravitációs mezőket használták fel gyorsítóként a mezők szélén...

— Használhatjuk mi is ezt a módszert? — kérdezte Nisa.

— Nem, ehhez a mi csillaghajóink túlságosan gyorsak. Sebességük az abszolút egység öthatoda, vagyis 250000 kilométer másodpercenként; a földi vonzásmezőben ez a sebesség a mi súlyunkat a tizenkétezerszeresére növelné, vagyis az egész expedíciót porrá zúzná. Mi csak a világűr térségében repülhetünk, távol mindenféle anyagtömegtől. Mihelyt a csillaghajó gravitációs mezőbe jut, rögtön csökkentenünk kell a sebességet, mégpedig annál jobban, minél erősebb a mező.

— Itt tehát ellentmondás mutatkozik — s Nisa gyermek módjára támasztotta kezét az álla alá —, minél nagyobb a vonzási veszély,

annál lassabban kell repülnünk!

— Ez persze csupán akkor érvényes, ha a fény sebességét megközelítő óriási sebességről van szó, és a hajó csak egyenes mentén vagy az azonos feszültségek görbéje mentén haladhat.

— Ha jól értettem, „szemünk fényét”, a Tantrát, egyenesen a Naprendszerre kell irányítani.

— Éppen ebben van a csillaghajózás óriási nehézsége. Gyakorlatilag nem is lehetséges, hogy pontosan célba vegyünk egy csillagot, bár minden elképzelhető számítási helyesbítést alkalmazunk. Utunkon állandóan ki kell számítanunk a felhalmozódó hibákat, ennek megfelelően kell változtatnunk a hajó irányán, éppen ezért nem is lehetséges a hajót teljesen automatikusan kormányozni. Most azonban veszélyes helyzetben vagyunk. Ha megállunk, vagy akárcsak erősen csökkentjük is a repülés sebességét a felgyorsítás után, akkor öngyilkosságot követünk el, mert nem lesz üzemanyagunk, hogy újra felgyorsítsuk a sebességet. Ez a veszély itt. Nézze csak: a 344+2U terület még egyáltalán nincs felkutatva. Itt sem csillag, sem lakott bolygó nincs, csupán a gravitációs mezőt ismerjük; nézze, itt a széle. Végleges döntést majd csak akkor hozunk, ha az asztronómusokkal is beszéltünk. Az ötödik kör után felébresztünk mindenkit, addig pedig... — az expedíció vezetője megtörölte a halántékát és ásitott.

— A szporamin hatása nemsokára véget ér — kiáltott fel Nisa —, most majd pihenhet!

— Rendben van, majd elnyújtózom itt, a karosszékekben. És ha csoda történik — csak egyeden hangot!

Erg Noor hangjában volt valami, amitől Nisa szívét gyöngéd melegség árasztotta el. Szerette volna magához szorítani ezt a makacs fejet, megsimogatni a férfi sötét haját, amelybe már ily korán ezüstös szálak vegyültek...

A leány felállt, gondosan összerakta a tájékoztató lapokat, kioltotta a fényt, csupán egy halványzöld lámpát hagyott égve, a műszertábla és az órák mellett. A csillaghajó simán, nyugodtan haladt a teljesen üres térben, óriási körpályán. A vörös hajú asztronavigátor nesztelenül elfoglalta helyét a hatalmas hajó „agyközpontjában”. A műszerek bizonyos dallamra voltak beállítva, s most is a megszokott módon, halkan zümmögtek ezt a dallamot; a legkisebb rendellenesség is azonnal hamis hangot adott volna. A halk melódia azonban meghittén, ismerősen áradt. Olykor-olykor halk ütések hangzottak fel, mintha egy-egy gong szólalt volna meg; ilyenkor a planetáris segédmotor kapcsolódott be, hogy a görbe szerint irányítsa a Tantra futását. A félelmetes anamezonmotorok némák voltak. A hosszú éjszaka nyugalma uralkodott az álmos csillaghajón, mintha semmiféle komolyabb veszély nem leskelődne a hajóra és utasaira. Most... most hangzik fel a régen várt hívójel a vevőkészülék hangszórójában... és a

két hajó, az Algráb meg a Tantra rögtön fékezni kezdi mérhetetlenül gyors repülését, közelebb hozza egymáshoz párhuzamosan haladó röppályáját, majd pedig összeigazítja sebességét, és szinte egymáshoz simul. A széles csőfolyosó egyesíti a két űrhajó kis világát, s a Tantra újra visszaszerzi gigászi erejét. De a csillaghajó nem kapta meg a várvavárt jelzést.

Nisa lelkében nyugalom honolt: a leány hitt vezetőjében. Az ötesztendő utat nem találta sem hosszúnak, sem fárasztónak. Különösen azután nem, hogy szívében feltámadt a szerelem... De a lebilincselően érdekes megfigyelések, az elektronikus hangszalagra vett könyvek, a zene és a filmek már korábban is lehetővé tették számára, hogy szakadatlanul gyarapítsa ismereteit, s ne érezze oly erősen a szép Föld hiányát, amely most porszemként vész el valahol a végtelen sötétség mélyén. Útitársai rendkívül nagy tudású emberek, és amikor idegeiket már kifárasztották a benyomások, a megfeszített munka, akkor a hosszú álom segített rajtuk; ilyenkor hipnotikus rezgéssel hosszabbították meg az álom idejét; az idő úgy suhant el, mintha nem is éltek volna. A szeretett férfi mellett Nisa boldog volt. Csak az a tudat nyugtalanította, hogy a többiek helyzete, különösképpen pedig Erg Nooré sokkal nehezebb volt. Ha segíthetne neki!... De mit is tehetne egy fiatal, szinte még egészen tudatlan asztronavigátor ilyen emberek mellett?! Talán segítségükre volt gyöngéd szeretete, örökké nyughatatlan, pihenést nem ismerő jó szándéka, s az a forró vágya, hogy megtegyen mindent, amivel nehéz munkájukat megkönnyítheti.

Az expedíció vezetője felébredt, s felemelte elnehezült fejét. Az egyenletes dallam ugyanúgy zümmögött, mint az előbb, s a planetáris motor ütései is ugyanolyan ritka időközökben szakították meg ezt a dallamot. Nisa ott volt a készülék mellett, egy kissé előrehajolt, fiatal arcát fáradtság árnyékolta. Erg Noor a csillaghajó sebességétől függő időt mutató órára nézett, s rugalmasan felugrott a mély karosszékből.

— Tizennégy órát aludtam! S maga, Nisa, nem ébresztett fel! Ez aztán... — hirtelen félbeszakította önmagát, amikor észrevette a leány boldog mosolyát. — Azonnal menjen pihenni!

— Alhatnék én is itt, mint ön? — kérdezte a leány, majd elszaladt, hogy egyék egy pár falatot, aztán megmosakodott, és leült a karosszékre.

Sötét karikával árnyékolta ragyogó, barna szeme lopva Erg Noort figyelte: a férfi a rövidhullámú tusztól felfrissülve az ő helyére ült a készülék mellé. Ellenőrizte az elektronikus kapcsolat védőberendezésének mutatóit, aztán gyors léptekkel járkálni kezdett a helyiségben fel s alá.

— Miért nem alszik? — kérdezte parancsoló hangon a leányt.

Nisa megrázta vörös fürtjeit, amelyeket már le kellett volna

nyíratnia, hiszen a Föld határain túl járó expedíciókon a nők nem viselnek hosszú haját.

— Gondolkozom... — mondta bizonytalanul. — Most, a veszély határán meghajlok az ember hatalma és nagysága előtt, aki ily mélyen behatolt a világűrbe. Magának itt sok minden megszokott dolog, de én most vagyok először a világűrben. Még elgondolni is nagy dolog, hogy részt veszek ezen a csodálatos úton, amely a csillagokon túl új világok felé visz!

Erg Noor alig észrevehetően elmosolyodott, megtörölte homlokát.

— Ki kell ábrándítanom, helyesebben, meg kell mutatnom magának hatalmunk valóságos méretét. Nézze — megállt a fényszórónál, s a fülke hátsó falán felragyogott a Tejút csigavonala. Erg Noor egy elszórt csillagokból álló, szakadozott kis szélső elágazásra mutatott, amely alig volt észrevehető a környező sötétségben; a csillagok homályos porszemeknek látszottak.

— Látja, ez itt a Tejút üres területe, ahol oly kevés a fény és az élet, s amelynek határán itt van a mi Naprendszerünk, és jelenleg mi is itt haladunk. De nézze ezt az ágot is, amely a Haty-tyútól a Hajógerinc csillagképig terjed, s azonkívül, hogy általában nagyon távol fekszik a központi övezetektől, itt egy sötétlő felhő is van... Hogy végighaladjunk itt az ág mentén, körülbelül negyvenezer földi esztendőre volna szükségünk. Az üres térségnek azt a fekete tisztását, amely a mi águnkat elválasztja a szomszédos ágtól, négyezer esztendő alatt szelhetnénk át. Nézze, a mi repülésünk a világűr mérhetetlen mélységeiben ma még csupán egy helyben topogás egy végtelenül kicsi folton, amelynek átmérője alig ötven fényév távolságnak felel meg. Mily keveset tudnánk a világról, ha nem volna a Gyűrű hatalma! A közlések, a képek, a gondolatok, amelyeket a rövid emberi élet alatt legyőzhetetlen világűr küld el hozzánk, előbb-utóbb elérnek bennünket, s mindjobban megismerjük e távol fekvő világokat. Egyre több tudást, ismeretet halmozunk fel, s ez a munka egy pillanatra sem áll meg!

Nisa teljesen elcsendesedett.

— Az első csillagközi repülések... — folytatta elgondolkozva Erg Noor. — A kicsiny hajóknak sem sebességük, sem erős védőberendezésük nem volt. Meg aztán elődeink alig feleannyi ideig éltek, mint mi; akkor volt igazán nagy az ember!

Nisa szokása szerint megrázta fejét, nem értett egyet.

— Majd később, ha más módszereket találnak a világűr legyőzésére, s nemcsak egyenesen áttörünk rajta, azt mondják majd magukról: azok voltak a hősök, akik ilyen primitív eszközökkel meghódították a világűr!

A férfi vidáman elmosolyodott, s kezét nyújtotta a leány felé.

— Magáról is ezt mondják majd, Nisa! A leány elpirult.

— Büszke vagyok, hogy itt lehetek magukkal. Kész vagyok mindenre, csakhogy újra meg újra a világűrben lehessenek.

— Igen, ezt tudom — mondotta lassan Erg Noor. — De nerc mindenki gondolkozik így!...

A leány nőies, finom ösztönével megértette a férfi gondolatát. Erg Noor fülkéjében két sztereo-arckép van, amelyet csodálatos arányló ibolyaszín ragyog be. Mind a kettőn Veda Kong, a ragyogó szépség, az ókorral foglalkozó történész, akinek tekintete olyan áttetszően kék, mint a Föld fölött az ég, s akinek szeméi hosszú, merész ívű szemöldök övezi. Arca naptól barna, a mosolya vakít, kezét hamuszín hajához emeli. Éppen megmosolyog egy réz hajóágyút, az ősidők emlékét.

Erg Noor abbahagyta gyors járkálását, s lassan leült a leánnyal szemben.

— Ha tudná, Nisa, hogy a sors mily durván semmivé tette álmomat ott a Zirdán! — mondta halkán, majd óvatosan az anamezonmotorok indító fogantyújára tette az ujját, mintha arra készülné, hogy a végsőig felgyorsítja a csillaghajó száguldó futását.

— Ha a Zirda nem volna kihalt, s mi üzemanyaghoz jutnánk — folytatta, mintegy válaszképpen a leány néma kérdésére —, akkor továbbvinném az expedíciót, így állapotdunk meg a Tanáccsal. A Zirda közölné a Földdel, amit közölnie kellene, a Tant-ra pedig továbbmenne azokkal, akik erre vállalkoznának... A többieket felvinné az Algráb, amelyet az itt teljesített ügyeleti szolgálat után visszahívnának a Zirdához.

— De ki maradna a Zirdán? — kiáltott fel izgatottan a leány.

— Talán Poor Hiss? Nagy tudós, őt talán nem ragadta volna magával a tudásvágy?

— S maga, Nisa?

— Én? Természetesen mennék tovább!

— De hát... hová? — kérdezte hirtelen és keményen Erg Noor, s fürkészve nézett a leányra.

— Bárhova, csak... — a leány a fekete mélységre mutatott, amely a Tejút csillagspiráljának két ága között terül el, aztán viszonzta Noor fürkésző tekintetét, s kissé nyitva hagyta ajkát.

— Ó, nem olyan messze! Tudja-e, Nisa, maga kedves kis űrhajós, hogy körülbelül nyolcvanöt évvel ezelőtt indult el a 34. csillagexpedíció, amelyet „Lépcsős”-nek neveztek. Három csillaghajó távolodott el mindjobban a Földtől a Lyra csillagkép irányában. Egyik a másikat ellátta üzemanyaggal. Az a kettő, amelyik nem vitt magával utasokat, átadta anamezonját és visz-szatért. Így kapaszkodtak fel akkortájt az alpinisták a legmagasabb hegyekbe. Végül a harmadik, a Vitorla...

— Nem tért vissza!... — suttogta izgatottan Nisa.

— Úgy van, a Vitorla nem tért vissza. De eljutott céljához, és a

visszavezető úton pusztult el, miután megtette jelentését. A cél a Vega, vagyis az alfa Lyrae kék csillagának nagy bolygórendszere volt. Hányszor gyönyörködött az emberi szem végtelen sok nemzedéken át az északi égbolt e ragyogó kék csillagában! A Vega nyolc parszek távolságra van, vagyis a sebességtől független időszámítás szerint harmincegy esztendő szükséges ahhoz, hogy eljuthassunk odáig, s az emberek akkor még nem jutottak el ily messzire a Naptól... Akárhogy volt is, a Vitorla elérte célját. Pusztulásának oka ismeretlen: vagy egy meteorit, vagy valami üzemzavar. Az is meglehet, hogy még mindig ott száguld valahol a világűrben, s a hősök, akiket mi halottnak tartunk, ma is életben vannak...

— Mily szörnyű ez!

— Ez a sorsa minden csillaghajónak, amely még nem képes arra, hogy a fény sebességét csaknem elérő sebességgel haladjon. Közte és hazai bolygója között rögtön ezer esztendőre növekszik a távolság.

— Mit közölt a Vitorla? — kérdezte mohón a leány.

— Vajmi keveset. A közlés félbeszakadt, majd a Vitorla teljesen elhallgatott. Szó szerint emlékszem jelentésére: „Vitorla, Vitorla vagyok, a Vegától távolodom, huszonhat év... elegendő... várni fogok... a Vega négy bolygója... elképzelni sem lehet szebbet... mekkora boldogság!...”

— De segítséget kértek, s valahol meg akarták várni ezt a segítséget.

— Persze, segítséget kértek, másképp a csillaghajó nem használta volna el azt az óriási energiát, ami a közlés továbbításához szükséges volt. De nem volt mit tenni: a Vitorlától többé egyetlen közlés sem érkezett.

— Sebességtől független huszonhat esztendő a visszatéréshez. A Napig körülbelül öt év volt hátra. A hajó valahol a mi körzetünkben vagy még közelebb volt a Földhöz.

— Alig hinném... Hacsak akkor nem, ha megnövelte normális sebességét, és közel jutott a kvantumhatárhoz. De ez nagyon veszélyes!

Erg Noor röviden kifejtette azokat a számítási alapokat, amelyek az anyag állapotában ugrásszerűen bekövetkező, pusztító változást megmagyarázzák, mihelyt az anyag megközelíti a fény sebességét, de észrevette, hogy a leány gondolatai másutt kalandoznak.

— Most már értem! — kiáltott fel a leány, amint a vezető befejezte magyarázatát. — Rögtön megértettem volna, de a csillaghajó pusztulása megzavart... Az ilyen csapás mindig olyan rettenetes, s nem is lehet beletörődni soha!

— Most már megérti, hogy mi volt a legfontosabb a közleményben — jegyezte meg komoran Erg Noor. — Rendkívüli, csodálatosan szép világokat fedeztek fel. S én már régóta álmodozom

arról, hogy egyszer még végigjáróm a Vitorla útját, az új, tökéletesített berendezésekkel ez ma már egyetlen hajón is lehetséges. Ifjúkoromtól kezdve a Vegáról, a „Kék Nap”-ról álmodozom, amelynek oly gyönyörű bolygói vannak!

— Ha megláthatnám ezeket a világokat... — mondta elelakadó hangon Nisa. — De hatvan földi évre, vagy a sebességtől függő negyven évre van szükség a visszatéréshez... S ez már egy emberélet fele.

— Igen, a nagy eredmények nagy áldozatokat követelnek. De nekem ez nem is volna áldozat. Az én földi életem csupán a csillaghajózások közötti rövid szünetekből állt. Még születni is csillaghajón születtem!...

— Hát az hogy történhetett? — lepődött meg a leány.

— A 35. csillagexpedíció négy csillaghajóból állt. Az egyik hajón édesanyám volt az asztronómus. Az MN 19026 + 7AL kettős csillaghoz vezető út feletjén születtem, s így kétszer szegtem meg a törvényeket. Azért kétszer, mert a csillaghajón születtem, és a szüleimnél nevelkedtem, nem pedig az iskolában. De mit lehetett tenni! Amikor az expedíció visszatért a Földre, én már tizennyolc éves voltam. Herkulesi hőstettnek, a nagykorúság bizonyítékának tekintették azt, hogy megtanultam a csillaghajó vezetését, és asztronavigátor lettem.

— De mégsem értem... — vágott közbe Nisa.

— Anyámat? Ha idősebb les, majd megérti. Akkor az AT-Anti-Tia szérum még nem volt sokáig eltartható. Az orvosok ezt nem tudták... Akárhogy volt is, engem egy ugyanilyen vezérlőműhöz vittek; értelmetlenül, gyermekszemmel meredtem a képernyőkre, s figyeltem a rajtuk ringó csillagokat. A Lupus csillagkép felé repültünk, ahol a Nap közelében kettős csillag van sötét felhők mögé bújva. Két törpe: egy kék meg egy narancsszínű. Első tudatos emlékem egy élettelen bolygó égboltozata, amelyet egy ideiglenes állomás üvegkupolája alól figyeltem meg. A kettős csillag bolygóin általában nincs élet, mert a röppályájuk szabálytalan. Az expedíció kiszállt a bolygóra, hét hónapon át bányászati kutatásokat végzett. Amennyire visszaemlékszem, a bolygó csodálatosan gazdag volt platinában, osmiumban és irídiumban. A hihetetlenül nehéz irídiumdarabok voltak a játékszereim. S az az ég, az első, amelyet láttam, fekete volt, sohasem pislákoló csillagok tiszta fénye és két leírhatatlanul szép nap ragyogott rajta: az egyik élénk narancsszínű, a másik mélykék volt. Emlékszem, hogy a fénysugarak áramlása néha keresztezte egymást, s akkor ezen a bolygón olyan hatalmas erejű és vidám zöld fény áradt szét, hogy kiáltoztam, és énekeltem örömben!... — Erg Noor hirtelen befejezte: — De most már elég, túlságosan elragadtak az emlékezések, pedig magának már réges-rég pihennie kellene.

— Folytassa, még soha életemben nem hallottam ennél

érdekesebbet — könyörgött Nisa, de Erg Noor hajthatatlan volt.

Odahozta a vibrohipnotizátort, s parancsoló tekintetétől vagy talán az álmot hozó műszer hatására a leány olyan mély álomba merült, hogy csak akkor ébredt fel, amikor az úrhajó már a hatodik körre készült. Erg Noor hideg arcán azonnal meglátta, hogy az Algráb még mindig nem jelentkezett.

— Éppen jókor ébredt fel! — mondta a vezető, mihelyt Nisa valamelyest rendbehozta magát, s az elektromos és rövidhullámú fürdő után visszatért helyére. — Kapcsolja be a zenét és az ébresztő fényt. Mindenkinek!

Nisa gyorsan megnyomott néhány gombot, s a csillaghajó valamennyi hálófülkéjében váltakozva villant fel a fény, és valami különös, fokozatosan erősödő zene mélyen zengő akkordjai búgtak fel. Megkezdődött az elaltatott idegrendszer fokozatos, óvatos felébresztése és a normális tevékenységhez való visszatérítése. Öt óra múlva a csillaghajó központi vezérlőműve mellett összegyűltek valamennyien, már teljesen magukhoz tértek, haraptak is valamit, és bevettek néhány szem idegserkentőt.

A segítőszolgálatra rendelt csillaghajó pusztulásának hírért mindenki másként fogadta. Amint ezt Erg Noor várta is, az expedíció tagjai a helyzet magaslatán állottak. A kétségbeesésnek, a félelemnek semmiféle jele sem látszott. Poor Hissnek, aki nem mutatkozott valami nagy hősnek a Zirdán, a szempillája sem rezdült a hír hallatára. A fiatal Luma Lasvy, az expedíció orvosnője csak elsápadt egy kicsikét, s lopva megnedvesítette cserepes ajkát.

— Emlékezzünk hősi halált halt barátainkra! — mondotta az expedíció vezetője, s bekapcsolta a vetítő képernyőjét, amelyen feltűnt az Algráb, ahogyan a Tantra indulása előtt filmre vették.

Mindenki figyelt. A képernyőn lassan, egymás után komoly vagy mosolygó emberek tűntek fel, heten voltak, az Algráb személyzetének tagjai. Erg Noor mindegyiket nevén nevezte, s a csillaghajósok némán tisztelegtek búcsúzóul előttük. Ez volt a szokás az űrhajósoknál. Minden csillaghajó, amely más hajóval együtt indul el útjára, mindig magával vitte az expedíció valamennyi tagjának fényképét. Az eltűnt hajók, meglehet még sokáig bolyongtak a világűrben, és személyzetük hosszú ideig életben maradhatott, de ennek már nem volt semmi jelentősége, a hajó nem tért vissza sohasem. Felkutatására nem volt semmiféle lehetőség. A csillaghajókon olyan tökéletes szerkezetű gépek voltak, hogy kisebb üzemzavarok sohasem fordultak elő, vagy ha mégis, könnyen kijavíthatták őket. A nagy baleseteket viszont nem szüntették meg a világűrben. Néha a hajóknak még volt rá módjuk, hogy — amint a Vitorla is tette — leadják utolsó jelentésüket. A jelentések legnagyobb része azonban nem érte el célját, mert hihetetlenül nehéz volt pontosan irányítani őket. A Nagy Gyűrű adásai évezredekre előre felkutatták a pontos irányokat, ezenkívül megfelelőképpen változtatták is őket, egyik bolygóról a másikra továbbítván a közléseket. A csillaghajók rendszerint még ismeretlen területeken jártak, ahol az adások irányát csupán véletlenül találhatták el.

Az űrhajósok között az a vélemény uralkodott, hogy a világűrben minden egyében kívül vannak olyan semleges mezők vagy „null”-területek, amelyeken mindenféle sugárzás és közlés úgy tűnik el, mint a kő a vízben. Az asztrofizikusok azonban mind a mai napig azt a nézetet vallották, hogy a „null”-mező az űrhajósok csodálatos képzelőerejének terméke csupán.

A búcsúszertartás és a rövid értekezés után Erg Noor bekapcsolta az anamezonmotorokat. Két nap múlva a gépek elhallgattak, s a csillaghajó napi 21 milliárd kilométeres sebességgel közeledett a Földhöz. A Napig körülbelül hat földévnnyi (sebességtől független) útjuk volt hátra. A vezérlőműnél és a könyvtárlaboratóriumban lázas munka folyt: az új irányvonalat számították ki, és állapították meg.

A teljes hat esztendő úgy kellett megtenniök, hogy anamezont csupán az irányvonal kiigazítására használhattak fel. Más szóval, úgy kellett irányítani a csillaghajót, hogy a leggondosabban takarékoskodjanak a felgyorsításhoz szükséges anyaggal. Valamennyiüket nyugtalanította a Nap és a Tantra között fekvő 344+2U jelű, még ismeretlen terület, amelyet semmiképpen sem kerülhettek meg: e terület két oldalán egészen a Napig szabad meteoritok övezetei voltak, ezenkívül a csillaghajó minden fordulónál veszített a felgyorsulásból.

Két hónap múlva elkészültek a röppálya vonalára vonatkozó számítások. A Tantra most már az egyenlő feszültség lejtős görbéjét követő pályáján haladt.

A remek csillaghajó a legteljesebb rendben volt, a sebessége a kiszámított határok között maradt. Most már csupán az idő, körülbelül négy, sebességtől függő év választotta el a csillaghajót a drága Földtől.

Erg Noor és Nisa letöltötte ügyeleti idejét; mindketten kifáradtak, s hosszú, mély álomba merültek. Velük együtt két asztronómus, egy geológus, egy biológus, egy orvos és négy mérnök kapcsolódott ki ideiglenesen az életből.

A szolgálatot a soron következő csoport vette át: tagjai voltak Pel Lin, a tapasztalt űrhajós, akinek ez már a második útja volt, Ingrid Dittra asztronómus és az önként hozzájuk csatlakozó Kay Ber elektromérnök. Pel Lin engedélyével Ingrid gyakorta belátogatott a könyvtárba, amely ott volt a vezérlőmű mellett. Kay Berrel együtt, aki régi barátja volt, monumentális szimfóniát írt „A bolygó pusztulása” címmel, amelyhez a Zirda tragikus sorsa adta az ihletet. Pel Lin belefáradt a műszerek zümmögő zenéjének hallgatásába és a világűr fekete mélységeinek szemlélésébe, odaült hát Ingrid asztala mellé, s nagy élvezettel látott hozzá, hogy megfejtse azokat a titokzatos feljegyzéseket, amelyeket a Centaurus legközelebbi csillagjainak rendszerében levő, titokzatos módon elnéptelenedett bolygóról szereztek. Pel Lin hitt valószínűtlen vállalkozásának sikerében.

Az ügyeletesek még kétszer váltották egymást, a csillaghajó már csaknem tízezer milliárd kilométernyire közelítette meg a Földet, az anamezonmotorok alig néhány óráig voltak üzemben.

Pel Lin csoportjának szolgálata a végéhez közeledett. Ez a negyedik volt azóta, hogy a Tantra elindult onnét, ahol az Algrákkal kellett volna találkoznia.

Ingrid Ditra asztronómus éppen befejezte számításait; Pel Linhez fordult, aki gépiesen figyelte a gravitációs feszültség mérőműszereinek örökké remegő vörös nyilait a fokbeosztású kék íveken. A pszichikai reakciók szokásos meglassulása, amelyet még a legerősebb szervezetű emberek sem kerülhettek el, az ügyeleti szolgálat második felében jelentkezett. A csillaghajó hónapokon és éveken át önműködő vezérléssel száguldott megadott irányvonalán. Ha bármiféle rendkívüli esemény fordult elő, amellyel a vezérlő automata megbirkózni nem tudott, akkor ez rendszerint a hajó pusztulására vezetett, mert ilyenkor már az emberi beavatkozás sem segíthetett. Még a legjobban képzett, leggyakorlottabb emberi agy sem reagálhatott elég gyorsan az ilyen eseményekre.

— Nézetem szerint már mélyen bent vagyunk a $344 + 2U$ ismeretlen területen. Vezetőnk itt maga akar ügyeletet szolgálatot teljesíteni — mondta Ingrid az úrhajósnak.

Fel Lin egy pillantást vetett a napszámláló készülékre.

— Még két napunk van hátra, s akkor mindenképpen felváltanak bennünket. Egyelőre nem látok semmi olyat, ami figyelemre méltó volna. Fejezzük be az ügyeletességet, jó?

Ingrid helyeslőleg bólintott. Az elülső helyiségekből Kay Ber jött be hozzájuk, és elfoglalta megszokott székét az egyensúlyozó berendezés állványa mellett. Pel Lin ásitott, majd felállt.

— Szunditok néhány órát — mondta Ingridnek.

A lány engedelmesen elhagyta asztalát, s előrement a vezérlő-mű asztalához.

A Tantra minden ingadozás nélkül haladt útján az abszolút ürességben. Voll Hod rendkívül érzékeny műszerei még a legnagyobb távolságban sem fedeztek fel egyetlen meteoritot sem. A csillaghajó most a Naptól kissé eltérő irányban haladt; az eltérés körülbelül másfél repülési év lehetett. Az elülső figyelő képernyői meglepően üresek voltak, szinte úgy látszott, hogy a hajó a feketeség közepe felé tart. Csak az oldalsó teleszkópokból érkeztek a képernyőkre a csillagmiriádok fénytűi.

Valami különös, nyugtalanító érzés suhant végig az úrhajós idegein. Ingrid visszatért gépeihez és teleszkópjaihoz, újra meg újra ellenőrizte jelzéseiket, s térképre vette az ismeretlen területet. Minden teljesen nyugodt volt, de Ingrid mégsem tudta levenni szemét a hajó orra előtt elterülő baljós sötétségről. Kay Ber észrevette a lány nyugtalanságát, és sokáig hallgatta, figyelte a műszereket.

— Nem találok semmit — jegyezte meg végül. — Mit vettél észre?

— Magam sem tudom, valahogy nyugtalanít ez a szokatlan sötétség az orrunk előtt. Úgy érzem, mintha hajónk egyenesen valami sötét ködbe rohanna bele.

— Egy sötét felhőnek kell itt lennie — helyeselt Kay Ber —, de mi

éppen csak „súroljuk” a szélét, így számítottuk ki! A vonzási mező feszültsége egyenletesen és gyengén növekszik. A területen keresztül vezető úton feltétlenül közelednünk kell valamiféle gravitációs központhoz. Nem mindegy, hogy ez sötét-e vagy fényes?

— Mindez így is van — mondta kissé nyugodtabban Ingrid.

— Akkor hát mi nyugtalanít? A megadott irányvonalon haladunk, a megállapított sebességnél gyorsabban. Ha semmi sem változik, akkor eljutunk a Tritonig, bár kevés az üzemanyagunk.

Ingridet forró öröm öntötte el csupán arra a gondolatra is, hogy közelednek a Tritonhoz, a Neptunus holdjához, ahol csillaghajó-űrállomások vannak. Itt, a Naprendszer külső szélén építették meg ezeket az űrállomásokat. Ha a Tritonra eljutnak, az azt jelenti, hogy hazatérnek...

— Azt hittem, majd együtt nekiülhetünk a dallamnak, de Lin elment, hogy pihenjen. Hat-hét órát alszik, addig majd egyedül elgondolkozom a második rész zenekari fináléján, tudod, azon a részen, ahol sehogy sem sikerül a veszély közeledtének ábrázolása. Ez itt... — Kay énekelt néhány hangot.

— Ti-i, ti-i, ta-ra-ra — hangzott fel váratlanul, s mintha a vezérlőfülke falai válaszoltak volna.

Ingrid összerázkódott, körülnézett, de a következő pillanatban már tudta, miről van szó. A vonzási mező feszültsége megnövekedett, s erre a műszerek úgy válaszoltak, hogy megváltoztatták a mesterséges gravitációs készülék dallamát.

— Furcsa véletlen! — mondta Ingrid, s egy kicsit büntudato-san elnevette magát.

— Megjött a gravitáció erősödése, ahogy ez illik is egy sötét felhőhöz. Most már teljesen nyugodt lehetsz, s Lin is alhat tovább.

Kay Ber e szavakkal kilépett a vezérlőmű helyiségéből. A ragyogóan kivilágított könyvtárban leült a kis elektronikus hegedűzongora mellé, s belemélyedt a munkába. Bizonyára eltelt néhány óra, amikor a könyvtár légmentesen záró ajtaja hirtelen felpattant, s megjelent Ingrid.

— Kay, drágám, ébreszd fel Lint!

— Mi történt?

— A vonzási mező feszültsége sokkal gyorsabban növekszik, mint a számítások szerint kellene.

— S előttünk?

— Előttünk változatlan a sötétség! — Ingrid már el is tűnt. Lin talpra ugrott, berohant a vezérlőmű helyiségébe, a műszerekhez.

— Nem fenyeget itt semmi veszély. De honnét van ez a vonzási mező? A sötét felhőkhöz képest túlságosan erős, csillag pedig nincs errefelé... — Lin elgondolkozott, majd megnyomta a vezető fülkéjének ébresztőgombját, aztán ismét gondolkozott egy kicsit, s bekapcsolta

Nisa Crit fülkáját.

— Ha semmi nem történik, akkor egyszerűen felváltanak bennünket — magyarázta a riadt Ingridnek.

— De ha történik? Erg Noor csak öt óra múlva lesz ismét teljesen magánál. Mit tegyünk?

— Várjunk — válaszolta nyugodtan az asztronavigátor. — Mi történhet itt öt óra alatt, hiszen oly messze vagyunk minden csillagrendszertől?!...

A műszerek zümmögése hangolás nélkül is mind mélyebb lett, s ez arról beszélt, hogy a repülés helyzete megváltozott. A feszült várakozásban lassan múlt az idő. Már két óra telt el, de mintha egész ügyeleti idejüknél is több lett volna. Pel Lin külsőleg teljesen nyugodt volt, de Ingrid izgalma magával ragadta Kay Bert is. Gyakran nézett a vezérlőmű helyiségének ajtajára, nagyon várta már a mindig gyors, lendületes Erg Noor érkezését, pedig tudta, hogy az expedíció vezetője csak nagyon lassan ébredhet fel mély aknából.

Hosszú berregés hangzott fel, valamennyien riadtan összerezzenetek. Ingrid megragadta Kay Ber karját.

— Veszélyben a Tantra! A mező feszültsége kétszerese az elméletinek!

Az asztronavigátor elsápadt. Váratlan dolog történt, amely azonnali döntést követelt. A csillaghajó sorsa az ő kezében volt. A szakadatlanul növekvő vonzás szükségessé tette, hogy csökkentsék a hajó sebességét, nem csupán azért, mert a nehézségi erő megnövekszik a hajón, hanem azért is, mert éppen a hajó röppályáján nyilvánvalóan valami sűrű anyag tömörül. Ha viszont meglassítják a hajó száguldását, akkor nem lesz mivel újra felgyorsítaniuk! Pel Lin összeszorította fogát, elfordította a planetáris ionmotorfékek kapcsolójának fogantyúját. Dörrenő ütések vegyültek a műszerek dallamába, elnyomták a vonzási erő és a sebesség arányát kiszámító készülék riasztó hangját. A berregés megszűnt, a mutatók igazolták, hogy a fékezés sikerült, a sebesség ismét biztonságos, s elérte a növekvő gravitációk normáját. De alighogy Pel Lin kikapcsolta a féket, a berregés újra felhangzott. A vészes vonzóerő a sebesség azonnali csökkentését követelte. Nyilvánvalóvá vált, hogy a csillaghajó egyenesen az óriási erejű vonzási központ felé tart.

Az asztronavigátor nem szánta rá magát, hogy megváltoztassa az útírányt: nagy munka és rendkívüli pontosság eredményét. Üzembe helyezte a planetáris motorokat, ezzel fékezte a csillaghajó futását, de már nyilvánvaló volt, hogy az irányvonal kiszámítása az ismeretlen anyagtömegén át tévesen történt.

— A vonzási mező igen nagy — jegyezte meg szinte suttogva Ingrid. — Háttha...

— Még tovább kell lassítanunk a hajó sebességét, hogy irányától

eltéríthessük! — kiáltott fel az asztronavigátor. — De aztán mivel gyorsítjuk fel ismét a repülés sebességét?... — végzetes bizonytalanság csengett szavaiban.

— Már áthaltoltunk a külső örvénylő zónán — válaszolt? Ingrid —, a vonzóerő szakadatlanul és nagyon gyorsan növekszik.

A dörrenő ütések sűrűsödtek, a planetáris motorok önműködően végezték munkájukat, amikor a hajót vezérlő elektronikur gép óriási anyagtömeget észlelt maga előtt. A Tantra imbolyogni kezdett. Akármennyire csökkentették is a csillaghajó sebességét a vezérlőmű mellett tartózkodó hajósok kezdték elveszíteni öntudatukat. Ingrid térdre bukott, Pel Lin karosszékeiben megkísérelte, hogy felemelje ólomnehéz fejét. Kay Ber esztelen, állat félelmet és gyerekes tehetetlenséget érzett.

A motorok ütései mind szaporábbá lettek, majd szakadatlan dübörgéssé változtak. A hajó elektronikus „agya” harcolt félig eszméletlen gazdái helyett, s bár a maga nemében hatalmas teljesítő képességű volt, de az előrelátás hiányzott belőle; nem láthatta előre a bonyolult következményeket, s nem is találhatott kiutat rendkívüli helyzetéből.

A Tantra ingása gyengült. A kis oszlopok, amelyek a planetáris iontöltet készleteit mutatták, gyorsan süllyedtek. A magához térő Pel Lin rájött, hogy a vonzás különös növekedése olyan gyors, hogy rendkívüli intézkedéseket kell tenni a hajó feltartóztatása, majd pedig irányvonalának megváltoztatása végett.

Pel Lin elfordította az anamezonmotorok fogantyúját. A bóriumnitridből készült négy magas henger, amely a vezérlőasztal külön nyílásán át volt látható, kigyulladt belülről. Élénkzöld láng lobbant fel bennük rettentő villámként, sugárrá vált, majd négy sűrű spirálban keringett. A hajó orrán az erős mágneses mező befutotta a motor fúvókáinak falát, s így megmentette őket az azonnali pusztulástól.

Az asztronavigátor még tovább fordította a fogantyút. A zöld örvényfalon át láthatóvá vált az irányító sugár, a K-részecskék szürke áramlása. Még egy mozdulat, és a szürke sugár mentén vakító, ibolyaszínű villám lobbant fel, s azt jelezte, hogy az ana-mezon megkezdte fékevesztett kifolyását. Az űrhajó egész teste szinte meg sem hallható, de alig elviselhető nagy gyorsaságú remegéssel válaszolt...

Erg Noor elfogyasztotta a szükséges táplálékadagot. Most félálomban feküdt, és idegrendszerére kimondhatatlanul kellemesen hatott a villámmasszázs. Lassanként szétoszlott az önfeledtség fátyla, amely még agyát és testét bevonta. Az ébresztő dallam mind erősebben, s mind gyorsabb ütemben zengett...

Hirtelen valami kellemetlen hatolt be tudatába, s véget vetett a

kilencven napos álomból való ébredés boldog örömének. Erg Noor ráébredt, hogy ő az expedíció vezetője, és kétségbeesetten viaskodni kezdett, hogy mielőbb teljesen magához térjen. Végül felfogta, hogy az űrhajót anamezonmotorok fékezik rendkívül erősen, tehát valaminek történnie kellett. Megkísérelte, hogy felálljon. Teste azonban még nem engedelmeskedett, a lába megroggyant, s zsákszerűen vágódott végig fülkéjének padlóján. Egy kis idő múlva sikerült elkúsznia az ajtóig, és ki is tudta nyitni. A tudat lassan tört át hozzá az álom ködén át, a folyosón négykézlábra emelkedett, s valósággal bebukott a vezérlőműhöz.

Az űrhajósok éppen a képernyőkre meredtek, és a számlapokat nézték; riadtan pillantottak hátra, s rögtön odaugrottak vezetőjükhez. Erg Noor képtelen volt felállni. De azért kimondta:

„A képernyőket, az elülsőket... kapcsolják át infravörösre... állítsák meg... a... motorokat!”

A borazonhengerek hirtelen kialudtak, s ugyanakkor megszűnt a hajótest vibrálása is. A jobboldali elülső képernyőn egy óriási csillag jelent meg, amely homályos, vörösesbarna fényt árasztott. Egy pillanatra valamennyien szinte kővé meredtek, le nem vették szemüket az óriási korongról, amely közvetlenül a hajó orra előtt bukkant elő a sötétségből.

— Ó, én ostoba! — kiáltott fel keserűen Fel Lin. — Meg voltam győződve róla, hogy a sötét felhő körül járunk! Márpedig ez...

— A Vascsillag! — kiáltotta rémülten Ingrid Ditra.

Erg Noor a karosszék támlájába kapaszkodva felállt a padlóról. Rendszerint sápadt arca kékes árnyalatot öltött, de szeme most is a megszokott éles fényben ragyogott.

— Igen, ez a Vascsillag — mondotta —, az űrhajósok réme!

Senki sem gyanította, hogy a Vascsillag ebben a körzetben feltűnhet, s most minden ügyeletes tekintete félelemmel, de egyben reménységgel is fordult a vezető felé.

— Én csak egy felhőre gondoltam — mondta halkan, bűntudatosán Fel Lin.

— Egy sötét felhő, amelyben ilyen erős a gravitáció, belül feltétlenül szilárd, viszonylag nagy részecskékből áll, és a Tantrr. már régen elpusztult volna, mert egy ilyen meteorit-rajban az összeütközést kikerülni lehetetlen — mondta keményen Erg Noor.

— De mit jelent a térfeszültség éles változása, mit jelentenek ezek az örvénylések? Nem közvetlen bizonyítéka ez annak, hogy felhővel van dolgunk?

— Vagy annak, hogy a csillagnak bolygója van; talán nem is egy...

Az asztronavigátor úgy összeharapta ajkát, hogy kiserkedt a vére. A vezető bátorítólag bólintott feléje, azután maga nyomta meg az

ébresztő gombját.

— Hamar ide a megfigyelésekről szóló jelentést! Kiszámítjuk az izográfokat!

A csillaghajó ismét megingott. A fényernyőn hallatlan gyorsasággal zuhant át egy valószínűtlenül óriási tárgy, aztán elszáguldott visszafelé és eltűnt.

— Íme, ez volt a válasz... Magunk mögött hagytuk a bolygót. Gyorsabban, gyorsabban, munkára! — a vezető tekintete az üzemanyag mérőórájára esett. Még jobban belekapaszkodott a karosszék támlájába, valamint mondani akart, de nem szólt egy szót sem.

II. fejezet

TUCANA ÜPSZILONJA

Az asztalon halk, üveges csengés hangzott fel, a teremben narancsszínű és kék fény viliózott. Az áttetsző válaszfalon különböző színű fények villantak fel. A Nagy Gyűrű külső állomásainak vezetője, Dar Veter változatlanul a Spirál út fényét figyelte. Óriási íve fenn a magasban meggömbült, s a tenger szélén tompa, sárga visszaverődő csíkot rajzolt ki. Dar Veter nem vette le szemét róla, kinyújtotta kezét, és egy fogantyút állított Ü-re. Tovább töprengett. Ma ennek az embernek az életében nagy változás történt. Reggel a déli félgömb lakott övezetéből megérkezett Mven Masz, akit a Csillaghajózási Tanács nevezett ki utódjául. A Gyűrű utolsó adását még együtt végzik, aztán... Ez az „aztán” még nem volt eldöntve. Hat éven át végezte rendkívüli, idegfeszítő munkáját, amelyre csak nagy tudású, igen jó emlékező képességű és enciklopédikusán széles körű ismeretekkel rendelkező embereket választottak ki. Amikor baljós makacssággal ismétlődtek közönyösségi rohamai a munka és az élet iránt — a közöny egyike volt az ember legsúlyosabb betegségeinek —, Evda Nal, a kiváló idegorvosnő megvizsgálta őt. Dar Vetert bevezette a Kék Álom Szobájába, melyet át- meg átszöttek az idegnyugtató hullámok és a szomorúan felcsendülő akkordok. De ez a jól bevált régi módszer nem használt. Nem maradt más hátra, foglalkozást kellett változtatnia, gyógyulásához fizikai munkára kellett mennie oda, ahol még szükség volt a mindennapos, mindenórás izommunkára. Jó barátja, Veda Kong történész tegnap felajánlotta, hogy dolgozzék nála az ásatásoknál... Az archeológiai ásatási munkálatoknál a gépek nem végezhettek el minden munkát, a munka utolsó szakaszát emberkéznek kellett befejeznie. Jelentkező akadt ugyan szép számmal, de Veda megígérte neki, hogy hosszú utat tesznek az ősi pusztaságokra, s egészen közel lesznek a természethez.

Ha egyszer Veda Kong!... A lány különben tud mindent. Veda szereti Erg Noort, a Csillaghajózási Tanács tagját, 37. csillagexpedíció vezetőjét. Erg Noornak hírt kellett volna adnia a Zirda bolygó felszínéről. De ha nem érkezik semmiféle közlés, s ha a csillagközi repülésekkel kapcsolatos számítások rendkívül pontosak, akkor Erg Noor visszatér, és nincs értelme Veda szerelmének elnyeréséről ábrándoznia. A „barátság-vektor” a legtöbb, ami a lányt hozzáköti. S mégis, elmegy dolgozni hozzá!

Dar Veter elfordította a fogantyút, megnyomott egy gombot, mire a szobát ragyogó fény öntötte el. A kristályüvegű ablak a helyiségnek a szabad természet felé kitérő falát alkotta a talajszint és a tenger

fölött. Egy másik fogantyú elfordításával ezt a falat maga fölé fordította, a helyiség egyszerre kitérült a csillagos ég felé, s fémkeretével elzárta a lenti tengeri partvidék útjainak, épületeinek és világítótornyainak fényét.

A galaktikai óra számlapja, a három koncentrikus osztógyűrű lekötötte Dar Veter figyelmét. A Nagy Gyűrű hatókörében a híradások továbbítása galaktikai idő szerint történt, minden százazredik galaktikai másodpercben vagy földi időszámítás szerint — nyolcnaponként egyszer, évente negyvenötször. A Tejút egy fordulata a saját tengelye körül alkotta a Tejút-napot.

A legközelebbi, s számára utolsó adás reggel kilenc órakor következik a tibeti obszervatórium időszámítása szerint, vagyis itteni idő szerint éjjel két órakor, a Tanács földközi-tengeri obszervatóriumán. Valamivel több, mint két órája volt még hátra.

Asztalán a műszer ismét megszólalt, s fel is ragyogott. A válaszfalon túl megjelent egy ember; selymes fényt árasztó, világos ruhában.

— Felkészülnünk az adásra és a vételre egyaránt — mondta kurtán, s a tiszteletnek semmiféle külső jelét nem adta, bár tekintetén látszott, hogy rajong főnökéért.

Dar Veter hallgatott, s hallgatott munkatársa is; tartása könnyed, büszke volt.

— A gömbteremben? — kérdezte végül Dar Veter, s amikor igenlő választ kapott, megkérdezte, hol van Mven Masz.

— A reggeli frissítő készüléknél. Felüdíti magát az út után. Ezenkívül, azt hiszem, izgatott is...

— Én is izgatott volnék az ő helyében — mondta elgondolkozva Dar Veter. — Így volt ez hat évvel ezelőtt.

Munkatársa valósággal belevörösödött az erőfeszítésbe, hogy közönyös maradjon. Ifjú szívének egész melegevel együtt érzett főnökével; talán azért, mert tudta, hogy valamikor ő maga is végigjárja ezt a nagy és szép munkával, nagy, felelősségteljes örömekkel és bánatokkal járó utat. A külső állomások vezetője semmivel sem árulta el érzelmeit, az ő korában ez nem illett volna.

— Ha Mven Masz jelentkezik, vezessék rögtön hozzám.

Az ifjú távozott. Dar Veter odalépett a terem sarkába, ahol az áttetsző válaszfalon fekete vonal húzódott a mennyezettől a padlóig; egyetlen széles mozdulattal kitérte a faburkolatba láthatatlanul beépített ajtó két szárnyát. Fény villant fel, amely valahonnét, egy tükörre hasonlító képernyő mélyéből érkezett.

A külső állomások vezetője külön fogó segítségével bekapcsolta a „barátság-vektor”-t, azt a közvetlen vonalat, amelyet az egymás iránt mély és őszinte barátságot érző emberek számára létesítettek, hogy bármelyik pillanatban beszélhessenek egymással. A „barátság-vektor”

az állandó tartózkodási helyeket kötötte össze egymással: a lakást, a munkahelyet, a kedvelt pihenőhelyet.

A képernyő megvilágosodott, nagy táblák rajzolódtak ki rajta, melyeken számtalan oszlop vált láthatóvá, az oszlopokon Code-ba foglalt megjelölések voltak azokról az elektronikus filmekről, amelyek pótolták a könyvek archaikus fotókópiáit. Amikor az emberiség bevezette az egységes ábécét, amelyet lineárisnak neveztek el, nem voltak benne bonyolult betűk, az automatikus gépek még a legrégebbi könyveket is sokkal egyszerűbben és könnyebben vették filmre. Kék, zöld, vörös csíkok, a központi filmtárak jelei villantak fel; e könyvtárakban tárolták azokat a tudományos értekezéseket, amelyeket régen mindössze néhány tucat példányban adtak ki. Ha valaki ismerte az egyezményes jelsort, és ezt sorba szedte, a filmtár automatikusan közölte a könyv-film teljes szövegét. Ez a gép volt Veda magánkönyvtára. Egy halk kattanás, a kép kialudt, majd az ernyő újra megvilágosodott, és egy másik szobát ábrázolt, amely szintén üres volt. Ujabb kattanás következett, s a készülék a képet átvitte egy terembe, amelyben gyöngén megvilágított állványos asztalkák álltak. A legközelebbi asztalnál egy nő ült, aki éppen felemelte fejét, s Dar Veter felismerte a neki oly kedves keskeny arcot. Nagy szürke szempár nézett rá. A nő mosolygott, s ekkor merész ívű, kissé nagy szájából kivillant fehér fogsora, gyermekesen kerek-ded turcsi orrával kis fintort vágott, s az arca ettől még szelídebb, még vonzóbb kifejezést öltött.

— Veda, már csak két órája van hátra. Át kell öltöznie, és nagyon szeretném, ha korábban jönne az obszervatóriumba.

A nő a képernyőn sűrű, világos hamuszínű hajához emelte kezét.

— Engedelmeskedem, kedves Veter — s halkan elnevette magát —, rögtön hazamegyek. Dar Veter fülét nem tévesztette meg a vidám hang.

— Bátor kis Veda, nyugodjék meg. Mindenki, aki a Nagy Gyűrűn tart előadást, valamikor átesett az első szereplésen...

— Kár a sok szóért, hogy elvonja a figyelmemet — s Veda Kong dacosan felvetette fejét —, nemsokára ott leszek.

A képernyőn kialudt a fény. Dar Veter becsukta a táblákat, s megfordult, hogy fogadja utódját. Mven Masz nagy léptekkel jött feléje. Arcvonásai és sima, ragyogó bőrének sötétbarna színe arra engedett következtetni, hogy néger ősoktól származik. Fehér köpenye bő, nehéz redőkben hullott alá széles válláról. Sovány, erős kezébe szorította Dar Veter mindkét kezét. A külső állomásoknak mind a két vezetője, a régi és az új, igen magas termetű volt. Veter, akinek ősei oroszok voltak, szélesebbnek, izmosabbnak látszott a karcsú afrikainál.

— Úgy érzem, hogy ma valami fontos dolognak kell történnie — szólalt meg Mven Masz azzal a bizalmas közvetlenséggel, amely a

Nagy Gyűrű Korszakának embereit jellemezte. Dar Veter vállat vont.

— Fontos esemény előtt állunk mind a hárman. Én átadom a munkámat, maga átveszi, Veda Kong pedig először beszél majd a világmindenséggel.

— Veda Kong nagyon szép nő?! — Mven Masz ezt félig kérdezte, félig állította.

— Majd meglátja. Egyébként a mai közvetítésben nem lesz semmi különösebb. Veda történeti előadást tart a KRZ 664 456+ BS 3 252 bolygó számára.

Mven Masz csodálatos gyorsasággal bizonyos számításokat végzett magában.

— A Monoceros csillagkép, a Ross 614 csillag bolygórendszere már ősidőktől fogva ismeretes, de eddig egyáltalán nem jelentkezett. Nagyon szeretem a régi neveket és a régi szavakat — mondotta Mven Masz, és szavaiból alig észrevehető mentegetőzés csendült ki.

Dar Veter arra gondolt, hogy a Tanács jól választja meg az embereket. Fennhangon ezt mondta:

— Akkor maga jó barátságban lesz Junij Anttal, az elektronikus emlékezőgépek osztályának vezetőjével. Egy kis túlzással az emlékezetlámpák főnökének tartja magát. Persze Junij Ant nem arra a lámpára gondol, amely a régmúltban oly nyomorúságos fényt adott, hanem az első elektronikus műszerekre, amelyek nehézkesen végezték munkájukat kiszivattyúzott levegőjű üvegpalástjuk alatt, s az egykori villanyégőkre emlékeztettek.

Mven Masz szívből és őszintén felkacagott. Dar Veter egyre nagyobb rokonszenvet érzett iránta.

— Az emlékezet lámpái! A mi emlékezőhálózataink kilométer hosszúságú folyosók, amelyek sejt-elemek milliárdjaiból állnak! Jaj! — kapott egyszerre észbe. — Én itt szabadjára engedem érzelmeimet, és nem arról beszélek, amiről kellene. Mikor szólalt meg a Ross 614?

— Ötvenkét évvel ezelőtt. Azóta megtanulták a Nagy Gyűrű nyelvét. Tőlünk mindössze négy parszek távolságra vannak. Veda előadását tizenhárom esztendő múlva kapják meg.

— Hát még mi lesz?

— Az előadás után a vevőkészülék mellé ülünk. Régi barátainktól néhány újdonságot hallunk a Gyűrűről.

— A Hattyú 61 útján?

— Hát persze. Vagy olykor a Kígyó 107-en át, hogy az önök régi terminológiáját használjam.

Egy ember lépett be; a Csillaghajózási Tanács ezüstös ruháját viselte, akárcsak Dar Veter munkatársa. Alacsony termetű, élénk mozgású, görbe orrú ember volt. Sötét tekintetű, fürkésző meggy vörös szemével rögtön magára vonta a figyelmet. Tenyerével megtörölte kerek, kopasz fejét.

— Junij Ant vagyok — mutatkozott be; hangja magas volt és éles, s szavait nyilván Mven Maszhoz intézte.

Mven Masz tisztelettel üdvözölte őt. Az emlékezőgépek vezetői tudás tekintetében túlszárnyaltak mindenkit. Ők döntötték el, hogy a kapott közlésekből mit örökítsenek meg az emlékezőgépekben, s mit küldjenek tovább az általános tájékoztatás vonalain vagy az Alkotó Paloták számára.

— Ismét egy brevanusz — mormogta Junij Ant, s kezét szorított új ismerőseivel.

— Mit mondott? — kérdezte Mven Masz.

— Én találtam ki. Latin szó. Így neveztem el mindazokat, akik nem élnek sokáig: a külső állomás munkatársait, a csillagközi flotta pilótáit, a csillaghajók motorjait készítő gyárak technikusait. Meg hát persze, magunkat is. Mi sem élünk tovább a normális életkor felénél. De mit tegyünk, azért érdekes az élet! Hol van Veda?

— Szeretett volna korábban jönni... — kezdte Dar Veter.

Szavait izgatott akkordok fojtották el, melyek a Tejút óráinak érces kattanása után hangzottak fel.

— Figyelmeztető az egész Föld számára. Ez a figyelmeztetés minden erőműnek, minden gyárnak, valamennyi hálózati közlekedési eszköznek és rádióállomásnak szól. Fél órán belül meg kell szüntetni minden energiaszolgáltatást, és az energiát kellő mennyiségben össze kell gyűjteni a kondenzátorokban, hogy az irányított sugárzás csatornáján áttörhessük az atmoszférát. Az adás a földi energia 43 százalékát emésztí fel. Vétel csupán a csatorna fenntartására, 8 százalék — magyarázta Dar Veter.

— Pontosan így képzeltem — bólintott Mven Masz.

Feszülten figyelő tekintetében hirtelen lelkes öröm lángolt fel. Dar Veter hátranézett. A ragyogó, átlátszó oszlop mellett Veda Kong állt; eddig nem vették észre. Előadásához legszebb ruhájába öltözött; ezt a ruhát évezredekkel ezelőtt tervezték, a krétai kultúra korszakában, s azóta is a nő legszebb díszje volt.

Hamuszínú haját tarkóján nagy kontyba csavarta, de ez nem rontotta izmos, karcos nyakának vonalát. Sima válla csupaszon tündöklött kék mellénye mély kivágásában. Rövid, bő szoknyája ezüstös szegélyét kék virágok díszítették, s a szoknya csupaszon hagyta meggyászú cipőbe bújtatott, napbarnított lábszárát. A Venusról való, szándékosan durvára csiszolt, aranyláncba foglalt, nagy meggyászú ékkövek tündököltek nyakának finom bőrén, amely meggyászú volt izgalomtól kipirult arcával és pici, vöröslő fülével.

Mven Masz most látta először a tudós történészt; nem is igyekezett leplezni lelkes bámulatát.

Veda Dar Veterre emelte izgatott tekintetét.

— Rendben van — válaszolta Dar Veter a szép jövevény néma

kérdésére.

— Már sok előadást tartottam, de nem így — szólalt meg Veda Kong.

— A Tanács hódol a szokásnak. A különféle bolygók számára mindig szép nők tartottak előadást. Ez fogalmat ad a mi világunk lakóinak széépérzékéről, s még sok mindenről tanúskodik — folytatta Dar Veter.

— A Tanács jól választott — kiáltott fel Mven Masz. Veda átható tekintettel nézett az afrikaira.

— Nincs családja? — kérdezte halkán, s amikor Mven Masz a fejét rázta, Veda Kong elmosolyodott.

— Beszélni akart velem — fordult Dar Veterhez.

Kimentek a széles körteraszra, s Veda élvezettel tartotta oda arcát a friss tengeri szélnek.

Dar Veter, a külső állomások vezetője elmondta Veda Kongnak, hogy elhatározta: az ásatásokhoz megy, s hogy mennyit tétovázott a 38. csillagexpedíció, az antarktiszi víz alatti bányák és az archeológia között.

— Nem, nem, csak a csillagexpedíciót ne! — kiáltott fel Veda, s Dar Veter ráébredt, mennyire tapintatlan volt. Csak a saját dolgai foglalkoztatták, és akaratlanul is fájdalmas hűrt pendített meg Veda lelkében.

Zavarából nyugtalan akkordok segítették ki, amelyek kihallatszottak az erkélyre.

— Mennünk kell, egy fél óra múlva bekapcsolják a Gyűrűt! — Dar Veter óvatosan karonfogta Veda Kongót. A többiekkel együtt lementek a mozgólépcsőn egy mély, föld alatti helyiségbe, a sziklába vájt gömbterembe.

Itt csak műszerek voltak. A fekete falak tompa fényű borítása bársonyosnak látszott. A falakat kristálycsíkok éles vonalai szelték át. Aranyos, zöld, kék és narancsszínű fények világították meg halványan a skálákat, jeleket és a számokat. A sma-ragdhegyű mutatók remegtek a fekete félkörök mellett, mintha a vastag falak feszülten, izgatottan várakoznának valamire.

Néhány karosszék, egy fekete fából készült nagy asztal, amely részben beleért egy hatalmas, félgömb alakú, vastag aranykeretbe foglalt, gyöngyházfényben villogó képernyőbe.

Dar Veter magához intette Mven Maszt, s a többieket helyyel kínálta a nagy fekete karosszékekben. Mven Masz óvatos léptekkel, lábujjhegyen közeledett hozzá, ahogyan egykor ősei jártak a Naptól felégetett, füves pusztán, amikor nagy és veszedelmes állatra lestek. Mven Masz visszafojtotta lélegzetét. Innét, ebből a megközelíthetetlen kősírból nemsokára kitáruul az ablak a világűr végtelen térségei felé, s az emberek egyesítik gondolataikat és tudásukat más világon élő testvéreikével. Most ők öten képviselik a földi embereket a Világmindenség előtt. De holnaptól kezdve neki, Mven Masznak kell majd vezetnie ezt az összeköttetést. Őrá bízzák ezt a hatalmas erőt. Könnyű borzongás futott végig az afrikai hátán. Alighanem csak most döbbsent rá, hogy milyen óriási felelősséget vállalt magára, amikor elfogadta a Tanács megbízását. Dar Veterre nézett, aki kimért mozdulatokkal kezelte a vezérlőmű fogantyúit, és tekintetében ugyanolyan lelkesedés villant fel, mint amilyen Dar Veter fiatal munkatársa szemében villogott.

Vészes, mély bugás hallatszott, mintha valami óriás rézkorong kondult volna meg. Dar Veter hirtelen megfordult, és elfordított egy hosszú kapcsolókart. A hang elhallgatott, s Veda Kong látta, amint a jobboldali fal keskeny tábláján a szoba egész magasságában kigyúlt a fény. A fal mintha beomlott volna, teljesen eltűnt a végtelen messzeségben. Gúla alakú hegycsúcs áttetsző körvonalai tűntek fel; a hegycsúcs egy óriás kőkorongban végződött. A gigászi öntött kősapka

alatt itt-ott tiszta hegyi hó foltjai látszottak.

Mven Masz felismerte Afrika második legmagasabb hegyét, a Kenyát.

Újabb tompa kongás rázta meg a föld alatti szobát, s ez óvatosságra és feszült figyelemre készítette a benne levőket.

Dar Veter megfogta Mven Masz karját, s rátette egy kerek fogantyúra, amely gránátvörös fényben ragyogott. Mven Masz engedelmesen elfordította a fogantyút, egészen az ütközőig. Most a Föld egész ereje, az az óriási energia, amelyet 1760 hatalmas erőmű szolgáltatott, az Egyenlítő, az öt kilométer magasságú hegy felé irányult. A hegycsúcs fölött sok fénynyaláb ragyogott, gömbbé sűrűsödött, majd egyszerre fölfelé tört, s mint egy fölfelé repülő dárda, hasította át az eget. A kékség fölött vékony oszlop támadt, légörvény keletkezett. Vakítóan ragyogó, kék füst szállt csigavonalban fölfelé.

Az irányított sugárzás áthatolt a földi atmoszférán, állandó csatornát alkotott, és vezetékül szolgált a külső állomások felé adás és

vétel céljára.

Ott fenn, a Föld fölött, 36000 kilométer magasságban egy űrállomás függött; nagy állomás volt ez, amely huszonnégy óra alatt kerülte meg a Földet az Egyenlítő síkján, s ezáltal mintha mozdulatlanul függött volna a keletafrikai Kenya hegy fölött. Ezt a pontot használták a külső állomásokkal való állandó összeköttetésre. Egy másik nagy mesterséges hold ötvenhétezer kilométer magasságban keringett a sarkokon át a hosszúsági körök mentén, s összeköttetést tartott fenn a tibeti adó-vevő obszervatóriummal. Ott az adócsatorna kialakításának feltételei jobbak voltak, ezzel szemben az összeköttetés nem volt állandó. Ezt a két nagy szputnyikot az egész Földet körülvevő több önműködő állomás kapcsolta össze.

A jobboldali keskeny tábla fénye kialudt, a csatorna bekapcsolódott az űrállomás vevőberendezésébe. Most az aranykeretbe foglalt, gyöngyszínű képernyő ragyogott fel. A közepén furcsán felnagyított alak jelent meg, élesebbé vált, óriási szája elmosolyodott. Hur Han, a huszonnégy órás szputnyik egyik megfigyelője mesebeli óriásnak látszott a képernyőn. Vidáman bólintott, kinyújtotta három méter hosszú karját, bekapcsolta a Föld külső állomásainak láncolatát, amelynek energiája egyesült a Földről küldött erővel. A vevőkészülékek érzékeny szemei a Világmindenség különböző tájai felé néztek. A Mono-ceros csillagképének egy homályos vörös csillaga, amelynek bolygójáról nemrég felhívás érkezett a Földre, jobban rögzíthető volt az 57. számú űrállomásról, s Húr Han kapcsolatot létesített vele. A láthatatlan kapcsolat a Föld és a másik csillag között mindössze háromnegyed óráig tarthatott. Ebből a drága időből nem veszíthettek el egyetlen percet sem.

Dar Veter intésére Veda Kong a képernyő elé állott, a kék fényt árasztó acélkörre. Felülről láthatatlan sugarak hullottak alá, amiktől napbarnított bőre még sötétebben csillogott. Hangtalanul üzembe léptek az elektronikus gépek, amelyek Veda beszédét a Nagy Gyűrű nyelvére fordították. Tizenhárom év múlva a sötétvörös csillag bolygójának vevőkészülékei följegyzik majd a közismert jeleket tartalmazó rezgéseket, s ha majd ott beszélnek, az elektronikus fordítógépek a jeleket élő idegen beszéddé változtatják.

„Csak azt sajnálom — gondolta Dar Veter —, hogy azok ott, a messzeségben nem hallják e földi asszony zengő, lágy hangját, nem fogják fel kifejező erejét. Ki tudja, milyen a fülberendezésük? Meglehet, hogy különböző típusú hallásuk van. Csak a látás, amely az elektromágneses rezgéseknek a légkört átható részét használja fel, megközelítőleg az egész Világmindenségben egyforma, és így meglátják majd a lázasan izgatott, elbájolóan szép Vedát.”

Dar Veter le nem véve szemét Veda füléről, amelyet félig eltakart egy hajfonat, figyelte az előadást.

Veda Kong világosan és tömören ismertette az emberiség történelmének legfőbb korszakjelzőit. Ismertetést adott az emberiség létének legrégebb időszakaszairól, a nagy és a kis népekre való felosztottságáról; arról a gazdasági és eszmei ellenségeskedésről, amely megosztotta országaikat, nagyon röviden beszélt. Ezek a korszakok az MVK, a Megosztott Világ Korszaka gyűjtőnevet kapták. A Nagy Gyűrű Korszakának emberét azonban nem a pusztító háborúk, a szörnyű szenvedések vagy a nagynak vélt uralkodók nevének felsorolása érdekelte, ahogyan ez az ókori történelemkönyveket megtöltötte; ezek a könyvek fennmaradtak az antik világ századaiból, a Sötét Századokból vagy a kapitalizmus századaiból. Mindezeknél sokkal fontosabb volt a termelőerők fejlődésének ellentmondásos története, az eszmék, a művészet, az ismeretek, a mai emberért és emberiségért vívott szellemi harc történetével együtt. Kialakult az az igény, hogy új képet alkossanak a világról és a társadalmi kapcsolatokról, az emberi jogokról és a boldogságról, mert ezekből nőtt ki és virágzott fel az egész bolygón a kommunista társadalom hatalmas fája.

A Megosztott Világ Korszakának utolsó százada, az úgynevezett Kettészakadás Százada meghozta azt, hogy az emberek végre megértették: minden nyomorúságuk az ősidőktől fogva ösztönösen kialakult társadalmi rendszerből ered, megértették, hogy az emberiség minden ereje, egész jövőndőie — munkában, az elnyomás alól felszabadult embermilliók közös erőfeszítésében, a tudományban és az élet tudományos alapokon való átalakításában rejlik. Megértették a társadalmi fejlődés alapvető törvényeit, a történelemnek dialektikusán ellentmondásos folyamatát, valamint azt is, hogy szigorú társadalmi fegyelmet kell kialakítani, s ez annál fontosabb, mennél jobban megnövekszik a Föld lakossága.

A régi és az új eszmék harca különösen kiéleződött a Kettészakadás Századában, s ez arra vezetett, hogy a világ két táborra: a régi, kapitalista országok és az új, szocialista államok táborára oszlott, s mindkettőnek különböző gazdasági felépítése volt. Ebben az időben fedezték fel az atomenergia első fajtáit, s mert a régi világ védelmezői makacsul ragaszkodtak kiváltságos helyzetükhöz, ez csaknem az egész emberiség legnagyobb katasztrófájához vezetett.

Az új társadalmi rend győzelmét azonban már nem akadályozhatták meg, noha ezt a győzelmet késleltette a társadalmi tudat elmaradottsága. A világnak kommunista alapokon való átformálása elképzelhetetlen volt anélkül, hogy gyökeresen meg ne változtassák a gazdasági életet, meg ne szüntessék a nyomort, az éhséget és a gyötrően nehéz munkát. De a gazdaság megváltoztatása a termelés és az elosztás nagyon bonyolult irányítását követelte, márpedig az egyes emberek társadalmi tudatának nevelése nélkül ezt

nem érhatték el.

A kommunista társadalom nem hódított meg egyszerre minden népet és minden országot. A viszálykodásnak, különösképpen pedig annak a hazugságnak gyökeres kiirtása, amely a Kettészakadás Századában az ideológiai harc idején az ellenséges propaganda hatására felhalmozódott, gigászi erőfeszítéseket követelt. Hibákat is követtek el az új emberi kapcsolatok fejlődésének útján. Itt-ott felkelések lángoltak fel, amelyeket a múlthoz ragaszkodó, elmaradott elemek szítottak, akik ostoba módon a múlt feltámasztásával igyekeztek megtalálni a kivezető utat, amely az emberiség előtt álló nehézségek leküzdésére vezet.

Az élet új rendje azonban elkerülhetetlenül és feltartóztathatatlanul elterjedt az egész Földön, és a legkülönbözőbb népek s legkülönbözőbb fajok egyetlen, meghitt és bölcs családdá forrtak össze.

Így kezdődött meg a VEK, a Világ Egyesülésének Korszaka, amely a következő századokból állt: Az Országok Szövetsége, a Különböző Nyelvek Szövetsége, az Energiáért és Közös Nyelvért Vívott Harc századai.

A társadalmi fejlődés mindjobban meggyorsult, s minden újabb korszak gyorsabban haladt az előzőnél. Az ember hatalma a természet fölött gigászi lépésekkel jutott előre a fejlődés útján.

Amikor a régmúlt emberei utópisztikus képeket alkottak a szép jövőndőről, arról álmodoztak, hogy az ember fokozatosan megszabadul a munkától. Az írók azt ígérték, hogy kevés — a köz javára végzett két-három órai — munka árán az ember biztosíthatja magának mindazt, amire szüksége van, és szabad idejében az édes semmittevésnek hódolhat.

Ezek az álmodozások onnan eredtek, hogy az ember utálta a régmúlt nehéz és kényszerű munkáját.

Ám az emberek nemsokára ráébredtek, hogy a munka voltaképpen boldogság, akárcsak a természettel vívott szakadatlan harc, az akadályok legyőzése, a tudomány és a gazdaság fejlesztésével összefüggő új meg új feladatok megoldása. Az embernek szüksége van a munkára, amely teljesen megfelel erejének, ez azonban alkotó munka, s összhangban áll vele született képességeivel és ízlésével, amely változatos, és időről időre változik is. A kibernetika — az automata vezetés technikája —, terén elért fejlődés, a nagy műveltség és képzettség, az emberek kitűnő testi edzettsége lehetővé tette az egyes foglalkozási ágak változtatását, új hivatás elsajátítását, s végtelen változatosságot adott a munkának, amelyben az ember mind nagyobb örömét lelte. Az egyte jobban fejlődő tudomány kiterjedt az egész emberi életre, s a természetben rejlő újabb titkok felfedezésének alkotó öröme elérhetővé vált rengeteg ember számára. A művészet

nagy helyet foglalt el a társadalmi nevelésben és az élet alakításában. Ekkor érkezett az emberiség egész történelmének legnagyobb korszaka, a Közös Munka Korszaka, amelyben a következő évszázadok különböztethetők meg: a Dolgok Egyszerűsítésének, az Átalakításnak, az Első Bőségnek és a Kozmosznak Százada.

A villamosság tömörítésének feltalálása óriási térfogatú akkumulátorok és tömör, de igen nagy teljesítő képességű villamosmotorok építésére vezetett, s az új korszak legnagyobb technikai forradalma volt. Az emberek már korábban megtanulták, hogy félvezetők segítségével összekössék a legbonyolultabb gyengeáramú hálózatokat, és önszabályozó kibernetikus gépeket alkossanak. A technika ötvösmunkához hasonló finom, magasrendű művészetté vált, s egyúttal kozmikus méretű erőket rendelt alá magának.

Ahhoz azonban, hogy minden embernek megadjanak mindent, szükséges volt lényegesen leegyszerűsíteni a mindennapi használati tárgyakat. Az ember nem volt többé a tárgyak rabja, s a részletekre kiterjedő szabványok kidolgozása lehetővé tette, hogy bármely használati tárgyat vagy gépet viszonylag kevés alkotóelemből készítsenek el, mint ahogyan az élő szervezet csodálatos sokfélesége tulajdonképpen a sejtek kevés változatára épül; a sejt fehérjéből, a fehérje proteinből épül fel, és így tovább. Megszüntették az emberi tápláléknak a korábbi évszázadokban tapasztalt, szinte hihetetlen tékozlását, s ez magában véve is biztosította embermilliárdok ellátását.

Az emberi társadalom a régmúltban rengeteg erőt áldozott hadigépek alkotására, hasznos munkát nem végző, óriási hadseregek fenntartására, politikai propagandára és talmi csillogásra; mindezt az erőt az élet szépítésére és a tudományos ismeretek fejlesztésére fordították.

Veda Kong intésére Dar Veter megnyomott egy gombot, s a szép történésznő mellett megjelent egy hatalmas földgömb.

— Azzal kezdtük — folytatta Veda —, hogy teljesen újra felosztottuk a Föld lakó- és ipari övezeteit...

A földgömbön látható barna csíkok a 30. szélességi fok mentén az északi és déli földgömbön városi települések egybefüggő láncolatát jelezték, ezek a meleg vízi tengerek partján, az enyhe éghajlati övezetben helyezkedtek el, ahol a telet nem ismerték. Az emberiség nem pazarolt többé óriási energiát arra, hogy fűtse a lakásokat a téli időszakban, sem pedig arra, hogy kényelmetlen ruhákat készítsen. A lakosság az emberi kultúra bölcsőjénél, a Földközi-tenger partján volt a legsűrűbb. A szubtropikus övezet a sarkvidéki jég felolvasztása után háromszorosára növekedett.

Az északi lakóövezettől feljebb mezők és füves pusztaságok

végtelensége húzódik, és ezen háziállatok sokasága legelész.

Az északi félgömb déli részén és a déli félgömb északi részén, száraz és forró pusztaságok övezete terült el, amelyet azóta kerteté varázsoltunk. Korábban itt hőelektromos erőművek övezete állt; a Nap energiáját gyűjtötték össze.

A trópusi övezetben összpontosul a növényi eredetű élelmiszerek és faanyag termelése, amely itt ezerszeresen előnyösebb, mint a hideg éghajlati övezetek. Az emberiség már régóta nem termel cukortartalmú növényeket, pontosabban azóta, hogy fölfedezték azt az eljárást, amellyel a szénhidrátokból, a napfényből és szénasavból lehet cukrot előállítani. Azt a kérdést még nem oldottuk meg, hogyan állíthatunk elő olcsó, nagyipari módszerekkel teljes értékű tápfehérjét, ezért a szárazföldön nagy fehérjetartalmú növényeket és gombát termesztünk, az óceánokban pedig óriási kiterjedésű mezőkön algákat termelünk. A tápzsírok mesterséges előállításának egyszerű módját a Nagy Gyűrű tájékoztatása alapján dolgoztuk ki; a legkülönbözőbb vitaminokat és hormonokat pedig bármilyen mennyiségben előállíthatjuk kőszénből. Az új világ mezőgazdasága megszabadult attól, hogy kivétel nélkül minden élelmiszert úgy termeljen, ahogy régen. Gyakorlatilag nincs előttünk semmiféle korlát a cukrok, a zsírok és a vitaminok termelésében. Csupán a fehérjék előállítása céljából vannak a szárazföldön és a tengeren óriási területeink. Az emberiség már régen megszabadult az éhség félelmétől, amely évezredekken át uralkodott rajta.

Az ember egyik legnagyobb öröme — eljutni egyik helyről a másikra. Az utazás vágyát még őseink, a kóbor vadászok, a szűkös táplálék összegyűjtői hagyták ránk. Ma az egész bolygót befutja a Spirál út, amely óriási hidakkal kapcsolja össze a kontinensek beltengereit — Veda ujjával egy ezüstös fonalra mutatott, s megfordította a földgömböt. — A Spirál úton szakadatlanul villamos vonatok száguldanak. Száz- meg százezer ember juthat el a lakóövezetből a legrövidebb idő alatt a pusztai, a szántóföldi, a hegyi övezetbe, ahol nincsenek állandó városok, hanem csupán ideiglenes táborok az állattenyésztők, a szántóvetők, a faipar és a bányászat szakemberei számára. Az összes gyárak és erőművek teljes automatizálása szükségtelenné tette, hogy mellettük városokat vagy nagyobb lakótelepeket építsünk, ezeknek közelében csupán egyes házak vannak, az ügyeletes szolgálatot teljesítők: az ellenőrök, a gépészek és a szerelők számára.

Végül pedig az élet tervszerű megszervezése megszüntette a gyilkos sebességőrületet, a mind gyorsabban közlekedő gépek építését. A Spirál úton a vonatok 200 kilométer órasebességgel haladnak. Csak nagy szerencsétlenség esetén használjuk az óránként több ezer kilométer sebességű repülőgépeket.

Néhány száz esztendővel ezelőtt nagyon megszépítettük bolygónkat. Már a Kettészakadás Századában feltaláltuk az atomenergiát. Ugyanakkor azt is megtanultuk, hogyan szabadítsuk fel ennek az energiának parányi kis részét, s hogyan változtassuk hőfellobbanássá, amelynek gyilkos tulajdonságait azonnal fél is használták katonai fegyver céljára. Hatalmas készleteket halmoztak fel ezekből a szörnyű bombákból, amelyeket később, a kommunizmus elérkezte után energiatermelésre próbáltak meg felhasználni. Hamarosan felismerték azonban kisugárzásának veszélyességét és az emberi életre gyakorolt káros hatását, ezért a régi atomenergetikát szűk korlátok közé szorították. Ezzel csaknem egyidejűleg felfedezték az asztronómusok a távoli csillagok fizikájának tanulmányozása útján a nukleáris energia előállításának két új módját, a Q- és az F-energiát, amelyek sokkal nagyobb hatásúak, és semmiféle káros bomlási termékük nincsen.

Mindkét módot használjuk ma is, bár a csillaghajó-motorok számára újabb nukleáris energiafajtát, az anamezont találtuk fel, amelyet akkor ismertünk meg, amikor a Nagy Gyűrű segítségével tanulmányoztuk a Tejút nagy csillagait.

A régi nukleáris anyagok, a radioaktív urán-, thorium-, hidrogén-, kobalt-, lithium-izotópok régen felhalmozott készleteit megsemmisítettük, mihelyt megtaláltuk a módját, hogy bomlási termékeiket kivessük a Föld légköréből. Akkor, az Átalakítás Századában készültek el a sarkvidék fölé „függesztett” mesterséges napok. Erősen csökkentettük a sarkvidékeken képződött jégtakarókat, amelyek még a negyedkorban alakultak itt ki, s megváltoztattuk az egész bolygó éghajlatát. Az óceánok vízszintje hét méterrel emelkedett, s a légköri cirkulációban erősen csökkentek a sarki frontok, gyengültek a passzát szelek okozta gyűrűk; ezek a szelek azelőtt egész övezeteket tettek aszályos pusztasággá a trópusok határán. Szinte teljesen megszűntek az orkánszerű szelek, s általában a viharjellegű időváltozások.

A meleg éghajlatú füves puszták a 60. szélességi fokig jutottak el, a mérsékelt égöv mezői és erdői pedig átszelték a 70. szélességi fokot.

Az Antarktisz földjéről, amelyet háromnegyed részben mentesítettünk a jégtől, kiderült, hogy az emberiség kincsestára; érintetlen érckészleteket találtak ott, olyanokat, amelyeket a többi kontinensen már erősen kimerítettek, mert a gyakori pusztító háborúkban esztelenül tékoztak a fémeket. Az Antarktison át sikerült a Spirál út gyűrűjét teljessé tenni.

Még mielőtt ilyen nagy mértékben megváltoztattuk volna az éghajlatot, hatalmas csatornákat létesítettünk, átvágtuk a hegyek gerincét, hogy kiegyenlítsük bolygónk víz- és légtömegeinek körforgását. Örökké működő dielektrikus szivattyúk segítették hozzá

az emberiséget, hogy még a magas hegyek közt fekvő ázsiai pusztaságokat is öntözhessük.

Az élelmiszertermelés lehetőségei sokszorososan megnövekedtek, a Föld új területei váltak lakhatóvá. A meleg vízi belső tengereket mindinkább felhasználtuk arra, hogy fehérjében gazdag algákat termesszünk bennük.

Már a régi, törékeny és veszélyes bolygóközi úrhajók is lehetővé tették, hogy elérjük Naprendszerünk legközelebbi bolygóit. A Földet mesterséges holdak övezete vette körül, s ezekről az emberek megismerkedtek a világűrrel. S ekkor, négyszáznolc esztendővel ezelőtt olyan nagy jelentőségű esemény történt, amely új korszak kezdetét jelentette az emberiség történetében: ez a korszak a Nagy Gyűrű Korszaka.

Az emberek már régóta törték a fejüket azon, hogyan közvetíthetnének nagy távolságra képet, hangot, energiát. Száz-meg százezer kiváló tudós dolgozott abban a különleges szervezetben, amelyet ma is az Irányított Sugárzás Akadémiájának nevezünk, míg végre megtalálták a módját annak, hogy nagy távolságra adjanak át energiát mindenféle vezeték nélkül. Ez akkor vált lehetővé, amikor megtalálták annak a törvénynek megkerülési módját, hogy az energiaáramlás arányos a sugáreltérési szög szinuszával. Ekkor a párhuzamos sugárnyalábok biztosították az állandó összeköttetést a mesterséges holdakkal, vagyis tulajdonképpen az egész Világmindenséggel. Az ionizált légkör életvédő ekránja örökké akadályozta a világűr számára szolgáló adásokat és a világútból való vétteleket. Nagyon-nagyon régen, még a Megosztott Világ Korszakának végén tudósaink megállapították, hogy Földünket a világútból nagy erejű rádiósugárzás áramlatai öntik el. A csillagzatok és a Tejút közös kisugárzásával együtt a kozmoszból felhívások, a Nagy Gyűrű közvetítésével pedig olyan adások jutottak el hozzánk, amelyek a légkörben nagyon eltorzultak és elerőtlenedtek. Akkor nem értettük meg őket, már fel tudtuk ugyan venni ezeket a titokzatos jeleket, de valami élettelen anyag kisugárzásának tartottuk őket.

Kam Amat, a kiváló indiai származású tudós jutott arra a gondolatra, hogy képveő berendezésekkel kísérleteket végezzen a mesterséges holdakon, s végtelen türelemmel sajátította el évtizedeken keresztül a hullámhosszak egyre újabb kombinációit.

Kam Amat felfogta annak a két csillagzatnak bolygórendszeréről érkezett adást, amelyet régóta Hattyú 61-nek neveznek. A képernyőn hozzánk egyáltalán nem hasonlító, de kétségtelenül emberi lény jelent meg, s rámutatott arra a szövegre, amelyet a Nagy Gyűrű írásjeleivel írtak. A szöveget csupán kilencven év múlva tudtuk elolvasni, s a mi földi nyelvünkön ez díszíti ma Kam Amat emlékművét: „Köszöntünk benneteket, testvérek, akik beléptetek családunkba! Bár a tér és az idő

elválaszt egymástól, de az ész egyesít bennünket egy nagy erő gyűrűjében.”

Kiderült, hogy a Nagy Gyűrű jelképeinek, rajzainak és térképeinek nyelve a földi ember fejlettségi fokán könnyen érthető. Kétszáz év múlva már beszélgetni tudtunk a fordítógépek segítségével a legközelebbi csillagok bolygórendszereivel, és onnét a különböző világok változatos életének képeit vehettük, vagy ilyen képeket továbbíthattunk. Csak a minap vettük hírért a Deneb nagy életközpont tizennégy csillagának a Hattyú csillagképben. Ez a Deneb óriási csillag, fényereje 4800 napéval egyenlő, s tőlünk 122 parszek távolságra van. A gondolat fejlődése ott egész más úton haladt, de elérte a mi színvonalunkat.

A régi világokból — a mi Tejutunk gömb alakú tömörüléseiről és a Tejút központja körül fekvő végtelenül nagy lakott területről — különös képeket kapunk, megkapó látványok jutnak el hozzánk a végtelen távolságból, de ezeket még nem értjük meg, még nem fejtettük meg. Emlékezőgépeink feljegyzik őket, s azután továbbítjuk ezeket a Tudáshatárok Akadémiájához; így nevezzük azt a tudományos intézményt, amely a mi tudományunkban alig-alig jelzett problémákkal foglalkozik. Megpróbáljuk megérteni a tőlünk több millió esztendő alatt eltávolodott gondolatot, amely valószínűleg különbözik a miénktől, mert hiszen más volt az élet történelmi fejlődésének útja az alacsony szerves formáktól a magasabb rendű, gondolkodó lényekig. — Veda Kong elfordult a képernyőtől, amelyre eddig állandóan úgy nézett, mintha hipnotikus álomba merült volna, s kérdő pillantást vetett Dar Veterre. A férfi elmosolyodott, s helyeslően bólintott. Veda büszkén fölvetette fejét, előrenyújtotta kezét, s azokhoz a láthatatlan és ismeretlen lényekhez fordult, akik majd tizenhárom esztendő múlva felfogják szavait, látni fogják arcát.

— Ez a mi történetünk, ez az a nehéz, viszontagságos, és hosszú út, amelyen a tudomány magaslataira jutottunk. Hívunk benneteket, egyesüljete velünk a Nagy Gyűrűben, hogy elvigyük a végtelen Világmindenségbe az értelem óriási hatalmát, amely legyőzi a merev, élettelen anyagot!

Veda hangja ünnepélyesen csengett, mintha valamennyi földi nemzedék ereje zendült volna meg benne, azoké az embereké, akik immár oly magasra emelkedtek, hogy gondolataikat elküldhették a saját Tejútrendszerükön túlra, a Világmindenség más csillagszigeteire.

Elnyújtott, érces, csengő hang szólalt meg — Dar Veter fordított egyet a kapcsoló fogantyúján, kikapcsolta a közvetítő energiaáramot. A képernyőn kialudt a fény. A jobboldali áttetsző táblán ott maradt még a továbbítócsatorna világító oszlopa.

Veda fáradtan és némán kuporodott össze a nagy karosszék öblében. Dar Veter a vezérlőmű asztalához ültette Mven Maszt, ő

maga pedig áthajolt társa vállán. A mély csendben csak olykor-olykor hallatszott a fogantyú ütközőjének kattánása. Az aranykeretű képernyő hirtelen eltűnt, s helyén végtelen mélység tárult fel. Veda Kong először látta ezt a csodát, s hangosan felsóhajtott. Ez a látvány még azokat is magával ragadta, akik jól ismerték a fényhullámok interferenciájának bonyolult útját, amellyel ilyen végtelen távlatokba behatolhattak.

Idegen bolygó sötét felülete közeledett a távolból; percről percre nagyobb lett. Ez egy igen ritka kettős csillagrendszer volt, amelyben két Nap úgy egyensúlyozta ki egymást, hogy bolygójuk röppályája szabályos volt, s ezért élet is keletkezhetett rajta. Mind a két Nap, a narancsszínű és a vörös egyaránt, kisebb volt a mi Napunknál, vöröses fénnel világította meg a dermedt tenger jegét. Fekete hegységek fennsíkjainak szélén, titokzatos ibolyaszínű visszfényben egy óriási kiterjedésű, alacsony épület tűnt fel. A látósugár az épület tetején levő lapos részen megakadt, s szinte átütötte a tetőzetet; valamennyien egy szürke bőrű emberfélét pillantottak meg; bagolyéhoz hasonló nagy, kerek szemét ezüstös pehelygyűrű övezte. Magas alakja volt, de teste igen vékony, s végtagjai hosszúak, mint valami csáp. Ügyetlenül bóktatott, mintha sietősen meghajolna, a képernyőre meresztette fényképezőlencsééhez hasonló közönyös szemét, kinyitotta alaktalan száját, amelyet egy orrhoz hasonló, lágy bőrrész eltakart. Abban a pillanatban megszólalt a fordítógép dallamos behízelgő hangja:

— Zaf Ftet, a külső hírszolgálat vezetője, a Hattyú 61-ről. Ma közvetítést adunk az SZTL3388+04ZSF sárga csillag számára... Közvetítést adunk továbbá...

Dar Veter és Junij Ant egymásra nézett, s Mven Masz egy pillanatra megszorította Dar Veter csuklóját. A Föld galaktikus hívójelei, helyesebben a Nap bolygórendszerének hívójelei voltak ezek. Valamikor ezt a bolygórendszert a más világokon élő megfigyelők egyetlen nagy bolygónak hitték, amely ötvenkilenc földi év alatt fordult meg a Nap körül. Ez alatt az idő alatt csupán egyszer történik meg, hogy a legközelebbi csillagok asztronómusai megfigyelhetik a napközeiben levő Jupiter és Saturnus együttállását. Ugyanebbe a hibába estek a mi asztronómusaink is sok bolygórendszerrel kapcsolatban, amelyeknek jelenlétét különböző csillagok mellett már a régi időkben megállapították.

Junij Ant most gyorsabban, mint az adás elején, ellenőrizte az emlékezőgép behangolását és az elektromos összeköttetést ellenőrző műszereket.

Az elektronikus fordítógép szenvedélytelen hangja tovább beszélt:

— Teljesen jól vettük a... — itt megint rengeteg szám és szaggatott hang következett — csillag adását; ez véletlenül történt, a Nagy Gyűrű adásainak szokott idején kívül. Nem fejtették meg a

Gyűrű nyelvéen történt adást, s hiába pazarolják az energiát, hiszen a hallgatás óráiban adnak. Mi a saját adásaink időszakában válaszoltunk nekik, s az eredményeket körülbelül háromtized másodperc múlva tudjuk majd meg... — a hang elhallgatott. A jelzőműszerek változatlanul világítottak, csupán egy zöld szem fénye aludt ki.

— Ezek az eddig megmagyarázhatatlan szünetek az adásban talán azt jelentik, hogy az úrhajósok ilyenkor a köztünk elterülő legendás semleges mezőkön járnak — magyarázta Junij Ant Vedának.

— Háromtized galaktikai másodperc azt jelenti, hogy körülbelül hatszáz évig kell várunk — dörmögte komoran Dar Veter. — Nagyon érdekelne, hogy mit érünk ezzel.

— Ha jól értettem, az a csillag, amellyel összeköttetésbe léptek, a Tucana üpszilonja, a déli égbolt csillagzata — szólt közbe Mven Masz —, ez körülbelül kilencven parszek távolságra van tőlünk, s ez már egészen megközelíti állandó összeköttetésünk határát. A Deneben túl még nem sikerült összeköttetést teremtenünk.

— De a Tejút központját és a gömbszerű tömörüléseket is tudjuk venni? — kérdezte Veda Kong.

— Rendszertelenül, véletlenül, vagy a Gyűrű más olyan tagjainak emlékezőgépei segítségével, amelyek a Tejút térségébe kinyúló láncot alkotják — válaszolta Mven Masz.

— Azok a közlések, amelyeket ezer meg tízezer esztendővel ezelőtt küldtek számunkra, nem vesznek el a térben, s végül is eljutnak hozzánk — fűzte hozzá Junij Ant.

— De ez azt jelenti, hogy a többi, nagyon távoli világ embereinek életéről és ismereteiről csak elkésve alkothatunk magunknak képet, például a Tejút központi övezetéről mondjuk húszezer esztendő múlva?

— Igen, teljesen közömbös, hogy ezeket a közelebb fekvő világok emlékeztető hangszalagjai közvetítik-e hozzánk, avagy a mi állomásaink fogják fel őket, mi e távoli világokat mindenképpen olyannak látjuk, amilyenek nagyon-nagyon régen voltak. Valamikor réges-rég meghalt, s a maguk világában elfelejtett embereket látunk.

— És mi, akik a természet fölött oly óriási hatalomra tettünk szert, ebben a tekintetben tehetetlenek vagyunk? — kérdezte gyermekes felháborodással Veda. — Hát valóban lehetetlen elérnünk azokat a távoli világokat más úton, mint hang-és fényhullámok vagy foton sugarak útján?

— Mennyire megértem magát, Veda! — kiáltottxfel Mven Masz.

— A Tudáshatárok Akadémiája foglalkozik olyan tervekkel, hogy legyőzzük a teret, az időt, a vonzást, a kozmosz alapjainak mélységeit — szólt közbe Dar Veter —, de még nem jutottak el a kísérletekig sem, s nem voltak képesek...

Hirtelen felragyogott a zöld fény, s Veda újra érezte az előbbi

szédülést, amelyet a végtelenbe behatoló képernyő okozott.

A képnek élesen körülhatárolt szegélye azt jelezte, hogy e képet az emlékezőgép jegyezte fel, és nem közvetlen vétel volt.

Először egy bolygó felszíne tűnt fel, amely természetesen a külső mellékbolygó-állomás felől volt látható. A mérhetetlen izzástól egészen áttetsző, halvány ibolyaszínű napóriás átható sugarakkal árasztotta el a bolygó légkörének kék felhőtakaróját.

— Valóban úgy van, ez a Tucana üpszilonya, a magas hőmérsékletű V-9 osztályba tartozó csillag, fényereje hetvennyolcszorosa a mi Napunkénak — suttogta Mven Masz.

Dar Veter és Junij Ant helyeslőén bólintott.

A látvány megváltozott, a kép valahogyan összeszűkülött, s szinte a láthatatlan világ földjére ereszkedett.

A magasba emelkedő hegyek kupolái olyanok voltak, mintha rézből öntötték volna őket. Ismeretlen kőzetük vagy szemcsés szerkezetű fényük tűzként vöröslőn a kék nap csodálatosan fehér, szikrázó fényében. Ez az ismeretlen világ még a tökéletlen közvetítés ellenére is ünnepélyesen, diadalmasan, fenséges ön ragyogott.

Sugarak visszfénye szegélyezte a rézhegyek körvonalait, ezüstös rózsaszínű koronával vette körül őket, s ez a korona széles kévét vetett az ibolyaszín tenger méltóságosan hömpölygő hullámaira. Mély ametiszt színű volt a víz, egészen nehéznek látszott, belülről vörösés fényt árasztott, mintha apró, eleven szembogarak halmozódtak volna fel benne. Hullámok ölelték körül egy óriási szobor tömör alapzatát. A szobor büszke magányosságban állt, távol a parttól. A rézvörös kőből faragott nőalak hátravetette fejét, s kezét átszellemülten nyújtotta az ég lángoló magasságai felé. A Föld leánya is lehetett volna, annyira hasonlított a földi emberekhez, s ez éppen olyan megkapó volt, akár formáinak csodálatos szépsége. Teste mintha a földi szobrászok álmainak megvalósulása lett volna, egyesítette a hatalmas erőt, az arc és a test vonalainak átszellemült szépségét. A szobor fényezett vörös kőanyaga ismeretlen, s éppen ezért titokzatos, vonzó élet lángját sugározta.

Az öt földi ember némán nézte a csodálatos új világot. Csak Mven Masz széles melléből fakadt fel egy hosszú sóhaj, abban a pillanatban, amikor meglátta a szobrot; minden idegszála megfeszült a boldog várakozástól.

A szobor környékén, a parton faragott ezüstös tornyok jelezték egy széles, fehér függőlépcső feljáratát; e híd szabadon ívelt át türkizkék lombozatú, karcsú törzsű fák sűrűje fölött.

— Meg kellene zendülniök! — súgta Dar Veter Yeda fülébe, s a tornyokra mutatott; a lány egyetértően bólintott.

Az új csillag adóberendezése sorozatosan és hangtalanul mind újabb képeket forgatott.

Egy másodpercre széles kiszögellésű fehér falak villantak fel; e kiszögellések kék színű kőből készült portálok voltak, s a képernyő most egy éles fényárban úszó, magas helyiséget mutatott. A barázdás falak tompa gyöngyház színe szokatlanul világossá tett mindent, ami a teremben volt. A nézők figyelmét egy csoport kötötte le, amely csiszolt smaragdtábla előtt állt.

Bőrük rézvörös színe olyan volt, akár a szoboré a tengerben. A földi emberek nem láttak ebben semmi rendkívülit, a középamerikai indiánok egyes törzseinek a bőrszíne, amennyire régi színes felvételekről meg lehetett ítélni, ugyanilyen, csak talán kevésbé mély tónusú volt.

A teremben két nő és két férfi volt. A két pár öltözete különbözött egymástól. A zöld táblához közelebb álló pár aranydíszítésű rövid ruhát viselt, amely hasonlított a földi emberek csatokkal összefogott kezeslábasára. A másik kettő gyöngyházszínű, talpig érő, egyforma köpenyt viselt. A falak is gyöngyházszínűek voltak.

A tábla mellett állók sima mozdulatokat tettek, s közben megérintették a tábla bal szélén kifeszített húrokat. A csiszolt smaragdból vagy üvegből való falak áttetszővé váltak. A pár mozgásának ütemére a kristályban egymás után világos ábrák tűntek fel. Oly gyorsan merültek fel, és tűntek el ismét, hogy még az olyan gyakorlott megfigyelők is, amilyen Junij Ant és Dar Veter volt, csak nehezen fogták fel az ábrák értelmét.

A rézhegyek, az ibolyaszínű óceán és a türkizszínű erdők váltakozásából felfogták a bolygó történetét. Az állati és növényi formációk, amelyek néha szörnyen érthetetlenek, máskor nagyon szépek voltak, láncolatban követték egymást, s ez a láncolat a múlt kísértetének látszott. Sok állat és növény hasonlított azokra a növényekre és állatokra, amelyeknek maradványait a földkéreg rétegeinek krónikája megőrizte. Sokáig húzódott az élet formáinak felfelé ívelő lépcsője, a tökéletesedő eleven anyag. A fejlődés végtelen hosszú útját még hosszabbnak, nehezebbnek és gyötrőbbnek érezték a nézők, mint amilyennek minden földi lakó a saját nemzetségének fejlődését ismerte.

A készülék áttetsző fényében mind újabb képek villantak fel: nagy máglyák tüzei, hatalmas kötömbök, amelyek egymásra halmozódtak a síkságokon, harcok a vadállatokkal, ünnepélyes temetési és vallási szertartások. A tábla egész nagyságát betöltötte egy férfi alakja: testét tarka szőrméből készült átvető takarta. Egyik kezével egy dárdára támaszkodott, a másikat széles átkaroló mozdulattal a csillagok felé emelte, egyik lábával egy legyőzött szörnyeteg nyakára hágott; a szörnyeteg hátán kemény sörény húzódott, szájából hosszú agyarak villantak elő. A háttérben nők és férfiak álltak párosával egymás kezét fogva, s mintha valamit énekeltek volna.

A kép eltűnt, s az eleven látomás helyén a csiszolt kő felülete sötétlett.

Ekkor az aranyos díszű ruhát viselő pár jobbra lépett, s helyüket a második pár foglalta el. Megfoghatatlan gyors mozdulattal félredobták palástjukat, s a gyöngyházzsínű falak háttérében eleven lángként tűnt fel sötétvörös testük. A férfi mindkét kezét a nő felé nyújtotta, a nő mosollyal válaszolt; mosolyában annyi büszkeség és megkapó öröm tündökölt, hogy a földi emberek akaratlanul is mosolyra derültek. S ott, a gyöngyházzsínű teremben, ebben a végtelenül távoli világban a pár lassú táncba kezdett. Valószínű, hogy nem a tánc kedvéért tették, inkább ritmikus mozdulatokkal különféle tartásokat mutattak be. A táncoló pár nyilván azt tűzte ki céljául, hogy bemutassa testének tökéletes szépségét, remek vonalait és plasztikus hajlékonyságát. Mozdulataiknak ebben a ritmikus sorozatában a földi nézők megéreztek azt a magasztos s mégis szomorú muzsikát, amely az élet fejlődésének névtelen és megszámlálhatatlan áldozataiból alakult hatalmas láncorra emlékeztette őket, amely ehhez a szép és gondolkodó lényhez, az emberhez vezetett.

Mven Masz úgy érezte, hogy a dallam, amelyet hall, magas, tiszta hangokkal árasztja el, s mély hangok tompa, egyforma ritmusára épül. Veda Kong megszorította Dar Veter kezét, de az nem vette észre. Junij Ant úgy figyelt a képre, hogy meg sem mozdult, szinte a lélegzete is elállt, s hatalmas homlokán verítékcseppek jelentek meg.

A Tucana lakói annyira hasonlítottak a földi emberekre, hogy a földi nézőkben fokozatosan megszűnt az a benyomás, hogy egy más világot látnak maguk előtt. De a rézbőrű emberek testének kifinomult szépségét a földi ember még nem érte el; ez a szépség a művészek álmaiban és alkotásaiban élt csupán, s csak nagyon kevés, szokatlanul szép emberben öltött testet.

„Mennél nehezebb és hosszabb volt a vak állati fejlődésnek a gondolkozó lényig vezető útja, annál jobban megfelelnek a célnak, s annál szebben kidolgozottak az élet magasabb formái, ezek tehát egyúttal szebbek is — gondolta Dar Veter. — A földi emberek már régóta tudták, hogy a testi szépség voltaképpen ösztönösen felfogott célszerűsége az alkatnak, alkalmazkodás bizonyos rendeltetéshez. Mennél sokoldalúbb ez a rendeltetés, annál szebb a forma — ezek a szép emberek tehát valószínűleg sokoldalúbbak és ügyesebbek, mint mi vagyunk. Talán az ő civilizációjuk inkább az ember fejlődését, szellemi és fizikai erejének, nagyságának fejlődését szolgálta és nem a technikáét? A mi kultúránk hosszú ideig minden ízében műszaki kultúra volt, és csak a kommunista társadalom kialakulása után tért arra az útra, amelyen nemcsak az ember gépeit, házait, életét és szórakozását tette tökéletesebbé, hanem magát az embert.”

A tánc megszűnt. A fiatal rézbőrű nő előre jött a terem közepére,

s a készülék látósugara most csupán az ő alakjára összpontosult. A nő széttárt karja és arca a mennyezet felé fordult.

A földi emberek tekintete önkéntelenül is követte a nő tekintetét. Most látták csak, hogy mennyezet voltaképpen nem is volt, avagy pedig művészileg előidézett optikai csalódás következtében csillagos ég volt a mennyezet helyén, s e csillagok oly nagyok és fényesek voltak, hogy valószínűleg csak képek lehettek. Az idegen csillagzatok egybekapcsolódása semmiféle ismert képzettársítást nem keltett. A lány meglendítette karját, s ekkor bal kezének mutatóujján egy kék gömb jelent meg. Ez a gömb ezüstös sugarat lövellt, amely óriási mutatóvá vált. A fénysugár végén egy kerek, ragyogó folt hol az egyik, hol a másik mennyezeti csillagon állapodott meg. S ekkor a smaragdszínű tábla egy mozdulatlan képet mutatott, amely nagyon széles síkon jelent meg. A jelző fénysugár lassan tovább haladt, ugyanilyen lassan tűnt fel egymás után lakatlan vagy élettől pezsgő bolygók látomása. Nyomasztó, örömtelen fényben égtek a sziklás vagy homokos térségek a vörös, kék, ibolya- vagy sárga színű napok alatt. Olykor a különös ólomszürke égitest sugarai az egyes bolygókon sima kupolákat és spirálokat hívtak életre, amelyeket villamosság töltött meg, s amelyek medúzaként, sűrű narancsszínű atmoszférában vagy az óceánban úsztak. A vörös nap világában elképzelhetetlenül magas, fekete, síkos kérgű fák nőttek, milliárdnyi görbe águk szinte kétségbeesetten nyúlt az ég felé. Más bolygókat sötét víz öntött el teljesen. Hatalmas szigetek úsztak a vizén, rajtuk állati vagy növényi élet lehetett, s a sima tükrön számtalan bozontos csáp lebegett.

— Nincs a közelükben olyan bolygó, amelyen az élet magasabb formái volnának — szólalt meg hirtelen Junij Ant, de le nem vette szemét az ismeretlen csillagos égbolt képéről.

— Nem ez a helyzet — vetette ellen Dar Veter —, egyik oldalukon van egy lapos csillagrendszer, a Tejut egyik legkésőbbi képződménye. De tudjuk, hogy a lapos és gömb alakú rendszerek, az újak és a régiek olykor váltakoznak. S valóban, az Eridanus felől van egy csillagrendszerük, amelyen gondolkozó élet folyik; ez a Gyűrűhöz tartozik.

— A WR4955 + MO3529... és így tovább — vetette közbe Mven Masz. — De ők miért nem tudnak erről a csillagrendszerről?

— A rendszer kétszázhetvenöt évvel ezelőtt kapcsolódott be a Nagy Gyűrűbe, ez az adás pedig korábban történt.

A távoli világ rézbőrű leánya lerázta ujjáról a kék színű gömböt, arccal a nézők felé fordult, széttárta karját, mintha meg akarna ölelni valakit, aki láthatatlanul ott állt előtte. Könnyedén hátravetette fejét és vállát — így tett volna egy földi nő is, amikor szenvedélyesen hív valakit. Félig nyílt ajka mozgott, szavakat ismételt, melyek nem voltak hallhatók. Ekkor mozdulatlanra dermedt, mintha más világok embereit hívná, s forró emberi könnyörgést küldene a csillagközi térség jeges sötétjébe.

S ekkor a lány ragyogó szépsége ismét elbűvölte a földi megfigyelőket. Nem volt meg benne a földi rézbőrű emberek ércbe vésett, bronzba öntött komorsága. Kerek arca, kicsi orra, tágra nyílt, nagy kék szeme, kicsi szája a Föld északi népeire emlékeztetett. Sűrű, hullámos fekete haja lágy volt. Arcának és testének minden vonalából boldog és könnyed magabiztosság áradt, s ez öntudatlanul is nagy erő érzését keltette.

— Valóban nem tudnának semmit a Nagy Gyűrűről? — mondta szinte sóhajtva Veda Kong, s meghajolt a kozmoszból feltűnt gyönyörű nővére előtt.

— Ma már valószínűleg, tudnak — válaszolta Dar Veter —, hiszen amit mi most láttunk, háromszáz évvel ezelőtt történt.

— Nyolcvannyalc parszek — dörmögte Mven Masz —, nyolcvannyalc. Már régen meghaltak mind, akiket most láttunk.

Ebben a pillanatban a csodálatos világ látomása hirtelen kialudt, mintha csak igazolni akarná Mven Masz szavait, s kialudt az összeköttetés zöld mutatójának fénye is. A Nagy Gyűrű adása befejeződött.

Egy pillanatra megdermedtek valamennyien. Dar Veter tért elsőként magához. Bosszúsan összeharapta ajkát, majd sietve elfordította a gránátszínű fogantyút. Az irányított energiaoszlop kikapcsolását mély, érces dübörgés követte, amely figyelmeztette az erőmű mérnökeit, hogy a hatalmas energiacsatornákba. A külső állomások vezetője elvégezte a műszerekkel való műveleteket, s csak ezután fordult társaihoz.

Junij Ant felvonta szemöldökét, s a teleírt lapokat forgatta.

— A memonogramok (emlékeztető feljegyzések) egy részét a mennyezeti csillagtérképpel együtt azonnal el kell küldenünk a Déli Égbolt Intézetébe! — fordult Dar Veter fiatal munkatársához.

Mven Masz csodálkozva nézett Junij Antra, mintha valami rendkívüli álomból ébredne.

A mogorva tudós alig tudta leplezni mosolyát; vajon nem álom volt csupán az előbbi látomás egy csodálatos világról? A szép álmot három évszázaddal ezelőtt indították el az űrbe, s most megbúvólve szemlélik a Földön, valamint a Hold, a Mars és a Venus állomásain élő embermilliárdok.

— Igaza volt, Mven Masz — mondta Dar Veter és elmosolyodott —, amikor már az adás előtt kijelentette, hogy ma valami rendkívüli történik. Nyolcszáz év alatt, mióta számunkra létezik a Nagy Gyűrű, most történt meg először, hogy a Világmindenség mélyéből olyan bolygó tűnt szemünk elé, amelyen testvéreink vannak, akiket saját szemünkkel láthattunk is. E felfedezés boldogsággal tölt el! Jól kezdődik a munkája! A régmúlt emberei nagyon jó előjelnek tekintenék ezt, vagy — ahogy pszichológusaink mondják — a körülmények olyan összetetalálkozásának voltunk tanúi, amely fokozza a további munkába vetett szilárd hitet, s a munka lendületét is.

Dar Veter hirtelen észbekapott, hogy ideges kimerültsége bőbeszédűvé tette. A Nagy Gyűrű Korszakában a szószátyár-kodást a legszégeylenetesebb emberi hibák egyikének tekintették, s a külső állomások vezetője be sem fejezte mondanivalóját, hirtelen elhallgatott.

— Igen, igen — válaszolta szórakozottan Mven Masz.

Junij Ant bizonyos révültséget fedezett fel Mven Masz hangjában, valamint lassú mozdulataiban, s ez óvatosságra intette. Veda Kong lassan végighúzta ujját Dar Veter kezefején, s az afrikai felé intett.

„Talán túlságosan érzékeny a benyomások iránt?” — villant fel Dar Veter agyában, s fürkészve pillantott utódjára.

De Mven Masz, amint megérezte a többiek leplezett csodálkozását, kiegyenesedett, s ebben a pillanatban már ismét az az ember volt, aki jól ismeri feladatát, s figyel is rá. A mozgólépcső felvitte őket a felszínre, a széles ablakokhoz és a csillagos égbolthoz, amely már ismét ugyanolyan távolinak látszott, mint az emberi lét harminc évezrede óta, helyesebben annak az emberfajtának létezése óta, amelyet homo sapiensnek (gondolkodó embernek) neveznek.

Mven Másznak és Dar Veternek még maradnia kellett.

Veda Kong odasúgta Dar Veternek, hogy soha nem felejtí el ezt az éjszakát.

— Olyan száalmasnak éreztem magamat! — mondta befejezésül. Elmosolyodott, hogy ellensúlyozza komorságát.

Dar Veter tudta, mire gondol Veda Kong, s tagadólag megrázta fejét.

— Márpedig igaz meggyőződése, hogy ha az a szép nő megpillantaná magát, Veda, akkor büszke volna nővére. Bizony, a mi Földünk sem csúnyább az ő világuknál! — Dar Veter arcát beragyogta a szerelem.

— Ezt maga látja így, kedves barátom — mosolygott Veda. — Kérdezze csak meg Mven Maszt!... — tréfásan eltakarta kezével a szemét, s eltűnt a kanyarulatnál.

Mire Mven Masz magára maradt, már beköszöntött a reggel. A mozdulatlan hűvös levegőben szürkés fény terült szét, a tenger és az ég egyformán átlátszó volt, mint a kristály: ezüstös árnyalatú volt a tenger, rózsaszín árnyalatot öltött az ég.

Mven Masz sokáig állt ott az obszervatórium erkélyén, s tekintete az épületek félig ismerős körvonalaira meredt.

A távolban, egy alacsony fennsíkon gigászi alumínium ív emelkedett, amelynek szarait kilenc párhuzamos alumínium csík kötötte össze; ezeket a csíkokat megfelelő közökben opálosan krémszín és ezüstösen fehér plasztikus üvegek osztották meg: ez volt a Csillaghajózási Tanács épülete. Előtte egy emlékmű állt: azok dicsőségét hirdette, akik elsőik között törtek ki a világűrbe. A felhők koszorúzza, vihar tépázta meredek hegy lejtője régi típusú csillaghajóban végződött; egy hal alakú rakéta volt ez, amely hegyes orrát a még elérhetetlen magasságba fúrja. A rakétahajók pilótái, a fizikusok, asztronómusok, biológusok, a bátor írók, akiknek képzelete a magasba szárnyalt, hosszú láncban, egymást támogatva, hihetetlen erőfeszítéssel kapaszkodtak fölfelé, kígyó alakban megkerülve az emlékmű talapzatát... A virradat már vörösen derengett a régi idők csillaghajójának testén és az épület csipkeszerűen könnyed körvonalain, de Mven Alasz még ekkor is hatalmas léptekkel fel-alá járt az erkélyen. Még soha életében nem érzett ilyen megrendülést. A Nagy Gyűrű Korszakának szokásos elvei szerint nevelkedett, nagyon kemény fizikai edzésen ment át, és sikeresen teljesítette a számára előírt herkulesi hőstetteket. Az ősi Hellasz gyönyörű legendáinak emlékére nevezték így azokat a nehéz tetteket, amelyeket minden ifjúnak és leánynak teljesítenie kellett az iskolai időszak végén. Ha az ifjú megbirkózott hősi feladataival, akkor méltóvá vált arra, hogy a műveltség magasabb lépcsőjére emelkedjék.

Mven Masz vízellátó-rendszert létesített egy nyugat-tibeti bánya számára, újra telepített egy araukária-erdőt a Nahebt fennsíkján Dél-Amerikában, s elpusztította az ausztráliai partokon ismét feltűnt cápákat. Az az állandó edzés, amelyben élete folyamán részesült, valamint kiváló képességei lehetővé tették, hogy kibírja a kemény tanulás esztendeit, s nehéz, felelős tevékenységre készüljön fel. Ma, új

munkájának már az első órájában találkozott egy másik, a Földdel rokon világgal, s lelkében valami új érzés támadt. Nyugtalanul érezte, hogy valami szakadék tárul fel benne, s ő már egész életében ott járt e szakadék fölött, de sohasem gyanította, hogy ez a szakadék létezik. Olyan elviselhetetlenül erős volt benne a vágy, hogy ismét találkozzék a Tucana üpszilon csillagának bolygójával, azzal a világgal, amely mintha a földi emberiség legszebb regéinek megvalósulásaként keletkezett volna. Sohasem felejtethi el azt a rézbőrű, gyönyörű szép leányt, kitárt, hívó két karját, félig nyílt, finom ajkát!...

S az a körülmény, hogy a kétszázkilencven fényévnyi szörnyű távolság, amelyet a földi technika semmiképp le nem győzhetett, elválasztotta őt attól a csodálatos világtól, nem enyhítette, hanem csak még égetőbbé tette álmodozó vágyát.

Mven Masz lelkében ez az érzés most már a maga külön életét élte, nem engedelmeskedett akaratának és nyugodt értelmének. Az afrikai soha életében nem volt szerelmes, valóságos emberkerülőként temetkezett bele a munkába, és soha semmi olyat nem érzett, amit ehhez a nyugtalansághoz és csodálatos örömhöz hasonlíthatna, amely ezen az éjszakán, e találkozás után, a tér és az idő végtelenjén át született meg lelkében.

III. fejezet

SÖTÉTSÉG FOGSÁGÁBAN

Az anamezon üzemanyag narancsszínű mutatóoszlopain a vastag fekete nyilak nullán állottak. A csillaghajó iránya még nem tért el a Vascstillagétól, mert a sebessége még igen nagy volt, s a hajó változatlanul tovább közeledett az emberi szemmel nem látható félelmetes égitesthez.

Erg Noor, remegve a gyengeségtől és az erőfeszítéstől, az asztronavigátor segítségével a számológép mellé ült. A plane-táris motorok, amelyeket kikapcsoltak a kormányzó robotgépből, elhallgattak.

— Ingrid, mi az a Vascstillag? — kérdezte halkán Kay Ber, aki egész idő alatt mozdulatlanul állt az asztronómus mögött.

— A T-színképosztályba tartozó láthatatlan csillag, amely már kialudt, de még nem hűlt ki végérvényesen, vagy nem melegedett fel újra. Színképének hőrésze hosszú rezgésekben infravörös fénnel világít, de a mi számunkra ez fekete színű, és a csillagot csupán elektronikus inverter teszi láthatóvá. A bagoly, amely látja az infravörös hősugarakat, képes volna észrevenni ezt a csillagot.

— Miért nevezik Vascstillagnak?

— Minden ilyen csillagon, amelyet eddig tanulmányozhattunk, a színkép sok vasat mutat. Valószínű, hogy sok a vas az égitest összetételében is. Ezért tehát, ha a csillag nagy, akkor a tömege, valamint a vonzási mezeje is óriási. Attól tartok, hogy éppen egy ilyen csillaggal találkozunk.

— Mi lesz most?

— Nem tudom. Magad is láthatod, nincs üzemanyagunk.

Mégis folytatjuk repülőutunkat egyenesen a csillag felé. A Tantrát le kell fékeznünk egyezrednyi abszolút sebességre, amelynél lehetséges a kellő szögeltérés. Ha nem lesz elég a planetáris üzemanyag sem, akkor mind közelebb jutunk a csillaghoz, amíg rá nem zuhanunk. — Ingrid idegesen megrázta fejét, s Ber gyöngéden megsimogatta a lány libabőrös karját. Az expedíció vezetője odalépett a vezérlő asztalhoz, s a műszerekre összpontosította figyelmét. Mindenki hallgatott, még lélegzeni is alig mertek, még Nisa Crit, aki most ébredt álmából, sem szólt semmit, ösztönösen felfogta a helyzet veszélyességét. Az üzemanyag csupán arra volt elegendő, hogy fékezze a hajó száguldását, de ha a csillaghajó sokat veszít sebességéből, akkor mind nehezebbé válik ahhoz, hogy motor nélkül kiszabaduljon a Vascstillag halálos vonzásából. Ha a Tantra nem került volna olyan közel a Vascstillaghoz, s ha Lin kellő időben felfogta volna... De különben,

miféle vigasztalást adhatnak ezek az üres „ha” feltételezések?

Mintegy három óra telhetett el, s Erg Noor végre döntött. A Tantra görcsösen megrándult a trigger-motorok hatalmas lökéseitől. A csillaghajó futása már egy órája, majd két, három, négy órája állandóan lassult. A vezető szinte meg se mozdult, az embereken erőt vett a rosszullét. A félelmetes barna égítést eltűnt az elülső képernyőről, s átkerült a másodikra. A vonzás láthatatlan karmai továbbra is kinyúltak a csillaghajó után, s erejüket jelezték a készülékek. Az expedíció vezetője saját maga felé rántotta a fogantyút, a motorok megálltak.

— Kiszabadultunk! — suttogta megkönnyebbülten Pel Lin. A vezető lassan Linre vetette tekintetét:

— Nem! Csupán arról van szó, hogy üzemanyagkészletünk már csak a röppályán való futáshoz és a leszálláshoz elegendő.

— Most mit tegyünk?

— Várunk! Egy kicsit eltérítettem útjáról a csillaghajót. De még nagyon közel vagyunk a csillaghoz. Folyik a küzdelem a csillag vonzóereje és a Tantra csökkenő sebessége között. Hajónk most olyan sebesen repül, mint egy holdrakéta, s ha sikerül eltávolodnia a csillagtól, akkor a Nap felé haladunk. Igaz, ezzel utazásunk időtartama nagyon meghosszabbodik. Körülbelül harminc év múlva küldjük majd el a hívójelet, s újabb nyolc év kell majd, hogy segítség érkezzék...

— Harmincnyolc esztendő! — súgta Ber alig hallhatóan Ingrid fülébe.

Ingrid erősen megrántotta Ber kabátujját s elfordult.

Erg Noor hátravetette magát karosszékében, s a térdére tette a kezét. Mindenki hallgatott, csak a műszerek zümmögtek halkán. Egy másik, disszonáns és emiatt szinte fenyegetőnek tűnő dallam vegyült a navigációs műszerek behangolt zsongásába. A Vascstillagnak szinte fizikailag is érezhető hívása, fekete tömegének reális ereje üldözte a sebességét veszítő csillaghajót.

Nisa Crit arca égett, a szíve mind szaporábban vert, a leány szinte elviselhetetlennek érezte ezt a tétlen várakozást.

... Lassan múltak az órák. A központi vezérlőmű fülkéjében egymás után jelentek meg az expedíció most felébredt tagjai. A némán várakozók száma egyre növekedett, végül mind a tizennégyen együtt voltak.

A csillaghajó egyre csökkenő sebessége már kisebb volt a szökési sebességnél. A Tantra most már nem menekülhetett a Vascstillagtól. A hajó utasai megfedkeztek az alvásról, az evésről, de nem hagyták el a vezérlőművet, hosszú, nehéz órákon át időztek mellette, s ezek alatt az órák alatt a Tantra menetiránya mind jobban eltorzult, végül a hajó a végzetes elliptikus röppályára tért. A Tantra sorsa most már mindenki előtt világossá vált.

Váratlan zokogás hangzott fel, mindenki összerezsent. Poor Hiss felpattant, s összevissza hadonászott. Eltorzult arca annyira felismerhetetlenné vált, hogy már nem is hasonlított a Gyűrű Korszakának emberéhez. Rémület, önmaga iránti szánalom és bosszúvágy törölte le a tudós férfi arcáról a gondolkodásnak még a nyomait is.

— Ő, igen, ő a hibás — kiáltotta zokogva Poor Hiss, s Pel Linre mutatott —, ez a fajankó, ez a tökfilkó, ez az agy velő nélküli féreg! — az asztronómus hangja elfulladt, ő maga pedig kutatta emlékezetében azokat a divatjamúlt szitkokat, amelyeket az ősapák használtak.

A mellette álló Nisa megvetően elhúzódott tőle. Erg Noor felállt.

— Ha szidja kollégáját, azzal egyáltalán nem segít a helyzeten. Régen elmúltak azok az idők, amikor valaki szándékosan hibát követett el. Ami pedig ezt az esetet illeti — Noor hanyagul elfordította a számológép fogantyúját —, amint látja, a számítási hiba valószínűsége itt 30 százalék. Ha ehhez hozzáadjuk azt az elkerülhetetlen depressziót, amely az ügyeletes szolgálat végén jelentkezik, valamint azt a megrendülést is, amelyet a csillaghajó hánykolódása okozott, akkor semmi kétségem sincs aziránt, hogy ön is, Poor Hiss, elkövette volna ugyanezt a hibát.

— S ön? — kiáltotta az asztronómus, de a hangján most már nem érződött olyan végtelen düh.

— Én — nem. Már volt alkalmam látni a közelben ugyanilyen szörnyűséget a 36. csillagexpedíción... Én vagyok a hibás, mert a csillaghajót az ismeretlen térségben magam szándékoztam vezetni, de nem voltam elég elővigyázatos, és csak egyszerű utasításokat adtam.

— Honnan tudhatta volna, hogy az ön távollétében erre a területre kerülünk? — kiáltott fel Nisa.

— Tudnom kellett ezt — válaszolta Erg Noor határozottan, és ezzel elhárította Nisa baráti segítségét —, de erről majd csak akkor lesz értelme beszélni, ha ismét a Földön leszünk...

— A Földön! — jajdult fel Poor Hiss, s még Pel Lin is elkomorodott. — Ilyesmit mondani, amikor minden elveszett, amikor már csak a pusztulás vár ránk!

— Nem pusztulás, hanem nagy és kemény harc vár ránk — hangzott Erg Noor határozott válasza. A vezető leült az asztal előtt álló székre. — Üljenek le! A dolgunk nem sietős, amíg a Tantra másfél fordulatot meg nem tesz.

A jelenlevők szóltanul engedelmeskedtek, Nisa pedig összemosolygott a biológussal, és mosolya a helyzet egész reménytelensége ellenére is diadalmas volt.

— A csillagnak kétségkívül van bolygója, sőt feltételezésem szerint kettő is, ha az izográf görbülete után ítélünk. A bolygók, amint látják — s a vezető gyorsan papírra vetett egy pontos vázlatot —,

minden bizonnyal nagyok, ennél fogva légkörük van. Egyelőre nem kell leszállnunk, még van bőven atomáris szilárd oxigénünk.

Erg Noor elhallgatott, hogy összegyűjtse gondolatait.

— A bolygó holdjává válunk, s majd a bolygó körül keringünk. Ha a bolygó légköre megfelelőnek látszik, s mi már elhasználtuk levegőkészletünket, a planetáris üzemanyag elegendő lesz arra, hogy leszálljunk, és hívójeleket adjunk le — folytatta. — Fél év alatt kiszámítjuk hajónk irányát, az eredményt közöljük a Zirdával, mentő csillaghajót kérünk, s ezzel megmentjük hajónkat.

— Ha megmentjük... — mondta Poor Hiss affektálva, de alig tudta visszafojtani újra fellángoló örömét.

— Igen, ha! — ismételte meg Erg Noor. — De ez a mi világos célunk. Minden erőnket meg kell feszítenünk, hogy ezt a célt elérjük. Ön, Poor Hiss, valamint Ingrid végezzék el a szükséges megfigyeléseket, és számítsák ki a bolygók méreteit. Ber és Nisa a bolygók tömege alapján számítsák ki a szökési sebességet, s ennek alapján a pályasebességet, valamint a csillaghajó forgásának optimális rádiuszát.

Az űrhajósok megkezdtek a készülődést az esetleges leszállásra. A biológus, a geológus és az orvos előkészítette a kutató robotállomást, hogy a kellő pillanatban ledobhassák, a szerelők behangolták a leszálláshoz szükséges lokátorokat és fényszórókat, s előkészítették a holdrakétát, hogy közlést továbbíthassanak a Földre.

Az átélt rémület és reménytelenség után a munka most különösen gyorsan haladt, s csak akkor szakadt meg egy kis időre, amikor a csillaghajó ingadozni kezdett a gravitáció örvényeiben. De a Tantra már oly erősen csökkentette sebességét, hogy ingadozása nem volt többé életveszélyes.

Poor Hiss és Ingrid megállapította, hogy két bolygóval van dolguk. Arról le kellett tenniük, hogy a külső bolygóhoz közeledjenek, mert ez a hatalmas, hideg, valószínűleg mérgező hatású vastag légkörbe burkolt bolygó pusztulással fenyegette őket. Márpedig ha maguk választják meg a halál nemét, akkor bizonyára mégiscsak jobb, ha a Vascillag felületén égnek el, semmint elmerülnek az ammóniás légkör mélységében, miután hajójuk belevágódik az ezer kilométer vastagságú jégbe. Ugyanilyen félelmetes óriásbolygók voltak a Naprendszerben is: például a Jupiter, a Saturnus, az Uranus és a Neptunus.

A Tantra állandóan közeledett a csillaghoz. Tizenkilenc nap múlva megállapították a belső bolygó méreteit: nagyobb volt a Földnél. Igen közel volt a saját vasnapjához, s ezért őriült sebességgel haladt röppályáján, a bolygó egy esztendeje aligha volt több két-három földi hónapnál. A láthatatlan T-csillag minden bizonnyal eléggé felmelegítette fekete sugaraival ezt a bolygót, s minthogy a bolygónak

légkörre volt, bizonyára élet is van rajta. Ebben az esetben a leszállás különösképpen veszélyes...

Az az idegen élet, amely más bolygók feltételei közepette, a fejlődés más útjain, de a Világmindenségben mindenütt fehérjetestek formájában alakult ki, rendkívül káros volt a földi lakók számára. Azok a védőkészülékek, amelyek a szervezetet a káros szennyeződésekkel, a kórokozó baktériumokkal szemben oltalmazták, s amelyeket évmilliókon át bolygónkon kidolgoztak, hatástalanok voltak az élet idegen formáival szemben. Más bolygók élőlényeit ugyanilyen veszély fenyegette a mi Földünkön.

Az állati lét alaptevékenysége: gyilkolva felfalni, és felfalva gyilkolni, a különböző világok állatainak találkozásakor elsomorítóan meztelen kegyetlenséggel nyilatkozott meg. Elképzelhetetlen betegségek, villámgyorsan terjedő vészes járványok, a hihetetlen mennyiségben elszaporodó kórokozók, szörnyű ártalmak kísérték azokat a kutatókat, akik elsőként jelentek meg olyan bolygókon, amelyeken ha ember nem is volt, de élet már létezett. De azok a világok is, amelyeket már gondolkozó lények népesítettek be, rengeteg kísérletet és előkészületet tettek, mielőtt csillaghajó útján közvetlen kapcsolatot létesítettek volna. A mi Földünkön, amely messze fekszik a Tejút központi, gazdag életű, sűrűn lakott övezeteitől, még nem voltak vendégek más csillagok bolygóiról, még nem jelentek meg más civilizációk képviselői. A Csillaghajózási Tanács csak nemrég fejezte be az előkészületeket, hogy a Kardhordó, a Hattyú, a Nagy Medve és a Paradicsommadár közel fekvő csillagairól vendégeket fogadhasson.

Erg Noort aggasztotta az, hogy esetleg ismeretlen étellel találkozik, s ezért elrendelte, hogy vegyék elő a jól elraktározott biológiai védőeszközöket.

A Tantra végül már ugyanolyan pályasebességgel futott, mint a Vascsillag belső bolygója, s megkezdte forgását e bolygó körül. A bolygó elmosódó, barna, hatalmas, véresen sötét csillag fényét visszaverő felülete, helyesebben a bolygó légköre csak az elektronikus invertorban volt látható. Az expedíció valamennyi tagja a készülékekkel foglalatossá vált.

— A felületi rétegek hőmérséklete a megvilágított részen 320 Kelvin fok!

— A tengely körüli forgási idő megközelítőleg húsz nap!

— A lokátorok vizet és szárazföldet jeleznek.

— A légkör vastagsága 1700 kilométer.

— A pontosan megállapított tömeg a Föld tömegének 43,2-szerese.

A jelentések szakadatlanul jöttek, s a bolygó jellege mindinkább világossá vált.

Erg Noor egyeztetette a kapott számokat, s gyűjtötte az anyagot a

röppálya adatainak kiszámításához. A földi tömeg 43,2-szerese azt jelentette, hogy a bolygó nagy volt. Vonzóereje a felszínhez lapítja az űrhajót. Az emberek enyvbe ragadt tehetetlen férgekhez válnak hasonlóvá...

Az expedíció vezetője visszaemlékezett a régi csillaghajókról szóló borzalmas, félig legendaszerű, félig igaz történetekre, amikor ezek a csillaghajók különböző okokból óriási bolygókra kerültek. Abban az időben a csekély sebességű, s kis hatóerejű üzemanyaggal dolgozó űrhajók gyakran elpusztultak. A motorok bőgtek, a hajó görcsösen rángatózott, s mert nem volt ereje, hogy szabaduljon, valósággal a bolygó felületéhez tapadt. A csillaghajó épségben maradt, de roppanva tört össze az emberek csontja. Leírhatatlan volt a rémület, amelyet a szaggatott jajkiáltásokban érkező búcsúközlemények továbbítottak...

A Tantra személyzetét mindaddig nem fenyegeti ez a sors, amíg a csillaghajó a bolygó körül forog. De ha le kell szállnia a bolygó felületére, akkor csak a nagyon erős emberek vonszolhatják majd a saját súlyuk terhét jövőendő menedékhelyükön. Azon a helyen, amely évtizedekre rendeltetett nekik... Életben maradhatnak-e majd az új feltételek között? A nyomasztó súly terhe alatt, az infravörös nap örökös homályában, a sűrű légkörben? De akárhogy is, ez mégsem pusztulás, hanem a menekülés reménysége, más választásuk pedig nincs!

A Tantra a légkör határának közvetlen közelében futotta pályáját. Az expedíció tagjai semmiképp sem mulaszthatták el az alkalmat, hogy megvizsgálják ezt az eddig ismeretlen bolygót, amely viszonylag oly közel van a Földhöz. A bolygónak megvilágított — helyesebben felmelegített — része nemcsak abban különbözött a másik oldalától, hogy magasabb volt a hőmérséklete, hanem abban is, hogy hatalmas mennyiségű villamosság halmozódott itt fel, amely zavarta a csillaghajó hatalmas lokátorait is, s a felismerhetetlenségig eltorzította a hajó jelzéseit. Erg Noor úgy döntött, hogy bombaállomások segítségével meg vizsgálja a bolygót. Kivetették a fizikai állomást, s az önműködő űrállomás nemsokára jelentette, hogy meglepő mennyiségű szabad oxigén van a neonnitrogénes légkörben, vannak vízgőzök, és a hőmérséklet 12 fok

meleg. Ezek az adatok általában hasonlítottak a földi feltételekhez. Csupán a vastag légkör nyomása haladta meg a normális földi légnyomást 1,4-szeresen, s a vonzóerő volt két és félszer nagyobb a Föld vonzóerejénél.

— Itt lehetséges az élet! — mondta halványan elmosolyodva a biológus, amikor közölte a vezetővel az állomástól kapott adatokat.

— Ha van számunkra életlehetőség az ilyen komor és súlyos bolygón, akkor itt már valószínűleg él valaki, holmi kicsiny és káros élőlény!

Amikor a csillaghajó tizenötödik fordulátát tette, előkészítették a bombaállomást a nagy erejű televíziós adóval, de a második fizikai állomás, amelyet az árnyékos részre dobtak ki, amikor a bolygó 120 fokos fordulatot tett, eltűnt, anélkül, hogy egyetlen jelzést is adott volna.

— Elsüllyedt az óceánban — állapította meg Bina Led geológus, s bosszúsan összeharapta ajkát.

— A főlokátorral kell tapogatóznunk, mielőtt kidobjuk a robot-televíziót! Csak kettő van belőle!

A bolygó fölött keringő Tantra irányított rádiósugárnyalábot bocsátott ki, végigtapogatta a szárazföldek és a tengerek eltorzult, homályosan kivehető körvonalait. Hatalmas síkság körvonalai rajzolódtak ki, amely mélyen behatolt az óceánba, vagy inkább csaknem az egyenlítőnél elválasztotta a bolygó két óceánját. A csillaghajó cikcakkosan küldte ki sugarát, s egy 200 kilométer szélességű csíkot kutatott át. A lokátor képernyőjén hirtelen egy ragyogó pont villant fel. A szirénahang, amely valósággal végigkorbácsolta az űrhajósok idegeit, tanúsította, hogy a látvány nem volt csupán hallucináció.

— Fém! — kiáltott fel a geológus. — Nyílt lelőhely. Erg Noor a fejét rázta:

— Bár ez a felragyogás csupán egy pillanatig tartott, mégis megállapíthattam körvonalait. Ez a nagy darab fém vagy egy meteorit, vagy pedig...

— Egy űrhajó! — szólt közbe egyszerre Nisa meg a biológus is.

— A képzelet játéka csupán! — vágta el szavukat Poor Hiss.

— De lehet, hogy valóság — vetette ellen Erg Noor.

— A vita mindenképpen hiábavaló — mondta Poor Hiss, s nem akarta megadni magát. — Nem ellenőrizhetjük, hiszen nem szállunk le...

— Három óra múlva ellenőrizhetjük, amikor újra eljutunk ehhez a síksághoz. Felhívom figyelmüket arra, hogy az a bizonyos fém éppen azon a síkságon van, amelyet én is kiválasztanék a leszállásra... Pontosan oda dobjuk majd le televízió-állomásunkat. Állítsák be a lokátort hat másodperces előretartásra!

Az expedíció vezetőjének terve sikerült, a Tantra másodszor is végigfutotta háromórás röppályáját a sötét bolygó körül. Most, amikor a szárazföldi síksághoz közeledett, a csillaghajót a robot-állomás jelentése fogadta. Az űrhajósok szinte elbűvölten figyelték a felragyogó képernyőt. Kattanás hallatszott, a látósugár bekapcsolódott, s észrevétlenül mozogni kezdett, akár az emberi szem; kirajzolta a tárgyak körvonalait mélyen lent az ezer kilométeres sötét szakadéokban. Kay Ber világosan maga előtt látta, hogyan forog az állomásnak ingaszerű feje, amint kibukkan szilárd páncélja mögül. Az

önműködő úrállomás sugarától megvilágított területen — ahogyan a képernyő mutatta, és azonnal fényképezte is — sekély árkok, alacsony dombok, fekete, kanyargó vízmosások tűntek fel. A képernyőn most hirtelen egy hal alakú tárgy ragyogó körvonala suhant át, majd ismét elmerült abban a sötétségben, amelyet a fénysugár egy pillanatra elkergetett.

— Csillaghajó! — szakadt fel a sóhajtás egyszerre több szájból.

Nisa leplezetlen diadallal nézett Poor Hissre. A képernyő kialudt, a Tantra ismét eltávolodott a televíziós adótól, de Eon Thai, a biológus már rögzítette az elektronikus fényképfelvétel szalagját. A türelmetlenségtől remegő ujjával beletette a szalagot a félgömb alakú képernyő vetítőjébe. A félgömb belső falai visszatükrözték a felnagyított képet.

Feltűntek egy csillaghajó orrának szivar alakú, ismerős körvonalai, a hajó farrésze, az egyensúlyozó berendezés magas gerince. Bármilyen valószínűtlen volt is a látvány, bármennyire elképzelhetetlen, bármennyire képtelen dolog ez a találkozás a sötétség bolygóján, de amit láttak, mégiscsak földi csillaghajó volt! Vízszintes helyzetben feküdt, ahogyan rendes leszállás után lenni szokott, hatalmas pillérek támasztották alá, s teljesen ép volt, mintha csak most ereszkedett volna le a Vascstillag bolygójára.

A Tantra a bolygóhoz való közelsége miatt most már igen gyors köröket írt le, s közben állandóan küldte jelzéseit, de ezekre nem kapott választ, így telt el néhány óra. A központi fülkében újra összejött az expedíciónak mind a tizennégy tagja. Ekkor Erg Noor, aki eddig gondolataiba merülten ült karosszékeben, felállt.

— Az a szándékom, hogy leszállunk. Lehetséges, hogy testvéreinknek segítségre van szükségük. Az is lehet, hogy hajójuk megsérült, s nem juthat el a Földre. Ebben az esetben föl vesszük őket, átrakjuk hajónkra az anamezont, s megmenekülünk magunk is. Annak nincs értelme, hogy mentőrakétát küldjünk le. Üzemanyaggal úgysem láthat el bennünket, viszont annyi energiát használna el, hogy nem lenne mivel jelzést adnunk a Földre.

— S ha ők maguk is azért jutottak ide, mert nem volt elég anamezonjuk? — vetette fel a kérdést óvatosan Pel Lin.

— Ebben az esetben is meg kellett maradnia a planetáris iontölteteknek, hiszen nem használhatták el teljesen. Amint látják, a csillaghajó szabályos helyzetben van, tehát planetáris motorok segítségével szálltak le. Átvesszük az ion üzemanyagot, újra felszállunk, s mihelyt röppályánkra érünk, rögtön hívni fogjuk a Földet, s várjuk onnan a segítséget. Ha mindez sikerül, akkor mindössze nyolc év telik el. Ha pedig sikerül anamezont szerezniünk, akkor mienk a győzelem.

— De hátha a planetáris üzemanyaguk nem iontöltet, hanem

fotontöltet volt — aggályoskodott az egyik mérnök.

— Azt az üzemanyagot pedig a főmotorokban használhatjuk fel, ha a segédmotorokból áttesszük a csészés terelőket.

— Úgy látszik, ön már mindent végiggondolt — adta meg magát a mérnök.

— Most már csak azt kell megkockáztatnunk, hogy leszállunk a nehéz bolygóra, s vállalnunk kell az ott-tartózkodás kockázatát is — dörmögte Poor Hiss. — Szörnyű még rágondolni is erre a sötét világra!

— Ez a kockázat természetesen fennáll, de a kockázat megvan a mi jelenlegi helyzetünkben is, a veszély nagyságát leszállásunkkal aligha növeljük. Ez a bolygó pedig, amelyen a csillaghajó áll, nem is olyan rossz. Csak meg tudjuk óvni hajónkat!

Erg Noor egy pillantást vetett a sebességkiegyenlítő számlapjára, és gyorsan odalépett a vezérlőasztalhoz. Körülbelül egy percig állt ott az emelők és a vezérlőmű precíziós beállítói előtt. Hosszú ujjai oly gyorsan mozogtak, mintha egy zongora billentyűin futkosnának, a háta meggömbült, arckifejezése megkeményedett.

Nisa Crit odalépett az expedíció vezetőjéhez, bátran megfogta Erg Noor jobb kezét, és a saját, izgalomtól égő, sima bőrű arcához szorította. Erg Noor hálásan bólintott, megsimogatta a lány sűrű haját s felegyenesedett.

— Lemegyünk a légkör alsóbb rétegeibe s leszállunk! — mondotta hangosan, s bekapcsolta a jeladót.

Erős bűgás szántott végig a hajón, mindenki a helyére rohant s beszíjazta magát a hidraulikus lebegőszékbe.

Erg Noor is átadta magát a karosszék lágy ölelésének; a szék a vezérlőasztal előtti nyilasból emelkedett ki. Felbúgtak a planetáris motorok, s a csillaghajó sivítva zuhant lefelé, az ismeretlen bolygó sziklái és óceánjai felé.

A lokátorok és az infravörös terelők végigtapogatták a lenti őshomályt, vörös fények ragyogtak fel a magassági skálán a 15000 méteres szám mellett. Nem kellett attól tartaniok, hogy a bolygón 10000 méternél magasabb helyek vannak, hiszen itt a víz és a fekete nap melege ugyanúgy végezte felületi egyengető munkáját, mint a Földön.

Az első körülrepülés alkalmával a bolygó nagy részén csupán jelentéktelen emelkedéseket találtak hegyek helyett; ezek a dombok alig voltak magasabbak, mint a Marson. A belső erők, amelyek hegyi képződményeket hoznak létre, nyilván beszüntették tevékenységüket, vagy e munkájuk megszakadt.

Erg Noor 2000 méterre állította a magasságszabályozót, s bekapcsolta a hatalmas fényszórókat. A csillaghajó alatt egy hatalmas óceán nyúlt a messzeségbe: a rémület igazi óceánja. Áthatolhatatlan sötétségű fekete hullámok tornyosultak, majd zuhantak alá ismeretlen mélységek felett.

A biológus megtörölte veritékes homlokát, s azon fáradozott, hogy felfogja készülékével a hullámokról visszaverődő fényfoltot; készüléke a visszaverő képesség, az albedo legkisebb ingadozását is megmutatta. A biológus meg akarta határozni a sötét tenger só-, illetve ásványtartalmát.

A víz fekete csillogását tompa sötétség váltotta fel, itt kezdődött a szárazföld. A fényszórók keresztező sugarai keskeny utat szántottak a sötétség falai között. Ezen az úton meglepő színek tűntek fel: a homok sárgája, a lejtős sziklák szürkészöldje.

A Tantra pontosan engedelmeskedve a gyakorlott kéznek, suhant

a szárazföld fölött.

Erg Noor végre megpillantotta a keresett síkságot. Olyan alacsony volt, hogy nem lehetett fennsíknak nevezni. De azt biztosra vehette, hogy a sötét tenger esetleges dagálya vagy vihara nem érheti el ezt a síkságot, amely mintegy 100 méterrel volt magasabb a szárazföld mélyebben fekvő részeinél.

A bal fedélzet elülső lokátora jelet adott. A Tantra beállította fényszóróit. Most már tökéletesen látszott az elsőosztályú csillaghajó. Az átkristályosított anizotron iridtummal beborított orr-része úgy ragyogott a fényszórók sugaraiban, mintha teljesen új volna. A hajó körül nem látszott semmiféle ideiglenes épület, egyetlen fénysugár sem világított, sötéten, kihaltán állt ott, és nem válaszolt testvére közeledtére. A fényszórók sugarai most tovább hatoltak, s fényüket egy spirális domborodású óriási korong kék tükörhöz hasonlóan verte vissza. A korong ferdén, egyik bordáján állt, s egy része belesüppedt a fekete talajba. A megfigyelők egy pillanatra úgy látták, hogy a korong mögött sziklák emelkednek, a sziklákon túl pedig sötét köd sűrűsödött. Ott minden bizonnyal szakadék vagy egy síkságra vezető lejtő következett.

A fülsüketítő bugás megrázta a Tantra testét. Erg Noor a felfedezett csillaghajóhoz minél közelebb akart leszállni, s a bugás figyelmeztetés volt azoknak, akik a leszállás helyétől számított körülbelül 1000 méter sugarú körben halálos veszélybe kerülhettek. Még a hajó belsejében is hallható volt a planetáris motorok szörnyű dübörgése; a képernyőkön izzó talajrézsecskék felhője tűnt fel. A padló meredeken fölemelkedett, majd visszazuhan. Zajtalanul és simán dolgoznak a hidraulikus csuklópántok, amelyek a karosszékek üléseit a függőleges falakra merőlegesen állították át.

Gigászi csuklós támpillérek ugrottak elő a hajó testéből, szétterpeszkedtek, hogy magukra vegyék a csillaghajó és az idegen világ érintkezésének első ütéseit. Lökés, ütés, lökés — s a Tantra orr-része megingott, majd mozdulatlanra merevedett az egész hajó, ezzel egyidejűleg a motorok is teljesen megálltak. Erg Noor felnyúlt a vezérlőasztalhoz, amely most a feje fölött volt, s elfordította a támpillérek kikapcsoló fogantyúját. A csillaghajó lassan, rövid lökésekkel ereszkedett a talajra, először az orrával, majd vízszintesen megállt. A leszállás befejeződött. Mint máskor is, most is oly erős megrázkódtatást okozott az emberi szervezetnek, hogy az űrhajósoknak bizonyos időt kellett eltölteniök székükben, félig fekvő helyzetben, amíg teljesen magukhoz nem tértek.

Szörnyű súly nehezedett mindegyikükre. Alig tudtak felállni, mintha valamilyen súlyos betegségen mentek volna keresztül. A nyughatatlan biológusnak azonban mégis sikerült levegőpróbát vennie.

— Lélegzésre alkalmas — közölte. — Mindjárt elvégzem a mikroszkopikus vizsgálatot.

— Nincs rá szükség — mondotta Erg Noor, miközben kigombolta a lezárlószerkezet burkolatát. — Űrhajós ruha nélkül a hajót nem hagyhatjuk el. Nagyon veszélyes spórák és vírusok lehetnek itt.

A kijárat melletti zsilipfülkében már jó előre kikészítették a biológiai űrhajós ruhákat és az „ugróvázakat”. Acélból készült, bőrrel bevont, villanymotorral működő, rugóval és amortizátorokkal ellátott vázok voltak ezek, s arra szolgáltak, hogy az ember mozogni tudjon akkor is, ha a nehézségi erő megnövekszik. Ezeket a vázakat az űrhajós ruha fölé vették magukra.

Mindegyikük türelmetlenül várta, hogy talajt érezzen a lába alatt, még ha idegent is, hiszen hat esztendeig bolyongtak a csillagok közötti végtelen térségekben. Kay Ber, Poor Hiss, Ingrid, Luma — az orvos — és két gépészmérnök azt az utasítást kapta, hogy maradjon a csillaghajón, és tartson ügyeletet a rádió, a fényszórók meg a műszerek mellett.

Nisa oldalt állt, kezében tartva sisakját.

— Miért tétovázik, Nisa? — kérdezte az expedíció vezetője, miután megvizsgálta a sisakja felső részén elhelyezett rádiókészülékét. — Menjünk a csillaghajóhoz.

— Én... — s a lány zavarba jött — én azt hiszem, a csillaghajó kihalt, már régóta állhat itt. Ismét egy katasztrófa, a könyörtelen világűr újabb áldozata — jól tudom, ez elkerülhetetlen, de azért mégis nehéz... különösen a Zirda meg az Algráb után...

— Lehetséges, hogy e csillaghajó halála menti meg a mi életünket — jegyezte meg Poor Hiss, s rövid fókuszú távcsövét a csillaghajó felé fordította, ahonnan még mindig nem látszott semmi világosság.

Nyolc űrhajós mászott ki az átmeneti fülkébe, s állt meg várakozva.

— Kapcsolják be a levegőt! — adta ki a parancsot Erg Noor a hajón maradónak, akiktől már áthatolhatatlan fal választotta el őket.

Csak amikor a fülkében a légnyomás elérte a tíz atmoszférát, s meghaladta a külső légnyomást, lökték ki a hidraulikus emelők a légmentesen beforrasztott ajtót. A légnyomás szinte kihajította az űrhajósokat a fülkéből, s lehetetlenné tette, hogy az idegen világ bármiféle kártevője behatolhasson a Föld e kis darabjának belsejébe. Az ajtó hirtelen becsapódott. A fényszórók sugara ragyogó kévét vetett, s a kutatók megindultak rugós lábukon, de alig vonszolták súlyos testüket. A fényút végén magasodott fel a hatalmas csillaghajó. A másfél kilométer távolság rendkívül nagynak tűnt, részben azért, mert nagyon türelmetlenek voltak, részben pedig azért, mert a fekete nap forrósította, apró köves talajon az esetlen ugrások miatt kegyetlenül rázkódott a testük.

A bő páratartalmú, vastag légkörön át elmosódó foltként hatolt be a csillagok sápadt fénye. A maga csodálatos szépségében tündöklő világűr helyett a bolygó égboltja csupán sejteni engedte a csillagképeket. Az űrhajósok lámpáinak vörös, homályos fénye nem tudott megbirkózni a bolygó talaján uralkodó sötétséggel.

A fekete homályból plasztikusan rajzolódtak ki a csillaghajó körvonalai. A vastag borazon-cirkonium lakkréteg itt-ott már lekopott a borításról. Valószínű, hogy a csillaghajó sokáig bolyongott a világűrben.

Eon Thai hirtelen felkiáltott, s kiáltását minden telefonban hallották. Kezével egy nyitott ajtóra mutatott, amely fekete foltként tátongott, s mögötte egy leeresztett kis lift látszott. A lift mellett és a hajó alatt minden kétséget kizáróan növények álltak ki a földből. Vastag száruk csaknem egy méter magasra emelte fekete, parabolyszerűen mélyülő, fogaskerek formán csipkézett kelyhüket; nem lehetett megállapítani, hogy levelek-e ezek vagy virágok. A mozdulatlan fekete fogaskerek halmazata vészjóslónak látszott. De még inkább óvatosságra intette az űrhajósokat a némán ásító ajtó. Az érintetlen növények meg a nyitott ajtó azt jelentette, hogy ember már régóta nem járt ezen az úton, senki sem őrzi ezt a kis földi világot idegenekkel szemben.

Erg Noor, Eon és Nisa belépett a felvonóba. Noor elfordította az indítókart. A gépezet kicsit recsegve megindult, és engedelmesen felvitte a három kutatót a kitárt ajtajú átmeneti fülkébe. A többiek is követték őket. Erg Noor arra kérte a csillaghajón maradtakat, hogy oltsák el a fényszórót. A maroknyi embercsoport a következő pillanatban eltűnt a feneketlen sötétségben. A Vascscsillag világa zárta őket körül, mintha magába akarná olvasztani a földi életnek ezt a gyenge kis fészket, amely a sötét óriásbolygó talajához tapad.

Kigyúrtak a sisakok tetején elhelyezett forgó lámpácskák. Az átmeneti fülke ajtaja, amely a hajó belsejébe vezetett, be volt csukva, de nem volt kulcsra zárva, s könnyen kinyílt. A kutatók a középső folyosóra jutottak, s könnyen tájékozódtak a sötétben is. A csillaghajó felépítése a Tantráétól csak jelentéktelen részletekben különbözött.

— A hajó néhány évtizeddel ezelőtt épült — mondta Erg Noor Nisához közeledve.

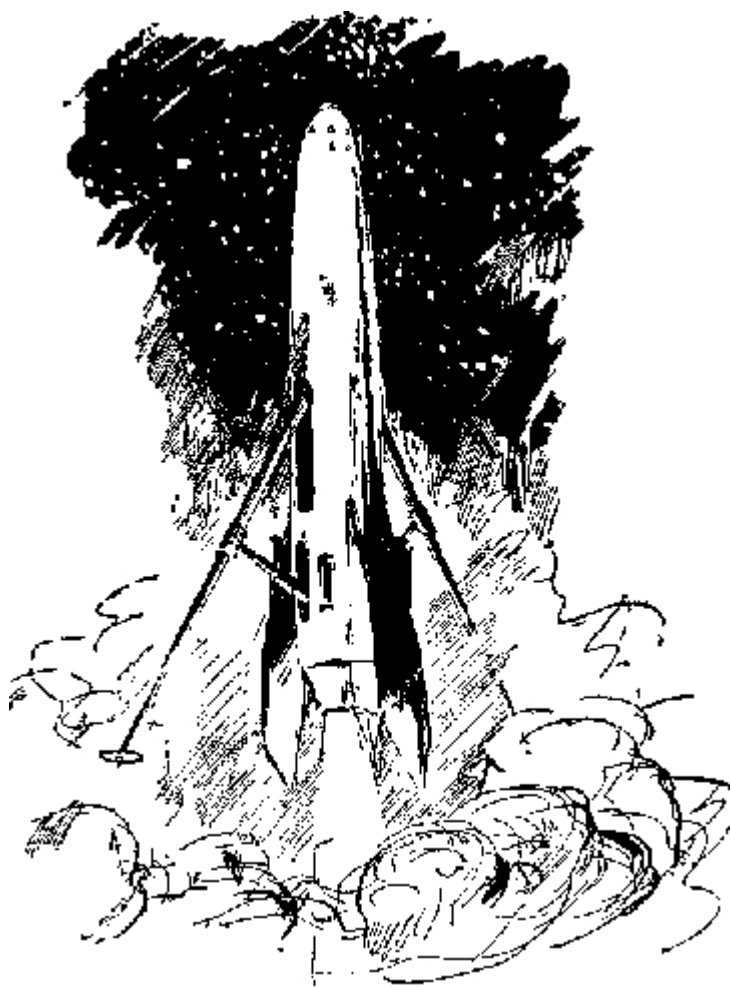
A leány felpillantott. A sisak szilikollján át Erg Noor félig megvilágított arca titokzatosnak látszott.

— Képtelen gondolatom támadt — folytatta Erg Noor —, hátha ez..

— A Vitorla! — kiáltott fel Nisa, mert megfélekedezett a telefonról: mindenki feléje fordult.

A felderítő csoport bejutott a hajó legnagyobb helyiségébe, a könyvtár-laboratóriumba, majd továbbhaladt az orr felé, a központi

vezérlőműhöz. Az expedíció vezetője a furcsa felszerelésben botladozva, tántorogva, a falnak ütközve eljutott a főelosztóhoz. Kiderült, hogy a csillaghajó világítása be van kapcsolva, de áram nincs. A sötétben a helyiségeket csupán a foszforeszkáló mutatók és jelzők világították meg halványan. Erg Noor megtalálta a riasztókapcsolót, s ekkor mindnyájuk csodálkozására homályos, de ebben a helyzetben szinte vakítónak tűnő fény gyulladt ki. Bizonyára a felvonó mellett is kigyulladt a fény, mert a sisaktelefonokban felhangzott Poor Hiss hangja; Hiss a vizsgálat menetéről érdeklődött. A geológus válaszolt neki, az expedíció vezetője pedig mozdulatlanul állt a központi fülke küszöbén. Nisa követte Erg Noor pillantását, s ekkor fent, az elülső képernyők között két felírást pillantott meg: az egyik földi nyelven, a másik pedig a Nagy Gyűrű rejtjeles írásával a „Vitorla” szót írta le. Lejjebb, a vonal alatt a Föld galaktikus hívójelei és a Naprendszer koordinátái látszottak.

A nyolcvan évvel ezelőtt eltűnt csillaghajót megtalálták a fekete nap korábban ismeretlen rendszerében, amelyet eddig csak sötét felhőnek tartottak.

Felkutatták a hajó helyiségeit, de ez nem segítette hozzá őket, hogy felderítsék, hova tűntek róla az emberek. Az oxigéntartályok még nem merültek ki, a víz- és az élelmiszerkészlet még több évre elegendő volt, de a Vitorla személyzetének sem a nyomát, sem a maradványait nem látták sehol.

Különös, sötét folyadéknymok látszottak itt-ott a folyosókon, a központi fülkében és a könyvtárban. A könyvtár padlóján is volt egy folt, fölötte sokrétegű felhólyagosodott hártya, mintha kiöntötték volna valamit, ami azután megszáradt. A fedélzeti gépháznál, a hátsó válaszfal kitárt ajtaja előtt elszakadt vezetékek lógtak, s a foszforbronzból készült hűtők erős állványai nagyon meghajlottak. Minthogy a csillaghajó egyébként teljesen ép volt, a kutatók nem értették, mitől származnak a sérülések, amelyeket csak nagy erejű ütés okozhatott. Már belefáradtak a munkába, de nem találtak semmit, ami megmagyarázta volna a Vitorla személyzetének eltűnését, és kétségbevonhatatlan pusztulását.

Ugyanakkor egy rendkívül fontos felfedezésre bukkantak: a hajón megmaradtak az anamezon- és a planetáris iontöltetkészletek és ez lehetővé tette, hogy a Tantra felszálljon erről a súlyos bolygóról, s eljuthasson a Földre.

Mindezt azonnal közölték a Tantrán maradiakkal, s ez a közlés egyszerre megszüntette a reménytelenséget, amely erőt vett az embereken, amikor hajójuk a Vascstillag fogságába került. Nem volt már többé szükség hosszú, fáradságos munkára, hogy jelentést adjanak a Földre. Ezzel szemben óriási munka várt rájuk: át kellett rakni az anamezontartályokat. Ez a feladat önmagában véve sem volt könnyű, de itt, ezen a bolygón, amelynek vonzóereje csaknem háromszorosan meghaladta a Földét, az átrakás a legnagyobb mérnöki leleményességet követelte meg. De a Gyűrű Korszakának emberei nem ijedtek meg a nehéz szellemi feladatoktól, hanem örültek nekik.

A biológus kivette a központi vezérlőmű magnetofonjából a repülőnapló befejezetlen tekercsét. Erg Noor és a geológus felnyitotta a légmentesen elzárt nagy páncélszekrényt, amely a Vitorla expedíciójának eredményeit őrizte. A felderítők nagy terhet cipeltek magukkal: foton-mágneses filmtekercsek, naplók, asztronómiai megfigyelések és számítások sokaságát. Minthogy ők maguk is szívvel-lélekkel kutatók voltak, az expedíció tagjai még rövid időre sem hagyhatták itt ezt a rendkívül értékes leletet.

A felderítők fáradságtól félholtan érkeztek vissza a Tantra könyvtárába, ahol már égő türelmetlenséggel várták őket. Itt, a

megszokott környezetben, a ragyogóan megvilágított, kényelmes asztal mellett a környező síri sötétség és a kihalt, elhagyott csillaghajó szinte lidércnyomásos látomásnak tűnt fel. De mindnyájukat nyomta az egyetlen másodpercre sem szűnő vonzóerő, a félelmetes bolygó ereje, s minden mozdulatra hol az egyik, hol a másik kutató arca torzult el a fáj dalomtól. Minthogy még nem volt elég nagy gyakorlatuk, nagyon nehezen tudták összehangolni saját testük mozgását az acélváz hajtókarjainak mozgásával. Emiatt járásukat lökések, kegyetlen rázkódások nehezítették. Erről a rövid útról is úgy érkeztek vissza, mint akiket félig agyonvertek. Bina Led, a geológusnő nyilván könnyű agyrázkódást kapott, de azért ő is — nehézkesen az asztalra dőlve és halántékát dörzsölgetve — mindenképpen ott akart maradni, hogy végighallgassa a repülőnapló utolsó tekercsét. Nisa valami egészen csodálatos dolgot várt ettől a feljegyzéstől, amely már nyolcvan esztendeje feküdt a komor bolygón, a kihalt hajón. Szinte hallani vélte a rekedt segélykiáltásokat, a szenvedés jajszavát, a tragikus búcsúszavakat. A leány megrázkódott, amikor a készülékből felhangzott egy erőteljes, hideg hang. A Vitorla személyzetének tagjai közül még Erg Noor sem Ismert senkit, pedig 5 jártas volt mindenben, ami összefüggött a csillagközi repülésekkel. A Vitorla személyzetét kizárólag fiatalokból állították össze, s a csillaghajó úgy indult el végtelenül bátor útjára a Vega felé, hogy nem adta át a Csillaghajózási Tanácsnak a hajó személyzetéről készített szokásos filmet.

Az ismeretlen hang elmondotta azokat az eseményeket, amelyek a Földre küldött legutolsó közlemény továbbításától számított hét hónap alatt történtek. A Vitorla még negyedszázaddal ezelőtt, amikor átszelte a kozmikus jég övezetét a Vega rendszerének szélén, megsérült. A fedélzeten támadt rést sikerült betömniök, és folytatták útjukat, de a hajó sérülése megzavarta a motorok védőövezetének pontos szabályozását. Húsz évig dolgoztak a motorok megjavításán, de végül is le kellett állítaniok őket. További öt évig a Vitorlát a tehetetlenségi erő röpítette, mindaddig, míg el nem tért irányától a megszabott út természetes pontatlanságánál fogva. Ekkor küldték első jelentésüket. Már arra készültek, hogy második jelentést is küldjenek, amikor a csillaghajó bekerült a Vascsillag rendszerébe. A továbbiakban a Vitorlával is az történt, ami a Tantrával, csupán annyi volt a különbség, hogy a hajó, mivel egyszer már lefékeztek, motorok nélkül nem repülhetett fel újra. Nem válhatott a bolygó műholdjává sem, mert a felgyorsító planetáris motorok, amelyek a hajó tatján helyezkedtek el, éppen úgy használhatatlanná váltak, mint az anamezon-motorok. A Vitorla szerencsésen leszállt a tenger mellett fekvő alacsony síkságra. A személyzet hozzálátott, hogy megoldja az előtte álló három feladatot: kijavítani a motorokat, üzenetet küldeni a Földre, és tanulmányozni az ismeretlen bolygót. De még fel sem

állíthatták a rakétakilövő-tornyot, amikor a személyzet tagjai érthetetlen módon sorra eltűntek. Akiiket keresésükre küldtek, szintén nem tértek vissza. A bolygó tanulmányozását abbahagyták, és a torony építése végett is csak akkor hagyták el a hajót, ha valamennyien együtt voltak, egyébként hosszasan üldögéltek a gondosan bezárt hajón, ha pihenőt tartottak a hihetetlenül fáradtságos munkában, amelyet a nagy vonzóerő annyira megnehezített. Mivel azon igyekeztek, hogy minél előbb útnak indíthassák a rakétát, meg sem kísérelték, hogy a Vitorla közelében fekvő idegen csillaghajót megvizsgálják; ez a csillaghajó nyilván már régóta ott volt.

„Ez egy korong!” — villant fel Nisa agyában. Tekintete találkozott Erg Nooréval. Az expedíció vezetője rögtön megértette Nisa gondolatát, s igenlően bólintott. A Vitorla tizennégy főnyi személyzetéből ekkor már csak nyolc volt életben. A továbbiakban a napló mintegy három oldalt kihagyott, majd egy magas, fiatal női hang közölte:

„Ma, a Nagy Gyűrű 323. éve hetedik hónapjának 12. napján mi, akik még életben maradtunk, befejeztük a rakétaadó előkészítését. Holnap ugyanebben az időben...”

Kay Ber akaratlanul is a tovamozgó szalag szegélyén levő óra számlapjára pillantott, reggel öt óra volt a Vitorla időszámítása szerint, s ki tudja, mennyi a bolygóé szerint...

„Útba indítunk egy pontosan kiszámított... — a hang itt elakadt, majd ismét megszólalt, de már tompábban és gyengébben, mintha a beszélő elfordult volna a felvevő készüléktől. „Bekapcsolom! Még!...”

A készülék elnémult, de a szalag tovább forgott. A hallgatók riadtan néztek össze.

— Valami történhetett — szólalt meg Ingrid Ditra.

A magnetofonból sürgető, elfojtott szavak hallatszottak:

„Ketten megmenekültek... Liké nem ugrott el odáig... a lift... az ajtót nem tudták becsukni, csak a másodikat! Sah Kton mechanikus odakúszik a motorokhoz. Megszólalnak a planetáris... Csak elkeseredett düh és rémület — tovább semmi! Ügy van, semmi!”

A szalag egy darabig még hangtalanul tovább forgott, aztán ismét megszólalt az előbbi hang:

„Azt hiszem, Ktonnak nem sikerült. Magam vagyok, de kitaláltam. Mielőtt hozzáfogok... — a hang most erősebbé vált, s meggyőző erővel csengett: — Testvéreim, ha megtaláljátok a Vitorlát, óva intlek benneteket, soha ne hagyjátok el a hajót!”

A beszélő hangosan felsóhajtott, majd halkán, mintha csak magában beszélne, hozzáfűzte:

„Meg kell tudnom, mi van Ktonnal. Ha visszajövök, elmondom részletesen...”

Egy kis kattanás, s a szalag még vagy húsz percig tovább járt,

amíg a tekercs végére nem ért. De a figyelő fülek hiába vártak, az ismeretlen nem mondott többet, mint ahogyan bizonyára nem is tért vissza.

Erg Noor kikapcsolta a készüléket, s társaihoz fordult:

— Elpusztult nővéreink és fivéreink mentenek meg bennünket! Ugye, önök is érzik a földi ember erős kezét? A hajón anamezon van. Most figyelmeztettek bennünket, hogy halálos veszély leselkedik ránk! Nem tudom, mi ez a veszély, de valószínűleg az idegen élet az. Lehet, hogy kozmikus elemi erő ez, amely nemcsak megölte testvéreinket, hanem kárt tett a hajóban is! Mi most nagy segítséghez jutottunk, szégyen lenne, ha nem menekülnénk meg, és nem juttatnánk el a Földre a Vitorla felfedezéseit a magunkéival együtt. Nem lehet hiábavaló az az óriási munka, amelyet az elpusztultak végeztek, sem pedig az a félévszázados harc, amelyet a világűr ellen vívtak.

— De hogyan szerezhethetnénk meg az üzemanyagot anélkül, hogy elhagynánk a hajót? — kérdezte Kay Ber.

— Miért ne hagynánk el a hajót? Jól tudja, hogy másképp lehetetlen. Nekünk ki kell mennünk a hajóból, s odakint kell dolgoznunk. De megkaptuk a figyelmeztetést, s megteesszük az óvintézkedéseket...

— Már sejtem — mondta Eon Thai biológus —, gátat létesítünk a munkahely körül.

— Nemcsak a munkahely körül, hanem a hajók közötti út mentén végig! — fűzte hozzá Poor Hiss.

— Természetesen! Minthogy nem tudjuk, miféle veszély leselkedik ránk, ezért kettős védőfalat: sugár- és áramfalat emelünk. Odáig visszük a vezetékeket, és fényfolyosót létesítünk az egész úton. A Vitorlán túl ott áll a felhasználatlan rakéta, a benne levő energia elegendő a munka egész idejére.

Bina Led feje koppanva hullott az asztalra. Az orvos és a második asztronómus a nehézségi erőt leküzdve odament az eszméletlen biológushoz.

— Nincs semmi baj! — jelentette ki Luma Lasvy, az orvos. — Agyrázkódás és túlfeszítettség. Segítsenek, hogy Binát az ágyához vigyük.

Ez az egyszerű dolog is igen sok időbe került volna, ha Taronnak, a mechanikusnak nem jut eszébe, hogy felhasználja a robotgép önműködő kiskocsiját. Ennek segítségével mind a nyolc kutatót ágyához vitték: éppen ideje volt már, hogy pihenjenek; túlfeszített idegállapotuk betegséggé válhat, mert szervezetük még nem szokott hozzá az új viszonyokhoz. Az expedíció nehéz helyzetében minden ember pótolhatatlanná vált.

Nemsokára összekapcsolták a legkülönbébb szállításokra és útmunkákra alkalmas két önműködő kiskocsit, s hozzáláttak, hogy

kiegyengessék a csillaghajók között az utat. Hatalmas kábeleket húztak végig a kijelölt út két oldalán. Mind a két csillaghajó mellett őrtornyokat állítottak fel; e tornyoknak szilikobórból készült vastag süvegük volt. A tornyokban megfigyelők ültek, s időnként a pulzációs kamrákból legyező alakú, halált hozó kemény sugarakat küldtek ki az útra. A munka egész ideje alatt egyetlen másodpercre sem aludtak ki a hatalmas fényszórók. A Vitorla gerincén kinyitották a főablakot, szétszedték a válaszfalakat, s négy anamezontartályt, valamint az iontölteteket tartalmazó harminc hengert előkészítették, hogy ráeresszék a kiskocsikra. Sokkal nehezebb feladatot jelentett az üzemanyag berakodása. A Tantrát nem nyithatták ki, mint a halott Vitorlát, mert ezzel valószínűleg beengedték volna az idegen élet gyilkos szüleményeit is. Ezért a fedélzeti nyílást csak előkészítették, majd szétszedték a belső válaszfalakat, a Vitorláról áthozták a folyékony levegőt tartalmazó tartalékballonokat. Jól kidolgozott terv szerint a fedélzeti nyílás kinyitásának pillanatától a tartályok berakásának befejezéséig a fogadóaknát állandóan át kellett fúvatniok magasnyomású, sűrített levegővel. Ezenkívül a hajó fedélzetét lépcsőzetes sugárral védték.

Az űrhajósok lassanként megtanulták, hogyan dolgozzanak „acélvázaikban”, s egy kissé megszokták a háromszorosra nőtt vonzóerőt is. Enyhült gyötrelmes fájdalmuk, amelyet röviddel a földreszállás után éreztek csontjaikban.

Eltelt néhány földi nap. A titokzatos „semmi” nem jelentkezett. A környező levegő hőmérséklete erősen süllyedni kezdett. Orkánszerű szél támadt, s óráról órára erősödött. Lement ugyanis a fekete nap, a bolygó megfordult, és a szárazföld, amelyen a csillaghajók álltak, az „éjszakai” oldalra került. A lehűlés a konvenciók áram, az óceán felől áradó meleg és a vastag légköri takaró miatt nem volt metsző, de a plane-táris „éjféli” közepe táján erős fagy támadt... Bekapcsolták az űrhajós ruha melegítő berendezéseit, és csak aztán folytatták a munkát. Az első tartályt már sikerült lebocsátaniuk a Vitorláról, el is vitték a Tantrához, amikor „virradattájt” újabb orkán kerekedett és ez sokkal erősebb volt, mint napnyugtakor. A hőmérséklet gyorsan a 0 fok fölé emelkedett, a sűrű levegő áramlata hatalmas mennyiségű nedvességet hozott, az égen villámok cikáztak. Az orkán oly vadul tombolt, hogy a csillaghajó megrázkódott a szél szörnyű nyomásától. Minden űrhajós erőfeszítésére szükség volt, hogy a Tantra gerince alatt rögzítsék a tartályt. Az orkán rémítő bömbölése egyre növekedett, a fennsíkon veszedelmes, oszlopszerű szélörvények támadtak, amelyek nagyon hasonlítottak a földi tornádókra. A fénycsíkon

óriási tölcser keletkezett, benne hó és por kavargott, felső része a foltos és sötét, alacsonyan függő égboltozatig ért. Az orkán nyomása

alatt a nagyfeszültségű áramvezeték elszakadt, a zárlat kékes szikrái ott fénylettek a vezeték tekergő végei között. A Vitorla mellett a fényszóró sárgás fénye kialudt, mintha szél fújta volna el.

Erg Noor elrendelte, hogy mindenki keressen menedéket a hajón, szüntesse be a munkát.

— De a megfigyelő ott maradt! — kiáltott fel Bina Led geológus, és a szilikobór tornyocska alig észrevehető fénye felé mutatott.

— Tudom, Nisa van ott, én is rögtön odamegyek — válaszolta az expedíció vezetője.

— De az áram kikapcsolódott, s a „semmi” most szabadon cselekedhet — figyelmeztette komolyan Bina.

— Ha az orkán hatással van reánk, akkor kétségkívül hatással van erre a „semmire” is. Meggyőződés, hogy amíg a vihar tombolása alább nem hagy, nem vagyunk veszélyben. Én pedig itt olyan súlyos vagyok, hogy a vihar engem el nem fúj, ha szorosan a földhöz tapadva küszök a toronyig. Már régóta töröm a fejem, hogy a toronyból megfigyeljem azt a „semmit”!

— Megengedi, hogy önnel menjek? — kérdezte a biológus.

— Jöjjön, de csak maga, más senki. Magának szüksége van erre.

A két ember hosszú ideig küszött, a kövek kiugró részeibe és repedéseibe kapaszkodott, nagyon vigyázott, nehogy a tölcésoszlopok útjába kerüljön. Az orkán beléjük kapaszkodott, hogy ledöntse, földre terítse, a mélybe hengerítse őket. Egyszer majdnem sikerült is ez, de Erg Noor még idejében megragadta a guruló Eont, lehasalt, s karmos kesztyűkbe bújtatott kezével egy nagy kő szélébe kapaszkodott.

Nisa kinyitotta a torony csapóajtaját, amelyen a két úrhajós átréselte magát; bejutottak a toronyba. Itt meleg volt és nyugalom, a kis torony szilárdan állt a helyén, mert a vihart okosan előre látva, jól megerősítették.

A vörös hajú asztronavigátor el is komorodott, de örült is társai jöttének. Őszintén elismerte, hogy nem lett volna kellemes, ha a tomboló vihar közepette az egész időt egyedül kellett volna eltöltenie ezen az idegen bolygón, a toronyban.

Erg Noor közölte a Tantrával, hogy szerencsésen megérkeztek a toronyba, s a csillaghajó fényszórója rögtön kialudt. Most már a valóságos őshomályban csupán a toronybeli kis fény világított. A talaj rázkódott a szélrohamok nyomán, a villámcsapások és a száguldó, fenyegető széltölcésérek hatása alatt. Nisa egy forgószéken ült, hátával a reosztátnak támaszkodott. Az expedíció vezetője és a biológus leült a lány lábához, a torony alapzatának gyűrű alakú kiemelkedésére. Úrhajós ruhájukban elég terjedelmesek voltak, szinte minden helyet elfoglaltak.

— Aludjunk egy kicsit — javasolta a telefonon keresztül Erg Noor. — A fekete hajnalig még jó tizenkét óránk van, az orkán majd

csak akkor ül el, s akkor lesz megint melegebb.

Társai szívesen beleegyeztek. A háromszoros vonzóerő nyomasztotta őket, az úrhajós ruhában sem volt könnyű görnyedezniök, a vihar rázta szűk toronyban a kemény váz szorította őket, s az emberek mégis aludtak; ilyen nagy az emberi szervezet alkalmazkodó képessége, a benne rejlő ellenálló erő.

Nisa többször is felébredt, és ilyenkor megnyugtató jelentéseket adott a Tantra ügyeletesének, majd újra elszunnyadt. Az orkán észrevehetőleg csillapodott, a talaj sem rázkódott többé. Most már várhatták a „semmi” vagy helyesebben mondva a „valami” megjelenését. A megfigyelők az őrtoronyban FP-t vettek be, a figyelem piruláját, hogy élénkítsék bágyadt idegrendszerüket.

— Az az idegen csillaghajó semmiképp sem hagy nyugton — vallotta be Nisa. — Ügy szeretném tudni, kik ők, honnét s hogyan kerültek ide.

— Én is így vagyok — válaszolta Erg Noor. — A Nagy Gyűrű már régóta közöl vascsillagokról és e csillagok bolygócsapdáiról szóló elbeszéléseket. Ott, a Tejút népesebb részein, ahol már régóta és gyakran közlekednek csillaghajók, szintén vannak bolygók, amelyeken elpusztult csillaghajók találhatók. Sok régi hajó került e bolygók vonzóerejének hatása alá, sok megrendítő történetet hallhattunk róluk, ezek ma már szinte mondák, legendák, amelyek a világűr küzdelmes meghódításáról szólnak. Meglehet, hogy ezen a bolygón még régebbi időkből való csillaghajókat is találhatunk, bár ezen a ritka népességű területen három hajó találkozása egész kivételes jelenség. A mi Napunk környékén rnindezideig nem tudtunk egyetlen vascsillagról sem, mi fedeztük fel az elsőt.

— Helyesnek tartaná, ha megvizsgálnánk a korong-csillaghajót? — kérdezte a biológus.

— Feltétlenül! Egy tudós sohasem bocsáthatná meg magának, hogy elmulaszt ilyen lehetőséget! A korong-csillaghajók a velünk szomszédos lakott területeken ismeretlenek, Ez csak valami távoli hajó lehet, amely a Tejút világában több ezer évig kalandozhatott a személyzet pusztulása vagy a hajó ki javíthatatlan sérülése után. Lehetséges, hogy a Gyűrű sok adása érthetőbbé válik majd számunkra, ha birtokunkban lesznek azok az adatok, amelyeket ezen a hajón szerzünk. A hajónak különös a formája; korong alakú spirális, s felületi bordái erősen kidomborodnak. Mihelyt végzünk az átrakodással, közelebbről megnézzük az idegen hajót; e pillanatban egyetlen embert sem nélkülözhetünk.

— Pedig a Vitorlát néhány óra alatt átkutattuk...

— Megnéztem a korongot sztereoteleszkópon át. Be van zárva, sehol nincs rajta egyetlen nyílás se. Egy-egy úrhajó belsejébe bejutni rendkívül nehéz, mert ezt megbízhatóan kell megvédeni minden olyan

erővel szemben, amely sokkal hatalmasabb, mint bármely földi elem ereje. Próbálja csak meg, hatoljon be a bezárt Tantrába, törje át átkristályosított belső szerkezetű acélpáncélját vagy felső borazonburkolatát. A feladatot nehezebbnek találná egy erős ostrománál. Még nehezebb ez, ha a hajó teljesen idegen, s felépítése előttünk ismeretlen elvek szerint történt. De megkíséreljük, hogy felderítsük.

— S mikor vizsgáljuk meg azt, amit a Vitorlán találtunk? — kérdezte Nisa. — Bizonyára megrázóan érdekes megfigyeléseket találhatunk azokról a csodálatos világokról, amelyekről a közlés beszélt.

A telefon elvitte a leányhoz a vezető vidám nevetését:

— Gyermekkoromtól fogva álmodozom a Vegáról, mindenkinél jobban gyötör a türelmetlenség. De az álmodozásra lesz majd bőven időnk a hazafelé vivő úton. A legelső feladatunk, hogy kitörjünk ebből a homályból, megszabaduljunk a pokol fenekéről, ahogyan őseink mondták. A Vitorla kutatói nem szálltak le sehol, mert különben a hajó gyűjteményeiben más bolygókról származó rengeteg különféle dolgot találnánk itt. Emlékszik rá, mily gondosan megvizsgáltunk mindent, s mégis csak filmeket, különféle méréseket és filmszalagokkal találtunk, meg levegőpróbákat és ballonokat robbanóporral...

Erg Noor elhallgatott, valami felkeltette a figyelmét. Még az érzékeny mikrofonok sem hoztak el hozzá szélzúgást, a vihar elült. De kívülről, az éjszaka sötétjén át csikorgó lárma jutott el hozzá, s ezt a zajt a torony falai átvették.

Erg Noor intett, s Nisa, aki szó nélkül is megértette őt, rögtön kikapcsolta a világítást. A sötétség az infravörös sugárral melegített kis toronyban oly sűrűnek látszott, mint valami fekete folyadék; mintha a torony az óceán fenekén állna. A szilikobór süveg átlátszó falán át tisztán látható barnás fények lángoltak fel. Amint fellángoltak, egy pillanatra egy kis sötétvörös vagy sötétzöld sugarú csillagot alkottak, majd kihunytak, és újra feltűntek. A kis csillagok vékony láncokba sorakoztak, e láncok ide-oda hajladoztak, gyűrűt és nyolcast formáltak, nesztelenül suhantak a süveg sima, gyémántkemény felületén. A toronyban levők éles szúrást éreztek a szemükben, egy pillanatra metsző fájdalom nyilallt minden idegszálukba.

— Nisa — mondta súgva Erg Noor —, állítsa a szabályozót teljes izzásra, s kapcsolja be rögtön a fényt.

A toronyban kékes színű ragyogó földi fény lángolt fel. A benne levők egy pillanatra megvakultak, vagy helyesebben szólva, alig láttak valamit. Nisa és Eon ugyanis észrevette, vagy legalábbis úgy érezte, hogy a torony jobb oldalán a sötétség nem tűnt el rögtön, hanem egy pillanatra valami sűrű csomó maradt ott, amelynek széttárt, mélyen

ülő csápjai voltak. Ez a „valami” gyorsan bevonta csápjait, és a sötétség falával együtt, a fénytől visszavetve, hátraugrott. Erg Noor nem látott semmit, de nem volt oka rá, hogy ne bízson fiatal társainak gyors reagáló képességében.

— Hátha csak valami látomás volt ez? — töprengett Nisa.

— A sötétség látomásszerűen megsűrűsödött volna valamely energiatöltet körül, mint például a mi gömb alakú villámunk, és egyáltalán nem holmi élet formája volt? Minthogy itt minden fekete, ennél fogva a villámok is feketék.

— Feltételezése egészen költői — vetette ellen Erg Noor —, de aligha helyes. Először is, ez a „valami” nyilvánvalóan támadott, a mi eleven testünkre tört. Ő vagy a testvérei pusztították el a Vitorla személyzetét. Ha ez a „valami” meg van szervezve, és ha állhatatos, ha a kellő irányban mozoghat, és valamilyen energiát halmozhat fel és választhat ki, akkor természetesen semmiféle légi látomásról nem lehet szó. Eleven anyag alkotása ez, és megkísérli, hogy felfaljon bennünket!

A biológus csatlakozott a vezető fejtegetéseihez:

— Azt hiszem, hogy itt, a sötétség bolygóján csak a mi számunkra van sötét, mert szemünk nem érzékeny a színek meleg részének infravörös sugarai iránt, a többi sugár — a sárga és a kék — bizonyára nagyon erősen hat az itteni teremtményekre. Oly gyorsan reagálnak, hogy a Vitorla elpusztult űrhajószíerei semmit sem vehettek észre, amikor megvilágították a támadás helyét... Amikor pedig észrevettek valamit, már késő volt, s a halottak már nem mondhattak el semmit...

— Most megismétljük a kísérletet, bármilyen kellemetlen is e „valaminek” a közeledése.

Nisa kikapcsolta a fényt, s a három megfigyelő ismét áthatolhatatlan sötétségben várta a sötétség világának teremtményét.

— Mi a fegyvere? Miért érezzük meg közeledését a süvegen és az űrhajós ruhán át? — vetette fel hangosan a kérdéseket a biológus. — Talán valami különleges energiafajta?

— Az energiafajta száma egészen csekély, s ez az energia kétségkívül elektromágneses. De ennek az energiának vitathatatlanul rengeteg különféle változata van. Ennek a lénynek olyan a fegyvere, hogy hat a mi idegrendszerünkre. Elképzelhetjük, milyen lehet egy ilyen csáp érintése egy védtelen testen.

Erg Noor hátán végigszaladt a hideg, Nisa Crit pedig összerázkódott, amint észrevették a barna fény kis láncát; a fények gyorsan közeledtek három irányból.

— Ez a lény nincs egyedül! — szakadt fel halkan Eon szájából. — Azt hiszem, nem szabad megengedni, hogy a süveghez érjenek.

— Igaza van. Forduljunk valamennyien háttal a fénynek, és csak egy-egy irányba nézzünk. Nisa, kapcsolja be a fényt!

Ezúttal mind a három megfigyelőnek sikerült észrevennie egy-egy részletet, s a részletekből általános képet kaphattak ezekről a lényekről, amelyek óriási lapos medúzákhoz hasonlítottak; kis magasságban lebegtek a talaj fölött, s lent sűrű roj-tot lengettek. Néhány csáp rövidnek látszott a lények méreteihez képest, s hossza nem érte el az egy métert. Rombusz alakú testük éles szögleteiben két-két csáp tekergeti; ezek már jóval hosszabbak voltak. A csápok tövénél a biológus hatalmas hólyagokat vett észre, belsejükben halvány fény világított, s csillagszerű lángocskákat küldtek szét a csáp vastagsági irányában.

— Figyelők, miért kapcsolják ki-be a fényt? — hallatszott a megfigyelők sisakjaiban hirtelen Ingrid tiszta hangja. —

Segítségre van szükségük? A vihar lecsillapodott, hozzálátunk a munkához. Rögtön odamegyünk magukhoz.

— Semmi esetre se! — parancsolta szigorúan a vezető. — Nagy veszély leselkedik mindnyájunkra. Figyelmeztessen mindenkit!

Erg Noor beszámolt a félelmetes medúzáról. Megbeszélték az eseményeket, majd az űrhajósok úgy határoztak, hogy a kiskocsin kiviszik a planetáris motor egy részét. Háromszáz méteres fénysugarak suhantak végig a sziklás síkságon, s elsöpörtek minden láthatót és láthatatlant útjukon. Egy fél óra sem telt el, az űrhajósok máris összekötötték a szétszakadt kábeleket. A védelem helyreállt. Nyilvánvalóvá vált, hogy az aname-zont még a planetáris éjszaka beköszönte előtt fel kell rakniok. Mérhetetlen erőfeszítések árán sikerült is berakodniok, s a holtfáradt űrhajósok szorosan bezártak minden fedélzeti nyílást, megbújtak a csillaghajó áttörhetetlen páncélja mögött, nyugodtan figyelték, ahogy a hajó meg-megrázkodik. A mikrofonok kívülről elhozták hozzájuk az orkán üvöltését és dübörgését, s ennek hatása alatt ez a ragyogóan megvilágított kicsiny világ, amelyet a sötétség erői nem vehettek be, még meghittebbé vált.

Ingrid és Luma bekapcsolta a sztereoeokránt. Jól választották ki a filmet. Az Indiai-óceán kék vize csobogott a könyvtárban ülők lábánál. Most folytak a Poszeidón-játékok, a vízisport legkülönbözőbb fajtáiban rendezett világversenyek. A Gyűrű Korszakában mindenki olyan szoros barátságba került a tengerrel, amilyenben a múltban csak a tengermelléki országok népei lehettek. Egymást követte a műugrás, úszás, alábukások motor vontatta deszkákon, kis vitorlás tutajokon. Ezer meg ezer barnára sült szép ifjú test. Csengő ének, kacagás, finálék ünnepélyes akkordjai...

Nisa a mellette ülő biológushoz hajolt: a biológus töprengett valamin, s lélekben valahol a végtelen messzeségben kalandozott, a drága hazai bolygón, ahol már engedelmességre szorították a természetet.

— Volt már ilyen versenyeken, Eon? A biológus értetlen tekintetet

vetett rá.

— Vagy úgy, ilyeneken? Nem, egyszer sem. Nagyon elgondolkoztam, s nem értettem meg rögtön a kérdését.

— Hát nem erre gondolt? — a leány a képernyőre mutatott. — Nagyon felfrissít a mi világunk szépsége a sötétség, a vihar, az elektromos fekete medúzák után, nem igaz?

— De igen, természetesen. És ezért még erősebb bennem a vágy, hogy elfogjak egy ilyen medúzát. Éppen azon törtem a fejem, hogyan oldhatnánk meg ezt a feladatot.

Nisa Crit elfordult a nevető biológustól, s tekintete találkozott a mosolygó Erg Noor tekintetével.

— Ön is azon gondolkozott, hogyan ejthetne el egy ilyen fekete szörnyet? — kérdezte gúnyosan.

— Nem. Azon gondolkoztam, hogyan kutassuk át a korong-csillaghajót. A vezető tekintetének hamiskás fénye szinte bosszantotta Nisát.

— Most már értem, hogy a régi világban miért a férfiak foglalkoztak háborúval! Azt hittem, hogy ezzel a férfinem csak dicsekedett... Erősnek tartotta önmagát egy rendezetlen társadalomban.

— Nincs egészen igaza, bár részben megértette a mi régi lélektanunkat. Velem azonban úgy áll a dolog, hogy mennél gyönyörűbb az én bolygóm, s mennél jobban szeretem, annál inkább szolgálni akarom. Kerteket telepíteni, fémet bányászni, energiát, élelmiszert termelni, zeneműveket alkotni, hogy aztán úgy menjek el, hogy magam után valami megfoghatót hagyjak, amit saját kezemmel, saját fejemmel alkottam. Én csak a világuirt ismerem, a csillaghajózás tudományát, és ezzel szolgálhatom az emberiséget. De hiszen nem maga a repülés a cél, hanem új ismeretek szerzése, új világok felfedezése, amelyekből valamikor ugyanolyan szép bolygókat alkotunk, mint amilyen a mi Földünk. Hát maga, Nisa, mit szolgál? Miért vonzza magát is a korong-csillaghajó titka? Csupán a kíváncsiság hajtja?

A leány meg-megújuló erőfeszítéssel leküzdötte fáradt karjának súlyosságát, s kezét vezetője felé nyújtotta. Erg Noor nagy tenyerébe fogta, s gyöngéden megsimogatta a leány kezét. Nisa arca bíborvörösre gyúlt, fáradt testét új erő töltötte el. Mint akkor, a nagyon veszélyes leszállás előtt, arcát most is Erg Noor kezéhez szorította, s máris megbocsátotta neki is meg a biológusnak is a Földdel szemben elkövetett látszólagos árulást. Végérvényesen be akarta bizonyítani, hogy mindkettőjükkel egyetért, s ezért közölte velük ötletét, amely éppen akkor jutott eszébe. Egy víztartályt szereljenek fel magától záruló fedéllel. Tegyenek bele csaletekképpen egy darab konzervált nyers húst, amely — mint ritka jó falat —

némiképp kiegészítette az űrhajósok koncentrált táplálékát. Ha a fekete „valami” bemegy a víztartályba, s a fedél lecsapódik, akkor az előre elkészített szelepeken át fújjanak bele nemes földi gázt, aztán forrasszák le a fedél szegélyét.

Eon valósággal fellelkesült a „vöröshajú leányzó” leleményességétől.

Erg Noor viszont azzal vesződött, hogy beállítsa az emberhez hasonló robotgépet, előkészítse a hatalmas elektrohidraulikus vágót, amelynek segítségével szeretett volna behatolni a távoli csillag spirálkoronghajónak belsejébe.

A már ismerős sötétségben elültek a viharok, a fagyot ismét meleg váltotta fel, kilenc napos „nappal” következett. Négy földi napra való munkájuk volt hátra: át kellett rakni az iontölteteket, bizonyos készleteket és az értékes műszereket. Ezenkívül Erg Noor szükségesnek látta, hogy elhozza az elpusztult személyzet tagjainak néhány személyi holmiját, hogy gondos fertőtlenítés után elvigye őket a Földre, s emlékül átadja az elpusztultak rokonainak. A Gyűrű Korszakában az emberek nemigen vittek magukkal felesleges tárgyakat, ezért a személyes holmik áthordása a Tantrára nem okozott különösebb nehézséget.

Az ötödik napon kikapcsolták az áramot, s a biológus két önkéntessel: Kay Berrel és Ingriddel együtt bezárkózott a Vitorla melletti űrtoronyba. A fekete lények nyomban megjelentek. A biológus előkészítette az infravörös képernyőt, és így figyelemmel kísérhette a gyilkos medúzákat. Egyszerre észrevette, hogy a tartály-csapdához odalopózkodott egy medúza; behúzta csápját, összekuporodott, és kezdett behatolni a tartályba. Váratlanul még egy fekete rombusz tűnt fel a tartály nyitott szájánál. Az első szörnyeteg kinyújtotta csápjait, a csillagszerű fények megfoghatatlan gyorsasággal ragyogtak fel, remegő, sötétvörös fénycsíkokká változtak, amelyek a láthatatlan sugarak képernyőjén zöld villámokként ragyogtak fel. Az első szörnyeteg hátrább húzódtott. Ekkor a második egy pillanat alatt csomóvá zsugorodott, és a tartály fenekére esett. A biológus már kinyújtotta kezét a gomb felé, de Kay Ber visszatartotta. Az első szörnyeteg ugyancsak összezsugorodott, s követte a másodikat. Most már két ijesztő medúza volt a tartályban. Csak az volt a csodálatos, hogyan csökkenthették a látható térfogatukat ily erősen. Egy gombnyomás, a fedél lecsapódott, s abban a pillanatban öt-hat fekete szörny vette körül mindenfelől a hatalmas, cirkóniummal bevont edényt. A biológus fényt adott, s megkérte a Tantrát, hogy kapcsolja be a védőrendszert. A fekete rémek szokásukhoz híven egy pillanat alatt eltűntek, de kettő fogságban maradt a légmentesen lezárt tartályban.

A biológus odament a tartályhoz, hozzáért a fedélhez, és olyan

éles szúrás hasított az idegeibe, hogy nem tudott uralkodni magán, s észvesztő fájdalmában felkiáltott: a bal karja tehetetlenül, bénultan csüggött alá.

Taron, a mechanikus felöltötte hőálló védőöltözetét. Csak ezután sikerült átfúvatnia a tartályt tiszta földi nitrogénnal, s beforrasztani a tetejét. A csapokat ugyancsak beforrasztották, a tartályt a hajó készletéből származó szigetelővel vették körül, és beállították a gyűjteményes kamrába. Ezt a győzelmet drága áron vívták ki, a biológus karjának bénultsága az orvos minden erőfeszítése ellenére sem múlt el. Eon Thal nagyon szenvedett, de eszébe sem jutott, hogy lemondjon a spirálkorong vizsgálatáról. Erg Noor tisztelőben tartotta a biológus csillapíthatatlan kutatási vágyát, s ezért nem tudta otthagyni a Tantrán.

A spirálkorong — e távoli világokból érkezett vendég — sokkal messzebb volt a Vitorlától, mint az űrhajósok ezt kezdetben gondolták. A fényszórók világánál az elmosódó távolságban helytelenül becsülték fel a koronghajó méreteit. Valóban kolosszális alkotmány volt ez, átmérője legalább 350 méterre rúgott. Az űrhajósoknak el kellett hozni a kábeleket a Vitorláról, hogy a védőrendszert egészen a korongig kiépíthessék. A titokzatos csillaghajó ott tornyosult az emberek feje fölött hatalmas falként, s valahol fent veszett el az égbolt foltos homályában. A szénfekete felhők megsűrűsödtek, eltakarták az óriási korong felső szegélyét. A hajó testét malahitzöld zománc fedte.

Ez a zománc már erősen megrepedezett, vastagsága körülbelül egy méter lehetett. A repedések között a réteg alatt élénkkék színű acél látszott, amely sötétkéken ragyogott azokon a helyeken, ahol a malahitréteg lekopott. A Vitorla felé néző oldalon csigavonalban kialakított hengerszerű domborodás volt, amelynek átmérője 15 méter, magassága pedig 10 méter lehetett. A csillaghajó másik oldala, amely a vaksötétbe merült, domborúbb-nak látszott; olyan volt, akár egy gömb szelvénye, amely egyesült a 20 méter vastag koronggal. Ezen az oldalon szintén egy csigavonalú, magas henger volt látható, mintha a korong felületén a hajó testébe épített spirális kémény felületi része emelkedne ki.

Az óriási korong szélei mélyen belesüppedtek a talajba. A függőleges acélfal aljánál az űrhajósok egy megolvadt kő nyomait pillantották meg; a kő úgy folyt szét mindenfelé, mint a sűrű kátrány.

A kutatók hosszú órákat vesztegettek el, hogy valami bejáratot vagy világítóablakot keressenek a korongon. De az ilyen nyílás vagy a malahitszínű réteg, vagy a reve-réteg alatt rejtőzött, vagy pedig oly ügyesen volt leplezve, hogy a hajó felületén semmiféle nyoma nem látszott. Nem találták meg sem az optikai műszerek, sem pedig az átfúvórendszer csapjainak nyílásait. Az acélfal teljesen tömörnek látszott. Erg Noor előre látta ezt, s ezért úgy döntött, hogy a hajó testét olyan elektrohidraulikusvágó segítségével nyitja fel, amely a földi csillaghajók legkeményebb és legszívósabb burkolatait is át tudja vágni. Rövid tanácskozás után valamennyien egyetértettek abban, hogy a spirális henger felső részét vágják el. Ott kellene rábukkanniuk valamilyen üres térre, csőre vagy körbefutó folyosóra; azt remélték, hogy ezen keresztül bejuthatnak a csillaghajó belső helyiségeibe, s nem kell megkockáztatniuk, hogy egymást követő válaszfalak sorozatába ütközzenek.

A spirálkorong gondos tanulmányozását csakis egy külön e célú szolgáló expedíció végezhetné el. Ahhoz viszont, hogy a Földről ilyen expedíciót küldjenek erre a veszélyes bolygóra, be, kellett bizonyítaniuk, hogy a távoli világok vendége belsőleg teljesen ép, benne a műszerek és az anyagok érintetlenek, s épségben megmaradt mindazoknak egész felszerelése, akik ezt a hajót a végtelen térségen át vezették; e vállalkozáshoz képest a földi csillaghajók útjai csupán félénk portyázások voltak a világűr térségeiben.

A korong másik oldalán a spirális henger szorosan leért a talajig. Ide vonszolták a fényszórót és a nagyfeszültségű vezetékeket. A korongról visszaverődő kékes fény homályos ködként terült el a síkságon, s elérte azoknak a bizonytalan körvonalú, sötét, magas tárgyakkal, valószínűleg szikláknak vonalát, amelyek kapuként vágódtak bele a feneketlen sötétségbe. Sem a ködös, csillagszerű foltocskák visszaverődő fénye, sem a fényszóró sugarai nem keltették

azt az érzést, hogy a sötétség e kapuja valahol is érintkezne a talajjal. Valószínűnek látszott, hogy ott lejtő következett, s ez a lejtő arra a mély síkra vezetett, amelyet a Tantra leszállásakor észleltek.

Az önműködő kiskocsi, amely a hajónak egyetlen univerzális robotgépét kirakta, mélyen és tompán dübörgött. Ez a gép nem érezte a háromszoros vonzóerőt, gyorsan odament a koronghoz, megállt az acéfal mellett; olyan volt, akár egy rövid lábú, hosz-szú törzsű kövér ember, aki fejét fenyegetően előrehajtja.

A gép pontosan engedelmeskedett Erg Noor irányításának, négy felső végtagjával felemelte a kést, szétterpesztette lábait, s készenlétben várta a parancsot, hogy teljesítse a veszélyes feladatot.

— A robotgép munkáját Kay Berrel együtt én irányítom, mert rajtunk van a legnagyobb védelmet biztosító öltözet — rendelkezett a telefonba az expedíció vezetője. — A többiek, akik csak könnyű biológiai védőruhát viselnek, menjenek távolabb...

A vezető e szavaknál megakadt. Valami áthatolt a tudatán, megmagyarázhatatlan szomorúságot keltett a szívében, arra kényszerítette, hogy térdét meghajtsa. A büszke emberi akarat megtört, s tompa engedelmesség váltotta fel. Arcát és testét tapadós veríték lepte el. Akaraterejét veszítve megindult a fekete kapu felé. Ekkor meghallotta a telefonban Nisa hangját, s ettől visszatért a tudata. Megtorpant, de a lelkében támadt sötét erő ismét előrekergette.

Lassú léptekkel, meg-megállva, önmagával küzdve ment előre Kay Ber és Eon Thai is a vezetővel együtt. Ők is ott álltak a fénykör határán. Ott, a sötétség kapujánál, a gomolygó ködben valami alak mozgott, amelyet emberi értelemmel megmagyarázni nem tudtak, s amely éppen ezért még borzalmasabb volt. Ez már nem a medúza alakú teremtmény volt. A szürkés félhomályban egy fekete kereszt közeledett, széles szárnyai és kidomborodó, ellipszis alakú középső része rémületet keltett. A kereszt három végén egy-egy lencse ragyogott a fényszóró fényében, amely csak nehezen törte át a nedves párák ködét. A kereszt alapzata elveszett a megvilágítatlan talajmélyedés sötétjében.

Erg Noor gyorsabban haladt a többieknél, már csak száz lépésnyire volt az érthetetlen tárgytól, s ekkor a földre zuhant. Mielőtt a dermedt úrhajósok felfoghatták volna, hogy itt vezetőjük életéről vagy haláláról van szó, a fekete kereszt a kifeszített vezetékek köre fölé kezdett emelkedni. Előrehajolt, mint egy növény szára, s nyilvánvaló volt a szándéka, hogy áthajlik a védőmezőn, s megragadja Erg Noort.

Nisát szörnyű düh fogta el, de ez egyúttal egy atléta erejét öntötte beléje. Odaugrott a robotgéphez, és megforgatta az irányító fogantyúkat a robotgép tarkóján. A gép lassan és bizonytalanul emelni kezdte a kést. Ekkor a leány, akit elfogott a kétségbeesés, hogy nem tud majd bánni a bonyolult géppel, előre-ugrott, és saját testével takarta el az expedíció vezetőjét. A kereszt három végtagjából kigyózó, ragyogó sugarak vagy villámok cikáztak feléje. A leány széttárt karokkal esett Erg Noorra. De szerencséjére a robotgép ekkor már elfordította a kés karmantyúját, amelynek belsejében rejtett penge a fekete kereszt középső része felé fordult. A kereszt görcsösen meghajolt, mintha előrebukna, majd eltűnt a sziklák mellett, az áthatolhatatlan sötétségben. Erg Noor és társai rögtön magukhoz tértek, fölemelték a leányt, és visszavonultak a spirálkorongon túl.

Eközben társaik is észbekaptak, s máris arrafelé gurítottak a planetáris motorból rögtönzött sugárágyút. Erg Noor olyan kegyetlen haraggal, amilyet ezelőtt soha nem érzett, küldte a megsemmisítő sugarakat a sziklakapu felé, s nagyon gondosan söpörte végig a síkságot; vigyázott, hogy egyetlen négyzetméternyi helyet se hagyjon ki. Eon Thai térdre ereszkedett a mozdulatlan Nisa előtt, halkan kérdezgette őt a telefon útján, s azon igyekezett, hogy megfigyelhesse a leány arcának vonásait a szilikollisak alatt. A leány mozdulatlanul, behunyt szemmel feküdt. A telefonban nem hallatszott a lélegzete, s a biológus a védőruhán át képtelen volt megállapítani, hogy lélegzik-e.

— A szörny megölte Nisát! — kiáltott fel fájdalmasan Eon Thai, mihelyt megpillantotta az odaérkező Erg Noort.

A legnagyobb védelmet nyújtó sisak keskeny nézőnyílásán át nem lehetett látni a vezető tekintetét.

— Azonnal vigyék el a Tantrára Lumához! — s Erg Noor hangja most acélosabban csengett, mint bármikor ezelőtt. — Segítsenek maguk is megállapítani, hogy milyen sérülésről van szó... Mi hatan itt maradunk, befejezzük a kutatást. A geológus menjen magukkal, gyűjtse össze az összes hegyi kőzeteket, amelyeket a korongtól a Tantrához vivő úton talál: nem maradhatunk tovább ezen a bolygón. Itt a kutatások csak a legerősebb védelmet adó tankokban végezhetők, mi csak tönkretennénk az expedíciót. Vigye a harmadik kiskocsit, de siessen!

Erg Noor megfordult, s vissza sem tekintve, megindult a korongcsillaghajó felé. Az „ágyút” előreállították. Az ágyú mellett álló gépészmérnök minden tíz percben bekapcsolta a tűzfolyamot, és félkörben elárasztotta vele az egész területet a korong széléig. A robotgép odavitte a kést a spirális henger második külső burkához, amely itt, a korong süppedő szélén az önműködő gép mellmagasságában volt.

Az erős zúgás áthatolt még a vastag védőruhán is. A malahitréteg kiválasztott részén kígyó alakú kis rések látszottak. A kemény zománc darabjai szerteröppentek, tompán verődtek neki a robotgép acéltestének. A kés oldalazó mozgással egész lemezt vágott le a rétegből, s láthatóvá vált a világoskék, szemcsés felület, amely még a reflektor fényében is kellemes hatást keltett. Kay Ber kijelölt egy négyszöget, amely elegendő volt arra, hogy egy védőruhás ember átférjen rajta, s a robotgépet úgy irányította, hogy erős nyomással mély rést vágjon a kék fémén, de ez a rés nem hatolt át a fém egész vastagságán. A robotgép már kirajzolta a második vonalat, amely szöget alkotott az elsővel, s a kés pengéjét előre-hátra húzta, közben pedig egyre növelte a feszültséget. A fémbe vágott rés már több mint egy méter mélyre hatolt. Amikor a gép megrajzolta a négyzet harmadik oldalát, a vágatok kezdtek szétválni, s belsejükkel kifelé

fordultak.

— Vigyázat! Mindenki menjen hátra! Feküdj! — kiáltotta a mikrofonba Erg Noor, s kikapcsolta a robotgépet.

A vastag fémdarab hirtelen kifelé fordult, mint egy konzervdoboz teteje. Elképzelhetetlenül vakító, szivárványszínű lángfolyam csapott ki a nyílásból a spirális domborulat mentén, az érintő hosszában. Csak ez mentette meg a vigyázatlan kutatókat, meg talán az, hogy a sötétkék fém azonnal megolvadt-és újra elzárta a kivágott nyílást. Az erős robotgépből csak egy megolvadt acélsomó maradt, amelyből siralmasan meredeztek elő a rövid acéllábak. Erg Noor és Kay Ber csak azért menekültek meg ép bőrrel, mert elővigyázatosan védőruhát vettek fel. A robbanás elhajította őket a különös csillaghajótól, eldobta a többieket is, felfordította az „ágyút”, s elszakította a nagyfeszültségű kábeleket.

Amikor a megrázkódtatástól magukhoz tértek, a kutatók belátták, hogy védtelenné váltak. Szerencsájukra az épségben maradt reflektorok fényében feküdtek. Senki nem sérült meg, de Erg Noor úgy döntött, hogy ebből elég mindnyájuknak. Otthagyták a szükségtelen szerszámokat, a kábeleket és a fényszórót, felrakodtak az épségben maradt kocsi, és sietősen visszavonultak csillaghajójukhoz.

Az idegen csillaghajó vigyázatlan felnyitásakor a körülmények szerencsésen alakultak, de ez egyáltalán nem az expedíció vezetőjének érdeme volt. Minden újabb próbálkozás, hogy feltárják a csillaghajót, sokkal siralmasabban végződhet... S mi lehet Niséval, a kedves asztronavigátorral? Hogy van Nisa?... Erg Noor remélte, hogy a védőruha csökkentette a fekete kereszt halált hozó erejét. Hiszen a biológust sem ölte meg az, hogy hozzáért a fekete medúzához. De itt, távol a nagyszerű földi gyógyintézetektől, leküzdhetik-e az ismeretlen fegyver gyilkos hatását?...

Kay Ber az átjáró kamrában a vezetőhöz lépett, és bal vállpántjának hátrészére mutatott. Erg Noor a tükör felé fordult, amely mindig ott volt az átjáró kamrában, hogy az idegen bolygókról hazatérő kutatók a kötelező előírások szerint megvizsgálhassák magukat. A cirkónium-titán váll-lap vékony lemeze felhasadt. A felszakadt részből égszínkék fémdarab meredezett elő; ez behatolt a szigetelő bélésbe, de nem vágta át a védőöltözet belső rétegét. Nagy nehezen sikerült kihúzniok a fémszilánkot. Ezt a titokzatos fémmintát, amelyet a spirálkorong-csillaghajóról oly nagy veszélyek árán s mégiscsak véletlenül szereztek meg, elviszik a Földre.

Erg Noor megszabadult a védőöltözettől, s végre beléphetett — helyesebben a különös bolygó vonzóerejének nyomasztó hatása alatt betámolymoghatott — hajója belsejébe.

Az egész expedíció égő türelmetlenséggel várta. A korong mellett lejátszódott katasztrófát mindnyájan sztereovizofonban látták, ezért

nem is kérdezték az eredményt.

IV. fejezet

IDŐ FOLYÓJA

Veda Kong és Dar Veter a repülőtányér kis dobogóján állt; a tányér lassan úszott tova a végtelen pusztaság fölött. A könnyű szellő széles hullámokat borzolt a viruló sűrű pázsit fölött. A távolban balra fekete-fehér foltos szarvasmarhanyáj legelészett; jakszarvasmarha és bivaly keresztezése útján kitenyésztett állatok utódai voltak ezek.

Alacsony halmok, tágas völgyű csendes folyók, végtelen szabad tér; nyugalom áradt a földkéregnek ebből az ellenállóképes és lapos részéből, amelyet valaha Nyugat-szibériai alföldnek neveztek.

Dar Veter elgondolkozva nézett le a földre, amelyet valaha végtelen, reménytelen mocsarak és Észak-Szibériára jellemző ritkás, satnya erdők borítottak. Gondolatban maga előtt látta egy ókori festőművész képét, amely még gyermekkorában felejthetetlen benyomást tett rá.

Egy hatalmas folyó övezte magas szirtfokon vénségtől megszürkült fatemplom állt, s elárvultán nézett a folyóparti mezők és rétek szabad térsége felé. A kupolán vékony kereszt feketedett az alacsonyan gomolygó súlyos felhők alatt. A kis temetőben, a templom mögött nyárfák és fűzfák megtépázott koronái hajlongtak a szélben. Alacsonyan lecsüggő ágaik szinte hozzáérték a félig korhadt fakeresztekhez, amelyeket az idő és a viharok ledöntöttek a friss, nedves fű közé. A folyón túl óriási szürkés ibolyaszínű, szinte megfoghatóan sűrű felhőtömbök tornyosultak. A széles folyó félelmetes vasszürkén csillogó fényt vert vissza. Ugyanez a hideg fény borított el mindent. A csüggesztő őszi eső közel és távol átáztatott mindent a hideg és barátságtalan északi szélességi korok alatt. A festmény kékesszürke-zöld színskálája terméketlen földekről beszélt, ahol nehéz volt az ember élete, ahol fázott és éhezett, s ahol oly erősen érezte a magányt, amely az emberi ostobaság e régi korszakait jellemezte.

Dar Veter úgy érezte, hogy ez a régi szépségében helyreállított és láthatatlan sugaraktól megvilágított festmény ott a múzeumban, az átlátszó védőlap mélyén nem más, mint a távoli múltba néző ablak.

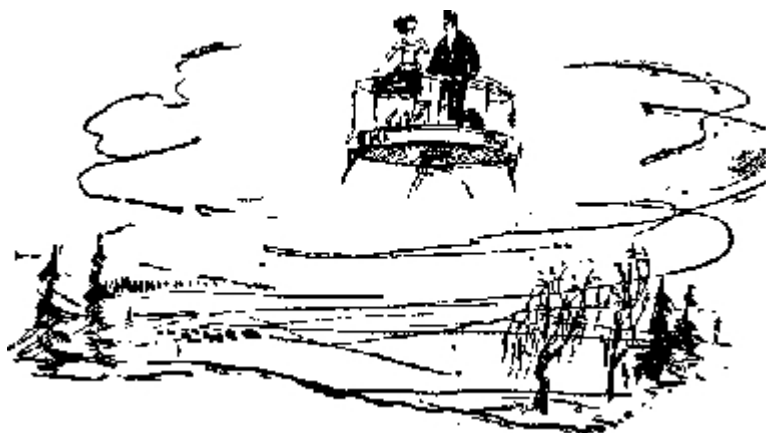
Dar Veter nem szólt semmit, csak Vedára nézett. A fiatal nő a fedélzeti korlátra tette kezét. Fejét lehajtva, elmélyülten gondolkodott, s a szélben hajladozó magas füvet figyelte. Ezüstös árvalányhaj hullámozott alattuk lassan és szélesen, s a kis gép kerek tányérja lassan úszott el a síkság fölött. Meleg kis szélrohamok támadtak váratlanul az utasokra, összekócolták Veda haját, meglebegtették ruháját, s pajkosán

meleget fújtak Dar Veter szemébe. De az önműködő egyensúlyozó a gondolatnál is gyorsabban dolgozott, s a repülőtányér csak éppen megremegett, vagy kissé megingott.

Dar Veter az átirányító kerete fölé hajolt. A térkép sávja, a gép előrehaladását mutatva, gyorsan mozgott — alighanem túl messzire hatoltak északra. Már régen áthaladtak a 60. szélességi körön, elrepültek az Irtis és az Ob egybefolyása fölött, s azokhoz a magaslatokhoz közeledtek, amelyeket Szibériai domboknak neveztek.

A sztyeppék sivárságát már megszokta mind a két utas, hiszen négy hónapja dolgoztak itt az ősi sírhalmok ásatási munkálatainál, az altaji előhegyek tikkasztó pusztaságain. A múlt kutatói szinte beletemetkeztek azokba az időkbe, amikor még a portyázó, fegyveres lovas osztagok is csak nagy ritkán hatoltak át a déli pusztán.

Veda megfordult, és szótlanul előre mutatott. Előttük, a felmelegedett légáramban egy sötét kis sziget lebegett, mintha elszakadt volna a Földtől.

A repülőtányér néhány perc múlva egy kis dombhoz közeledett, amely valaha egy bánya hányója lehetett. Már semmi sem maradt a bányaépületekből, csak ez a domb, amelyet sűrűn benőttek a meggyfák.

A repülőtányér váratlanul oldalt dőlt.

Dar Veter ösztönszerűen derékon fogta Vedát, s a gép emelkedő széle felé rohant. A kis gép a másodperc töredéke alatt egyensúlyba jött, de csak azért, hogy a következő pillanatban lapjával a domb lábának csapódjon. Működésbe léptek az amortizátorok, s egy ellenkező lökés Vedát és Dar Vetert a domb lejtőjére, egyenesen a tüskés bokrok sűrűjébe dobta. Pillanatnyi hallgatás után a pusztai csendben felhangzott Veda mély nevetése. Dar Veter maga elé képzelte a saját csodálkozó, összevissza karcolt ábrázatát, s ő is elnevette magát, hisz Veda nem sérült meg, s balesetük szerencsésen

végződött.

— Nem ok nélkül tiltják meg a repülőtányéroknak, hogy nyolc méternél magasabban repüljenek — mondta Veda Kong kissé elfúló hangon. — most már megértem, miért...

— Ha a géppel valami baj van, rögtön lezuhan, s akkor már csak az amortizátorokban reménykedhet az ember. Nincs mit tennünk, törvényszerűen fizetnünk kell a gép könnyűsége-ért és kis méreteiért. Meglehet, hogy még ezenkívül is meg kell szenvednünk repülésünk szerencsés kimeneteléért — mondta Dar Veter egy kicsit megjátszott közönnyel.

— Éspedig? — komolyodott el Veda.

— Az egyensúlyozó műszerek kifogástalan működése nagyon bonyolult szerkezetet tesz szükségessé. Attól tartok, hogy kijavításukra igen sok időre lenne szükség. Legszegényebb őseink módján kell kijutnunk innen...

Veda szemében pajkos láng lobbant, a kezét nyújtotta, s Dar Veter könnyedén fölsegítette a fiatal nőt. Odamentek a lezuhant repülőtányérhoz, a karcolásokat gyógyító balzsammal kenték be, s megragasztották tépett ruhájukat. Dar Veter a bokor árnyékába fektette Vedát, maga pedig hozzálátott, hogy megállapítsa, mi okozta a balesetet. Ahogyan sejtette is, valami történt az automatikus egyensúlyozóval, amelynek biztosító készüléke kikapcsolta a motort. Alig nyitotta ki Dar Veter a készülék dobozát, máris világosan látta, hogy a javításból nem lesz semmi, igen sokáig tartana, amíg behatolna e nagyon bonyolult elektronikus szerkezet titkaiba. Könnyű, hosszú sóhajjal egyenesítette ki fáradt derekát, s a bokor felé sandított, amely alatt édesdeden szundított Veda Kong. A tikasztó pusztaság, ameddig a szem ellátott, teljesen néptelen volt. Két hatalmas ragadozó madár körözött lassan a ringatózó, kéklő délibáb fölött...

A nemrég még engedelmes gép élettelen koronggá vált, s tehetetlenül terült el a száraz talajon. Különös érzés fogta el Dar Vtert: magányosnak, az egész világtól elszakítottnak érezte magát.

De mégsem félt semmitől. Majd leszáll az éjszaka, akkor szabad szemmel megpillantanak valami fényt, s elindulnak feléje. Csak úgy könnyedén indultak el útjukra, sem rádiótelefont, sem lámpát, sem ennivalót nem hoztak magukkal.

„Valamikor régen a pusztaságban akár éhen is halhatott az ember, ha nem vitt magával nagy mennyiségű élelmet. Meg vizet!” — gondolta magában a külső állomások volt vezetője, s behunyta szemét a ragyogó napfény miatt. Árnyékos helyet vett észre egy meggybokor tövében, s Dar Veter gondtalanul leheveredett Veda mellé a földre; a száraz fűszálak a könnyű ruhán át beleszúrtak bőrébe. Halkan suttogott a szél, álmosító volt a meleg, s a lelkét mély szendergés fogta el: lassan követték egymást a gondolatok; ráérősen váltogatva

egymást, emlékezetébe idézték a régmúlt képeit, hosszú sorban jöttek egymás után a régi népek, törzsek, emberek... Mintha onnét, a múltból egy hatalmas folyó sodródott volna feléje, s minden másodpercben más események, más személyek, más ruhák váltakoztak volna rajta.

— Veter! — hallotta félálomban a neki annyira kedves hangot, felocsúdott és felült.

A nap vörös korongja már a látóhatár elsötétülő vonalát érintette, s a teljesen mozdulatlan levegőben még csak halk szellő sem rezdült.

— Veter, uralom és parancsolom — hajolt meg előtte incselkedve Veda, Ázsia ősi asszonyait utánózva —, nem kegyeskednél felébredni és rám is gondolni?

Dar Veter néhány tornagyakorlatot végzett, s végképp lerázta magáról az álmot. Veda egyetértett vele, hogy meg kell várniok az estét. A rájuk köszöntő sötétség élénk vitában találta őket: eddigi munkájukat beszélték meg. Dar Veter hirtelen észrevette, hogy Veda összerezzen. A keze hideggé vált, s Dar Veter ráébredt, hogy Veda könnyű ruhája egyáltalán nem véd az északi táj éjszakai hidege ellen.

A 60. szélességi kör alatt a nyári éjszaka világos volt, s így nagy halom roszét sikerült összegyűjteniök.

Hangosan kattant a villamos kisülés, amit Dar Veter a repülőtányér hatalmas akkumulátorából csalt ki, s nemsokára megsűrűsödött a sötétség a máglya lobogó lángja körül, amely jóleső meleggel árasztotta el a két utas testét.

Az imént még didergő Veda ismét elernyed, mint virág a napfény hatására, s mind a ketten szinte hipnotikus félálomba merültek. Száz-meg százezer évig a tűz volt az ember legfőbb menedéke és megmentője. Ebből az időből maradt fenn valahol az emberi lélek mélyén az a kiirthatatlan, meghitt, nyugodt érzés, amelyet a meleg kelt, amikor hideg és sötétség veszi körül az embert.

— Ali bántja, Veda? — törte meg a csendet Dar Veter.

— Tudja, arra a nőre gondoltam, a kendősre... — válaszolta halkan Veda, nem fordítva el tekintetét az aranyos fényben csillogó parázsról.

Dar Veter rögtön megértette. Éppen mielőtt erre az újukra elindultak volna, fejezték be az altaji pusztákon egy nagy szkíta sírhalom feltárását. Egy fennmaradt ácsolat belsejében megtalálták egy öreg törzsfő csontvázát; körülötte a sírhalom szélére temetett lovak és rabszolgák csontjait. Az öreg törzsfő kardjával, pajzsával és páncéljával együtt feküdt ott, s a lábánál egy egészen fiatal nő meghajlott csontváza hevert. Koponyájának csontos körvonalaihoz selyemkendő tapadt, amely valamikor szorosan a feje köré volt tekerve. Bárhogyan ügyeskedtek, a kendőt nem sikerült épségben megőrizniük, de az alatt a néhány perc alatt, amíg finom porrá nem

omlott, pontosan maguk elé idézhették az évezredekkel ezelőtti kendőre simuló szép arcot. A kendő még egy különös részletről árulkodott: a gödréből kifordult szem lenyomata arról tanúskodott, hogy a nőt ezzel a kendővel megfojtották, majd férje sírjába vetették, hogy elkísérje őt a síron túli világ ismeretlen útjaira. A nő legfeljebb tizenkilenc, a férfi pedig legalább hetven éves lehetett, ami azokban az időkben hajlott kornak számított.

Dar Veter visszagondolt arra a vitára, amely a lelet nyomán fellángolt Veda expedíciójának fiatal munkatársai között. Önként vagy erőszak hatására követte-e az ifjú nő férjét? Miért? Minek a nevében? Ha valami nagy, őszinte szerelem élt volna benne, akkor hogyan volt lehetséges, hogy megölték, ahelyett, hogy életben hagyták volna, hogy megőrizze férje emlékét az élők világában, amelyet férje elhagyott.

Ekkor megszólalt Veda. Sokáig, merően nézte a sírhalom sötét domborulatát, a tekintete fellángolt, megpróbált lelki szemével áthatolni az elmúlt idők vastag falán.

— Próbálja csak megérteni azokat az embereket. Az ősi puszták térségei valóban végtelenek voltak az akkori idők egyszerű közlekedési eszközei: a lovak, a tevék, az ökrök számára. S a végtelen térségeket egyes nomád állattenyésztő csoportok lakták, akiket nemcsak hogy semmi sem kötött egymáshoz, hanem engesztelhetetlen gyűlölet fűtötte őket egymás iránt. Rengeteg sérelem és harag gyűlt fel bennük nemzedékről nemzedékre; minden jövevény ellenség volt, minden törzs zsákmány, amely marhát és rabszolgát ígért, vagyis olyan embert, aki korbácsütésre dolgozik, mint a barom. A társadalomnak ilyen berendezése egyfelől nagy, számunkra ismeretlen szabadságot adott az egyes embereknek, hogy kis szenvedélyeiket és vágyaikat kiélhessék, másfelől azonban hihetetlen elzárkózást teremtett az emberek egymás közti érintkezésében, és szűk látókörűvé tette őket. Ha egy-egy nép vagy törzs csak kevés emberből állt, s vadászatból és gyümölcsök összegyűjtéséből megélhetett, akkor ezek a szabad nomádok állandó rettegésben éltek, vajon melyik harcias szomszédjuk támadja meg, rabolja ki, vagy pusztítja el őket. Ha pedig egy-egy ország elszigetelten élt, s nagyszámú lakossága volt, amely nagy hadsereget szervezhetett, akkor az emberek azért a biztonságért, hogy nem kellett tartaniuk háborús támadástól, a szabadságukkal fizettek, mert az ilyen erős államokban mindig kifejlődött a zsarnokság, így volt ez az ókori Egyiptomban, Asszíriában és Babilonban.

A nő, különösen ha szép volt, az ókorban csupán zsákmánya és játékszere lehetett az erősnek. A férfi hatalma és védelme nélkül nem élhetett.

A nő saját akarata és vágya oly keveset, oly elviselhetetlenül keveset jelentett, hogy azzal az élettel szemben... ki tudja... hátha a

halál volt a kevésbé súlyos sors...

Amikor így válaszolt Dar Veter gondolataira, Veda közelebb húzódott, s lassan forgatta az égő gallyakat, s elnézegette a parázson végigfutó kéklő lángnyelveket.

— Mennyi türelmes bátorságra volt szükség azokban az időkben hogy egy nő megtalálja önmagát, ne merüljön alá, hanem feljusson a magasra az életben!... — suttogetta halkan Veda.

— Azt hiszem — válaszolta Dar Veter —, hogy túl nehéznek látjuk az akkori életet. Hiszen az az élet nemcsak megszokott volt, hanem helytelen berendezése a legkülönbözőbb véletleneket vonta maga után. Az ember akarata és ereje abból az életből is kicsiholta magának a romantikus örömök lángját, mint kovakőből a szikrát.

— Magam sem értem egészen — mondotta Veda —, hogyan lehetséges, hogy őseink évezredek át nem voltak képesek megérteni azt az egyszerű törvényt, hogy a társadalom sorsa csupán tőlük függ, hogy a társadalom olyan, amilyen tagjainak a gazdasági rendszertől függő erkölcsi és eszmei fejlődése.

— Hogy a tudományosan felépített társadalom tökéletes formája nemcsak a termelőerők mennyiségi felhalmozása, hanem minőségi fokozat is, hiszen ez oly egyszerű — válaszolta Dar Veter. — Meg aztán annak a dialektikus kölcsönös függőségnek a megértése, hogy új társadalmi viszonyok új emberek nélkül éppen annyira elképzelhetetlenek, mint új emberek az új gazdasági rendszer nélkül. Azokban az időkben ez a felfogás arra vezetett, hogy a társadalom legfőbb feladata az ember nevelése, fizikai és szellemi fejlesztése lett. Végül is mikor történt ez meg?

— A Megosztott Világ Korszakában, a Kettészakadás Századának végén, nem sokkal a Második Nagy Forradalom után.

[image]

— Még jó, hogy nem később. A pusztító haditechnika... Dar Veter elhallgatott, és a máglya, valamint a domb lejtője között elterülő, baloldali sötét tisztás felé fordult. Nehéz dobogás és szakadozott, erős fujtatás hallatszott közvetlen közelükben.

A máglya előtt egy óriási fekete bika állt. Dühösen kidülledő szeme véresen tükrözte vissza a máglya lángját, az állat fujtatott, patájával a száraz földet hányta, szemlátomást támadni készült. A halvány fényben hihetetlenül nagynak látszott, dühödten leszegett feje egy gránitkő hatását keltette, hegyként magasodott feszülő izmú, hatalmas marja. Veda és Dar Veter még sohasem látott közről ily életveszélyes, dühös, erős állatot, amelynek értelmetlen agya érzéketlen volt mindenféle szellemi ráhatással szemben.

Veda mellére szorította kezét, s dermedten állt, mintha a sötétből

váratlanul felbukkant látomás tudatától megfosztotta volna. Dar Veter ellenállhatatlan ösztönnek engedelmeskedve a bika elé állt, testével eltakarta Vedát, ahogyan valamikor ősei tették. De az új korszak fiának kezében nem volt fegyver.

— Veda, ugorjon jobbra... — alig tudta kimondani, s a bika máris rájuk támadt.

A két útitárs gyakorlott, gyors izmai versenyre kelhettek a bika ősi fürgeségével. Az óriási állat elszáguldott mellettük, s nagy recsegés-ropogás közepette belerohant a bokrok sűrűjébe. Veda és Dar Veter pedig ott állt a sötétben, néhány lépésnyire a repülőtányértól. A máglyától kissé távolabb az éjszaka már egyáltalán nem volt olyan sötét, s Veda ruhája kétségkívül messzire ellátszott. A bika előjött a bokrok közül. Dar Veter ügyesen feldobta útitársnőjét, aki merész szaltóval a repülőtányér dobogójára ugrott. Amíg az állat megfordult, s patájával messze hányta a földet, Dar Veter is fölkerült a gépre, Veda mellé. Futó pillantást váltottak egymással, s Dar Veter őszinte elragadtatást olvasott ki útitársnője szeméből. A motor fedelét Dar Veter már napközben levette, amikor megkísérelte, hogy behatoljon a bonyolult szerkezet titkába. Most összeszedte hatalmas erejét, leszakította a repülőtányér fedélzeti korlátjáról az egyensúlyozó mező kábeljét, csupasz végét a transzformátor főkapcsolója alá dugta, és figyelmeztetően félretolta Vedát. Ezalatt a bika már beleakasztotta szarvát a korlátba, s a repülőtányér megingott a hatalmas rándulástól. Dar Veter a kábel végét a bika orrához dugta. Sárga villám, tompa ütés, s a dühöngő állat összerogyott.

— Megölte! — kiáltott fel Veda méltatlankodva.

— Nem hiszem, a föld száraz! — mosolygott elégedetten a furfangos hős.

A bika mintha csak igazolni akarná őt, halkan elbődült, felállt, aztán vissza sem tekintve, bizonytalan vágtaival eltűnt, mint aki érzi szégyenét. A két útitárs visszament a tűzhöz. Rozsét dobtak rá, s a hamvadó parázs újra fellángolt.

— Már nem fárom — mondta Veda. — Menjünk fel a dombra.

A dombtető eltakarta a máglyát, az északi nyár sápadt csillagai ködösen, elmosódottan fénylettek az égboltozat alján.

Nyugat felől nem látszott semmi, északon, a dombok lejtőin alig észrevehető fénypont-sorok pislácoltak, délről, szintén nagyon messze, pásztorok őrtornyának ragyogó csillaga integetett feléjük.

— Nincs szerencsénk, egész éjszaka gyalogolnunk kell — dörmögte Dar Veter.

— Nem, nem, nézzen csak oda! — s Veda kelet felé mutatott, ahol hirtelen négy fénypont lángolt fel; a pontok négyszöget alkottak. Odáig néhány kilométernyi lehetett csak a távolság. A csillagok alapján megjegyezték maguknak az irányt, s megindultak vissza a tűz

felé. Veda Kong még megállt egy kis időre a kihamvadó parázs mellett, mintha vissza akarna emlékezni valamire.

— Elbúcsúzom tőled, kedves menedékünk — mondta tűnődve.

— A nomád pásztorok bizonyára ilyen gyöngé és ideiglenes helyen húzták meg magukat. Én pedig ma annak a korszaknak az asszonya voltam. Dar Veterhez fordult, s bizalommal tette kezét a férfi vállára.

— Éreztem, nagyon mélyen éreztem, hogy védelemre szorulok!... Nem féltem, egyáltalán nem! De azt hiszem, valami arra csábított, hogy engedelmeskedjem a sors erejének...

Veda a tarkójára kulcsolta kezét, s kinyújtózkodott a tűz előtt. Ködfátyolos szeme a következő pillanatban ismét pajkos fényben ragyogott.

— Nos hát, vezessen... én hősöm! — mély hangja bizonytalanul titokzatos és gyöngéd volt.

A füvek illatától terhes, világos éjszaka csendjét surranó állatok halk nesze, éjszakai madarak kiáltása törte meg. Veda és Dar Veter óvatosan lépkedett, nehogy valami láthatatlan lyukba vagy repedésbe lépjen. Az árvalányhaj söprűs szára lábikrájukat súrolta. Dar Veter gondosan körülnézett, mihelyt a pusztán valahol bokrok tűntek fel.

Veda halkan elnevette magát.

— Talán el kellett volna hoznunk az akkumulátort és a kábelt is?

— Maga sokkal könnyelműbb, Veda, mint gondoltam volna — válaszolta Dar Veter nyugodtan.

A fiatal nő egyszerre elkomolyodott.

— Biztosan éreztem, hogy maga megvéd...

S Veda beszélni kezdett, helyesebben hangosan gondolkodott expedíciójának további tevékenységéről. A pusztai sírhalmokon végzett munka első szakasza befejeződött, munkatársai részben visszatértek korábbi foglalkozásukhoz, részben pedig új munka után néztek. Dar Veter azonban szabad volt, nem választott magának más munkát, így követhette azt, akit szeretett. A hozzájuk érkező hírekből ítélve Mven Masz jól dolgozott. De ha rosszul végezte volna is munkáját, a Tanács akkor sem nevezte volna ki ismét Dar Vetert régi helyére. A Nagy Gyűű Korszakában nem tartották helyesnek, hogy egy-egy embert hosszú ideig ugyanabban a munkakörben foglalkoztassanak. Eltompult bennük a legértékesebb tulajdonság, az alkotó lelkesedés, ezért csupán nagy szünet után térhettek vissza munkájukhoz.

— Hat évig volt kapcsolata a világúrral; nem érzi kicsinyesnek és egyhangúnak a mi munkánkat? — Veda tiszta és figyelmes tekintete Dar Veterét kereste.

— Ez a munka egyáltalán nem kicsinyes, nem is egyhangú — ellenkezett Dar Veter —, de nem vált ki belőlem olyan feszültséget,

mint amilyent megszoktam. Közönyössé, nagyon nyugodttá válók, mintha Kék Álmokkal kezelnének!

— Kék Álmokkal?... — kérdezte Veda, s pillanatokra elakadó lélegzete többet mondott Dar Veternek, mint az arcán fellángoló pír, amelyet a sötétben nem láthatott.

— Messzebb, délen folytatom majd az ásatásokat — szakította félbe Veda Kong önmagát —, de majd csak akkor, ha összegyűlik az önkéntes kutatók új csoportja. Addig pedig elmegyek a tengeri ásatásokhoz; már régóta hívnak barátaim, hogy segítsék nekik.

Dar Veter megértette Vedát, s szíve gyorsabban dobogott az örömtől. De már a következő pillanatban lelke legmélyebb zugába rejtette érzelmeit, s Veda segítségére sietve, nyugodtan megkérdezte:

— Azokra az ásatásokra gondol, amelyek Szicíliától délre, a víz alatti városnál folynak? Csodálatos dolgokat láttam az Atlantisz Palotában, amelyek onnan származtak.

— Nem, most a Földközi-tenger, a Vörös-tenger keleti partvidékén és India partjain végzünk ásatásokat. Ősi kultúráknak a víz alatt megmaradt kincseit kutatjuk a kréta-indiai korszaktól kezdve a Sötét Századok beköszöntéig.

— Azt kutatják, amit elrejtettek, gyakorta pedig egyszerűen belevetettek a tengerbe, valahányszor a civilizáció egy-egy szigete új, barbár módra friss, tudatlan és közönyös erők nyomása alatt elpusztult; ezt megértem — mondta tűnődve Dar Veter, s változatlanul a fehéres síkságot figyelte. — Megértem az ősi kultúra nagy pusztulását is, amikor a természethez fűződő kapcsolatukból erőt merítő antik államok nem voltak képesek semmit sem változtatni a világon, s nem tudtak megbirkózni a mind visszataszítóbb rabszolgasággal s a társadalom parazita felső rétegével.

— S az emberek az antik rabszolgaságot a feudalizmussal és a középkor vallásos éjszakájával váltották fel — kapott a szón Veda. — De mi az, amit nem ért?

— Egyszerűen nincs tiszta képem a kréta-indiai kultúráról.

— Nem ismeri az új kutatásokat. A kréta-indiai kultúra nyomai jelenleg megtalálhatók az Amerikától Krétán, Közép-Ázsia déli részén, Észak-Indián és Nyugat-Kínán át húzódó óriási területen.

— Nem is gyanítottam, hogy már azokban a régi időkben is lehetségesek voltak olyan művészeti kincsestárak, amilyen később Karthágó, Görögország és Róma volt.

— Ha eljön velem, meglátja őket — mondta halkan Veda Kong.

Dar Veter szóltanul ment Veda Kong mellett. Meredek emelkedőhöz érték. Amikor feljutottak a domb gerincére, Dar Veter váratlanul megállt.

— Köszönöm a meghívást, elmegyek...

Veda egy kicsit hitetlenkedve fordította feléje a fejét, de az

északvidéki éjszaka homályában útítársának szeme sötét és kifürkészhetetlen volt...

A gerinden túl a fényeket már egészen közelinek látták. A polarizáló burában elhelyezett fényforrások nem szórták szét a fénysugarakat, emiatt távolabbiaknak látszottak, mint a valóságban voltak. Az összpontosított világítás éjszakai munkáról tanúskodott. Az áramfejlesztők zúgása mind erősebben hallatszott. Rácsos tartóoszlopok körvonalai ezüstösen ragyogtak a magas kék lámpák fényében. Figyelmeztető bugás megállásra készítette őket; az elhárító robotgép lépett működésbe.

— Vigyázat, veszély, térjenek balra, ne közeledjenek az oszlopsorhoz! — dördült meg egy láthatatlan hangszóró.

Engedelmesen megindultak arrafelé, ahol vontatható fehér házikók csoportját látták.

— Ne nézzenek a mező felé! — figyelmeztette őket gondosan ismét az automata.

Két kis ház ajtaja egyszerre nyílt ki, két fénykéve egymást keresztezve hullott a sötét útestre. Férfiak és nők csoportja örömmel köszöntötte a vándorokat. Mindenki azon csodálkozott csupán, hogy ilyen tökéletlen módon, s ráadásul éjszaka közlekednek.

Egy szűk kis kamrában gázzal és villamossággal telített illatos víz egymást keresztező sugarai és üdítő elektromos masszázs frissítették fel őket. A két útítárs jókedvűen találkozott az asztalnál.

— Kedves Veter, kollégákhoz kerültünk! Veda arányló italt töltött karcsú serlegekbe, amelyek bepára-sodtak a hidegtől.

— Farkasétvágyam van — s Veter vidáman nyúlt az étel után.

— Azért ne vaduljon el, mert legyőzte a bikát — tiltakozott Veda. — Érdekes újságokat akarok mondani, maga meg csak az evésre gondol!

— Ásatások folynak itt? — kérdezte kétkedve Veter.

— Igen, de nem archeológiai, hanem paleontológiai ásatások. A perm korszak kétszázmillió évvel ezelőtt élt megkövesedett állatvilágát tanulmányozzák. Valósággal restelkedem a mi nyomorúságos évezredeink miatt.

— Ki sem ássák őket, rögtön tanulmányozzák? Hogyan lehetséges ez?

— Igen, rögtön tanulmányozzák. De hogy hogyan, azt még nem sikerült megtudnom. Az asztalnál ülők közül egy sárga bőrű, sovány férfi közbeszólt:

— A mi csoportunk éppen most váltja le a másikat. Már befejeztük az előkészületeket, s megkezdjük az átvilágítást.

— Kemény sugarakkal? — találgatta Dar Veter.

— Ha még nem nagyon fáradtak, javaslom, nézzék meg. Holnap áthelyezzük a kutatás területét, s ez már nem lesz érdekes.

Veda és Dar Veter örömmel fogadta az ajánlatot. A vendégszerető házigazdák felálltak az asztaltól, s elvezették vendégeiket a szomszéd házhoz. Itt tárolták a védőruhákat, amelyek egy mélyedésben függtek, s minden ruha fölött ott volt egy indikátor számlapja.

— Hatalmas csöveink ionizáló hatása igen nagy — mondta kicsit mentegetőzve egy magas, kissé hajlott tartású nő, s közben felsegítette Vedára a vízhatlan köpenyt, az átlátszó sisakot, majd hátára erősítette a villanyelemeket tartalmazó kis zsákot.

A polarizált fényben a hepehupás pusztaság talaján minden kis domb természetellenes élességgel rajzolódott ki. A négyszögletes mezőt körülvevő vékony lécek körvonalain túl tompa dübörgés hallatszott. A talaj felpúposodott, megrepedt, majd tölcser-szerűen széthullott, s a tölcser közepén egy hegyes végű, fényes henger keletkezett. Spirális fésű vette körül fényezett falait, az elülső részén bonyolult villamos maró forgott; a maró kékes fémből készült. A henger átlendült a tölcser szélén, megfordult, s ekkor hátul kis lapátok villantak gyors egymásutánban, majd a henger ismét a tölcseről néhány méternyire szinte függőlegesen belefúródott a talajba.

Dar Veter észrevette, hogy a henger mögött kettős kábel húzódik, az egyik szigetelt volt, a másik csupasz, huzala fénylett. Veda megérintette Dar Veter karját, majd előremutatott a mágneses kerítésen túlra. A földből az előzőhöz hasonló újabb henger emelkedett ki, ugyanolyan mozgással balra fordult, majd ismét eltűnt, s úgy fúródott bele a talajba, mintha csak vízbe merült volna.

A sárga bőrű ember intett, hogy siessenek.

— Megismertem őt — súgta Veda, s igyekezett, hogy utolérje az előresiető csoportot. — Ez Liao Lan, a paleontológus, aki feltárta azt a rejtélyt, hogyan népesedett be az ázsiai szárazföld a paleozoikus korban.

— Liao Lan kínai származású? — kérdezte Dar Veter, mert eszébe jutott a tudós keskeny vágású, kissé ferde szemének sötét tekintete. — Restellem bevallani, de nem ismerem a munkáit.

— Látom, ön nemigen jártas a paleontológiában — jegyezte meg Veda. — Más csillagvilágok paleontológiáját bizonyára jobban ismeri.

Dar Veter lelki szeme előtt elsuhantak az élet változatos formái: különös csontvázak milliói a vastag hegyi kőzetrétegekben a legkülönbözőbb bolygókon, elmúlt idők emlékei, amelyeket egy-egy lakott világ földtani rétegei rejtettek magukban. Ezt az emléket maga a természet alkotta, és jegyzi fel mindaddig, amíg meg nem jelenik az a gondolkodó lény, akiben megvan a képesség, hogy ne csak felidézze, hanem újra is teremtsen mindazt, ami feledésbe merült.

Egy kis állványzatra kerültek, amely egy körív alakú, meredek, rácsos alkotmány végéhez volt erősítve. A padlózat közepén nagy, homályos képernyő volt. Mind a nyolcan alacsony padokra telepedtek

a képernyő körül, s szótlánul vártak.

— A „vakondok” rögtön befejezik munkájukat — szólalt meg Liao Lan. — Amint már bizonyára kitalálták, ezek a „vakondok” csupasz kábelrel átvágják a hegyi kőzetrétegeket, s acélhálót szőnek. A kihalt állatok csontvázai laza homokrétegben fekszenek, a felszíntől számított 14 méter mélységben. Lejjebb, 17 méter mélyen az egész területet acélhálózat rétegezi át, s ez a hálózat erős induktorokhoz van kapcsolva. Visszaverő mező keletkezik, amely a röntgensugarakat visszaveríti a képernyőre, és itt látjuk majd a megkövesedett csontok képét.

Tömör alapzaton két nagy acélgömb fordult meg. Kigyulladtak a fényszórók, s szirénabőgés jelezte a veszélyt. Egymillió voltos egyenáram friss ózont árasztott, s hatására minden kapocs, minden szigetelő és minden felfüggesztett műszer kék fényt sugárzott.

Liao Lan látszólag hanyagul forgatta, és nyomta le sorjában a vezérlőasztal gombjait. A nagy képernyő mind erősebb fényt árasztott, s lassan rajzolódtak ki rajta azok a homályos körvonalak, amelyek már itt-ott feltűntek a látómezőn. A mozgás megszűnt, egy nagy folt elmosódó körvonalai foglalták el szinte az egész képernyőt, s e körvonalak mind élesebbekké váltak.

Néhány újabb mozdulat a vezérlőasztalon, s a nézők előtt a ködös fényben feltűnt egy ismeretlen lény csontváza. Széles körmű mancsa begömbült a törzse alatt, hosszú farka gyűrűként tekeredett. Rögtön feltűnt a nézőknek, milyen szokatlanul vastagok és erősek ennek az őslénynek a csontjai, amelyeknek széles vége visszagömbült, s kinövései voltak, amelyekre a hatalmas izmok tapadtak. A csukott állkapcsú koponyán elől nagy fogak látszottak. A koponya felülről volt látható, egyenetlen hepe-hupás felülete nehéz csonttömbnek látszott. Liao Lan megváltoztatta a fókusz távolságot és a nagyítást, most már az egész képernyőt betöltötte az ősi csúsómászó feje; ez az őslény kétszázmillió évvel ezelőtt itt élt egy akkori folyó partján.

A koponyatető csodálatosan erős, legalább 20 centiméter vastag csontokból állt. A szemüregek felett csontos kinövések meredeztek, s ugyanilyen kinövések voltak a halántéköregek és a domború homlokboltozat fölött is. A tarkón nagy kúp emelkedett, s ezen nyílás volt az óriási szem számára. Liao Lan lelkesedésében hangosan felsóhajtott.

Dar Veter feszülten figyelte az őslény esetlen, nehéz csontvázát. Az izomrendszer növekedése megkövetelte a csontváz megvastagodását, mert a csontok nagy megterhelést viseltek, viszont a csontváz megnövekedett súlya ismét megkívánta, hogy az izmok tovább erősödjenek. Az őslények szervezetében ez a közvetlen függő viszony reménytelen zsákutcába vitte a legtöbb állat fejlődésének útját, amíg valami fiziológiai tökéletesedés lehetővé nem tette, hogy a

régi ellentmondások megszűnjenek, s a fejlődés újabb foka következze be. Valószínűtlennek látszott, hogy ilyen őslények lettek volna az ember őseinek sorában, hiszen az emberi test nemcsak szép, hanem csodálatosan eleven, és pontos mozgásra is képes.

Dar Veter a szemöldökcsont feletti vastag dudorokra nézett, amelyek e permi őslény bárgyú vadságát fejezték ki, s maga mellett ott látta a karcsú, hajlékony Vedát s okos, élénk arcában tiszta, ragyogó szemét. Milyen elképesztő különbség az élő anyag felépítésében! Akaratlanul is Vedára sandított, hogy a sisak alatt is jól megnézze Veda vonásait, s amikor ismét a képernyőre nézett, ezen már újabb képet látott. Parabolikus, tányérszerűen lapos, széles koponya, egy őskori kételtű — a szalamandra — koponyája: ez az állat örökké a permi mocsár meleg és sötét vizében hevert, és várta, hogy valami felfalható közeledjék hozzá elérhető távolságra. Ekkor egy gyors mozdulat, a hatalmas állkapocs becsukódott, és... utána ismét végtelen türelmes, értelmetlen heverés következett. Valami idegesítette Dar Vetert, akire nyomasztóan hatottak az élet végtelen hosszú és kegyetlen fejlődésének bizonyítékai. Kiegyenesedett. Liao Lan kitalálta Dar Veter lelkiállapotát, s javasolta, térjenek vissza a kis házba s pihenjenek. Veda kielégíthetetlen kíváncsisága miatt alig tudott elszakadni a látottaktól, amikor észrevette, hogy a tudósok sietősen bekapcsolják az elektronikus fényképező-és hangfelvevő-gépeket; e gépek ugyanis egyszerre működtek, hogy ne pazarolják a hatalmas energiát.

Veda rövid idő múlva lefeküdt egy széles díványra, a nők házának vendégszobájában. Dar Veter még elsétálgatott egy kis ideig a ház előtti lehengerelt téren, s felidézte benyomásait.

Az északi reggel harmattal mosta meg a napközben beporosodott növényeket. A rendíthetetlen nyugalma Liao Lan megjött az éjszakai munkáról, s javasolta vendégeinek, hogy a „Tündéren”, egy kis akkumulátoros autón menjenek el a legközelebbi repülőtérré. A sugárhajtású ugró repülőgépek támaszpontja mindössze 100 kilométernyire volt innen délkeletre a Trom-Jugan alsó folyásánál. Veda azt kérte, hogy összeköttetésbe lépessen expedíciójával, de az itteni ásatásoknál nem volt megfelelő erejű rádióállomás. Attól fogva, hogy őseink ráébredtek a rádiósugarak káros hatására, és szigorú rendszert vezettek be, az irányított sugáradások sokkal bonyolultabb berendezéseket tettek szükségessé, különösen a nagy távolságban folytatott beszélgetéseknél. Ezenkívül erősen csökkent az adóállomások száma. Liao Lan úgy döntött, hogy kapcsolatba lép az állattenyésztők legközelebbi őrtornyával. Ezek a tornyok irányított rádióadások útján állandó érintkezésben voltak egymással, s bármit közölhettek területük központi állomásával. Egy fiatal gyakornok, aki vállalkozott a „Tündér” vezetésére, hogy a vendégek

hazajuthassanak, azt tanácsolta, hogy haladjanak a torony felé vezető úton: ebben az esetben a vendégek maguk beszélhetnek expedíciójukkal televizofon útján. Dar Veter és Veda örömmel fogadta a javaslatot. Az erős szél oldalról ritkás port kavart, összeborzolta a sofőrlány rövidre nyírt, sűrű haját. A háromszemélyes szűk ülésen alig fértek el, a külső állomások volt vezetőjének hatalmas teste elfoglalta a helyet útítársnői elől. A tiszta kék égen csak halványan rajzolódott ki az őrtorony finom körvonala. A „Tündér” nemsokára megállt a torony lábánál. Szélesre terpesztett acéllábakon műanyag-tető nyugodott; a tető alatt egy másik ilyen „Tündér” állt. A tető közepén át a lift irányító rudazata látszott. Egy kis fülke sorjában felvitte őket a lakóemelet mellett az őrtorony csúcsára, ahol egy barnára sült, csaknem teljesen meztelen ifjú köszöntötte őket. A kis gyakornoklány hirtelen zavarba jött, s Veda ebből tudta, hogy a rövid, nyírt hajú paleontológus leleményességének mélyebb gyökerei vannak...

A kristályfalú kerek szoba észrevehetően imbolygott, a könnyű torony egyhangúan zümmögött, mint egy erősen feszülő húr. A szoba mennyezete és padlója sötét színűre volt festve. Az ablakok mellett keskeny asztalok álltak, rajtuk távcsövek, számológépek, jegyzetfüzetek. 90 méter magasságból be lehetett látni az egész hatalmas pusztát, a szomszéd őrtornyok látóhatáráig. Állandóan figyelték innét a nyájakat, s számon tartották a takarmánykészleteket. A pusztán zöld koncentrikus gyűrűként feküdtek a fejő labirintusok; naponta kétszer áthajtották rajtuk a tejelő állatokat. A tejet, amely nem savanyodott meg, akár az afrikai antilopoké, rögtön egybeöntötték, a helyszínen föld alatti hűtőkben megfagyasztották, és így hosszú ideig eltarthatták. A nyájakat „Tündérek” segítségével terelgették; minden torornak volt egy-egy ilyen „Tündére”. Az őrtorony megfigyelői szolgálatuk alatt tanulhattak, olvashattak, ezért többségük diákokból került ki. Az ifjú egy csigalépcsőn levezette Vedát és Dar Vetert a lakószintre, amely néhány méterrel lejjebb, keresztgerendákon helyezkedett el. A helyiségeknek hangszigetelő falaik voltak, s az utasok itt teljes csendben találták magukat. Csupán az állandó imbolygás emlékeztette őket arra, hogy a szoba olyan magasságban van, amely a legkisebb vigyázatlanság esetén életveszélyes lehet.

Egy másik ifjú éppen a rádióval foglalatoskodott. A képernyőn megjelenő lánynak bonyolult hajviselete és élénk színű ruhája arról tanúskodott, hogy az ifjú a központi állomást kapcsolta, ugyanis a pusztán dolgozók könnyű és rövid kezeslábast viseltek. A képernyőn látható leány kapcsolatba lépett a körzeti állomással, s a torony televizofonja képernyőjén nemsokára megjelent egy szomorú arcú, karcsú leányka: Miiko Eigoro, Veda Kong főmunkatársa. Ferde metszésű, sötét szeme Liao Lanéra emlékeztetett; e pillanatban boldog

csodálkozás ragyogott fel benne, s kicsi száját eltátotta a meglepetéstől. Egy másodperc múlva azonban már közönyösen nézett Vedára és Dar Veterre, s arca nem fejezett ki mást, csupán hivatalos érdeklődést. Dar Veter ismét felment a felső helyiségbe, ahol a paleontológus leányt és az első ifjút élénk beszélgetésben találta; kiment az üvegszobát szegélyező körbefutó erkélyre. A harmatos, friss reggel már régen átengedte helyét a tikkasztó déli melegnek, amely eltörölte az élénk színeket és a talaj apró egyenetlenségeit. A pusztaság a végtelenbe nyúlt a forró és tiszta ég alatt. Dar Veter ismét elővette az a homályos érzés, amellyel őseinek északi és nedves hazája után vágyódott. Az ingatag erkély korlátjára könyökölve minden eddiginél jobban átélte a régmúlt idők embereinek immár megvalósult aknait. Az ember messze északra viaszszorította a zord természetet, s most a Dél éltető melege árasztotta el ezt a síkságot, amelyet valaha hideg felhők hűtöttek le.

Veda Kong belépett a kristálysobába, s közölte, hogy a rádiós vállalta, hogy innen továbbviszi őket. A rövid hajú lány hosszú pillantással mondott köszönetet a történésznek. A kristályfalon át látták a szemlélődésbe merült Dar Veter mozdulatlan széles hátát.

— Nagyon elgondolkozott — hallotta maga mögött Dar Veter —, csak nem rám gondolt?

— Nem, Veda, az ősi indiai filozófia egyik tételére gondoltam. E tétel szerint a világot nem az ember számára teremtték, s maga az ember csak akkor válik naggyá, ha felfogni képes a másik élet, a természet életének egész értékét és térségét.

— Nem elég, nem értem. Nem fejezte be, amit mondani akart.

— Hát igen, még nem fejeztem be. Azt is hozzáfűzhetném, hogy csupán az embernek adatott meg, hogy az életnek ne csak a szépségét, hanem a nehéz, sötét oldalait is megértse. S csupán az embernek adatott meg a képesség, hogy megálmodja, és meg is valósítsa az élet szebbé tételét!

— Most már értem — mondta halkan Veda, s hosszú hallgatás után hozzáfűzte: —, maga megváltozott, Veter.

— Természetesen megváltoztam. Négy hónapig ástam egyszerű ásóval nehéz köveket és félig korhadt gerendákat a maga kedvenc sírdombjaiban. Az ember akaratlanul is egyszerűbbnek látja az életet, s az élet egyszerű örömei kedvesebbé válnak számára.

— Ne tréfáljon, Veter — komorodott el Veda —, én komolyan beszélek. Amikor megismertem magát, maga a Föld egész erejét irányította, távoli világokkal beszélt... Ott, a maguk obszervatóriumaiban maga természetfölötti lény lehetett, akit a régiak istennek neveztek! De itt, a mi egyszerű munkánkban sok mással egyenlően maga... — Veda nem fejezte be.

— Nyilván elveszítettem ezt a nagyságot? — kérdezte kíváncsian

Dar Veter. — De mit szólna hozzá, ha olyannak látott volna, amilyen akkor voltam, amielőtt az Asztrofizikai Intézetbe kerültem volna, amikor még a Spirál út gépésze voltam? Az kevésbé nagyszerű? Vagy amikor a trópusokon gyümölcsszedőgépeket kezeltem?

Veda csengőn felnevetett.

— Elárulom magának egy ifjú lélek titkát. A harmadik ciklus iskolájában szerelmes voltam a Spirál út gépészébe, el sem tudtam képzelet nélkül a nagyszerűbb embert... De éppen jön a rádiós. Menjünk, Veter!

Mielőtt a pilóta Vedát és Dar Vetert a repülőgép fülkéjébe bocsátotta volna, még egyszer megkérdezte, egészségi állapotuk megengedi-e, hogy elviseljék az ugró repülőgép nagy felgyorsulását. A pilóta szigorúan ragaszkodott az előírásokhoz. Amikor másodszor is igenlő választ kapott, mindkét vendégét a gép átlátszó orrában levő mély ülésre ültette; a gép olyan volt, mint egy óriási esőcsepp. Veda nagyon kényelmetlenül érezte magát: az ülés hátracsapódott a gép felfelé álló testében. Megszólalt a jelzőgong, s egy hatalmas rugó szinte függőlegesen a magasba röpítette a gépet; Veda teste lassan belesüppedt a karosszék mélyébe, mint valami rugalmas folyadékba. Dar Veter erőlködve arra fordította fejét, hogy biztatóan rámosolyogjon Vedára. A pilóta bekapcsolta a motort. Motorzúgás, erős nyomás az egész testben, s az esőcsepp formájú repülőgép hatalmas ívet leírva, 23000 méter magasságban száguldott. Az utasok úgy érezték, hogy mindössze néhány perc telt el, amikor rogyadozó térddel kiszálltak a gépből. Saját kis házaik előtt voltak, az áltáji pusztákon; a pilóta intett nekik, menjenek távolabb. Dar Veter megértette, hogy a motort már a föld színén be kell kapcsolni. Itt nem volt katapult, mint a repülőtéren. Dar Veter futva ment el onnan, magával húzta Vedát is, hogy elébe siessenek a gyorsan közeledő Miiko Eigorónak. A két nő összeölelkezett, mint akik régóta nem látták egymást.

V. fejezet

Ó A TENGER FENEKÉN

A meleg, átlátszó tengeren alig-alig észrevehetően fodroztak a csodálatosan csillogó, zöldeskék hullámok. Dar Veter lassan bement a vízbe, s amikor a víz már a nyakáig ért, széttárta karját, szeretett volna megkapaszkodni a lejtős talajon. Amint elnézte a lankás hullámok fölött a csillogó messzeséget, ismét úgy érezte, mintha beleolvadna a tengerbe, s maga is a végtelen elem részévé válna. Magával hozta ide is régóta visszafojtott bánatát. Fájt a válás a kozmosz szédítő nagyságától, a megismerés és a gondolat határtalan óceánjától s a nap nap utáni kemény, öszpontosított munkától. Most egészen más volt az élete. Veda iránt növekvő szerelme megszépítette szokatlan munkában töltött napjait, ki valóan képzett agyának szomorú szabadságra eresztett gondolatait. A tanítvány lelkesedésével vetette bele magát a történeti kutatásokba. Az idő múlása, melyet gondolatai visszatükröztek, segítségére volt abban, hogy megszokja életének változását. Hálás volt Veda Kongnak azért, hogy finom asszonyi tapintattal megrendezte a repülőtányéron tett utat abban az országban, melyet az emberi munka alakított át. Érezte, hogy a tenger végtelensége, a földi munkák nagyszerűsége mellett saját vesztesége egészen eltörlődik. Dar Veter beletörődött a megváltoztathatatlanba, amibe pedig nehezen törődik bele az ember...

Gyermekes halk hang szólította. Megismerte Miikót, s nagy lendületet véve hanyatt fordult, hogy megvárja a leánykát. Miiko hirtelen mozdulattal belevetette magát a tengerbe. Szurokfekete hajáról nagy vízcseppek gördültek lefelé, sárgásbarna teste a vékony vízréteg alatt zöldnek látszott. Egymás mellettúsztak a Nappal szemben, egy magányos, lakatlan kis sziget felé, amely a parttól egy kilométernyire fekete dombként emelkedett ki a vízből. A Gyűrű Korszakának gyermekei kiválóan úsztak a tengeren. Dar Veter pedig született tehetség volt. Kezdetben nyugodt tempókkal úszott, mert attól félt, hogy Miiko kifárad, de a leány könnyedén, nyugodtan haladt mellette. Dar Veter kissé meglepődött, amikor látta, hogy milyen kitűnően úszik Miiko, s meggyorsította tempóit. De amikor már teljes erejéből úszott, Miiko akkor sem maradt le mögötte, s mozdulatlan, kedves arcocskája változatlanul nyugodt maradt. A sziget felől tompa hullámszó hallatszott, Dar Veter hanyatt fordult; a leány megelőzte, egy kört írt le, és visszatért hozzá.

— Miiko, maga csodálatosan úszik! — kiáltott fel elragadtatással Dar Veter, majd teleszívta tüdejét, s visszatartotta lélegzetét.

— A felszínen rosszabbul úszom, mint víz alatt — mondta szerényen a leány, s Dar Veter ismét elcsodálkozott.

— Őseim japánok voltak — folytatta Miiko. — Valamikor élt egy törzs, amelyben minden nő bűvárúszó volt, igazgyöngyöt hozott fel a tenger mélyéről, tápláló algákat gyűjtött. Ez a foglalkozás nemzedékről nemzedékre öröklődött, s ezer esztendő alatt nagyszerű művészetté fejlődött. Véletlenségből most nálam is ez jelentkezik.

— Sohasem gondoltam volna...

— Hogy bűvárúszónők késői leszármazottja történész lesz? A mi nemzetségünkben régen egy legenda járta. Több mint ezer esztendővel ezelőtt élt egy japán művész, Janagihar Egoro.

— Egoro? Ez a maga neve?!

— Manapság ez ritkán fordul elő, hiszen ma a névadás aszerint történik, hogy kinek milyen szépen hangzó név tetszik meg. Persze, mindenki arra törekszik, hogy a szépen hangzó nevet annak a népnek nyelvéből válassza ki, amelyből származik. A maga neve, ha nem tévedek, orosz gyökerű?

— Pontosan így van! De nemcsak a szavak gyökere orosz, hanem mind a két szó is az. Az első azt jelenti: ajándék, a második szelet jelent...

— Hogy mit jelent a nevem, nem tudom, de az a művész valóban élt. Egyik őszám felkutatta valahol egy múzeumban az egyik festményét. Nagyméretű kép, megtekintheti nálam, történésznek nagyon érdekes. Találóaan ábrázolja a nép nehéz, hősi életét, a szegénységet és igénytelenséget... Ússzunk tovább?

— Egy percre még, Miiko. Mi volt a bűvárnőkkal?

— A művész megszerette a bűvárúszást, s örökre letelepedett a törzsben. A leányai szintén bűvárok voltak, egész életüket a tengeren töltötték. Nézze csak, milyen furcsa ez a sziget, mint egy kerek tartály vagy egy alacsony torony, mintha cukorgyártásra szolgálna.

— A cukor! — Dar Veter akaratlanul fintorgott. — Gyermekkoromban az ilyen lakatlan szigetek mindig csábítottak. Magányosan állnak a tenger közepette, ismeretlen titkok rejlenek sötét sziklák között és ligeteikben, mindent megtalálhat itt, amit álmában kíván.

Miiko hangos nevetéssel válaszolt. Rá se lehetett ismerni erre a mindig hallgató, egy kicsit szomorú leányra. Vidáman és bátran tört előre, a súlyosan csapkodó hullámok felé, de Veter számára változatlanul titok maradt, egészen más volt, mint a nyílt természetű Veda, akinek bátorsága mögött inkább nagy magabiztosság, mint igazi állhatatosság rejtett.

Mindjárt a parton, hatalmas tömbök között mély, föld alatti folyosók húzódtak, amelyeket átvilágított a Nap. Sötét halmokban rojtos hínár keretezte szivacsgomolyagok heverték. Ezek a víz alatti

körfolyosók a sziget keleti része felé vezettek, ahol ismeretlen, sötét mélység tátongott. Dar Veter most már sajnálta, hogy nem kérte el Vedától a partvidék pontos térképét. Néhány kilométernyire a nyugati földnyelv mellett a tengeri expedíció tutajai ragyogtak a napfényben. Ide látszott a fővény, s Veda most éppen ott van társaival együtt. Ma a gépeken kicserélik az akkumulátorokat, s ezért az egész expedíciónak pihenőnapja van. De ő, Dar Veter engedett gyermekkori szenvedélyének, s néptelen szigetek kutatására indult.

Andezitsziklák félelmetes meredélye függött az úszók felett. A kőtömbök törésvonala még egészen friss volt, egy földrengés nemrég leszakította a part omlatag részét. A nyílt tenger felől erős dörgés hallatszott. Miiko és Dar Veter sokáig úszott a sötét vízben a keleti part mellett, amíg egy sima szirtet nem találtak, ide aztán Dar Veter feleségítette Miikót.

Riadt sirályok szállдостak a levegőben, a sziklák továbbadták a hullámok zaját, rázkódott az andezittömeg. A csupasz köveken és szűrös bokrokon kívül semmit sem találtak itt, embernek vagy állatnak nyoma sem mutatkozott.

Az úszók felmentek a sziget csúcsára, végigtekintettek a háborgó hullámokon, s visszatértek. A fenti sziklarepedésből meredező bokrok felől fanyar illatot hozott feléjük a szél. Dar Veter kinyújtózott a meleg kövön, s lustálkodva nézte a vizet a szirt déli oldalán.

Miiko leguggolt közvetlenül a szikla szélén, s szemügyre vett valamit odalent a mélyben. Errefelé nem volt parti zátony, sem hordalékkő. A meredély a sötét, olajos színű víz felett függött. A Nap vakító fénnel szegélyezte a szikla oldalát. Ott, ahol a sziklák között áttörő fény függőlegesen érte az átlátszó vizet, fel-felvillant a világos homokú, egyenletes tengerfenék.

— Mit lát ott, Miiko?

A gondolataiba mélyedt leány nem fordult meg azonnal.

— Semmit. Magát a néptelen szigetek vonzzák, engem a tengerfenék érdekel. Én is úgy érzem, hogy a tenger fenekén mindig találhatunk valami érdekeset, mindig felfedezhetünk valamit.

— Akkor hát miért dolgozik a pusztaságon?

— Nem olyan egyszerű dolog ez. Nekem a tenger olyan nagy boldogság, hogy nem lehetek mindig együtt vele. Nem hallgathatjuk állandóan azt a zenét, amit nagyon szeretünk, így vagyok én a tengerrel. Annál nagyobb öröm, ha találkozom vele... Dar Veter helyeslően bólintott.

— Bukjunk le oda? — s Veter a féhéren csillogó mélységre mutatott. Miiko felvonta amúgy is eléggé magas szemöldökét.

— Meg tudná tenni? A víz itt legalább 25 méter mély. Csak tapasztalt bűvárúszó küzdhet meg vele...

— Megpróbálom.. S maga?

Miiko válasz helyett felállt, körülnézett, kiválasztott egy nagy követ, s a szikla szélére vonszolta.

— Először hadd próbáljam meg így. Kővel lebukni ellenkezik szokásaimmal. Talán nincs áramlás ott a mélyben — a fenék nagyon tiszta...

A lány felemelte kezét, előrehajolt, kiegyenesedett, s hátraszegte fejét. Dar Veter figyelte a lélegzetvételét, hogy aztán utánozhassa. Miiko többé nem szólt egyetlen szót sem. Néhány tornagyakorlat után felragadta a követ, s leugrott a sötét mélységbe.

Dar Veter valami homályos aggodalmat érzett, amikor már több, mint egy perc eltelt, s a bátor leánynak még nyomát sem látta. Most már ő maga is keresett egy követ, hogy terhelése legyen, úgy gondolta, hogy neki nagyobbra van szüksége. Éppen fölemelt egy negyven kilogrammos andezitdarabot, amikor megjelent Miiko. A leány nehezen vett lélegzetet, s nagyon fáradtnak látszott.

— Ott... ott... egy ló — mondta ki nagy nehezen.

— Micsoda? Milyen ló?

— Egy óriási lónak a szobra... Ott a tenger mélyén. Rögtön megnézem jobban.

— Miiko, ez nehéz dolog. Üsszunk oda a többiekhez, hozzunk magunkkal búvárkészüléket és csónakot.

— Nem, nem! Magam akarom megnézni, most, azonnal! Ez az én győzelmem lesz, nem pedig a műszeré. Aztán majd idehívjuk a többieket.

— Csakhogy én magával megyek ám! — Dar Veter felkapta a kiválasztott követ. Miiko elmosolyodott.

— Fogjon egy kisebbet! Ezt. S mi lesz a lélegzéssel?

Dar Veter engedelmesen végrehajtott néhány tornagyakorlatot, majd kezében a kővel fejest ugrott a vízbe. A víz az arcába csapott, háttal fordította Miikónak, nyomta a tüdejét, tompa fájdalmat okozott a fülében. Legyőzte ezt a fájdalmat, megfeszítette izmait, szorosra zárta állkapcsát. Hideg, szürke homály sűrűsödött odalent, a vidám napfény hamarosan kihunyott. A mélység hideg és ellenséges ereje mindinkább győzött felette, a feje szédült, a szeme káprázott. Ekkor Miiko kemény kis keze érintette meg váratlanul a vállát, s Dar Veter lábával elérte a sűrű, sötét ezüstös homokot. Erőlködve arra fordította a fejét, amerre Miiko mutatott, hirtelen visszariadt, meglepetésében elejtette a követ, s a víz rögtön fölvetette testét. Nem emlékezett rá, hogyan került a felszínre, mert nem látott semmit a vörös ködben. Görcsösen szedte a lélegzetet, és fújta ki a levegőt... Csak kis idő elteltével múltak el a víz alatti nyomás következményei, s a látomás egyszerre föltámadt emlékezetében. Csak egy pillanat volt az egész, s mégis mennyi részletet vett észre, s jegyzett meg az agya!

A sötét sziklák óriási csúcsos ívben értek össze fent, s az ív alatt egy óriás ló szobra állt. Egyetlen hínár, egyetlen kagyló sem tapadt a szobor fényes felületére. Az ismeretlen szobrász mindenekelőtt az erőt akarta kifejezni. Aránytalanul megnagyította a törzs mellső részét, megszélesítette a ló hatalmas szügyét, magasra emelte a keményen szügybe vágott nyakat. A ló bal mellső lábát fölemelte, mintha csak hangsúlyozni akarná a néző előtt a térdízület kerek formáját, az ormóttan pata szinte a ló szügyét érte. A másik három láb éppen nagy erővel rugaszkodott el a talajtól, emiatt a ló szinte függő helyzetben állt a néző felett, mintha el akarná taposni legendás erejével. Sörénye dühösen ágaskodott nyakának meredek ívén, a feje a szügyét érte, s leszegett homloka alól fenyegető, haragos pillantást vetett. A kőszörnyeteg előrecsapott kis füle ugyanezt a haragot tükrözte.

Miiko már megnyugodott Dar Veter miatt, otthagya őt elnyúlva a lapos sziklán, s ismét visszaugrott a vízbe. Végül a leány teljesen belefáradt a mély lemerülésekbe, s kigyönyörködte magát felfedezésében. Leült Dar Veter mellé, sokáig hallgatott, amíg lélegzete ismét szabályossá nem vált.

— Nagyon szeretném tudni, milyen régi lehet ez a szobor? — kérdezte önmagától Miiko tűnődve.

Dar Veter vállat vont, s eszébe jutott, ami a legnagyobb csodálkozást keltette benne.

— Miért nem tapad a szoborhoz semmiféle hínár vagy kagyló? Miiko hirtelen feléje fordult.

— Igen, igen! Ismerek már ilyen leleteket. Kiderült, hogy ezeket

valami különleges anyag burkolja, amely nem engedi meg, hogy élőlények nőjenek rajta. Ezért hát a szobor körülbelül a Megosztott Világ Korszakának utolsó százada végén készülhetett.

A tengeren, a part és a sziget között egy úszó alak tűnt fel. Amint közelebb ért, kiemelte felsőtestét a vízből, és kezével üdvözletet integetett feléjük. Dar Veter felismerte Mven Masz széles vállát és ragyogó sötét bőrét. A magas fekete alak nemsokára felkapaszkodott a sziklára, s széles, szívélyes mosoly ragyogott fel kedves arcán. Gyorsan meghajolt a kis Miiko előtt, széles, lendületes mozdulattal üdvözölte Dar Vetert.

— Egy napra jöttünk ide Ren Bozzal, hogy tanácsot kérjünk.

— Ren Boz?

— A Tudáshatárok Akadémiájának fizikusa...

— Futólag ismerem. A tér és terület kölcsönös viszonyának kérdéseivel foglalkozik. Hol hagyta hát Rent?

— A parton. Nem úszik, legalábbis nem úgy, mint maguk. Könnyű csobbanás szakította félbe Mven Masz szavait.

— Odaúszom a partra, Vedához! — kiáltotta már a vízből Miiko. Dar Veter barátságosan mosolygott a leányra.

— Odaúszik, hogy közölje felfedezését! — magyarázta Mven Másznak, s elbeszélte, hogy a víz alatt egy ló szobrára bukkantak.

Az afrikait nemigen érdekelte Dar Veter elbeszélése. Hosszú ujjával az állat tapogatta. Tekintetében Dar Veter nyugtalanságot és reménységet látott.

— Valami komoly dolog nyugtalanítja? Ha igen, miért vár vele?

Mven Masz rögtön engedett a felszólításnak. A szikla szélén a titokzatos lovat rejtő mélység felett elmondta, milyen kegyetlen kétségek gyötrik. Ren Bozzal való találkozása nem volt véletlen. A Tucana üpszilonya csillag gyönyörű szép világának látványát nem felejtette el. Attól az éjszakától fogva állandóan arról álmodozik, hogy közelebb jusson ehhez a világhoz, valami úton-módon legyőzze a szörnyű távolságot, amely elválasztja tőle. A közlemény, a jelzés vagy a kép elküldése és vétele között meg akarta szüntetni az emberi élet szempontjából legyőzhetetlen hatszáz esztendő különbséget. Érezni akarta annak a csodálatos, és a mienkhez annyira hasonlatos életnek lüktetését, a Világmindenség végtelenjén át kezét akarta nyújtani az ottani testvéreknek. Mven Masz arra összpontosította erőfeszítéseit, hogy megismerkedjék azokkal a megoldatlan kérdésekkel és befejezetlen kísérletekkel, amelyeket már évezredek óta végeztek a térnek mint az anyag funkciójának kutatásában. Annak a problémának vizsgálatában, amelyről Veda Kong is álmodozott a Nagy Gyűrűn tartott első beszédének éjszakáján.

A Tudáshatárok Akadémiájában az ilyen kutatásokat Ren Boz, egy fiatal matematikus-fizikus irányította. Mven Masszái való találkozását

és kialakuló barátságát eleve meghatározták közös törekvéseik.

Ren Boz véleménye szerűit a probléma már annyira kidolgozott, hogy a kísérlet végrehajtása lehetséges. Ez a kísérlet sem hajtható végre laboratóriumi úton, mint ahogy a kozmikus méretekkel kapcsolatosak sem. A kérdés rendkívüli fontossága óriási kísérletet tesz szükségessé. Ren Boz arra a véleményre jutott, hogy a kísérletet a külső állomások útján kell végrehajtani, s ehhez fel kell használni az egész földi energiát, beleszámítva az Antarktiszon fekvő Q-energia tartalékállomásának teljesítőképességét is.

Dar Veter érezte a veszélyt, amikor merőn belenézett Mven Masz lángoló szemébe, s látta remegő orrcimpáit.

— Azt akarja megtudni, hogy én mit tennék? — tette fel nyugodtan a döntő kérdést.

Mven Masz bólintott, s megnyalta kiszáradt ajkát.

— Én nem hajtanám végre a kísérletet — jelentette ki Dar Veter, s nem vett tudomást az afrikai arcán megjelent keserű kifejezésről: ez a kifejezés csak egy pillanatra villant fel, s rögtön el is tűnt, a kevésbé figyelmes szemlélő észre sem vette volna.

— Gondoltam! — tört ki Mven Maszból.

— Akkor mégis miért tulajdonított jelentőséget tanácsomnak?

— Azt hittem, sikerül meggyőznünk önt.

— Tessék, próbálja meg. Most ússzunk oda a többiekhez. Már valószínűleg készítik a bűvárkészüléket, hogy megnézzék a lovat!

Veda énekelt, s két ismeretlen női hang kísérte.

Amikor Veda megpillantotta a feléje úszókat, hívogatólag intett, gyermekesen be-behajtvá nyitott tenyere ujjait. A dal elhangzott. Dar Veter az egyik nőben felismerte Evda Nalt. Most látta először fehér orvosi köpeny nélkül. Az orvosnő magas, hajlékony alakja kivált a többiek közül, mert fehér bőre még nem bámult le a naptól. A kiváló idegorvosnő az utóbbi időkben nyilván nagyon sokat dolgozott. Kékesfekete haja, amelyet közepén egyenes vonallal választott el, a halántékánál magasra volt fésülve. Beesett arca fölött kiálló arccsontja hangsúlyozottan aláhúzta szélesen metszett, figyelő fekete szemét. Arca megfoghatatlanul emlékeztetett az ókori egyiptomi szfinxre, amely ősidők óta ott állt a sivatag szélén, a Föld egyik legrégebbi állama uralkodóinak, a fáraóknak piramis-sírja mellett. Most, húsz évszázaddal azután, hogy eltűnt ez a sivatag, s a homokon termékeny ligetek susognak, a szfinxet üvegbura fedi, amely azonban nem rejti el arcának idővájta barázdáit.

Dar Veternek eszébe jutott, hogy Évda Nal a peruiaktól vagy a chileiektől vezeti le családfáját. A régi dél-amerikai napimádók szokása szerint üdvözölte az orvosnőt.

— Úgy látom, hasznára vált a történészekkel együtt végzett munkája — jegyezte meg Evda. — Köszönje meg Vedának...

Dar Veter sietve Veda felé fordult, de az megfogta a karját, és egy teljesen ismeretlen nőhöz vezette.

— Bemutatom Csara Nandit! Mi itt valamennyien az ő és Kart Szan festőművész vendégei vagyunk, mert ők már egy hónapja élnek itt a tengerparton. Vándor stúdiójuk ott van az öböl végén.

Dar Veter kezet nyújtott a fiatal nőnek, aki óriási kék szemével ránézett. Dar Vetemek egy pillanatra elakadt a lélegzete: ez a nő valahogy egész más volt, mint a többi. Veda Kong és Evda Nal között állt, akiknek a mély értelem és a hosszú, fegyelmezett kutatómunka által kifinomult szépségét is elhomályosította az ismeretlen rendkívüli szépsége.

— A maga neve valahogyan hasonlít az enyémre — szólalt meg Dar Veter.

Az ismeretlen kis szájának szöglete remegett a visszafojtott nevetéstől.

— Annyira, amennyire maga is hasonlít rám. Dar Veter elnézett az ismeretlen nő sűrű és ragyogó, enyhén göndör fekete haja fölött, s derűsen rámosolygott Vedára.

— Veter, maga nem ért a széptevéshez — mondta hamiskásan Veda, s fejét kissé oldalt hajtotta.

— Vajon kell-e a széptevés most is, hiszen ma már nincs szükség többé csalásra.

— Szükség van rá — szólt közbe Evda Nal —, s mindig is szükség lesz rá.

— Nagyon örülnék, ha ezt megmagyaráznák nekem — mondta kissé elkomorodva Dar Veter.

— Egy hónap múlva tartom meg az őszi előadásaimat a Bánat és Öröm Akadémiáján, s ebben bőven lesz szó a közvetlen emóciók jelentőségéről... — Evda a közeledő Mven Masz felé bólintott.

Az afrikai, szokása szerint, kimerően és nesztelenül jött. Dar Veter észrevette, hogy Csara barna arcán meleg, vörös pír lángol fel, mintha a Nap, amely átítatta egész testét, hirtelen átütne barnára sült bőrén. Mven Masz közönyösen meghajolt.

— Idehozom Ren Bozt. Ott ül a kövön.

— Menjünk oda hozzá — javasolta Veda — és egyúttal Miiko elé. Elszaladt a készülékekért. Csara Nándi, maga velünk jön? A leány tagadólag rázta fejét.

— Jön az én parancsolom. A Nap már leáldozott, nemsokára kezdődik a munkánk...

— Ugye, nehéz modellt állni? — kérdezte Veda. — Igazi hőstett. Én képtelen lennék rá.

— Én is azt hittem, hogy nem leszek képes, rá De ha a művész gondolata megragad, akkor magam is részt veszek az alkotásban. Keresem, hogyan fejezhetném ki testemmel a művész gondolatát...

Ezernyi árnyalat van minden mozdulatban. Megfogni őket, mint a tovaszálló zenét...

— Csara, maga igazi kincs egy művész számára!

— Kincs! — szakította félbe Veda szavait egy dörgő basszus. — S hogyan találtam rá! Egészen hihetetlen! — Kart Szan, a művész, megrázta magasra emelt, hatalmas öklét. Szőke haja kócosán lobogott a szélben, szélcserezett arca kipirult.

— Kísérjen el bennünket, ha van ideje, s mondja el — kérte Veda.

— Rossz elbeszélő vagyok. Ez azonban így is érdekes. Nagyon érdekel, hogyan lehet rekonstruálni azokat a különféle faji típusokat, amelyek még a Megosztott Világ Korszaka előtti ókorban éltek. „Gondvana lánya” című festményem sikere után égtem a vágytól, hogy újjáteremtsek egy másik faji típust. A test szépsége egy-egy faj legszebb kifejezője, amely nemzedékeken át egészséges, tiszta életet élt. Az ókor minden fájában volt valami kifinomultság, mindegyiknek megvolt a maga szépségmércéje, amely már a vadonélés feltételei között kialakult, így látjuk ezt mi, művészek, akikről azt tartják, hogy elmaradtunk a kultúra csúcsaitól... Mindig így vélekedtek rólunk, ősidők óta, valószínűleg még a barlangos kőkorszaktól kezdve. De lám, nem ezt akarom mondani... Arra gondoltam, hogy megfestem a „Thetisz lánya” vagy másképp a „Földközi-tenger lánya” című képet. Megragadott engem, hogy az ókori Görögország, Kréta, a kettős folyó, Amerika, Polinézia mítoszaiban az istenek a tengerből léptek elő. Mi lehet csodálatosabb Aphrodité hellén legendájánál? Aphrodité az ókori görögöknél a szerelem és a szépség istennője volt. Már maga a név is szép: Aphrodité Anadiomena, aki a habokból, a tengerből támadt... Az az istennő, aki a habokból született, akit az éjszakai tenger fölött ragyogó csillagok fénye termékenyített meg — vajon melyik nép teremtett ennél költőibbet!...

— A csillag fényéből és a tenger habjából — hallotta Veda Kong Csara suttozását, s lopva a leányra nézett.

Csaranak kemény vonalú, szinte fából faragott, kőből vésett arcéle ókori népekről beszélt. Egyenes, kissé pisze, csöpp orra, enyhén hátrahajló homloka, erős álla — és főként az orr és fül közötti nagy távolság, azaz az antik, földközi-tengeri népek minden jellemző vonása kirajzolódott Csara arcán.

Veda észrevétlenül tetőtől talpig végignézte őt, s arra gondolt, hogy Csatában kicsit „túl sok” van mindenből. Túláságosan sima a bőre, túláságosan karcsú a dereka, túláságosan széles a csípője. S hangsúlyozottan egyenes a tartása, emiatt erős melle túláságosan kidomborodik. Talán a művésznek éppen ilyen túláságokra van szüksége?

Az utat kődarabok rekesztették el, s Veda rögtön megváltoztatta az imént kialakított felfogását. Csara Nandi rendkívül könnyedén

ugrott kőről kőre, mintha csak táncolna.

„Kétségtelenül indiai vér van benne — gondolta Veda. — Majd később megkérdezem...”

— Hogy megalkothassam „Thetisz lányát” — folytatta a festő —, közelebből meg kellett ismernem a tengert, meg kellett barátkoznom vele, hiszen az én krétai modellemnek, akárcsak Aphroditének, a tengerből kell kilépnie, mégpedig úgy, hogy mindenki megértse ezt. Mialatt a „Gondvana lánya” című képem megfestésére készültem, három évig dolgoztam az Egyenlítői-Afrika egyik erdei állomásán. Amikor befejeztem a munkát, mint gépész dolgoztam egy postai siklónaszádon, s két évig hordtam a postát az Atlanti-óceánon mindazoknak a halászati, fehérje- és sógyáraknak, amelyek óriási acéltutajokon járják az óceánt.

Egy este gépemet éppen az Atlanti-óceán középső részén, az Azori-szigetektől nyugat felé vezettem, ahol az ellenáram egyesül az északi áramlattal. Ezen a helyen mindig nagy a hullámverés, egyik hullámsor követi a másikat. Az én siklónaszádom hol az alacsonyan szálló felhőket érte, hol pedig vad erővel zuhant a hullámok közötti szakadékba. A hajócsavar csikorgott, én ott álltam a magas kis hídon, a kormány mellett. S ekkor — sohasem felejttem el!...

Képzelsenek el egy minden eddiginél magasabb hullámot, amint vágatva közeledik felém. E kolosszális hullám taraján az alacsonyan szálló, sűrű, gyöngyház- és rózsaszínű felhők alatt egy bronzvörösre sült leány állt... A hullám zajtalanul száguldott, s ő csak repült a hullámtarajon, kimondhatatlanul büszkén, a maga magányában, a végtelen óceánon. Az én naszádom a magasba röppent, elsuhanunk a lány mellett, aki barátságosan intett felénk. Ekkor vettem észre, hogy egy lécen állt, ismerik, olyan sí formájú léc, akkumulátorral és motorral, amelyet lábbal irányítanak.

— Ismerem — válaszolta Dar Veter —, vízisízésre való.

— Engem a legjobban az lepett meg, hogy körös-körül nem volt semmi, csupán alacsony felhők, száz mérföldnyire néptelen óceán, esti szürkület, és egy leány, amint az óriás hullámon vágat tova. Ez a leány...

— Csara Nandi! — vágott közbe Evda Nal. — Ez világos. De honnét került oda?

— Egyáltalán nem a habokból, s nem is a csillagok fényéből! — Csara elnevette magát, s nevetése meglepően magas csengésű volt. — Csupán a fehérjegyár tutajáról. Akkor éppen a szargasszók szélén álltunk, hlorellát tenyésztettünk, s én mint biológus dolgoztam ott.

— Hát jó — mondta beleegyezőleg Kart Szán —, de attól a pillanattól fogva maga az én számomra a Földközi-tenger lánya lett, aki kikelt a habokból, s elkerülhetetlenül az én jövőendő festményem modellje lesz. Egész évet vártam.

— Felkereshetjük önt, hogy megnézzük a képet? — kérdezte Veda Kong.

— Nagyon szívesen megmutatom, csak ne a munka óráiban jöjjenek, inkább este. Nagyon lassan dolgozom, s munkám alatt nem bírom elviselni, hogy bárki is ott legyen.

— Festékkal készíti a képet?

— Munkánk csak keveset változott a festészet létezése óta eltelt évezredek alatt. Az optikai törvények és az emberi szem ugyanaz maradt. Néhány árnyalatot finomabban érzékelünk, kitaláltak újabb krómkatoptrikus festékeket, amelyeknek rétegében belső reflexek vannak, s egyes új fogásokra jöttünk rá a színek harmonizálása tekintetében. Egyébként az ősi idők művésze ugyanúgy dolgozott, mint én. Sőt bizonyos tekintetben jobban. Hite, türelme volt; mi túlságosan gyorsan dolgozunk, s nem vagyunk bizonyosak munkánk helyességében. Meg aztán a művészet szempontjából olykor jobb a naivitás... De már megint nem a tárgyról beszélek! Mennünk kell... Induljunk, Csara! Valamennyien megálltak, hogy utánanézzenek a távozó művésznek és modelljének.

— Most már tudom, kicsoda ő — mondta Veda. — Én láttam a „Gondvana lányát”.

— Én is — mondta egyszerre Evda Nal és Mven Masz.

— A „Gondvana” név az indiai gond-népek országát jelenti? — kérdezte Dar Veter.

— Nem. Ez a délvidéki szárazföldek gyűjtőneve volt. Egyébként egy régi fekete faj országa.

— És milyen a „Feketék lánya” című festmény?

— A kép egyszerű: egy pusztai fennsík előtt, a vakító napfényben fekete bőrű leány halad át a félelmetes trópusi erdő szélén. Arcának és érezhetően kemény, szinte acélból öntött testének felét lobogó fény ragyogja be, a másik fele áttetsző, de félig-meddig árnyékban van. Hosszú nyakát fehér állatfogakból készült gyöngysor díszíti, feltűzött rövid haját tűzvörös virágkoszorú fedi. Feje fölé emelt jobb kezével elhárítja útjából egy fa utolsó ágát, a bal kezével eltolja térdétől a hozzátapadt szúrós szarát. Testének rögzített mozgásában, könnyű sóhajában, kezének erős lendületében a gondtalan ifjúi élet látszik, amely egybeolvad a természettel, s örökké változik, akár a víz árja. Olyan ez az egység, mint a tudás — a világ ösztönös varázslata... A lány távolba meredő sötét szemével elnéz a kékes pázsittenger fölött, a hegyek alig kivehető körvonalai felé, plasztikusan látszik rajta a nyugtalanság, az izgalom, az éppen most feltáruló új világ nagy megpróbáltatásainak előérzete.

Evda Nal elhallgatott.

— S hogy tudta mindezt kifejezni Kart Szán? — kérdezte Veda Kong. — Talán az összevont keskeny szemöldökökkel, a kissé

előrehajló nyakkal, a védtelen, csupasz nyakszirttel? Csodálatos a lány szeme, amelyet az ősi természet mély bölcsessége tölt meg... De a legkülönösebb az, hogy egyidejűleg érezzük benne a gondtalan, táncos kedvű erőt és a nyugtalanító tudást.

— Sajnálom, hogy nem láttam! — sóhajtott Dar Veter. — El kell majd mennem a Történelmi Múzeumba. Magam előtt látom a kép színeit, de valahogy nem tudom elképzelni a leány tartását.

— A tartását? — s Evda Nal megállt. — Nézze, itt áll a „Gondvana lánya” maga előtt... — ledobta válláról a törölközőt, magasra emelte behajlított jobb karját, egy kissé hátravetette testét, féloldalt fordult Dar Veter felé. Hosszú lába könnyedén felemelkedett, mintha egy kis lépést tenne előre, de nem fejezné be, mozdulatlanra meredt, lábujjaival a földet érte. S ebben a pillanatban hajlékony teste olyan volt, mint egy gyönyörű virágszál. Valamennyien megálltak, senki sem leplezte csodálatát.

— Evda, ezt igazán el sem képzeltem volna! — kiáltott fel Dar Veter. — Maga olyan veszélyes, mint egy félig kihúzott törpenge.

— Már megint ügyetlenül bókolt, Veter! — nevetett Veda. — Miért csak „félig”, s nem „egészen”?

— Tökéletesen igaza van — mosolygott Evda Nal, és már ismét a régi volt. — Pontosan így van, nem „egészen”. A mi új ismerősiünk, az elbűvölő Csara Nandi, ő a teljesen csupasz, ragyogó tőr, ha már Dar Veter költői nyelvén beszélünk.

— El sem tudom képzelni, hogy bárkit is lehetne magához hasonlítani! — hallatszott a szikla mögül egy rekedtes hang.

Evda Nal látta meg elsőnek a rövidre nyírt, vörösesbarna haját, s a halványkék szemet, amely oly lelkes csodálattal nézett rá, amilyent Evda még sohasem láthatott.

— Ren Boz vagyok! — mondta zavart-szerényen a rőt hajú férfi, amikor keskeny vállú, alacsony alakja előtűnt a nagy szikla mögül.

— Éppen magát kerestük — s Veda karonfogta a fizikust. — Ez itt Dar Veter.

Ren Boz elpirult, s ettől még tisztábban látszottak szeplői, amelyek bőségesen ellepték arcát, sőt a nyakát is.

— Egy kissé elidőztem odafenn — Ren Boz a sziklás lejtőre mutatott. — Ott egy ősi sír van.

— Egy kiváló költő nyugszik ott a régi-régi időkből — jegyezte meg Veda.

— Egy feliratot találtam rávésve, magammal is hoztam — a fizikus széthajtott egy fémlapot, rövid vonalzót húzott végig rajta, s a fénytelen felületen kék jelek tűntek elő négy sorban.

— Ó, hiszen ezek európai betűk, olyan írásjelek, amelyeket még a lineáris világábécé bevezetése előtt használtak. Furcsa formájuk van, amely még a piktogramtól, igen régi időből származik. De ezt a

nyelvet ismerem is.

— Akkor hát olvassa fel, Veda!

— Néhány percnyi csendet kérek! — mondta Veda Kong, és mindenki engedelmesen helyet foglalt a sziklán. Veda Kong olvasni kezdett:

A valót, az álmot, az eszmét, a tettet
Kioltja idő és elnyeli tér
De úttalan utamon Földnek a legszebb
Káprázata engem egyre kísér.

— Csodálatos! — Evda Nal térdre emelkedett. — A mai költő sem fejezhetné ki világosabban az idő hatalmát. Szeretném tudni, e régi költő vajon melyik földi káprázatot látta jobbnak, s mit vitt magával halál előtti gondolataiból.

A távolban egy átlátszó műanyagból készült csónak tűnt fel: ketten ültek benne.

— Miiko jön ott Sherlisszel, az egyik itteni mechanikussal. De nem — helyesbítette önmagát Veda —, ez Frit Don, a tengeri expedíció vezetője! Estig maradjanak hármasan, Veter, én pedig magammal viszem Evdát.

Veda és Evda beszaladtak az enyhe hullámok közé, majd egymás mellett úsztak a szigetre. A csónak utánuk fordult, de Veda kezével intett, s előre küldte a csónakot. Ren Boz dermedt mozdulatlanságban nézett az úszók után.

— Térjen magához, Ren, lássunk munkához! — szólt rá
Mven Masz, s a fizikus szelíden, zavartan elmosolyodott.

A két sziklasor között a sűrű, homokos terület tudományos előadóteremmé változott. Ren Boz kezébe vett egy kagylódarabot, rajzolt és írt, s nagy nekibuzdulásában hasra fekvre törölte el a saját testével a szükségtelen sorokat, aztán újra rajzolt valamit. Mven Masz többször kifejezte egyetértését, vagy szagztatott felkiáltásokkal buzdította a fizikust. Dar Veter könyökét a térdére támasztva, törölgette homlokáról a verítéket, erőlködött, hogy megértse a fizikus szavait. A rőt tudós végre elhallgatott, s erősen fújtatva letelepedett a homokra.

— Igen, Ren Boz — szólalt meg Dar Veter hosszas hallgatás után —, maga nagy felfedezésre jutott!

— Talán csak én egyedül?... Több mint tíz évszázaddal ezelőtt Heisenberg, a régi matematikus, kimondta a határozatlanság elvét, vagyis azt, hogy nem lehet egyszerre meghatározni a kis részecskék helyét és sebességét. Valójában ez a lehetetlenség lehetővé vált a

kölcsönös átmenetek megértése, vagyis a repa-guláris számítások útján. Körülbelül ugyanabban az időben fedezték fel az atommag mezongyűrű-felhőjét és a nukleon meg e gyűrű közötti átmenet állapotát, vagyis egészen közel jutottak az ellenvonzás fogalmához — mondta Ren Boz.

— Rendben van. Nem ismerem a bipoláris matematikát, még kevésbé a repaguláris számításra vonatkozó fejezetét, az átmenet akadályainak kutatását. De az, amit ön végzett az árnyékfunkciók tekintetében, elvben teljesen új, bár alig érthető számunkra, átlagemberek számára, akikben nincs meg a matematikai tisztánlátás. De a felfedezés nagyságát fel tudom fogni. Csak egy megjegyzésem van... — Dar Veter tétovázva elhallgatott.

— Éspedig? — kérdezte Mven Masz nyugtalanul.

— Hogyan alkalmazzuk ezt kísérletileg? Azt hiszem, nincs rá lehetőségünk, hogy megteremtsük az elektromágneses mező ekkora feszültségét.

— Hogy kiegyenlítsük a gravitációs mezőt, és megteremtsük az átmeneti állapotot? — kérdezte Ren Boz.

— Pontosan úgy van. Különben a tér a rendszer határain túl változatlanul kívül marad hatáskörünkön.

— Ügy van. De — mint a dialektikában mindenkor — a megoldást az ellentétben kell keresnünk. Ha az antigravitációs árnyékot nem diszkrét, hanem vektoriális formában kapjuk meg...

— Ejha!... De hogyan?

Ren Boz gyorsan meghúzott három egyenes vonalat, egy keskeny szektort, és ezt az egészet átvágta egy nagy sugár ívszel-vényével.

— Ezt már a bipoláris matematika előtt is ismerték. Körülbelül ezer esztendővel ezelőtt a négy dimenzió feladatának nevezték. Akkor még a többdimenziós térre vonatkozó képzetek voltak elterjedve, nem ismerték a vonzás árnyéktulajdonságait, megkísérelték, hogy analógiát teremtsenek az elektromágneses mezőkkel, azt hitték, hogy a szinguláris pontok vagy az anyag eltűnését, vagy valami megmagyarázhatatlanná való átváltozását jelentik. Hogyan is képzelhették el maguknak a teret a jelenségek természetének olyan ismeretével? Pedig őseink is sejtettek valamit, hiszen amint látják, ők is megértették, hogy ha az A csillagtól a Föld közepéig mért távolság mondjuk ezen az OA-vonalon húsz kvintillió kilométer, akkor az OC-szektoron ugyanaddig a csillagig a távolság egyenlő nullával... Gyakorlatilag nem nullával, de a nulla felé közeledő értékkel. Azt mondták, hogy az idő nullává változik, ha a mozgás sebessége egyenlő a fény sebességével. De hát a kohleáris számítást szintén csak a közelmúltban fedezték fel!

— A spirális mozgást már ezer évvel ezelőtt ismerték — szolt közbe óvatosan Mven Masz. Ren Boz lenézőleg legyintett:

— A mozgást igen, de törvényeit nem! Nézze például, ha a vonzási mező és az elektromágneses mező az anyag egyazon

tulajdonságának két formája, s ha a tér a gravitáció funkciója, akkor az elektromágneses mező funkciója az ellentér. Az átmenet közöttük megadja a null-tér vektoriális árnyékfunkcióját, amelyet a mindennapi nyelvben a fény sebessége néven ismerünk. S én lehetségesnek látom, hogy a null-teret bármely irányban megkapjuk. Mven Masz a Tucana üpszilonjára akar eljutni. Nekem ez egészen mindegy, csak végrehajthassam a kísérletet. Csak végrehajthassam a kísérletet! — ismételte meg a fizikus, s fáradtan lebocsátotta rövid, hirtelenszöke szempilláit.

— A kísérlethez nemcsak a külső állomásokra és a földi energiára van szükségünk, ahogyan Mven mondotta, hanem kell még valamilyen berendezés is. Márpedig ez aligha egyszerű, és aligha készíthető el gyorsan!

— Ebben a tekintetben szerencsénk van. Felhasználhatjuk a Kor Juli-berendezést a tibeti obszervatórium közvetlen szomszédságában. Százhetven évvel ezelőtt végeztek ott kísérleteket a tér kutatására. Egy kis átépítésre van szükség, önkéntes segítőket pedig bármely időben akár öt, — tíz-vágy húszezret is találok. Csak hívni kell őket, s rögtön kiveszik szabadságukat.

— Maga valóban mindenre gondolt. Csupán egy dolog van hátra, de ez nagyon komoly — a kísérlet veszélyessége. A legváratlanabb következményekre készülhetünk fel, hiszen a nagy számok törvénye szerint a kísérletet nem végezhetjük el kis méretekben. Rögtön a földi méreteket meghaladó arányokat kell alkalmaznunk...

— S ugyan miféle tudós riad vissza a kockázattól? — vont vállat Ren Boz.

— Nem egyénekről beszélek! Tudom, hogy ezrek jelentkeznek, mihelyt valami ismeretlen, veszélyes vállalkozásra van szükség. De a kísérletbe bekapcsolódnak külső állomások, obszervatóriumok is, olyan berendezések egész köre, amelyek gigászi munkájába kerültek az emberiségnek. Olyan berendezések, amelyek ablakot nyitottak a világűrbe, az emberiséget kapcsolatba hozták más, lakott világok életével, alkotó munkájával, ismereteivel. Ez az ablak óriási emberi vívmány, s kockára tehetjük-e azzal, hogy akár csak egy rövid időre is, becsapjuk ezt az ablakot, van-e erre joga magának, van-e jogom rá nekem, vagy bármely egyes embernek, bármely embercsoportnak? Szeretném tudni, érzi-e, hogy joga van erre, és ha igen, mire alapítja?

— Úgy érzem, igen — állt fel Mven Masz —, s ez a következőn alapul: ön is járt az ásatásoknál... Vajon ismeretlen csontok és ismeretlen sírok milliárdjai nem beszéltek-e hozzánk, nem követeltek-e tőlünk valamit, nem vetettek-e szemünkre semmit? Magam előtt látom elmúlt emberi életek milliárdjait, akiknek ifjúsága, az élet

szépsége és minden öröme úgy folyt el pillanatok alatt, ahogyan a homokszem kihullik ujjaink között; ők követelik, hogy tárjuk fel az idő nagy rejtélyét, kezdjük meg a harcot ellene! Ha a teret legyőzzük, akkor legyőzzük az időt is; ezért vagyok én meggyőződve róla, hogy helyesen cselekszem, s ezért látom a megtervezett dolog nagyságát!

— Bennem más ez az érzés — szólalt meg Ren Boz. — De ez csupán ugyanannak az érzésnek másik vonatkozása. A tér változatlanul legyőzetlen a világűrben, elválasztja a világokat, nem engedi meg, hogy felkeressük a hozzánk közel eső lakott bolygókat, hogy egyesüljünk velük, egyetlen családba, amelyet az öröm és az erő tesz végtelenül gazdaggá. Ez lenne a legnagyobb átalakítás a Világ Egyesülésének Korszaka után, attól az időtől kezdve, hogy az emberiség végre megszüntette a népek értelmetlen, megosztott létét, és egységbe forrt, s így gigászi lépéssel a természet fölött szerzett hatalmának új fokára hágott. Ezen az új úton megtett minden lépés fontosabb bárminél, minden más kutatásnál és megismerésnél.

Alig hallgatott el Ren Boz, Mven Masz ismét megszólalt.

— S van még valami, ez az én egyéni okom. Ifjúságomban kezembe került egy gyűjteményes kiadás, amely régi történeti regényeket tartalmazott. Volt benne egy elbeszélés az ön őseiről, Dar Veter. Valami nagy hódító, dühödt emberirtó támadt rájuk; az alacsonyabb rendű társadalmak korszakában az emberiség története nagy számmal mutathat fel ilyeneket. Az elbeszélés egy nagy erejű ifjúról szólt, aki határtalanul szeretett egy leányt A leányt fogságba vetették és elvitték, akkor ezt úgy nevezték, hogy „elhajtották”. Képzeld el, a megbilincselte nőket és férfiakat úgy terelték a hódítók hazájába, mint a barmot. A Föld geográfiáját akkor még senki sem ismerte, az egyetlen közlekedési eszköz a hátasó és az igavonó állat volt. Az akkori világ sokkal titokzatosabb és sokkal mérhetetlenebb, veszélyesebb és nehezebben járható volt, mint számunkra a világűr térsége. Az ifjú hős kereste aknáinak tárgyát, évekig bolyongott elmondhatatlanul veszélyes utakon, amíg megtalálta a leányt az ázsiai hegyek mélyén. Nehéz kifejeznem azt a hatást, amit rám, ifjúra, ez az elbeszélés tett, de még ma is úgy érzem, hogy én is képes volnék elindulni a vágyva vágyott cél felé, a kozmosz minden akadályán át.

Dar Veter enyhén elmosolyodott.

— Megértem az érzéseit, de nem világos előttem az a logikai alap, amely az orosz elbeszélést és a mi világűrbe való törekvéseinket összekapcsolja. Ren Boz érthetőbb számomra. Egyébként előrebocsátotta, hogy ez egyéni dolog...

Dar Veter elhallgatott. Oly sokáig hallgatott, hogy Mven Masz nyugtalanul fészkelődni kezdett.

— Most már megértem — szólalt meg aztán Dar Veter —, hogy korábban miért dohányoztak, miért ittak az emberek, miért éltek

kábítószerekkel a bizonytalanság, az aggodalom, a magányosság óráiban. Most én is magányos és bizonytalan vagyok, mit mondjak maguknak? Ki vagyok én, hogy megtiltsam ezt a nagy kísérletet, de vajon megengedhetném-e? A Tanácshoz kell fordulniok, akkor...

— Nem, azt nem! — Mven Masz felállt, hatalmas teste megfeszült, mintha halálos veszélyt érezne. — Válaszoljon nekünk: végrehajtaná-e a kísérletet? Mint a külső állomások vezetője. Nem mint Ren Boz... Az ő esete egészen más!

— Nem! — válaszolta Dar Veter. — Még várnék.

— Mit?

— Megvárnám, amíg felépül egy kísérleti berendezés a Holdon!

— S az energia?

— A Hold vonzási mezeje kisebb, kisebb tehát a kísérlet mérete is, megoldható néhány Q-állomással.

— Egészen mindegy, évszázadokra lenne szükség hozzá, s én a kísérletet nem látom meg soha!

— Maga nem. De az emberiségnek már nem olyan fontos, hogy most vagy egy nemzedékkel később.

— Hiszen akkor vége az én álmomnak! S Ren Boznak...

— Nekem pedig azt jelenti, hogy az elgondolásomat nem ellenőrizhetem kísérlettel, nem helyesbíthetem, nem folytathatom a dolgot.

— Egy elme! Mit sem jelent! — Forduljanak a Tanácshoz.

— A Tanács már döntött a maga gondolataival és szavaival. Semmit sem várhatunk tőle — mondta halkán Mven Masz.

— Igaza van. A Tanács is elutasítja.

— Többé semmit sem kérdezek Öntől. Vétkesnek érzem magam, Ren meg én magára hárítottuk a döntés terhét.

— Ez kötelességem, tapasztalatban öregebb vagyok. Nem a maga bűne, hogy a feladat rendkívül nagy, végtelenül veszélyes. Ez szomorít el, ez nyomaszt engem...

Ren Boz volt az első, aki javasolta, hogy térjenek vissza az expedíció ideiglenes lakótelepére. Három fáradt ember vánszorgott a homokon, mind a három a maga módján élte át azt a keserűséget, amelyet a példátlanul nagy kísérletről való lemondás okozott. Dar Veter természetében volt valami fékezhetetlenül vakmerő, ami ellen egész életén át küzdenie kellett. Valamiképp hasonlatos volt a régi világ rablóihoz, hiszen miért töltötte el olyan nagy örömmel a bika ellen vívott játékos harc?... A lelke háborgott, tiltakozott a bölcs, de egyáltalán nem merész döntés ellen.

VI. fejezet

KÉK NAPOK LEGENDÁJA

A csillaghajó betegszobájából kilépett Luma Lasvy, az orvos és Eon Thai, a biológus. Erg Noor hozzájuk rohant.

— Nisa?

— Él, de...

— Haldoklik?

— Még nem. Súlyos bénulása van. Meg van támadva az egész hátgerince, a paraszimpatikus idegrendszere, az asszociatív központ és az érzőidegek központja. A lélegzése rendkívül lassú, de egyenletes. A szíve működik, száz másodpercenként egyet ver. Ez nem halál, de teljes kollapszus, amely bizonytalan ideig eltarthat.

— Nincs öntudatánál, és nem szenved?

— A tudat és az érzés ki van kapcsolva.

— Teljesen? — a vezető tekintete erélyes volt és éles, de az orvost nem ejtette zavarba.

— Teljesen.

Erg Noor kérdő pillantást vetett a biológusra.

— Mit óhajt tenni?

— A beteget egyenletes hőmérsékleten, a legteljesebb nyugalomban, halvány fényben tartom. Ha a kollapszus nem fejlődik tovább, akkor... De hiszen egészen mindegy — aludni fog... egészen addig, amíg a Földre nem érünk. Akkor pedig elküldjük az Idegáramok Intézetébe. A betegséget valamilyen áramfajta okozta. A védőruha három helyen át van ütve. Szerencse, hogy szinte egyáltalán nem lélegzett!

— Észrevettem a lyukakat, és be is ragasztottam mind a hármat flastrommal — mondta a biológus.

Erg Noor néma hálával szorította meg a biológus karját a könyöke fölött.

— Csak... — kezdte Luma — jó volna, ha minél előbb megszabadulnánk ettől a felfokozott nehézségi erőtől. Ugyanakkor nem is a repülés felgyorsulása lesz olyan veszélyes, mint inkább a normális nehézségi erőhöz való visszatérés.

— Értem: attól fél, hogy az érverés még inkább meglassul. De hiszen ez nem inga, amely a gravitációs erő növekedésével meggyorsítja járását.

— A szervezet impulzusainak ritmusa általában ugyanazoknak a törvényeknek van alávetve. Ha a szívverése akárcsak felére csökken, akkor az agy vérellátása elégtelenné válik és...

Erg Noor oly mélyen elmerült gondolataiba, hogy szinte

elfelejtette környezetét, majd magához tért, és mélyen felsóhajtott. Munkatársai türelmesen várakoztak.

— Nem lehetne-e megoldani a dolgot úgy, hogy a szervezetet oxigénnel dúsított légkörben fokozott nyomásnak vetnénk alá? — kérdezte a vezető óvatosan, s Luma Lasvy, valamint Eon Thai boldog mosolyából rögtön látta, hogy gondolata helyes.

— A vért gázzal telíteni nagyobb parciális nyomás mellett nagyon jó volna... Persze megteszünk mindent, hogy elhárítsuk a trombózt, s akkor nem baj, ha a beteg szíve csak kétszáz másodpercenként ver egyet. Majd kiegyenlítődik...

Eon nagy fehér fogai kivillantak fekete bajusza alól, szigorú arca egyszerre nagyon fiatalá s zabolátlanul vidámmá vált.

— A beteg eszméletlen marad, de élni fog — mondotta megkönnyebbülten Luma. — Megyünk, hogy előkészítsük a kamrát. Fel akarom használni azt a nagy szilikoll szekrényt, amelyet a Zirda számára hoztunk. Elfér benne a lebegő karosszék, amelyet a repülés idejére ágygá alakítunk. Ha pedig a felgyorsulás megszűnik, akkor véglegesen elhelyezzük Nisát.

— Mihelyt elkészülnek, közöljék a vezérőfölkével. Egyetlen fölösleges percig sem maradunk tovább. Elegünk van már a fekete világ sötétségéből és nehézségi erejéből!...

Az emberek elsiettek a hajó különböző fölkéibe, s ki-ki a maga módján küzdött a fekete bolygó nehézségi ereje ellen.

A felrepülésre szóló jeladás győzedelmes dallamként zendült fel.

A csillaghajó személyzete soha nem tapasztalt felszabadultsággal és megkönnyebbüléssel helyezkedett el a hidraulikus karosszékek lágy ölében. Ámde a súlyos bolygóról való felszállás nehéz és veszélyes dolog. Az a felgyorsulás, amely a hajó felszállásához szükséges volt, az emberi teljesítőképesség határán mozgott, és a pilóta legcsekélyebb tévedése mindnyájuk pusztulását okozhatta.

A planetáris motorok rémületes zúgása közepette Erg Noor a csillaghajót az érintő szerint a látóhatár felé vezette. A hidraulikus karosszékek rugói mind mélyebbre sülyyedtek a növekvő nehézségi erő hatása alatt. Ha a rugók elérnek az ütközőig, és a felgyorsulás nyomása tovább fokozódik, akkor a törékeny emberi csontok úgy roppannak össze, mint valami üllőn. Az expedíció vezetőjének keze a készülékek gombján fölemelhetetlenül elnehezedett. De erős ujjai tovább végezték munkájukat, a Tantra óriási meredek ívben mind magasabbra emelkedett a sűrű sötétségből a végtelenség áttetsző feketesége felé. Erg Noor egy pillanatra sem vette le tekintetét a vízszintes kiegyensúlyozó vörös csíkjáról; ez egyre táncolt váltakozó egyensúlyában, s arról tanúskodott, hogy a hajó bármely pillanatban áttérhet az emelkedésből az esési ívben való ereszkedésre. A súlyos bolygó még mindig nem eresztette el fogságából a Tantrát. Erg Noor

úgy döntött, hogy bekapcsolja az anamezonmotorokat, amelyek elég erősek voltak ahhoz, hogy a csillaghajót bármely bolygóról a magasba vigyék. Az erős hangot adó rezgés megreszkettette a hajót. A vörös csík 10 milliméterrel a o-vonal fölé emelkedett. Még egy kicsi...

A hajótest felső figyelőjének periszkópján át az expedíció vezetője észrevette, hogy a Tantrát vékony rétegben kékes színű láng borítja el, s lassan halad a hajó tatja felé.

Áttörték a légkört! A puszta térben a szupravezetés törvénye szerint a megmaradó villamos áram egyenesen a hajó testén fut végig. A csillagok ismét tűhöz hasonlítottak, s a kiszabadult Tantra mind messzebb repült a félelmetes bolygótól. Másodpercről másodpercre csökkent a nehézségi erő. A test mind könnyebbé vált. Halkan zümmögött a mesterséges gravitációs készülék, s szokásos földi feszültsége a fekete bolygó nyomása alatt átélt végtelen napok után szinte leírhatatlanul kicsinek látszott. Mindenki felugrott karosszékéről. Ingrid, Luma és Eon valami fantasztikus tánc legnehezebb lépéseit járták. De nemsokára megjött az elkerülhetetlen visszahatás, a személyzet többsége ideiglenes pihenésre rövid álomba merült. Csupán Erg Noor, Pel Lin, Poor Hiss és Luma Lasvy maradt ébren. Ki kellett számítaniuk a csillaghajó ideiglenes irányvonalát. A hajó gigászi ívben haladt, merőlegesen a T-csillag egész rendszerének forgási síkjára, el akarta kerülni e csillagrendszer jeges és meteoritos övezetét. Ezt követően már a normális fényközeli sebességgel vezethették a hajót, hozzáláthattak az igazi irányvonal megállapítását célzó tartós munkához.

Az orvos állandóan figyelte Nisa állapotát a felrepülés és a földi ember számára normális nehézségi erőhöz való visszatérés után. Nemsokára mindenkit megnyugtathatott azzal a közlésével, hogy az érverés közötti szünet 120 másodperc. Ha fokozzák az oxigénadagolást, ez nem lesz végzetes. Luma Lasvy-nak az volt a

szándéka, hogy tiratronhoz, elektronikus szívserkentőhöz és neuroszekretor stimulátorhoz folyamodik.

Ötvenöt óra hosszat nyögtek a hajó falai az anamezonmotorok okozta rezgés miatt, amíg a sebességmutatók 970 millió kilométer óránkénti sebességet nem mutattak; ez már megközelítette a biztonsági határt. Leírhatatlan az a megkönnyebbülés, amelyet az utazás tizenhárom résztvevője érzett a súlyos megpróbáltatások után. A kihalt bolygó, az elpusztult Algráb, végül a félelmetes fekete nap szörnyű hatást tett rájuk. A szabadulás boldogsága azonban nem volt teljes: a személyzet tizennegyedik tagja, a fiatal Nisa Crit mozdulatlanul, félálomban, félig halottan feküdt a betegszoba elrekesztett fölkéjében...

A személyzet öt nőtagja: Ingrid, Luma, a második elektronikus mérnök, a geológus és Ione Mar, ritmikustorna-tanárnő, aki ezenkívül még az élelmiszerelosztás, a légi operátor és a tudományos anyagok gyűjtésének feladatát is ellátta, úgy gyülekezett, mintha egy ősi temetési szertartásra érkeznének. Nisát teljesen meztelenre vetkőztették, különleges TM- és AC-oldatok-kal megmosták, és lefektették a legpuhább földközi-tengeri szivacsból készült, kézi szövésű vastag szőnyegre. A szőnyeget egy légmatracra helyezték, s egy rózsaszínű szilikollból készült kerek kupolába zárták. A termobarooxisztat, ez a pontosan működő műszer akár évekig is biztosíthatta a szükséges hőmérsékletet, légnyomást és páratartalmat a vastag kupolán belül. Lágy gumicövekek állandóan ugyanabban a helyzetben tartották Nisa testét, s ezt a helyzetet Luma Lasvy hónaponként csak egyszer akarta megváltoztatni. A legjobban a felfekvésektől kellett tartaniok, amely a teljes mozdulatlanság miatt bekövetkezhett. Ezért Luma úgy határozott, hogy állandóan figyeli Nisa testét, s az előttük álló út első egy-két esztendejére lemondott a tartós álomról. Nisa kataleptikus állapota nem múlt el. Az egyetlen, amit Luma Lasvynak sikerült elérnie, az érverés meggyorsítása volt; Nisa pulzusa percenként egyet vert. Bármilyen kicsi volt is ez az eredmény, lehetővé tette, hogy mellőzzék a tüdő szempontjából káros oxigéntöltést.

Négy hónap múlt el. A csillaghajó már pontosan kiszámított, jó útján haladt, megkerülte a szabad meteoritok körzetét. A személyzet teljesen kimerült az átélt kalandok és a túlfeszített munka nyomán, s héthónapos álomba merült. Ezúttal azonban nem három, hanem négy ember őrködött ébren, az ügyeletes Erg Noorhoz és Poor Hisshoz csatlakozott Luma Lasvy orvos és Eon Thai biológus is.

Az expedíció vezetője kijutott ugyan a legnehezebb helyzetből, amelybe földi csillaghajók valaha is kerültek, de magányosan érezte magát. A Föld felé vezető út első négy esztendeje végtelenül hosszúnak tetszett neki. Nem akarta becsapni önmagát, tudta, hogy

ennek oka az, hogy csak a Földön remélheti Nisa megmentését.

Sokáig halogatta, amit egyébként a felszállást követő napon rögtön megtett volna, hogy megtekintse a Vitorláról hozott elektronikus sztereofilmeket. Szerette volna Nisával együtt látni és hallani az első híreket a szép idegen világokról, a kék csillag bolygóiról, a Föld nyári éjszakáiról. Szerette volna, ha Nisa vele együtt fog hozzá a múlt és a jelen legmerészebb, romantikus álmainak megvalósításához, új csillagvilágok, az emberiség jövődő távoli szigeteinek feltárásához...

A filmek, amelyeket a Naptól nyolc parszek távolságra nyolcvan évvel ezelőtt vettek fel, s amelyek a T-csillag fekete bolygóján ott voltak a nyitott hajón, kitűnő épségben megmaradtak.

A félgömb alakú sztereó-képernyő elvitte a Tantra négy nézőjét oda, ahol magasan fölöttük a kék Vega ragyogott.

A rövid szövegek gyorsan váltakozva követték egymást, vakító égitest tűnt fel előttük, majd jelentéktelen, rövid filmeket láttak a hajó életéből. A számológépnél egy hallatlanul fiatal, huszonnyolc éves ember dolgozott, ő volt az expedíció vezetője, s a megfigyeléseket még nála is fiatalabb asztronómusok végezték. Aztán látták a nézők a mindennapi kötelező sportot meg a táncokat, amelyeket az expedíció tagjai akrobatikus tökéletességgel elsajátítottak. Egy vidám hang megmagyarázta, hogy a Vegához vezető egész úton mindig a biológus járt elől a táncban. Valóban, ez a lenszőke, rövid hajú leány a legnehezebb gyakorlatokat és a legvalószínűtlenebb hajlásokat végezte nagyszerűen fejlett testével.

Amikor ott négyen a hemiszférikus képernyő ragyogó, teljesen valószínű, a normális színárnyalatokat megtartó képsorozatát látták, elfelejtették, hogy ezek a vidám, érélyes csillaghajósok már régen a Vascsillag félelmetes szörnyetegeinek martalékaivá váltak.

Az expedíció életéről szóló rövid krónika gyorsan elsuhant előttük. A vetítőberendezés fényerősítői zúgni kezdtek, s olyan erősen világított az ibolyaszínű égitest, hogy még itt is, a visszaverődő sápadt fényben kényszerítette a nézőket, hogy tegyék fel védőszemüvegüket. A csillag átmérőjében csaknem háromszorosa volt a Napnak, tömegét tekintve pedig olyan kolosszális égitest, amely erősen belapult, másodpercenkénti háromszáz kilométeres egyenlítői sebességgel, fékevesztetten forgott. Ez a leírhatatlanul vakító gáztömb, amelynek felületi hőmérséklete 11000 fok, több millió kilométerre kiterjesztette gyöngyház-csillogású, rózsaszínben izzó szárnyát. Ügy látszott, mintha a Vega sugarai érezhetően vernének végig, és nyomnának mindent, ami útjukba kerül; óriási kékében, több millió kilométer hosszúságban repültek a téren át. Ragyogásuk legmélyebb pontján bújt meg a kék csillaghoz legközelebb fekvő bolygó. De oda, ebbe a tűzóceánba nem merészkedhetett el egyetlen földi csillaghajó vagy a

Gyűrűhöz tartozó egyetlen szomszédjának hajója sem. A képek vetítését szóbeli beszámolók váltották fel az addig végzett megfigyelésekről, s a képernyőn sztereometrikus rajzok félig átlátszó vonalai jelentek meg, amelyek a Vega első és második bolygójának helyzetét tüntették fel. A Vitorla még a második bolygót sem közelíthette meg; ez a bolygó százmillió kilométerre volt a csillagtól.

Szörnyű protuberanciák szálltak fel az áttetsző ibolya színben lángoló csillagatmoszféra óceánjának mélyéből: mindent felgyújtó sugaraik messze behatoltak a térbe. A Vega energiája olyan óriási volt, hogy a csillag a legerősebb kvantumok fényét: a színek ibolyaszínű és láthatatlan részét alkotó fényt sugározta. Még a háromszoros védőszűrővel ellátott emberi szemben is az átlátszóság félelmetes érzését keltette; mintha a nézők egy csaknem láthatatlan, halálosan veszélyes fantomot láttak volna... Fényviharok száguldtak tova, legyőzték a csillag nehézségi erejét. Távoli hatásuk veszélyesen taszította és megrázkódtatta a Vitorlát. A kozmikus sugarak és a kemény sugárzások más fajtái nem voltak mérhetők, mert a számlálók nem működtek. A megbízhatóan védett hajó belsejében egyre növekedett a veszélyes ionizáció. A hajó falai között csak sejteni lehetett a sugárenergia óriási erejét, amely szörnyű áradatban hatolt bele a puszta térbe, ahol az energia kvintillió kilowattjai fecsérlődtek el haszontalanul.

A Vitorla vezetője óvatosan a harmadik bolygóhoz irányította a csillaghajót: ez a bolygó nagy volt, és csak vékony, átlátszó atmoszféra vette körül. A kék csillag tüzes lehelete nyilvánvalóan elkergette róla a könnyű gázok takaróját, amelyek halványan ragyogó farokként húzódtak a bolygó nyomán, a bolygó árnyékos oldalán. A fluor megsemmisítő kipárolgása, a széndioxid mérge, a nemes gázok halálos sűrűsége akár egy másodpercre is lehetetlenné tette, hogy ebben a légkörben bármiféle földi lény életben maradhasson.

A bolygóról hegyes csúcsok meredeztek, rajta bordák emelkedtek, friss sebhez hasonló vörös színű és éjfékete sziklatömegek függőleges csipkézett falai magasodtak. A vulkanikus lávatalajú fennsíkokon, amelyeken tomboló forgószelek söpörtek végig, repedések és szakadékok látszottak, ezek izzó magmát vetettek ki, s a véres tűz erezetének látszottak.

Magasan kavarohtak a sűrű hamufelhők, amelyek a megvilágított oldalon vakítóan kékek voltak, az árnyékos részen áthatolhatatlan fekete színt öltöttek. Több ezer kilométer hosszúságú, óriási villámok csapódtak le minden irányban, s arról tanúskodtak, hogy a halálos légkört elektromosság tölti meg.

Az óriási nap félelmetes, ibolyaszínű jelensége, a fekete ég, amelyet a gyöngyházszínű ragyogás szikrázó koronája félig eltakart, lent, a bolygón pedig bíborvörös kontrasztárnyékok a sziklák vad

káoszában, lángbarázdák, tekervények és körök, zöld villámok szakadatlan cikázása.

A sztereoteleszkópok közvetítették, az elektronikus filmek pedig szenvedélytelen, emberfeletti pontossággal följegyezték mindezt.

De a műszerek mögött ott volt az űrhajósok eleven lénye, az értelem tiltakozása a pusztítás esztelen erőivel és a merev anyag akadályaival szemben, ott élt az a tudat, hogy ez a világ ellenségesen áll velük szemben a maga tomboló kozmikus tüzével. A látványtól szinte megbűvölt négy néző biztató pillantást váltott egymással, amikor a hang közölte, hogy a Vitorla a negyedik bolygóra megy.

Néhány másodperc múlva a hajó orrtő felőli teleszkópjai alatt növekedni kezdett a Vega utolsó, szélső bolygója, amely méreteit tekintve a Földhöz hasonlított. A Vitorla meredeken ment lefelé. Utasai nyilvánvalóan elhatározták, hogy bármi áron is, de megvizsgálják ezt az utolsó bolygót, ezt az utolsó reménységet, hátha fölfedezhetnek ott valami világot, amely ha nem is szép, de legalább élni lehet rajta.

Erg Noor azon kapta magát, hogy gondolatban kimondja ezeket a megalkuvó szavakat. „De legalább”. Valószínű, hogy ugyanígy gondolkoztak azok is, akik a Vitorlát irányították, és hatalmas teleszkópokon keresztül figyelték a bolygó felszínét.

„De legalább!...” Ebben a két szóban benne volt az is, hogy elbúcsúzik a Vega gyönyörű világairól szőtt álmától, s attól az álmától is, hogy a Világmindenség térségeinek mélyén gyöngyszem-bolygókat talál, hiszen a földi emberek ennek nevében indultak el önként negyvenöt esztendő csillaghajókalandokra, s ezért hagyták el több mint hatvan esztendővel ezelőtt szülőföld-bolygójukat.

Erg Noor azonban annyira belemélyedt a látványba, hogy nem gondolt rögtön erre. A félgömb alakú képernyő mélyén ő is ott repült a mérhetetlenül távoli bolygó fölött. Igazi bánatot okozott az űrhajósoknak — az elpusztultaknak és az élőknek egyaránt —, hogy a bolygó nagyon hasonlított a Marsra, a Naprendszernek erre a hozzánk legközelebb levő, gyermekkorunktól fogva ismerős csillagára. Ugyanaz a vékony, átlátszó gázburkolat, mindig felhőtlen feketészöld éggel, a néptelen szárazföldek egyenletes felülete, szétporladó hegysorokkal. A különbség csak az volt, hogy a Marson éjszakánként metsző hideg uralkodott, s nappal élesen változott a hőmérséklet. Óriási tócsákra hasonlító sekély mocsarak voltak rajta, amelyek már szinte teljesen kiszáradtak, ritka és kevés volt az eső vagy a dér, haldokló növények, s különös, lomha, a talajban lakó állatok tengették életüket rajta.

A kék nap lobogó lángja itt úgy fölmelegítette a bolygót, hogy ez állandóan a legtikkasztóbb földi pusztaságok forráságát árasztotta. A vízgőzök jelentéktelen mennyiségben szálltak fel a légburkolat felső rétegeibe, s az óriási síkságokra árnyékot csak a meleg áramlatok

okozta forgószelek hoztak, amelyek szakadatlanul fölkavarták a légkört. A bolygó gyorsan forgott, mint minden más bolygó is. Az éjszakai lehűlés szétporlasztotta és homok-tengerré változtatta a hegyi kőzeteket. A narancs-, ibolya-, zöld, kék vagy vakítóan fehér színű homok óriási foltokban árasztotta el az egész bolygót, s ezek a foltok messziről tengereknek vagy képzelt növényekkel benőtt területeknek látszottak. A széthulló hegyláncok magasabbak voltak, mint a Marson, de ugyanolyan halottak, s felületüket ragyogó fekete vagy barna kéreg borította. A kék nap rendkívül erős ibolyántúli sugarakat árasztott, amely elpusztította, s párává változtatta a könnyebb elemeket.

Úgy látszott, hogy a világos homoksíkságok maguk is lángot lövellnek. Erg Noor arra gondolt, hogy régen, amikor a Föld lakosságának nem a nagy többsége, hanem csak kis része volt tudós, az írók és művészek között sokan voltak, akik más bolygókon élő emberekről álmodoztak, olyanokról, akik hozzászórtak a fokozott melegben való élethez. Költői és szép álm volt ez, növelte az emberi természet hatalmába vetett hitet. Emberek, akik kék napok bolygóinak tüzes leheletében élnek, a Földről érkező testvéreiket fogadják!... Sokakra, köztük Erg Noorra is igen nagy hatást tett az a festmény, amelyet a déli lakóövezet keleti központjának múzeumában látott: a messzi láthatáron lángolóan vörös homoksíkság ködlik, izzó, szürke az ég, alatta jellegtelen emberi alakok a hőség ellen védőruhákat viselnek, s hihetetlenül éles feketés-kék árnyékot vetnek. Nagyon dinamikus, csodálkozó testtartásban merevedtek meg valami acélalkotmány szöglete előtt, amely csaknem fehérén izzóit. Mellettük meztelen nő, kibontott vörös hajjal. Világos bőre még a homoknál is erősebben fénylik a vakító napsugárban, lila és málnaszínű árnyékok hangsúlyozzák magas, karcsú alakjának minden vonalát, úgy áll ott, mint az élet győzelmének szobra a világűr erői felett.

Merész, de teljesen megvalósíthatatlan álm, amely a biológiai fejlődés valamennyi törvényének ellentmond; e törvényeket most, a Gyűrű Korszakában sokkal mélyrehatóbban megismerték, mint abban az időben, amikor a festmény készült.

Erg Noor összerezzent, amikor a bolygó felülete a képernyőn rohanva közeledett. Az ismeretlen pilóta a mélység felé vezette a Vitorlát. Egészen közel úsztak el előttük a homokkúpok, a fekete sziklák, valamilyen zöld kristályok ragyogó telepei. A csillaghajó módszeresen írta le csigavonalát a bolygó körül az egyik sarktól a másikig. A víznek vagy akárcsak a legprimitívebb növényi életnek a legcsekélyebb jele sem mutatkozik. Megint az a „de legalább!”...

Erg Noort mély szomorúság lepte meg; szomorú volt a halott messzeségben tévelygő hajó magányossága, elhagyatottsága, a lángoló kék csillag hatalmának való kiszolgáltatottsága miatt... Mintha ő maga lenne a film forgatójának helyében, úgy érezte át annak reménységét,

amikor a bolygót figyelték, s legalább valami elmúlt élet nyomait keresték. Mennyire ismeri mindenki, aki lakatlan, holt bolygókon járt, aki nem jutott vízhez, és nem talált atmoszférát, ezt a feszült keresést, képzelt romok, város- és épületmaradványok után, repedések véletlen formáiban, élettelen sziklák magányosságában, életet sohasem ismert, halott hegyek szakadékaiban!

A távoli világ kiégett földje, amelyen szilaj forgószelek söpörtek végig, s amelyen az árnyéknak még csak a nyoma sem volt látható, gyorsan suhant végig a képernyőn. Erg Noor átérezte régi álmának összeomlását, igyekezett megmagyarázni magának, hogyan is alakulhatott ki a helytelen elképzelés a kék csillag kiégett világairól.

— Földi testvéreink nagyon csalódottak lesznek, ha megtudják — mondta halkan a biológus, és közelebb húzódott a vezetőhöz. — Évezredekken át földi emberek milliói néztek fel a Vegá-ra. Észak nyári éjszakáin minden szerelmes és álmodozó fiatal az égre vetette tekintetét. A ragyogó kék Vega nyáron szinte a Zeniten áll, ki ne gyönyörködött volna benne? Hiszen az emberek már évezredekkel ezelőtt is elég sokat tudtak a csillagokról. Furcsa gondolkodásmódjuk miatt még csak nem is sejtették, hogy szinte minden lassan forgó, erős mágneses mezejű csillag mellett bolygók keletkeztek, mint ahogy szinte minden bolygónak holdjai vannak. Nem tudtak erről a törvényről, de már álmodoztak arról, hogy más világokban, s főként a Vegán, a kék napon, testvéreik élnek. Emlékszem néhány szép versre, amelyet fordításban olvastam valamely régi-régi nyelvből a kék csillag félisteneiről.

— Én is álmodoztam a Vegáról, amikor megkaptuk a Vitorla jelentését — fordult a vezető Eon Thaihoz. — Most már világos előttem, hogy a bennem is élő ezer esztendő s vonzódás a távoli és szép világok felé elhomályosította az én látásomat is és sok bölcs, komoly emberét is.

— Hogyan értelmezi most a Vitorla jelentését?

— Egyszerűen. „A Vega négy bolygója teljesen élettelen. Semmi sem lehet szebb Földünkénél. Mekkora boldogság lesz, ha visszatérünk!”

— Igaza van! — kiáltott fel a biológus. — Miért nem jutott ez senkinek hamarabb eszébe?...

— Lehet, hogy valakinek eszébe jutott, csak nem nekünk, csillaghajósoknak, sőt talán a Tanácsnak sem. De ez az álom mégis becsületünkre válik, mert az életben a merész álom, nem pedig a kételkedő csalódottság győz.

A képernyőn befejeződött a bolygó körülrepülése. Következtek a robotállomás följegyzései; ezt az állomást azért dobták le a Vitorláról, hogy elemezze a bolygó felületi viszonyait. Ezután erős robbanás hallatszott — a geológiai bombát dobták le. Egészen a csillaghajóig ért

el az az óriási felhő, amely ásványi részecskékből képződött. Felbúgtak a szivattyúk, s az oldalsó szívócsatornák szűrőibe gyűjtötték a port. A kiégett bolygó homokjából és hegyeiről vett ásványi por több próbája töltötte meg a szilikoll próbacsöveket, s a légkör felső rétegeiből vett levegő a kvarctartályokat. A Vitorla visszaindult harminc esztendő útjára, de már nem adatott meg néki, hogy célhoz érjen. Földi társai most elvisznek haza mindent, amit elpusztult társaik oly nagy munkával, türelemmel és bátorsággal gyűjtöttek össze.

A feljegyzések — hat tekercsnyi megfigyelés — folytatását a Föld asztronómusainak kell majd tanulmányozniok, s a leglényegesebbeket át kell adni majd a Nagy Gyűrűnek.

Senkinek sem volt kedve hozzá, hogy végignézzék a Vitorla további sorsáról, a szerencsétlenség és a T-csillag ellen vívott elszánt küzdelméről felvett filmet, még kevésbé a tragikus utolsó hangosfilm tekercset. Saját élményeik még nagyon erősek voltak bennük. Ügy döntöttek, elhalasztják a továbbiak megtekintését egészen addig, amíg az egész személyzet legközelebb föl nem ébred. Még az átélt élmények hatása alatt az ügyeltesek elmentek pihenni, s magára hagyták vezetőjüket a központi fülkében.

Erg Noor nem gondolt többé összeomlott álmára. Megkísérelte, hogy értékelje azokat a keserű ismeret-morzsákat, amelyeket a két expedíció: az övé és a Vitorlaé olyan nagy erőfeszítések és áldozatok árán elvihet az emberiségnek. Vagy az eredmények talán csak azért olyan keserűek, mert oly nagyot csalódott.

Erg Noor először gondolt most úgy a gyönyörű Földre, kedves bolygójára, mint az emberi lélek kimeríthetetlen gazdagságára, ez a lélek már kifinomult, tele van tudásszomjjal, és megszabadult a súlyos gondoktól, a természet vagy a primitív társadalom veszélyeitől. A korábbi szenvedések, kutatások, balsikerek, tévedések és csalódások megvoltak még most, a Gyűrű Korszakában is, de csak az alkotás, a művészet és az építészet magasabb síkján. A Föld csupán a tudás és az alkotó munka következtében szabadult meg az éhség, a túlnépesedés, a fertőző betegségek, a kártevő állatok szörnyűségeitől. Megszabadult az üzemanyag kimerülésének, a hasznos vegyi elemek hiányának, a korai halálnak és az emberi gyengeségnek veszélyétől. S azok az ismeret-morzsák, amelyeket most a Tantra magával visz, szintén benne lesznek a gondolkodásnak abban a hatalmas lavinájában, amely minden évtizedben újabb nagy lépést tesz előre a társadalom építése és a természet megismerése területén.

Erg Noor kinyitotta a Tantra útinaplóját tartalmazó páncélszekrényt, s elővette a dobozt, amelybe a fekete bolygó korongcsillaghajójáról hozott fémet rejtették. A ragyogó ékszínkép, nehéz fém súlyosan feküdt tenyerén. Erg Noor tudta, hogy sem a hazai bolygón és naprendszerbeli szomszédain, sem a legközelebbi

csillagokon nincs ilyen fém. Ez egy újabb, s bizonyára igen fontos közlés, amelyet a Zirda pusztulásáról szóló híren kívül továbbítanak a Földre és a Gyűrűnek...

A Vascillag nagyon közel van a Földhöz, a fekete bolygó meglátogatása egy különlegesen előkészített expedíció számára most, a Vitorlával és a Tantrával szerzett tapasztalat után már nem lesz olyan veszélyes, bármennyi fekete kereszt és medúza legyen is ott az örökös sötétségben. A spirális csillaghajót nem sikerült felnyitni. Ha lett volna idejük rá, hogy jól meggondolják, mit akarnak tenni, akkor rögtön megértették volna, hogy a hatalmas spirális cső a csillaghajó hajtóművének egy része.

Az expedíció vezetőjének emlékezetében újra megelevenedtek a legutolsó, végzetes nap eseményei, maga előtt látta Nisát, aki pajzsként vetette magát eléje, s tehetetlenül bukott fel a szörnyeteg közelében. Nem sokáig virágozott ifjú lény, amely egyesítette magában a Föld ókori asszonyainak hősi önfeláldozását és hűségét a modern kor nyílt és megfontolt bátorságával...

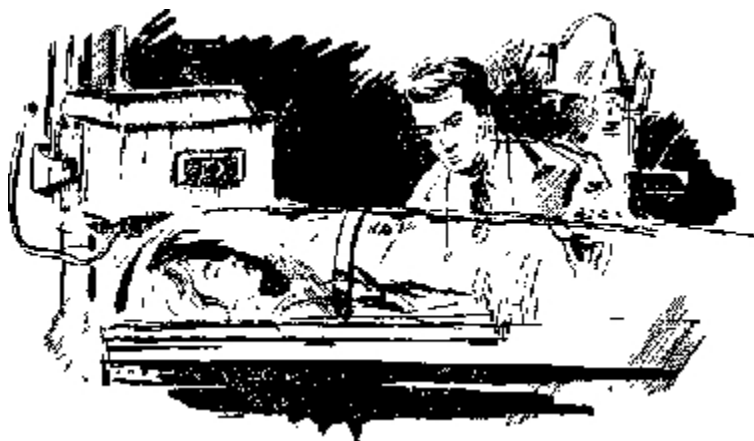
Poor Hiss jelent meg nesztelenül mögötte, hogy felváltsa a szolgálatban. Erg Noor kiment a könyvtár-laboratóriumba, de onnét nem ment tovább, a központi részhez, a hálófülkékhez vezető folyosóra, hanem kinyitotta a betegfülke nehéz ajtaját.

Földi napfényhez hasonló szétszórt fény ragyogott az orvosságokat és műszereket tartalmazó szilikoll szekrényeken, visszaverődött a röntgenkészülék, a mesterséges szív és a mesterséges tüdő fémalkatrészeiről. Az expedíció vezetője elhárította a mennyezetről a padlóig érő sűrű függönyt, s belépett a félhomályba. A holdfényszerű halvány világítás meleg színárnyalatot kapott a rózsaszínű szilikoll kristályban. A váratlan kollapszus esetére bekapcsolt két tiratron stimulátor alig hallhatóan kattogott, s nem engedte, hogy a beteg szíve megszűnjön dobogni. A bura belsejében ezüstös rózsaszín fényben mozdulatlanul kinyújtózva feküdt Nisa; olyan volt, mint aki nyugodt, boldog, mély álomba merült. Száz egészséges, tiszta és jó életű nemzedék finomította a legmagasabb művészi tökéletességig a leány hajlékony vonalú, erős testét, a hatalmas földi élet legszebb alkotását. Az emberek már régen tudták, hogy vízben gazdag bolygó határozta meg sorsukat. A víz táplálta a bőséges növényi életet, amely megteremtette az óriási szabad oxigénkészletet. Azután rohamosan fejlődött az állati élet, száz- meg százmillió éven át fokozatosan tökéletesedett, amíg meg nem jelent a gondolkozó lény: az ember. Az a gigantikus történelmi tapasztalat, amelyet a végtelen sok világ bolygórendszerein kialakult élet fejlődéséről összegyűjtöttek, tanúsította, hogy mennél nehezebb és hosszabb volt a kiválasztódás vak fejlődési útja, annál szebbé váltak a magasabb rendű gondolkozó lények formái, annál finomabban volt

kidolgozva a környező feltételekhez és az élet követelményeihez való alkalmazkodásuk célszerűsége, az a célszerűség, amely maga a szépség.

Minden létező spirális úton halad és fejlődik. Erg Noor szinte tapinthatóan maga elé képzelte ezt a hatalmas spirális utat, amelyet az emberek az élethez és a társadalomhoz való alkalmazkodásban megtettek. Most először értette meg szinte megrendítő világossággal, hogy mennél nehezebbek a szervezetnek mint biológiai gépnek az élet- és munkafeltételei, mennél nehezebb a társadalmi fejlődés útja, annál szorosabb a felfelé haladás spirálja, annál közelebb vannak egymáshoz a „kanyarulatok”, következésképpen tehát mennél lassabban megy végbe ez a folyamat, annál hasonlatosabbak lesznek egymáshoz a keletkező formák.

Nincs igaza tehát, amikor a kék napok csodálatos bolygóit hajszolja, és helytelenül tanította Nisát! Az új világokhoz nem azért kell elrepülniük, hogy holmi lakatlan, önmaguktól véletlenül kialakult bolygókat keressenek és fedezzenek fel, hanem azért, hogy tervszerűen, lépésről lépésre jusson el az emberiség a Galaxis minden ágához, győzelmesen haladjon rajta a tudásával és az élet szépségével... olyan szépséggel, mint amilyen Nisáé...

Erg Noort hirtelen mély bánat fogta el, féltérde ereszkedett Nisa szilikoll szarkofágja előtt. A leány lélegzetvétele nem volt hallható, szempillái lilás árnyékcsíkokat vetettek szorosra zárt szemhéjai alatt, kissé nyitott ajka mögül előragyogott fehér foga. A bal vállán, a könyökénél és a nyaktőnél halvány kék foltok látszottak: a gyilkos áramutések helyei.

— Látsz-e, emlékszel-e valamire álmodban? — kérdezgette Erg Noor gyötrelmesen feltámadó nagy fájdalmában, s érezte, hogy viasznál puhábbá válik akarata, légzése elszorul, s valami a torkát fojtogatja.

Az úrhajó vezetője úgy összeszorította egymásba font ujjait, hogy elkékültek; szeretne volna közölni gondolatait Niséval, szeretne volna, ha a lány meghallja hívását az életre, a boldogságra. A vörös fürtű leány azonban mozdulatlan maradt, mint rózsaszín márványból vésett szobor, amely a legfinomabb tökéletességgel ábrázolja az eleven modellt.

Luma Lasvy halkan belépett a betegszobába, s rögtön megérezte, hogy valaki van bent. Óvatosan hajtotta félre a függönyt, s ekkor megpillantotta a térden álló Erg Noort; mozdulatlan volt, mintha csak annak a sok millió férfinak emlékére állított szobor volna, akik hozzá hasonlóan szerelmesüket siratták. Az orvos nem először találta itt Erg Noort, s mély szánalom fogta el a vezető iránt. Erg Noor komoran fölállt. Luma hozzálépett, s izgatottan, suttogva mondta neki;

— Beszélnem kell önnel.

Erg Noor bólintott, s szemét összehúzva kiment az előszobába. Nem ült le a székre, amellyel Luma kínálta, hanem állva maradt és egy gomba formájú sugárázókészülék állványának támaszkodott. Luma Lasvy, aki nem nőtt valami nagyra, kiegyenesedett, hogy minél magasabbnak látszódjék, és így nagyobb tekintélye legyen az elkövetkező beszélgetésre. A vezető úgy nézett rá, hogy az orvos nem is tudott felkészülni erre a beszélgetésre.

— Amint tudja — kezdte az orvos bizonytalanul —, a modern ideggyógyászat behatolt a lélek tudatos és tudat alatti területem fellépő emóciók keletkezésének folyamatába. A tudat alatti enged a fékező gyógyszerek hatásának az agy ősi rekeszein keresztül, ezek szabályozzák a szervezet kémiai tevékenységét, ezen belül az idegrendszert és részben a legmagasabb idegtevékenységet.

Erg Noor felvonta szemöldökét. Luma Lasvy egyszerre úgy érezte, hogy nagyon hosszan beszélt, és fölösleges részletekbe bocsátkozik.

— Azt szeretném mondani, hogy az orvostudománynak már megvan az a lehetősége, hogy az agynak arra a területére hasson, amely a mélyre ható élményeket irányítja. Megtehetném...

Erg Noor szeméből látszott, hogy érti, amit az orvosnő mondani akar, s ez kifejezésre jutott futó mosolyában is.

— Az a szándéka, hogy befolyásolja szereknemet — mondta gyorsan —, s ezzel megkíméljen engem a szenvedéstől?

Az orvosnő lehajtotta fejét.

Erg Noor hálásan nyújtotta kezét az orvosnő felé, de tagadó-lag rázta fejét.

— Nem adom oda érzéseim gazdag birodalmát, bármennyire szenvedjek is tőlük. A szenvedés, ha nem haladja meg erőnket, megértésre vezet, a megértés pedig elvezet a szerelemhez, és itt a kör bezárul. Maga nagyon jó teremtés, Luma, de a kezelésre nincs szükségem.

S a vezető szokott határozott, gyors járásával eltűnt az ajtón túl.

Az elektromérnökök és mechanikusok ugyanolyan sietősen, mint a szerencsétlenség idején, tizenhárom év után most újra felállították a központi fülkében és a könyvtárban a földi adások televíziófon vevőkészülékeinek képernyőit. A csillaghajó abba az övezetbe ért, amelyben már lehetségessé vált, hogy fogják a Föld világhálózatának a légkör által szétszórt rádióhullámait.

Beszéd, hangok, a kedves bolygó színei és formái felbátorították, felrázták az űrhajósokat, de egyúttal türelmetlenné is tették őket, a hosszú nyúló űrhajózás egyre elviselhetetlenebb lett számukra.

A csillaghajó a távoli űrhajózások megszokott hullámhosszán hívta az 57. mesterséges holdat, s minden órában várta, hogy a Földet és a kozmoszt összekapcsoló hatalmas adóállomása válaszol nekik. A csillaghajó hívása végre elérte a Földet.

Mindenki ébren volt, senki el nem mozdult a vevőkészülékektől. Tizenhárom földi és kilenc a sebességtől függő éves távollét után visszatérhetnek az életbe, hazájukba! Csillapíthatatlan mohósággal vártak minden földi hírt, megvitatták a világhálózat útján az összes fontos kérdéseket, amelyeket — mint mindenkor — bárki feltehetett.

Így fogták el véletlenül Heb Úr talajkutató tudós javaslatát, amely hathetes vitát keltett náluk, és igen bonyolult számításokra készítette őket.

„Vitassák meg Heb Úr javaslatát! — zengett a Föld hangja. — Mindenki, aki ezen a területen dolgozott, és elgondolásai vannak, mindenki, akinek gondolatai egyeznek a javaslattal, vagy aki ellenkező következtetésekre jutott, mondja el a véleményét!” Mekkora öröm volt az űrhajósok számára a széles körű vitára való felhívásnak ez a szokásos módja. Heb Úr a Csillaghajózási Tanács elé terjesztette azt a javaslatát, hogy tanulmányozzák rendszeresen az elérhető kék és zöld csillagok bolygóit. A tudós véleménye szerint ezek hatalmas sugárerejű különleges világok, amelyek kémiaiilag serkenthetik a földi viszonyok között inerciás ásványi vegyületeket arra, hogy harcoljanak az entrópia ellen, vagyis életre lehet hívni őket. A gázoknál nehezebb ásványokból keletkezett különleges életformák aktívvá válnak a magas hőmérsékleteken és a legmagasabb színképosztályokhoz tartozó csillagok rendkívül erős sugárzásában. Heb Úr úgy vélte, hogy a Sirius-expedíció balsikere, ugyanis ott az életnek semmiféle nyomát nem fedezték fel, egészen törvényszerű, minthogy ez a gyorsan forgó csillag kettős, és nincs erős mágneses mezeje. Senki nem szállt vitába Heb Úrral, hogy a kettős csillagokat nem lehet úgy tekinteni, mint a kozmosz bolygórendszereinek alkotóit, de a javaslat lényege erős ellenkezést keltett a Tantra személyzetében.

Az expedíció asztronómusai Erg Noor vezetésével elkészítettek egy közleményt, amelyet úgy küldtek el a Földre, mint olyan emberek

véleményét, akik először látták a Vegát a Vitorla által készített filmen.

S a Föld lakói lelkesedve és boldogan hallgatták azt a hangot, amely a közeledő csillaghajóról szólt hozzájuk.

A Tantra állást foglalt az ellen, hogy expedíciót küldjenek ki Heb Úr tételei alapján. A kék csillagok valóban olyan óriási energiamennyiséget küldenek ki bolygók egy felületegységére, hogy az elegendő a nehéz vegyületekből kialakuló élet számára. De minden élő szervezet egyben szűrője és gátja is annak az energiának, amely a termodinamika vagy az entrópia második törvényével szembeszáll a szerkezet megteremtése, az egyszerű ásványi és gázmolekulák nagy bonyolítása útján. Az ilyen bonyolítás csak rendkívül hosszú történelmi fejlődési folyamatban alakulhat ki, ennél fogva tehát csak akkor, ha a fizikai feltételek hosszabb időn át állandóak. Éppen a magas hőmérsékletű csillagok bolygóin nem beszélhetünk a feltételek állandóságáról, mert ezek a csillagok igen gyorsan elpusztítják a bonyolult vegyületeket, igen erős sugárzásuk kitöréseiben és forgószeleiben. Nincs itt semmi, ami tartósan létezne, de ilyen nem is lehet, bár az ásványok a legállandóbb kristályszerkezetet veszik fel, amelynek jellemzője a kockás atomrács.

A Tantra véleménye szerint Heb Úr is elköveti azt a hibát, amelybe már a régi csillagászok is beleestek, mert nem értették meg a bolygók fejlődésének dinamikáját; Heb Úr is egyoldalúan ítél. Minden bolygó elveszíti könnyű anyagait, amelyek a térbe jutnak és szétszóródnak. Különösen nagyarányú a könnyű elemek elvesztése a kék napok okozta erős felhevülésben és sugárnyomásban.

A Tantra példákat sorolt fel, és következtetéseit azzal az állítással zárta, hogy a kék csillagok bolygóinak „elnehezedési” folyamata nem teszi lehetővé az életformák kialakulását.

Az 57. mesterséges hold a csillaghajó tudósainak ellenvetéseit egyenesen a Tanács obszervatóriumához továbbította.

S végre elérkezett az a pillanat, amelyet Ingrid Ditra és Kay Ber éppen olyan mohó türelmetlenséggel várt, mint kivétel nélkül az expedíció minden tagja. A Tantra csökkenteni kezdte fényközeli sebességű száguldását, elhaladt a Naprendszer jégövezete mellett, és a Tritonon levő csillaghajó-állomáshoz közeledett. Ekkora sebességre nem volt már szükség, innét, a Neptunus holdjától a 900 millió kilométer óránkénti sebességgel haladó Tantra alig öt óra alatt is elérhette volna a Földet. De a csillaghajó felgyorsítása annyi időt követelt volna, hogy a Tritonról elinduló hajó elkerülte volna a Napot, és óriási távolságra távolodott volna el tőle.

Hogy ne pazarolják a drága anamezont, s hogy ne terheljék a hajókat súlyos berendezéssel, a rendszeren belül ion-plane-táris gépeken közlekedtek. Ezeknek sebessége nem haladta meg az óránkénti 800 000 kilométert a belső bolygók eléréséhez, és az

óránkénti két és félmillió kilométert a legtávolabbi külső bolygók eléréséhez. A Neptunustól a Földre az út rendszerint két és fél, három hónapig tartott.

A Triton igen nagy hold, amely méreteit tekintve alig marad el a Jupiter harmadik és negyedik holdja, az óriási Ganymedes és a Caüisto mögött, valamint a Mercur bolygó mögött. Ezért vékony atmoszférája volt, amely főként nitrogénből és széndioxidból állt.

Erg Noor a csillaghajóval a Triton sarkvidékén a megadott helyen szállt le, távol az állomásépületek széles kupoláitól. A fennsík lejtőjén, egy szakadék táján, amely alatt föld alatti helyiségek voltak, az egészségügyi zárlat céljait szolgáló szanatórium épületének üvegfalai csillogtak. Az űrhajósoknak öt hetet kellett eltölteniök itt, minden más embertől teljesen elszigetelve. Ez alatt az idő alatt tapasztalt orvosok vizsgálták meg az űrhajósok testét, amelyben valami újfajta fertőzés telepedhetett meg. A veszély túlságosan nagy volt, semhogy lebecsülhették volna. Éppen ezért mindenkinek, aki más — akár lakatlan — bolygóra is leszállt, feltétlenül át kellett esnie ezen az eljáráson, bármilyen sokáig volt is a csillaghajón. Magát a hajót is megvizsgálták a szanatórium tudósai, mielőtt az állomás engedélyt adott volna, hogy továbbrepüljön a Földre. Azoknak a bolygóknak esetében, amelyeket az emberiség már régen birtokba vett, az egészségügyi zárlatot a bolygók állomásain a felszállás előtt kellett letölteni; ilyenek voltak a Venus, a Mars és néhány aszteroid.

Az űrhajósok a szanatóriumi tartózkodást sokkal könnyebben elviselték, mint a csillaghajón való életet. Laboratóriumok álltak rendelkezésükre, szórakozási lehetőségek — hangversenytermek, villamosságból, zenéből, vízből és hullámrezgésekből kombinált fürdők, könnyű védőruhában végzett napi séta a hegyekben és a szanatórium környékén. És végül a kapcsolat a drága bolygóval, a Földdel! Bár ez nem is volt mindig rendszeres, de csak öt órára volt szükség ahhoz, hogy híradásuk innét elérje a Földet!

Nisa szilikoll szarkofágját a legnagyobb óvatossággal átszállították a szanatóriumba. Erg Noor és Eon Thai, a biológus, hagyta el a Tantrát utolsónak. Még a nehezekekkel felszerelve is könnyedén lépkedtek; a nehezekeket azért vették fel, nehogy hirtelen felugorjanak e kicsiny hold csekély vonzereje miatt.

Kialudtak a leszállóter körül égő reflektorok. A Triton átkerült a Neptunusnak arra az oldalára, amelyet a Nap megvilágított. Bármilyen homályos volt is ez a szürkés fény, amelyet a Neptunus visszavert, a hatalmas bolygónak óriási tükre szétszórta a fényt, s a mellékbolygón olyan világos alkonyatot okozott, amely erősen hasonlított a Föld magasabban fekvő szélességi köreinek tavaszi alkonyataihoz; a bolygó alig 350000 kilométerre volt a Tritontól. A Triton körülrepülte a Neptunust a saját bolygója forgási irányával ellenkezően, keletről

nyugat felé; ez csaknem hat földi napig tartott, s „nappalai” körülbelül hetven órák voltak. A Neptunus ezalatt négyszer fordult meg a saját tengelye körül, s holdjának árnyéka észrevehetően futott át a homályos korongon.

Az expedíció vezetője és a biológus csaknem egyszerre vett észre egy kis hajót, amely a fennsík szélétől távol helyezkedett el. Nem csillaghajó volt ez, nem volt feldomborodó hátrésze, sem magas egyensúlyozó taraja. Az igen hegyes orr és a keskeny test után ítélve a hajónak planetáris gépnek kellett lennie, de ezektől a hajóktól, amelyeknek körvonalait az űrhajósok jól ismerték, abban különbözött, hogy a tatján vastag gyűrű volt, felül pedig egy hosszú, orsószerű kis építmény volt látható.

— Rajtunk kívül még egy hajó van itt egészségügyi zárlat alatt? — kérdezte, de félig állította is Eon. — A Tanács megváltoztatta volna eddigi gyakorlatát?

— Azt, hogy nem küld újabb csillagexpedíciót addig, amíg a korábbiak vissza nem tértek? — kérdezte vissza Erg Noor. — Valóban, mi megtartottuk határidőnket, de az a közlés, amelyet a Zirdáról kellett volna elküldenünk a Földre, két évet késett.

— Ez talán expedíció a Neptunusra — találgatta a biológus.

Két kilométert tettek meg gyalog a szanatóriumig, aztán felmentek egy széles teraszra, amely vörös bazalttal volt díszítve. A fekete égen valamennyi más csillagnál fényesebben ragyogott a Nap egészen kicsi korongja, amelyet innen, a forgó hold sarkvidékéről jól lehetett látni. A kegyetlen, 170 fokos hideg áthatolt a melegítő védőruhán is, olyan metsző volt, akár a Földön a sarkvidéki szél megszokott hidege. Megfagyott ammóniák és széndioxid szállodgált nagy hópelyhekben lassan lefelé a mozdulatlan légkörben, s az egész környéknek a nyugodt földi havazás békés hangulatát adta.

Erg Noor és Eon Thai szinte hipnotizáltán nézte a hópelyhek hullását; hasonlítottak azokhoz a távoli őseikhez, akik mérsékelt szélességi körök alatt éltek, és akiknek a hóhullás a földművelő munka végét jelentette. Ez a szokatlan hó az ő számukra szintén a munka végét, az utazás befejezését jelezte.

A biológus — mintha csak tudat alatti érzéseinek engedelmeskednék — kezét nyújtotta az expedíció vezetője felé.

— Kalandjaink véget értek, épségben megvagyunk, s ezt önnek köszönhetjük. Erg Noor erélyes mozdulattal háritotta el.

— Valamennyien épségben megvagyunk? S én kinek köszönhetem, hogy nem történt bajom? Eon Thai nem jött zavarba.

— Szilárd meggyőződés, hogy Nisa életét megmentik! Az itteni orvosok rögtön meg akarják kezdeni gyógyítását. Magától Grim Sártól, a bénulásos megbetegedések laboratóriumának vezetőjétől kaptak útmutatást a kezeléshez.

— Már tudják, miféle betegség ez?

— Még nem. Az azonban világos, hogy Nisát egy áramfajta ütötte meg, amely megváltoztatja a különálló rendszerek idegközpontjainak kémiai működését. Ha megállapítják, hogyan lehet megszüntetni ezt az érthetetlenül tartós hatást, akkor meg is gyógyítják a leányt. De hiszen feltártuk mi már a lelki eredetű makacs bénulások mechanizmusát is, pedig azokat évszázadokon át gyógyíthatatlannak hitték. Itt is valami hasonlóról lehet szó, de ezt a betegséget külső ok idézi elő. Ha majd megvizsgálják az én foglyaimat — egészen mindegy, életben vannak-e még vagy nincsenek —, akkor majd az én kezem is használható lesz újra.

Erg Noor elszégyellte magát, s arca elkomorodott. Csak a saját bánatát érezte, s elfeledkezett róla, mennyit tett érte a biológus. Megengedhetetlen udvariatlanság egy felnőtt embertől. Megszorította a biológus kezét, s a két tudós ebben a hagyományos, férfias kézszorításban kifejezte egymás iránti kölcsönös szimpátiáját.

— Ügy gondolja, hogy a fekete medúzák és a kereszt alakú rémgyilkoló eszközei egyformák? — kérdezte Erg Noor.

— Nem kételkedem benne. A kezemmel kezeskedem érte... — a biológus nem vette észre, hogy véletlenül szójátékot mondott. — Az elektromos energia felhalmozása és megváltoztatása kifejezésre juttatta a fekete lényeknek — a villamosságban oly gazdag bolygó lakóinak — közös alkalmazkodását az ottani élethez. Nyilvánvaló ragadozók ezek, csak még zsákmányukat nem ismerjük.

— De emlékszik, hogy mi történt velünk mindnyájunkkal, amikor Nisa...?

— Ez más dolog. Nagyon sokat gondolkoztam ezen. A félelmetes kereszt feltűnésekor óriási erejű infrahang szólalt meg, amely megtörte tudatunkat. Abban a fekete világban a hangok is feketék, nem hallhatók. Az infrahang elnyomja a tudatot, s a rém ezután bizonyos fajta hipnózist alkalmaz, erősebbet, mint amilyet a mi — azóta kihalt — óriáskígyóink, például az anakonda, használtak. Ez volt az, amely csaknem megölt bennünket, ha nem lett volna ott Nisa.

Az expedíció vezetője a távoli Napra nézett, amelynek fénye most a Földre ragyogott. A Nap — az ember örök reménysége, már attól a történelem előtti időtől kezdve, hogy a kegyetlen természet ölen vegetált — megtestesíti az értelem ragyogó erejét, amely elkergeti a homályt és az éjszaka rémeit. S a reménység boldog szikrája vált kísérőjévé vándorlása további útján.

A Triton-állomás vezetője eljött a szanatóriumba Erg Noorért.

A Föld hívta az expedíció vezetőjét, és az a tény, hogy az állomás vezetője megjelent az egészségügyi zárlat tilos helyiségeiben, az elszigetelés befejezését jelentette, s azt a lehetőséget, hogy befejezhetik a Tantra tizenhárom éves útját. Az expedíció vezetője

nemsokára visszajött, s még jobban gondolataiba merült, mint máskor.

— Még ma felszállunk. Arra kértek engem, hogy az Amat planetáris gépről hat embert vigyünk magunkkal; a gépet itt hagyják, hogy új érclelőhelyeket vegyen birtokba a Plútón. Az expedíció tagjait és az általuk a Plútón gyűjtött anyagokat magunkkal visszük.

Az a hat ember, akiről szó volt, megváltoztatta a planetáris repülőgép szokásos berendezését, s határtalanul merész hőstettet hajtott végre. Lemerültek a poklok fenekére, a Plútó sűrű neonmetán atmoszférájába. Repültek az ammóniák hóiharokban, minden pillanatban attól kellett tartaniok, hogy a sötétben beleütköznek valami jégtömb óriási tűszilánkjaiba, amelyek oly kemények voltak, akár az acél, s összetörik magukat. Sikerült megtalálniuk azt a helyet, ahol csupasz hegyek emelkedtek. Megoldották végre a Plútó rejtélyét; ez a bolygó nem tartozik a mi Naprendszerünkhöz. A naprendszer akkor ragadta magához, amikor a Nap áthaladt a Tejúton. Ez magyarázza meg, hogy a Plútó sűrűsége sokkal nagyobb, mint a többi távoli bolygóé. A kutatók különös ásványokat fedeztek fel ebben az egészen idegen világban. De még ennél is fontosabb volt az, hogy az egyik hegyháton szinte teljesen lerombolt építmények nyomait találták, amelyek arról tanúskodtak, hogy itt elképzelhetetlenül régen már civilizáció alakult ki. A kutatók által összegyűjtött adatokat természetesen még ellenőrizni kell. Az építőanyagok ésszerű feldolgozásához még bizonyítékokra van szükség... De mégis megragadó hőstett volt ez. Büszke vagyok rá, hogy csillaghajónk viheti e hősöket a Földre, s égek a vágytól, hogy meghallhassam elbeszéléseiket. Egészségügyi zárlatuk pár nappal ezelőtt befejeződött... — Erg Noor elhallgatott, a hosszú beszéd kifárasztotta.

— De hiszen itt erős ellentmondás van! — kiáltott fel Poor Hiss.

— Az ellentmondás az igazság szülőanyja! — válaszolta nyugodtan Erg Noor az asztronómusnak, a régi közmondást idézve. — De itt az ideje, hogy előkészítsük a Tantrát!

A sok vihart látott csillaghajó könnyedén szakadt el a Tritontól, s indult meg száguldva, óriási ívben, amely merőleges volt a Nappálya síkjára. Egyenes úton nem mehettek a Földre: minden hajó elpusztult volna a meteoritok és az aszteroidok, a Phaeton, e szétvert bolygó maradványainak széles övezetében; ez a bolygó valamikor a Mars és a Jupiter között volt, de a Naprendszer óriásának vonzása kettészakította.

Erg Noor meggyorsította a hajó sebességét. Eszeágában sem volt, hogy a hősöket a megszabott hetvenkét nap alatt vigye el a Földre, hanem úgy döntött, hogy kihasználja a csillaghajó kolosszális erejét, s az anamezonnal nagyon takarékoskodva, ötven óra alatt jut el a Földre.

A Földről érkező adások áttörték a teret a csillaghajóhoz; a bolygó

köszöntötte azt a győzelmet, amelyet a csillaghajó utasai a Vascsillag sötétségével és a Plútó jeges homályával szemben arattak. A zeneszerzők románcokat és szimfóniákat komponáltak a Tantra és az Amat tiszteletére.

A világűrben harsogtak az ünnepi, diadalmas dallamok. A Marson, a Venuson és az aszteroidokon levő állomások egymás után hívták a hajót, s ünnepi akkordjaik belevegyültek a hősök iránti tisztelet közös kórusába.

— Tantra, Tantra — szólalt meg végre a hang a Tanács őrhelyéről —, szabad a leszállás az El Homrán!

A központi világűr-kikötő Észak-Afrikában egy pusztaság helyén épült, s a csillaghajó most feléje szállt a Föld atmoszféra-ián át, amelyet átjárt a napfény.

VII. fejezet

KÉK F-MOLL SZIMFÓNIA

Délre, a tengerre néző széles veranda falait átlátszó műanyag lemezek alkották. A mennyezetről áradó sápadt, tompa fény nem versenyzett a ragyogó Holddal, csupán kiegészítette a holdfényt, s enyhítette az árnyékok nyers feketeségét. A tengeri expedíciónak úgyszólván minden tagja összegyűlt a verandán. Csupán a legfiatalabbak gondoltak ki valami játékot a holdfényes tengeren. Eljött Kart Szan, a festőművész is, s magával hozta gyönyörű modelljét. Frit Don, az expedíció vezetője megrázta hosszú, aranszőke haját, s elmondotta, hogy milyen kutatást végeztek a Miiko felfedezte lóval kapcsolatban. Amikor meghatározták a szobor anyagát, hogy megállapíthassák a fölemelendő súlyt, váratlan eredményre jutottak. A felső réteg valami különleges öntvény volt, alatta pedig színaranyra bukkantak. Ha a lovat öntéssel készítették, akkor az egész szobor súlya kitesz vagy négyszáz tonnát, még akkor is, ha figyelembe veszik az általa kiszorított víz súlyát. Az ilyen óriás felszínre hozatalára különlegesen felszerelt, nagy hajókat kértek.

Mivel magyarázható ennek az értékes fémnek ilyen esztelen felhasználása? Erre a kérdésre az expedíció egyik régi munkatársa emlékeztette a jelenlevőket egy, a régi történeti levéltárakban még ma is megtalálható legendára, amely egy egész ország aranykészetének eltűnéséről szól. Valamikor régen az arany a munka egyenértéke volt. Gonosz, a népeket kiszipolyozó uralkodók bukásuk előtt más országba menekültek. Azokban az időkben még különféle akadályok gátolták az egyes népek egymás közötti forgalmát, s ezeket az akadályokat határnak nevezték. A menekülő uralkodó összeszedett minden aranyat, szobrot öntetett belőle, és ezt az ország fővárosának legforgalmasabb terén állíttatta fel. Az aranyat senki sem találta meg. A történész kifejezte azt a feltevését, hogy azokban az időkben senki nem is gondolt arra, mi rejlik az olcsó öntvény felső rétege alatt.

Az elbeszélés élénk fogadtatásra talált. Az óriási arany mennyiség megtalálása nagyszerű ajándék volt az emberiség számára. Bár a nehéz sárga fém már régóta nem volt az érték szimbóluma, változatlanul nagy szükség volt rá az elektromos készülékek, gyógyszerek, különösképpen az anamezon előállításánál.

A veranda külső részén, a sarokban szoros kör alakult ki; Veda Kong, Dar Veter, a festőművész, Csara Nandi és Evda Nal volt ebben a társaságban. Ren Boz is félénken leült melléjük, miután sokáig hiába kereste Mven Maszt, aki eltűnt valahová.

— Igaza volt, amikor azt állította, hogy a művész, helyesebben a

művészet általában, mindenkor és elkerülhetetlenül elmarad a tudomány és a technika rendkívül gyors fejlődése mögött — mondotta Dar Veter.

— Nem jól értett engem — ellenkezett Kart Szán. — A művészet már kijavította hibáját, s megértette, mi az emberiség iránti kötelessége. Ma már nem alkot többé nyomasztóan monumentális formákat, nem ábrázolja a ragyogást és a nagyságot, amely valójában nem létezik, hiszen ez külsőség. A művészet igen fontos kötelességévé vált, hogy kifejezze az ember emocionális életét. Csak a művészet képes arra, hogy az emberi lelket a legbonyolultabb benyomások felfogására hangulatilag előkészítse. Ki ne tudná, milyen varázslatosán könnyű megértenünk azt, amit előzetes hangulatkeltéssel: zenével, színekkel, formával adunk? S hogyan zárkózik be az emberi lélek, ha durván és kényszerrel törünk be hozzá. Önök, történészek, mindenkinél jobban tudják, mit szenvedett az emberiség abban a harcban, amelyet a lelkivilág emocionális részének fejlesztéséért és neveléséért vívott.

— Valamikor a távoli múltban volt olyan időszak, amikor a művészet elvont formákra törekedett — jegyezte meg Veda Kong.

— A művészet absztrakciókra törekedett, hogy utánozza az értelmet, amely minden mással szemben elsőbbségre tett szert. De a művészetet nem lehet elvontan kifejezni, ezalól csupán a zene kivétel, amely különleges helyet foglal el, s a maga módján szintén teljesen konkrét. Helytelen út volt ez.

— Milyen utat tart tehát helyesnek?

— A művészet az én véleményem szerint visszatükröződése az emberek érzelmeiben a világon folyó harcnak és nyugalanságnak; néha az élet illusztrálása, de csak az általános célszerűség ellenőrzése alatt. Ez a célszerűség az a szépség, amely nélkül nem látom a boldogságot és az élet értelmét. Másképp a művészet könnyen szeszélyes ötletekké válik, különösképpen akkor, ha a művész nem ismeri eléggé az életet és a történelmet...

— Mindig az volt a vágyam, hogy a művészet útja a világ legyőzése és megváltoztatása, ne pedig egyszerű érzékeltetése legyen — szólt közbe Dar Veter.

— Egyetértek! — kiáltott fel Kart Szán. — Csupán az a kikötésem, hogy ne csak a külső világot, hanem elsősorban az ember érzelmeinek belső világát is alakítsa át. Ennek nevelése... valamennyi ellentmondás megértése mellett...

Evda Nal Dar Veter karjára tette erős és meleg kezét.

— Melyik álmáról mondott le ma?

— Nagyon nagy álomról...

— Mi valamennyien, akik láttuk a régmúlt idők tömegművészetének alkotásait — folytatta beszédét a festőművész —,

a filmeket s a színpadi előadásokról készült hangszalagokat, a festőművészeti kiállítások filmjeit, tudjuk, milyen csodálatosan finomak, szépek, minden fölösleges sallangtól mentesek a mai előadásaink, táncaink, festményeink... A hanyatlás koráról nem is óhajtok beszélni.

— Okos, csak sokat beszél — suttozta Veda Kong.

— A művész nehezen fejezi ki szavakkal vagy képletekkel azokat a nagyon bonyolult jelenségeket, amelyeket környezetében lát, belőle kiválaszt — szólt közbe Csara Nandi, s Evda Nal helyeslően bólintott.

— Én pedig a következő utat szeretném járni — folytatta Kart Szan —, szeretném összegyűjteni és egyetlen alakban egyesíteni azokat a tiszta magvakat, amelyek az egyes emberek őszinte érzelmeiben, a formákban, a színekben vannak szerteszórva. A mai emberiség az ősi fajok keveredéséből alakult ki, és én szeretném a szépség magasrendű kifejezésével föltámasztani valamennyi ősi faj régi vonásait, így a „Gondvana lánya” eggyéolvadás a természettel, tudat alatti ismerete a dolgok és a jelenségek kapcsolatának, amelyet még teljesen átszőnek az érzésekből és az érzékeletekből fakadó ösztönök.

— A „Thetisz — a Földközi-tenger lánya” című alkotás az erősen kifejtett, a bátor, nagy és végtelen sokféleségű érzéseket fejezi ki, itt már más fokon látjuk a természettel való egybeolvadást, az emóciók, nem pedig az ösztönök útján. Erosz ereje — én így képzelem. A Földközi-tenger régi kultúráiban — a krétaiak, az etruszkok, a hellének, a protoindiaiak között — kialakult annak az embernek az alakja, aki egyedül volt képes, hogy megteremtse ezt a matriarchálisból kifejlődött kultúrát. Milyen nagy szerencsém volt, amikor rátaláltam Csarára: benne véletlenül egyesülnek az antik görögök, krétaiak és a közép-indiai későbbi népek vonásai.

Veda mosolyogva állapította meg önmagában, hogy föltevése helyes volt, Dar Veter pedig odasúgta neki, hogy a művész aligha találhatott volna jobb modellt.

— Ha sikerül megalkotnom a „Földközi-tenger lányát”, akkor elkerülhetetlenül meg kell festenem elgondolásom harmadik részét: az aranyhajú vagy a világosszőke északi nőt, akinek nyugodt és mély a szeme, magas az alakja, egy kicsit lassú a mozgása, állhatatosan szemléli a világot, hasonlít a régi orosz, skandináv vagy angol nőre. Csak ezután láthatok hozzá a szintézishez, a mai nő alakjának ábrázolásához, amelyben benne lesz mindaz, ami az előbbi három őspanyában a legjobb volt.

— Miért csak a nőre, nem pedig a férfira gondol? — titokzatosan mosolyogva kérdezte Veda.

— Kell-e magyaráznom, hogy a szép mindig tökéletesebb a nőben, és mindig finomabb is a fiziológia törvényei szerint... — komorodott

el a festő.

— Amikor majd a harmadik képét festi, nézze meg egy kicsit jobban Veda Kongót — szólalt meg Evda Nal —, aligha... A festő gyorsan felállt.

— Azt hiszi, hogy nem látom! De küzdök magammal, nehogy ez az alak már most megragadjon, amikor még tele vagyok a másikkal. De Veda...

— A zenéről álmodik — mondta Veda elvörösödve. — Sajnálom, hogy itt napzongora van, amely éjszaka nem szólal meg!

— Olyan hangszer, amely a napfénnel működő félvezetőkre épül? — kérdezte Ren Boz, s áthajolt a szék karfáján. — Mert ebben az esetben bekapcsolhatom a vevőkészülék áramába.

— Sokáig tartana? — kérdezte örömmel Veda.

— Körülbelül egy órai munka.

— Akkor ne tegye. Egy óra múlva megkezdődik a hírek közvetítése a világhálózatban. Nagyon belemerültünk a munkába, s már két este senki sem kapcsolta be a vevőkészüléket.

— Akkor énekeljen, Veda — kérte Dar Veter. — Kart Szánnak van egy nagyon régi hangszere, amelynek húrjai még a hűbéri társadalom sötét századaiból valók.

— Gitár — segített neki Csara Nandi.

— Ki fog kísérni?... Megpróbálom, hátha magam is tudok rajta játszani.

— Majd én játszom! — s Csara máris felállt, hogy elfusson a gitárért a stúdióba.

— Fussunk együtt! — javasolta Frit Don.

Csara szilajon hátravetette fekete fürtjeit. Sherlis elfordított egy fogantyút, a veranda oldalfala szétnyílt, s feltárta a kilátást a part mentén, egészen az öböl keleti szögletéig. Frit Don hatalmas ugrásokkal rohant. Csara fejét hátravetve futott. A leány nemsokára elmaradt, de a stúdióhoz már mind a ketten egyszerre érkeztek, eltűntek a világítás nélküli sötét bejáratban, s egy másodperc múlva már újra rohantak visszafelé a tenger partján, a holdfényben, makacs, gyors futással. Frit Don érte el elsőnek a verandát, de Csara beugrott a nyitott oldalsó ajtószárnyon, és máris bent volt a szobában. Veda lelkes csodálattal tapsolt neki:

— Hiszen Frit Don megnyerte a tavaszi tíztusa-versenyt!

— Csara Nandi pedig táncfőiskolát végzett: elvégezte a főiskola mindkét tagozatát, az ókori és a mai táncokét egyaránt — szólt közbe Kart Szán.

— Veda meg én szintén tanultunk táncolni, de csak alsó fokon — sóhajtott Evda Nal.

— Az alsó fokot most már mindenki elvégzi — ingerkedett a művész.

Csara lassan végigpengette a gitár húrjait, fölemelte kemény kis állat. Magas hangjában bánat és vágyódás csendült fel. Új dalt énekelt, amely a déli övezetből csak éppen a legutóbbi időkben érkezett, egy dalt a meg nem valósuló álmóról. Az énekbe belevegyült Veda mély hangja, s ő vitte a vágymotívum szólamát, amelyet kiszínezett Csara lassan elhaló éneke. A kettős csodálatos volt, a két énekesnő annyira ellentéte volt egymásnak, és mégis annyira kiegészítette egymást. Dar Veter az egyikről a másikra nézett, de nem tudta eldönteni, melyik énekel szebben, Veda, aki a vevőkészülék asztalára könyökölve állt, feje meghajolt a Hold fényében ezüstösen csillogó szőke hajának terhe alatt, vagy pedig Csara, aki előre hajolt, a gitárt meztelen kerek térdére támasztotta, s napbarnított arcából élesfehéren csillantak ki a fogai, s tisztán látszott kékes szeme fehérje.

A dal elnémult. Csara bizonytalanul végigfuttatta ujjait a húrokon. Dar Veter összeszorította a fogát. Most ugyanaz a dal csendült fel, amely valamikor oly távol vitte őt Vedától, de ez a dal most gyötrő volt Veda számára is.

Szaggatottan zengtek a húrok, az egyik akkord kergette a másikat, hogy aztán erőtlenül elhaljon, mielőtt egybefolyna vele. A dallamban olyan volt a ritmus, mint amikor a hullámok nekicsapódnak a partnak, aztán egy pillanat alatt megtörnek a szirteken, s egymást követve hullanak vissza a végtelenül mély fekete tengerbe. Csara nem sejtett semmit, csengő hangjában a szerelemről szóló szavak támadtak életre, arról a szerelemről, amely csillagról csillagra repül a jeges tér végtelenjében, s szeretné megtudni, megérezni, hol van a szeretett férfi... Az a férfi, aki elindult a világűrbe, hogy hősi bátorsággal kutasson, s már nem tér vissza! De ha már nem tér vissza, legalább egyetlen pillanatra tudhatná szerelmese, hol van ő, mi történik vele, hogy segíthessen neki könyörgő, szerelmes gondolatával, üdvözlétével!

Veda hallgatott. Csara megérezte, hogy itt valami nincs rendjén, félbeszakította énekét, felugrott, odaadta a gitárt a festőnek, majd odalépett a mozdulatlanul álló szőke hajú nőhöz, s büntudatosan lehajtotta fejét.

Veda elmosolyodott.

— Táncoljon nekem, Csara!

Csara engedelmesen bólintott, de Frit Don közbeszólt:

— Várjunk a táncsal, kezdődik az adás!

A ház tetején teleszkopikus cső nyúlt a magasba, két, egymást keresztező fénycsíkot tartott, amelyen az építményt bekoronázó kör, ezen pedig nyolc félgömb volt. A szobát erős zúgás töltötte be.

Az adás azzal kezdődött, hogy bemutatták az északi lakóövezet egyik új, spirálépítésű városát. A városépítők között két építészeti irány alakult ki. Az egyik a gúlaszerű, a másik a spirális városépítés

híve volt. A városokat az erre különösen alkalmas helyeken építették, ahol összpontosult az automata gyárak munkája; a gyárövezetek rétek és ligetek gyűrűivel váltakoztak, körbefogták a várost, amely feltétlenül valamely tenger vagy nagy tó partján épült.

A városok magaslatokon épültek, mert az épületeket lépcsőzetesen építették fel, nem volt egyetlenegy sem, amelynek a homlokzatát ne érte volna teljesen a napfény, a szél, s amely ne állt volna nyitva az ég és a csillagok felé. Az épületek belső oldalán voltak a géptermekek, a raktárhelyiségek, az elosztók, a műhelyek és a konyhák, amelyek olykor mélyen a föld alá kerültek. A gúlaszerűen épített városok hívei a módszer előnyének azt tartották, hogy az épületek viszonylag nem nagyon magasak, ezzel szemben igen nagy a befogadó képességük, a spirális építés hívei pedig több mint egy kilométer magasságú épületeket emeltek. A tengeri expedíció tagjai előtt most egy meredek spirális emelkedett, amelynek műanyagból készült falai opálosan ragyogtak a napfényben. A spirális olvasztott kőtömbökből készült vázainak porcelán bordazata és fényezett fém tartóoszlopai voltak. A spirálisnak minden fordulata fokozatosan emelkedett, kívülről a középpont felé haladva. Az épülettömböket mély, függőleges falmélyedések választották el. Fent, szédítő magasságban könnyű függőhidak, erkélyek és függőkertek voltak láthatók. Csillogó merőleges síkok gyámpilléreként ereszkedtek az alapig, ahol ezernyi árkád között széles lépcsők épültek. Ezek a lépcsők a teraszos parkhoz vezettek, amely sugárszerűen terült szét a sűrű ligetek első övezete felé. Az utcák szintén spirálisan kanyarogtak, s vagy a város külső kerületének vonalát követték, vagy pedig a kristálytetők alatt, belül haladtak csigavonalban fölfelé. Ezeken az utcákon semmiféle jármű nem volt látható, az örökmozgású szállítószalagok hosszirányú mélyedésekben helyezkedtek el.

Élénk, nevető és komoly emberek siettek az utcákon, sétálgattak az árkádok alatt, csoportosultak ezernyi eldugott helyen: oszlopsorok között, a lépcsők pihenőin, a kiszögellő tetők függőkertjeiben...

A hatalmas város nem látszott sokáig; megkezdődött a szóbeliadás.

— Folytatjuk annak a tervnek megvitatását, amelyet az

Irányított Sugárzás Akadémiája terjesztett elő — szólalt meg a képernyőn megjelenő bemondó —, s amely a lineáris ábécécek elektronikus hangszalaggal való felváltásáról szól. A tervezet nem talált általános helyeslésre. A legfőbb ellentmondás: az olvasókészülécek bonyolult megoldása. A könyv nem lesz többé olyan jó barát, aki mindenhová elkíséri az embert. Bár a tervezet első pillantásra nagyon jónak látszik, visszautasítás lesz a sorsa.

— Sokáig vitáztak rajta! — szólalt meg Ren Boz.

— Nagy ellentmondás van benne — jegyezte meg Dar Veter. —

Egyfelől a csábítóan egyszerű feljegyzés, másfelől pedig az igen nehéz olvasás.

A képernyőn a bemondó folytatta:

— Tegnap közlésünket megerősítették, a 37. csillagexpedíció megszólalt. Az expedíció hazatér...

Dar Veter egyszerre megdermedt, olyan erővel csaptak reá ellentmondásos érzései. Nem is nézett oldalt, mégis látta, hogy Veda Kong lassan feláll, a szeme mind tágra nyílik. Dar Veter kifinomodott hallása felfogta Veda szagztatott lélegzését.

— ... a 401. négyszög felől, s a hajó éppen most indult el a Neptunus-röppályától századnyi parszek távolságra levő mínuszmezőről. Az expedíció késését az okozta, hogy a csillaghajó találkozott a fekete nappal. Embervesztés nem történt! A hajó sebessége — fejezte be a bemondó — körülbelül öthatoda az abszolút egységnek. Az expedíció érkezését tizenegy nap múlva várják a Triton állomásán. Nagyszerű felfedezéseikről további közlések várhatók!

Az adás folytatódott. Újabb hírek következtek, de már senki sem hallgatta őket. Mindenki körülvette Vedát, melegen gratulált neki.

Veda mosolygott, az arca égett, a szeme mélyén nyugalanság bújt meg. Dar Veter is odalépett hozzá. Erősen megszorította Veda kezét, és a lány érezte, mennyire szüksége van erre a kézre. Tekintete összetalálkozott Veter nyílt tekintetével. A férfi már rég nem nézett így rá. Veda ismerte azt a szomorú elszántságot, amely meglátszott kettőjük kapcsolatán. Tudta azt is, hogy Dar Veter most nemcsak örömet olvas le az ő arcáról..

Dar Veter lassan elengedte Veda kezét, és elmosolyodott az ő sajátos, utánozhatatlanul tiszta mosolyával. Aztán elment. Az expedíció tagjai élénken tárgyalták a közleményt. Veda továbbra is ott maradt az emberek gyűrűjében, de lopva Dar Vetert figyelte. Látta, hogy Evda Nal odalép Veterhez, és a következő percben csatlakozik hozzájuk Ren Boz is.

— Meg kell találnunk Mven Maszt, ő még semmit sem tud!

— kiáltott fel Dar Veter, mint aki csak most kap észbe. — Jöjjön velem, Evda. Maga is jön, Ren?

— Én is megyek — lépett hozzájuk Csara Nandi. — Mehetek?

Kimentek. Halkan csobogtak a hullámok. Dar Veter megállt, odatartotta arcát a hűvös szellőnek, s mélyen felsóhajtott. Amikor visszafordult, tekintete találkozott Evda Nal tekintetével!

— Elutazom, már vissza sem megyek a házba — mondta Dar Veter, mintha egy ki nem mondott kérdésre felelne.

Evda karonfogta Vetert. Egy ideig valamennyien szótlánul haladtak.

— Azon gondolkoztam, így kell-e tennie? — sutogta Evda.

— Valószínűleg igen, és igaza van. Ha Veda...

Evda elhallgatott, de Dar Veter megértőleg szorította meg a lány kezét, és az arcához emelte. Ren Boz ott haladt a sarkukban, óvatosan ki-kitéregetett Csara útjából, aki gúnyos mosolyát leplezve, óriási szemével oda-odapillantott, s hosszú léptekkel haladt mellettük. Evda alig hallhatóan elnevette magát, s szabad kezét a fizikusnak nyújtotta. Ren Boz egy ragadozó mozdulatával fogta meg. A félénk Boz mozdulata szinte nevetségesnek látszott.

Csara a víz szélén megállt.

— Hol keressük hát a barátját?

Dar Veter figyelmesen körülnézett, s a Hold ragyogó fényében élesen kirajzolódó lábnyomokat pillantott meg a nedves tengeri homokon. Az egyes, szimmetrikusan kifelé forduló lábnyomok teljesen egyforma távolságra voltak egymástól, de olyan mértani pontossággal, mintha egy gép nyomta volna őket a homokba.

— Arra ment — Dar Veter a nagy sziklák felé mutatott.

— Igen, ezek az ő lábnyomai — helyeselt Evda.

— Miért olyan biztos ebben? — kételkedett Csara.

— Nézze csak meg, milyen szabályosak a lépései, így jártak az őskori vadászok vagy azok, akik jellemvonásaikat örökölték, S én úgy érzem, hogy Mven, akármilyen tudós is, mindegyikünknel közelebb áll a természethez... Nen is tudom. Maga hogy gondolja, Csara?... — fordult Evda a gondolataiba mélyedő leány felé.

— Én? Én nem! — Aztán előremutatón s felkiáltott:

— Ott van!

A legközelebbi sziklán megjelent az afrikai hatalmas alakja, úgy ragyogott a Hold fényében, mint a csiszolt fekete márvány. Mven Masz erélyesen rázta a kezét, mintha fenyegetne valakit Hatalmas testén kidagadtak félelmetes izmai, s csomószerűen futottak végig ragyogó bőre alatt.

— Olyan, mint az éjszaka szelleme a gyermekmesékben! — suttogetta izgatottan Csara.

Mven Masz észrevette a közeledőket, leugrott a szikláról, aztán felöltözve jelent meg újra. Dar Veter néhány szóval elmondta a történeteket, mire Mven Masz azonnal látni akarta Veda Kongót.

— Menjen hozzá Csarával — mondta Evda —, mi még itt maradunk egy darabig.

Dar Veter búcsút intett az afrikainak, akinek arcán megértő kifejezés jelent meg. Valami gyerekes ösztön készítette rá, hogy rég elfelejtett búcsúszavakat suttogetson Dar Veter fülébe. Veter meghatódott, s gondolataiba merülve, a szótlan Evda társaságában távozott. Ren Boz zavartan topogott egy helyben, aztán megfordult, s elindult Mven Masz és Csara Nandi után.

Dar Veter és Evda elért a szírtfokhoz, amely az öblöt elválasztotta a nyílt tengertől. A tengeri expedíció tutajainak hatalmas korongjait

szegélyező fények tisztán odalátszottak.

Dar Veter eltaszította az átlátszó csónakot a fővénytől, s most ott állt a víz szélén, Evda előtt; még erőteljesebb, még hatalmasabb volt, mint Mven Masz. Evda lábujjhegyre állt, s megcsókolta távozó barátját.

— Veter, én ott leszek Veda mellett — válaszolta Veter ki nem mondott kérdésére. — Visszatérünk övezetünkbe, s ott majd megvárjuk az érkezést. Értesítsen, hogyan rendezi be további életét, mindig boldog leszek, ha segíthetek magának...

Evda még sokáig nézett az ezüstös vízen távolodó csónak után.

Dar Veter kikötött a második tutaj mellett, ahol még dolgoztak a szerelők, hogy minél előbb befejezzék az akkumulátorok szerelését. Dar Veter kérésére háromszög alakban felgyújtottak három zöld fényt.

Másfél óra múlva az első arra szálló spirál-helikopter ott lebegett a tutaj fölött. Dar Veter beleült a leeresztett felvonóba, egy másodpercre feltűnt alakja a kivilágított hajófenék alatt, majd eltűnt a nyílásban. Reggelre már a saját, állandó lakásán volt, a Tanács obszervatóriumának közelében. Dar Veter mindkét szobájában kinyitotta a fűvószelepeket. Néhány perc múlva minden felhalmozódott por eltűnt. Kinyitotta a falba épített ágyát, a szobáját tenger-illatra és hullámcsobogásra kondicionálta, mert a legutóbbi időben hozzászokott ehhez, aztán mélyen elaludt.

Azzal az érzéssel ébredt, hogy eltékozolta a világ gyönyörűségét. Veda messze van, és messze is lesz, mindaddig...

De neki az a kötelessége, hogy segítsen Vedának, nem pedig, hogy nehezebbé tegye a helyzetét.

Villamos árammal telített, forgó hidegvíz oszlop zuhogott rá a fürdőszobában. Oly sokáig állt alatta, hogy már dideregni kezdett. Felfrissülve a televizofonhoz lépett, kinyitotta tükrös felületű kis ajtaját, s felhívta a legközelebbi munkaelosztóállomást. A képernyőn fiatal arc tűnt fel. Az ifjú felismerte. Dar Vetert, és az udvariasság jeleként tartózkodó tekintettel köszöntötte őt.

— Szeretnék valami nehéz és tartós munkát kapni — kezdte Dar Veter —, olyat, ami testi munkával jár: például elmennék délsarki bányákba.

— Ott minden hely foglalt — a beszélő hangjából sajnálkozás csendült ki —, minden munkahely be van töltve a Venus, a Mars, sőt a Mercur bányáiban is. Hiszen jól tudja, hogy az ifjúság szívesebben megy oda, ahol nehezebb a munka.

— Igen, de én már nem sorolhatom magam ebbe a jó kategóriába... Mégis, mi volna most azonnal? Rögtön kellene nekem a munka.

— Van munka a közép-szibériai gyémántbányákban — kezdte lassan az ifjú, s egy táblára nézett, amelyet Dar Veter nem láthatott —,

ha bányamunkára vágyik. Ezenkívül van munkahely az óceáni tutaj-élelmiszerüzemekben, a tibeti napszivattyúállomáson, de az már könnyebb munka. Egyebütt szintén nincs semmi, ami különösebben nehéz volna.

Dar Veter megköszönte a tájékoztatást, megkérte a tájékoztatót, adjon neki egy kis gondolkozási időt, de egyelőre ne töltsen be a gyémántbányái munkahelyet.

Kikapcsolta a munkaelosztó-állomást, összeköttetésbe lépett a Szibériai Házsal; ez hatalmas földrajzi tájékoztató központ volt erre a területre vonatkozólag. Televízióját bekapcsolták a legújabb feljegyzéseket tartalmazó emlékezőgépbe, s Dar Viter előtt a következő pillanatban hatalmas erdők vonultak el. A mocsaras és ritkás, lombos erdőkkel borított és örökké fagyos talajú tajga most már eltűnt, s fenséges erdőóriásoknak adta át helyét, amelyek szibériai cédrusból és az egykor már szinte kipusztult amerikai mammutfából álltak. Az óriási vörös törzsek hatalmas falként emelkedtek a betonsapkával borított dombok körül. Tíz méteres átmérőjű acélcsövek bújtak elő mögülük, és kanyarogva haladtak a vízszakaszokon át a legközelebbi folyók felé, amelyeknek vizét nyitott szájú tölcsek szívták magukba. Tompán zúgtak a hatalmas szivattyúk. Száz-megszázezer köbméter víz zúdult a gyémánthordozó vulkanikus csövek vízmosta mélyébe, dübörögve kavargóit, mosta a kőzetet, majd ismét a felszínre jött, s a mosókamrák szűrőrácsain vagonszám hagyta vissza a gyémántot. Fényben úszó, hosszú helyiségekben emberek ültek a válogatógépek mozgó számlapjai mögött, a ragyogó kövek apró szemcsés patakokban áramlottak, és a felfogó ládák méretezett nyílásaiba szóródtak. A szivattyúállomások kezelői szakadatlanul figyelték a számológépek mutatóit: a gépek kiszámították a kőzetnek folytonosan változó ellenállását, a víznyomást és fogyasztást, a fejtés mélységét és a kivetett szilárd részecskék mennyiségét. Dar Veter arra gondolt, hogy a napfényben fürdő erdők vidám látványa most nem illik az ő hangulatához, és kikapcsolta a Szibériai Házat. A következő pillanatban hívó jel hangzott fel, s a képernyőn megjelent az elosztóállomás tájékoztatójának képe.

— Szeretném pontosan tudni, hogy mi az elgondolása. Éppen most érkezett be hozzánk egy igénylés Dél-Amerika nyugati partvidékéről; az ottani víz alatti titánbányákban megüresedett egy hely. Ez a legnehezebb munka, ami ma rendelkezésre áll... De rögtön oda kell utaznia!

Dar Veter izgatott lett.

— Nem lesz időm, hogy átessenem a pszichofizikai vizsgálaton a Pszichofiziológiai Munka Akadémiájának legközelebbi állomásán.

— Az ön korábbi munkájában kötelezővé tett évi vizsgálatok eredménye szerint erre a vizsgálatra nincs szüksége.

— Küldje el az értesítést, és adja meg a koordinátákat! — mondta azonnal Dar Veter.

— A Spirál út nyugati elágazása, a 17. déli ág, 6L állomás KM40. számú pont. Előzetes értesítést küldök.

A komoly arc eltűnt a képernyőről. Dar Veter összeszedte apró személyi dolgait, egy dobozba rakta azokat a filmszalagokat, amelyek a hozzá legközelebb állók fényképét és hangját, valamint a saját gondolatainak legfontosabb feljegyzéseit tartalmazták. A falról levette egy régi orosz festmény krómreflekszes másolatát, az asztalról elvette Bello Gall kis bronzszobrát; a szobor modellje hasonlított Veda Kongra. Mindezt néhány ruhadarabbal együtt berakta egy alumínium dobozba, amelynek tetején kör alakban elhelyezett kidomborodó számok és lineáris jelek voltak. Dar Veter összeválogatta belőlük a vele közölt koordinátákat, kinyitotta a falba épített nyílást, s betolta oda a dobozt. Örökmozgó szalag rögtön magával vitte. Ezután Dar Veter megvizsgálta szobáit. A bolygón már évszázadok óta nem voltak külön takarítók. Munkakörüket maguk a lakók látták el, és ez csak úgy volt lehetséges, hogy minden lakó igen pontos és fegyelmezett volt; emellett a lakások és a középületek berendezését a leggondosabban tervezték meg, automata takarító és átfűvőberendezéseket alkalmaztak.

Amikor végzett az ellenőrzéssel, elfordított egy fogantyút a lefelé vezető ajtó előtt, így jelezte a lakáselosztó-állomásnak, hogy szobái felszabadultak, majd távozott.

A külső galéria, amelyet tejszínű üveglemezek fedtek, fölmelegedett a Nap fényétől, de a lapos tetőn most is, mint mindenkor, hűvös tengeri szellő fújdogált. A könnyű gyaloghidak, amelyek a magasban a rácsos kiképzésű épületek fölött átviteltek, olyanok voltak, mintha a levegőben lebegnének, valósággal csábították az arra járókat, hogy ne siessen, sétálgasson nyugodtan, de Dar Veter már ismét nem volt a magáé. Az automata lefutóaknán a föld alatti elektromágneses postára került, és egy kis vagon elszállította a Spirál út állomásához.

Dar Veter nem utazott északra, a Bering-szorozshoz, ahol a nyugati ág összekötő íve húzódott. Ez a Dél-Amerikába vezető út körülbelül négy napig tartott, főleg azért, mert messze elnyúlt dél felé, valamint a 17. elágazás felé. Az északi és déli lakóövezetek szélességi körein nehéz teherszállító spirál-helikopterek közlekedtek menetrendszerűen, behálózták a bolygót az óceánon át, s a legrövidebb vonalon kötötték össze a Spirálútvonal elágazásait. Dar Veter a középső elágazás mentén elment egészen a déli lakóövezetig, arra számított, hogy itt majd meggyőzi a légi járatok vezetőjét, hogy sürgős szállítmánynak tekintse őt. Azonk vül, ha ilyenformán harminc órára csökkenthetné az út időtartamát, ráadásul még találkozhatna

Grom Ormnak, a Csillaghajózási Tanács elnökének fiával: Grom Orm őt választotta ki fia nevelőjének.

A fiú már felnőtt, s a jövő évben meg kell kezdenie tizenkét herkulesi hőstettének végrehajtását: jelenleg a nyugat-afrikai mocsaraknál dolgozik a portyázószolgálatban.

Ugyan melyik ifjú ne vágyódott volna a portyázószolgálatra, ne törekedett volna arra, hogy figyelje, az óceánon mikor tűnnek fel cápák, mikor jelentkeznek kártevő csúszómászók, vámpírok és férgek a trópusi mocsarakban, kórokozó mikrobák a lakóövezetekben, állatjárványok vagy erdei tüzek a pusztai és erdős vidékeken, hogy felderítsék, és elpusztítsák a régi Föld káros szennyyét, amely valami titokzatos módon újra meg újra előbúvik a bolygó legtávolabbi zugaiból? Az élet káros formái ellen vívott harc sohasem szűnt meg. A mikroorganizmusok kiirtására használt új szerekre a csúszómászók, a rovarok és a gombák új formák és törzsek kiválasztásával feleltek, s ezek ellenálltak a legpusztítóbb vegyszereknek is. Az emberiség csupán a Megosztott Világ Korszaka után tanulta meg, hogy helyesen alkalmazza az erős antibiotikumokat.

„Ha Disz Kent a mocsári portyázásra küldték — gondolta magában Dar Veter —, akkor már ifjú éveiben is komoly munkaerő lett belőle.”

Grom Orm fia, akárcsak a Gyűrű Korszakának más gyermekei is, az északi övezetben, tengerparti iskolában nevelkedett. Ott esett át a Pszichofiziológiai Munka Akadémiájának pszichológiai állomásán végrehajtott első vizsgálatokon is.

Az ifjúság mindig úgy kapott munkafeladatot, hogy tekintetbe vették a fiatalok pszichológiai adottságait, a távolba törekvések fokozott felelősségérzetét, egocentrizmusát.

Az óriás vagon zajtalanul, simán száguldott. Dar Veter felment az átlátszó tetejű felső emeletre. Mélyen lent és az út két oldalán épületek, csatornák, erdők és hegycsúcsok suhantak el. A földművelési és erdei övezet határán az automata gyárak keskeny övezete vakítóan csillogott a napfényben; „hold”-üvegből készültek a gyárak kupolái. Kolosszális gépek éles és komor formái látszottak át homályosan a kristályépületek falán.

Elsuhant Zsinn Kad szobra; Zsinn Kad dolgozta ki a mesterséges cukor előállításának módját. Az út árkádsora innét kezdve már a tropikus földművelési övezet erdeit szelte át. A beláthatatlan messzeségben különböző színárnyalatú lombkoronák, kergek, különböző formájú és magasságú fák sávjai és ligetek húzódtak. A keskeny és sima utakon, amelyek ez egyes tömböket elválasztották, lassan haladtak a termésbetakarító, beporzó- és a nyilvántartógépek, pókhálóként csillogott a rengeteg vezeték. Valamikor a bőség jelképeként tartották az érett kalászt ringató gabonamezőt. De már a

Békés Egyesülés Korszakában ráébredtek arra, hogy gazdasági szempontból nem előnyösek az egyéves kultúrák, s amióta a földművelést kizárólag a tropikus övezetbe helyezték át, nem volt szükség többé arra, hogy nagy munka árán évenként termeljék a füves és bokros növényeket. A hosszú életű fák, amelyek sokkal kevésbé merítik ki a talajt, s ellenállóbbak az éghajlat viszontagságaival szemben, a legfontosabb mezőgazdasági növényekké váltak már évszázadokkal a Gyűrű Korszaka előtt.

A kenyérfák, a cseresznye-, meggy- és diófák, a fehérjékben gazdag gyümölcsfajták ezrei métermázsaszámra adták a termést. Óriási gyümölcsösök borították két övezetben, száz-meg százmillió hektárnyi területen az egész bolygót; Ceresnek, a termékenység mitikus istennőjének igazi övezetei voltak ezek. Közöttük feküdt az egyenlítői erdőzóna, trópusi, nedvdús erdők óceánja, amely faanyaggal: fehér, fekete, ibolya, rózsaszínű, arányló, selymes színben játszó szürke, csontkemény vagy almaszerűen puha fával látta el a bolygót; volt köztük olyan, amely kőként merült le a vízben, és olyan is, amely könnyű volt mint a szivacs. Tucatnyi gyantafajta termett ezekben az erdőkben. Ez a gyanta olcsóbb volt a szintetikusnál, s egyúttal nagyon értékes műszaki és gyógyító tulajdonságokkal rendelkezett.

A faóriások koronái egészen az úttest magasságáig emelkedtek. Az út mindkét oldalán zöld erdőtenger suhogott. E tenger sötét mélységeiben, meghitt tisztások közepette, magas acélpillérekre épült kicsi házak bújtak meg, s óriási pókhoz hasonló gépszörnyetegek rejtőztek, amelyek elég erősek voltak arra, hogy ezeket a nyolcvan méteres törzsekből vágott hasábokat engedelmes rönk- és deszkamáglyákba rakják.

A vonat megállt, és Dar Veter kilépett a zöld üveggel borított peronra; megérkezett az Egyenlítő-állomásra. A gyaloghíd mellett, amely atlaszcédrusok kékezzsürke, lapos koronái fölött ívelt át, egy gúla magasodott; ez a gúla a Lualaba folyótól ideszállított porcelánszerű, fehér aplitból épült. A gúlának csonkára metszett csúcsán a Megosztott Világ Korszakának munkásait jellemző munkaruhát viselő emberszobor állt. Jobb kezében kalapácsot tartott, balját magasra emelte a sápadt egyenlítői ég felé, s benne egy ragyogó gömböt tartott, amelyből négy antennacsáp ágaskodott. Ezt a szobrot azoknak emelték, akik a Föld első mesterséges bolygóit megalkották, és ezzel a munka, a találékonyság, a merészség hőstettét hajtották végre. A szoboralak kissé hátravetette felsőtestét, mintha a gömböt az égbe akarná lökni; az egész test átszellemült erőfeszítést fejezett ki. Ezt a kifejezést hangsúlyozták a különös ruhájú emberalakok is a szobor talapzata körül.

Dar Veter meghiottott nézte a szobor emberalakjait. Tudta, hogy

azok az emberek, akik a legelső mesterséges holdakat építették, s átlépték a világűr küszöbét, oroszok voltak, annak a csodálatos népnek a fiai, amelyből Dar Veter családfáját levezette. Annak a népnek a fiai, amely az első lépéseket tette egy új társadalom építésében és a világűr meghódításában...

Dar Veter szokása szerint megindult az emlékmű felé, hogy újólág elnézze a régi hősök alakjait, s megkeresse bennük azt, ami a mai emberre hasonlít, vagy azt, ami megkülönbözteti tőle. A vakító napfényben tündöklő emlékművet dél-afrikai leukodendronok övezték; ezüstös bolyhos lombjai alól két karcsú alak tűnt elő: mind a ketten megálltak. A következő pillanatban az egyik ifjú Dar Veterhez rohant. Átölelte karjával a férfi hatalmas vállát, s lopva vizsgálta a kemény arc ismerős vonásait: az erős orrot, a széles, erélyes állat, az ajkak meglepően vidám hajlatát, amely semmiféleképpen sem állt összhangban az összenőtt szemöldökök alól komoran néző acélos szem kifejezésével.

Dar Veter jólesően nézett annak a kiváló embernek fiára, aki a Centaurus bolygórendszeren támaszpontokat épített, és aki már az ötödik hároméves időszakban tölti be a Csillaghajózási Tanács vezetőjének tisztségét. Grom Orm már legalább százharminc éves volt, háromszor idősebb Dar Veternél.

Disz Ken odahívta barátját, egy sötéthajú ifjút.

— Ez az én legjobb barátom, Tor An, Zig Zornak, a zeneszerzőnek a fia. Együtt dolgozunk a mocsarakban — folytatta Disz —, együtt akarjuk végrehajtani herculesi hőstetteinket is, hogy később is együtt dolgozzunk.

— Még most is annyit foglalkoztat az átöröklés kibernetikája? — kérdezte Dar Veter.

— Ó, igen! Tor magával ragadott. Ő muzsikus, akár az édesapja. Tor és jó pajtása, egy leány, arról álmodoznak, hogy olyan területen dolgoznak majd, ahol a zene megkönnyíti az élő szervezet fejlődésének megértését, vagyis az élő szervezet felépítésének szimfóniáját fogják tanulmányozni.

— Valahogy nem világos, amit mondasz — komorodott el Dar Veter.

— Még nem tudom világosan kifejezni magam — mondta zavartan Disz. — Majd Tor jobban elmondja. A másik ifjú elpirult, de állta Dar Veter fürkésző tekintetét.

— Disz az átöröklés mechanizmusának ritmusáról akart beszélni: amikor az élő szervezet kifejlődik az anyasejtből, akkordszerűen épül fel a molekulákból. Az elsődleges páros spirális olyan síkon fejlődik, amely teljesen megegyezik a zenei szimfónia kialakulásával. Más szóval: az a tervszerűség, amely szerint az élő sejtekből álló szervezet felépül, zenei jellegű!

— Igazán?... — Dar Veter még el is túlozta csodálkozását.

— De ebben az esetben az élő és az élettelen anyag egész fejlődését valami óriási szimfóniának tekintitek?

— E szimfónia felépítését és ritmikáját a fizikai alaptörvények határozzák meg. Csupán azt kell megértenünk, hogyan épül fel ennek tervszerűsége, és honnét származik ennek a zenei — kibernetikus mechanizmusának az irányító elve — hangsúlyozta ifjúi rendíthetetlen meggyőződéssel Tor An.

— Kinek az elgondolása ez?

— Apámé, Zig Zoré. Nemrég hozta nyilvánosságra 13. f-moll kozmikus kék szimfóniáját.

— Feltétlenül meghallgatom! Nagyon szeretem a kék színt... De mik a legközelebbi terveitek, ami a herkulesi hőstetteket illeti? Tudjátok már, milyen feladatot kaptatok?

— Csak az első hatot ismerjük.

— Persze, persze, a másik hatot majd akkor kapjátok meg, amikor az első hatot végrehajtottátok — jutott Dar Veter eszébe.

— Meg kell tisztítanunk, és látogatásra alkalmassá kell tennünk a közép-ázsiai Kon-i-Cut barlang alsó szintjét — kezdte Tor An.

— Utat kell építenünk a Mentei-tóhoz egy meredek hegygerincen át — vette át a szót Disz Kan —, újra kell telepítenünk Argentínában a régi kenyérfa-ligetet, fel kell derítenünk, mi az oka annak, hogy ismét hatalmas nyolckarú polipok tűntek fel Trinidad szigeténél, ahol nemrég ásatásokat végeztek...

— S el kell pusztítanunk őket!

— Ez öt feladat, de mi a hatodik? Mindkét fiú zavarba jött egy kicsit.

— Mindkettőnknel megállapították, hogy tehetségünk van a zenéhez, — mondt elvörösödve Disz Kan. — Ezért azt a feladatot kaptuk, hogy gyűjtsük össze Bali szigete ősi táncaira vonatkozó anyagokat, s teremtsük újjá ezeket a táncokat zenei és koreográfiai szempontból egyaránt.

— Vagyis válogassátok ki a táncosnőket, és szervezzétek meg az együttlést? — nevette el magát Dar Veter.

— Igen — horgasztotta le a fejét Tor An.

— Nagyon érdekes feladat! De ez már egész csoport munkája, akár a tóhoz vezető út építése is.

— Ó, nagyon jó csoportunk van! S ők is arra akarják kérni önt, hogy legyen a nevelőjük. Milyen jó volna!

Dar Veter kétségbe vonta, hogy a hatodik feladat megoldásában is segítségükre lehet-e. Erre a fiúk — örömben ugrálva, ragyogó arccal — megnyugtatták, hogy „maga” Zig Zor ígérte meg, hogy vezeti őket a hatodik feladat végrehajtásában.

— Egy év és négy hónap múlva majd találok magamnak munkát

Közép-Ázsiában — szólalt meg ismét Dar Veter, s elégedetten nézte a fiúk boldog arcát.

— Milyen jó, hogy már nem a külső állomások vezetője! — kiáltott fel Disz Kan. — Nem is mertem remélni, hogy ilyen nevelővel fogok dolgozni! — az ifjú hirtelen úgy elpirult, hogy

a homlokát apró verítékcseppek lepték el. Tor pedig szinte elhúzódott tőle, oly mélyen elítélte Disz hízelgését.

Dar Veter segítségére sietett Grom Orm fiának, hogy kikerüljön zavarából.

— Van időtök?

— Ó, egyáltalán nincs! Csak három órára engedtek el bennünket, egy maláriás beteget hoztunk el ide mocsári állomásunkról.

— Ejha, még mindig fordul elő maláriás megbetegedés?! Én már azt hittem...

— Ez ma már nagyon ritka. Csakis a mocsarakban fordul elő — mondta buzgón Disz. — Éppen azért vagyunk mi itt!

— Még két óra áll rendelkezésünkre. Menjünk e) a városba; valószínűleg szeretnétek megnézni az Üjdonságok Házát.

— Ó, nem! Mi azt szeretnénk... ha felelne néhány kérdésünkre; felkészültünk rá, s ez oly fontos volna az út megválasztása szempontjából...

Dar Veter teljesítette a fiúk kérését, s mind a hárman elindultak a Vendégház egyik szobájába, amelyet mesterséges tengeri szellő tett kellemes hűvössé.

Két óra múlva már egy másik vagon vitte tovább Dar Vetert, aki fáradtan szunyadozott a puha ülésen. Akkor ébredt fel, amikor a vonat megállt a vegyészek városkájának állomásán. Egy óriási csillag alakú épület emelkedett egy nagy szénlelőhely fölé. Az épületnek tíz csillogó üvegfala volt. Az itt termelt szén orvosságnak, vitaminnak, hormonnak, műselyemnek és műszörmének dolgozták fel. A hulladékanyagokat cukorgyártásra használták. Az épület egyik elágazásában a szénből ritka fémeket: germániumot és vanádiumot állítottak elő. Mi minden nem volt ebben az értékes fekete ásványban!

Dar Veter egyik régi barátja, aki vegyész volt itt, kijött elébe az állomásra. Valamikor három vidám ifjú mechanikus dolgozott a trópusi övezetben egy indonéziai gyümölcsszüretelő gépállomáson... Ma az egyik vegyész, és egy hatalmas, gyár nagy laboratóriumát vezeti, a másik ma is kertész, s a beporzás új módszerét dolgozta ki, a harmadik ő, Dar Veter, aki most újra visszatért a föld ölébe, sőt még mélyebbre, a föld mélyére megy. A két jó barátnak mindössze csak tíz perce volt, de még ez a személyes találkozás is sokkal kellemesebb volt a számukra, mintha a televízfón képernyőjén látták volna viszont egymást.

Dar Veter további útja nem tartott sokáig. A szélességi körök légi

járatának vezetője engedett a meggyőző érveknek, hiszen igen jóakarátú volt ő is, miként a Gyűrű Korszakának emberei általában. Dar Veter átrepült az óceánon, s a Spirál út nyugati elágazásához jutott, a 17. elágazástól délre, s ennek zsákutcájában, az óceán partján átszállt egy siklónaszádra.

Egészen a part mentén magas hegyek emelkedtek. Az erős lejtők tövénél fehér sziklateraszok sorakoztak, amelyek megkötötték a feltöltött talajt; e talajon hosszú sorokban délvidéki fenyők és viddringtóniák magasodtak, bronz- és kékeszöld színű tűlevelűk váltogatta egymást a párhuzamos fasorokban.

A csupasz sziklák fölött sötét szakadékok tátongtak, amelyeknek mélyén porrá hullottak szét a vízesések. A teraszokon ritka láncban kéesszürke tetejű házacskák húzódtak, amelyeknek falát narancsszínre és vakító sárgára festették.

Messze a tengeren egy hullámverte toronyban végződő mesterséges zátony emelkedett. A torony a szárazföld lejtős szélén állt. A lejtő egy kilométer mélységig meredeken ereszkedett az óceánba. A torony alatt hatalmas, vastag cementcsőakna fúródott a mélybe; ez ellenállt a mélyvizi nyomásnak. A fenéken a cső egy víz alatti hegy csúcsára nehezedett, amely szinte teljesen tiszta rutilból, titánoxidból állt. Az érc teljes feldolgozása lent, a víz és a hegyek alatt történt. A felszínre csak már a tiszta titánt tartalmazó nagy tömbök kerültek, és az ásványi hulladékokkal kevert zavaros víz, amely mindenfelé szétömlött. Ezek a sárga, zavaros hullámok ringatták a naszádot a torony déli oldalán a kikötő előtt. Dar Veter megvárta az alkalmas pillanatot, s kiugrott a fröccsenésektől nedves pallóra.

Fölment az elkerített galériára, ahol már többen gyülekeztek, hogy fogadják új társukat. Ezek most nem voltak szolgálatban. Dar Veter komor hangulatában úgy vélte, hogy a bánya távol van a világon mindentől. Pedig a bánya dolgozói egyáltalán nem látszottak komor remetéknek. Vidám arcú, a kemény munkától kissé fáradt emberek köszöntötték. Őt férfi, három nő jött ki elébe; ebben a bányában nők is dolgoztak...

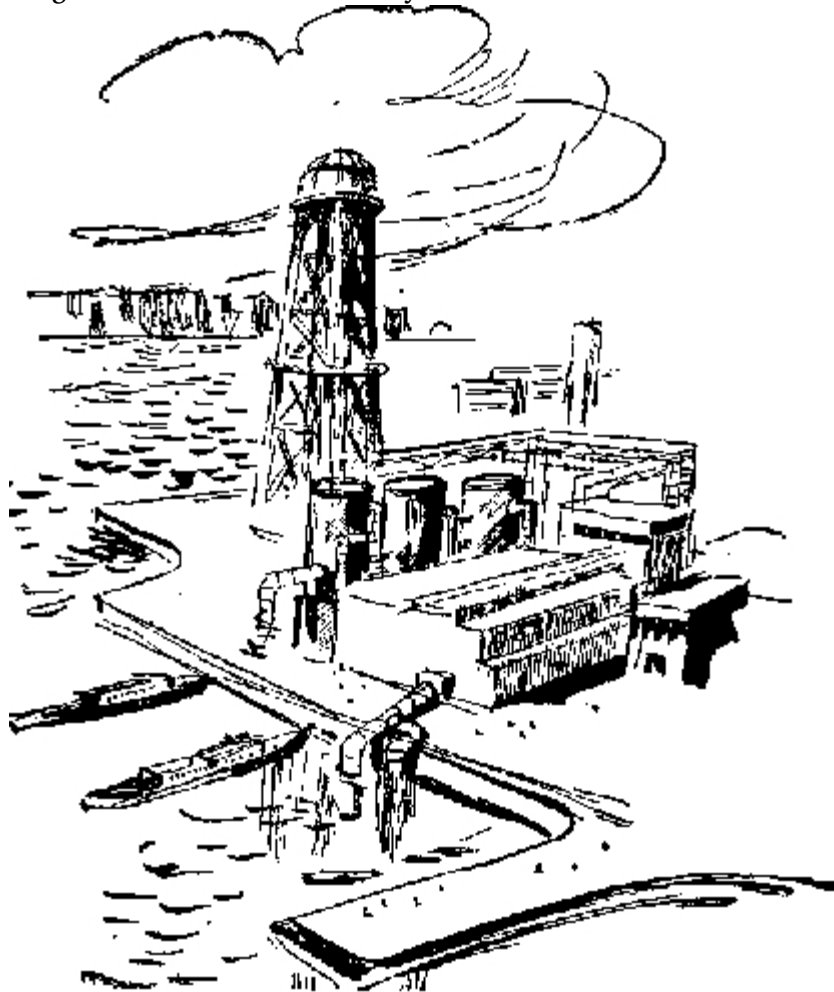
Tíz nap telt el, s Dar Veter máris megszokta új munkáját.

A bányának saját erőműve volt, a régi bányák mélyén, a szárazföldön bújta meg egy E-típusú, vagy ahogyan régen mondták, második típusú atomenergia berendezés, amely nem adott kemény, megmaradó sugarakat, s ezért alkalmas volt a helyi gépek hajtására.

A bonyolult gépeket a víz alatti hegy sziklás mélyére helyezték át; a gépek belemélyedtek a kemény vörösbarna ásványba. A legnehezebb volt a munka az agregát alsó szintjén, ahol az automata fejtés és a kőzet összetörése folyt. A gépbe állandóan jelzések érkeztek a felszínen levő központi vezérlőműtől, ahol összegezték a fejtő- és törőberendezések munkájával kapcsolatos megfigyeléseket, továbbá a

változó keménységű és viszkozitású ásványról, valamint a nedves dúsítású aknákról szóló híreket. A változó fémtartalomtól függően növelték vagy csökkentették a fejtő és törő aggregát sebességét. A mechanikusok egész ellenőrző és megfigyelő munkáját lehetetlen volt átadni a kibernetikus robotgépeknek, mert nagyon kevés volt a tengertől védett hely.

Dar Veter mechanikusként dolgozott, és az első aggregátot ellenőrizte és kezelte. Hosszúak voltak a napi ügyeleti szolgálatok a félhomályos, számlapokkal telerakott kamrákban, ahol a kondicionálógép szivattyúja alig tudott megbirkózni a gyötrő forrósággal, amelyet még fokozott a sűrített levegő elkerülhetetlen átszivárgása miatt keletkező erős nyomás.

Dar Veter és fiatal segédje felment a felszínre, sokáig álldogáltak a mellvéden, tele tüdővel szívták magukba a friss levegőt, aztán elindultak, hogy megfürödjenek, ettek valamit, és felmentek az egyik

felső házacskában levő szobájukba. Dar Veter megkísérelte, hogy újra foglalkozzék a matematikának új, kohleáris fejezetével. Úgy érezte, hogy elfelejtette a kozmoszal való korábbi kapcsolatát. Mint a titánércbánya minden dolgozója, ő is örömmel búcsúztatta az útjára induló tutajt, amely titánrudakat vitt magával. A sarkvidéki frontok csökkentése után a bolygó felületén a viharok sokkal gyengébbek lettek, és így sok tengeri teherszállítást vontatott vagy magánjáró tutajok végeztek el. Amikor a bánya személyzetét felváltották, Dar Veter meghosszabbította itteni munkáját két másik társával együtt, akik rajongtak a bányamunkáért.

De semmi sem tart örökké ebben a változó világban, s a bánya leállt, hogy elvégezzék a fejtő-törő agregát szokásos javítását. Dar Veter először hatolt be a pajzs előtti fejtésbe, ahol csak különleges védőruha óvta meg az embereket a forróság és a fokozott nyomás következményeitől, valamint a hasadékokból előtörő mérges gázok váratlan áramlatától. A vakító fényben a barna rutilfalak különös gyémántfényt adtak, s vörösen ragyogtak, mint megannyi dühös szem, amely elrejtőzött az ásványban. A fejtésben szokatlan csend uralkodott. Az ultrarövidhullámokat kisugározó elektrohidraulikus szikravéső és hatalmas korongok hónapok óta most álltak először mozdulatlanul. Alattuk éppen most érkezett geofizikusok sűrögtek-forogtak, elhelyezték műszereiket, hogy élve az alkalommal, ellenőrizzék a rétegek körvonalait. Odafent csendes és meleg napok jártak, a délszaki őszi jellemzői. Dar Veter felment a hegyekbe, s érezte, milyen fenségesek ezek a kőtömbök, amelyek évezredek óta mozdulatlanul merednek ég felé itt a tenger partján. Száraz fű susogott, letről alig hallatszott ide a parti hullámverés. Dar Veter fáradt teste nyugalomra vágyott, de agya mohón fogta fel a világ benyomásait, amelyek most egészen újak voltak számára a föld alatti hosszú és nehéz munka után.

S a külső állomások volt vezetője mélyen magába szívta a napmelengette sziklák és pusztai füvek illatát, s most már elhitte, hogy előtte még nagyon sok szép dolog áll, annál több, mennél jobba és erősebbé válik önmaga.

„Jó tettet vetsz — jó szokást aratsz.
Jó szokást vetsz — jellemet aratsz.
Jellemet vetsz — jó sorsot aratsz.”

jutott eszébe a régi szólás-mondás. Valóban az ember legnagyobb harca az, amelyet az önzés ellen vív! Nem szentimentális szabályokkal és hangzatos, de tehetetlen moralizálással vívja ezt a harcot, hanem annak dialektikus megértésével, hogy az egoizmus nem holmi gonosz erők teremtménye, hanem az ősember természetes ösztöne, amely igen nagy szerepet töltött be a vadember életében, s amely az

önfenntartásra irányult. Ez a magyarázata annak, hogy kiváló, erős egyéniségekben nem ritkán erős az önzés is, és ezt már nehezebb legyőzni. De erre a győzelemre szükség van, ez a győzelem talán a legfontosabb a mai társadalomban. Ezért fordítanak oly nagy erőt és oly sok időt a nevelésre, ezért tanulmányozzák oly gondosan minden ember átöröklött tulajdonságainak jellegét. A fajok és a népek ma a bolygón egységes családot alkotnak, de nagy keveredésükben valahonnét az átöröklés mélységeiből váratlanul a távoli ősök jellemének meglepő vonásai bukkannak elő. Előfordul, hogy a lélekben váratlan, még a Megosztott Világ Korszakából, nagy csapások idejéből származó elhajlások mutatkoznak: az emberek akkor még nem voltak óvatosak sem az atomenergia felhasználásában, sem a kísérletekben, és súlyos károkat okoztak sok ember öröklődő tulajdonságaiban... Régebben Dar Veter is messzire vezethette volna vissza családfáját, de erre ma már nem volt szükség. Az ősök tanulmányozását felváltotta az öröklött mechanizmus szerkezetének analízise, s ez az elemzés most még sokkal fontosabb volt, mert az élet hosszabbá vált. A Közös Munka Korszakától kezdve az ember már százhetven évig él, de legújabban kiderült az is, hogy a háromszáz év sem tekinthető az emberi kor végső határának.

Kövek zöreje arra készítette Dar Vetert, hogy magához térjen bonyolult és homályos töprengéséből. Fent a völgyből ketten jöttek lefelé: a villamos olvasztási osztály operátora, egy tartózkodó és hallgatag nő s egy alacsony, élénk mozgású mérnök, aki a felszínen dolgozott. Mind a ketten kipirultak a gyors járástól: köszöntötték Dar Vetert, s el akartak menni mellette, de Dar Veter megállította őket.

— Már régen meg akarom kérni magát — fordult az operátorhoz —, hogy játssza el nekem a 13. kék f-moll kozmikus szimfóniát. Már sokat játszott nekünk, de ezt még egyszer sem játszotta el.

— Zig Zor kozmikus szimfóniájára gondol? — kérdezte az operátor, s amikor Dar Veter igenlően bólintott, a nő elnevette magát.

— Nagyon kevesen élnek bolygónkon, akik el tudnák játszani ezt a darabot... A hármasklavíratúra napzongora is kevés hozzá, áttétel egyelőre nincs... s aligha lesz. De miért ne kérné meg a Felsőrendű Zene Házát, hogy játsszák le hangszalagról? Vevőberendezésünk univerzális, és elég nagy teljesítő képességű.

— Nem tudom, hogyan intézik ezt — dörmögte Dar Veter — ezelőtt nem...

— Majd én megrendelem a szimfóniát ma este! — ígérte az operátor, majd kezét nyújtott társának, s folytatták útjukat lefelé.

A nap hátralevő részében Dar Veter nem tudott szabadulni attól az érzéstől, hogy valami fontos dolog történik vele. Különös türelmetlenséggel várta a tizenegy órát. A Felsőrendű Zene Háza ekkorra tűzte műsorára a szimfónia közvetítését.

Az operátor vállalta a rendező szerepét; leültette Dar Vetert és a többi zenekedvelőt a zeneterem félgömb alakú képernyőjének fókuszában a hangadó berendezés ezüstös rácsával szemben. Kioltotta a fényt, s megmagyarázta, hogy másképp nehéz volna követni a szimfónia színes részét, amelyet csak külön erre a célra berendezett teremben lehet eljátszani, itt pedig korlátozza a leadást a képernyő belső tere.

A homályban csak halványan csillogott a képernyő, és kívülről halkan behallatszott a tenger állandó zúgása. Valahol, a valószínűtlen messzeségben mély hang keletkezett, olyan tömör, hogy csaknem az érezhetőség hatását keltette. Egyre erősödött, megzendítette a szobát és a hallgatók szívét, tónusában emelkedve hirtelen mélyre zuhant, s milliónyi kristályszilánkra for-gácsolódva hullott szét. A sötét levegőben apró narancsszínű szikrák villantak fel. Olyan volt ez, mint az ősidők villámcsapása, amelynek kisülése millió évszázadokkal ezelőtt a Földön először kapcsolta össze az egyszerű szénvegyületeket bonyolultabb molekulákká, amelyek a szerves anyag és élet alapjává váltak.

Nyugtalan és disszonáns hangok hulláma tört rájuk, az akaratnak, a vágnak és a kétségbeesésnek ezer hangú kórusa, amelynek kiegészítéseképpen bíbor és bársonyárnyalatú zavaros lángok villantak fel, és hunytak ki újra.

A rövid és éles rezgésű hangok áradatában visszatérő rend volt megfigyelhető, s a magasban szürke fény elmosódó csigavonala kanyargott. A mind magasabbra törő kórust váratlanul hosszú, büszke és csengő akkordok vágta el. Tele voltak feltörő erővel.

A tér tompa fénykör-vonalait kék tüzes nyilak éles vonala vágta át. A tüzes nyilak a csigavonal szélén túl a feneketlen sötétségbe röppentek, s elmerültek a félelem és némaság homályában.

Sötétség és némaság — így végződött a szimfónia első része.

A kissé elképedt hallgatók még meg sem szólalhattak, a zene máris újra kezdődött. Hatalmas hangok széles lépcsőben, különböző színű vakító színárnyalatok kíséretében hullottak lefelé, egyre mélyebbre, mindjobban gyengülve, s a fénylő tüzekben melankolikus ritmusban haltak el. Ismét valami vékony és szakadozott hang vegyült a mélyülő lépcsőzetekbe, s a kék fények ismét megkezdték táncoló, ritmikus fölfelé ívelésüket.

A megrendült Dar Veter a kék hangokban meghallotta a mind bonyolultabbá váló ritmusok és formák felé való törekvést, s arra gondolt, hogy jobban nem is lehetne kifejezni az életnek ősi harcát az entrópiával szemben... Lépcsők, pihenőlapok, szűrők, amelyek felfogják az alacsony szintekre hulló energia lépcsőzeteit. „Igen, igen, igen! Íme, ez a bonyolult szerkezetű anyag első csobogása!”

A kék nyilak mértani alakok, kristályos formák és rácsok

körtáncában egyesültek, a moll-hangzatok kapcsolatainak megfelelően mind bonyolultabbá váltak, szétszóródtak, és újra egyesültek, majd váratlanul feloldódtak a szürke homályban.

A szimfónia harmadik része mély, egyenletes akkordokkal kezdődött, amelyeknek ütemére kék lámpák gyulladtak fel, és aludtak ki újra, a végtelenség és az idő szakadékába távolodva. A félelmetesen közeledő basszusok áradata egyre erősödött, ritmusa fokozatosan gyorsult, szakadozott és vészajtósló dallamba ment át. A kék fények karcsú tűzszáraikon hajladozó virágoknak látszottak. E virágok szomorúan horgasztották le fejüket az alacsony, zúgó és harsonázó, a távolban elhaló akkordok áradatában. De a tüzek vagy a lámpák sorai mind sűrűbbé, száraik mind vastagabbá váltak. Két fénycsík rajzolta ki a végtelen feketeség felé távozó utat, a mérhetetlen Világmindenségben az élet arányló, csengő hangjai lebegtek, és édes melegükkel melengették a közönyös, komor, mozgó anyagot. A sötét út folyóvá, gigászi kék lángáradattá változott, amelyben mind bonyolultabb díszként csillantak fel a különböző fények.

A kerek, hullámozó és a szférikus gömbívek egyesülése ugyanolyan gyönyört keltett, mint a sok lépcsős, feszültséget kifejező akkordok zúgása, amelyeket csengő dallam váltott fel, s egyre erősebbé, bonyolultabbá vált...

Dar Vetert szédülés fogta el, már nem volt képes követni a zene és a fény minden árnyalatát, a gigászi szándéknak már csak az általános körvonalait fogta fel. A kristálytisztá magas hangok óceánja ragyogó, szokatlanul erős, vidám kék színben csobogott. A hangok tónusa egyre emelkedett, maga a dallam vad erővel, csigavonalban tört fölfelé, aztán egyszerre röptében, a tűz fellobbanó, vakító fényében megszakadt.

A szimfónia véget ért, s Dar Veter egyszerre megértette, hogy mi hiányzott neki ezekben a hosszú hónapokban. Olyan munkára van szükség, amely közelebb van a kozmoszhoz, az ember jövőbe törekvésének töretlen erővel fölfelé kanyargó spiráljához. A zeneteremből egyenesen a távolsági beszélgetések szobájába ment, s felhívta az északi lakóövezet központi munkaelosztó-állomását. A fiatal tájékoztató tisztviselő, aki Dar Vetert ideirányította a bányába, rögtön felismerte, s nagyon örült.

— Ma reggel a Csillaghajózási Tanács kereste önt, de nem tudtam összeköttetést létesíteni. Rögtön bekapcsolom önt.

A képernyő kihunyt, majd újra megvilágosodott, s Mir Óm, a Tanács négy titkára közül a vezető titkár jelent meg rajta. Nagyon komolynak látszott, sőt Dar Veter úgy érezte, hogy nagyon komor.

— Nagy szerencsétlenség történt! Elpusztult az 57. úrállomás. A Tanács nagyon nehéz munkára szólítja önt. Planetáris ion-repülőgépet küldök önért. Legyen készen!

Dar Veter megderrædten állt a kialvó képernyő előtt.

VIII. fejezet

ÖRÖS HULLÁMOK

Az obszervatórium tágas erkélyén szabadon kószált a szél. A tengeren át Afrikából idehozta e forró földrész virágainak illatát, s ez nyugtalan vágyakat keltett a lélekben. Mven Masz semmiképpen sem tudott olyan derült, kiegyensúlyozott, minden kétségtől mentes lelkiállapotba kerülni, amelyre egy nagy felelősségű kísérlet előtt szüksége lett volna. Ren Boz közölte vele Tibetből, hogy Kor Juli-állomás átépítése befejeződik. Az 57. úrállomás négy megfigyelője szívesen vállalta, hogy akár az életét is kockáztatja, ha segíthet abban a kísérletben, amelyhez hasonlót a bolygón már régóta nem hajtottak végre.

A kísérletet azonban a Tanács engedélye nélkül akarták végrehajtani, anélkül, hogy széleskörűen megvitattak volna minden lehetőséget, s ez az egész vállalkozást a gyáva titkolódzás kódéba burkolta, pedig ez igazán nem illett e kor embereihez.

Az általuk kitűzött nagy cél látszólag talán igazolja ezeket a lépéseket, de... a lélek legyen tökéletesen tiszta! Erre van szükség. Feltámadt a régi emberi konfliktus, maga a cél és a cél elérését szolgáló eszközök összeütközése Ezer meg ezer nemzedék tapasztalata arra tanít, hogy meg kell tanulnunk az átmeneti határ pontos meghatározását, ahogyan ezt a repagulá-ris számítás teszi a matematika elvont kérdéseiben. Hogyan juthatunk el az ilyen számításhoz az intuíción és a morálban?...

Az afrikait sehogy sem hagyta nyugodni Bet Lon története. Harminc évvel ezelőtt Bet Lön, a Föld egyik kiváló matematikusa arra a megállapításra jutott, hogy a hatalmas erőmezők egymásra való kölcsönhatásában az eltolódás jeleit párhuzamos dimenziók létével kell megmagyarázni. Tárgyak eltűnésével kapcsolatban egész sorozat igen érdekes kísérletet végzett. A Tudáshatárok Akadémiája hibát talált számításainak felépítésében, és a megfigyelt jelenségnek egészen más elvi magyarázatát adta. Bet Lön hatalmas elme volt, az agya hipertrofikusan kifejlődött, de az erkölcsi alapelvek és a vágyak fékezése elmaradtak fejlődésükben. Erős és önző egyéniség volt, elhatározta, hogy ugyanabban az irányban folytatja kísérleteit. Szeretett volna döntő bizonyítékokat szerezni, ezért sok bátor önként vállalkozó fiataalt vont be munkájába; e fiatalok készek voltak bármilyen hősi vállalkozásra, csak hogy a tudományt szolgálják. Azok az emberek, akik Bet Lön kísérleteiben részt vettek, nyomtalanul eltűntek, akárcsak a tárgyak is, s egyikük sem adott hírt magáról a

másik dimenzió „túlso oldaláról”, pedig a kegyetlen matematikus erre számított. Amikor Bet Lön tizenkét főnyi csoportot küldött át a „nemlétebe”, helyesebben egyszerűen megsemmisítette őket, akkor a matematikust bíróság elé állították. Mivel be tudta bizonyítani, hogy biztosra vette, hogy az emberek nyugodtan élnek a másik dimenzióban, s ő különben is csak áldozatainak beleegyezésével járt el, száműzésre ítélték, tíz esztendő telt a Mercuron, majd magányba vonult a Feledés Szigetén. Bet Lön esete — Mven Masz véleménye szerint — hasonlított az övére. Bet Lonnak is megtiltották a titkos kísérletet, amelyet tudományosan megcáfolt alapon végzett, s ez a hasonlatosság meghökkentette Mven Maszt, és nagyon nem tetszett neki.

Holnapután lesz a következő adás a Gyűrűn, s utána nyolc napig szabad lesz, elvégezheti a kísérletet.

Mven Masz hátravetette fejét. A csillagokat most különösen ragyogónak és közelinek látta. Sokukat már ókori nevéől ismerte, mint régi barátját. Hiszen ők valóban az ember ősrégi barátai voltak, irányították az ember útját, s magasba irányították gondolatait, bátorították álmodozását!

Az a halvány fényű kis csillag, amely már lenyugvóban volt az északi égbolton, az a Sarkcsillag vagy a Cepheus gammája. A Megosztott világ Korszakában a Sarkcsillag még a Kis Medve csillagképéhez tartozott, de a Galaxis szegélyének fordulata a Naprendszerrel együtt a Cepheus irányában halad. A Hattyú, amely szétterjed odafent a Tejúton, az északi égboltozat egyik legérdekesebb csillagképe, már egészen elnyúlt hosszú nyakával dél felé. Ebben a csillagképben ragyog az a kettős csillag-szépség, amelyet az ókori arabok Albireónak neveztek. Ez a csillagkép valójában három csillagból áll: az Albireo I-ből, amely kettős csillag, és az Albireo II-ből, ebből az óriási távoli kék csillagból, amelynek igen nagy bolygórendszere van. Ez csaknem pontosan olyan távolságra van tőlünk, mint a Hattyú farkán látható gigászi égitest, a Deneb, az a fehér csillag, amelynek főnyereje négyezer-nyolcszázszorosa a mi napjaink fényerejének. A legutolsó adásban a Hattyú 61., a Föld hűséges barátja felfogta az Albireo II. közlését; olyan figyelmeztetés volt ez, amelyet elküldése után négyszáz esztendővel fogtak fel, de mégis rendkívül érdekes volt. Az Albireo II., ez a kiváló úrkutató csillag, amelynek nevét földi hangokkal így fejezték ki: Vlich-oz-Ddizo, elpusztult a Lyra csillagkép körzetében, ahol találkozott a világűr legfélelmetesebb veszélyeztetőjével: az Ookr csillaggal. A földi tudósok ezeket a csillagokat az E-osz-tályba sorolták, ez az osztály a régi kor egyik nagy fizikusának. Einsteinnek tiszteletére kapta nevét. Einstein már megsejtette az ilyen csillagok létét, bár később sokáig vitatkoztak ezen. Aztán megállapították annak a csillagtömegnek határát is,

amelyet Csandraszékár-határnak neveztek el. De ez a régi asztrofizikus számításaiiban csupán a vonzás és az általános termodinamika elemi mechanikájából indult ki, s egyáltalán nem vette figyelembe a gigantikus és szupergigantikus csillagok bonyolult elektromágneses szerkezetét. Pedig éppen az elektromágneses erők szabták meg az E-csillagok létét, amelyek méreteiket tekintve állták a versenyt az M-osztály vörös óriásaival, például az Antareszel és a Betelgeuze-zel, de azoktól abban különböztek, hogy tömörségük nagyobb volt, körülbelül azonos a Nap tömörségével. Az ilyen csillag gigászi vonzóereje feltartóztatta a sugárkibocsátást, nem engedte meg a fénynek, hogy elhagyja a csillagot, és elszökjék a térbe. Ezek az elképzelhetetlenül óriási titokzatos tömegek végtelenül sokáig éltek a térben, s titokban elnyeltek a maguk telhetetlen óceánjában mindent, amelyet vonzóerejük elháríthatatlan csápjai csak elértek. Az ó-indiai vallásos mitológiában „Braiima éjszakáinak” nevezték a legfőbb isten tétlen nyugalmanak időszakait, amelyek — a régiek hite szerint — a „nappalokkal”, vagyis az alkotás időszakaival váltakoztak. Ez valójában az anyag tartós összegyűjtésére hasonlított, amely később azzal fejeződött be, hogy a csillag felülete százezer fokra hevült az Onulásosztályban, de ennek természetesen semmi köze sem volt a főistenhez. Végül is egy kolosszális robbanás következett be, amely új csillagokat s velük új bolygókat szórt szét a térben, így robbant szét valamikor a Rák-köd, amely most eléri az ötven billió kilométeres átmérőt. Ez a robbanás olyan erős volt, mintha a Megosztott Világ Korszakában egykvadrillió gyilkos hidrogénbombát robbantottak volna egyszerre.

A teljesen sötét E-csillagok a térben csupán vonzásuk alapján voltak megsejthetők, s annak a csillaghajónak a pusztulása, amely e szörny közelében repült el, elkerülhetetlen volt. A T-színkép-osztály láthatatlan infravörös csillagjai szintén nagyon veszélyesek voltak a csillaghajók szempontjából, ugyanígy a nagy részecskék sötét felhői, valamint a TT-osztály teljesen kihűlt égitestei is.

Mven Masz arra gondolt, hogy a Nagy Gyűrű megteremtése, amely összeköti a gondolkodó lényektől benépesített világokat, a Föld legnagyobb forradalma volt, s ugyanilyen jelentősége van minden lakott bolygó szempontjából. Ez mindenekelőtt az idő fölött, az élet rövidege fölött aratott győzelem; az élet rövid tartama nem engedi meg sem nekünk, sem a gondolkozásban velünk egyforma más testvéreinknek, hogy behatoljanak a tér távoli mélységeibe. A közlések továbbítása a Gyűrűn egyben továbbítás a jövőbe is, mert az embernek ilyenformán továbbított gondolata folytatni fogja útját a térben, amíg el nem éri annak legtávolabbi területeit is. Lehetővé válik, hogy nagyon távoli csillagokat is megvizsgáljunk, s ez már csupán idő kérdése. Nemrég elért bennünket az a közlés, amely egy óriási, de

nagyon távoli csillagról, a Hattyú gammájáról indult el. A távolság eddig a csillagig 2800 parszek, a közlés több, mint kilencezer évig halad útján, de érthető számunkra, és megfejtethő azok számára is, akik gondolkodásuk jellegét tekintve közel állnak a Gyűrű tagjaihoz. Egészen más dolog az, ha a közlés a gömb alakú csillagrendszerekről vagy halmazokról érkezik, amelyek régebbiek a mi lapos rendszereinknél.

Ugyanez a helyzet a Galaxis központjával is: ennek tengelycsillagfelhőjében végtelen kiterjedésű életövezet van a bolygórendszerek millióin, amelyek nem ismerik az éjszaka sötétjét, s fényüket a Galaxis központjától kapják. Innét érthetetlen közlések, bonyolult, a mi fogalmainkban kifejezhetetlen szerkezetek képei érkeztek. A Tudáshatárok Akadémiája már nyolcszáz éve dolgozik megfejtésükön, eddig teljesen sikertelenül. Meglehet azonban... — s az afrikainak elakadt a lélegzete a váratlan gondolattól —, hogy a közeli bolygórendszerekről: a Gyűrű tagjaitól közlések érkeznek minden lakott bolygó belső életéről, tudományáról, technikájáról, művészi alkotásairól, ezzel szemben a Galaxis régi, távoli világai csupán a saját tudományuk és életük külső, kozmikus mozgását mutatják meg? Azt, hogyan alakítják át a bolygórendszereket saját elgondolásuk szerint. „Kisöprik” a teret, eltakarítják a csillaghajók útját akadályozó meteorokat, velük együtt az életre alkalmatlan hideg külső bolygókat is egy központi égitestre dobják, meghosszabbítják kisugárzásukat, vagy szándékosan megnövelik saját napjaik melegítő hőmérsékletét. Meglehet, hogy még ez is kevés, és átalakítják a szomszédos bolygórendszereket, ahol megteremtik a legjobb feltételeket egy gigászi civilizáció életéhez.

Mven Masz összeköttetésbe lépett a Nagy Gyűrű emlékhangszalag-tárával, s feltárcsázta egy távolról érkezett közlemény jelszámát. A képernyőn lassan haladtak tova azok a különös képek, amelyek a Centaurus ómegája gömb alakú csillaghalmazairól érkeztek a Földre. Ez a második volt a Naprendszerhez legközelebb esők közül, s mindössze 6800 parszek volt odáig a távolság. Huszonkétezer évig tartott amíg ragyogó csillagjainak fénye áthatolt a világűrön, hogy elérje a földi ember szemét.

Sűrű kék köd terült szét egyenletes rétegekben, amelyeket függőleges, elég gyors forgást végző fekete hengerek ütöttek át. A hengereknek alig kivehető körvonalai időnként összeszűkültek, s alacsony, egymáshoz kapcsolt alapú kúpokhoz váltak hasonlónvá. Ekkor a kék ködrétegek éles tüzes sarlókra bomlottak szét, amelyek fékevesztetten forogtak a kúpok tengelye körül, a feketeség valahol a magasban eltűnt, gigantikus, vakítóan fehér oszlopok nőttek ki, s ezek mögül ferde kulisszák gyanánt csiszolt élű zöld szín bújtt elő.

Mven Masz megtörölte a homlokát, erőlködött, hogy mindezekből kivehessen valamit, amit értelmesen megmagyarázhat.

A képernyőn a csiszolt élek csigavonalakká alakultak a fehér oszlopok körül, s egyszerre csak fémesen csillogó gömbök áradatában szóródtak szerteszét, majd formálódtak ismét széles, gyűrűs övvé. Az öv szélességében és magasságában egyaránt növekedett.

Mven Masz elnevette magát, s kikapcsolta a képernyőt, majd ismét korábbi töprengésébe mélyedt.

„Miután nincsenek lakott világok, vagy — helyesebben — a Galaxis magas szélességi körein nincs kapcsolatunk velük, mi, a Föld emberei, egyelőre nem törhetünk ki sávunkból, a Galaxis elsötétedett egyenlítői sávjából. Nem emelkedhetünk a kozmikus por fölé, amelybe a mi csillagunk, a Nap és szomszédai burkolóznak. Ezért mi nehezebben ismerhetjük meg a Világmindenséget, mint mások...”

Mven Masz a horizont felé fordította tekintetét, oda, aho! a Nagy Medve, a Vadászkutyák alatt a Bereniké Fürtjei csillagkép feküdt. Ez volt a Galaxis „északi” sarka. Pontosan ebben az irányban tárult fel a maga teljes szélességében a Galaxison túli tér, ugyanúgy, az égboltozat ellenkező pontján, a Szobrász csillagképében a Fomalhut ismert csillagtól nem messzire, a galaktikus rendszer déli sarkánál. A határterületen, ahol a Nap van, s a Galaxis spirális korongja ágainak vastagsága mindössze körülbelül 600 parszek. A galaxisi egyenlítő síkjára merőlegesen meg lehetne tenni 300–400 parszeknyi távolságot, hogy fölemelkedhessünk a gigantikus csillag tengelyének szintje fölé. Ez az út legyőzhetetlen egy csillaghajó számára, de nem lehetetlen a Gyűrű adásai számára. Egyelőre azonban az e területen elhelyezkedő csillagoknak egyetlen bolygója sem kapcsolódott be a Gyűrűbe...

Az örökös találgatások és a válasz nélküli kérdések megszűnnének, ha sikerümné még egy rendkívül nagy tudományos forradalmat végrehajtani, ha sikerülne legyőzni az időt, ha megtanulhatnók, hogy legyőzzünk bármely teret bármilyen időközben, s mint gazdák léphetnénk a világűr végtelen térségeire. Ebben az esetben nemcsak a mi Galaxisunk, hanem a többi csillagszigetek is legfeljebb olyan távolságra lennének tőlünk, mint a Földközi-tenger kicsiny szigetei, amelyekhez most odalent, az éjszakai homályban a tenger hullámai csapódnak. Ebben van annak a kétségbeesett kísérletnek az igazolása, amelyet Ren Boz elgondolt, s amelyet ő, Mven Masz, a külső állomások vezetője megvalósít. Ha jobban megalapozhatnák a kísérlet végrehajtását, hogy elnyerhessék a Tanács engedélyét...

A Spirál út fényei narancsszínűről fehérre változtak: éjjel két óra, a szállítások fokozásának ideje. Mven Másznak eszébe jutott, hogy holnap lesz a Lángoló Kelyhek ünnepe, amelyre Csara Nandi meghívta őt. A külső állomások vezetője nem felejtette el a tengerparti

ismeretséget, sem a bronzvörös lányt, akinek olyan tökéletes, hajlékony mozgása van. Olyan volt ez a leány, mint az őszinteség és az erős vágyak virága. Milyen ritkaság ez a jól fegyelmezett érzéknek korszakában!

Mven Masz visszatért dolgozósobájába, felhívta a Metagalaktikai Intézetet, amely éjszaka dolgozott, s kérte, küldjék el neki másnap éjszakára néhány Galaxis sztereotelefilmjét. Amikor megkapta az ígéretet, felment a belső homlokzat tetőzetére. Itt volt távoli ugrásokra szolgáló készüléke. Mven Masz nagyon szerette ezt a népszerűtlen sportot, és nagy ügyességre tett szert benne. Magára erősítette a héliumtartályt, aztán egy rugalmas ugrással a levegőbe emelkedett, egy másodpercre bekapcsolta a könnyű akkumulátorral működő vontató légcsavart. A levegőben egy körülbelül 600 méter hosszúságú ívet írt le, majd földet ért az Étkező Ház kiszögellésén, s onnét megismételte az ugrást, öt ilyen ugrással eljutott egy kis kertig, amely egy mészkőhegy kiszögellése alatt húzódott, levetette a készüléket egy alumínium tornyon, s a rúdján lecsúszott a földre a saját kemény ágyára, amely egy óriási platán alatt állt. A fa lombjainak suttogása nemsokára álomba ringatta.

A Lángoló Kelyhek ünnepe Zan Szén, a történész-költő ismert költeményéről kapta nevét; ez a költemény leírja azt az ősi indiai szokást, hogy a harcba induló hősöknek külön kiválasztott gyönyörű nők nyújtották át a harci kardokat s a kelyheket, amelyekben illatos gyanta lángolt. A kardok és a kelyhek már régen nincsenek használatban, de ma is a hőstett szimbólumai. A hőstettek viszont mérhetetlenül megsaporodtak a bolygó bátor, energiától duzzadó lakossága között. A múltban a nagy munkaképesség, amely csak különösen állhatatos és tehetséges, lángésznek nevezett emberek adottsága volt, teljesen a test fizikai erejétől és a serkentő hormonok bőségétől függött. A fizikai erőről való gondoskodás révén évezredek alatt elérték azt, hogy a bolygón a mindennapi ember is a régi kor hőseihez vált hasonlónvá, övé volt a hősiesség, a szerelem és a tudás.

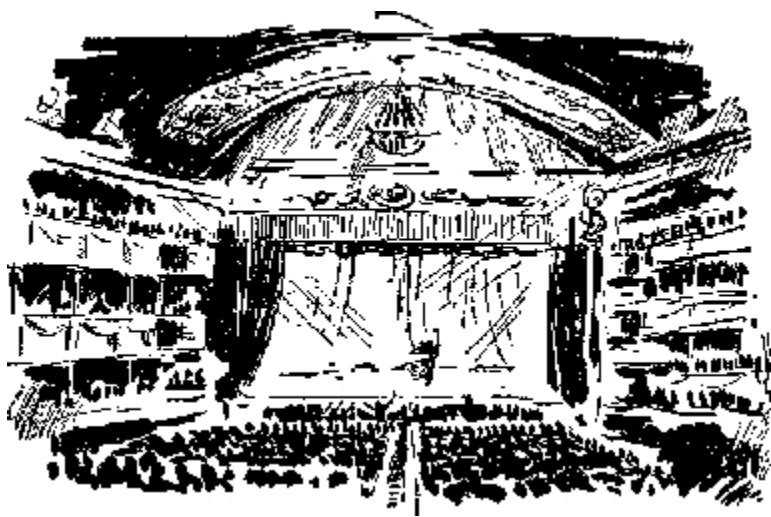
A Lángoló Kelyhek ünnepe lett a nők tavaszünnepe. Minden évben, a téli napéjegyenlőség negyedik hónapjában, vagy ahogyan régen mondták, áprilisban a Föld legszebb asszonyai és leányai táncban, énekben, tornagyakorlatokban mutatták be művészetüket. A bolygó kevert vérű népességének különböző fajai ragyogtatták itt meg a szépség legfinomabb árnyalatait kimeríthetetlen változatosságban, akárcsak a csiszolt drágaköveket, s ezzel hátai talán örömet szereztek a nézőknek, a türelmes munkában kifáradt tudósoktól és mérnököktől kezdve az ihletett művészekig vagy a harmadik ciklusba járó, még egészen fiatal diákokig mindenkinek.

Hasonlóan szép volt a férfiak őszi ünnepe, a Herkules-ünnep, amelyet a kilencedik hónapban rendeztek meg. Az éretté vált ifjak

ezen az ünnepen számoltak be herkulési hőstetteikről. Idők folyamán hagyománnyá vált, hogy ezekben a napokban rendezték meg az egész nép számára az év folyamán teljesített kiváló cselekedetekről és elért eredményekről szóló beszámolót is. Az ünnep általánossá vált, férfiak és nők ünnepévé egyaránt, és a Szép Hasznosság, a Felsőbbrendű Művészet, a Tudományos Alerészség és Képzelet napjaira pszlott. Mven Maszt jó néhány évvel ezelőtt az első és a harmadik nap hőségnek nyilvánították...

Mven Masz éppen akkor jelent meg a Tirreno Stadion gigantikus Nap-termében, amikor Veda szerepelt. Az afrikai megtalálta a negyedik rádiusz kilencedik szektorát, ahol Evda Nal és Csara Nandi ült. Megállt az árkád árnyékában, és hallgatta Veda mély hangját. Veda fehér ruhát viselt, magasra, emelte szőke fejét, és arcát a terem felső nézőterei felé fordítva valami vidám dalt énekelt; az afrikai úgy érezte, hogy Veda a tavasz megtestesülése.

Minden néző előtt négy gomb volt. A mennyezeten kinyúló arany, kék, smaragd vagy vörös fények egy-egy gombnyomásra jelezték, hogy a néző hogyan értékeli a művészt; ez helyettesítette a régi idők zajos tetszésnyilvánítását.

Veda énekét arany és kék fények színpompája jutalmazta; ezek között csak itt-ott volt látható néhány zöld fény, s a felindultság jele — a bíbor. Veda csatlakozott barátnőihez. Ekkor Mven Masz is odament hozzájuk; szívélyesen fogadták. Az afrikai körülnézett, tekintetével tanítóját és elődjét kereste, de Dar Veter sehol sem volt látható.

— Hová rejtették el Dar Vetert? — kérdezte tréfálkozva a három nőt.

— Hát maga hová tette Ren Bozt? — válaszolt kérdéssel Evda Nal,

s az afrikai sietősen elkerülte a kérdező átható tekintetét.

— Veter valahol Dél-Amerikában titánt termel — mondta a kegyesebb szívű Veda Kong, s valami megremegett az arcán.

Csara Nandi védő mozdulattal vonta magához a szép történést, s arcához szorította arcát. A két annyira különböző nő arca most nagyon hasonlított egymáshoz, hasonlóná tette őket a gyöngéd szeretet.

Csara egyenes vonalú szemöldöke, mint egy lebegő madár kiterjedt szárnya, mélyen húzódott széles homloka alatt, s tökéletes összhangban állt hosszúkás metszésű szemével. Veda rendszerint felvonta szemöldökét.

„Rebben a madár szárnya...” — gondolta magában az afrikai.

Csara nyakszirtjére és a vállára hulló sűrű, fényes fekete haja csak még jobban hangsúlyozta Veda simán és magasan hátrafésült hajának szigorú szőkeségét.

Csara a terem kupolájának órájára nézett s felállt, öltözéke meglepte az afrikait. A leány sima vállát platinalánc díszítette, amely szabadon hagyta nyakát. A láncot a kulcscsont alatt egy ragyogó vörös turmalin fogta össze.

Szinte teljesen szabadon volt felfordított széles kehelyre hasonlító kemény melle, amelyet mintha végtelenül finom vésővel mintáztak volna meg. Két keble között a csattól az övig sötét ibolyaszínű szövetsík futott. Ugyanilyen csíkok haladtak át mindkét keble közepén is, majd kis láncként hátrahullva, a meztelen háton egyesültek.

A leány rendkívül karcsú derekát fekete csillagokkal hintett fehér öv fogta körül. Az öv platinacsatja a holdsarlót ábrázolta. Fekete csillagdíszes hosszú fehér selyemszoknyája dús ráncokba omlott. A táncosnő nem hordott semmiféle csillogó holmit, kivéve a kis fekete cipőn ragyogó csatokat.

— Nemsokára én következem — mondta nyugodtan Csara, s megindult az átjáró árkádjá felé; még egy pillantást vetett hátra Mven Maszra és eltűnt. Suttogó kérdések, ezernyi tekintet kísérték útján...

A színpadon egy csodálatos alakú, alig tizenennyolc éves tornászlány jelent meg. A zene recitativójára az arányló fény-özönben a tornászlány gyors ütemben repült, ugrott és forgott, majd szinte elképzelhetetlen egyensúlyozó helyzetben a zene daÚamos és lassú átmeneteinek pillanataiban mozdulatlaná dermedt. A nézőknek nagyon tetszett a tornászlány, sok arany fény gyulladt ki a mennyezeten, s Mven Masz arra gondolt, hogy Csara Nandinak nem lesz könnyű dolga ilyen nagy siker után. Kissé nyugtalanul nézte a kivehetetlen arcú tömeget a szemközti nézőtéren, s a harmadik szektorban váratlanul megpillantotta Kart Szánt, a festőművészt. A festő olyan vidáman üdvözölte őt, hogy az afrikai ezt már nem is találta egészen illendőnek, hiszen ki aggódjon a fellépés sikeréért, ha

nem ő, a festő, aki Csaráról mintázta a „Földközi-tenger lánya” című festményét.

Az afrikainak agyában végigfutott még az a gondolat, hogy az előadás után elmegy, s megtekinti a festményt, és a fények már kialudtak. Az organikus üvegből készült áttetsző padló az izzó nyersvas málnaszínű fényében csillogott. A rivaldák vörös fénnel árasztották el a színpadot. A fény csíkokban táncolt, futkározott, egybefonódott a pattogó ritmussal a hegedűk átható szólamában és a rézhangszerek mély zúgásában. Mven Maszt kissé elkábította a zene hatalmas lendülete és ereje, s nem is vette rögtön észre, hogy a lángoló színpad központjában megjelent Csara, s olyan szédületes ütemben kezdte táncát, hogy a nézők visszafojtott lélegzettel bámulták.

Mven Masz megijedt, ugyan mi lesz itt, ha a zene még gyorsabb táncot követel. Csarának nemcsak a lába, nemcsak a karja táncolt, hanem az egész teste az élet ugyanolyan forró lehetetével felelt a tüzes zenének. Az afrikai arra gondolt, hogy ha a régi indiai nők ugyanolyanok voltak, mint Csara, akkor igaza van a költőnek, aki az indiai nőket lángoló kelyhekhez hasonlította, és a nők ünnepét e lángoló kehelyről nevezte el.

Csara napégetett vörös bőre a színpad és a padló visszfényében élénk rózsaszínű árnyalatot kapott. Mven Masz szíve vadul vert. Ilyen színű bőre volt a Tucana üpszilonya mesebeli bolygó embereinek. Akkor tudta meg azt is, hogy a test képes így átszellemülni, hogy a test mozdulataival, gyönyörű formáinak rendkívül finom változtatásával az érzések, a képzelet, a szenvedély, a boldogságvágy legmélyebb árnyalatait képes kifejezni...

Mven Masz korábban egyre csak a kilencven parszeknyi, elérhetetlen messzeségbe vágyott, de most megértette, hogy a földi emberiség szépségének felmérhetetlen gazdagságában találhat olyan virágokat, amelyek éppen olyan gyönyörűek, mint a távoli bolygónak szívében melengetett látomása. De a tartós vágyakozás az elérhetetlen álmom felé nem múlhat el oly hamar. Amikor Csarában testet öltött a Tucana üpszilonya vörös bőrű leányának alakja, a külső állomások vezetőjének konok elhatározása még erősebb lett.

Evda Nal és Veda Kong — maguk is kiváló táncosok — először látták Csara táncát, s megrendültén figyelték. Veda, akiben megszólalt a tudós antropológus és a régi fajok történésze, arra a következtetésre jutott, hogy a távoli múltban a gondvanoi déli országok asszonyai mindig többen voltak, mint a férfiak, hiszen a férfiak elhullottak a rengeteg veszélyes vadállattal vívott harcban. Később, amikor a déli népes országokban kialakultak az ókori Kelet zsarnoki államai, a férfiak tömegesen hullottak el a szakadatlan háborúban, amelyeket gyakran a vallási fanatizmus vagy a zsarnokok véletlen szeszélye

idézett elő. A Dél leányai nehéz sorban éltek, s ez mind tökéletesebbé formálta őket. Északon, ahol ritka volt a lakosság és szegény a természet, nem volt meg a Sötét Századok zsarnoki állama. Ott a férfiak jobban megmaradtak, a nőket többre értékelték, s így a nők nagyobb megbecsülésben éltek.

Veda figyelte Csara gyönyörű táncát. Arra gondolt, hogy a táncosnő minden mozdulatában valami csodálatos kettősség van: egyszerre gyöngédek is, és ragadozókra emlékeztetők. A gyöngéd báj onnan ered, hogy a mozdulatok nagyon csiszoltak, a test valószínűtlenül hajlékony, a ragadozóra való hasonlatosság oka pedig az lehetett, hogy a táncban élesek voltak az átmenetek, a fordulatok és a megtorpanások, s ez a szinte megfoghatatlan gyorsaság a vadállatok sajátja. Gondvana sötét bőrű leányai testüknek ezt a lopózó hajlékonyságát a létért folytatott ezer esztendő nehéz küzdelemben szerezték meg. De mily harmonikusan egyesült ez Csarában az arc kemény és kicsiny krétai-hellenisztikus vonásaival! Az adagio rövid lassításában valami ütőhangszer egyre gyorsuló, disszonáns hangjai vegyültek. Az emberi érzelmek repülő lendületének és zuhanásának szédületes ritmusát a táncban a gyors mozdulatok és a szinte teljes megtorpanások váltakozása fejezte ki; a táncosnő egy-egy megtorpanásakor mozdulatlan szoborrá meredt. A szunnyadozó érzések felébredése, viharos fellángolás, tehetetlen hervadás, a pusztulás, majd viharos és előre nem látható újjászületés, a bilincsbe vert, de az idő elháríthatatlan múlása ellen, a kötelesség és a sors világos és könyörtelen meghatározottsága ellen mégis harcoló élet fejeződött ki ebben a táncban. Evda Nal érezte, hogy nagyon közel áll hozzá a tánc lélektani alapja, hogy arcát vörös pír borítja el, s a lélegzete meggyorsul... Mven Masz nem tudta, hogy a balett zenéjét a zeneszerző külön Csara Nandi számára írta, de már nem félt többé az orkánszerű ütemtől, hiszen látta, mily könnyen röppen a lány. Vörös fényhullámok ölelték körül rézszerű testét, bíbor visszfény tükröződött a leány erős lábain, a fény elmerült a bársony sötét ráncaiban, vagy hajnalpírként ragyogott fel a fehér selyem. A leány felemelt két karja lassan mozdulatlanra meredt a feje fölött. És ekkor minden finálé nélkül, hirtelen megszakadt az egyre magasabbra törő viharos zene, hirtelen kialudtak, eltűntek a vörös fények. A terem magas kupolájában ismét kigyulladt a megszokott fény. A leány fáradtan lehajtotta fejét, sűrű haja eltakarta az arcát. A következő pillanatban az ezernyi arányló fény nyomán tompa zaj támadt. A nézők Csara táncát a művészt érhető legnagyobb megtiszteltetésben részesítették, felálltak s összekulcsolt két kezüket a fejük fölé emelték, hogy Csara táncát megköszönjék. S Csara, aki szereplése előtt egész nyugodt volt, most zavarba jött, arcáról hátrasimította haját, s egy tekintetet vetve a felső erkélysorokra, kiszaladt a színpadról. Az ünnepség rendezői

szünetet jelentettek be. Mven Masz sietett, hogy felkutassa Csarát, Veda Kong és Evda Nal pedig kiment a kilométer szélességű, óriási lépcsőre, amely homályos kék üvegből készült, s a stadiontól egyenesen levitt a tengerhez. Az áttetsző és hűvös alkonyi szürkület arra csábította a két nőt, hogy az ünnepség ezer meg ezer részvevőjének példáját követve megfürödjenek.

— Nem véletlen, hogy rögtön feltűnt nekem Csara Nandi! — szólalt meg Evda Nal. — Nagyszerű művésznő. Ma az életerő táncát láttuk! Valószínű, hogy ez az, amit az ókoriak Erosznak neveztek...

— Most értettem meg Kart Szánt, hogy a szépség voltaképpen fontosabb, mint gondolnók. A szépség az élet értelme és boldogsága, milyen jól mondta ezt a festő akkor! És a maga meghatározása is találó — helyeselt Veda, majd levetette felső ruháját, cipőjét, belépett a lépcsőket csapdosó langyos vízbe.

— Helyes a meghatározásom, ha a lelkierőt egészséges, erőtelj duzzadó test hozza létre — helyesbítette magát Evda Nal, levetette ruháját, és beleugrott az áttetsző hullámokba.

Veda utolérte, s mindketten egy nagy kaucsuksziget felé úsztak, amely a stadion melletti parttól vagy másfél kilométernyire ezüstösen csillogott. A szigetnek a tenger szintjével egyenlő lapos felületét kis fürdőkabinok szegélyezték; olyanok voltak, mint a kagylók, gyöngyházszerű műanyagból készültek, elég nagyok voltak ahhoz, hogy a Naptól és szélről megóvjának három-négy embert, s teljesen elszigeteljék őket szomszédaiktól.

A két nő leheveredett a „kagyló” puha, ringó padlójára, s tele tüdővel szívta magába a tenger örökké friss illatát.

— Azóta, hogy a parton láttuk egymást, erősen lebarnult!

— mondta Veda, barátnőjét szemlélve. — A tenger partján volt, vagy barnító pigmens-piruláktól van ez a napégettség?

— A piruláktól — ismerte be Evda. — Csak tegnapi és ma voltam napon.

— Igazán nem tudja, hogy hol van Ren Boz? — folytatta Veda.

— Csak sejtem, de ennyi is elég nekem, hogy aggódjam miatta — válaszolta halkan Evda Nal.

— Csak nem azt akarja mondani?... — Veda elhallgatott, be sem fejezte gondolatát, de Evda felemelte lustán lebocsátott szempilláit, s egyenesen Veda szemébe nézett.

— Ren Boz az én szememben gyámoltalan, kissé éretlen kisfiú — mondta bizonytalanul Veda —, maga pedig annyira kiforrott, oly nagy tudású, aki megállja helyét bármely férfival szemben. Az ember úgy érzi, hogy magában acélos akaraterő van.

— Ren Boz is ezt mondta nekem. De magának nincs igaza, amikor így értékeli őt, éppen olyan egyoldalúan, ahogyan Ren is értékeli saját magát. Ren óriási munkaképességű, merész és kiváló eszű ember. Még

a mi korunkban is kevés olyan ember akad, aki bolygónkon hozzá fogható volna. Ha az ember a képességeivel együtt nézi többi tulajdonságait, azt látja, hogy ezek olyanok, mint az átlagemberekéi, sőt talán még gyermekesek is. Helyesen nevezte Rent kisfiúnak, valóban gyerek, de egyúttal hős is, ennek a fogalomnak szó szerinti értelmében. Ott van Dar Veter, benne is van bizonyos fiús vonás, de ez fizikai erejének bőségéből ered, nem pedig annak hiányából, mint Rennél.

— S hogyan értékeli Mvent? — érdeklődött Veda. — Most már jobban megismerkedett vele?

— Mven Masz a hideg ész és az archaisztikusan vad vágy szép kombinációja. Veda Kong hangosan felkacagott.

— Hogy tanulhatnám meg az ilyen pontos jellemzést?

— Pszichológus vagyok, ez a szakmám — vont vállat Evda.

— De engedje meg, hogy most én tegyek fel magának egy kérdést. Tudja, hogy Dar Vetert nagyon vonzó embernek találom?

— S most amiatt aggódik, hogy félmegoldásra kerül sor?

— Veda elvörösödött. — Nem, itt nem lesz semmiféle végzetes félmegoldás, és nem lesz baj az őszinteséggel. Minden a lehető legvilágosabb... — s a lélektan tudósának fürkésző tekintete alatt Veda nyugodtan folytatta: — Erg Noor... útjaink már régóta szétváltak. De addig nem engedhetek semmi új érzésnek, amíg ő a világűrben van, nem távolodhattam el tőle, nehogy csökkentsem a visszatérésébe vetett reménység és hit erejét. Most már ez ismét pontos számítás és meggyőződés. Erg Noor ezt mind tudja, de megy a maga útján. Evda Nal vékony karjával átölelte Veda egyenes vállát.

— Szóval Dar Veter?

— Igen! — válaszolta határozottan Veda.

— S ő tudja?

— Nem. Majd megtudja, ha a Tantra visszatér... Ne menjünk vissza a stadionba? — kiáltott fel Veda.

— Nekem most már el kell mennem az ünnepségről — mondta Evda Nal —, a szabadságom a végéhez közeledik. Új, nagy munka vár rám a Bánat és Öröm Akadémiáján, s előbb még látnom kell a lányomat.

— Nagy már a lánya?

— Tizenhét. A fiam sokkal öregebb. Teljesítettem minden normális fejlődésű és átöröklésű nő kötelességét: legalább két gyermeket a világra hozni. Most pedig egy harmadikat szeretnék, de már felnőttet!

Evda Nal elmosolyodott, s figyelmes arcán gyöngéd mosoly ragyogott fel, meredek ívben kirajzolódó felső ajka egy kicsit kinyílt.

— Én pedig egy remek, nagyszemű fiút képzeltem el magamnak... olyan kedves és csodálkozó szájút... de szeplőset és fitos orrút —

mondta hamiskásan Veda, s egyenesen maga elé nézett.

Hallgattak egy kicsit, majd Evda megkérdezte:

— Még nincs újabb munkája?

— Nincs, a Tantrát várom. Aztán majd egy hosszú expedíció következik.

— Jöjjön velem, látogassuk meg a lányomat — javasolta Evda, s Veda szívesen elfogadta a meghívást.

Az obszervatórium egész falát a hatalmas teleszkópokkal készített fényképek és filmek vetítésére szolgáló hemiszférikus képernyő takarta el. Mven Masz bekapcsolta az égboltozatnak arról a részéről készített áttekintő felvételét, amely a Galaxis északi sarkának közelében fekszik: a Nagy Medvétől a Holló és Centaurus csillagképekig terjedő déli sávot. Itt, a Vadászkutyák, a Bereniké Fürtjei és a Szűz csillagképekben rengeteg galaxis: a Világmindenség csillagsziget világa terült el lapos kerek vagy korongok formájában. Különösen sokat tártak fel közülük a Bereniké Fürtjei csillagképben, szabályos és szabálytalan formájúakat, különféle fordulatokban és vetületekben, olykor elképzelhetetlenül távol fekvőket, amelyeket több milliárd parszek távolság választott el tőlük, s amelyek máskor tízezernyi galaxisból álló egész „felhőket” képeztek. A legnagyobb galaxis átmérője 20-50000 parszek, amilyen például a mi NN89105 + SZB23 csillagszigetünk vagy galaxisunk, amelyet régen M-31-nek vagy Androméda-ködnek neveztek. A halvány fényű ködös kis felhő szabad szemmel is látható volt a Földről. Az emberek már régen felfedezték ennek a felhőcskének a titkát. A köd egy óriási kerék formájú csillagrendszernek bizonyult, amely másfélszer akkora, mint a mi gigantikus Tejútunk. Az Androméda-köd tanulmányozása a 450000 parszek távolság ellenére, amely a földi megfigyelőktől elválasztja, nagyon sokat segített a saját Galaxisunk megértésében.

Mven Masz még gyermekkorából emlékezett a különféle galaxisok nagyszerű fényképeire, amelyeket optikai képek elektronikus inverziója vagy rádióteleszkópok útján kaptak; ezek a rádióteleszkópok még messzebb hatoltak a világűr mélyébe, mint például a pamíri és a patagóniai 400 kilométer átmérőjű óriásteleszkópok. A galaxis száz-meg százmilliárd csillag elképesztő tömörülése; e csillagokat több millió parszek távolság választja el egymástól. Ezek a csillagok Mven Maszban mindig valami fékezhetetlen vágyat keltettek, hogy megismerje felépítésük törvényeit, keletkezésük történetét és további sorsukat. S a legfontosabb, ami most a Föld minden lakóját nyugtalanította, az a kérdés, hogy van-e élet a Világmindenség e szigeteinek megszámlálhatatlan bolygórendszerén, égnek-e ott a gondolat és a tudás tüzei, van-e emberi civilizáció abban a mérhetetlenül távoli térségben.

A képernyőn három csillag jelent meg; a régi arabok ezeket Sirrah, Mirach, illetve Almak néven, vagyis az Androméda alfa, béta és gamma csillagának ismerték. E csillagok emelkedő egyenes mentén helyezkedtek el. E vonalnak két oldalán két közeli galaxis terült el, Androméda gigantikus köde és az M-33 szép spirálja a Háromszög csillagképében. Mven Masz nem akarta újra megtekinteni az ismert fénylő körvonalakat, s kicserélte a fémszalagot.

A képernyőn az a galaxis tűnt fel, amelyet már a régi korban is ismertek, s akkor NGK-5194-nek vagy M-51-nek neveztek a Vadászkutyák csillagképében, s amely több millió parszek távolságra volt. Ez egyike annak a kevés galaxisnak, amelyet mi lapjával, a „kerék” síkjára merőlegesnek látunk. Ragyogóan fénylő, több milliő csillagból álló tömör mag ez, amelynek két spirális elágazása van. Hosszú végeik mind halványabbnak és ködösebbnek látszanak, aztán eltűnnek a tér sötétjében, elnyúlnak egymástól ellenkező irányban, több tízezer parszek távolságra. Az elágazások vagy főágak között fekete szakadékokkal, sötét anyagtömörülésekkel váltakozva ragyogó gázfelhők és csillagtömörülések sugarai nyúlnak el, s úgy hajlanak kifelé, mint egy-egy turbina lapátjai.

Csodálatosan szép az NGK 4565 kolosszális galaxis a Bere-niké Fürtjei csillagképben. Hétmilliónyi parszek távolságból ez a galaxis oldalról látszik. Féloldalra dőlve, akár a lebegő madár, a galaxis messzire nyújtja nyilvánvalóan több spirális ágból álló keskeny korongját, s a közepén erősen összelapított gömbként ég a mag, amely tömör, világító tömegnek látszik. Tisztán látható, mennyire laposak a csillagszigetek, az egész galaxist az óraszerkezet finom kerekéhez lehetne hasonlítani. A kerék szélei nem világosak, valahogyan szinte beleolvadnak a tér feneketlen sötétjébe. A mi Galaxisunknak ugyanígy a szélén van a Nap és a parányi porszem, a Föld, amelyet a tudás ereje a lakott világok sokaságával kapcsol össze, s amely az emberi gondolat szárnyait kiterjeszti a Világmindenség örökkévalósága fölött!

Mven Masz átkapcsolta a műszert arra a galaxisra, amely mindig a legjobban érdekelte őt: az NGK 4594-re, amely a Szűz csillagképében van, s szintén egyenlítőjének síkjában látható. Ez a galaxis, amely innét tízmilliónyi parszek távolságra terül el, egy égő csillagtömeg vastag, ragyogó gázrétegbe burkolt lencséjéhez hasonlított. Az egyenlítő mentén a lencsét egy vastag fekete csík: a sötét anyag tömörülése szelte át. A galaxis a mélyből világító titokzatos lámpának látszott.

Milyen világok rejtőztek ott, e galaxis sugarainak összességében, amelynek sugárzása élesebb volt, mint bármely más galaxisé, s átlagosan elérte az F-színképosztályét? Van-e ott lakó a hatalmas bolygókon, kutatja-e ott is a gondolat a természet titkait, mint nálunk?

De a hatalmas csillagszigetek teljes némaságba burkolóztak, s

Mven Masz önkéntelenül ökölbe szorította kezét. Megértette, milyen szörnyű nagy a távolság, hiszen addig a galaxisig a fény 32 millió év alatt jut el! Üzenetváltáshoz 64 millió évre volna szükség!

Mven Masz turkált a tekercsek között, a ritka és homályos csillagok közepette egy nagy tündöklő kerek fényfolt ragyogott fel a képernyőn. Szabálytalan, fekete csík metszette ketté a foltot, erősen ragyogó fénytömegével csak még jobban hangsúlyozta a két oldalán ásító sötétséget, amely a két végén még jobban kiszélesedett, és elsötétítette a nagy égő gázmezőt, amely gyűrűként vette körül a tündöklő foltot. Ilyen volt a technika hihetetlen fortélyával szerzett kép, amely a Hattyú csillagképében összeütköző galaxisokról készült. A gigászi galaxisoknak — amelyeknek méretei azonosak voltak a mi Tejútunk vagy az Androméda-köd méreteivel — ez az összeütközése már régóta úgy volt ismeretes, mint olyan rádiókisugárzás forrása, amely talán a leghatalmasabb volt a Világmindenségnek általunk elérhető részében. A gyorsan haladó kolosszális gázsugarak olyan elképzelhetetlen erejű elektromágneses mezőket létesítettek, hogy ezek a Világmindenség minden zugába elküldték a titáni katasztrófa hírért. Maga az anyag küldte el a szerencsétlenségnek ezt a megrendítő jelzését, olyan rádióállomás útján, amelynek teljesítőképessége egy kvintilliárd vagy ezer kvintillió kilowatt. De a galaxisokig a távolság olyan nagy volt, hogy a képernyőn ragyogó felvétel e galaxisok távolságát sok millió évvel ezelőtről mutatta be. Milyenek most az egymáson áthaladó galaxisok? Ezt csak oly sok idő múlva láthatjuk meg, hogy még azt sem tudhatjuk, él-e majd az emberiség oly elképzelhetetlenül sokáig.

Mven Masz felugrott, s oly erősen ránehezedett a tömör asztalra, hogy az ízületei megroppantak.

Az üzenettovábbításhoz szükséges időtartam millió évekre terjed, s elérhetetlen tízezernyi nemzedék számára; még a késői utódoknak is a tudat szempontjából gyilkos hatású „sohát” jelent. Ez a „soha” azonban egy varázspálca egyetlen ütésére eltűnhetne. Ez a varázspálca Ren Boz felfedezése, és az ő kettőjük kísérlete.

Az elképzelhetetlenül távoli pontok a Világmindenségben olyan közel kerülnek majd, hogy kinyújtott kézzel is elérhetjük őket!

A régi asztronómusok azon a nézeten voltak, hogy a galaxisok különböző irányban szétfutnak. Az a fény, amely a távoli csillagszigetéről érkezett a földi teleszkópokba, megváltozott, a fényrezgések megnyúltak, vörös hullámokká alakultak át. A fénynek ez a megvörösödése arról tanúskodott, hogy a galaxisok távolodnak a megfigyelőtől. A régmúlt emberei megszokták, hogy a jelenségeket egyoldalúan és egysíkúan fogják fel; még nem fogták fel, hogy a pusztulás és az alkotás nagy folyamatának csupán egyik oldalát látják. Éppen ez az egyik oldal: a szétszóródás és a pusztulás, vagyis az

energiának a termodinamika második törvénye szerint való átmenete az alacsonyabb színvonalra, jutott el az emberi érzékekhez és az érzékszervek erősítése végett készített műszerekbe. A másik oldal viszont, a felhalmozás, a gyűjtés és az alkotás nem jutott el az emberi érzékekhez, mert hiszen az élet a maga erejét abból az energiából merítette, amelyet a csillag-napok szórtak szét, és ennek megfelelően alakult ki az a folyamat, ahogyan a környező világot felfogjuk. Ámde az ember hatalmas agya behatolt a Világmindenségben levő világok megalkotásának tőlünk rejtett folyamataiba is. A régi időkben viszont úgy vélték, hogy mennél távolabb volt a Földtől valamely galaxis, annál nagyobb távolodási sebességet mutatott. Ahogyan az ember behatolt a világűrbe, a probléma eljutott a galaxisok fényközeli sebességéig. A látható Világmindenség határává az a távolság lett, amelyből a galaxisok olyanoknak látszottak, mintha elérnék a fény sebességét, valójában pedig semmiféle fény nem érkezett el róluk hozzánk, és nem is láthattuk volna meg fényüket sohasem. Ma már ismerjük a távoli galaxisok fényvörösödésének okait. Nem egy ilyen ok van. A távoli csillagszigetokről csak az a fény érkezik el hozzánk, amelyet e szigetek fénylő központjai bocsátanak ki. Ezeket a kolosszális anyagtömegeket gyűrű alakú elektromágneses mezők veszik körül, amelyek nagyon erős hatást gyakorolnak a fénysugarakra, nem csupán erejüknél, hanem terjedelmüknél fogva is, s ennek során bekövetkezik a fényrezgések lassúbbodása, s így e rezgések hosszabb vörös hullámokká válnak. Az asztronómusok már nagyon régen tudták, hogy az igen tömör csillagokról érkező fény megvörösödik, spektrumvonalai eltolódnak a vörös rész felé, s a csillag távolodónak látszik, mint például a Sírius második alkotó csillaga is, a Sírius B, ez a fehér törpe. Mennél távolabb van a galaxis, annál jobban összpontosul a bennünket elérő sugárzás, s annál erősebb a spektrum vörös vége felé való eltolódás.

Másfelől a fényhullámok a térben megtett hosszú útvonalon „ingadozókká” válnak, és a fénykvantumok elvesztik az energia egy részét. Ma már jól ismerik ezt a jelenséget, a vörös hullámok a szokásos fény fáradt, „öreg” hullámai is lehetnek. Még a mindenén áthatoló fényhullámok is „előregszenek”, amint az elképzelhetetlenül nagy távolságot befutják. Ugyan miféle reménye lehet az embernek, hogy legyőzi ezt, ha nem támad a nehézségi erőre ennek ellentétével, ahogyan ez Ren Boz matematikájából következik?

Igen, nyugtalansága csökkent. Igaza van, ha végrehajthatja a példátlan kísérletet!

Mven Masz, mint mindig, most is kiment az obszervatórium erkélyére, s gyorsan fel-alá járt. Fáradt szemében még ott ragyogtak a távoli galaxisok, amelyek vörös fényhullámokat küldtek a Földre, mintha segítséget kérnének, mintha a mindent legyőző emberi

gondolatot hívnák. Mven Masz halkán, magabiztosan elnevette magát. Ezek a vörös hullámok ugyan jól ismertekké válnak az ember szemében, mint azok is, amelyek az élet vörös fényével árasztották el Csara Nandi testét a Lángoló Kelyhek ünnepén. Azét a Csaráét, aki váratlanul, úgy jelent meg előtte, mint a Tucana üpszilonja csillag rézbőrű leánya, Mven Masz álmainak leánya.

Ren Boz vektorát éppen a Tucana üpszilonjára irányítja majd, nem csupán azért, mert reméli, hogy megláthatja azt a gyönyörű világot, hanem Csara tiszteletére is, aki annak a világnak a földi képviselője!

IX. fejezet

HARMADIK CIKLUSÚ ISKOLA

A harmadik ciklus 410. iskolája Írország déli részén épült. Széles mezők, szőlőskertek és tölgyesek nyúltak a zöld domboktól a tengerig. Veda Kong és Evda Nal éppen tanítási időben érkeztek, s lassú léptekkel haladtak végig a körfolyosón, a tantermek körül, amelyek a kerek épület külső vonalán helyezkedtek el. Borús nap volt, szemerkélt az eső, és ezért a tantermekben folyt a foglalkozás, nem pedig kint a réten, a fák alatt, mint rendszeren.

Veda Kong iskoláslánynak érezte magát, elrejtőzött, és hallgatódzott a bejáratok mögött, amelyeket itt is — mint az iskolák többségében — ajtó nélkül építettek meg, a falkiszögellé-sekből alakították ki, s ezek kulisszaszerűen fedték egymást. Evda Nal belement ebbe a játékba. A két nő óvatosan lesett be az osztályokba, kereste Evda lányát s arra törekedtek, hogy ne vegyék őket észre.

Az első tanteremben megpillantottak egy egész falat kitöltő, kék krétával felvázolt vektort, melyet a vektor mentén csavarodó spirál vett körül. A spirál két szakaszát derékszögű koordináták rendszerével berajzolt merőleges irányú ellipszisek övezték.

— Bipoláris matematika! — kiáltott fel tréfás rémülettel Veda.

— Nem, ez valamivel több! Várjunk csak egy percig — vetette ellen Evda.

— Most, hogy megismerkedtünk a kohleáris, vagyis spirális, növekvő mozgás árnyékfunkcióival, amelyek a vektoron keletkeznek — magyarázta egy beesett, égő szemű, idősebb tanár —, eljutunk a „repaguláris számítás” fogalmához. E számítás neve egy ókori latin szóból származik, s annyit jelent, mint akadály, torlasz, helyesebben: egyik minőség átmenete egy másik minőségbe kétirányú aspektusban véve — a tanár rámutatott a spirálison keresztbehúzódnó széles ellipszisére. — Más szóval az egymásba kölcsönösen átmenő jelenségek matematikai vizsgálata ez.

Veda Kong elrejtőzött a kiszögellés mögött, s kezénél fogva odahúzta barátnőjét is.

— Ez egészen új dolog! Arról a területről van szó, amelyről a maga Ren Boz barátja beszélt a tengerparton.

— Az iskola mindig a legújabbat adja tanítványainak, s állandóan kiselejtezi a régit. Ha az új nemzedék ismételi a régi, elavult fogalmakat, akkor hogyan biztosítjuk a gyors előrehaladást? Hiszen még így is végtelenül sok időt fordítunk arra, hogy átadjuk a gyermekeknek a tudás stafétabotját. Évtizedek múlnak el, amíg a

gyermekből gigászi feladatok végrehajtására alkalmas, teljes értékű, művelt felnőtt válik. A nemzedékeknek ez a lüktetése, amelyben egy lépést teszünk előre, s kilenctized lépést hátra — hátra, amíg az új nemzedék felnő, és elvégzi tanulmányait —, az ember szempontjából ez a halál és az újjászületés legnehezebb biológiai törvénye. Már sok minden elavult abból, amit a matematika, a fizika és a biológia területén tanultunk. Egészen más dolog a történelem: ez lassabban öregszik, mert hiszen ő maga is nagyon öreg.

A két nő egy pillantást vetett a másik tanterembe. A tanárnő háttal állt nekik, a tanulók feszülten figyelték az előadást, s így nem vettek észre semmit. Az osztályban tizenhét éves nagy fiúk és lányok voltak. Kipirult arcuk arról tanúskodott, hogy az előadás lelkes érdeklődést kelt bennük.

— Mi, az emberiség, igen nagy megpróbáltatásokon mentünk át — s a tanárnő hangja izgatottan csengett. — Az iskolai történelemben máig is a legfőbb feladatunk, hogy az emberiség által elkövetett történelmi hibákat és ezek következményeit tanulmányozzuk. Átéltük azt, hogy az élet és az élethez szükséges tárgyak egyre bonyolultabbá váltak, azért, hogy eljussunk a minél nagyobb egyszerűségig. Az anyagi élet bonyolultsága olykor a szellemi kultúra egyszerűsödésére vezetett. Nincs szükség semmi olyan fölösleges holmira, amely megköti az embert, hiszen az ember élményei és benyomásai sokkal finomabbak, és bonyolultabbak az egyszerű életben. Mindazzal, ami a mindennapi életszükségletek kielégítésére vonatkozik, a legjobb elmék ugyanúgy foglalkoznak, mint a tudomány legfontosabb problémáival. Az állatvilág fejlődésének közös útját jártuk mi, s ez arra irányult, hogy figyelmünket a mozdulatok beidegzése, a reflexek kifejlesztése útján a szervezet idegrendszerének munkájában szabaddá tegyük. A társadalom termelőerőinek automatizálása megteremtette az irányítás hasonló reflexrendszerét a gazdasági termelésben, s lehetővé tette sokak számára, hogy azzal foglalkozzanak, ami az ember igen fontos feladata: a tudományos kutatással. A természettől nagy kutató elmét kaptunk, bár kezdetben ez az elme csupán arra rendeltetett, hogy az élelmet megkeresse, és az élelmiszerek ehetőségét vizsgálja.

— Kitűnő! — súgta Evda Nal, s ebben a pillanatban meglátta a leányát.

A leány nem sejtett semmit, elgondolkozva nézte az ablaküveg hullámos felületét, amely lehetetlenné tette, hogy az osztályon kívül fekvő világot is lássák.

Veda Kong kíváncsian hasonlította össze a lányt az édesanyjával. Ugyanaz az egyenes szálú, hosszú fekete haj, de a lányé kék szállal van befonva, s két nagy masnival van átkötve. Ugyanaz a lefelé keskenyedő, tojásdad arc, amelyen valami nagyon gyermekes vonást kelt, hogy a homloka igen kiszélesedett, és az arccsontja kiugró.

Hófehér, műgyapjúból készült kis blúz hangsúlyozta a lány bőrének sötétes sápadtságát, szemének, szemöldökének és szempillájának mély feketeségét. Vörös korall gyöngysort viselt, amely igen jó összhangban állt rendkívül eredeti külsejével.

Evda leánya ugyanolyan széles és térden felül érő rövid nadrágot viselt, mint minden osztálytársa, s ruháját csupán a nadrág oldalsó varrásához erősített vörös rojt különböztette meg a többiekétől.

— Indián ruhadisz — súgta oda Evda Nal barátnője kérdő mosolyára.

Evda és Veda még alig léphetett vissza a folyosóra, amikor a tanárnő elhagyta az osztályt. Több tanítványa, köztük Evda lánya is rögtön nyomon követte. A leány hirtelen mozdulatlanná meredt, megpillantotta édesanyját, aki büszkesége volt, és akiben mindig követésre méltó példaképét látta. Evda nem tudta, hogy tisztelői az iskolában tanulókört alakítottak, s elhatározták, hogy életükben ugyanazt az utat követik, amelyet a híres Evda Nal járt.

— Mama! — suttozta a leány; zavart tekintetet vetett édesanyja kísérlőjére, majd Evdához simult. A tanárnő megállt, s odament hozzájuk.

— Értesítenem kell az iskolai tanácsot — mondta a tanárnő, bár Evda Nal tiltakozó mozdulatot tett. — Ideérkezéséből szeretnénk egy kis hasznot húzni.

— Inkább belőle húzzanak hasznot — mondta Evda, és bemutatta Veda Kongót.

A történelemtanárnő arcát meleg pír öntötte el, s ez egészen megfiatalította.

— Ez nagyszerű! — megkísérelte, hogy megőrizze a hivatalos hangnemet. — Most éppen a felső csoportok vizsgái előtt állunk. Ha Evda Nal ad nekik útravalót, s Veda Kong tart áttekintő előadást a régi kultúrákról és fajokról, az nagy hasznára volna fiataljainknak! Nem igaz, Rea?

Evda lánya tapsolt örömeiben. A tanárnő a tornászokat jellemző könnyű, gyors járással a tanári szobákba sietett, amelyek egy hosszú, egyenes melléképületben voltak elhelyezve.

— Rea, most nem veszel részt a munkaórán, hanem sétálunk egyet a kertben — javasolta Evda a leányának. — Már nem lesz időm, hgy még egyszer meglátogassalak, mielőtt kiválasztod nagy feladataidat. Legutóbb nem döntöttünk végérvényesen...

Rea szóltanul kézen fogta édesanyját. Az iskola minden ciklusában váltogatta egymást az elméleti óra a munkával. Most éppen Rea egyik kedves foglalkozására, az optikai üvegek csiszolására került a sor, de ugyan mi lehetett volna érdekesebb és fontosabb számára édesanyja látogatásánál?

Veda elindult a távolban látható kis asztronómiai obszervatórium

felé, s magára hagyta az anyát a leányával. Rea gyermek módjára simult édesanyja erős karjához, s mély töprengésbe merülve haladt mellette.

— Hol van a kis Kay? — kérdezte Evda, s a kislány szemlátomást elszomorodott.

Kay Rea védence volt. A nagyobb tanulók rendszeresen látogatták az első és a második ciklus közel fekvő iskoláit, és védeneket választottak maguknak, ellenőrizték tanulásukat, és nevelték őket. A gondos nevelés feltétlenül szükségessé tette, hogy a pedagógusok nagy segítséget kapjanak.

— Kay feljutott a második ciklusba, és messze utazott innét. Ügy sajnálom... Miért is visznek el bennünket minden negyedik évben, egy-egy újabb ciklusban egyik helyről a másikra?

— Hiszen jól tudod, hogy a lélek belefárad, és beletompul az egyhangú benyomásokba.

— Csak azt nem értem, hogy a négy hároméves ciklus közül miért nevezik az első null-ciklusnak, hiszen itt is igen fontos nevelési folyamat megy végbe, ahol a kicsinyeket 1–4 éves korig tanítják.

— Régi s nem valami jó elnevezés ez. De kerüljük azt, hogy nagyobb és fontosabb ok nélkül megváltoztassuk a már kialakult elnevezéseket. Ez mindig azzal jár, hogy emberi energiát vesztegetünk rá. Kivétel nélkül mindenkinek kötelessége, hogy az ilyesmitől megkímélje az emberiséget.

— De hiszen a ciklusokra osztás szintén nagy erővesztés, az egyes ciklusokban a gyermekek külön tanulnak és élnek, állandóan változtatják a helyüket.

— Ez gazdagon megtérül azzal, hogy élesedik a felfogó képességük, növekedik az oktatás hasznos hatása, amely egyébként évről évre elkerülhetetlenül csökkenne. Ti, apró emberké, a növekedés és a nevelés során más- és másfajta lényekké váltok. A különböző életkori csoportok együttes élete akadályozza a nevelést, és ingeri magát a tanulót. Mi a különbséget a lehető legkisebbre csökkentettük, a gyermekeket négy életkori ciklusra osztottuk, de még ez sem tökéletes. Ámde először beszéljessünk a te vágyaidról és dolgaidról. Előadást kell tartanom mindnyájatoknak. Azt hiszem, előadás után kérdéseid önmagukról világossá válnak.

Rea a Gyűrű Korszakának gyermekeit jellemző nyílt és őszinte bizalommal mondta el édesanyjának legtitkosabb gondolatait; a gyermekek sohasem részesültek ezért bántó lekicsinylésben vagy meg nem értésben. A leány maga volt a megtestesült fiatalság, még semmit sem tudott az életről, de már tele volt álmodozó várakozással. Tizenhetedik évének betöltésével a leányka elvégezte az iskolát, s megkezdődött számára a herkulesi hőstettek hároméves időszaka, amikor már a felnőttek között végzi munkáját. A hőstettek után

véglegesen meghatározzák hajlamait és képességeit. Akkor majd egy kétéves felsőfokú képzés következik, amely feljogosítja, hogy megválasztott hivatásában önálló munkát végezhesen. Hosszú élete során minden embernek bőven volt alkalma rá, hogy öt-hat hivatásban is felsőfokú képzést szerezzen, s változtassa munkáját, de az első és nehéz munka: a herkulesi hőstettek megválasztásától igen sok függött. Ezért a feladatokat csak nagyon gondos mérlegelés és tapasztalt tanácsadó bevonása útján választották meg.

— Már túl vagytok a vizsga előtti lélektani vizsgálatokon? — kérdezte Evda felvonva szemöldökét.

— Túl. Hús-huszonnégy pontom van az első nyolc csoportban, tizennyolc és tizenkilenc a tizedikben és tizenharmadikban sőt tizenhét a tizenhetedik csoportban! — mondta büszkén Rea.

— Nagyszerű! — örvendezett Evda. — Minden nyitva áll előtted. Nem változtattad meg az első hőstettre vonatkozó választásodat?

— Nem. Ápolónő leszek a Feledés Szigetén, aztán pedig egész tanulókörünk, a te tisztelőidnek köre a Jütlandi Pszichológiai Kórházban fog dolgozni.

Evda nem fukarkodott jóindulatúan gúnyos megjegyzéseivel a buzgó pszichológusokra vonatkozóan, de Rea megkérte édesanyját, legyen a kör tagjainak mentora, mert ők is választás előtt állnak a hőstettek tekintetében.

— Hiszen akkor itt kell töltenem egész szabadságomat — nevetett Evda. — Mit csinál majd Veda Kong? Reának akkor eszébe jutott édesanyja kísérője.

— Ó nagyon jó — mondta komolyan Rea —, s majdnem olyan szép, mint te vagy!

— Sokkal szebb!

— Nem, ezt én tudom... Egyáltalán nem azért, mert anyám vagy — erősködött Rea. — Lehet, hogy első tekintetre szebb nálad. De te valami belső erőt hordozol magadban, ami Veda Kongban még nincs meg. Nem mondom azt, hogy nem is lesz. De amikor meglesz, akkorra.

— Árnyékot vet majd anyádra, mint a Hold a csillagra? Rea megrázta a fejét.

— S te talán majd ott maradsz, ahol vagy? Még sokkal messzebb jutsz el, mint ő!

Evda megsimogatta leánya haját, s belenézett a kislány feléje forduló arcába.

— Még nem volt elég a dicséretből, kislányom? Elfecséreljük az időt!

Veda Kong lassan haladt végig a fasoron, s bejutott egy kis ligetbe, amelyben nagy levelű iharfák álltak; a páratelt lombsátor halkan suttozott. Az esti köd első foszlányai már emelkedni kezdtek a

közeletről, de a szél egy pillanat alatt széteszlatta őket. Veda Kong a természet mozgékony nyugalma gondolt, és arra, milyen szerencsésen választják ki mindig az iskolaépületek helyét. A nevelésnek egyik legfontosabb feladata, hogy fejlessze a természeti benyomások iránti finom érzéket, s a természettel való közösséget. Ha eltompul a természet iránti figyelem, akkor ez azt jelenti, hogy az ember megáll fejlődésében, mert ha elszokik a megfigyeléstől, elveszíti általánosító képességét is. Veda a tanítási képességre gondolt; nagyon értékes adottság ez abban a korszakban, amikor az emberek végre megértették, hogy a képzés egyben nevelés is, és csakis így lehet előkészíteni egy gyermeket az ember nehéz útjára. Természetes, hogy az alapot mindig a vele született tulajdonságok adják meg, de ezek esetleg értéktelenek maradnának, ha a tanító által kialakított emberi lelket finom kézzel ki nem művelnék,

A tudós történész gondolatban visszatért azokhoz a régmúlt napokhoz, amikor őt magát is elvakították a harmadik ciklusba járó ifjú lény ellentmondásai, ő is égett a vágytól, hogy feláldozhassa önmagát, de az egész világot mégis önmagából, egészséges, önző fiatalága szempontjából ítélte meg. „Mily sokat tettek akkor a tanítók, a mi világunkban nincs ennél szebb hivatás!”

A tanuló jövődje a tanító kezében van, mert hiszen az ember csak a nevelője erőfeszítései árán emelkedik mind magasabbra, válik mind hatalmasabbá, és teljesíti a legnehezebb feladatot: önmaga legyőzését, az önző mohóság és a zabolátlan vágyak leküzdését.

Veda Kong a fenyő szegélyezte kis öböl felé vezető útra tért, ahonnét csengő gyermekhangokat hallott, s nemsokára vagy egy tucatnyi fiúra bukkant, akik műanyagból készült kötényükben szorgalmasan fúrtak-faragtak, s baltával munkáltak meg egy hatalmas tölgyrönköt; a szerszámok, amelyeket használtak, már az őskorszak barlangjaiban is megtalálhatók voltak. Az ifjú építők tisztelettel köszöntötték a történészt, s elmagyarázták, hogy a történelmi hősök mintájára szeretnének felépíteni egy hajót, mégpedig az önműködő fűrészek és szerszámgépek segítségével. A hajó rendeltetése az lenne, hogy eljussanak rajta a karthágói romokhoz, s ezt az utat az iskolai szünetben, történelem és földrajz tanáraikkal és munkaoktatójukkal együtt szeretnék megtenni.

Veda sok sikert kívánt a hajósoknak, s már indulni akart. Ekkor előlépett egy magas, karcsú fiú, akinek egészen sárga haja volt.

— A néni jött együtt Evda Nallal? Ha igen, feltehetek néhány kérdést?

— Természetesen — mondta Veda.

— Evda Nal a Bánat és öröm Akadémiáján dolgozik. Tanulmányoztuk bolygónk és néhány más világ társadalmi felépítését, de még senki sem beszélt nekünk ennek az akadémiának a

jelentőségéről.

Veda beszélt nekik arról a nagy munkáról, amelyet az akadémia a társadalom életében végez; tájékoztatta őket arról, milyen a bánat és a boldogság viszonya az egyes emberek életében, a bánatnak az egyes életkori csoportokban betöltött szerepéről. Ezután elemezte a bánat és az öröm változásait az emberiség történelmi fejlődésének egyes szakaszain. Az élmények értéke nagyon különböző, a sztohasztika — a nagy számok módszere — segítségével, rengeteg adat feldolgozása útján igen fontos törvényszerűségeket sikerült megállapítani. Azok a tanácsok, amelyek a társadalom további fejlődését irányították, mindenképpen arra törekedtek, hogy minél jobb mutatószámokat érjenek el. Szerintük a társadalom fejlődése csak akkor nevezhető sikeresnek, ha növekedett az öröm, vagy az öröm a bánattal egyensúlyban volt.

— A Bánat és Öröm Akadémiája tehát a legfelsőbb szerv? — kérdezte egy bátor, pajkos szemű fiú.

A többiek hangosan nevettek, de Veda Kong első kérdezője rögtön megmagyarázta:

— Oll mindenben a legfőbbet keresi. Mindig a múlt nagy vezetőiről álmodozik.

— Veszélyes út — mosolygott Veda. — Mint történész mondhatom nektek, hogy azok a nagy vezetők voltak a leginkább megkötött és függő emberek.

— Előre feltételezett cselekedeteik kötötték őket? — kérdezte a sárga hajú fiú.

— Pontosan azok. De ez még a Megosztott Világ Korszakának és a korábbi korszakoknak kialakult és egyenlőtlenül, ösztönösen kialakult régi társadaknaiban volt. Ma már nincs ilyen vezetés, mert egyetlen Tanács munkája sem képzelhető el az összes többi Tanács munkája nélkül.

— S a Gazdasági Tanács? Nélküle senki nem tehet semmi nagyot — vetette közbe óvatosan és kissé félénken, de nem zavartan Oll.

— Ez igaz, mert a gazdaság létünk egyetlen reális alapja. Úgy gondolom azonban, hogy nem egészen helyes fogalmatok van a vezető jellegéről... Már tanultátok az emberi agy cito-architektórikus felépítését?

A fiúk igenlő választ adtak.

Veda kért egy pálcát, és belerajzolta a homokba a legfontosabb irányító intézményeket jelző köröket.

— Látjátok, itt van a középén a Gazdasági Tanács. Innét egyenes vonalak kapcsolódnak e tanács konzultatív szerveihez: a Bánat és Öröm Akadémiájához, a Sztohasztika és Jövőbelátás Akadémiájához, a Munka Pszichofiziológiájának Akadémiájához. Ugyancsak egyenes vonalak vezetnek innét az Irányított Sugárzások Akadémiájához és a

Nagy Gyűrű külső állomásaihoz. Továbbá...

Veda egy bonyolult vázlatot rajzolt bele a homokba, s így folytatta:

— Nem emlékeztet-e benneteket ez a rajz az emberi agyra? A kutató és a számontartó központok az érzékszervi központok. A Tanácsok az asszociatív centrumok. Tudjátok, hogy minden élet vonzásból és taszításból, a robbanások és felhalmozások, az inger és a gátlás ritmusából áll. A gátlás legfőbb központja a Gazdasági Tanács, amely mindent a reális lehetőségek talajára visz a társadalmi szervezetben, s e szervezet objektív törvényeire épít. Az ellentétes erőknek ez az összehangolt egyesített kölcsönhatása a mi agyunk, és a mi társadalmunk. S egyik is, másik is szakadatlanul halad előre. Valamikor régen a kibernetika, vagyis a vezetés tudománya a legbonyolultabb kölcsönhatásokat és változtatásokat eszközölhette viszonylag egyszerű gépi tevékenységgel. De minél jobban fejlődött tudásunk, annál bonyolultabbá váltak a termodinamika, a biológia, a közgazdaság jelenségei és törvényei, s végképp megszűntek a természet vagy a társadalom fejlődésének folyamatairól alkotott, leegyszerűsített fogalmak, A fiúk mozdulatlanul hallgatták Vedát.

— Mi a fő a társadalom ilyen felépítésében? — fordult Veda a vezetőkről álmodozó fiúhoz. Az zavartan hallgatott, de az első fiú a segítségére sietett.

— A haladás! — jelentette ki bátran, s e válasz nagyon megörvendeztette Vedát.

— Fogadd el ezt jutalmul a kitűnő válaszáért! — kiáltott fel, aztán végignézett magán, levette a bal válláról a kék tenger felett szálló fehér albatroszt ábrázoló zománcozott kapcsot. Nyitott tenyerén odanyújtotta a fiúnak.

A fiú zavarba jött, tétovázott.

— Mai beszélgetésünk emlékére, s hogy ne feledkezz meg a haladásról! — mondta Veda, és a fiú elfogadta az albatroszt.

Veda kezével fogta össze blúzának vállrészét, s elindult vissza a parkba. A csatot Erg Noortól kapta ajándékba, s az a hirtelen óhaja, hogy elajándékozza, sokat jelentett, egyebek közt azt a különös kívánságát is, hogy minél hamarabb levesse magáról mindazt, ami elmúlt, vagy ami elmúlóban van, s amelyet maga mögött tudott.

Az épület központjában fekvő kerek teremben összegyűlt a kis iskolaváros egész lakossága. Evda Nal fekete ruhában fölállt a felülről megvilágított központi előadói emelvényre, s nyugodtan végighordozta tekintetét az amfiteátrum sorain. A hallgatóság némán, mozdulatlanul figyelte halk, tiszta hangját. A nagy hangú erősítőket most már csak a biztonsági technikában használták. Nem volt szükség nagy előadótermekre sem, mert kifejlődött a televíziós sztereofon.

— A tizenhetedik év fordulat az ember életében. Rövidesen

elmondjátok a hagyományos szavakat az írországi körzet gyűlésén: „Kérem önöket, felnőtteket, akik elhívtak engem a munka útjára, fogadják el képességemet és óhajomat, fogadják el munkámat, és tanítsanak engem nappal és éjszaka egyaránt. Nyújtsák felém segítő kezüket, mert nehéz az út, s én követem önöket!” Ebben a régi, hagyományos szövegben a sorok között igen sok minden van, s ma szeretnék nektek erről beszélni.

— Gyermekkorotoktól kezdve tanítanak benneteket a dialektikus filozófiára, amelyet valamikor régen, az antik kor titkos könyveiben a „kettősség titkának” neveztek. Úgy vélték akkor, hogy e magasztos titkot csak a „beavatottak”, az erősek bírhatják, akik lélekben és erkölcsileg kimagaslanak a többiek közül. Napjainkban ti már ifjúságotoktól fogva a dialektika törvényei szerint látjátok a világot, s e törvények hatalmas ereje mindenkit szolgál. Jól felépített társadalomban jöttetek a világra, ezt a társadalmat névtelen dolgozók és a jobb életért küzdő milliárdok nemzedékei alkották meg. Ötszáz nemzedék követte egymást az első társadalmak megalkotásától, a munkamegosztástól kezdve. Ez alatt az idő alatt különféle fajok és népek keveredtek egymással. Egy vércsepp, ahogyan régen mondták, vagy az átöröklési mechanizmusok, ahogyan ma mondjuk, minden népből van mindegyikötökben. Gigászi munka folyt, hogy megtisztítsák az átöröklést azoktól a következményektől, amelyeket a sugárzások vigyázatlan használata és a régebben elterjedt, az átöröklési mechanizmusokba behatolt betegségek okoztak.

Az új ember nevelése nagyon finom munka, amely az egyének elemzésével nagyon óvatosan folyik. Végérvényesen a múltba tűntek azok az idők, amikor a társadalom megelégedett a felületes, éppen hogy felnevelt emberekkel, akiknek hibáit az átörök-léssel, az emberrel vele született természeti adottságokkal magyarázták. Ma minden rosszul nevelt ember szemrehányás az egész társadalommal szemben, s benne nagy kollektívák nyomasztó hibája mutatkozik meg.

De nektek, akik még nem szabadultatok meg az életkorotokkal együtt járó önzéstől és saját „én”-etek túlértékelésétől, világosan kell látnotok, mily sok függ tőletek magatoktól, mennyire ti magatok alakítjátok saját sorsotokat és saját életérdekeiteket. Amikor utat választotok, a lehetőségek igen nagyok, de ez a szabadság egyben a teljes felelősséget is rátok hárítja a választásért. Régen megszűntek már a műveletlen ember álmodozásai arról, hogy visszatér a vad természetbe, az ősi társadalmak és kapcsolatok szabadságához. Az emberek irdatlan tömegeit egyesítő emberiség előtt ott állt a reális választás: vagy alárendeli magát a társadalmi fegyelemnek, a tartós nevelésnek és oktatásnak, vagy elpusztul; más út nincs, ha bolygónkon akarunk élni, bár Földünk természetvilága éppen elég bőkezű! A gyászfilozófusok, akik a múltba, az ősi természethez való

visszatérésről álmodoztak, nem értették meg, és nem is szerették igazán a természetet, mert különben ismerték volna a természet kemény irgalmatlanságát, s tudták volna, hogy ez a természet elkerülhetetlenül megsemmisít mindent, ami nem engedelmeskedik törvényeinek.

Az új társadalom emberei előtt ott állt az elháríthatatlan szükségesség: vágyaiknak, akaratuknak és gondolatuknak fegyelmezése. Az értelem és az akarat nevelésének ez az útja ma éppen úgy kötelező mindnyájatok számára, mint a test nevelése is. Amikor mi azt mondjuk: „akarom”, akkor ezen azt értjük: „tudom, hogy ez így lehetséges”.

Már évezredekkel ezelőtt azt mondták a régi hellének: — metron-ariszton, vagyis: legfőbb a mérték. Mi is változatlanul azt mondjuk, hogy a kultúra alapja a mérték megértése mindenben.

A kulturális színvonal növekedésével az emberek egyre kevésbé törekedtek a magántulajdon durva boldogságára, a birtoklás sóvár fokozására, mert ez hamarosan eltompította az embert, és sötét kielégületlenséget hagyott benne.

Mi most a lemondás sokkal nagyobb boldogságára, arra a boldogságra tanítunk benneteket, hogy segítsetek a másiknak, igazi örömmel töltsön el benneteket a munka, amely felgyújtja a lelket. Segítettünk nektek, hogy kiszabaduljatok a jelentéktelen törekvések és az apró dolgok hatalmából, s örömeteket és bánatokat egy magasabb síkon, az alkotásban találjátok meg.

A testnevelésről való gondoskodás, tíz meg tíz nemzedék tiszta, egészséges, helyes életmódja megkímélt benneteket az emberi lélek harmadik szörnyű ellenségétől: a közönytől, az ürességtől és henyeségtől. Tele vagytok energiával, kiegyensúlyozott, egészséges lelkivilágotok van, amelyben az emóciók természetes arányánál fogva több a jó, mint a rossz, s így léptek be a munka világába. Mennél jobbak lesztek, annál jobb és magasabb rendű lesz az egész társadalom, mert e tekintetben kölcsönös függő viszony áll fenn. Megteremtitek a magasrendű szellemi környezetet, mint a társadalom szerves részecskéjét, ez viszont benneteket emel föl. A társadalmi környezet az ember nevelésének és tanításának legfontosabb tényezője. Napjainkban az ember egész életén át nevelődik és tanul, s a társadalom útja gyorsan ível fölfelé.

Evda Nal egy kis szünetet tartott, végigsimította haját, ugyanúgy, mint Rea, aki a hallgatóság soraiban ült, s le nem vette volna róla tekintetét, majd újra megszólalt.

— Valamikor az emberek álmodozásnak nevezték azt a törekvést, hogy megismerjék a világ jóságát. Ti egész életeteken át így fogtok álmodozni, és így lesz örömetök a megismerésben, a mozgásban, a harcban és a munkában. Ne törődjetek a lélek magasba szárnyalása

után bekövetkező esésekkel, mert ezek ugyanolyan törvényszerű fordulatai a spirális mozgásnak, mint ahogyan ez megfigyelhető minden más anyagban is. A szabadság valósága igen kemény, de benneteket előkészített erre nevelések és tanulásotok fegyelme. Ezért nektek, akik tudjátok, mekkora felelősség hárul rátok, lehetőségek van arra a sokféle tevékenységre, amelyek az egyéni boldogságot alkotják. A paradicsombeli édes semmittevésre vonatkozó álmokat a történelem nem igazolta, mert ezek az álmok ellentétesek a harcos ember természetével. Voltak, és mint minden korszakban, ma is vannak nehézségek, de az egész emberiség számára az emelkedés jelenti a boldogságot: állandó és gyors emelkedés, a tudás, az érzelem, a tudomány és a művészet mind magasabb csúcsai felé.

Evda Nal befejezte előadását, lejött az emelvényről, odalépett az első sorokhoz, ahol Veda Kong ugyanúgy köszöntötte őt, mint Csarát is az ünnepen. S az egész hallgatóság felállt, követve Veda Kong példáját, mintha ki akarná fejezni lelkes örömét, amelyet Evda Nal nagy tudása keltett.

X. fejezet

TIBETI KÍSÉRLET

A Kor Juli-állomás egy magas fennsíkon állt, alig egy kilométernyire a Csillaghajózási Tanács tibeti obszervatóriumától. A 4000 méteres magasságban nem maradt meg egyetlen rostos növény sem, kivéve a Marsról hozott feketészöld lombtalan fákat, amelyeknek ágai a koronán befelé hajlottak. Világossárga fű hajladozott lent a völgyben, a szélben, de ezek az idegen világból jött, acélos rugalmas testű növények meg sem rezdültek. A hegyek lejtőin patakokban gördült lefelé a szétporladt sziklatörmelék. A mezők, a hófoltok és hósávok különös fehérséggel csillogtak; ilyen a tiszta hegyi hó a ragyogó égbolt alatt.

Egy régi kolostor repedezett biorit falainak romjain túl csőszzerű acéltorony emelkedett, két rácsos ívvel a tetején. Csodálatos vakmerőség állította ide a magasba ezt a tornyot. Az íveken hajlott parabolaként az égre tekintve, egy beril-bronzból készült hatalmas spirális ragyogott, amelyen réniumpontok csillogó fehér pontjai fénylettek. Szorosan az első spirálhoz csatlakozott a második, amely nyílt oldalával a talaj felé fordult, és amely nyolc hatalmas kúpot fedett be; ezek a kúpok zöldes színű borazonöntvényből készültek. Ide futottak össze a hat méter átmérőjű energiaszállító csövek elágazásai. A völgyet irányító gyűrűvel felszerelt oszlopok szeltek át; ez az ideiglenes elágazás vezette ide az energiát az obszervatórium fővezetékétől, amely az adások ideje alatt felvette a bolygó valamennyi állomásának energiáját. Ren Boz ujjával kócos hajában turkálva, elégedetten nézte azokat a változásokat, amelyeket a korábbi berendezésen végrehajtottak. Ezt a berendezést az önkéntes jelentkezők hihetetlenül rövid idő alatt szerelték fel. A legnehezebb volt a kemény hegyi kőzetbe vágott mély, nyitott árkok kiásása. Nagy bányagépeket nem hoztak ide, nélkülük végezték el a munkát, de most már ezen a nehézségen is túljutottak. Az önkéntesek természetesen azt várták, hogy jutalomként megláthatják a nagy kísérletet, s most hátrább húzódtak a berendezéstől; sátraik felállítására az obszervatórium épületétől északra fekvő hegy lankáit szemelték ki.

Mven Masz, akinek kezében a világűrrel való minden kapcsolat összefutott, egy hideg kövön ült a fizikussal szemben, s egy kissé dideregve elmondta a Gyűrű híreit. Az 57. úrállomást a legutóbbi időkben a csillaghajókkal és a planetáris gépekkel való kapcsolat fenntartására használták, s nem dolgozott a Gyűrű számára; Mven Masz közölte, hogy a Vlich-oz-Ddiza az E-csillag mellett elpusztult, s

erre a hírre a fáradt fizikus egyszerre felélénkül.

— Az E-csillagban a magasabb feszültségi vonzás az égitest további fejlődése folyamán erős felhevülést okoz. Ennek eredménye egy ibolyaszínű szupertitán, amelynek óriási ereje van, és ez legyőzi a kolosszális vonzást. Ennél már nincs meg a spektrum vörös része, s annak ellenére, hogy a gravitációs mező erős, a fénysugarak hullámai nem nyúlnak meg, hanem megrövidülnek.

— Egészen ibolyaszínűvé válnak — helyeselt Mven Masz —, sőt ibolyántúli színt öltenek.

— De nemcsak ennyi történik. A folyamat továbbmegy. Mind erősebbé válnak a kvantumok, végül legyőzik az O-mező átmenetét, s így kialakul az ellentér-övezet, az anyag mozgásának másik oldala, amelyet nálunk, a Földön nem ismerünk, mert földi méreteink nagyon kicsik. Mi semmi hasonlót sem érhetnénk el akkor sem, ha a Föld óceánjának egész hidrogénjét elégetnénk.

Mven Masz fejben villámgyors számítást végzett.

Ren Boz elégedetten mosolygott.

— S mennyit ad a kék szupertitán?

— Nehéz kiszámítani. De ítéljen saját maga. A Nagy Magellánfelhőben találjuk az NGK 1910 tömörülést a Tarantula-köd táján... Bocsásson meg, megszoktam, hogy amikor magam dolgozom, régi neveket és csillagmegjelöléseket használok.

— Egyáltalán nem fontos.

— A Tarantula-köd annyira vakító, hogy ha a mindenki előtt ismeretes Orion-köd helyében volna, akkor ugyanúgy ragyogna, mint a teljes Hold. Az 1910 csillagtömörülésben mindössze 70 parszek átmérőjű területen legalább száz szupertitán csillag van. Ott találjuk az Aranyhal ESZ kettős kék szupertitánját, a színekben élénk hidrogénvonalakkal, amelyek az ibolyaszínű szegély mentén sötétek. Ez a Csillag nagyobb a Föld röppályájánál, s fényereje annyi, mint félmillió Napé! Ön pontosan ilyen csillagra gondolt? Ugyanebben a tömörülésben vannak még nagyobb méretű csillagok is, amelyek kitöltenek a Jupiter röppályája által körülfogott területet is, de ezeken még folyik a felhevülés az E-állapot után.

— Hagyjuk békén a szupertitánokat. Az emberek ezer éven át néztek föl a Vízöntő, a Nagy Medve és a Lyra csillagképek gyűrűs ködeire, s nem értették, hogy O-gravitációs semleges mezők vannak előttük a repagulum törvénye, a vonzás és az ellenvonzás közötti átmenet törvénye szerint. Éppen ebben rejlett a O-tér rejtélye...

Ren Boz felugrott a vezetőség bunkerének küszöbéről; ez a bunker nagy, szilikáttal leöntött tömbökből volt összerakva.

— Már kipihentem magam. Kezdhetjük!

Mven Masz szíve gyorsabban dobogott, az izgalom összeszorította a torkát. Az afrikai mélyen, szakadozottan lélegzett. Ren Boz nyugodt

maradt, csupán szemének lázas csillogása árulta el gondolatainak és akaratának összpontosítását; a fizikus felkészült a veszélyes vállalkozásra.

Mven Masz nagy kezével megszorította Ren Boz kicsi, erős csuklóját. Fejével biccentett, s a külső állomások vezetőjének alakja máris a hegy lejtőjén, az obszervatórium felé vezető úton tűnt fel. Vészjósló hideg szél zúgott, a völgyet őrző jégpáncélos hegyóriásokról jött errefelé. Mven Maszt átjárta a hideg. Akaratlanul is meggyorsította amúgy is gyors lépteit, bár nem volt miért sietnie: a kísérlet naplemente után kezdődik.

Mven Másznak a Hold hullámhosszán sikerült rádiókapcsolatot létesítenie az 57. űrállomással. Az állomáson felállított fényvisszaverők és irányítók a Tucana űpszilonjára meredtek addig a néhány percig, amíg az űrállomás az északi szélesség 33. fokától a Déli-sarkig haladt; a csillag ez alatt az idő alatt volt látható az űrállomás röppályájáról.

Mven Masz helyet foglalt a föld alatti szobában a vezérlő asztal mellett; a szoba nagyon hasonlított a földközi-tengeri obszervatórium azonos rendeltetésű helyiségére.

Mven Masz talán már ezredszer nézte át az adatokat tartalmazó íveket a Tucana űpszilonja csillag bolygójával kapcsolatban, módszeresen ellenőrizte a bolygó kiszámított röppályáját, ismét összeköttetésbe lépett az űrállomással, megbeszélte vele, hogy a mező bekapcsolása pillanatában az 57. űrállomás megfigyelői nagyon lassan változtatják majd az irányt a csillag látószögénél négyszeré nagyobb ív mentén.

Lassan telt az idő. Mven Masz sehogy sem tudott szabadulni Bet Lonra, a bűnös matematikusra terelődő gondolataitól. De ekkor a televízfón képernyőjén megjelent Ren Boz a kísérleti berendezés irányítótáblája mellett. Sörtehaja még a szokásosnál is kócosabb volt.

Az energiaállomás diszpécerei, akik már megkapták a figyelmeztetést, jelezték, hogy készen állnak. Mven Masz megfogta a vezérlőasztal fogantyúját, de Ren Boz a képernyőn egy mozdulatot tett, s Mven Masz nem húzta meg a fogantyút.

— Figyelmeztetnünk kell a Q-tartalékállomást az Antark-tiszon. A meglevő energia nem elegendő!

— Már megtettem, az állomás készenlétben van. A fizikus még gondolkozott néhány másodpercig:

— A Csukcs-félszigeten és Labrador félszigetén F-energiaállomások épültek. Ha megegyeznénk velük, hogy az inverzió pillanatában kapcsolják be a mezőket — félek, mert a berendezés nem egészen tökéletes.

— Ezt is elintéztem.

Ren Boz arca felragyogott, s intett kezével. Gigantikus

energiaoszlop érte el az 57. úrállomást. Az obszervatórium félgömb alakú képernyőjén feltűnt a megfigyelő izgatott, fiatal arca.

Mven Masz köszöntötte e vakmerő embereket, ellenőrizte, hogyan éri el, s hogyan követi az energiaoszlop az úrállomást. Ekkor az energiát átkapcsolta Ren Boz berendezésére.

A fizikus feje eltűnt a képernyőről.

Az energiavevő indikátorainak nyilai jobbra hajlottak, és mutatták, hogy az energiakondenzálás szakadatlanul növekszik. A jelzők mind fényesebben és fehérebben ragyogtak. Amint Ren Boz egymás után bekapcsolta a mező kisugárzóit, a telítő mutatói zuhanva estek a O-vonalig. A kísérleti berendezés felől idáig hallatszó elakadó zúgás hatására Mven Masz összerezzen. Az afrikai tudta, mit tegyen. Fordított egyet a fogantyún, s a Q-állomás forgóenergiája beleömlött a készülék már-már kihunyó szemébe, s újra életre keltette hanyatló mutatóikat. De Ren Boz alig kapcsolta be a közös invertort, a nyilak ismét nullára zuhantak. Mven Masz szinte ösztönösen, rögtön bekapcsolta mind a két F-állomást.

Úgy rémlett neki, hogy a műszerek kihunytak, különös sápadt fény töltötte meg a helyiséget. A hangok megszűntek. A következő másodpercben a halál árnya suhant végig a külső állomások vezetőjének tudatán, s ez eltompította érzékeit. Mven Masz küzdött az émelyítő szédülés ellen, kezével belekapaszkodott a vezérlőasztal szélébe, s fel-felszisszent az erőfeszítéstől, meg a gerincében érzett szörnyű fájdalomtól. A fehér fény a föld alatti szoba egyik oldala felől mind erősebben ragyogott, de hogy melyik felől, Mven Masz nem tudta megállapítani, vagy pedig elfelejtette. Talán a képernyő vagy talán Ren Boz berendezése felől.

Egyszerre mintha lebegő függöny szakadt volna ketté, Mven Masz tisztán hallotta a hullámok csobogását. Leírhatatlan, megjegyezhetetlen szag hatolt be kitágult orrcimpáin. A függöny balra húzódott, s a szögletben ott lengedezett az előbbi szürke lepel. Szokatlanul valószerűekké váltak a magas rézhegyek, amelyeket türkizkék ligetek szegélyeztek, s a tenger ibolyaszínű hullámai ott csobogtak Mven Masz lábainál. A függöny továbbhúzódott balra, s Mven Masz megpillantotta álmokképét. A vörös bőrű nő a lépcső felső pihenőjén ült egy fehér kőasztal mellett, rákönyökölt az asztal csiszolt felületére, az óceánt nézte. Egyszerre csak észrevette őt, szétálló szeme csodálattal és lelkesedéssel telt meg. Felállt, fenségesen szép mozdulattal kiegyenesedett, s az afrikai felé nyújtotta kinyitott tenyerét. Mélyen és szaporán lélegzett, s Mven Masz ebben a bódult pillanatban Csara Nandira gondolt.

— Offa alli kor!

Dallamos, gyöngéd és erős hang hatolt be Mven Masz szívébe. Az afrikai kinyitotta száját, hogy válaszoljon, de a látomás helyén már

zöld láng lobogott, velőtrázó sivítás hallatszott a szobában. Az afrikai elvesztette eszméletét, de közben még érezte, hogy testét egy tompa legyőzhetetlen erő háromrét hajtja, forgatja, mint egy turbina rotorját, s végül valami kemény tárgyhoz lapítja... Mven Masz utolsó gondolata az volt, hogy mi történhetett az állomással és Ren Bozzal.

Az obszervatórium munkatársai és az építők, akik messzebb, a lejtőn álltak, vajmi keveset láttak. A magas tibeti égen elsuhant valami, ami elsötétítette a csillagok fényét. Egy láthatatlan erő tört a magasból a hegyre, amelyen a kísérleti állomás állt. Ott ez az erő forgószéllé változott, és hatalmas tömegű követ ragadott fel. A körülbelül kilométernyi átmérőjű fekete tölcsér, amelyet mintha egy óriási hidraulikus ágyúból lőttek volna ki, az obszervatórium épülete felé száguldott, végigsöpört rajta, visszafordult, s újra lecsapott a hegyre és a berendezésre, pozdorjává törte ezt, s továbbsöpörte roncsait. Egy pillanattal később minden elcsendesedett. A porral telt levegőben csupán égett kő s égés szaga terjengett, amelybe valami különös aroma keveredett; ez az aroma a trópusi tengerek virágos partjainak illatára emlékeztetett.

A szerencsétlenség helyén az emberek azt látták, hogy a völgyben, a hegy és az obszervatórium között, egy széles barázda halad, a szegélye olvadt, a hegynek a völgy felé néző oldalát pedig valami teljesen leszakította. Az obszervatórium épületében nem esett kár. A barázda elérte a délkeleti falat, elpusztította a mellette levő transzformátor-kamrákat, megtorpant a föld alatti kamra kupolájában, amelyet négy méter vastagságú olvadt bazalttréggel öntött el. A bazalt olyan csiszolt volt, mintha óriási csiszológépen munkálták volna meg. De a réteg egy része épen maradt, s a teljes megsemmisüléstől megmentette az afrikait meg a föld alatti szobát.

A talaj mélyedésében kihűlt ezüst patak: az energiavevőállomás megolvadt biztosítékai heverték.

Hamarosan sikerült rendbe hozni a szükségvilágítás vezetékeit. A reflektor fényében a föld alatti út világítótornyan az emberek meglepő látvány tanúi voltak: a kísérleti berendezés szerkezetének fémrészei vékony rétegben szétkenődtek a barázdában, s úgy ragyogtak, mintha krómozva lennének. A hegy lejtőjének függőlegesen leszakított falába, amely oly sima volt, mintha késsel vágták volna le, egy bronzspirál darabja vágódott be. A szikla üveges rétegben folyt szét, mint a pecsétviasz a forró pecsét alatt. A vörös fém csavarmenetei mélyen belevágódtak; a rénius- és berillium-öntvényből készült fehér fogazatú fém úgy csillogott a villanyfényben, mintha zománcba rajzolt virág lett volna. Aki rápillantott, erre a 200 méter átmérőjű ékszerre, valami szörnyű félelmet érzett az itt tombolt ismeretlen erővel szemben.

Amikor megtisztították a föld alatti kamrához vezető lejtőt a ráomlott hordalékoktól, Mven Maszt térdeplő helyzetben találták, amint fejét egy alsóbb lépcsőre hajtotta. Testhelyzete arról tanúskodott, hogy tudata tisztulásának pillanataiban megkísérelte, hogy kijusson innét. Az önként vállalkozók között orvosokat is találtak. Az afrikai hatalmas szervezete a nem kevésbé erős hatású orvosságok segítségével megküzdött a bajjal. Mven Masz reszketve és tántorogva, két oldalról támogatva, talpra állt.

— Ren Boz?...

A környezetében levő emberek elkomorodtak. Az obszervatórium vezetője rekedten válaszolt:

— Ren Boz kegyetlen sérüléseket szenvedett. Nem hiszem, hogy sokáig él.

— Hol van?

— A hegyen túl találtuk meg, a keleti lejtőn. Valószínűleg kirepült a helyiségből. A hegy csúcsán nincs többé semmi, még a romok is eltűntek...

— S Ren Boz is ott fekszik?

— Nem lehet hozzányúlni. A csontjai össze vannak törve, a bordái szintén... A hasürege felszakadt, a belei kifordultak.

Mven Masz lába megroggyant. De akarata és esze ismét felülkerekedett. Karjaival görcsösen belekapaszkodott a mellette álló két társa nyakába.

— Bármilyen áron is, de meg kell menteni! Ren Boz igen nagy tudós!

— Tudjuk. Őt orvos van mellette. Már egy steril műtőszárat állítottunk föléje. Ketten vállalkoztak, hogy vért adjanak neki. A tiratron, a mesterséges szív és máj már működik.

— Akkor vezessenek engem a beszélőszobába. Kössenek össze a világhálózattal, s hívják fel az északi övezet tájékoztatói központját. Mi van az 57. úrállomással?

— Többször hívtuk. Nem felel.

— A teleszkópok sértetlenek?

— Igen.

— Keressék meg az úrállomást teleszkóppal, s nézzék meg erős nagyításban az elektronikus inverterben...

Az északi tájékoztatói központ éjszakai ügyeletes a képernyőn egy lázasan ragyogó szemű, véres arcot pillantott meg. Gondosan megnézte az arcot, mielőtt felismerte benne a külső állomások vezetőjét, akit a bolygón mindenki jól ismert.

— Beszélnem kell Grom Ormmal, a Csillaghajózási Tanács elnökével és Evda Nallal, a pszichiáterrel.

Az ügyeletes bólintott, máris megnyomott néhány gombot és beállítót az emlékezőgépen. A válasz egy perc múlva megérkezett.

— Grom Orm most éppen adatokat dolgoz fel, és az éjszakát a Tanács Házában tölti. Hívjam fel a Tanácsot?

— Hívja. S Evda Nal?

— Evda Nal az írországi 410. számú iskolában van. Ha szükséges, megpróbálom felhívni — az ügyeletes egy sémára nézett —, s meghívom az 5654 SZP távbeszélő-állomásra.

— Nagyon fontos! Élet-halál kérdésről van szó! Az ügyeletes felpillantott.

— Valami szerencsétlenség történt?

— Nagy szerencsétlenség!

— Akkor átadom a szolgálatot a helyettesemnek, én pedig kizárólag az ön dolgával foglalkozom. Kérem, várjon!

Mven Masz leült az odatolt karosszékre, s megpróbálta összeszedni erejét és gondolatait. Ebben a pillanatban az

obszervatórium vezetője jött be futva a szobába.

— Éppen most sikerült megállapítanom az 57. úrállomás helyzetét. A szputnyik nincs többé! Mven Masz úgy állt fel, mintha meg se sérült volna.

— Csak az elülső rész egy darabja maradt meg, az úrhajók kikötője — folytatta gyilkos jelentését az obszervatórium vezetője. — Ez a darab ugyanazon a röppályán repül. Bizonyára vannak más kisebb darabok is belőle, de ezeket még nem sikerült felfedeznünk.

— A megfigyelők tehát?...

— Kétségkívül elpusztultak.

Mven Masz ökölbe szorította kezét, s ismét leült a székbe. Néhány perc telt el gyötrelmes némaságban. A képernyő újra megvilágosodott.

— A Tanács Háza készülékénél Grom Orm várakozik — mondta az ügyeletes, s elfordított egy fogantyút.

A képernyőn egy nagy, homályosan megvilágított teremben megjelent a Csillaghajózási Tanács elnökének közismert, jellegzetes feje. Keskeny arca, nagy, horgas orra szinte belehasított a térbe, mélyen fekvő szeme a szkeptikus, szögletes szemöldök alatt, szorosan zárt ajkának hajlata mintha kérdezne valamit.

Grom Orm tekintetének súlya alatt Mven Masz lehorgasztotta fejét, mint egy gyermek, aki rossz fát tett a tűzre.

— Éppen most pusztult el az 57. úrállomás! — az afrikai a dolgok közepébe vágott, mintha sötét vízbe ugrana.

Grom Orm a közlésbe beleremegett, az arca még élesebbé vált.

— Hogy történhetett meg ez?

Mven Masz tömören és pontosan elmondott mindent, nem titkolta el, hogy a kísérlet nem volt engedélyezve, s nem kímélte önmagát. A Tanács elnökének szemöldöke összehúzódott, az arca körül hosszú, mély ráncok támadtak, de tekintete változatlanul nyugodt maradt.

— Várjon, intézkedem, hogy Ren Bozon segítsenek. Gondolja, hogy Af Nut...

— Ó, ha Af Nut!

A képernyő elsötétedett. Hosszú várakozás követte. Mven Masz összeszedte utolsó erejét, hogy tartsa magát... Minden jó lesz, nemsokára... végre itt van Grom Orm!

— Megtaláltam Af Nutot, s adtam neki egy planetáris gépet. Legalább egy óra szükséges, hogy előkészítsék a készüléket és az asszisztenseket. Két óra múlva Af Nut ott lesz az obszervatóriumban. Most beszéljünk magáról: a kísérlet sikerült?

A kérdés teljesen váratlanul érte az afrikait. Kétségtelenül látta a Tucana üpszilónját. De hogy ez valóban megtörtént érintkezés volt-e azzal az elérhetetlenül távoli világgal? Vagy pedig az a gyilkos hatás, amelyet a kísérlet a szervezetre gyakorolt, s az a forró vágy, hogy meglássa e csillagot, együttesen okozta ezt az éles hallucinációt?

Kijelentheti-e az egész világ előtt, hogy a kísérlet sikerült, de új erőfeszítésekre, újabb áldozatokra, költségekre van szükség, hogy megismételjék ezt a kísérletet, s hogy az az út, amelyet Ren Boz választott, eredményesebb, mint elődeinek útja? Félték attól, hogy bárki másnak az életét kockára tegyék, ezért ketten, az esztelenek, maguk végezték el a kísérletet. S mit látott Ren Boz? Miről számolhat be?... Ha képes lenne rá... ha látta volna!...

Mven Masz még jobban kiegyenesedett.

— Nincs bizonyítékom arra, hogy a kísérlet sikerült. Nem tudom, mit figyelt meg Ren Boz...

Grom Orm arca őszinte szomorúságot fejezett ki. Eddig csak figyelem látszott rajta, most azonl an keményné vált.

— Mi a szándéka most?

— Kérem, engedje meg, hogy azonnal átadjam az állomásokat Junij Antnak. Többé nem vagyok méltó rá, hogy az állomások vezetője legyek. Aztán végig együtt leszek Ren Bozzal... — az afrikai itt megtorpant, majd helyesbítette önmagát:

— A műtét végéig. Aztán... aztán elmegyek a Feledés Szigetére, s ott várom be a bírósági tárgyalást. Én már kimondtam az ítéletet önmagam felett!

— Meglehet, hogy igaza van. Én azonban sok körülményt még nem látok világosan, ezért tartózkodom az ítélettől. Eljárását a Tanács legközelebbi ülésén tárgyaljuk meg. Kit gondol legalkalmasabbnak, hogy átvegye munkáját, legelsősorban is az úrállomás helyreállításában?

— Jobbat nem tudnék ajánlani, mint Dar Vetert!

A Tanács elnöke egyetértőleg bólintott. Egy ideig nézte az afrikait, még mintha mondani akart volna valamit, de aztán szótlantul búcsút intett. A képernyő kialudt, s ezt éppen a kellő időben tette, mert Mven Masz előtt minden ködbe borult.

— Önök közölgék Evda Nallal — suttogetta még a mellette álló obszervatórium-vezető felé, aztán elesett. Többször is megkísérelte, hogy felálljon, de sikertelenül, s mozdulatlanul fekvé maradt.

A tibeti obszervatóriumban a figyelem központjába egy sárga arcú, vidám mosolyú, alacsony termetű férfi került, akinek a mozdulatai és szavai szokatlanul parancsoló jellegűek voltak. A vele együtt érkezett asszisztensek azzal a boldog engedelmességgel követték utasításait, amellyel a régmúlt időkben a hű katonák követték nagy vezéreiket. De tanítójuk tekintélye nem fojtotta el saját gondolataikat és kezdeményezéseiket. Erős egyéniségeknek szokatlanul jól összeforrott csoportja volt ez, s tagjai méltók voltak rá, hogy az ember legszörnyűbb és legyőzhetetlen ellenségével, a halállal küzdjenek.

Amikor megtudta, hogy Ren Boz átöröklési lapját még nem

kapták meg, Af Nut hangosan elégedetlenkedett, de ugyanilyen gyorsan megnyugodott, amikor közölték vele, hogy maga Evda Nal készíti el, és hozza ide a lapot.

Az obszervatórium vezetője óvatosan megkérdezte, miért van szükség e lapra, s hogyan segíthetnek Ren Boznak távoli ősei. Af Nut ravaszul összehúzta a szemét, mint aki nagyon bizalmasan közöl valamit:

— Az átöröklési felépítés pontos ismerete minden embernél azért szükséges, hogy megértsük pszichikai alkatát, s ezen a területen bizonyos előrelátó következtetésekre jussunk. Nem kevésbé fontosak azok az adatok sem, amelyek a neurofiziológiai tulajdonságokra, a szervezet ellenállóképességére, az immunológiára, a gyógyszerekkel szembeni allergiákra és a sérülések iránti érzékenységre vonatkoznak. A gyógyítás módjának megválasztása nem lehet egészen pontos, ha nem értjük meg az átöröklési felépítést, s azokat a feltételeket, amelyek között az ősök éltek.

Az obszervatórium vezetője még kérdezni akart valamit, de Af Nut félbeszakította.

— Azért válaszoltam, hogy a további következtetéseket megtehesse. Többre nincs időm!

Az obszervatórium vezetője valami mentegetőzészését mormogott, de a sebész ezt már nem hallgatta meg.

A hegy lábánál előkészített kis téren már fel volt állítva a szállítható műtőépület, ide vezették a vizet, az áramot és a sűrített levegőt. Igen sok munkás egymást túllicitálva ajánlotta fel szolgálatait, s az épületet három óra alatt felállították. Af Nut asszisztensei kiválasztottak tizenöt orvost és munkást az állomás építői közül, hogy segítségére legyenek az ily gyorsan felállított sebészeti klinikának. Ren Bozt áthelyezték egy átlátszó műanyag kupola alá, amelyet előzetesen teljesen sterilizáltak, steril levegővel átfúvattak, de ezt a levegőt külön szűrőkön megszűrték. Af Nut és négy asszisztense bement a műtőház első helyiségébe, ott maradt néhány óra hosszat, s ezalatt baktericid hullámokkal és csíramentesítő emanációval telített levegővel kezeltették magukat, amíg lélegzetük is teljesen steril nem lett. Ez alatt az idő alatt Ren Boz testét erősen lehűtötték. Ekkor megkezdődött a gyors és biztos munka.

Az összetört csontokat és az elszakadt véredényeket tanta-lusszal forrasztották újra össze; ez a gyógyszer nem sérti a bőrszövetet, mint a kapcsok és rátétek. Af Nut megvizsgálta a sérült belső részeket. A felszakadt beleket és gyomrot mentesítette az elhalt részektől, összevarrta, és egy edénybe helyezte őket, amelyben gyors gyógyító hatású folyadék, a BZ-14 volt; ez teljesen megfelelt a szervezet szomatikus sajátságainak. Ezután Af Nut hozzálátott a legnehezebb feladathoz.

Kivette a bordák alól a megfeketedett, bordaszilánkoktól átvért májat, s amíg asszisztensei ezt függő helyzetben tartották, elképesztő magabiztossággal kioperálta és kihúzta a szimpatikus és paraszimpatikus rendszerek autonóm idegszáleit. A legvékonyabb szálnak akár a legcsekélyebb megsértése is jóvátehetetlen és súlyos következményekkel járhatott volna. A sebész villámgyors mozdulattal átvágta a kapueret, s ennek mindkét végéhez mesterséges véredénycsőveket kapcsolt. Ugyanezt tette az artériákkal is, majd a májat egy külön edénybe helyezte, amelyben BZ-folyadék volt. Mesterséges vér folyt ereiben, ezt a vért a sebesült saját szíve, valamint egy pótszív, egy automata szivattyú nyomta az erekbe. Most már lehetségessé vált, hogy megvárják, amíg a kivett szervek meggyógyulnak. Af Nut nem tehetett egyszerűen másik májat a sérült máj helyébe a bolygó sebészeti készletében tárolt májak közül, mert ehhez külön vizsgálatokra lett volna szükség, s a beteg állapota nem engedte meg, hogy akár egy fölösleges percet is veszítsenek. A mozdulatlan, kiterített, preparált hullához hasonló test mellett ott maradt egy sebész, hogy megvárja, amíg a váltó csoport befejezi a sterilizálást.

A műtőterem körül épített védőfal ajtaja nagy zajjal felpattant, s Af Nut hunyorogva és nyújtózkodva, mint egy álmából felvert vadállat megjelent bevérezett asszisztensei kíséretében. A fáradt és sápadt Evda Nal fogadta a sebészt, s átadta neki az átöröklési lapot. Af Nut mohón kapott utána, végigfutotta, majd felsóhajtott:

— Azt hiszem, minden jól alakul. Menjünk, pihenjünk!

— De... ha magához tér?

— Menjünk! Nem térhet magához. Nem vagyunk olyan ostobák, hogy ezt ne látnánk előre.

— Mennyi ideig kell várni?

— Négy-öt napig. Ha a biológiai megállapítások pontosak, és a számítások helyesek, akkor új műtetre kerülhet sor, s visszatehetjük a szerveket a helyükre. Aztán — a tudat...

— Meddig maradhat ön itt?

— Kilenc napig. Még szerencse, hogy a katasztrófa éppen az előadások szünetében történt. Felhasználom az alkalmat, és megnézem Tibetet, még sosem jártam itt. Az én sorsom az, hogy ott éljek, ahol legtöbb ember, vagyis a lakóövezetben!

Evda Nal lelkes csodálattal nézett a sebészre. Af Nut komoran elmosolyodott.

— Úgy néz rám, mint ahogyan régen az emberek valószínűleg az istenképekre néztek. Ez nem illik egyik legokosabb tanítványomhoz!

— Valóban, egészen új megvilágításban látom önt. Először történik meg, hogy egy nekem drága ember élete sebész kezében van, és nagyon jól megértem, mit élnek át azok, akik az életben már

találkoztak az ön művészetével. A tudás utánozhatatlan művészettel párosul!

— Hát jó! Lelkesedjék, ha szüksége van rá. Én pedig a maga fizikusan nemcsak a második, hanem a harmadik műtétet is végrehajtom.

— Miféle harmadikat? — hökkent meg Evda Nal, de Af Nut ravaszul hunyorgott, s az ösvényre mutatott, amely az obszervatóriumtól fölfelé vezetett. Az ösvényen, fejét lehorgasztva, Mven Masz vánszorgott.

— Nézze, ott halad az én művészetemnek egy másik kényszerű bámulója... Vele beszéljen, ha nem tud pihenni, de nekem pihennem kell...

A sebész eltűnt egy dombhajlat mögött, ahol az orvosok ideiglenes háza állt. Evda Nal már távolból észrevette, mennyire lesoványodott, és megöregedett a külső állomások vezetője... Nem, Mven Masz most már nem vezet semmit. Evda elmondott az afrikainak mindent, amit Af Nuttól hallott, mire Mven Masz megkönnyebbülten felsóhajtott:

— Akkor tíz nap múlva én is elutazom!

— Valóban helyesnek tartja ezt, Mven? Még nem tértem annyira magamhoz, hogy végiggondolhatnám a történeteket, de azt hiszem, hogy a maga vétkét nem kell oly határozottan elítélni. M ven Masz arcán fájdalmas ránc támadt.

— Magával ragadott engem Ren Boz ragyogó elmélete. Nem volt jogom hozzá, hogy a Föld egész energiáját belevessem az első próbába.

— Ren Boz bizonygatta, hogy kisebb erővel hasztalan volna a próba — ellenkezett Evda.

— Ez igaz, de közvetett kísérleteket kellett volna végeznünk. Én azonban esztelenül türelmetlen voltam, nem akartam esztendőket várni. Kár a szóért, a Tanács jóváhagyja elhatározásomat, és a Becsület- és Jogellenőrző sem fogja megváltoztatni.

— Magam is tagja vagyok a Becsület- és Jogellenőrzőnek!

— Önön kívül még tíz ember a tagja. S minthogy az én ügyem az egész bolygót érinti, maguknak a Dél és az Észak egyesített ellenőrzőivel közösen kell határozniuk, az pedig a maga személyén kívül összesen huszonegy ember.

Evda Nal az afrikai vállára tette kezét.

— Üljünk le, Alven, maga gyenge lábon áll. Tudja, hogy amikor az első orvosok megtekintették Rent, úgy döntöttek, hogy összehívják a halál-konzíliumot?

— Tudom. Két ember hiányzott. Az orvosok konzervatív emberek, még nem jutott eszükbe megváltoztatni a régi szabályokat, amelyek szerint csak huszonegy orvos dönthet afelől, hogy engedélyezzék-e a

betegnek a könnyű halált.

— Nemrég a halál-konzílium még hatvan orvusból állt.

— Ez régi csökevény volt, abból a félelemből származott, hogy visszaélések történhetnek, s emiatt a régmúltban az orvosok a beteget hosszú és teljesen reménytelen gyötrelmekre ítélték, hozzátartozóikat pedig arra, hogy súlyos szenvedéseket éljenek át, amikor pedig már nem volt más megoldás, és a halált könnyűvé és gyorsá tehették volna. Látja azonban, milyen hasznosnak bizonyult a hagyomány: két orvos hiányzott, s így sikerült felhívnom Af Nutot... Ezért Grom Ormot illeti köszönet.

— Éppen erre szeretném magát emlékeztetni. A maga közéleti halálának konzíliuma egyenlőre csupán egy emberből áll!

Mven Masz megfogta Evda kezét, és ajkához emelte. Evda megengedte neki ezt a nagy és meghitt barátságot kifejező gesztust. Most egyedül ő volt az afrikai mellett, az erős férfi mellett, akit azonban nyomasztott az erkölcsi felelősség érzése. Egyedül... Ha Csara most ott volna? Nem, az afrikainak nagy lelki megújulásra volna szüksége, hogy Csarát fogadja, ehhez még nem volt elég ereje. Hadd menjen minden a maga útján Ren Boz felgyógyulásáig és a Csillaghajózási Tanács üléséig!

— Nem tudja, mi az a harmadik műtét, amely Renre vár? — tért át Evda másik témára. Mven Masz egy kicsit gondolkozott.

— Af Nut fel akarja használni, hogy Ren Boz teste most fel van nyitva, és meg akarja tisztítani szervezetét a benne felgyülemlett entrópiától. Az, ami olyan lassan és nehézkesen ment végbe a fizioterápiával, összehasonlíthatatlanul gyorsabban és mélyrehatóbban folyik le az ilyen nagyszerű sebészettel összefogva.

Evda Nal emlékezetébe idézte mindazt, amit a hosszú élet alapjairól, a szervezetnek az entrópiától való megtisztításáról tudott. Az ember gyík- és halszerű ősei az emberi szervezetben az ellentmondó fiziológiai berendezések különféle rétegeit hagyták meg, s e rétegek mindegyikének megvolt az a sajátsága, hogy az élettevékenység entrópiikus maradványait alakította ki. Ezek az ősi struktúrák, amelyek valamikor az öregedés és megbetegedés fészkei voltak, több évezredes tanulmányozás után energetikai tisztogatásnak, kémiai és sugaras átmosásnak, valamint az öregedő szervezet hullámokkal való felrázásának voltak alávetettek.

A természetben az élőlényeknek a növekedő entrópiától való mentesítése szükségessé teszi, hogy a leszármazás különböző helyekről származó, vagyis különböző átöröklési vonalú egyénektől történjék. Az átöröklésnek ez az összekeverése az entrópiával vívott harcban, új erők merítése a környező világból a tudomány legbonyolultabb rejtélye, amelynek megfejtésén már évezredek óta dolgoznak a biológusok, fizikusok, paleontológusok és matematikusok. De érdemes

volt küzdeniök, az emberi élet lehetséges élettartama már csaknem elérte a kétszáz évet, s ami a legfontosabb, teljesen megszűnt a gyötrő, sorvasztó öregedés. Mven Masz kitalálta a pszichiáter gondolatait.

— Arra gondoltam, milyen új, nagy ellentmondás van a mi életünkben — mondta lassan az afrikai. — A hatalmas biológiai orvostudomány, amely új erőket önt az emberi szervezetbe, s a folytonosan fokozódó szellemi alkotó munka, amely gyorsan kiegészíti az embert. Milyen bonyolult minden a mi világunk törvényeiben!

— Ez igaz, s éppen ezért késleltetjük egyelőre az ember harmadik jelzőrendszerének fejlődését — helyeselt Evda Nal. — A gondolatolvasás nagyon megkönnyíti az egyének egymás közötti érintkezését, de nagy erőfeszítést követel, és gyengíti a gátlóközpontokat. Az utóbbi nagyon veszélyes...

— S mégis az emberek többsége, aki igazán dolgozik, csupán a fele annyi ideig él, mint amennyit élhetne, mert rendkívül erős idegfeszültségben van része. Amennyire én tudom, az orvostudomány ezzel nem tud megküzdeni, csupán a munkát tiltja meg. De ugyan ki hagyja el a munkáját azért, hogy néhány évvel tovább éljen?

— Senki, mert a halál csak akkor félelmetes, s csak akkor készíti az embert arra, hogy ragaszkodjék életéhez, ha ez az élet zárkózottságban, s el nem ért örömökre való fájó várakozásban telt el — mondta elgondolkozva Evda Nal, s akaratlanul is arra gondolt, hogy a Feledés Szigetén az emberek bizonyára hosszabb ideig élnek.

Mven Masz megint megértette Evda ki nem mondott gondolatait, s komoran azt javasolta, hogy menjenek vissza az obszervatóriumba, pihenjenek. Evda engedelmeskedett.

... Két hónap múlva Evda Nal felkereste Csara Nandit a Tájékoztató Palota felső termében, amely magas oszlopsoraival olyan volt, mint egy gótikus templom. A Nap sugarai ferdén hullottak alá a magasból, keresztették egymást a terem fele magasságában, és így ragyogást idéztek elő fent s puha félhomályt lent.

A leány egy oszlophoz támaszkodva állt, a háta mögött összekulcsolta lebecsátott kezét, keresztbe tette a lábát. Evda Nal, mint mindig, most is önkéntelenül megcsodálta egyszerű, rövid, szürke és kék színű, erősen kivágott ruháját.

Csara oldalt fordította fejét, és úgy nézett a közeledő Evdára; szomorú szeme egyszerre megélnéült.

— Miért van itt, Csara? Azt hittem, arra készül, hogy egy új táncal ejt bennünket bámulatba, magát pedig a földrajz vonzza.

— Elmúlt a táncok ideje — mondta komolyan Csara. — Munkát választok magamnak, abban a munkakörben, amelyet ismerek. A celebési beltengereken a mesterséges bőrgyárban, valamint a volt Atacama-sivatagban az évelőnövény termesztő állomáson van hely. Jó volt, amikor az Atlanti-óceánon dolgoztam. Ott oly derűs és világos

volt minden, a tenger erői oly sok örömet okoznak, oly jó gondtalanul egybeolvadni a tengerrel, ügyes játékokat játszani és versenyezni a hatalmas hullámokkal, amelyek mindig ott vannak, csak be kell fejezni a munkát...

— Én is szívesen átadnám magam a melankóliának, amikor eszembe jut az a munka, amelyet Új-Zélandban a pszichológiai szanatóriumban végeztem, ahol mint egészen fiatal ápolónővér kezdtem. Ren Boz is azt mondja most, szörnyű sérülései után, hogy a legboldogabb akkor volt, amikor berepülő pilóta volt. De hiszen jól tudja, Csara, hogy ez gyengeség! Belefáradt az óriási erőfeszítésbe, amely megköveteli, hogy megmaradjon azon az alkotó magaslaton, amelyet magának, az igazi művésznőnek sikerült elérnie. Még erősebb lesz ez a fáradtság később, amikor a testének nagyszerű életerejé csökkenni fog. De ez egyelőre még nem következett be, ezért adja meg nekünk művészetének és szépségének örömét.

— Nem tudja, Evda, mit jelent ez nekem. Minden újabb táncra való felkészülésem boldog keresés. Tudom, hogy az embereknek ismét adok valami szépet, amely örömet okoz, elhat az érzelmek mélyéig... Ez az én életem. Ha elérkezik az a pillanat, amikor megvalósítom elgondolásomat, akkor teljesen átadom magam a repülő, forró és önfeledt szenvedélynek... Bizonyára ez megy át a nézőkbe, és ezért fogadják annyi szeretettel a táncot. Egész valómat adom mindnyájuknak...

— S azután? Erős visszaesés?

— Igen! Olyan vagyok, mint az elrepült és levegőben feloldódott dal. Nem alkotok semmit, amit megragadna az értelem.

— Ennél sokkal többet ad, nagy élményt kelt az emberek lelkében!

— Ez igazán nagyon elvont, és nem is tartós, már ami engem illet!

— Még nem volt szerelmes, Csara? A leány lebocsátotta szempilláit.

— Olyannak látszom? — válaszolt a kérdésre kérdéssel. Evda Nal megrázta fejét.

— Én arra a nagy érzésre gondolok, amelyre éppen maga képes, de egyáltalán nem mindenki...

— Értem: mivel intellektuális életem nagyon szegény, számomra nem marad más, mint az érzelmi élet gazdagsága.

— A gondolat lényege helyes, de még hozzáfűzném magyarázatképp, hogy maga érzelmekben annyira gazdag, hogy a másik oldal nem lesz feltétlenül szegény, bár az ellentmondások természetes törvénye szerint gyengébb emennél. De nagyon elvontan beszélünk, nekem pedig sürgős ügyben, amely közvetlenül összefügg az előbbiekkal, beszélnem kell magával. Mven Masz...

A leány összerezent.

Evda Nal karonfogta Csarát, s elvezette a terem egyik oldalsó benyílójába, ahol a sötét faburkolat komor harmóniában volt a kékesen aranyszínű tarka üvegekkel a széles, árkados ablakokban.

— Csara, kedves Csara, maga fényért rajongó földi virág, akit átültettek a kettős csillag bolygójára. Két nap ragyog az égbolton, egy kék meg egy vörös, és a virág nem tudja, melyik felé forduljon. De maga a vörös Nap leánya, miért vonzódik hát a kékhez?

Evda Nal gyöngéden magához vonta a leányt, az pedig szorosan hozzásimult. A kiváló lélekbúvár anyai gyöngédséggel simogatta Csara sűrű szöghaját, arra gondolt, hogy az évezredek nevelésnek sikerült az ember apró személyes örömeit nagy és közös örömekkel fölcserélnie. De még mily messze van a győzelem a lélek magánya fölött, különösen ha ez a lélek annyira bonyolult, annyira tele van érzelmekkel és benyomásokkal!... De hangosan ezt mondta:

— Mven Masz...Tudja, mi történt vele?

— Természetesen, az egész bolygó az ő sikertelen kísérletéről beszél!

— S magának mi a véleménye?

— Az, hogy igaza van.

— Nekem is ez a véleményem. Éppen ezért ki kell hoznunk őt a Feledés Szigetéről. Egy hónap múlva lesz a Csillaghajózási Tanács évi gyűlése. Megvitatják az ő vétkét, s a határozatot továbbítják jóváhagyás végett a Becsület- és Jogellenőrzőhöz, amely a Föld minden emberének sorsán őrködik. Alapos reményem van arra, hogy az ítélet enyhe lesz, de szükség van rá, hogy Mven Masz itt legyen. Nem jó az olyan embernek, ha sokáig él egy szigeten, mégpedig magányosan!

— Gondolja, hogy én olyan régimódi asszony vagyok, aki életterveimet egy férfi cselekedeitől teszi függővé, még ha azt én magam választottam is?

— Csara, gyermekem, nincs erre szükség. Láttam magukat együtt, s tudom, mit jelent maga az ő számára... Mint ahogy ő is a maga számára. Ne ítélje el őt azért, hogy nem találkozott magával, elmenekült maga elől. Értse meg: mit jelent egy embernek, ugyanolyannak, mint maga, hogy eljőjön ahhoz, akit szeret — ez így van, Csara! — szánsalmasan, legyőzötten, bírósági ítéletre és száműzésre várva! Magához, a Nagy Világ ékességeinek egyikéhez!

— Nem erről beszélek, Evda! Szüksége van-e rám most a fáradt, összetört embernek?... Félek, hátha nem lesz elég ereje a lélek nagy szárnyalására, nem az értelem, hanem az érzelmek szárnyalására... a szerelem olyan diadalára, amelyre — azt hiszem — mindketten képesek vagyunk... Mert ha nem, akkor ismét elveszti önbizalmát, s ha szembe kerül az élettel, azt nem viseli el. És én arra gondoltam, hogy most jobb nekem, ha az Atakamai-sivatagba megyek.

— Csara, igaza van, de csak egyrészt. Másrészt azonban nem szabad elfelejtenie, hogy egy nagy és szenvedélyes ember, aki túlzottan szigorú önmagával szemben, most egyedül van, ennek az embernek nincs semmiféle támasza, hiszen távozott a mi világunkból. Én magam utaznék oda... De nekem itt van Ren Boz, aki éppen hogy él, súlyosan megsérült, ő most előbbre való. Dar Vetert megbízták azzal, hogy felépítse az új úrállomást, ő ezzel segít Mven Másznak. Nem hiszem, hogy tévednék, ha határozottan ezt mondom magának: utazzék el hozzá, ne kíváncson tőle semmit, még csak egy gyöngéd pillantást sem, semmiféle tervet a jövőre nézve, sem pedig szerelmet. Csak álljon mellette, oltsa belé a kételkedést a saját álláspontjával szemben, és akkor visszahozza őt a mi világunkba. Magában van erő ehhez, Csara! Elmegy?

A leány egyre szaporábban lélegzett, majd Evda Nalra emelte gyermeki bizalommal telt tekintetét, amelyen könnyfátyol lebegett.

— Még ma!

Evda Nal szeretettel megcsókolta Csarát.

— Igaza van, sietnie kell. A Spirál úton együtt megyünk Kisázsiaiáig. Ren Boz a sebészeti szanatóriumban fekszik Rodosz szigetén, én magát majd Dejr ez Zorba irányítom, a műszaki-egészségügyi segélyszolgálat repülőgépeinek bázisára; ezek a gépek Ausztráliát és Új-Zélandot látják el. Már magam elé képzelem, mily nagy lesz a pilóta öröme, hogy Csarát, a táncosnőt — és sajnos nem a biológust — elviheti bárhová, ahová csak kívánja...

A vonat főnöke meghívta Evda Nalt s útítársát a vonatirányító fülkébe. Az óriási vagonok tetején szilikoll süveggel fedett folyosó húzódott. Ügyeletesek járták a folyosót a vonat egyik végétől a másikig, s figyelték az automata ellenőrző műszereket. A két nő felment a csigalépcsőn, áthaladt a felső folyosón, s eljutott egy nagy kabinba, amely az első vagon áramvonalas burkolata fölött volt. Egy kristály-ellipszoidban, hét méter magasságban a vaspálya fölött két mozdonyvezető ült kényelmes karosszékben; az elektronikus robotvezető magas gúla alakú süvege választotta el őket. A televíziós készülékek parabola alakú képernyőin láthattak mindent, ami a vonat mellett és mögött történt. A figyelmeztető berendezés antennájának száalai, amelyek ide-oda rezegtek a tetőn, azonnal jelentették, ha bármiféle idegen tárgy tűnt fel a vaspályán ötven kilométeres távolságban, bár ez csak akkor fordulhatott elő, ha a körülmények rendkívüli összetalálkozása következett be.

Evda és Csara a fülke hátsó falánál leült egy díványra, egy fél méterrel magasabban a mozdonyvezetők ülésénél. Mind a ketten hatása alá kerültek a velük szemberohanó széles útnak. Ez a gigantikus út szelt át hegyhátaikat, kolosszális töltéseken száguldott a

síkságok fölött, átvágta a tengeröblöket az alacsony, mélyen a vízbe merülő cölöpsorok fölött. Az óránkénti 200 kilométeres sebesség mellett a roppant árkok és töltések lejtőjén elültetett erdő sűrű vörös, malachit vagy sötétzöld szőnyegnek látszott, attól függően, hogy melyik részen milyen fa: fenyő, eukaliptusz vagy olajfa nőtt. A szigetvilág nyugodt tengere a cölöpépítmény két oldalán csendesen hullámozott, amint a tíz méter széles vonat vagonjai kettészelték a levegőt. Fodros csíkok futottak legyező alakban szerteszét, s elsötétítették az áttetszően kék vizet.

A két nő gondolatokba merülve, szótlánul figyelte az utat. Így telt el négy óra. Ujabb négy órát az első emeleti szalon puha karosszékein töltöttek a többi utas között, s Kisázsia nyugati partvidékéhez közel, egy állomáson búcsúztak el egymástól. Evda átvált egy elektrobuszra, amely elvitte a legközelebbi kikötőhöz, Csara pedig folytatta útját Kelet-Taur állomásáig, az első meridiális elágazásig. Ujabb kétórás út következett, s Csara megérkezett egy síkságra, melyet forró, száraz levegő burkolt be. Itt, az egykori szibériai pusztaság szélén terült el a Dejr ez Zor, a lakott helyek szempontjából veszélyes repülőgépek légi kikötője.

Csara Nandi egész életére emlékezetébe véste azokat a gyötrő órákat, amelyeket e repülőtéren töltött, amíg a menetrendszerű gép érkezését várta. A leány végiggondolta szavait és cselekedeteit, maga elé képzelte, hogyan találkozik majd Mven Masszái, terveket szőtt, hogyan keresi meg a Feledés Szigetén, ahol minden eltűnt a teljesen egyforma, jellegtelen napok váltakozásában.

Végre odalent a Nefud és a Rub-al-Kkali pusztaságokon végtelen hőelem-mezők nyújtóztak: gigászi erőművek voltak ezek, amelyek a Nap melegét villamos energiává alakították át. Ezek a porvédő és sötétítő függönyökkel letakart erőművek szép, szabályos sorokban álltak a megkötött és kiegyenlített homokbuckás talajon, az élesen levágott lejtőjű, dél felé hajló fennsíkokon, a betemetett árkok

labirintjain, mint az emberiség energiáért vívott gigászi harcát megörökítő emlékművek. A P., Q., és F. új atomenergia-fajták felhasználásával régen elmúlt az energiával való kemény takarékoskodás ideje. Mozdulatlanul, valóságos erdőként álltak az Arab-félsziget déli partja mentén a szélmotorok, amelyek az északi lakóövezet tartalékenergia-kapacitását alkották. A gép szinte pillanatok alatt szelte át a partnak egy kissé lefelé hajló határvonalát, elsuhant az Indiai-óceán fölött. Az 5000 kilométernyi távolság mit sem jelentett a sebes szárnyalású gép számára. Csara Nandi nemsokára kilépett a gépből, és bizonytalanul rakta elgyengült lábait; a gép személynézetére mielőbbi visszatérést kívánt neki búcsúképpen.

Az érkezési állomás vezetője a lányát küldte, hogy vezesse a kis „Suhanó”-t, így nevezték a laposfenekű siklónaszádokat, a Feledés Szigetére. A két lány nem titkolta, mennyire örült a kis hajó gyors futásának a nyílt tenger hatalmas hullámai közepette. A „Suhanó” egyenesen a Feledés Szigetének keleti partja felé, egy nagy öbölnek vette útját, ahol a Nagy Világ egyik egészségügyi állomása volt.

A kókuszpálmák mélyen meghajtották bolyhos leveleiket, s halkán, egyenletesen suttoztak a parti sziklákhöz csapódó hullámoknak, úgy köszöntötték Csara érkezését. Az állomáson nem volt senki, mindenki elment a sziget belsejébe, hogy részt vegyen a kullancsok pusztításában, melyeket bizonyos erdei rágcsálókön fedeztek fel.

Az állomásnak istállója volt. A lovak arra szolgáltak, hogy olyan munkára szállítsák ki az embereket, amelyek a Feledés Szigetéhez hasonló helyeken vagy szanatóriumokban folytak; itt ugyanis nagy zajuk miatt nem lehetett használni a repülőgépeket, sem a villamos autókat, mert nem voltak utak. Csara kipihente magát, átöltözött, aztán elindult, hogy megtekintse a szép és ritka állatokat. Egy nővel találkozott, aki igen ügyesen bánt két géppel is, egy takarmányadagolóval meg egy takarítógéppel. Csara segített neki, s a két nő szóba elegyedett egymással. Csara megkérdezte, hogyan lehet a legkönnyebben és a leggyorsabban a szigeten megtalálni valakit. Társnője azt a tanácsot adta, hogy csatlakozzék valamelyik tisztogató osztaghoz: ezek az osztagok, amelyek a különféle kártevőket pusztítják el, bejárják az egész szigetet, s még a helyi lakosoknál is jobban ismerik ezt a területet. Csara a tanácsot jónak találta.

XI.fejezet

FELEDÉS SZIGETE

A siklónaszád erős ellenszélben szelte át a Palk-szorost, s hatalmas ugrásokkal haladt át a lapos hullámok taraján. Már kétezer esztendővel ezelőtt is zátonyok és korallszirtek sora húzódott itt, s Ádám-hídja néven volt ismeretes. A legújabb geológiai folyamatok e vonulatok helyén mély horpadást alakítottak ki, amelynek a szakadéka fölött sötéten csobogott a víz; ez a szakadék választotta el az előretörő emberiséget a nyugalom kedvelőitől.

Mven Masz a korlátnál állt, szétvetette lábát, és a látóhatáron fokozatosan kirajzolódó kőrvonalakat, a Feledés Szigetének körvonalait nézte. Ez a meleg vizű óceánnal körülvett óriási sziget a természet paradicsoma volt. A paradicsom a primitív, vallásos fogalmakban gondolkozó ember számára a halál utáni boldog menedékhely, ahol nincsenek gondok, és nincs munka. A Feledés Szigete is menedékhely volt azok számára, akiket nem ragadott magával a Nagy Világ feszült tevékenysége, aki nem akart ugyanúgy dolgozni, mint mások.

A Föld-anyja ölen, a földműves, a halász vagy az állattenyésztő ősi, egyszerű, egyhangú tevékenységével töltötték itt csendes éveiket.

Bár az emberiség e gyenge testvéreinek bőségesen adott termékeny, csodálatos földet, a sziget primitív gazdasága nem volt képes ellátni lakosságát, nem tudta biztosítani őket az éhséggel szemben, s különösen akkor nem, ha rossz volt a termés, vagy más elemi csapás akadt, amely oly gyakori, ha fejletlenek a termelőerők. Ezért a Nagy Világ rendszeresen átadta készleteinek egy részét a Feledés Szigetének.

Az évekre tartósított élelmiszer, a gyógyszer, a biológiai védelmi eszközök és más közszükségleti cikkek három kikötőn át érkeztek a szigetre: az északnyugati, a déli és a keleti partvidéken. A sziget három kormányzója szintén északon, keleten, illetve délen élt, s állattenyésztési, földművelési és halászati vezető volt a nevük.

Mven Masz elnézte a távolban emelkedő, kéklő hegyeket, s egyszerre keserűen gondolt arra, nem tartozik-e ő is a „bikák”, vagyis az olyan emberek kategóriájába, akik mindig nehézségeket okoznak az emberiségnek. A „bika” erős és ingerlékeny, de egyáltalán nem érez semmi szánalmat mások szenvedései és bajai iránt, s csupán a saját szükségletei kielégítésére gondol. Az emberiség régmúltjában a szenvedéseket, vihályokat és szerencsétlenségeket mindenkor az efféle emberek súlyosbították, a legkülönbözőbb külsőt felvéve, önmagukat

nyilvánították az igazság egyetlen ismerőjének, s úgy érezték, van joguk elfojtani minden — az övéktől eltérő — véleményt, kiirtani az övéktől különböző gondolkodási és életformát. Azóta az emberiség a vélemények, a vágyak és az ízlések kérdésében még a leghalványabb látszatát is elkerülte az önkényességnek, s a legjobban éppen a „bikáktól” félt. Ezek a bikák mit sem törődtek a gazdaság megdönthetetlen törvényeivel, a jövővel, csupán az adott pillanatnak éltek. A Megosztott Világ Korszakában a háborúk és a szervezetlen gazdaságok a bolygó teljes kifosztására vezettek. Akkor irtották ki az erdőket, égették el az évmilliók folyamán felgyülemlett szén- és olajkészleteket, szennyezték be a levegőt szénsavval és a gyárak bűzlő hulladékaival, gyilkolták le a szép és ártatlan állatokat, a zsiráfot, a zebrát, az elefántot, mindaddig, míg a világ el nem jutott a társadalom kommunista felépítéséig. A Föld elgyomosodott, a folyók és a tengerpartok vidékét olaj és vegyi melléktermékek szennyezték be. Csak amikor erősen megtisztították a vizet, a levegőt és a földet, akkor jutott el az emberiség bolygójának mai formájához, amelyen bárhol akár mezítláb is járhatott az ember anélkül, hogy a lábát baj érte volna.

De ő, Mven Masz is két esztendő-t töltött felelős helyen, máris elpusztított egy mesterséges holdat, amelyet ezrek közös erőfeszítése, a mérnöki tudomány rendkívüli fortélyja alkotott. Megölt négy tehetséges tudóst, akik közül bármelyik Ren Bozzá válhatott volna... Magát Ren Bozt is alig sikerült megmenteni. Ismét feltámadt előtte Bet Lon alakja, azé a tudósé, aki valahol itt, a Feledés Szigetének hegyei és völgyei között él; szinte maga előtt látta, s mély rokonszenvet érzett iránta. Mven Masz ideutazása előtt megnézte a matematikus arcképeit, s mindörökre megjegyezte magának a tudós erélyes arcát a hatalmas állkapoccsal, egymáshoz közel ülő, éles, mély szemekkel, s emlékezetébe véste hatalmas, atlétára valló alakját.

A siklónaszád vezetője odalépett az afrikaihoz.

— Erős a hullámverés. Nem sikerül a parthoz állnunk, a hullámok átcsapnak a mólón. El kell mennünk a déli kikötőbe.

— Nincs rá szükség. Van kis mentőtutaja? Elhelyezem rajta a ruhámat, s én magam kiúszom a partra.

A vezető és a kormányos tisztelettel nézett Mven Maszra. Zavaros, tajtékos hullámok csapódtak neki a zátonyoknak, s nehéz, morajló lépcsőkben zúgtak át felettük. A parthoz közel az egymásra tornyosuló hullámok fölkavarták a homokot és a tajtékot, s mélyen behatoltak a lejtős fővényre. Az alacsony felhőkből apró, meleg eső szitált, amely ferdén hullott a szélben, s összekeveredett a tajtékozó habokkal. Ködös hálóján át szürke alakok imbolvogtak a parton.

A vezető és a kormányos egymásra nézett, amíg Mven Masz levetette, és becsomagolta ruháját. Akik a Feledés Szigetére érkeztek, kikerültek a társadalom gyámsága alól, amelyben mindenki védte a másikat, és segített neki. Mven Masz egyénisége akaratlanul is tiszteletet ébresztett bennük, s a kormányos végül is úgy döntött, figyelmezteti őt, milyen nagy veszély leselkedik reá. Az afrikai közönyösen legyintett. A vezető egy légmentesen lezárt kis csomagot adott át neki.

— Egy hónapra való koncentrált élelmiszerkészlet van benne, fogadja el.

Mven Masz gondolkozott egy kicsit, majd a ruhájával együtt beletette a csomagot egy vízhatlan dobozba, gondosan rákapcsolta a zárat, s hóna alatt a kis mentőtutajjal átlépett a korláton.

— Forduló! — vezényelte.

A naszád erősen oldalt dőlt az éles kanyarban. Ellökte Mven Maszt, aki megkezdte makacs harcát a hullámok ellen. A naszádról még látták, hogyan röppen föl a tomboló hullámok tarajára, zuhan alá a mélybe, s bukkan fel újra.

— Megbirkózik velük — mondta megkönnyebbülten a vezető. — A partnak sodor a szél, távoznunk kell innét.

A csavar felbőgött, a naszád valósággal előreugrott, amint egy hullám a hátára kapta. Mven Masz sötét alakja egész nagyságában feltűnt a parton, s beleolvadt az esős ködbe.

A hullám áztatta kemény homokon egy csoport ember mozgott, valamennyien csak egy kis ágyékkötőt viseltek. Nagy diadallal vonszoltak egy hatalmas, féktelenül vergődő, fickándozó halat. Amint megpillantották Mven Maszt, megálltak, s barátságosan üdvözölték a jövevényt.

— Új ember abból a világból — mondta mosolyogva az egyik halász —, s milyen jól úszik! Gyere, élj velünk!

Mven Masz nyíltan és barátságosan megnézte a halászokat, aztán megrázta fejét.

— Nehéz lenne itt élnem, a tenger partján, elnézni a végtelen messzeséget, s arra a gyönyörű világra gondolni, amelyet elveszítettem.

Az egyik halász, akinek sűrű szakállába már sok ősz szál vegyült — a szakállt itt nyilván a férfi díszének tartották —, a jövevény nedves

vállára tette kezét.

— Hát téged erőszakkal küldtek ide? Mven Masz keserűen nevetett, megkísérelte, hogy megmagyarázza, mi hozta őt ide. A halász szomorúan és rokonszenvvel nézett a jövevényre.

— Nem értjük meg egymást. Menj oda — a halász délkelet felé mutatott, ahol a felhők nyílásán át távoli hegyek kék csúcsai látszottak. — Hosszú az út, de itt nincs más közlekedési eszközünk, csak... — a szigetlakó a saját izmos lábára csapott.

Mven Masz örült, hogy otthagynak őket, és nagy, könnyű lépteivel elindult a kanyargó ösvényen, amely fölfelé vezetett az enyhén emelkedő dombokra.

A sziget központi részéhez vezető út valamivel meghaladta a 200 kilométert, de Mven Masz nem sietett. Minek? Lassan nyúltak a nyomasztó napok, amelyeket nem töltött ki semmiféle hasznos tevékenység. Kezdetben, a katasztrófa után, amikor még nem tért teljesen magához, a teste valósággal kívánta a gyöngéd természet nyugalalmát. Ha nem kínoztta volna a szörnyű veszteség tudata, akkor egyszerűen elgyönyörködött volna a szélverte, néptelen fennsíkok csendjében, a forró trópusi éjszakák homályában és ősi némaságában.

De egyik nap követte a másikat, s az afrikai, aki szíve szerint való munkát keresve bolyongott a szigeten, mind erősebben vágyott a Nagy Világ után. Nem örült többé a békés völgyeknek, amelyeket kézzel művelt gyümölcsfa-ligetek díszítettek, nem ringatta el a tiszta hegyi patakoknak szinte hipnotikus csobogása, amelyeknek partjain most már számtalan órát tölthetett a rekkenő délidőben vagy a holdfényes éjszakán.

Számtalan... Igaz is, minek is számlálná azt, amire itt egyáltalán nincs szüksége, az időt? Van annyi, amennyi csak kell, az idő óceánja áll rendelkezésére, s mégis mily jelentéktelenül kevés az ő külön egyéni ideje!... Egyetlen rövid s máris elfelejtett pillanat!

Mven Masz csak most érezte meg igazán, mennyire találó a sziget elnevezése. Feledés Szigete — az őskori, az önző tettek és az önző emberi érzések teljes névtelensége! Olyan tetteké, amelyeket elfelejtene az utódok, mert ezek a tettek csupán egyéni

szükségleteket szolgáltak, nem könnyítették, és nem javították meg a társadalom életét, nem szépítették ezt az életet az alkotó művészet szárnyalásával.

Csudálatos hőstettek merültek így ei a névtelen semmiben.

... Az afrikait felvették egy állattenyésztő közösségbe a sziget közepén, s két hónap múlva már óriási gauró-bivaly nyáját legeltetett egy magas hegy lábánál; e helyet értelmetlenül hosszú névvel illették, annak a népnek a nyelvén, amely a régmúltban benépesítette a szigetet.

Hosszú ideig főzte kását a parázson egy kormos kis fazékban, de egy hónappal ezelőtt még az erdőkben kellett összegyűjtenie az ehető gyümölcsöket és a diót, versenyre kelve a mohó majmokkal, amelyek kemény dióhéjjal hajigálták meg. Ez akkor történt, amikor a naszádról hozott élelemdagját odaadta két öregnek egy mély völgyben, mert a Gyűrű világának törvénye és felsőbbrendű boldogsága szerint járt el, hogy elsősorban másoknak okozzon örömet. Ekkor tanulta meg, mit jelent az, hogy megkeresse élelmét a sivár, lakatlan vidéken. Micsoda értelmetlen időfecsérlés!

Mven Masz felállt egy kőről, s körülnézett. A Nap bal felől éppen akkor bukott a fennsík széle alá, mögötte kupola alakú hegy erdős csúcsa magaslott.

Lent a szürkületben fel-felcsillogott egy gyors vízű patak, melynek partját hatalmas, bolyhos bambuszfák szegélyezték. Ott, félnapi járásra, ahol ezer esztendő, sűrűn benőtt romok találhatók, ott állt valaha a sziget fővárosa. Vannak itt más, nagy és jobb állapotban fennmaradt, de szintén elhagyott városok. De Mven Masz egyelőre nem törődött velük.

A nyáj leheveredett fekete csoportokban az elsötétedett fűre. Gyorsan leszállt az éj. Ezernyi csillag gyűlt fel a halványuló égen. A csillagász számára megszokott ez a homály, a csillagképek ismert körvonalai, a nagy csillagok fénylő gyertyái. Innét még a végzetes Tucana is látható. De mily gyenge is az emberi szem! Mven Masz többé nem pillantja meg a kozmosz fenséges látványát, a gigantikus galaxisok csigavonalait, a titokzatos bolygókat és a kék napokat. Számára mindezek csak apró, végtelenül messzi tüzek. De nem egészen mindegy-e, csillagok-e ezek, vagy az égbolt kristályos boltozatára függesztett mécsesek, ahogyan a régiek gondolták? Az ő szemének egészen mindegy!

Az afrikai felugrott, s hozzálátott, hogy összekotorja az előkészített rőzsét, íme, még egy tárgy, amely nélkülözhetetlen lett számára, egy kis öngyújtó. Még az is meglehet, hogy egyes itteni lakosok példájára ő is nemsokára kábító füstöt szív majd magába, hogy megrövidítse a hosszúra nyúló, nyomasztó időt.

A kis lángnyelvek táncra perdültek, elúzták a homályt, és

kioltották a csillagok fényét. A közelében békésen szuszogtak a bivalyok. Mven Masz elgondolkozva nézte a tüzet.

Nem reménytelenül sötét otthonná lett-e az ő számára a ragyogó bolygó?

A büszke ítélet, amelyet önmaga ellen hozott, nemcsak a tudatlanság önhittsége volt-e? Nem ismerte önmagát, lebecsülte az alkotással teli magas rendű életet, amelyet élt, nem értette

meg Csara iránti szerelmének erejét. Sokkal jobb, ha odaadja életét egyetlenegy óráért, amellyel a Nagy Világ hatalmas, szép ügyét szolgálja, semhogy itt éljen még egy századon át!

A Feledés Szigetén körülbelül kétszáz egészségügyi állomás volt, ahol a Nagy Világból jött önkéntes orvosok a korszerű orvostudomány minden áldásával ellátták a sziget lakóit. A Nagy Világ ifjúsága dolgozott a tisztogató osztagokban is, nehogy a sziget ősi betegségek vagy kártevő állatok tenyésztőhelyévé váljék. Mven Masz szándékosan elkerülte, hogy ezekkel az emberekkel találkozzék, nem akarta, hogy a szépség és a tudás világából kitaszítottnak kelljen éreznie magát.

Hajnalba egy másik pásztor felváltotta Mven Maszt. Az afrikai két napra szabaddá vált, elhatározta, hogy elmegy a közeli kisvárosba, szerez egy köpenyt, a hegyekben az éjszakák egyre hűvösebbek lettek.

Tikkasztó, csendes idő volt, amikor Mven Masz lement a fennsíkról, s kiért egy széles síkságra; a sápadt ibolyaszínű és aranyárga, sűrű virágtenger fölött tarka pillangók száll-dostak. Könnyű szélrohamok ringatták a növények szárait, a virágok gyöngéden simogatták fejükkel az afrikai meztelen térdét. Amikor elért a szinte végtelen mező közepére, Mven Masz megállt, s átadta magát a könnyű, boldog szépség élvezetének, s e vad virágoskert részegítő illatának. Elgondolkozva lehajolt, tenyerével végigsimogatta a szélben ringatózó szíromleveleket, s úgy érezte magát, mintha gyermekkori álma tért volna vissza.

Alig hallható ritmikus zajt észlelt. Mven Masz felemelte fejét, s megpillantott egy gyorsan lépkedő leányt, akit övig eltakartak a virágok. Oldalt távolodott tőle, s Mven Masz gyönyörködve figyelte a lány karcsú alakját a virágtenger közepette. Éles fájdalom nyilaik a szívébe, hiszen ez lehetne Csara, ha... ha minden másképp történik!....

A tudós megfigyelő képessége megsúgta neki, hogy a leány nyugtalan. Hátra-hátra nézett, s minden látható ok nélkül gyorsan szedte lábát, mintha félne valamitől, ami mögötte van. Mven Masz utána fordult, gyorsan utolérte a leányt, s egész hatalmas magasságában kiegyenesedett...

Az ismeretlen megállt. Keresztbe kötött tarka kendő fogta körül szorosan karcsú derekát, vörös szoknyájának szegélye megsötétült a harmattól. Meztelen karján a vékony karperec hangosabban csörrent, amikor kezével hátraveterte szél kuszált a sötét haját... Szomorú szeme

figyelmesen nézett rövid hajfürtjei alól, amelyek hanyagul szóródtak szét a homlokán és az arcán. A leány nehezen lélegzett, bizonyára kifárasztotta a tartós gyaloglás. Ritkás vörítékcseppek ütöttek ki barna, szép arcán. A leány bizonytalanul feléje indult.

— Kicsoda maga, és hová siet így? — kérdezte Mven Masz. — Talán segítségre van szüksége?

A leány fürkészve pillantott rá, s szakadozottan, sietve megszólalt:

— Onar vagyok az 5. telepről. De segítségre nincs szükségem.

— Én úgy látom, hogy van. Maga fáradt, és valami gyötri is. Miféle veszélyt érezhet? Miért utasítja el a segítségemet?

Az ismeretlen leányka felvetette tekintetét, amelyben mélyről jövő, tiszta fény ragyogott fel, akár a Nagy Világ leányai szemében.

— Tudom már, kicsoda maga. Nagy ember, onnét jött — s Afrika irányába mutatott. — Maga jó ember, és bízok másokban.

— Legyen maga is ilyen. Üldözi valaki?

— Igen! — szakadt ki kétségbeesetten a leányból. — Egy férfi üldöz...

— Ki az, aki meg meri félemlíteni magát és üldözi? A leányból kitört a zokogás, s szemlesütve felelte:

— Egy férfi, aki azt akarja, hogy az övé legyek...

— De hiszen maga dönti el, hogy viszonozza-e az érzelmeit?! Hogyan lehet valakit szerelemre kényszeríteni? Ha az a férfi idejön, majd én megmondom...

— Nem, ne tegye! Ő is a Nagy Világból jött, csak már régen, s ő is hatalmas... De ő nem olyan, mint maga... ő félelmetes!

Mven Masz gondtalanul kacagott.

— Hova megy?

— Az 5. telepre. A városban jártam, s találkoztam...

Mven Masz csak bólintott, és megfogta a lány kezét. Onar szívesen otthagytá ujjait a férfi kezében, s mindketten megindultak a faluba vezető mellékösvényen.

Mven Maszt felhábortotta, hogy a leány még attól is fél, hogy nyíltan beszéljen. Sehogy sem tudott kibékülni azzal a gondolattal, hogy a leánnyal szemben bárki is kényszert alkalmazhat, bármennyire ritka legyen is ez most a Föld társadalmi rendjében!

— Miért nem lépnek fel ez ellen a maguk férfiai — kérdezte Mven Masz —, s miért nem tud erről a Becsület- és Jogellenőrző? A maguk iskoláiban nem tanítanak történelmet, s maga nem tudja, hova vezet az, ha az erőszaknak akár csak kis fészkeit is megtűrjük?

— De tanítják... Tudom... — válaszolta Onar, és csak maga elé nézett.

A virágzó síkság végére értek, a kis ösvény meredek kanyar után eltűnt egy bokros terület mögött. A forduló mögül előtűnt egy magas, komor ember, aki elállta útjukat. Teste övig meztelen volt, atléta

izmai játszadoztak a törzsét elborító ősz szőrzet alatt. A leányka görcsösen kiragadta kezét Mven Masz tenyeréből, odasúgta neki:

— Félttem magát. Távozzon! Ó, Nagy Világ embere!...

— Álljanak meg! — dörgött egy parancsoló hang.

Ily durva hangon senki sem beszélt a Nagy Gyűrű Korszakában. Mven Masz ösztönösen védőleg a leány elé állt.

A magas férfi odalépett hozzá, megkísérelte, hogy eltaszítsa, de Mven Masz úgy állt, mint a szikla.

Ekkor az ismeretlen villámgyors mozdulattal, öklével Mven

Masz arcába vágott. Mven Masz hátratántorodott. Életében még soha nem találkozott ily kiszámítottan kegyetlen ütéssel, amelyet azzal a céllal mértek rá, hogy gyötrő fájdalmat okozzanak neki, hogy leüssék, becsületében megsértsék.

Mven Masz beleszédült az ütésbe, s homályosan hallotta Onar fájdalmas kiáltását. Az afrikai nekirohant ellenfelének, de két szédítő ütestől a földre került. Onar térdre vetette magát, saját testével védte az afrikai testét, de az ellenség diadalmas üvöltéssel megragadta őt. Hátracsavarta a leány karját, Onar fájdalmasan meggörnyedt és felzokogott, a felháborodás vörösre festette az arcát.

De Mven Masz már erőt vett magán. Ifjú éveiben, amikor herkulesi hőstetteit hajtotta végre, ennél komolyabb összecsapásai voltak olyan ellenfelekkel, akiket nem köteleztek az emberi törvények. Eszébe jutott mindaz, amire egykor tanították, hogy kézitusában meg tudjon küzdeni a veszélyes állatokkal.

Lassan felállt, egy pillantást vetett ellenfelének dühtől eltorzult arcára, hogy jól megnézze azt a pontot, ahová megsemmisítő csapását méri, de ekkor hirtelen kiegyenesedett s vissza-tántorodott. Megismerte azt a jellegzetes arcot, amely oly hosszú időn át kísérte őt, amikor gyötrően töprengett azon, hogy van-e joga a tibeti kísérletre.

— Bet Lon!

Amaz elengedte a leányt, s mozdulatlanra dermedt, fürkészve nézett az előtte ismeretlen, sötét bőrű férfira, akin nem látszott meg az a jólelkűség, ami jellemző sajátossága volt.

— Bet Lon, sokszor gondoltam találkozásunkra, mert szerencsétlenségemben sorstársamat láttam magában — kiáltotta Mven Masz —, de soha nem gondoltam volna, hogy ilyen lesz!

— Hogyhogy ilyen? — kérdezte arcátlanul Bet Lon, s megkísérelte, hogy leplezze a szemében égő ádáz dühöt. Az afrikai elhárító mozdulatot tett.

— Mire valók az üres szavak? Abban a világban maga nem mondott ilyeneket, s ha bűnösen cselekedett is, de egy nagy eszme nevében tette. És itt most minek a nevében viselkedik így?

— A saját nevemben, s csakis a saját nevemben! — sziszegte összeszorított fogán keresztül megvetőleg Bet Lon. — Eleget törődtem

másokkal, a közjóval! Az embernek semmi szüksége sincs rá, én így tapasztaltam. Tudták ezt az ókor egyes bölcsei is.

— Maga nem is törődött soha másokkal, Bet Lon — szakította félbe az afrikai. — Mindig engedett a saját vágyainak, s íme, mivé vált, erőszakos emberré, már majdnem állattá!

A matematikus egy mozdulatot tett, mintha rá akarna rontani Mven Maszra, de erőt vett magán.

— Elég volt a fecsegésből!

— Látom, hogy maga nagyon sokat vesztett, s szeretném...

— Én pedig nem akarom! Félre az utamból!...

Mven Masz nem mozdult. Leszegte fejét, határozottan és fenyegetőleg állt Bet Lon előtt, érezte, hogy a leány remegő válla hozzáér, s ez a remegés sokkal bőszerűbbé tette, mint a kapott ütések.

A matematikus nem mozdult, csak nézett egy darabig az afrikainak dühtől lángoló szemébe.

— Menjenek! — mondta hangosan sóhajtva, s félreállt az ösvényről.

Mven Masz ismét megfogta Onar kezét, s elvezette őt a bokrok között, magán érezve Bet Lon gyűlölködő tekintetét. Az ösvény kanyarodójánál Mven Masz oly váratlanul állt meg, hogy Onar beleütközött a hátába.

— Bet Lon, menjünk vissza együtt a Nagy Világba!

A matematikus az előbbi közönyösséggel felnevetett, de Mven Masz finom füle meghallotta a keserűséget a tudós hangjában.

— Kicsoda maga, hogy ilyesmit javasol nekem? Tudja-e maga...

— Tudom. Olyan ember vagyok, aki szintén megtiltott kísérletet hajtott végre, s ezzel megölte a rábízott embereket. A kutatásban a maga útja közelében haladtam, s mi... maga meg én, és mások is, már közel vagyunk a győzelemhez. Az embereknek szükségük van magára, de nem ilyenre...

A matematikus odalépett Mven Maszhoz, a földre szegezte szemét, aztán hirtelen megfordult, s csak úgy a vállán keresztül, durva szavakkal utasította vissza az ajánlatot. Mven Masz szótlánul megindult az ösvényen.

Az 5. telepig még körülbelül tíz kilométer volt hátra.

Amikor Mven Masz megtudta, hogy a leány magányosan él, azt tanácsolta neki, hogy menjen el innét a keleti partvidékre, a tengerparti telepekre, hogy ne találkozzék többé ezzel a kegyetlen és durva emberrel. A volt híres tudós zsarnokká vált a hegyvidéki kis települések csendes és megszokott életében. Az afrikai meg akarta előzni a várható következményeket, s elhatározta, hogy azonnal elmegy a telepre, és kéri, hogy vigyázzanak erre az emberre. Mven Masz a telep határán búcsúzott el Onartól. A leány elmondotta neki, hogy nemrég a kupola alakú hegy erdeiben állítólag tigrisek tűntek

fel, a zárt területről szöktek meg, vagy talán mindezideig megmaradtak az áthatolhatatlan őserdőkből, amelyek a sziget legmagasabb hegyét körülvették. Onar erősen szorítva az afrikai kezét, arra kérte, legyen nagyon óvatos, és semmi esetre se menjen át a hegyen éjszaka. Mven Masz gyorsan megindult visszafelé. Elgondolkozott a hallottakon, még maga előtt látta a leány utolsó pillantását, amely tele volt nyugtalansággal és odaadással. Mven Masz először gondolt a régmúlt igazi hőseire, azokra az emberekre, akik a megaláztatás, a harag és a fizikai szenvedések közepette is jellemesek voltak, akik a legnagyobb hőstett végrehajtása után is igazi emberek maradtak, holott környezetük mindenképpen elősegítette, hogy állati önszeretetet fejlődjön ki bennük.

Az élet két oldala mindig az emberek elé állította a maga ellentmondásait. A régi világban a veszélyek és a megaláztatások közepette a szerelem, az odaadás és a gyöngédség ereje éppen a pusztulás szélén, ellenséges és durva környezetben fokozódott rendkívüli módon. A nyers erő szeszélyeinek való alárendeltség mindent futólagossá és bizonytalanná tett. Az egyes ember sorsa bármely pillanatban a legélesebben megváltozhatott, tönkretelhetette legszebb terveit, reményeit és szándékait, mert a régi, rosszul felépített társadalomban túlságosan sok függött egy-egy embertől. De a reményeknek, a szerelemnek és a boldogságnak ez az ókori futólagossága még inkább erősítette, mint gyengítette e nemes érzéseket.

Ez a magyarázata annak, hogy az ember jobbik éne nem pusztulhatott el, bármilyen súlyosak voltak is a Sötét Századok, vagy a Megosztott Világ Korszakában a rabság megpróbáltatásai.

Az afrikai most először gondolt arra, hogy a régi életben, amelyet a mai emberek valamennyien oly nehéznek képzelnek el, mégiscsak volt boldogság, reménység, volt alkotás is, s ez olykor talán erősebb is volt, mint most, a Gyűri büszke Korszakában.

Mven Masz csaknem haragosan gondolt vissza azoknak az időeknek tudós teoretikusaira, akik arra a hamisan felfogott elméletre támaszkodtak, hogy a természetben a fajok megváltozása lassan megy végbe, s akik azt jósták, hogy az emberiség évmilliók múlva sem válik jobbá.

Ha jobban szerették volna az embereket, ha ismerték volna a fejlődés dialektikáját, efféle ostobaság soha nem juthatott volna eszükbe!

A gigászi hegy kerek vállán túl a lenyugvó Nap vörösre festette a hegy felhőtakaróját. Mven Masz belevetette magát egy kis patakba.

Felfrissült, teljesen megnyugodott, majd leült egy lapos kőre, hogy megszáradjon, s kipihenje magát. Mielőtt az éjszaka leszáll, már nem juthat el a kis városkáig; úgy gondolta, hogy majd akkor kel át a

hegyen, ha feljön a Hold.

Gondolataiba merül le, elnézegette a köveken kavargó vizet, de egyszerre úgy érezte hogy egy szempár figyel, bár nem látott senkit. Ez az érzés, hogy valami láthatatlan tekintet követi őt, még akkor is nyomasztotta, amikor átkelt a patakon, s megkezdte útját a hegynek fölfelé.

Mven Masz gyorsan lépkedett a szekér járta úton, az 1800 méter magas fennsíkon, kiszögellésről kiszögellésre kapaszkodott, hogy leküzdje a hegy erdős nyúlványait, és a legrövidebb úton jusson el a városkába. A növekvő Hold keskeny sarlója még legfeljebb másfél óráig világíthatta meg útját. A meredek hegyi ösvényen, világtalan éjben, nagyon nehéz lett volna továbbhaladnia. Mven Masz sietett. Ritkás és alacsony fák vetettek hosszú árnyékot útjára, mintha fekete csíkok sorakoztak volna a holdfényben ragyogó száraz talajon. Mven Masz figyelmesen nézett a lába elé, nehogy beleakadjon a számtalan apró gyöker valamelyikébe, s közben gondolkozott.

Fenyegető ordítás rázta meg a földet, szétterült a talajon, elhangzott messze jobbfelé, ahol a hegynyúlvány meredeken fölfelé kapaszkodott, s elmerült a mély árnyékban. Mély morgás válaszolt reá az erdőben a holdfény foltjai és csíkjai között. Érezni lehetett a hangok erejét, amely belehasított a lélek mélyébe, s felébresztette benne a rég elfeledett félelemérzetet, a legyőzhetetlen vadállatnak odavetett áldozat magárahagyottságát. De az ősi félelemmel szemben föllángolt benne a nem kevésbé ősi harci düh, névtelen, hős nemzedékek öröksége; e nemzedékek az emberiség jogát védelmezték, élni akartak a mammutok, az oroszlánok, az óriás medvék, a dühös bikák és a kegyetlen farkascsoordák között, a vadászat gyötrő napjaiban és az elszánt védelem éjszakáin.

Mven Masz megállt, körülnézett, visszatartotta lélegzetét. Semmi sem mozdult az éjszaka csendjében, de mihelyt az afrikai néhány lépést tett az ösvényen, rögtön tudta, hogy valami a nyomában van. Tigris? Mégis igazak voltak hát Onar hírei?

Mven Masz futásnak eredt, és megpróbálta kitalálni, mit is tegyen, amikor a vadállatok — kétségkívül ketten voltak — megtámadják.

Semmi értelme sem volt annak, hogy felkapaszkodjék valamelyik magas fára, hiszen a tigris gyorsabban mászik a fára, mint az ember. Megküzdjön velük? Körülötte csak kövek voltak, még csak megfelelő husángot sem törhetett ezekről az acélkemény ágakról. Amikor az üvöltés már közvetlenül mögötte hangzott fel, Mven Masz úgy érezte, hogy elveszett. A poros ösvény fölé nyúló ágak végzetesen akadályozták. Utolsó percében szeretett volna bátorságot meríteni a csillagos égbolt örök magasságából, amelynek tanulmányozására áldozta egész elmúlt életét. Mven Masz óriási ugrásokkal rohant előre.

A sors kedvezett neki, kijutott egy nagy tisztás szélére. E tisztás közepén odahányt kőtöredékeket vett észre, odarohant, fölragadott egy harminc kilós, éles sarkú tömböt, s visszafordult az erdő felé. Ekkor megpillantotta a feléje közeledő, homályos alakokat. A csíkos vadak alig voltak láthatók a ritkás erdő egymást keresztező árnyékai között. A Hold alsó széle már a fák koronáját érte. A megnyúlt árnyak keresztezték a tisztást, és az árnyék védelmében, mint fekete ösvényen, két óriási macska kúszott Mven Masz felé. Csak ott, a tibeti obszervatórium föld alatti szobájában érezte Mven Masz ugyanígy a közeledő halált. E halál most nem belülről, hanem kívülről támadt reá, zöld lángja ott égett a fenevadak foszforeszkáló szemében. Mven Masz mélyen beszívta a fojtó hőségben feltámadó szél nyomán felfrissülő levegőt, föltekintett a magasba, a kozmosz ragyogó világára, kiegyenesedett, s feje fölé emelte a követ.

— Veled vagyok, barátom!

Egy magas árnyék vetődött a tisztásra a lejtő sötétjéből, s fenyegetőleg a magasba emelt egy görcsös ágat. A csodálkozó Mven Masz egy pillanatra megfeledkezett a tigrisekről, megismerte a matematikust. Bet Lon szinte lélegzetet sem tudott venni a vad futás miatt, odaállt Mven Masz mellé, nyílt szájjal kapkodva levegő után. Az óriási macskák, amelyek először visszariadtak, ismét könnyörtelenül közeledni kezdtek. A baloldali tigris már csak harminc lépésnyire volt. Már éppen maga alá húzta a hátsó lábát, ugrásra készült.

— Gyorsabban! — az egész tisztást betöltötte a csengő kiáltás.

Gránátvetők fehér lángja villant háromfelől Mven Masz háta mögül, aki meglepetésében elejtette a saját fegyverét. A hozzá közelebb levő tigris egész magasságában felágaskodott, a bénító gránátok dobpergésszerűen robbantak egymás után, és a nagyszerű vad hanyatt vágódott. A másik hatalmas ugrást tett az erdő felé. Onnét újabb három lovas árnyéka tűnt fel. Hatalmas, elektromos töltésű üveggránát robbant szét a tigris homlokán, s az állat kinyúlt, súlyos fejét a száraz fűbe verte.

Az egyik lovas előreugratott. Mven Masz még sohasem látta ilyen szépnek a Nagy Világ munkaruháját, a bő, rövid, térden felül érő nadrágot, a kék műlenből készült, kihajtott gallérú könnyű inget, amelynek két mellzsebe volt.

— Mven Masz, éreztem, hogy veszélyben van!

Az afrikai rögtön felismerte ezt az aggodalmasan csengő magas hangot. Csara Nandi!...

Felelni is elfelejtett, csak állt mozdulatlanul, amíg a leány le nem ugrott lováról, s hozzá nem futott. Nyomában őt útítársa lovagolt oda. Mven Masz még meg sem nézhette őket, mert a holdsarló lebukott az erdő mögött, és az éjszaka sűrű sötétje ráborult az erdőre és a tisztásra. Csara keze megtalálta Mven Masz karját. Az afrikai megfogta

a leány keskeny csuklóját, és odaszorította a melléhez, amelyben vadul vert a szíve. Csara ujjainak hegyével alig észlelhetően megsimogatta az afrikai domború, izmos mellét, s ez a gyöngéd becézés soha nem érzett nyugalommal töltötte el Mven Maszt.

— Csara, ez itt Bet Lon, új barátunk... Mven Masz hátrafordult, s csak akkor vette észre, hogy a matematikus eltűnt. Torkaszakadtából belekiáltott az éjszakába:

— Bet Lon, ne menjen el!

— Visszajövök! — hallatszott a távolból az érces, zengő hang, de már nem volt benne keserű fennhéjázás.

Csara egyik útitársa — szemlátomást a csoport vezetője — levette a nyereg mögé erősített jelzőlámpát. A gyenge fény láthatatlan rádiósugárral az égre irányult. Mven Masz rögtön felfogta, hogy a lovasok repülőgépet várnak. Mind az öten serdülő legénykék, a tisztogató osztag tagjai voltak, akik egyik herkulési hőstettüknek azt vállalták, hogy portyázószolgálatot teljesítenek a Feledés Szigetén a kártevő állatokkal vívott harcban. Csara Nandi csatlakozott az osztaghoz, hogy megkeresse Mven Maszt.

— Téved, ha bennünket annyira éles szeműnek gondol — mondta az osztag vezetője, amikor valamennyien letelepedtek a jelzőlámpa köré, és Mven Masz egymás után feltette az elkerülhetetlen kérdéseket. — Egy lány segített nekünk: ógörög neve van.

— Onar! — kiáltott fel Mven Masz.

— Úgy van, Onar. Osztagunk délről jutott el az 5. telepre, amikor egy holtfáradt leány futott oda hozzánk. Megerősítette a tigrisekről szóló híreket; ezek miatt jöttünk erre a vidékre, s ő mindenképpen rábeszélte bennünket, jöjjünk ön után azonnal, mert félt, hogy a tigrisek megtámadhatják, amikor majd a hegyen át a városba tart. S amint látja, majdnem elkéstünk.

— Rögtön jön a teherszállító repülőgép, s azonnal elküldjük ideiglenesen megbénított ellenségeinket védett területre. Ha valóban emberevő tigrisek, akkor kiirtják őket. De csak nem pusztíthatunk el ilyen ritka nagy értéket előzetes vizsgálat nélkül.

— Miféle vizsgálat nélkül?

A legényke felvonta szemöldökét.

— Ez már nem tartozik a mi hatáskörünkbe. Bizonyára először lecsillapítják őket... aztán befecskendezést kapnak, amely csökkenti élettevékenységüket. Ha a tigris egy időre elgyengül, akkor sok mindent megtanul, így tanítják rendre a maguk ellenségeit is.

Erős berregő hang szakította félbe az ifjú szavait. Valami sötét tömeg lassan ereszkedett le a magasból. Vakító fény öntötte el a tisztást. A csíkos macskákat puhán bélelt, hatalmas ládákba zárták, amelyekben törékeny terhet szoktak szállítani. A sötétben alig látható nagy gép eltűnt, s a tisztást most már újra a csillagok nyugodt fénye öntötte el. A tigrisekkel együtt elment az osztag egyik tagja is, s lovát odaadták Mven Masznak.

Az afrikai ott lovagolt Csara mellett. Az út a Gallé folyó völgyében ereszkedett lefelé: a folyó torkolatánál, a parton egészségügyi állomás és támaszpont volt a tisztogató osztag számára.

— A szigeten először megyek el a tengerhez — törte meg a hallgatást Mven Masz. — Eddig úgy éreztem, hogy a tenger tiltó fal, amely mindörökre elzárja előlem az én világomat.

— A sziget újabb iskola volt a maga számára? — félig kérdezte, félig pedig örömmel mondta Csara.

— Az. Rövid idő alatt nagyon sok mindent éltem és gondoltam végig. Ezek a gondolatok már régen kavarogtak bennem.

Mven Masz elmondotta régi aggodalmait, hogy az emberiség nagyon is ésszerűen fejlődik, e fejlődésnek túlságosan technikai jellege van, és benne megismétlődnek, természetesen sokkal kevésbé torz formában, a régmúlt hibái. Úgy tűnt fel előtte, hogy a Tucana üpszilónja bolygón a mienkhez nagyon hasonló és éppen olyan szép emberiség többet törődött a lélek emocionális részének

tökéletesítésével.

— Nagyon sokat szenvedtem amiatt, hogy úgy éreztem, nincs meg a teljes összhangom az élettel — mondta rövid hallgatás után a leány. — Többet akartam abból, ami valamikor régen volt, és sokkal kevesebbet a környezetemtől. Olyan korszakról álmodoztam, amelyben nem tékozzunk el az erőket és érzéseket, amelyeket az Erosz korszakában, ősi kiválasztás útján halmoztak fel, az antik földközi-tengeri világban, s mindig törekedtem arra, hogy felébrezzem az érzéknek igazi erejét a nézőkben. De azt hiszem, csak Evda Nal értett meg engem teljesen.

— Meg Mven Masz — fűzte hozzá komolyan az afrikai, s elmondotta, hogy az ő szemében Csara a Tucana csillag rézbőrű leánya.

A leány fölemelte arcát, s a pirkadó hajnal félénk fényében Mven Masz meglátta a leány szemét; olyan óriási és oly mély volt ez a szem, hogy az afrikai egy kicsit beleszédült, hátrahőkölt, majd elnevette magát.

— Valamikor őseink azokban a regényekben, amelyeket a jövőről írtak, úgy képzeltek el bennünket, mint élőhalott angolkórosokat, akiknek túlságosan fejlett koponyájuk van. Bár az állatok millióit ölték meg, és kínozták halálra, mégsem jutottak el ahhoz, hogy megértsék az emberi agy gépezetét, mert késsel merészkedtek oda, ahol a molekuláris és atomméretek legfinomabb műszereire lett volna szükség. Ma már tudjuk, hogy az értelem erős tevékenysége hatalmas testet követel, amely tele van életerővel, de ugyanez a test erős émociókat is szül.

— Mi pedig változatlanul az értelem láncára verten élünk — helyeselt Csara Nandi.

— E tekintetben már sok minden történt, de az intellektuális fejlődés nálunk messze előrehaladt, az érzelmi pedig elmaradt... Törődnünk kell vele, hogy ne neki legyen szüksége az értelem láncára, hanem olykor az értelemnek az érzelem bilincseire. Szememben ez ma már olyan fontosnak látszik, hogy könyvet akarok írni róla.

— Ó, persze! — kiáltott fel hevesen Csara, de azután zavarba jött, és így folytatta: — Kevés nagy tudós foglalkozott az érzelem teljességére és a szépre vonatkozó törvények vizsgálatával... Nem a pszichológiáról beszélék.

— Értem magát! — hangzott az afrikai válasza; Mven Masz önkéntelenül is elgyönyörködött a leányban, aki zavarában még magasabbra vetette büszke fejét a fölkelő Nap sugarai felé, amelyek ismét a vörösérz fényével öntötték el bőrét.

Csara könnyedén és fesztelcniül ült a magas hollófekete lovon, amely egy ütemre lépett Mven Masz pejlovával.

— Elmaradtunk! — kiáltott fel a leány, nekieresztette a

hajtószárat, s a ló rögtön ügetésbe ment át.

Az afrikai utolérte, s most mind a ketten megint egymás mellett haladtak a régi úton. Amikor ifjú társaikhoz értek, azok visszafogták lovukat, s Csara Mven Maszhoz fordult.

— S mi lesz azzal a leánnyal, Onarral?...

— El kell jönnie a Nagy Világba. Maga mondta, hogy Onar véletlenül maradt a szigeten, mert nem akart megválni édesanyjától, aki idejött, aztán nemrég meghalt. Onarnak nagyon jó volna, ha Veda mellett dolgozhatna, az ásatásoknál szükség van a finom és gyöngéd kezekre. Meg aztán van még ezer más dolog is, ahol szükség van rájuk. S akkor Bet Lon, az az új ember, aki visszatér hozzánk, egész másnak látja majd őt!...

Csara összevonta szemöldökét, hosszan, fürkészsze nézett Mven Maszra.

— S maga nem hagyja cserben a csillagjait?

— Bármilyen lesz is a Tanács döntése, tovább dolgozom a kozmosz ügyéért. De előbb meg kell írnom az...

— Az emberi lélek csillagairól szóló könyvet?

— Eltalálta, Csara! Elakad a lélegzetem, ha csodálatos sokféleségükre gondolok... — Mven Masz elhallgatott, mert észrevette, hogy a leány gyöngéd mosollyal néz rá. — Nem ért egyet ezzel?

— Dehogynem! Csak a maga kísérletére gondoltam. Azért hajtotta végre, mert szenvedélyes türelmetlenség égett magában, a világ teljességét akarta adni az embereknek. E tekintetben maga is művész, nem pedig tudós.

— Hát Ren Boz?

— Nála a kísérlet csupán újabb lépés kutatásainak útján.

— Maga fölment engem, Csara?

— Teljesen! S az a meggyőződése, hogy még sokan mások is fölmentik; a többség véleménye ez!

Mven Masz átvette a hajtószárat a bal kezébe, s jobbját Csara felé nyújtotta. Beérkeztek az állomás kis lakótelepére.

Az Indiai-óceán hullámai egyenletesen robajlottak a szakadék fölött. Zúgásukban Masz hallotta a basszusok ritmikus erősödését Zig Zor szimfóniájából, amely az élet kozmoszába tör. A hatalmas motívum, a földi természet alapmotívuma — a kék F-moll — dalolva zúgott a tenger fölött, az ember önkéntelenül is lelke mélyéből válaszolt reá, s egybeolvadt az őt teremtő természettel.

Az óceán áttetsző volt és ragyogott, többé nem szennyezték be hulladékok, s nem éltek benne ragadozó cápák, mérges halak, puhatestűek és veszélyes medúzák, megtisztították ezektől, mint ahogyan a mai ember életét is megtisztították az elmúlt századok gonoszságától és rettegetől. De valahol az óceán mérhetetlen

társégeiben vannak még titkos zugok, amelyekben még növekednek a kártevő élet megmaradt magvai, s csak a tisztogató osztagok éberségének köszönhető, hogy az óceánok vize biztonságos és tiszta.

Vajon az átlátszó ifjúi lélekben nem ugyanilyen hirtelen támad fel a gonosz makacsság, a kreten önhittség, az állatias önzés? Ilyenkor, ha az ember nem rendeli magát alá a társadalom tekintélyének, amely bölcsességre és jóra törekszik, hanem engedi, hogy esetleges hiúsága és egyéni szenvedélyei irányítsák, akkor a bátorság állatias kegyetlenséggé változik, az alkotásból kegyetlen álnokság lesz, a hűség és az önfeláldozás a zsarnokság, a kegyetlen kizsákmányolás és a megcsúfolás pillérévé válik... Könnyen lehullik a fegyelem és a társadalmi kultúra leple, elegendő hozzá egy-két rossz életű emberöltő. Mven Masz meglátta ezt az állati arcot itt, a Feledés Szigetén. Ha meg nem fékezik az állatiasságot, hanem szabadjára engedik, akkor elburjánzik a szörnyű zsarnokság, amely letipor mindent, és amely annyi évszázadon át a lelkiismeretlen önkényt kényszerítette rá az emberiségre.

A Föld történetében a legmeglepőbb az, hogy a megátalkodott, gonosz tudatlanokban kiolthatatlan gyűlölet keletkezett a tudással és a szépséggel szemben. Ez a bizalmatlanság, a rettegés és a gyűlölet végigvonul az emberi társadalom egész történetén, kezdve azon a rettegésen, amelyet az emberek az ősi varázslók és boszorkányok iránt éreztek, és végezve azoknak a megsemmisítésével, akik mint nagy gondolkodók megelőzték korukat a Megosztott Világ idején. Megvolt ez más, magasan fejlett civilizációja bolygókon is, amelyek még nem tudták megszabadítani társadalmi rendjüket kis csoportok: az oligarchia önkényétől, amely a legkülönbözőbb formában váratlanul és álnokul jelentkezett... Mven Masz visszaemlékezett a Gyűrű adására, amely azokról a lakott világokról szólt, ahol a tudomány legmagasabb vívmányait arra használták fel, hogy megfélemlítsék, kínozzák és büntessék a tömegeket, meglessék gondolataikat, és engedelmes idiótákká tegyék őket, akik vakon teljesítenek bármilyen szörnyű parancsot. Az ilyen bolygóról érkező segélykiáltás áttört a világűrön a Gyűrűhöz, s még évszázadokon át is repült a világűrben azután, hogy elpusztultak azok is, akik e segélykiáltást küldték, meg azok is, akik a segélykérő fölött oly kegyetlenül uralkodtak.

A mi bolygónk a fejlődésnek már azon a szakaszán van, hogy az efféle szörnyűségek örökre elképzelhetetlenné váltak. De még ma sem elegendő az ember szellemi fejlődése, amelyért oly fáradhatatlanul dolgoznak az Evda Nalhoz hasonló emberek. — Kart Szan, a festő azt mondta, hogy a bölcsesség voltaképpen a tudás és az érzés együttesen. Legyünk bölcsök! — hallatszott Csara csengő hangja.

S a leány elrohant az afrikai mellett, aztán a magasból a mélyben zúgó óceán vizébe vetette magát.

Mven Masz látta, amint szabályosan és simán megfordul a levegőben, kitarja két karját, mintha szárnyalna, aztán eltűnik a hullámokban. A tisztogató fiataljai éppen fürödtek odalenn: meglepetésükben mozdulatlanná meredtek. Mven Masz hátán végigfutott a hideg, csodálta is a leányt, de meg is ijedt miatta. Az afrikai még soha nem ugrott le ilyen észvesztő magasságból, de most minden félelem nélkül odaállt a szakadék szélére, s levetette ruháját. Később visszaemlékezett rá, hogy pillanatnyi zavaros gondolataiban Csarát a régi emberek istennőjének látta, aki szinte mindenre képes. Ha a lány megteheti, megteszi ő is!

A hullámok zúgásában csak gyengén hallatszott feléje a lány figyelmeztető kiáltása, de a lefelé zuhanó Mven Masz nem hallotta ezt. Zuhanása jólesően hosszú volt. Az afrikai nagy mester volt az ugrásban, szabályosan ért vizet, s nagyon mélyre merült benne. A tenger csodálatosan átlátszó volt, a tengerfenék veszélyesen közelinek tetszett. Az afrikai meggörbítette a testét, s olyan szédítő ütest kapott a ki nem egyenlített inerciától, hogy egy pillanatra minden megszűnt számára. Gyors rakétaként röppent a felszínre, a hátára fordult, s ringatózott a hullámokon. Amikor magához tért, megpillantotta az odaúszó Csara

Nandit. Először történt meg, hogy a lány félelmében elsápadt, ez halványította Naptól égett arcának élénk bronz színét. Szemrehányás és lelkes csodálat ragyogott Csara tekintetében.

— Miért tette ezt? — suttogetta, mert alig kapott lélegzetet.

— Azért, mert maga is ezt tette. Elmegyek maga után mindenhová... hogy felépítsem a magam Tucana üpszilonyját a mi Földünkön!

— S visszatér velem együtt a Nagy Világba?

— Vissza!

Mven Masz megfordult, hogy továbbússzék, s ekkor felkiáltott a meglepetéstől. A tenger meglepő átlátszósága, amely vele az imént e rossz tréfát játszott, itt, a parttól távolabb, még tisztább lett. Csarával együtt mintha valami szédítő magasságban lebegnének a tengerfenék fölött, amelynek legkisebb részleteit is jól látták a megfoghatatlanul tiszta vízen át, akárcsak levegő lett volna. Mven Maszt hatalmába kerítette az a merészség és a diadalérzet, amelyet a földi vonzóerő határain túl jutott emberek éreztek. A repülések a viharban az óceán fölött, a mesterséges holdakról a kozmosz fekete mélységébe tett ugrások a határtalan merészségnek és sikernek ugyanezt az érzését keltették. Mven Masz hatalmas csapásokkal odaúszott Csarához, a nevét suttogta, s a lány tiszta és bátor tekintetéből kiolvasta forró válaszát. Kezüik és ajkuk összeforrt a kristályos mélység fölött.

XII.fejezet

CSILLAGHAJÓZASI TANÁCS

A Csillaghajózási Tanácsnak, akárcsak a bolygó agyközpontjának: a Gazdasági Tanácsnak is, régi időktől fogva saját épülete volt, amelyben a tudományos üléseket tartotta. Ügy vélték, hogy a különlegesen berendezett és díszített helyiségnek megfelelőképpen kell hangolnia azokat, akik a kozmosz kérdéseivel foglalkoznak, és itt összegyűlnek, s ez elősegíti a gyors átkapcsolódást a földi dolgokról a csillagok ügyeire.

Csara Nandi még soha nem volt a Tanács nagytermében. Izgatottan lépett be Evda Nal kíséretében ebbe a különös, tojás alakú terembe, amely fölé domború, parabolikus mennyezet borult, s ellipszis alakban elhelyezett ülésorok voltak benne. A termet erős, áttetsző fény öntötte el, mintha a gyűlés a Napnál fényesebb csillagon menne végbe. A falak, a mennyezet, az ülések minden vonala összefutott a hatalmas terem végén; ez látszott a természetes központnak. Itt voltak elhelyezve egy emelvényen a bemutató képernyők, a szónoki dobogó és az ülés vezetőinek, a Tanács tagjainak székei.

A falak tompán aranyozott burkolatát a bolygók domborzati térképei határolták. A jobboldalon a Naprendszer bolygóinak térképei, a baloldalon azoknak a legközelebbi csillagoknak bolygóiról készített térképek voltak láthatók, amelyeket a Tanács expedíciói már tanulmányoztak. A második sort a mennyezet kék szegélye alatt a lakott csillagrendszereknek azok a fénylő festékekkel készített térképei foglalták el, amelyeket a Nagy Gyűrű szomszédaitól kaptak.

Csara figyelmét felkeltette egy régi, meghomályosodott s szemlátomást már többször is restaurált festmény, amely az emelvény fölött függött.

A fekete-ibolyaszínű égbolt elfoglalta a hatalmas vászon egész felső részét. Idegen hold kicsiny sarlója sápadt, halotti fényt vetett egy régi csillaghajó tehetetlenül fölfelé billenő farára, amely nyersen rajzolódott ki a bíborszínű alkonyatban. A torz, kék és száraz, kemény növények sorai úgy tűntek, mintha fémből lettek volna. A mély homokban csak alig vánszorgott egy ember, aki könnyű úrhajós védőruhát viselt. Visszatekintett az összetört hajóra, és társainak a hajóból kihordott holttestére. Fejburájának szemüvegén csupán a lenyugvó Nap vörös fénye verődött vissza, de a festőnek valami csodálatos fogással sikerült kifejeznie az idegen világba érkezett és magára maradt ember kétségbeesését. Jobbról egy alacsony dombon a

homokban egy alaktalan, undorító élőlény kúszott. A kép nagybetűs felirata — „Egyedül maradt” — rövidségében is rendkívül sokat mondott.

A leányt annyira megkapta a festmény szépsége, hogy nem vette rögtön észre a terem építőművészeti megoldását: az üléseknek legyező alakú, lépcsőzetes elrendezését, aminek következtében a sorok alatt elrejtett folyosókon bármely üléshez külön bejárat vezetett. Minden sor el volt szigetelve a szomszédos felső vagy alsó sortól. Csak amikor leült Evda mellé, akkor fordította figyelmét a karosszékek, pulpitusok és korlátok régies kidolgozására; ezek természetes gyöngyszürke afrikai fából készültek. Ma már senki sem pazarolt volna oly sok munkát arra, amit néhány perc alatt kiönthettek és belakkozhattak volna. Az emberek sajátos tiszteletet éreztek a múlt iránt, s talán ez volt az oka, hogy Csara szemében a fa élőbbnek és melegebbnek látszott a műanyagnál. Gyöngéden végigsimogatta a domború kartámaszt, s tovább szemlélte a termet.

Mint mindig, most is nagyon sokan gyűltek össze, bár a nagy teljesítő képességű televíziós adók szétvitték az egész bolygón mindazt, ami itt történik. Mir Om, a Tanács titkára a hagyományok szerint felolvasott néhány rövid közlést, amely a legutóbbi ülés óta történetekre vonatkozott. A teremben tartózkodó több száz ember között nem lehetett látni egyetlenegy sem, aki önmagával foglalkozva ne figyelt volna. A Gyűrű Korszaka emberének jellemző vonása volt az élénk érdeklődés minden iránt. Csara mégsem hallotta az első közlést, mert egyre csak a termet nézte, olvasgatta kiváló tudósok mondásait a bolygók térképei alatt. Különösen megtetszett neki az a mondás, amelyet a Jupiter alatt látott, amely arra hívta fel az olvasót, hogy legyen fogékony a természet jelenségei iránt: „Figyelje meg, hogy bennünket mindenütt érthetetlen tények vesznek körül, a szemünkbe ütnek, a fülünkbe kiáltanak, de mi nem látjuk, és nem halljuk, milyen nagy felfedezések rejlenek homályos körvonalaik mögött.” Egy másik helyen a következő feliratot ol-olvasta: „Nem lehet egyszerűen felemelni az ismeretlen dolgok függönyét, csak kemény munka, kerülő utak és kitérések után kezdjük felfogni az igazi értelmet, és új, végtelen perspektívák tárulnak fel előttünk. Soha ne térjünk ki azelől, ami kezdetben haszontalannak és megmagyarázhatatlannak látszik.”

Az emelvényen mozgás támadt, s a teremben kihunytt a fény. A Tanács titkárának máskor nyugodt hangja most remegett az izgalomtól.

— Most meglátják majd azt, ami nemrég még teljesen lehetetlennek látszott: Galaxisunk oldalról készített felvételét. Több, mint százötven évezreddel, vagyis másfél galaxis-perccel ezelőtt a bolygórendszer lakói... — Csara figyelmen kívül hagyott néhány

számot, amely nem mondott semmit neki. — ... a Centaurus csillagképében a Nagy Magellán-felhő lakóihoz fordultak; ez az egyetlen hozzánk közeli csillag, amely nem tartozik a mi Galaxis-rendszerünkhöz, s amelyről tudjuk, hogy ott gondolkozó emberek világi élnék, amelyek képesek arra, hogy a Gyűrűn át kapcsolatba lépjenek Galaxisunkkal. Még nem tudjuk pontosan megállapítani ennek a Magellán-csillag-rendszernek a helyét, de mi is vettük adásukat: Galaxisunk fényképét, íme!

Az óriási képernyőn távoli ezüstös fénnel egy széles, a végei felé összeszűkülő csillagtömörülés tűnt fel. A tér mélységes homálya borította a képernyő szélét. Ugyanilyen feketén ásítottak a spirálisok közötti tisztások, amelyek a végükön ágakra bomlottak. Sápadt fény öntötte el a Világmindenség e legrégebb csillagrendszerei gömb alakú tömörüléseinek gyűrűjét. A lapos csillagmezők felhőkkel és kihűlt fekete anyag csíkjaival váltakoztak, A felvétel nehéz szögből készült, a Galaxis erősen ferdén és felülről érkezett, s emiatt a központi mag a lapos lencse közepén kissé kidomborodó égő tömegnek látszott. Nyilvánvaló, hogy ha csillagrendszerünkről teljesebb fogalmat akarunk alkotni, akkor fel kell kérnünk a távolabb fekvő galaxisokat, amelyek magasabb galaxisi körön fekszenek. De a Nagy Gyűrű létezése óta még egyetlen galaxis sem adta jelét annak, hogy rajta gondolkodó lények élnék.

A földi emberek feszülten figyelték a képernyőt. Az ember először nézhetett a saját csillagvilágára a tér mérhetetlen távlatából.

Csara úgy érezte, mintha az egész bolygó mind a hat kontinensen és valamennyi óceánon, mindenütt, ahol csak emberi élet és munka kicsiny szigetei voltak, elfojtott lélegzettel figyelne a sok millió képernyőn a saját Galaxisát.

— Befejeztük azoknak a legfrissebb anyagoknak közlését, amelyeket obszervatóriumunk a Gyűrűn vett, s amelyek még nem jutottak el a világtájékoztatóhoz — szólalt meg újra a titkár. — Most áttérünk azokra a tervekre, amelyeket széleskörűen meg kell vitatni.

Juta Gaynak azt a javaslatát, hogy létesítsünk lélegzésre alkalmas mesterséges atmoszférát a Marson olymódon, hogy a mélyen fekvő hegyi kőzetekből automata berendezésekkel könnyű gázokat válasszunk ki, figyelmet érdemlőnek találták, mert e javaslatot gondos számítások támasztják alá. Olyan levegőt nyerünk, amely elegendő a lélegzéshez és a hőszigeteléshez azon lakótelepek számára, amelyeknek nem volt melegítő berendezésük.

Sok évvel ezelőtt, amikor kőolaj-óceánokat és szilárd szénhidrogénekből álló hegyeket fedeztek fel a Venuson, automata berendezéseket bocsátottunk fel oda, hogy átlátszó műanyagból készült óriási sisakok alatt mesterséges légkört teremtsenek. Ezek megadták a lehetőséget, hogy növényeket telepítsünk a Venuson, majd

gyárakat építettünk, amelyek az emberiséget kolosszális mennyiségű különböző fajtájú szerves vegytermékekkel látják el.

A titkár félretette a fémlemezt, s barátságosan elmosolyodott. Az emelvényhez közel fekvő ülésorok végén sötétvörös ruhában megjelent Mven Masz. Komor, ünnepélyes és nyugodt volt. A gyűlés iránti tisztelete jeléül feje fölé emelte összefogott két kezét s leült.

A titkár lement az emelvényről, s átadta helyét egy fiatal, rövid, aranszőke hajú nőnek. Zöld szeme csodálkozva tekintett körül. Mellette Grom Orm, a Tanács elnöke állt.

— Rendszerint mi közöljük az új javaslatokat. De most csaknem befejezett kutatásról fognak hallani. Maga a szerző, Iva Jan számol be a kutatásról, hogy felelősségteljesen elgondolkozzanak rajta.

A zöldszemű nő zavartságtól elfojtott hangon beszélni kezdett. Azzal az általánosan ismert ténnyel kezdte, hogy a déli kontinensek növényvilágát a levelek kékes színe jellemzi, mint a földi növények régi formáit is. Amint ezt más bolygók növényvilágának vizsgálata tanúsítja, a kék levélszín az olyan légkört jellemzi, amely átlátszóbb, mint a Földé, vagy pedig akkor jelentkezik, ha a csillag ibolyántúli sugárzása keményebb a Napénál.

— A mi Napunk vörös sugárzása stabil, de a kék és az ibolyántúli sugárzása nem az, s mintegy kétmillió esztendővel ezelőtt az ibolyaszínű sugárzás hosszan tartó, erős változáson ment át. Akkor jelentek meg a kékes színű növények, a nyílt területeken élő, fekete színű madarak, állatok, a fekete tojás a madaraknál, amelyek árnyékkal nem védett helyen raktak fészket. Már régen felmerültek olyan tervek, hogy a tengerek vizét átszivattyúzzák a szárazföldi mélyedésekbe, ezzel megbontják a kialakult egyensúlyt, s megváltoztatják a földgömbnek a tengelyéhez viszonyított helyzetét. Ez azokban az időkben történt, amikor a csillagászok még csak a nehézkedés elemi mechanikájára támaszkodhattak, s egyáltalán nem vették figyelembe a rendszer elektromágneses súlyát, amely sokkal változékonyabb, mint a gravitáció. Márpedig éppen erről az oldalról kell hozzáfognunk a kérdés megoldásához, mert ez sokkal egyszerűbb, olcsóbb és gyorsabb. Ne felejtsük el, hogy a csillaghajózás kezdetén a mesterséges nehézkedés létrehozása olyan energiafelhasználást követelt, amely gyakorlatilag lehetetlen volt. Most, hogy már felfedeztük a mezonerek felbontását, csillaghajóinkat egyszerűbb és megbízhatóbb mesterséges gravitációs készülékekkel szereljük fel. Például Ren Boz kísérlete is hasonló kerülő utat jelöl meg a Föld forgási rendszerének hathatós és gyors megváltoztatására... Iva Jan elhallgatott. Egy hat főből álló csoport — a Pluto-expedíció hősei —, akik valamennyien együtt ültek a terem közepén, köszöntötték őt, feléje nyújtva összetett tenyerüket. A fiatal nő arca egy pillanattal korábban lángolt fel, mint a képernyő, amelyen a sztereometrikus

rajzok átlátszó kontúrjai voltak.

— Tudom, hogy a kérdés kiszélesíthető. Most már gondolhatunk arra is, hogy megváltoztatjuk a bolygók röppályáját, különösképpen pedig arra, hogy a Plútót közelebb hozzuk a Naphoz, s ezzel új életre keltjük ezt a valamikor lakott bolygót. Most azonban csak arra gondolok, hogy elmozdítsuk Földünket a tengelyéhez viszonyított helyzetéből, és így megjavítsuk a szárazföldi félgömb éghajlati viszonyait.

Ren Boz kísérlete arról tanúskodik, hogy lehetséges a gravitációs mező inverziója a második aspektusba, az elektromágneses mező felé, s ezt követi a vektoriális polarizáció itt, ezekben az irányokban...

A képernyőn az alakzatok megnyúltak és elfordultak. Iva Jan folytatta:

— Ebben az esetben a bolygó forgása elveszti állandóságát, s a Föld a kívánt helyzetbe fordítható, hogy mennél kedvezőbb és tartósabb megvilágítást kapjunk a napsugarak révén.

A hosszú üvegen a képernyő alatt hosszú paraméter-sorok húzódtak: e paramétereket a számológépek már előre kiszámították. Bárki, aki e jeleket megértette, meggyőződhetett róla, hogy Iva Jan terve legalábbis nem alaptalan.

Iva Jan megállította a rajzok és a jelek mozgását, s fejét lehajtva lement az emelvényről. A hallgatók egymásra néztek, s élénken összesúgtak. A Pluto-expedíció fiatal vezetője és Grom Orm alig észrevehetően intett egymásnak, majd az expedíció vezetője felment az emelvényre.

— Kétség sem fér hozzá, hogy Ren Boz kísérlete triggerreakcióra vezet, nagyszerű felfedezések követik majd egymást. Úgy gondolom, hogy ez a kísérlet a tudománynak korábban elérhetetlen távlataihoz vezet, így volt ez a quantum-elmélettel is, amely az első megközelítő lépés volt a repagulum, azaz a kölcsönös átmenet megértéséhez, amelyet azután az ellenrészecskék és ellenmezők felfedezése követett. Ezután jött a repagulá-ris számítás, amely győzött Heisenberg, a régi matematikus határozatlanság-elve fölött. Végül pedig Ren Boz megtette a következő lépést a termelő rendszerének elemzése felé, s elérkezett az ellengravitáció és az ellentér megértéséhez vagy — a repagulum törvénye szerint — a O-térhez. Mindezek az elméletek, amelyeket korábban nem ismertek el, végül is a tudomány alapjává váltak.

A Pluto-kutatók csoportjának nevében javasolom, adjuk át a kérdést a világtájékoztatásnak megvitatás végett. A bolygónak a tengelyhez viszonyított elfordítása csökkenti azt az energiamennyiséget, amelyet a sarkvidéki területek felmelegítésére használunk fel, még inkább eltünteti a sarkvidéki frontokat, megnöveli a szárazföldek vízmérlegét.

— Világos-e a kérdés, hogy szavazásra tehessek fel? — kérdezte Grom Orm. Válaszul rengeteg zöld fény villant fel.

— Akkor hát kezdjük! — mondta az elnök, és kezét székének pulpitusá alá dugta.

Ott három jelzőgomb volt a számológép számára: a jobboldali azt jelentette, hogy „igen”, a középső azt, hogy „nem”, a baloldali pedig azt, hogy „nem tudok véleményt nyilvánítani”. A Tanács minden tagja szintén megadta a maga jelét, amelyet mások nem vehettek észre. Megnyomta a megfelelő gombot Evda Nal és Csara is. Egy külön gép megszámlolta a hallgatók szavazatait, hogy ellenőrizhessék a Tanács határozatának helyességét.

Néhány perc múlva nagy jelek gyúltak fel a bemutató képernyőkön: elfogadták, hogy a kérdést megvitatás végett a bolygó elé terjesztik.

Az emelvényre most maga Grom Orm lépett fel.

— Olyan okokból, melyeket engedelmmükkel az ügy befejeztéig nem hozok nyilvánosságra, most meg kell vizsgálnunk Mven Másznak, a Tanács külső állomásai volt vezetőjének eljárását, majd határoznunk kell a 38. csillagexpedíció kérdésében. Megbízik-e a Tanács okaim alaposságában?

A felvillanó zöld fények egyhangú választ adtak a kérdésre.

— Mindenki előtt ismeretes részleteiben is, hogy mi történt? Ismét felgyúltak a zöld fények.

— Ez meggyorsítja az ügy tárgyalását. Kérem Mven Maszt, a külső állomások volt vezetőjét, fejtse ki az oly végzetes következményekre vezető eljárásának okait; Ren Boz, a fizikus még nem gyógyult fel, ezért nem idéztük meg tanúnak. Őt felelősség nem terheli.

Grom Orm észrevette, hogy Evda Nal székénél vörös fény gyulladt fel.

— Felhívom a Tanács figyelmét, hogy Evda Nal szeretne hozzáfűzni valamit a Ren Bozzal kapcsolatos közléshez.

— Kérem, hogy helyette én beszélhessek.

— Milyen alapon?

— Szeretem őt!

— Majd Mven Masz után beszélhet.

Evda Nal kioltotta a vörös fényt és leült.

Az emelvényen megjelent Mven Masz. Az afrikai nyugodtan, önmagát nem kímélve elmondotta, milyen eredményeket vártak a kísérlettől, elmondotta azt is, hogy valóban megjelent egy látomás, amelynek azonban ő maga sem hisz. A kísérlet végrehajtását nagyon ostoba módon elsiették, ennek oka a titkolózás és jogosulatlanság volt, s arra vezetett, hogy nem gondoltak külön feljegyző műszerekre, hanem a szokásos emlékezőgépekre számítottak, amelyeknek felvevő berendezései azonban már az első pillanatban elpusztultak. Hiba volt

az is, hogy a kísérletet az űrállomáson hajtották végre. Az 57. műholdhoz egy régi planetáris gépet kellett volna hozzáerősíteniük, s erre kellett volna felszerelniük a vektor-orientáló műszereket. Mindebben ő, Mven Masz a hibás. Ren Boz a berendezéssel foglalkozott, de a kísérletnek a világűrben való végrehajtása teljesen a külső állomások vezetőjének hatáskörébe tartozott.

Csara összeszorította kezét; Mven Masz vádoló érveit nagyon súlyosnak találta.

— Az elpusztult űrállomás megfigyelői tudtak arról, hogy katasztrófa történhet? — kérdezte Grom Orm.

— Igen, megkapták a figyelmeztetést, de örömmel vállalták a kockázatot.

— Nem csodálkozom, hogy vállalták, ezer meg ezer fiatalember vesz részt bolygónkon évente sorra kerülő veszélyes kísérletekben. Megtörténik, hogy életüket veszítik...S az újak nem kisebb bátorsággal vállalják az újabb feladatot — mondta komoran Grom Orm —, hogy megküzdjenek az ismeretlennel. De ön figyelmeztette az ifjakat, s ezzel feltételezte, hogy ez a kimenetel lehetséges lesz. S mégis végrehajtották a kockázatos vállalkozást....

Mven Masz némán lehajtotta fejét.

Csara, aki le nem vette róla a tekintetét, nehéz sóhajt fojtott el, mert vállán érezte Evda Nal kezét.

— Fejtse ki azokat az okokat, amelyek erre készítették — mondta egy kis szünet után a Tanács elnöke.

Az afrikai ismét beszélni kezdett, de most már szenvedélyes izgalom fűtötte szavait. Elmondotta, hogy már ifjúkorától kezdve szinte hallotta a kegyelmet nem ismerő idő által legyőzött milliók sírjaiból a szemrehányó könyörgést, s mily kibír-hatatlanul nehéz volt neki, hogy ne tegye meg az első lépést az emberiség és sok más szomszédos világ történetében a tér és az idő legyőzése felé, hogy ne tüzze ki az első mérőföldjelzőt ezen a nagyszerű úton, amelyen aztán száz- meg százezer hatalmas elme tört volna előre. Úgy érezte, nincs joga elhalasztani — talán egy évszázadra is — ezt a kísérletet, csupán azért, hogy ne veszélyeztesse néhány ember életét, és ne kockáztassa meg a saját felelősségre vonását.

Amíg Mven Masz beszélt, Csara szíve erősebben dobogott, büszke volt választottjára. Az afrikai bűne már nem látszott annyira súlyosnak.

Mven Masz visszatért helyére, hogy megvárja a határozatot ott, mindnyájuk szeme előtt.

Evda Nal átadta Ren Boz hangszalagra vett beszédét. A fizikus gyenge, elfúló hangja az erősítőkön át betöltötte az egész termet. A fizikus kiállt Mven Masz mellett. Minthogy a külső állomások vezetője nem ismerte a kérdés egész bonyolultságát, nem tehetett mást, mint

hogy megbízott benne, Ren Bozban, ő pedig meggyőzte az afrikait arról, hogy a siker biztos. De a fizikus önmagát sem tekintette bűnösnek. „Évente végrehajtunk ennél kevésbé fontos kísérleteket, s ezek néha tragikusan végződnek — hangoztatta. — A tudomány — az emberiség boldogságáért vívott harc — ugyanúgy megköveteli áldozatait, mint minden más harc. A gyáváknak, akik túlságosan kímélik magukat, nem lehet részük az élet teljességében és örömében, a tudósok pedig nem tehetnek nagy lépést előre...”

Ren Boz azzal fejezte be, hogy röviden elemezte a kísérletet és saját hibáit, de kifejezte erős hitét az eljövendő sikerben. A hangszalagra vett beszéd befejeződött.

— Ren Boz nem mondott semmit a kísérlet alatt végzett megfigyeléseiről — emelte fel fejét Grom Orm, s szavait Evda Nalhoz intézte. — Maga fel akart szólalni helyette.

— Előre láttam ezt a kérdést, s ezért kértem szót — válaszolta Evda. — Ren Boz elvesztette eszméletét néhány másodperccel azután, hogy az F-állomást bekapcsolták, s többé nem látott semmit. Amikor már közel volt hozzá, hogy elveszti öntudatát, csak a műszerek jelzéseit vette észre és jegyezte meg; ezek arról tanúskodtak, hogy a O-tér megjelent. Itt van a feljegyzése, amit emlékezetből írt fel.

A képernyőn néhány számjegy jelent meg, amelyet igen sokan azonnal feljegyeztek maguknak.

— Engedje meg, hogy hozzáfűzzem még a Bánat és Öröm Akadémiája nevében a következőt — szólalt meg újra Evda. — A közvéleménykutatásra vonatkozó adatok összeszámlálása a katasztrófa után a következő eredményt adja...

A képernyőn nyolcjegyű számsorok vonultak végig, aztán megoszlottak az elítélés, a felmentés, a tudományos eljárás iránti kétség, az elszármazással való vád oszlopai szerint. A végső eredmény azonban kétségtől Mven Masz és Ren Boz mellett szólt, s a jelenlevők arca felderült.

Egy vörös jelzés villant fel a terem túlsó oldalán, és Grom Orm megadta a szót Poor Hissnek, 337. csillagexpedíció csillagászának. Az asztronómus hangosan és szenvedélyesen beszélt, hosszú karjával ügyetlen mozdulatokat tett, ádámcsutkája beszéd közben állandóan kidagadt.

— Mi, az asztronómusok egy csoportja, elítéljük Mven Maszt. Eljárása — a kísérletek végrehajtása a Tanács engedélye nélkül — azt a gyanút kelti bennünk, hogy Mven Masz nem járt el oly önzetlenül, ahogyan ezt itt a felszólalók feltüntetni igyekeztek!

Csara lelkében fellángolt a felháborodás, s csupán azért maradt a helyén, mert engedelmeskedett Evda Nal hideg tekintetének.

Poor Hiss befejezte szavait.

— Vádjai súlyosak, de nincsenek megalapozva — vetette ellen az

elnök engedélyével Mven Masz —, magyarázza meg pontosabban, mit ért önzésen.

— Ha a kísérlet teljesen sikerül, örök dicsőség jutott volna osztályrészéül, ez az ön eljárásának önző sugalmazója. A gyávaság pedig abban mutatkozott meg, hogy ön félt, nem engedélyezik a kísérlet végrehajtását, ezért is járt el sietve és titokban.

Mven Masz szélesen elmosolyodott, gyermekesen széttárta karját, és szóltanul leült, Poor Hiss egész alakja kárörvendő diadalt árult el.

Evda Nal ismét szót kért.

— Poor Hiss véleménye elhamarkodott, s nagyon is rosszindulatú egy ilyen súlyos kérdés eldöntéséhez. Az eljárás titkos indítóokaira vonatkozó nézetei a Sötét Századokba visznek bennünket vissza. Csak a távoli múlt emberei beszélhettek így arról a bizonyos örök dicsőségről. Minthogy nem találták meg életük örömét és teljességét, nem érezték magukat az egész alkotó emberiség részének, rettegetek az elkerülhetetlen haláltól, s a legkisebb reménységbe is belekapaszkodtak, hogy megörökíthessék nevüket. Poor Hiss, a tudós asztronómus nem érti meg, hogy az emberiség emlékezetében csupán azok élnek, akiknek gondolatai, akarata és vívmányai tovább hatnak, s mihelyt hatásuk megszűnik, feledésbe merülnek, eltűnnek. Gyakorta ismét feltámadnak a feledés homályából, mint sok nagyon régi tudós vagy művész, ha alkotásuk ismét szükségessé válik, s hatásuk felújul a társadalomban... különösen a mai sok milliárd főre rúgó társadalomban! Már régen nem találkoztam a halhatatlanság és a dicsőség ennyire primitív felfogásával, és nagyon csodálkozom azon, hogy ezt most egy úrhajósnál tapasztalom.

Evda Nal egész magasságában kiegyenesedett, és Poor Hiss felé fordult, aki teljesen összezsugorodva ült a rengeteg vörös fénytől megvilágított székben.

— Ámde hagyjuk ezt az ostoba fecsegést — folytatta Evda —, és nézzük meg úgy Mven Masz és Ren Boz eljárását, hogy a legfőbb kritériumnak az emberiség boldogságát tekintjük. Régen az embereknek nem volt meg az a képességük, hogy felmérjék saját cselekedeteik igazi értékét, és ezt szembeállítsák e cselekedet káros következményeivel, amely elkerülhetetlenül minden tevékenységgel, minden intézkedéssel együttjárhat. Mi már régen mentesítettük magunkat ettől, s ma már a cselekedeteknek csak a valóságos értékéről beszélhetünk.

— Most is, akárcsak régen, az új utakat egyes emberek keresik, mert csupán az agy különleges ráhangoltsága — nagyon tartós előkészítés után — teszi lehetővé, hogy felismerjük az új irányt, amely az ellentmondásos tények mögé rejtőzik. Ma azonban az új út még csak alig alakul ki, máris tíz- meg tízezer ember fog hozzá ennek kidolgozásához, az új felfedezések lavínája végtelen áradatban ömlik,

s úgy növekszik, akár egy hógörgeteg. Ren Boz és Mven Masz a legkevésbé kitaposott úton indult el. Nincs elegendő tudásom, de még számomra is nyilvánvaló, hogy a kísérlet korai volt. Ebben van mindkettőjük bűne, ezért felelősek mindketten a négy emberi életért és az okozott óriási anyagi kárért. A Föld törvényei szerint bűncselekménnyel állunk szemben, de ezt nem önző egyéni célokból követték el, ennélfogva nem jár érte a legsúlyosabb felelősségre vonás.

Evda Nal lassú léptekkel ment vissza helyére. Grom Orm kérdésére nem jelentkezett több felszólaló. A Tanács tagjai kérték az elnököt, mondja el véleményét, és tegyen javaslatot. Grom Orm inas, vékony alakja előrchajolt a szónoki emelvényen, éles tekintete valósággal befűrödött a terem mélyébe.

— Egyszerűek a körülmények a végleges véleményalkotáshoz. Ren Boz felelőssége nem jön számításba. Ugyan melyik tudós ne élne a rendelkezésére bocsátott lehetőséggel, különösen pedig akkor, ha meg van győződve a sikerről. A kísérlet pusztító hatású balsikere tanulságul szolgál. De nem lehet vitás a kísérlet hasznossága sem. Ez részben megtéríti az anyagi kárt, mert a kísérlet elősegíti rengeteg olyan kérdés megoldását, amellyel a Tudáshatárok Akadémiája még csak most kezdett foglalkozni.

Mi megoldjuk a termelőerők nagyarányú kihasználásának problémáit, s elvetjük a régi gazdaság kicsinyes, alkalmazkodó irányzatait. Ámde az emberek még ma sem értik meg mindenkor, hogy mikor érkezett el a siker pillanata, mert megfelelnek a fejlődés törvényeinek változhatatlanságáról. Ügy érzik, hogy az építésnek a végtelenségig kell emelkednie. A vezető bölcsessége éppen abban rejlik, hogy kellő időben felméri az adott pillanat számára a legmagasabb fokot, megáll s vár, vagy megváltoztatja az utat. Mven Masz a maga felelős helyén nem bizonyult ilyen vezetőnek. A Tanács választása téves volt, és ebben a tekintetben éppen úgy felelősséggel tartozik, mint választottja. Elsősorban hibás vagyok én magam, mert támogattam a Tanács két tagjának azt a kezdeményezését, hogy Mven Maszt hívjuk meg ebbe az állásba.

Javasolom a Tanácsnak, mentse fel Mven Maszt az alól a vád alól, hogy eljárását egyéni indokok magyarázzák, de tiltsuk el attól, hogy állást tölthessen be a bolygó felelős szervezeteiben. Ami pedig személyemet illeti, engem el kell távolítani a Tanács elnökének tisztségéből és elküldeni megfontolatlan választásom következményei megszüntetésének helyére, az úrállomás építkezésére.

Grom Orm körülnézett a teremben, sok arcon őszinte szomorúságot látott. De a Gyűrű Korszakának emberei nem igyekeztek senki akaratát megváltoztatni, tiszteletben tartották egymás elhatározását, és bíztak azok helyességében.

Mir Om tanácskozott a Tanács tagjaival, s a számológép kimutatta

a szavazás eredményét. Grom Orm bejelentését ellenvetés nélkül elfogadták, csupán azt a feltételt kötötték ki, hogy a gyűlést azért ő vezesse le, és csak aztán hagyja el a helyét.

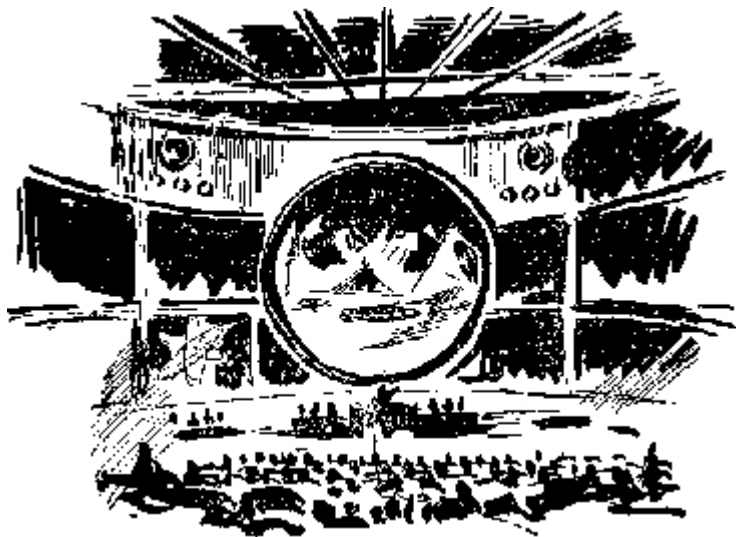
Grom Orm meghajolt, de egyetlen vonás sem változott akarat kovácsolta, kemény arcán.

— Most meg kell világítanom, miért kértem, hogy a csillagexpedíció megvitatását halasszuk el — folytatta nyugodtan az elnök. — Az előbbi ügy kedvező kimenetele nyilvánvaló volt, s úgy vélem, hogy a Becsület- és Jogellenőrző egyetért majd velünk. Most azonban már megkérhetem Mven Maszt, foglalja el helyét a Tanácsban, meg kell vitatnunk a csillagexpedíció fontos kérdését. Mven Masz ismereteire szükség van, hogy helyesen dönthessünk, annál is inkább, mert Erg Noor, a Tanács tagja nem vehet részt a mai vitában.

Mven Masz elfoglalta helyét a Tanácsban. A helyeslés zöld fényei öntötték el a termet, amerre Mven Masz elhaladt.

Nesztelenül becsukódtak a bolygók térképei, átadták helyüket a komor fekete tábláknak, amelyeken a csillagok sokszínű fényét egyetlen kék vonal kötötte össze, az évszázadra előre tervezett expedíciók vonala. A Tanács elnöke egyszerre egészen megváltozott. Eltűnt hideg szenvedélytelensége, szürkés arcát meleg pír öntötte el, acélos tekintete megsötétedett. Grom Orm elfoglalta helyét az emelvényen.

— Minden csillagexpedíció hosszú időn át dédelgetett álom, új reménység, amelyet éveken át ápolgatunk, új fok hatalmas fölfelé haladásunk lépcsőjén. Másfelől viszont egy-egy expedíció milliók munkája, amely nem mehet úgy végbe, hogy ne legyen eredménye, ne legyen nagy tudományos vagy gazdasági hatása, mert különben haladásunk megtorpan, s megállunk a természet további meghódításában. Ezért vitatunk meg, gondolunk át, számítunk ki mindent oly gondosan, mielőtt egy új hajó felröppen a csillagközi végtelenbe.

Kötelességünk volt, hogy a 37. csillagexpedíciót átadjuk a Nagy Gyűrűnek. Annál gondosabban vitattuk meg a 38. expedíció tervét. De a legutóbbi esztendőben több olyan esemény történt, amely megváltoztatta a helyzetet, s ez arra kötelez bennünket, hogy felülvizsgáljuk a korábbi Tanácsüléseken és a bolygó vitáin jóváhagyott utat s az expedíció feladatát. Az öntvények nagy nyomás alatt, abszolút nulla hőfokon történő megmunkálásának új módszerei megjavították a csillaghajók testének szilárdságát. Az anamezonmotorok tökéletesebbé, gazdaságosabbá váltak, s ez lehetővé teszi, hogy egyedül álló hajó nagy távolságba repülhessen. A 38. expedíció számára tervezett Aella és Tintagel csillaghajók már elavultak a Hattyúhoz képest, amelynek építése éppen most fejeződött be; a Hattyú kerek testű, függőleges típusú csillaghajó, amelynek négy merevítő bordája van. Ezzel képessé válunk nagyobb távolságú repülésekre..

Erg Noor, aki a Tantrán visszatért a 37. expedícióból, közölte, hogy felfedezték a T-osztályba tartozó fekete Vascstillagot, s ennek bolygóján egy ismeretlen konstrukciójú csillaghajóra bukkantak. Megkísérelték, hogy behatoljanak a hajó belsejébe, de ez csaknem arra vezetett, hogy mindnyájan életüket vesztik, annyi azonban sikerült, hogy elhozták a hajótest fémjének egy darabját. Ez nálunk ismeretlen anyag, bár hasonlít az ezüst 14. izotópjához, amelyet a 0,8 osztályba tartozó, rendkívül forró csillag bolygóin fedeztek fel; a csillag maga már nagyon régóta ismeretes Kormány Z név alatt.

A csillaghajó alakjával — kettős bordájú korong, durva spirális felülettel — a Tudáshatárok Akadémiája foglalkozott.

Junij Ant felülvizsgálta a Gyűrű információs emlékeztető feljegyzéseit négyszáz esztendőre visszamenőleg, attól a pillanattól

kezdve, hogy bekapcsolódtunk a Gyűrűbe. A csillaghajók konstrukciójának ez a típusa a mi tudományos irányzatunk és színvonalunk mellett nem valósítható meg. Ezt a típust nem ismerik a Galaxis ama világáiban sem, amelyekkel mi kicseréljük adatainkat.

Az ilyen kolosszális méretű korong-csillaghajó kétségkívül valami elképzelhetetlenül távoli bolygóról érkezett vendég, sőt az is meglehet, hogy évmilliókon át vándorolt, és a Vascsillag bolygójára a Galaxis szegélyén, a mi üres területünkön ereszkedett le.

Nem szorul magyarázatra, mennyire fontos, hogy ezt a hajót a T-csillagra küldött különexpedíció útján tanulmányozzuk.

Grom Orm bekapcsolta a hemiszférikus képernyőt, s a terem eltűnt. A nézők előtt lassan vonultak el az emlékezőgépek, feljegyzései.

— Ezt a közlést nemrég vettük a CR 519 bolygónak — rövidség kedvéért mellőzöm a részletes koordinátákat —, az Ahernar csillagrendszerébe indult expedíciójáról.

Különösnek látszott a csillagok elhelyezkedése, és még a legtapasztaltabb tekintet sem ismerhetné fel bennük, hogy ezek már régen tanulmányozott égitestek. Homályosan fénylő gázfoltok, sötét felhők, végül nagy kihűlt bolygók, amelyek egy rendkívül erős fényű csillag fényét verik vissza.

Az Ahernar átmérője alig három és félszerese a Napénak, mégis akkora a fényereje, mint kétszáznyolcvan Napnak, s leírhatatlanul ragyogó kék csillag ez, amely a V 5 színképosztályba tartozik. Az űrhajó, amely a feljegyzést készítette, oldalt vette útját. Valószínű, hogy több évtizedes utat tett meg. A képernyőn egy másik csillag tűnt fel, az S-osztályba tartozó zöld csillag. Mindjobban növekedett, a fénye egyre erősödött, miközben az idegen világ csillaghajója közeledett hozzá. Mven Masz arra gondolt, hogy a csodálatos zöld visszfény sokkal szebb volna az atmoszférán át. Mintha csak válaszolni akartak volna e gondolatára, a képernyőn megjelent egy új bolygó felülete. A felvételek megszakításokkal történtek, a képernyő nem mutatta a bolygóhoz való közeledést. A nézők előtt váratlanul megjelent egy táj, magas hegyek rajzolódtak ki rajta, amelyek a zöld szín minden elképzelhető árnyalatába burkolóztak. Mély szakadékok és meredek lejtők feketészöld árnyékai, kékeszöld és ibolyászöld színben ragyogó sziklák és völgyek, akvamarin hó a hegycsúcsokon és a fennsíkokon a forró égitest által kiégetett sárgászöld területek. Malachitszínű patakok rohantak a láthatatlan tavak és tengerek felé, amelyek hegygerincek mögött bújtak meg.

Messzebb a kerek dombokkal fedett síkság egészen a tenger széléig nyúlt, messziről olyannak látszott, mintha zöld vashéj készült ragyogó lemez lenne. Kék fák sűrű lombozata hullámszerű, ismeretlen bokrok és fűek foltjaitól tarkított tisztások bíborvörös sávoknak

látszottak. Az ametiszt színű égbolt magasából hatalmas patakként aranyos zöld sugarak áradtak. A Föld emberei dermedten figyeltek. Mven Masz hatalmas emlékezetében kutatott, hogy pontosan megállapíthassa a zöld csillag helyzetét.

„Az Ahernar — az Eridanus alfája, magasan a déli égbolton áll, a Tucana mellett. Távolsága huszonegy parszek...A csillaghajó visszatérése ugyanazzal a személyzettel lehetetlen” — suhantak végig agyán a merész gondolatok.

A képernyő kialudt, s egyszerre nagyon különösnek látszott a zárt terem, amelyet külön az elmélkedés s a Föld lakóinak tanácskozása céljára építettek.

— E zöld csillag spektrális vonalaiban — hangzott fel újra az elnök szava — igen sok a cirkónium, s mérete alig nagyobb Napunk méreteinél — Grom Orm gyorsan felsorolta a cirkónium csillag koordinátáit.

— Rendszerében — folytatta — két ikerbolygó van, ezek egymással szemben, a csillagtól akkora távolságra forognak, amely megfelel annak az energiának, amelyet a Föld a Naptól kap. Az atmoszféra vastagsága, összetétele, a vízmennyiség azonos a földi feltételekkel. Ezek azok az előzetes adatok, amelyeket a CR 519 bolygó expedíciója szerzett. Ugyanezek a közlemények arról is szólnak, hogy az ikerbolygókon nincs magasabb rendű élet. A magasabb rendű gondolkozó élet úgy átalakítja a természetet, hogy még a magasban suhanó csillaghajó felületes megfigyelője is észreveheti. Fel kell tételeznünk, hogy ez az élet vagy nem alakulhatott ki, vagy még nem fejlődött ki. Ez szokatlanul ritka szerencse. Ha ott magasabb rendű élet volna, a zöld csillag világa zárva lenne számunkra. A Gyűrű Korszakának már a hetvenkettedik esztendejében, több, mint három évszázaddal ezelőtt bolygónk megvitatta azt a kérdést, hogy benépesítsük-e azokat a bolygókat, amelyeken magasabb rendű gondolkozó élet alakult ki, még ha nem is érte el a mi civilizációnk színvonalát. Akkor úgy döntöttek, hogy mindenféle behatolás az efféle bolygókra, az alapos megértés hiánya miatt, elkerülhetetlenül erőszakhoz vezetne.

Most már tudjuk, mily végtelenül változatosak a mi Galaxisunk világai. A csillagok kék, zöld, sárga, fehér, vörös és na-rancsszínűek. Valamennyi hidrogén-héliumos, de burkolatuk és magvuk szerint különböző összetételűek, s szén, cián, titán, cirkónium tartalmúaknak nevezik őket, különböző a sugárzásuk jellege, a hőmérsékletük, és különböző az atmoszférájuk is. A bolygók térfogata, sűrűsége, atmoszférája, hidroszférája összetétele és vastagsága különböző, és más-más a csillagokhoz való távolságuk, valamint forgásuk feltétele is. De tudunk mást is: a mi bolygónk hetven százalékát víz fedi, közel van a Naphoz, amely óriási energiát sugároz rá. Mindezért bolygónk egy

burjánzó élet ritkaságszámba menő alapját adja, tele az élethez szükséges anyagokkal és szakadatlan változások sokféleségével.

Ezért fejlődött ki nálunk gyorsabban az élet, mint más világokban, ahol elfojtotta a víz és az energia hiánya, vagy a szárazföld kis területe. Gyorsabban fejlődött ki nálunk az élet, mint azokon a bolygókon is, amelyek vízben gazdagok. Láttuk a fejlődést a Gyűrű adásaiban, a vízzel erősen előtört bolygókon, hogy mily kétségbeesetten kapaszkodik fölfelé az élet az örök vízből előmeredő növények szárán.

A mi vízben gazdag bolygónkon szintén viszonylag kevés a szárazföld arra, hogy összegyűjthessük a Nap energiáját, akár tápnövények, akár faanyag, vagy akár csak egyszerűen bőelektromos berendezések útján.

A Föld történetének legrégebbi időszakaiban az élet lassabban fejlődött a paleozoikus korszak mály szárazföldjeinek mocsaraiban, mint a kainozoikus korszak magas szárazföldjein, ahol nemcsak a táplálékért, hanem a vízért is folyt a harc.

Tudjuk, hogy az élet felvirágoztatásához szükség van a víz és a szárazföld bizonyos elosztási arányára, s tudjuk azt is, hogy bolygónk közel van ehhez a legkedvezőbb arányszámhoz. A világűrben nem sok az ily bolygók száma, s mindegyikük felbecsülhetetlen érték a mi emberiségünk szempontjából, mert új lehetőséget ad a benépesítéshez és a további tökéletesedéshez.

Az emberiség már régóta nem fél a korlátlan túlnépesedéstől, amely valamikor annyira rémítette távoli őseinket, de tántoríthatatlanul törekszünk a világűrbe, mindjobban növeljük a benépesített területeket, hiszen ebben szintén a haladás, a fejlődés elkerülhetetlen törvénye érvényesül. A bolygók egy részének természeti feltételei igen erősen különböznek a Föld feltételeitől, ezeknek birtokba vétele oly nehéz volt, hogy már régóta kialakultak azok a tervek, amelyek szerint a világűrt külön erre a célra épített gigantikus, a szputnyikokhoz hasonló, de náluk sokszorososan nagyobb építményeken lakó emberekkel népesítik be. Önök jól tudják, hogy egy ilyen szigetet építettek is a Gyűrű Korszakának küszöbén, a Nadirt, amely a Földtől 18 millió kilométer távolságra van. Még ma is él ott egy kis kolónia... De ezeknek a szűk, erősen korlátozott befogadó képességű létesítményeknek alkalmatlansága az emberi élet fejlődésére annyira nyilvánvaló, hogy csodálkozni tudunk őseinken, bár elismerjük építészeti elgondolásuk merészségét.

A zöld cirkónium csillag ikerbolygói nagyon hasonlítanak a mi bolygónkra. Nem alkalmasak, vagy csak nehezen lennének alkalmasak a CR 519 bolygó gyenge fizikumú lakói számára, akik felfedezték a cirkónium csillagot, s ezért sietve értesítettek bennünket az ikerbolygók adatairól, mint ahogyan mi is tájékoztatjuk őket

felfedezéseinkről.

A zöld csillag olyan távolságra van tőlünk, hogy ezt a távolságot még egyetlen csillaghajónk sem győzte le. Ha elérjük e csillag bolygóit, messzire előrejutunk a világűrben. Mégpedig nem egy mesterséges létesítmény kicsiny világában, hanem olyan nagy bolygók erős bázisán, amelyek elég tágasak ahhoz, hogy kényelmes, jó életet s hatalmas technikát szervezhessünk meg rajta.

Ez az oka annak, hogy ily részletesen vettem igénybe figyelmüket; a zöld csillag bolygóit én rendkívül fontosnak látom a kutatások szempontjából. A hetven fényév távolság most legyőzhető a Hattyú-típusú csillaghajó számára, s meglehet, hogy a 38. csillagexpedíciót az Ahernarra kell majd küldenünk!

Grom Orm befejezte beszédét, visszament helyére, de előbb elfordított egy kis fogantyút az emelvény kapcsolótábláján.

A Tanács elnöke helyén a nézők most egy kis képernyőt láttak, amelyen megjelent Dar Veter izmos alakjának mellképe; Dar Vetert sokan ismerték. A külső állomás volt vezetője mosolygott, amikor a zöld fények hangtalan köszöntését látta.

— Dar Veter jelenleg az arizonai radioaktív sivatagban van, ahonnan több rakétát küldenek fel 57000 kilométer magasságba egy űrállomás megépítéséhez — magyarázta Grom Orm. — Dar Veter mint a Tanács tagja szeretné elmondani véleményét.

— Javaslom, valósítsuk meg a legegyszerűbb megoldást — hallatszott Dar Veter vidám hangja, amely a hordozható adókészüléktől fémes csengést kapott. — Ne egy, hanem három expedíciót indítsunk útnak!

A Tanács tagjai és a hallgatók szinte sóbálvánnyá meredtek meglepetésükben. Dar Veter nem volt szónok, s nem használta ki a hatásos szünet lehetőségét.

— Az az eredeti terv, hogy a 38. expedíció mindkét csillaghajóját a JE 7723 hármas csillagjára küldjük...

Ebben a pillanatban Mven Masz maga elé képzelte azt a hármas csillagot, amelyet régen az Eridanus omikron 2-jének neveztek. Ez a csillagrendszer alig öt parszek távolságra van a Naptól, sárga, kék és vörös csillagból áll, két élettelen bolygólya van, de most nem a bolygók kutatása érdekes. A kék csillag ebben a rendszerben egészen törpe, méreteiben, mint egy nagy bolygó s tömegében a Nap felét teszi ki,

E csillag anyagának átlagfajsúlya 2500-szor haladja meg a legnehezebb földi fém: az irídium sűrűségét. Ezen a csillagon a nehézségi erő, az elektromágneses mezők, a nehéz kémiai elemek kialakulásának folyamatai rendkívül érdekesek, és igen fontosak a lehető legkisebb távolságból történő közvetlen kutatás szempontjából. Annál is inkább, mert a Siriusra a múltban kiküldött 10.

csillagexpedíció, amely elpusztult, még figyelmeztetést küldött a veszélyről. A Nap közeli szomszédja: a Sirius, ez a kettős csillag, szintén rendelkezik egy törpével, amelynek alacsonyabb a hőmérséklete, és nagyobb a mérete, mint az Eridanus omikron 2-je csillagkép C csillagáé, amelynek sűrűsége 25000-szerese a víz sűrűségének. E közeli csillag elérése lehetetlennek bizonyult, mert óriási kereszteződő meteoráramlatok fogták körül, amelyek úgy szétszóródtak, hogy nem volt semmiféle lehetőség, hogy megállapítsuk a pusztító töredékek elterjedését. Akkor, vagyis háromszáztizenöt évvel ezelőtt gondoltak arra, hogy expedíciót küldenek az Eridanus omikron 2-jére.

— ... ez most, Mven Masz és Ren Boz kísérlete után olyan nagy fontosságúvá vált, hogy semmiképp sem mondhatunk le róla — mondta eközben Dar Veter.

De a 37. expedíció által talált idegen csillaghajó tanulmányozása után olyan ismeretekhez juthatunk, amelyek messze túlszárnyalják az első kutatásaink alkalmával tett felfedezéseket.

Nem törődve a korábbi biztonsági szabályokkal, megkockáztathatjuk, hogy szétválasztjuk a csillaghajókat. Küldjük az Aellát az Eridanus omikronra, a Tintagelt pedig a T-csillagra. Mind a két csillaghajó elsőosztályú, akár a Tantra, amely egymaga is hallatlan nehézségekkel birkózott meg.

— Romantika! — mondta hangosan és megvetőleg Poor Hiss, de rögtön vissza is húzódott, amint észrevette, hogy a hallgatók nem veszik szívesen kijelentését.

— Igen, igazi romantika.! — kiáltott fel örvendezve Dar Veter. — A romantika a természet fényűzése, de nem élhetünk meg nélküle egy jól felépített társadalomban! Minden emberben van elég fizikai és lelkierő, és ez gyorsabban teremti meg az új, a gyakori változások iránti vágyat. Másként szemléljük az élet jelenségeit: igyekszünk többet meglátni, mint a mindennapi élet egyhangú ritmusát, nagy próbatételeket és élményeket várunk az élettől.

Ott látom a teremben Evda Nalt — folytatta Dar Veter. — Igazolhatja önök előtt, hogy a romantika nem csupán pszichológia, hanem fiziológia is! Folytatom: küldjük az új csillaghajót, a Hattyút az Ahernarra, a zöld csillagra, mert bolygónk csak százhetven év múlva tudja majd meg az eredményt.

Grom Ormnak tökéletesen igaza van, utódainkkal szemben kötelességünk, hogy felkutassuk a hasonló bolygókat, és támaszpontokat létesítsünk a világűrben való közlekedésre.

— Anamezon készletünk csupán két csillaghajó számára van — vetette ellen Mir Om, a Tanács titkára. — Tíz év szükséges ahhoz, hogy gazdasági életünk megzavarása nélkül előkészítsük még egy csillaghajó útját. Felhívom a figyelmet arra, hogy most igen nagy

termelőerőt vesz igénybe az úrállomás helyreállítása.

— Ezzel is számoltam — válaszolta Dar Veter —, s javaslom, ha a Gazdasági Tanács lehetségesnek találja, forduljunk a bolygó lakosságához. Egy évvel mindenki halassza el utazásait, kapcsolják ki az óceánok mélyén elhelyezett akváriumok televíziós készülékeit, szakítsák félbe drágakövek és ritka növények beszerzését a Venusról és a Marsról, állítsák le a ruha- és dísz tárgy-gyárakat. A Gazdasági Tanács jobban tudja, mit kell ideiglenesen megszüntetni, hogy az így megtakarított energiát a szükséges anamezon előállítására fordítsuk. Vajon közülünk ki ne csökkentené szívesen szükségleteit egyetlen esztendőre, hogy nagy ajándékot adhassunk gyermekeinknek: két új bolygót, amelyet a mi földi szemünk saámára oly kellemes zöld nap sugarai árasztanak el éltető erővel!

Dar Veter karját kitarva fordult az egész Földhöz, mert nagyon jól tudta, hogy több milliárd szempár figyeli őt a tele-víziók képernyőjén; aztán bólintott és eltűnt, csak üres, kékes pislákoló fény maradt utána. Ott, az arizonai sivatagban szabályos időközökben tompa dörej rázta meg a Földet, s ez arról tanúskodott, hogy a soron következő rakéta terhével együtt felröppent a kék égboltozat határain túl. Itt, akik a Tanács termében ültek, valamennyien felálltak, felemelték bal karjukat, ami azt jelentette, hogy őszintén és teljesen egyetértenek a szónokkal.

A Tanács elnöke Evda Nalhoz fordult.

— A Bánat és Öröm Akadémiájának képviselője mint vendég nem óhajtja-e kifejezni véleményét az emberi boldogságról? Evda ismét felment az emelvényre.

— Az emberi lélek olyan felépítésű, hogy nem képes tartós felindulásra, sem a felindulás többszöri megismétlésére, így védekezik az idegrendszer a gyors elhasználódás ellen. Távoli őseink csaknem elpusztították az emberiséget, mert nem számoltak azzal, hogy az embernek fiziológiai felépítésénél fogva gyakori pihenésre van szüksége. Mi viszont, akiket ez megijesztett, korábban túlságosan óvtuk a lelket, mert nem értettük meg, hogy az élményekből való kikapcsolódás és a pihenés legfőbb eszköze a munka. Nem csupán az elfoglaltság fajtáját kell megváltoztatnunk, hanem szabályszerűen váltakoznia kell a munkának és a pihenésnek is. Mennél nehezebb a munka, annál tartósabb a pihenés, s ebben az esetben mennél nehezebb a munka, annál több örömet ad, annál teljesebben ragadja magával az egész embert,

Beszélhetünk a boldogságról, mint a munka és pihenés, a nehézségek és az örömök állandó váltakozásáról. Az ember hosszú élete kitágította világának határait, s az ember behatolt a világűrbe. Az újért vívott harc az igazi boldogság! Ennél fogva a csillaghajónak az Ahernarra küldése sokkal több közvetlen örömet ad az emberiségnek,

mint a másik két expedíció, mert a zöld nap bolygói új világgal ajándékozzák meg érzékeinket, a világűr fizikai jelenségeinek tanulmányozása pedig — nagy jelentősége ellenére is — csupán értelmünkre hat. A Bánat és öröm Akadémiája azért küzd, hogy minél több boldogságban legyen része az embernek, s ezért bizonyára azt látná előnyösebbnek, ha az Ahernarra küldenénk expedíciót, de ha egyszerre megvalósítható mind a három, annál jobb!

Evda Nal a zöld fények egész áradatát kapta jutalmul a lelkesült teremttől. Grom Orm lépett elő.

— A kérdés, valamint a Tanács döntése most már világos. S az én felszólalásom nyilvánvalóan a legutolsó. Megkérjük az emberiséget, csökkentse szükségleteit a Gyűrű Korszakának négyszázkilencedik esztendejére. Dar Veter nem szólt önöknek arról, hogy a történészek egy arany lovat találtak a Megosztott Világ Korszakából. Ezt a több száz tonna színaranyat felhasználhatjuk az anamezon előállítására, és így hamarosan elkészíthetjük a repüléshez szükséges mennyiséget. A Föld egész történetében először küldünk expedíciót egyidejűleg három csillagrendszerre, először kíséreljük meg, hogy elérjünk olyan világokat, amelyek hetven fényév távolságra vannak tőlünk!

Az elnök bezárta az ülést, s megkérte a Tanács tagjait, hogy még maradjanak. Sürgősen el kellett készíteniük a Gazdasági Tanácshoz fölterjesztendő igényeket, valamint a Sztohasz-tika és a Jövőbelátás Akadémiájához intézendő kérdéseket, hogy kiderítsék az esetleges véletleneket az Ahernarra vezető hosszú úton.

A fáradt Csara megindult Evda után, és közben azon csodálkozott, hogy a kiváló pszichiáter sápadt arca most is olyan üde, mint máskor. A leány szeretett volna egyedül maradni, hogy csak úgy csendben átérezze Mven Masz felmentésének örömét. Milyen csodálatosan szép nap ez! Igaz, Mven Maszt nem koszorúzták hőssé, ahogyan ezt Csara legtitkosabb aknaiban remélte. Az afrikait hosszú időre, talán Örökre eltiltották nagy és fontos munkájától... De meghagyták a társadalomban! Nyitva áll előtte a kutatás, a munka, a szerelem széles és nehéz útja!

Evda Nal rávette a leányt, hogy menjenek el együtt a legközelebbi étterembe. Csara oly sokáig nézte a hosszú étlapot, hogy Evda elhatározta, ő maga rendeli meg az ételt, és a rendelést felvevő szócsőbe bementa a kiválasztott ételek számát, valamint az asztalszámot is. Alig ültek le a kétszemélyes ovális asztalhoz, az asztal közepén máris feltárult egy nyílás, s ebből egy kis ételtartó tűnt elő a megrendelt ételekkel. Evda Nal odanyújtott Csarának egy poharat, amelyben opálszínű serkentőital, „lio” volt, ő maga nagy élvezettel ivott egy pohár hideg vizet, s csupán egy pudingot evett, amely tejszínhabbal leöntött gesztenyéből, dióból és banánból készült. Csara darált húsból készült ételt evett, olyan szárnyasnak a húsából, amely a

régi tyúkot és a vadhúst pótolta a jelenlegi háztartásban. Csara ezután távozott. Evda Nal utána nézett; ez a leány még a Gyűrű Korszakában is csodálatos gráciával futott le a lépcsőn a fekete fémből készült szobrok és a szeszélyesen hajlított lámpaoszlopok között.

XIII. fejezet

ÉG ANGYALAI

Erg Noor lélegzetét visszafojtva figyelte a laboránsok működését. A műszerek sokasága a csillaghajó vezetőfülkéjére emlékeztette, de a nagy terem, a széles kékes színű ablakok egyszerre elterelték az űrhajóra vonatkozó minden gondolatát.

A szoba közepén egy acélasztalon vastag rufolucit lemezekből, az infravörös és a látható sugarak számára egyaránt átlátszó anyagból készült kamra állt. Csövek és vezetékek szótték be pókhálóként a csillaghajó víztartályának barna zománcát, amelybe a Vascsillag bolygójáról hozott két fekete medúza volt bezárva.

Eon Thal kihúzta magát, mintha tornagyakorlatra készülne; karját változatlanul felkötve viselte. Távolról figyelte az automata feljegyző készülék dobjának lassú forgását. A biológus homlokán vastag, fekete szemöldöke fölött verítékcseppek ütözköztek ki.

Erg Noor megnedvesítette kiszáradt ajkát.

— Semmi. Öt esztendő óta után csupán por maradt belelük — jegyezte meg rekedten a csillaghajós.

— Ha így van, az nagy szerencsétlenség... Nisa számára és az én számomra egyaránt — válaszolta a biológus. — Tapogatózva, kell folytatnunk a kutatást, talán évekig is, hogy megállapítsuk a betegség jellegét.

— Ma is azt gondolja, hogy a medúzának és a keresztnek egyforma szervei vannak arra, hogy megöljék zsákmányukat?

— Nemcsak én gondolom ezt. Grim Sár és mindenki más ugyanerre a meggyőződésre jutott... De kezdetben a legmeglepőbb gondolataink voltak. Én például arra gondoltam, hogy a fekete keresztnek egyáltalán semmi köze sincs a bolygóhoz.

— Emlékszik rá, én is beszéltem erről magának. Ügy rémlett nekem, hogy ez a lény a korong-csillaghajóról való, és azt őrizte. De ha alaposan megfontoljuk, akkor fölvetődik a gondolat, mi értelme lett volna annak, hogy őrizze ezt a bevehetetlen erődöt, mégpedig kívülről? Az a kísérletünk, hogy behatoljunk a spirális koronghajóba, bebizonyította, mennyire alaptalanok az efféle gondolataink.

— Én azt képzeltem, hogy a kereszt egyáltalán nem él. Automata robotgép, amelyet talán a csillaghajó védelmére állítottak.

— Ez az! Erre gondoltam én is! Ma már azonban természetesen elálltam ettől a gondolattól. A fekete kereszt valóságos élőlény, amelyet a homály világa teremtett. Valószínű, hogy ezek a lények lent, a síkságon laknak. A kereszt a „kapu”, a sziklák közötti átjáró felől jelentkezett. A medúzák könnyebb és mozgékonyabb lények, azon a

fennsíkon laknak, amelyre mi leszálltunk. A fekete kereszt és a korong-csillaghajó között véletlen kapcsolat áll fenn, a mi védőberendezéseink egyszerűen érintkezésbe jutottak a síkságnak ezzel a távoli zugával, amely mindig homályban van a gigantikus korong mögött.

— S úgy gondolja, hogy a kereszt és a medúzák gyilkoló szervei hasonlítanak egymásra?

— Igen! Ezeknél az állatoknál, amelyek ugyanazon feltételek között élnek, szükségképpen hasonló szervek fejlődtek ki. A Vascstillag hőelektromos égitest. A bolygó egész vastag atmoszférája erősen telítve van villamossággal. Grim Sar úgy véli, hogy az állatok az energiát a légkörből vették, előidézve a mi gömbvillámainkhoz hasonló sűrűsödést. Emlékszik a barna színű apró csillagok mozgására a medúzák csápjain?

— A keresztnek is volt csápja, de nem volt...

— Egyszerűen az a helyzet, hogy senki nem vette észre. De a megbetegedés jellege, amely az idegoszlopot támadta meg, és megbénította a megfelelő felső központot — s ebben valameny-nyien egyetértünk —, teljesen azonos nálam is, Nisánál is! Ez a legfőbb bizonyítékunk, és a legnagyobb reménységünk!

— Reménység? — figyelt fel egyszerre Erg Noor.

— Természetesen. Nézze csak — a biológus a műszer feljegyzéseinek egyenletes vonalára mutatott —, ezek az érzékeny elektródák, amelyeket a medúzák csapdájába bocsátottunk, semmit nem jeleznek. A szörnyeteg tele volt energiatöltéssel, amikor bekerült a tartályba, és ez a töltés nem távozhatott sehová, miután a tartályt beforrasztottuk. A kozmikus táplálószervek védőszigetelése aligha törhető át, nem olyan az, mint a mi könnyű biológiai védőöltözékünk. Emlékszik rá, hogy a kereszt, amely megbénította Nisát, semmi kárt nem tett önben. Ultrahangja behatolt a legrövidebb védelmet nyújtó úrhajós ruhába, megbénította az akaratot, de a támadó töltetek tehetetlennek bizonyultak. Ezek átütötték Nisa védőruháját ugyanúgy, mint ahogyan a medúzák átütötték az enyémet.

— Ennélfogva a gömbvillámoknak vagy annak a valaminek a töltete, amely benne van a tartályban, ma is ott kell, hogy legyen. A műszerek viszont nem jeleznek semmit.

— Éppen ez ad nekünk reményt. Ez azt jelenti, hogy a medúzák nem omlottak porrá. A medúzák...

— Értem. Betokozódtak, valami gubóhoz hasonló tokba zárták magukat.

— Úgy van. Az efféle védekezés erősen elterjedt azok között az élő szervezetek között, amelyeknek a lét szempontjából kedvezőtlen időszakokat kell átélniök. A fekete bolygó hosszú, jeges éjszakái, „napkeltéi”, „napnyugtái”, szörnyű viharai éppen ilyen időszakok.

Minthogy azonban viszonylag gyorsan váltakoznak, meg vagyok győződve róla, hogy a medúzák igen gyorsan betokozódhatnak, és ugyanilyen gyorsan kikerülhetnek ebből az állapotukból. Ka ez a feltevés helyes, akkor elég egyszerűen visszaadhatjuk a fekete medúzának gyilkos élettevékenységüket.

— Úgy, hogy megteremtik azt a hőmérsékletet, azt az atmoszférát és világítást, valamint egyéb feltételeket, amelyek a fekete bolygón uralkodnak?

— Úgy. Mindent kiszámítottunk, mindent előkészítettünk. Nemsokára itt lesz Grim Sár. Hozzálátunk, hogy átfúvassuk a tartályt neon-oxigén-nitrogén keverékével, három atmoszféra nyomás mellett. Előbb azonban meggyőződünk...

Eon Thai ezután két asszisztensével tanácskozott. Egy készülék közeledett lassan a barna tartály felé. A mellső rufolucit lemez félrehúzódtott, és bejárati nyílást adott a veszélyes csapdához, amelyben a medúzák voltak.

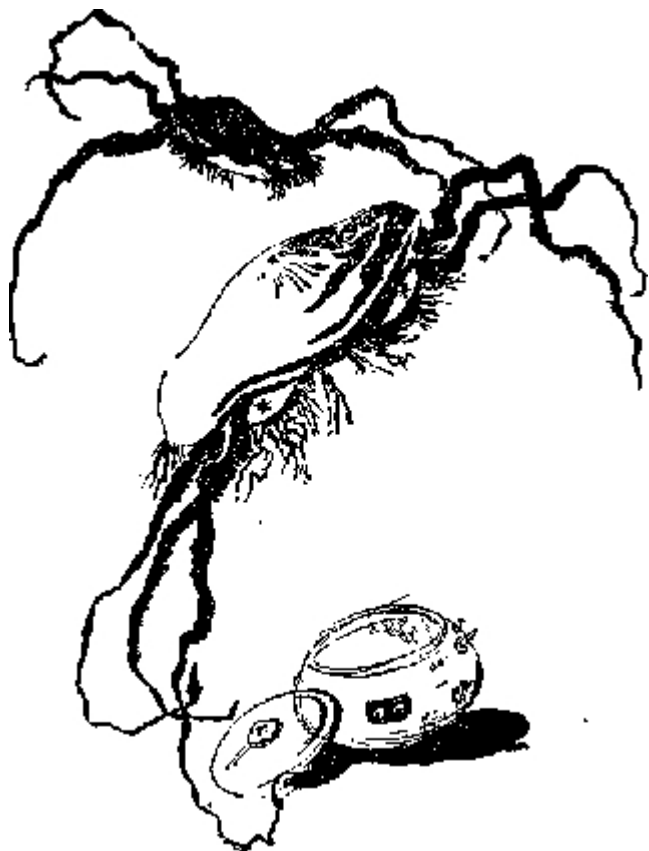
A tartályban az elektródákat henger alakú világítótestekkel ellátott mikrotükrökkel cserélték ki. Az egyik asszisztens oda-állt a távirányító készülék kapcsolótáblája mellé. A képernyőn egy domború felület jelent meg, amelynek szemcsés bevonata volt, s amely homályosan verte vissza a világítótest fénysugarait — ez volt a tartály fala. A tükör simán körbeforgott. Eon Thai megszólalt:

— Röntgensugárral átvilágítanunk nehéz, igen erős a szigetelés. Bonyolultabb módszert kell alkalmaznunk.

A tükör forgás közben megmutatta a tartály fenekét, és ezen két fehér csomó látszott; szabálytalan gömb alakjuk volt, s felületük likacsosnak, rostszerűnek látszott. A csomók a nemrég kitenyészített kenyérfa egyik fajtájának terméséhez hasonlítottak, s átmérőjük körülbelül 70 centiméter lehetett.

— Kapcsolják be a televízőfont Grim Sar vektorához — mondta a biológus az egyik asszisztensnek.

Mihelyt a tudós meggyőződött róla, hogy általános feltevései helyesek, rögtön beszaladt a laboratóriumba. Rövidlátóan hunyorgott, de egyáltalán nem azért, mintha látása rossz volna, hanem csak úgy megszokásból, s gondosan megsejmelte az előkészített készülékeket. Grim Sar egyáltalán nem látszott híres tudósnek, hiszen a tudósok rendszerint már tekintélyes külsejükkel és parancsoló egyéniségükkel is kiváltak a többiek közül. Erg Noor önkéntelenül is Ren Bozra gondolt, maga előtt látta félénk, kisfiús külsejét, amely annyira nem egyezett óriási tudásával.

— Nyissák fel a behegesztett varratokat! — adta ki az utasítást Grim Sar.

Egy gépi kéz felszakította a szilárd zománcréteget, de nem mozdította el helyéről a tartály nehéz fedelét. Most gázkeveréket tartalmazó gumicsöveket kapcsoltak a szelepekhez. Erős, infravörös sugarú reflektor pótolta a Vascillagot.

— Hőmérséklet... nehézségi erő.. nyomás... elektromos telítettség... — mondta be hangosan a műszerek jelzéseit a mellettük álló asszisztens.

Grim Sar fél óra múlva az úrhajósokhoz fordult.

— Menjünk a pihenőbe. Nem mondhatjuk meg előre, mennyi idő szükséges ahhoz, hogy e tokok megelevenedjenek. Ha Eon-nak igaza van, akkor ez rövidesen bekövetkezik. Az ügyeltesek majd értesítenek bennünket.

Az Idegáramok Intézetét egy védett pusztaság szélén, a lakóövezettől távol építették fel. A talaj nyár végére egészen kiszáradt, a szél szabadon száguldott a távolba, furcsa susogása behatolt a kitért ablakon, s magával hozta a napszárította füvek könnyű illatát.

A három kutató belesüppedt a kényelmes karosszékekbe, s némán

nézte az ablakon túl a széles lombosátrú fák koronája fölött a távoli égbolt délibábját. Időnkint hol egyik, hol a másik hunyta be fáradt szemét, de a túlfeszült várakozás nem engedte elszunnyadni őket. Ezúttal azonban a sors nem tette próbára a tudósok türelmét. Még három óra sem telt el, máris megvilágosodott a közvetlen összeköttetés képernyője. Az ügyeletes asszisztens alig tudott uralkodni magán.

— A fedél mozog!

A következő pillanatban mindhárman a laboratóriumban voltak.

— Szorosan zárják le a rufolucit kamrát, ellenőrizték, hogy légmentesen zár-e — rendelkezett Grim Sar. — Teremtsék meg a kamrában a bolygón uralkodó feltételeket.

Hatalmas szivattyúk könnyű sziszegése hallatszott, sípoltak a nyomáskiegyenlítő, s az átlátszó tartály belsejében létrejött a homály világának légköre.

— Növeljék a nedvességtartalmat és a villamossággal való telítettséget — folytatta Grim Sar.

Erős ózonillat töltötte meg a laboratóriumot.

Nem történt semmi. A tudós homlokát összeráncolta, tekintetét végigfuttatta a műszereken, s erősen összpontosítva gondolkozott azon, mit mulasztottak el.

— Sötétségre van szükség! — csendült fel egyszerre Erg Noor határozott hangja. Eon Thai szinte a magasba ugrott.

— Hogyan is felejtettem el! Grim Sar, ön nem volt a Vascillagon, de én!...

— A polarizáló táblákat! — mondta válasz helyett a tudós.

A fény kialudt. A laboratóriumot csupán a műszerek fénye világította meg. Az asszisztensek függönnyel takarták el a kapcsolótáblát, s minden mély homályba burkolózott. Itt-ott alig észrevehetően a saját fényellátású indikátorok pontjai pislogtak.

A fekete bolygó levegője vágott az úrhajósok arcába, s felidézte emlékezetükben a kemény küzdelem félelmetes és megkapó napjait.

Néhány perc telt el mély csendben, amelyben csupán Eon Thai óvatos mozgásának nesze hallatszott; a biológus behangolta a képernyőt az infravörös sugarak számára, amelyeknek polarizáló védőalapjuk volt, hogy megakadályozza fényszóródást.

Halk nesz, erős zuhanás, a víztartály fedele esett le a rufolucit kamra belsejében. Barna apró fények ismerős pislogása, a fekete szörnyeteg csápja feltűnt a tartály szélén. Váratlan ugrással repült a szörnyeteg a magasba, s a sötétség védelme alatt a rufolucit kamrának szinte egész felületére kiterjedt, majd beleütközött az átlátszó mennyezetbe. Ezernyi apró barna csillag futott végig a medúza testén, a lepel kupolaszerűen felduzzadt, mintha alulról levegőt fújtattak volna oda, s a medúza csomóba vont csápjaival a kamra fenekéhez

tapadt. Ugyanilyen fekete látomásként emelkedett ki a tartályból a másik szörnyeteg is, gyors, nesztelen mozdulataival önkéntelenül és félelmet keltett. De itt, a kísérleti kamra ismerős falai mögött, a távirányítású műszerek közepette a sötétség bolygójának szülőttei tehetetlenek voltak.

A műszerek mértek, fényképeztek, meghatároztak mindem, bonyolult görbéket rajzoltak, s a szörnyetegenek felépítését különféle fizikai, kémiai és biológiai jellemzőkre bontották. Az emberi agy azután ismét összegyűjtötte ezeket a különböző minőségű adatokat, s így hatalmába kerítette, maga alá rendelte a félelem ismeretlen szülőtteit.

Minden újabb, észrevétlenül tovaröppenő óra a sikerről győzte meg Erg Noort.

Eon Thai öröme mind nagyobbá vált, Grim Sar és két fiatal asszisztense egyre élénkebben dolgozott.

Végül a tudós odalépett Erg Noorhoz.

— Most már nyugodt szívvel távozhatsz. Mi itt maradunk, amíg a kísérletet be nem fejezzük. Félek attól, hogy bekapcsoljam a látható fényt, a fekete medúzáknak itt nincs hova mene-külniök, mint bolygóikon. Pedig felelniök kell mindazokra a kérdésekre, amelyekre választ várunk.

— S megkapja a választ?

— Három-négy nap múlva vizsgálatunk már minden részletre világosságot derítj ismereteink mai színvonala mellett. De már ma is elképzelhetjük, milyen a bénító szervek működése.

— Meggyógyíthatják Nisát meg Eont?

— Igen!

Erg Noor csak most érezte, milyen óriási terhet viselt attól az első naptól vagy éjszakától fogva!... De nem mindegy ez most már? Valami vad öröm töltötte el ezt a mindig tartózkodó embert. Csak nagy nehezen győzte le azt az esztelen vágyát, hogy Grim Sart feldobja a levegőbe, megrázza, megölelje az alacsony tudóst. Erg Noor meglepődött önmagán, de aztán megnyugodott, s a következő percben már visszanyerte megszokott fegyelmezettségét.

— Mekkora segítség ez az önök kísérlete abban a harcban, amelyet a későbbi expedíciók vívnak majd a medúzákkal és keresztekkel!

— Ügy is van! Most már ismerni fogjuk az ellenséget. De indul-e expedíció a nehézségi erőnek és a sötétségnek abba a világába?

— Ebben nem kételkedem!

Meleg őszi reggel volt.

Erg Noor szokásától eltérően most nem sietett meztelen lábával az északi táj puha fűvében. Előtte a tisztáson cédtusok zöld falát itt-ott

juharfák törték át, amelyek ritkás szürke füstoszlopra hasonlítottak. Itt, ezen a védett területen az ember nem avatkozott bele a természet életébe. A rendetlen növéssű magas fűszálak megkapó bája összeolvadt a fű kavargó, kellemes, éles illatával.

Egy hideg vízü patak akadályozta útján. Erg Noor lement az Ösvényen. A szél felborzolta a patak vizét, amelyet átlátszóvá tett a napsugár. Alig észrevehető kis mohadarabok és hínárok lebegtek a vízben, és alattuk a fenéken kék árnyékfoltok futká-roztak. A patakon túl nagy lila harangvirágok hajladoztak a szélben. Az esőáztatta rét és a bíborvörös őszi levélsátor a munka örömét ígérte az embernek, mert mindenkinek a lelke zugában még ott fészkelődik az ősi szántóvető munkájának emléke.

Élénk színű sárgarigó telepedett az egyik ágra, vidám és hetyke füttel üdvözölte a természetet.

A cédrusok fölött a bolyhos felhők széles szárnycsapásaitól ezüstös színt kapott a tiszta égbolt. Erg Noor behatolt a homályos erdőbe, amely cédruslombok és gyanta kesernyész illatát árasztotta, áthaladt az erdőn, és felkapaszkodott egy dombra, közben verítékes, födetlen fejét törölgette. Az idegklinikát övező védett liget nem volt valami nagy, és Erg Noor nemsokára ismét kiért az útra. A kis patak lépcsőzetesen elhelyezett, tejüvegből épült medencéket töltött meg vizével. Néhány férfi és nő fürdőruhában szaladt ki a kanyar mögül, és végigfutott a tarka virágágyak között vezető úton. Aligha lehetett meleg a víz ebben az őszi időben, de a futók egymást serkentették vidám nevetéssel és tréfával, belevetették magukat a medencébe, és kacagó, örvendező csoportban úsztak lefelé. Erg Noor akaratlanul is mosolygott. Valahol a helybeli gyárban vagy gazdaságban éppen most van a pihenő...

A drága bolygót még soha nem látta olyan szépnek, mint most; élete nagy részét szűk csillaghajóban töltötte. Végtelen hála töltötte meg Erg Noor szívét minden ember iránt, a földi természet iránt és minden iránt, aki vagy amely részt vett a vörös hajú kis asztronavigátor, Nisa megmentésében. Maga a lány jött le most a klinika kertjébe, hogy találkozzék vele! Megbeszélték az orvosokkal, s úgy döntöttek, hogy együtt utaznak el egy sarkvidéki idegstanatóriumba. Mihelyt sikerült feloldaniuk a bénító lázt, s eltávolították a makacs gátlást az agykéregben, amely a fekete kereszt csápjainak töltésétől támadt, Nisa teljesen visszanyerte egészségét. Most már csak arra volt szüksége, hogy visszaszerezze régi energiáját, a hosszú kataleptikus álmom után. Nisa él, egészséges! Erg Noor úgy érezte, hogy soha életében nem gondolhat erre anélkül, hogy nagy boldogság ne támadna szívében.

Egy magányos női alakot pillantott meg; a nő gyorsan jött vele szemben az egyik útelágazás felől. Erg Noor ezer közül is megismerte

volna: Veda Kong jött elébe. Veda, aki korábban oly sokat foglalkoztatta gondolatait, még nem látja tisztán, hogy útjaik mennyire különböznek. Erg Noor, aki hozzászokott, hogy számológépek diagrammaiban gondolkozzék, maga elé képzelte egy meredeken az ég felé törő ívet — ez volt az ő vágya — és a bolygó fölött lebegő, az elmúlt századok mélyébe hatoló utat, Veda életének és alkotó munkájának útját. Á két vonal elvált, és mindjobban távolodott egymástól.

Veda Kong arca, amelyet Erg Noor a legkisebb részleteiben is nagyon jól ismert, hirtelen meglepte az úrhajóst, annyira hasonlított Nisáéhoz. Ugyanaz a keskeny arc, az egymástól távol álló két szem és magas homlok, hosszú, ívelő szemöldök, ugyanaz a kifejező bájos mosoly a nagy száj szögletében. Még az orruk is egyformán fitos, enyhén kerek, és kissé megnyúlt, úgy hasonlították egymásra, mintha nővérek volnának. A különbség csupán annyi volt, hogy Veda mindig egyenesen és elgondolkozva nézett, Nisa Crit pedig ifjúi büszke mozdulattal gyakorta vetette hátra makacs kis fejét.

— Engem néz? — csodálkozott Veda.

Mindkét kezét Erg Noornak nyújtotta, aki Veda kezait arcához szorította. Veda összeresztette, s elhúzta kezét. A csillaghajós enyhén elmosolyodott.

— Köszönetet akartam mondani nekik, ezeknek a kezeknek, hogy meggyógyították Nisát... Nisa... Mindent tudok! Állandó felügyeletre volt szükség, s maga ezért lemondott egy érdekes expedícióról. Két hónapig!...

— Nem mondtam le róla, csak elkéstem, mert a Tantrát vártam. Mindenképpen késő volt, aztán — a maga Nisája csupa báj! Külsőleg hasonlítunk egymásra, de ő a kozmosz és a vascsillag legyőzőjének igaz barátja, az égbe törekszik, és csupa hűség...

— Veda!

— Nem tréfálok, Erg! Érzi, ugye, hogy most nincs itt a tréfálkozás ideje? Tisztáznunk kell mindent.

— Előttem amúgy is világos minden! De nem magamért, hanem Nisáért mondom magának köszönetet...

— Nincs mit köszönnie! Nagyon nehéz lett volna nekem, ha elveszíti Nisát...

— Értem, de nem hiszem, mert jól ismerem Veda Kongót, tőle idegen minden számítás. S hálám nem múlt el.

Erg Noor megsimogatta a fiatal nő vállát, s ujját Veda karjának hajlatára tette. Egymás mellett mentek a néptelen úton, s hallgattak egy darabig; aztán Erg Noor szólalt meg újra:

— Ki az igazi?

— Dar Veter.

— A külső állomások volt vezetője? Ejha!...

— Erg, maga most valahogy olyan üres szavakat mond. Nem ismerek magára...

— Nyilván megváltoztam... De Dar Vetert csak úgy tudom elképzelni, hogy dolgozik, és azt gondoltam, hogy ő is a világúrról álmodik.

— Ez igaz. A csillagvilág álmodója ő, de össze tudja kötni a csillagokat azzal a szeretettel, amelyet az ősi földműves érzett a Föld iránt. Egy nagy tudású ember, akinek olyan nagy keze van, mint egy egyszerű mesterembernek.

Erg Noor önkéntelenül is keskeny kezére pillantott; hosszú kemény ujjai matematikusra és muzsikusra vallottak.

— És ha tudná, Veda, mily nagy bennem a szeretet most a Föld iránt!...

— A sötétség világa s a bénult Niséval megtett hosszú út után? Ez természetes! De...

— De ez a szeretet talán nem alkotja életem alapját?

— Éppen erre gondoltam! Hiszen maga igazi hős, s ezért sohasem telhet be a hőstettekkel. Maga ezt a szeretetet is teli kehellyel viszi magával, fél attól, hogy akár egyetlen cseppjét is a Földre öntse, mert a kozmosznak akarja adni. És ezt is csak a Földért teszi!

— Veda, a Sötét Századokban magát máglyán égették volna el!

— Már mondták ezt nekem... De útelágazáshoz értünk. Hol a cipője, Erg?

— Otthagytam a kertben, amikor megláttam magát, s maga de jöttem. Vissza kell mennem.

— A viszontlátásra, Erg! Itt elvégeztem feladatomat, most már a magáé következik. Hol látjuk majd egymást? Vagy talán csupán az új hajó indulása előtt találkozunk?

— Nem, nem, Veda! Nisa meg én három hónapra egy sarkvidéki szanatóriumba megyünk. Jöjjön el, látogasson meg bennünket, s hozza el Dar Vetert is.

— Melyik szanatóriumba? A „Kőszív”-be, Szibéria északi partján? Vagy az izlandi „Őszi Levelek”-be?

— Az északi sarkvidékre utazni már késő. A déli félgömbre küldenek bennünket, ahol nemsokára beköszönt a nyár, a „Fehér Hajnal”-ba, a Graham-földön.

— Jó, Erg. Ha Dar Veter rögtön el nem indul, hogy újra megépítse az 57. úrállomást. Nagyon valószínű, hogy előbb elő kell készíteni az anyagokat...

— Ez a maga földi embere csaknem egy évig lesz az égben!

— Ne gúnyolódjék. Ez az ég közelebb van, ha összehasonlítjuk a maga elképzelhetetlenül nagy térségeivel, amelyek elválasztottak minket.

— Sajnálja ezt, Veda?

— Miért kérdezi, Erg? Mindnyájunkban két erő van: az egyik az új felé törekszik, a másik gondosan óvja a régit, s boldog, ha visszatérhet hozzá. Maga tudja ezt, de tudja azt is, hogy a visszatérés soha nem éri el célját.

— De a sajnálkozás megmarad... Mint koszorú egy drága síron. Csókoljon meg, drága Veda!...

A fiatal nő teljesítette a kérést, aztán gyengéden eltolta magától az úrhajóst, gyorsan megindult a főút felé, ahol az elektrobuszok jártak. Erg Noor mindaddig követte tekintetével, amíg az érkező gép robotkormányosa meg nem állította az elekt-robuszt, s Veda piros ruhája el nem tűnt az átlátszó ajtón túl. Veda is nézte a mozdulatlan Erg Noort az üvegen át. Gondolataiban makacsul felzengett a Megosztott Világ Korszakában élt költő versének refrénje; ezt a költeményt mai nyelvre fordították, s Ark Gir nemrég megzenésítette. Dar Veter mondta ezt neki egyszer, egy gyöngéd szemrehányásra válaszolva:

Mélység szellemei, égnek angyalai,
Bár hatalmuk minden láncot eltép,
Lelkemtől nem tudják már elszakítani
A varázsos Annabella lelkét.

Kihívás volt ez, amelyet a régi kor férfiai vetett oda a természet fenyegető erőinek, mert elragadták szerelmését. Az a férfi, aki nem törődött bele a veszteségbe, és nem volt hajlandó semmit átengedni a sorsnak!

Az elektrobusz a Spirál út elágazásához közeledett, de Veda Kong még mindig ott állt az ablaknál, erősen fogta a lakkozott kapaszkodót, s az édes bánattal telt csodálatos kis románcot dúdolgatta.

„Angyalok — réges-régen a vallásos európaiak így nevezték a képzelt égi szellemeket, az istenek akaratának hírnökeit. Az angyal szó ógörög nyelven hírnököt jelent. Évszázadok óta elfelejtett szó ez...”

Veda az állomáson felocsúdott gondolataiból, de újra elmerült bennük, amikor a Spirál út vonatján ült.

„Az ég, a kozmosz hírnökei, így nevezhetjük Erg Nooig: meg Mven Maszt meg Dar Vetert is. Különösen Dar Vetert, amikor ott lesz a közeli földi égen, az úrállomás építésén... — Veda pajkosán elmosolyodott. — De hiszen akkor a mélységek szellemei mi vagyunk, történészek — mondta hangosan, figyelte saját hangja csengését, s vidáman felkacagott. — Igen, így van ez, az ég angyalai és a mélységek szellentei! De aligha tetszik ez majd Dar Veternek...”

Fekete túlelvű alacsony cédrusok zúgtak diadalmasan és egyenletesen a gyengülni nem akaró szélben. Ezt a cédrusfajtát az Antarktiszhoz közel fekvő vidékek számára tenyésztették ki, és kitűnően ellenállt a hidegnek. A hideg és sűrű levegő gyors folyóként áradt, szokatlan tisztaságot és üdeséget hordott magával, amilyen csak a nyílt óceán vagy a magas hegyek levegőjét jellemzi. De a hegyekben az örök hóval érintkező szél száraz, egy kicsit égető, akár a pezsgő bor. Az óceán lélegzése annyira érezhető volt itt, mintha valami nedvesség folyná körül a testet.

A „Fehér Hajnal”-szanatórium épületének kiugró üvegfalai leereszkedtek a tengerhez; e falak kerek formái a múlt idők gigantikus tengeri hajóira emlékeztettek. A közfalak, a lépcsők és az oszlopok sápadt málnaszínű festése nappal éles ellentétben volt a csokoládé- és lila színű sötét andezitsziklák kupola alakú tömegeivel, amelyeket kékszürke, megolvasztott sienitből készült porcelán ösvények vágtak át. De most a tavaszvégi sarkvidéki éjszaka egyformává fakított minden színt, és a saját különös fehéres fényével öntött el mindent, s ez a fény mintha az ég és a tenger mélységeiből sugárzott volna. A Nap egy órára elbújt délen, a fennsík mögött széles ívű, fenséges ragyogás áradt, és szétterült az égbolt egész déli részén. A déli-sarkvidéki szárazföld hatalmas jégmezőinek visszfénye volt ez. Ezek a jégmezők megmaradtak a Déli-sarkvidék keleti felének magas púpján, de az emberi akarat visszaszorította őket, és csak egy negyedrészt hagyta meg a korábbi végtelen kiterjedésű jégpáncélnak. A fehér, jeges hajnal, amelyről a szanatórium is nevét kapta, körös-körül árnyék és reflex nélküli, könnyű fénybe öltözött, s kísérteties világgá változtatott mindent.

Négy ember ment lassú léptekkel az óceán felé a porcelán ösvény ezüstös visszfényében. A hátul lépkedő férfiak arca olyannak látszott, mintha szürke márványból vésték volna, a két nő nagy szeme végtelenül mély és titokzatos volt.

Nisa Crit odaszorította arcát Veda Kong kis szőrmekabát-jának gallérjához, s hevesen ellenkezett a tudós történésszel. Veda leplezetlenül elcsodálkozott azon, mennyire hasonlít rá a lány.

— Azt hiszem, a legszebb ajándék, amelyet egy nő szerelmének adhat — ha újrateremti őt, s ezzel folytatódik hőséneke élete. Hiszen ez már majdnem az örökkévalóság!

Veda ellágyult.

— Maga az ifjúság megtestesülése, Nisa, s nem csupán fizikailag. Mint mindenki, aki nagyon fiatal, maga sem érti meg, hogy amikor az élet ellentmondásaival találkozik, akkor magával az élettel találkozik, s hogy a szerelem boldogsága feltétlenül nyugtalanságot, aggodalmat és bánatot hoz magával, s mindez annál erősebb, mennél erősebb a szerelem. De maga úgy érzi, hogy minden elvész az első

megpróbáltatásnál...

A legutolsó szavaknál Veda agyában hirtelen világosság támadt. Nem, nemcsak az ifjúság az oka, hogy Nisa oly nyugtalan, s oly mohó vágyakkal van tele!

Veda sajátos és gyakori hibába esett, úgy vélte, hogy a lélek sebei rögtön behegednek, mihelyt a test sebei begyógyultak. De ez egyáltalán nincs így! A lélek sebe még sokáig, nagyon sokáig megmarad, mélyen elrejtőzik az egészséges testben, de váratlanul felszakadhat, néha teljesen jelentéktelen ok miatt is. Így volt ez Nisánál is: öt évig feküdt bénultan, s ha teljesen öntudatlan volt is, az önmagára való emlékezés megmaradt testének minden sejtjében, ott él benne a rettenetes kereszttel való találkozás borzalma, hiszen ez a kereszt csaknem megölte Erg Noort.

Mintha csak kitalálta volna Veda gondolatait, Nisa halkán megjegyezte:

— A Vascillaggal való találkozásunk óta nem tudok szabadulni egy különös érzéstől, valahol a lelkem mélyén ijesztő üresség van. Ez együtt él bennem a magabiztos örömmel és erővel, nem zárja ki őket, de saját maga sem szűnik meg. De csak akkor küzdhetek ellene, ha van valami, amely teljesen magával ragad, s nem hagy magamra ezzel... Most már tudom, mi a világűr a magányos ember számára, s még mélyebb tisztelettel hajlok meg a csillaghajózás első hőseinek emléke előtt!

— Azt hiszem, értem — válaszolta Veda. — Jártam az óceán végtelen térségeiben megbúvó kicsiny polinéziai szigeteken. Ott a tenger mellett a magányosság óráiban végtelen szomorúság ragadja meg az embert; olyan ez, mint a messzeségbe vesző szomorú énekszó. Minden bizannyal a tudat ősi magányosságára való régi emlékezés súgja meg az embernek, mily gyenge és kiszolgáltatott volt régen a ketrecbe zárt lélek. Csak a közös munka és a közös gondolatok menthetik meg ettől az embert; ha jött a hajó, amelyet még a kis szigetről is kisebbnek láttunk, a végtelen óceán már nem volt ugyanaz. Egy maroknyi jó barát és a hajó — ez a különös világ, amely a távolba viszi, ahol élni tud, s amelyet legyőzhet. Ilyen a világűr hajója, a csillaghajó is. Ott együtt vagyunk bátor és erős társainkkal! De a magányosság a világűrrel szemben... — Veda megremegett. — Az ember alig képes rá, hogy elviselje. Nisa még szomorúbban simult Vedához.

— Mennyire igaza van, Veda! Ezért akarok én is mindent egyszerre...

— Nisa, én megszerettem magát. Most már jobban megértem elhatározását... Esztelennek tartottam.

Nisa némán megszorította Veda kezét, s orrát Vedának szélről hideg arcához dugta.

— De kibírja-e, Nisa? Oly hihetetlenül nehéz ez! — folytatta Veda.

— Milyen nehézségről beszél, Veda? — szólt közbe Erg Noor, aki meghallotta Veda utolsó felkiáltását. — Csak nem beszélt össze Dar Veterrel? Ő már fél órája próbál meggyőzni arról, hogy adjam át úrhajós tapasztalataimat az ifjúságnak, s ne szálljak fel az újabb útra, ahonnet nincs visszatérés.

— Na és sikerült meggyőznie magát?

— Nem. Az én csillaghajós tapasztalatomra most még nagyobb szükség van, hogy céljához vigyük a Hattyút, elvigyük oda — s Erg Noor a csillagtalan, tiszta égboltra mutatott, ahol a Kis Magellán-felhő alatt, a Tucanától és a Vízikígyótól lejjebb fel kellett ragyognia az Ahernarnak —, hogy elvezessem azon az úton, amelyen még a Föld vagy a Gyűrű egyetlen hajója sem járt!

Ahogy Erg Noor kimondta az utolsó szavakat, felragyogott mögötte a felkelő Nap korongja, és sugarai egyszerre eltüntették a fehér hajnal egész titokzatosságát.

A négy barát a tengerhez ért. Az óceán felől hideg áradt feléjük, a meredek parthoz tajtéktalan hullámsorok vetődtek, a viharos Antarktisz súlyos, fodrozó hullámai. Veda Kong kíváncsian szemlélte az acélos vizet, amely ahogy mélyült, úgy sötétedett, s az alacsonyan álló Nap sugarainak hatására a jég lilás árnyalatát öltötte.

Nisa Crit ott állt oldalt a kék szőrméből készült bundájában. Kerek sapkája alól előbukkantak sötétvörös fürtjei. A leány szokása szerint könnyedén fölvetette fejét. Dar Veter akaratlanul is elgyönyörködött benne, majd elkomorodott.

— Veter, magának tetszik Nisa? — kérdezte megjátszott felháborodással Veda Kong.

— Jól tudja, hogy rajongok érte — válaszolta komoran Dar Veter. — De most olyan kicsinynek és törékenynek láttam ahhoz képest...

— Ahhoz képest, ami rám vár? — kérdezte kihívóan Nisa. — Most már nem Erg, hanem ellenem irányítja rohamait?...

— Eszemágában sincs — mondta komolyan, szomorúan Dar Veter —, de bánkódásom érthető. Az én drága Földem gyönyörű teremtményének el kell tűnnie a világűr térségeiben, ahol sötétség és szörnyű hideg van. Nem sajnálkozás ez, Nisa, hanem a veszteség miatt érzett szomorúság.

— Én is ugyanezt éreztem — helyeselt Veda. — Hogy illik össze Nisa, az élet ragyogó fénye, és a jeges élettelen térség!

— Törékeny virágnak látszom? — kérdezte Nisa. Hangja furcsán csengett, s ez visszatartotta Vedát attól, hogy igenlő választ adjon. — Ugyan, ki szerethetné nálam jobban a hideg ellen vívott harc örömét? — a leány levette sapkáját, megrázta vörös fürtjeit, s ledobta

magáról bundáját.

— Mit csinál, Nisa? — kérdezte Veda Kong, aki elsőként találta ki a leány szándékát, s a kis úrhajóshoz szaladt.

De Nisa már felröppent a hullámok fölött függő sziklára, s átadta ruháját Vedának.

A hideg hullámok átölelték Nisát, s Veda hátán a hideg szaladt végig, ahogyan elképzelte azt az érzést, amelyet az ilyen fürdő okoz. De Nisa nyugodtan úszott egyre tovább, erős csapásokkal szelte a hullámokat. Amint egy hullámuaraj hátára került, odaintegetett a parton állóknak, s kihívóan csalogatta őket, kövessék példáját. Veda Kong lelkesedve nézett utána.

— Veter, ez a Nisa nem Erghez való társ, hanem a sarkvidéki medvéhez. Csak nem marad le tőle, maga északi ember?

— Származásom szerint északi vagyok, de azért jobban szeretem a meleg tengert — mondta panaszosán Dar Veter, de akaratlanul is közelebb ment a hömpölygő tenger hullámaihoz.

Amikor levetkőzött, lábát belemártotta a vízbe: „uh!” kiáltott fel, aztán belevetette magát a vízbe egy acélszürke hullámmal szemben. Három hatalmas csapással fent volt a hullám tetején, s lesiklott a második hullám sötét barázdájába. Csak a hosszú éves edzés és az egész éven át való fürdés mentette meg Dar Veter tekintélyét. A lélegzete elakadt, vörös csillagok táncoltak a szeme előtt. Néhány erős alábukással és ugrással visszanyerte lélegzési képességét. Dar Veter elkékvülve, dideregve úszott oda Nisához, s vele együtt rohantak fel a hegyre. Néhány perc múlva mind a ketten élvezték a puha szőrme melegét. Még a borzongató szelet is olyannak érezték, mintha a koralltengerek leheletét hozná magával.

— Mennél jobban megismerem magát — suttogetta Veda —, annál jobban kialakul bennem az a meggyőződés, hogy Erg Noor nem tévedett, amikor magát választotta. Mindenki másnál jobban lelket önt majd belé nehéz óráiban, vidám kedvre deríti, vigyáz reá...

Nisa arca, amely már elvesztette napégette bronz színét, mélyen elvörösödött.

A szélben imbolygó, magas kristályterazon reggeliztek; Veda gyakran találkozott a leány elgondolkozó, gyöngéd tekintetével. Mind a négyen szórtanok voltak, ahogy ez lenni szokott hosszú elválás előtt.

— Milyen keserves érzés, hogy ilyen embereket ismerünk meg, és máris el kell válnunk tőlük — kiáltott fel váratlanul Dar Veter.

— Maguk talán?... — kezdte Erg Noor.

— Az én szabadságomnak már vége. Elérkezett az idő, hogy fölmenjek a magasba! Grom Orm vár rám.

— Nekem is mennem kell — mondta Veda. — Leereszkedem majd a mélységbe, egy nemrég feltárt barlangba, a Megosztott Világ Korszakának tárházába.

— A Hattyú a jövő év közepén lesz kész, a szerelést hat hét múlva kezdjük meg — jegyezte meg halkan Erg Noor. — Ki most a külső állomások vezetője?

— Ideiglenesen Junij Ant, de ő nem akar megválni emlékezőgépeitől, s a Tanács még nem hagyta jóvá Emb Ong megbízatását; Emb Ong a labradori F-berendezés mérnök-fizikusa.

— Nem ismerem.

— Kevesen ismerik, mert a Tudáshatárok Akadémiáján a megahullám-mechanika kérdésével foglalkozik.

— S az micsoda?

— A kozmosz hatalmas ritmusai, gigantikus hullámok, amelyek lassan terjednek a térben. Bennük például kifejeződnek a találkozó fénysebességek ellentmondásai, amelyek az abszolút egységnél nagyobb viszonylagos értéket adnak. De mindez még egyáltalán nincs kidolgozva.

— És Mven Masz?

— Könyvet ír az emóciókról. Neki is kevés ideje van, hogy személyes dolgaival foglalkozzék, a Sztohasztika és Jövőbelátás Akadémiája tanácsadónak nevezte ki a maga Hattyújának útjával kapcsolatban. Mihelyt összegyűjtik az anyagot, meg kell válnia könyvétől.

— Kár! A téma fontos. Itt az ideje, hogy helyesen értelmezzük az emóciók világának realitását és erejét — jegyezte meg Erg Noor.

— Félek, hogy Mven Masz aligha képes a hideg elemzésre — szolt közbe Veda.

— így is kell lennie, máskülönben munkája nem lesz jelentős — vetette ellen Dar Veter, s felállt, hogy elbúcsúzzék.

— A viszontlátásra! Fejezze be az elintéznivalóit, különben nem látjuk viszont egymást — nyújtotta kezét Nisa és Erg.

— Még találkozunk — ígérte határozottan Dar Veter. — Végső esetben az El Homra-sivatagban, felszállásuk előtt.

— A felszállás előtt — helyeselték a csillaghajósok.

— Menjünk, ó, égi angyal — Veda Kong karonfogta Dar Vetert, s úgy tett, mintha észre sem venné a szemöldöke közt támadt ráncot. — Magának már bizonyára elege van a Földből.

Dar Veter szétterpesztette lábát az átabotában összetákolt állványon, s lefelé nézett, a szétnyíló felhőrétegek közt feltáruuló félelmetes mélységbe. Ott van a mi bolygónk, amelynek óriási tömegét még ebből a távolságból is oly tisztán meg lehetett érezni; a Föld átmérőjét ötszörösen meghaladó magasságból tisztán látszottak a szárazföldek szürke, kanyargós körvonalai és a tengerek sötétlila szegélyei.

Dar Veter felismerte e körvonalakat, amelyeket már

gyermekkorában is ismert az úrállomásról készített felvételekről. Odalent egy meghajló vonalat látott, s ezt a hegyek sötét csíkjá szelte át. Jobbra a tenger fénylik, s lent, közvetlen a lába alatt egy keskeny völgy húzódik. Ma szerencséje van: a felhők éppen a bolygónak ama része fölött oszlottak szét, ahol most Veda él és dolgozik. Ott lent, valahol a vasszürke hegyek egyenes kiszögelléseinek lábánál egy barlang volt, amely tágas szintekben ment le a Föld mélyébe. Veda ebben a barlangban az emberiség elmúlt életéből hozza felszínre a néma és poros törmelékekből a történelmi igazság morzsáit; éneikül nem érthetjük meg a jelent, s nem láthatjuk előre a jövőndőt.

Dar Veter lehajolt a bordás cirkónium-bronz lemezekből épített platformról, gondolatban üdvözlétét küldte arra a bizonytalan pontra, amely a bolyhos, elviselhetetlenül nyugat felől

szálló vakító felhők szárnya alatt bújtt meg. Éjszakai sötétség uralkodott ott a csillagfénnel teleszórt falon túl. A felhőrétegek óriási tutajokként jöttek egymás után és egymás fölött. Alattuk a sötétlő mélységben a Föld felülete úgy bújtt meg a homály fala mögött, mintha örökre eltűnne a semmiben. Halvány zodiacus-fény takarója vonta be a bolygót az árnyékos oldal felől, s ragyogott a kozmikus tér feketeségében.

A bolygó megvilágított része fölött kék felhőtakaró lebegett, amely visszaverte a Nap acélszürke, erős fényét. Ha valaki sötét fényszűrők nélkül nézett volna a felhőkre, elvesztette volna látását, valamint az is, akinek a félelmetes égitest felé kellett volna fordulnia, hiszen itt már nem védte a 800 kilométer vastagságú földi atmoszféra. Hatalmas áradatban ömlöttek a Nap rövidhullámú kemény sugarai — az ibolyántúli és a röntgensugarak —, ezek a sugarak gyilkosan hatottak az élő szervezetre. Hozzájuk csatlakozott a kozmikus részecskék állandó esője. Az újabban felrobbanó csillagok, vagy a végtelen távolban egymással összeütköző galaxisok halálhozó sugarakat küldtek a térbe. Csak az úrhajós ruha védte rneg az itt dolgozókat a pusztulástól.

Dar Veter átvette a biztonsági huzalt a másik oldalra, s a támpilléren megindult a Nagy Medve fénylő kanala felé. Egy óriási csövet csavartak össze; ez olyan hosszú volt, amilyen majd az úrállomás lesz. Mindkét végén éles háromszögek emelkedtek, amelyek a mágneses mező sugárzóinak hatalmas korongjait tartották. Amikor majd felállítják a telepeket, amelyek a Nap kék sugárzását villamos árammá alakítják, akkor nem lesz szükségük többé a biztonsági huzalokra, és a mágneses erővonalak mentén szabadon közlekedhetnek a mellükre és a hátukra erősített irányítólapok segítségével.

— Szeretnénk éjszaka dolgozni — csendült fel váratlanul Dar Veter sisakjában Cad Lite, a fiatal mérnök hangja. — Az Altaj

parancsnoka megígérte, hogy ad világítást!

Dar Veter lenézett balra a mélységbe, ahol — mint alvó halak — több egymáshoz erősített teherszállító rakéta függött. Feljebb, lapos ernyő alatt, amely a meteoritok és a Nap ellen nyújtott védelmet, egy, a belső burkolásra szánt lemezekből összeállított ideiglenes rakodó lebegett; itt rakták ki, és állították össze a rakétákra érkezett alkatrészeket. Munkások sűrögtek-forogtak rajta, mint sötét méhek; ha azonban a védőruha fényvisszaverő felülete kikerült a védőernyő árnyékából, szentjánosbogárkaként villantak fel. Huzalok hálózata futott szét a feketén ásító nyílásokból, amelyek a rakéták oldalain voltak; ezekből a nyílásokból, amelyeknek védőburkolatát levették, hatalmas alkatrészeket raktak ki. Még feljebb, közvetlenül az összeszerelt váz fölött egy embercsoport dolgozott serényen; mozdulataik furcsák, olykor szinte nevetségesek voltak. Egy nehézkes,

hatalmas gép fölött dolgoztak. Egy-egy berill-bronzból készült, borazon burkolatú gyűrű a Földön jó száz tonnát nyomott volna. Itt ez a hatalmas tömeg engedelmesen függött egy vékony huzalon az úrállomás acélváza mellett; rendeltetése az volt, hogy mindezeknek az összeszerelésen alkatrészeknek a Föld körüli integrális forgási sebességét kiegyenlítse.

A munkások ügyesek és magabiztosak lettek, mihelyt megszokták, hogy itt nincs — helyesebben alig van — nehézségi erő. De ezeket a gyakorlott munkásokat nemsokára újakkal kell felváltani. A tartós fizikai munka, amelyet nehézségi erő nélkül végeznek, megbontja vérkeringésüket; ez a vérkeringési zavar állandósulhat, s a Földre való visszatérés után rokkanttá teheti az embert. Ezért az úrállomáson egy-egy munkás legfeljebb százötven órát dolgozhatott, aztán visszament a Földre, de előbb az Átmenőállomáson, amely 900 kilométer magasságban keringett bolygónk fölött, vissza-akklimatizálási eljárásan ment keresztül.

A munkát Dar Veter irányította; vigyázott, hogy ne terhelje meg fizikumát, bármennyire is szerette volna meggyorsítani itt-ott a munkát. Neki több hónapon át itt kellett tartózkodnia az 57000 kilométeres magasságban.

Ha hozzájárul az éjszakai munkához, ez azt jelenti, hogy még közelebb hozza azt az időpontot, amikor fiatal barátait leküldi a bolygóra, határidő előtt kéri a váltást. A második planetáris gép, amely már építés alatt volt, a Barion, az arizonai síkságon van, ahol a televízió képernyői és az ellenőrzőgépek kapcsolótáblái mellett Grom Orm ül.

Az az elhatározás, hogy a munkában ne tartsanak szünetet a jeges kozmikus éjszaka órái alatt sem, nagyon meggyorsította a szerelőmunkát. Dar Veter nem mondhatott le erről a lehetőségről. Amikor beleegyezését adta, az emberek a szerelő-rakodó térről minden irányban szerteszéledtek, s hozzáláttak, hogy még sűrűbb acélkötélhálózatot feszítsenek ki. Az Altaj planetáris gép, amely az építőmunkások szállása volt, és mozdulatlanul függött a támpillér végén, hirtelen csigás köteleket bocsátott le; ezek a kötelek kötötték össze a hajó bejáratí nyílását az úrállomás vázával. Hosszú, vakító lángnyelvek csaptak ki a gép motorjaiból. A hatalmas hajótest nesztelenül és gyorsan megfordult. Mélységes csend honolt a csillagközi térségben. Az Altaj gyakorlott parancsnokának a motorok néhány lökésére volt csupán szüksége, hogy 40 méter magasságba kerüljön az építés helye fölé, s a leszállásnál használt vetítőivel a szerelőtér felé forduljon. A hajó és a váz között újabb terelőköteleket feszítettek ki, s a térben függő különböző tárgyak egész tömege viszonylagos mozdulatlanságba került, de egyúttal folytatta a Föld körüli forgását, s a forgási sebessége körülbelül óránként 10000

kilométer volt.

A felhőtömegek eloszlása megmutatta Dar Veternek, hogy az építés a bolygó antarktiszi területe felett folyik, tehát rövidesen a Föld árnyékába kerül. A védőruhák tökéletesített melegítő berendezései nem tartóztathatják fel teljesen a kozmikus tér jeges leheletét, s jaj annak az űrhajósnak, aki meggondolatlanul elhasználja telepeinek energiáját, így vesztette életét egy hónappal azelőtt egy szerelő-építész, aki a felnyitott rakéta hideg testében bújt meg egy váratlan meteoriteső elől, s nem várta meg, amíg ismét a napos oldalra kerülnek... Egy másik mérnököt meteorit ölt meg; az ilyen eseteket sem előre látni, sem elhárítani nem lehet teljesen. Az űrállomások építése mindig megköveteli a maga áldozatait; ki lesz a következő?... A sztohasztika törvényei ugyan alig alkalmazhatók egyes porszemekre, amilyenek az egyes emberek, de ezek mégis azt mondják, hogy neki, Dar Veternek van a legnagyobb esélye arra, hogy ő lesz a következő... Hiszen mindenkinél tovább tartózkodik itt, ebben a magasságban, amely ki van téve a kozmosz minden váratlan eseményének. De valami csúfondáros belső hang azt súgta neki, hogy kiváló személyiséggel semmi sem történhet. Bármilyen értelmetlen volt is ez a hit egy matematikailag gondolkozó ember számára, mégsem hagyta el Dar Vetert, és segítette őt abban, hogy nyugodtan egyensúlyozzon a gerendákon és a védtelen váz nyílt rácsain, a fekete ég szakadéka fölött.

A Földön a szerkezetek egybeszerelését külön gépek végezték; ezeket embriotekt gépeknek nevezték, mert az élő szervezet növekedési elve szerint működnek. Az élőlények molekuláris felépítése, amelyet az öröklött kibernetikai mechanizmus végzett, természetesen elképzelhetetlenül bonyolultabb volt, mert nemcsak a fizikai és kémiai kiválasztásnak, hanem ezenkívül a meg nem fejtett hullámritmusnak is alá volt vetve. Az élő szervezetek azonban csupán az ionizált molekulák meleg oldataiban fejlődtek, az embriotekték viszont rendszerint polarizált áramban, fényben vagy mágneses mezőben dolgoztak. A megjelölések és a jelzési kulcsok, amelyeket a szerelésre előkészített részekre radioaktív talliumból raktak, jól irányították az alkatrészeket, s a szerelés az avatatlanok számára elképesztő pontossággal és gyorsasággal folyt. Itt, ebben a magasságban ilyen gépek nem voltak, de nem is lehettek. A műbolygó szerelése a régi módon történt, élő emberek keze munkájával. Bár a munka nagyon veszélyes volt, érdekessége mégis ezer meg ezer önkéntest vonzott. A pszichológiai vizsgálóállomások alig tudták megvizsgálni mindazokat, akik bejelentették a Tanácsnak, hogy szívesen mennek a bolygóközi térségbe.

Dar Veter eljutott a napgépek alapjaihoz, amelyek legyezőszerűen terültek el a mesterséges gravitációs készülék hatalmas

hüvelyre körül. Dar Veter bekapcsolta a hátán levő telepet az ellenőrző lánc vonalába. Sisakjának telefonhallgatójában egy egyszerű dallam csendült fel. Ekkor párhuzamosan bekapcsolt egy üveglemezt, amelyre finom arany vonalakkal volt rárajzolva a szerelési séma. Ugyanaz a dallam csendült fel. Elforгатott két nóniuszt, egybehangolta az ideiglenes szerelőtereket, s meggyőződött róla, hogy sem a melódia, sem a behangolás hangszíne nem tér el egymástól. A jövődő gép legfontosabb részét kifogástalanul szerelték össze. Most már meg lehetett kezdeni a radiációs villamos hajtóművek szerelését. Dar Veter kiegyene-sítette a védőruha hosszú viselésétől fáradt vállát, s elfordította fejét. A nyakcsigolyáiban megreccsent valami; csigolyái megmerevedtek, mert a sisakban hosszú időn át semmiféle mozgást nem végeztek. Még szerencse, hogy Dar Veteren nem fogott semmiféle idegzavar, amely a földi atmoszférán túl dolgozók között nagyon elterjedt; ilyen volt az ibolyántúli napsugarak okozta tomboló düh. Ha szervezete nem lett volna ily erős, nem fejezhette volna be a rábízott megtisztelő feladatot.

Az első burkolat nemsokára megvédi a munkásokat a nyomasztó magányérzet ellen a nyílt világűrben, az ég és talaj nélküli mélység fölött!

Az Altajról egy kis mentőlövedék vált le, s nyílként suhant el az építés mellett. Ez azt jelentette, hogy vontatót küldtek az automata rakétákért, amelyek csupán terhet hoztak, s megálltak a megadott magasságban. Éppen ideje volt! A térben lebegő rakéták, emberek, gépek és anyagok tömege a Föld éjszakai oldalára került. A vontató visszatért, maga után húzott három hosszú, kékesen fénylő, hal alakú lövedéket, amelyek a Földön egyenként százötven tonna súlyúak voltak, üzemanyag nélkül.

A rakéták csatlakoztak a hozzájuk hasonlókhöz a szerelőtér körül. Dar Veter lökésszerűen átjutott az állványzat másik oldalára, s egyszerre a kirakodást irányító technikusok közepette találta magát. Az összegyűltek éppen az éjszakai munkatervet beszélték meg. Dar Veter helyeselte tervüket, de azt kívánta, hogy minden egyéni telepet cseréljenek ki frissre, amely harminc órán át egyhuzamban melegen tartja a védőruhát, ezenkívül árammal látja el a lámpákat, a levegőszűrőket és a rádiótelefonokat is.

Az egész építkezés éjszakai homályba merült, mintha mélységbe zuhant volna, de a napsugaraknak a légkör felső rétegeiben levő gázoktól szétszórt puha, hamuszürke zodiacus-fénye még sokáig megvilágította a jövődő úrállomás vázát, amely dermedten állt a száznolcvan fokos fagyban. A szupravezetés még erősebben akadályozta a munkát, mint nappal. Ha a szerszámok, a telepek vagy az akkumulátorok szigetelésén akár csak a legkisebb kopás volt is, a legközelebbi tárgyakon máris kék ragyogással terjedt szét a felületen

az áram, amelyet nem lehetett a kellő irányba terelni.

A világűr áthatolhatatlan homálya a mindjobban erősödő hideggel együtt tört rájuk. A csillagok elviselhetetlenül ragyogó kék tűknek látszottak. A meteorok nem látható és nem hallható repülése éjszaka különösen ijesztőnek tűnt fel. Lent a sötét gömb felületén, az atmoszféra áramlataiban elektromos ragyo-gású, különböző színű felhők lángollak fel, végtelen kiterjedésű szikratöltetek, több ezer kilométer hosszúságú, szétszórt fénycsíkok látszottak. Az orkánszerű szelek minden földi viharnál erősebben tomboltak ott lent, a levegőburkolat felső rétegeiben. A Nap sugaraival és a kozmikus sugárzással telített légkör állandóan és erősen keverte a különféle energiákat, és ezzel nagyon megnehezítette az építkezés és a hazai bolygó kapcsolatának fenntartását.

Egyszerre valami megváltozott ebben a homály és szörnyű hideg közepette lebegő, magára hagyott kis világban. Dar Veternek nem jutott rögtön eszébe, hogy a planetáris gép fényoszórói gyulladtak fel. A sötétség még feketébbé vált, meghomályosodtak az erősfényű csillagok, de a szerelőtér és az állványzat észrevehetően kivált a ragyogó fehér fényben. Néhány perc múlva az Altaj csökkentette a feszültséget, a fény sárgává, gyengébbé vált. A planetáris gép takarékoskodott akkumulátorainak energiájával. Ismét, akárcsak nappal, mozgásba jöttek a burkoló-lemezek négyzetei és ellipszisei, a tartószerkezetek rácsai, a tartályok hengerei és csövei, amelyek fokozatosan megtalálták helyüket az úrállomás vázán.

Dar Veter kitapogatta a harántgerendát, belekaji iszkodott az acélkötegekből készült korlát görgős fogantyúiba, eltaszította magát lábával, s kapaszkodva megindult fölfelé. A planetáris gép bejáratí nyílásán megnyomta a fogantyúban levő féket, s éppen a kellő pillanatban állt meg, mielőtt a bezárt ajtóba ütközött volna.

Az átjáró kamrában nem tartották fenn a normális földi nyomást; ezzel csökkentették azt a levegőveszteséget, amely a sok munkás be- és kijárásakor keletkezett. Dar Veter ezért le sem vetette védőruháját, s belepett a második kamrába, amelyet ideiglenesen segédkamrának rendeztek be; itt kapcsolta le sisakját és telepeit.

Kinyújtóztatta a védőruhától fáradt testét, majd határozottan megindult a belső fedélzeten, élvezte, hogy visszatérhetett a majdnem normális gravitációhoz. A gép mesterséges gravitációja szakadatlanul működött. Kimondhatatlanul kellemes érzés tölti el az embert, amikor szilárd talajt érez a lába alatt, nem pedig a bizonytalan úrben lebegő könnyű kis ingatag alkotmányt! A lágy fény és a meleg levegő, a kényelmes karosszék szinte hívogatta, nyújtózzék ki, s adja át magát a gondolattalan édes pihenésnek. Dar Veter egyszerre átélte azoknak az őseinek örömét, akik valaha a régi regényekben annyi csodálkozást keltettek benne. A hideg sivatagban, az ázott erdőben vagy a

jégborította hegyekben megtett hosszú út után éppen így mentek be azok is a meleg hajlékba: házba, kunyhóba, vagy nemezlapokból készült sátorba. S akkor is, akárcsak most, vékony falak rekesztették ki a hatalmas és veszélyes világot, amely ellenségesen vette körül az embert, s e falak megóvták az ember számára a meleget és a fny, lehetővé tették, hogy pihenjen, összegyűjtse erejét, elgondolkozzék további dolgain.

Dar Veter nem engedett a karosszék és a könyv csábításának. Összeköttetésbe kellett lépnie a Földdel, hiszen a magasságban az egész éjszaka folyamán ragyogó világítás megijesztheti a megfigyelőket, akik az obszervatóriumokból nézik az építkezést. Ezenkívül be kellett jelentenie, hogy a pótlásra határidő előtt van szüksége.

Ma szerencséje volt az összeköttetéssel, Grom Ormmal nem a Code-jelek útján, hanem televizofonon lépett kapcsolatba: ez a készülék igen nagy teljesítő képességű volt, mint minden bolygóközi hajóé. Az öreg elnök nagyon elégedett volt, s azonnal intézkedett, hogy állítsák össze az új munkacsoportot, és gyorsítsák meg az alkatrészek szállítását.

Amikor kilépett az Altaj vezetőfülkéjéből, Dar Veter áthaladt a könyvtáron, amelyet most hálósobává alakítottak át; a falak mentén két szinten fekvőhelyeket helyeztek el. A fülkéket, az étkezőket, a konyhát, az oldalfolyosókat és a hajtóművek elülső helyiségét szintén pótágyakkal szerelték fel. A planetáris gépet állandó támaszponttá változtatták; a gép most túlsúfolt volt. Dar Veter alig vonszolta lábát, úgy haladt végig a folyosón, amelyet meleg tapintású, barna műanyag lemez borított, s lustán nyitotta és csukta a szorosan záró hermetikus ajtókat.

Azokra a csillaghajósokra gondolt, akik évtizedeket töltöttek egy ilyen hajó belsejében, semmiféle remény nem volt bennük, hogy elhagyhatják a hajót, s a szabadba juthatnak a gyilkosán hosszú határidő letelte előtt. Ő a hatodik hónapot tölti itt, mindennap elhagyja a szűk helyiségeket, s a bolygóközi űr nyomasztó térségében dolgozik. S mégis fájoan vágyik a drága Föld után, a földi puszták, tengerek, a pezsgő életű lakóövezeti központok után. Erg Noor, Nisa és rajtuk kívül még húsz ember, a Hattyú egész személyzete pedig egy évszázadot tölt majd a csillaghajón, ha a hajónak a Földre való visszatérését is beleszámítjuk. Senki sem élhet ily sokáig! Testüket ott égetik és temetik majd el a mérhetetlen messzeségben, a zöld cirkónium csillag bolygóm...

Vagy pedig az életük megszakad a repülés alatt, s ebben az esetben a koporsóvá vált rakétába zárva repülnek a világűrben... így hánykolódtak a tengeren a távoli ősök koporsócsónakjai, amelyek halott hősöket hordoztak hátukon. De az emberiség történetében még

sohasem voltak olyan hősök, akik vállalták volna, hogy életfogytiglan bezárkóznak egy hajóba, s visszatérésük mindenféle reménye nélkül elrepültek volna a világűrbe. De nem, nincs igaza, Veda most megróná őt! Csak nem feledkezhet el azokról a névtelen harcosokról, akik a régi időkben az emberi méltóságért és szabadságért küzdöttek, s még sokkal félelmetesebbet: életfogytiglani börtönt vállaltak nedves pincékben, s szörnyű kínzásokat viseltek el. Igen, azok a hősök erősebbek és igazabbak voltak még az ő kortársainál is, akik most arra készülnek, hogy a legnagyobbrepülést hajtsák végre a világűrbe, s távoli világok után kutassanak!

S ő, Dar Veter, aki még soha nem hagyta el hosszabb időre szülőföld-bolygóját, jelentéktelen ember hozzájuk képest, nem pedig az ég angyala, ahogyan tréfából nevezi őt a végtelenül kedves Veda Kong!

XIV. fejezet

ACÉLAJTÓ

Az automata bányafejtő robotgép húsz napig dolgozott a nedves homályban, amíg sikerült szétszednie a tízezernyi tonna súlyú omladékot és megerősíteni a beomlott boltozatokat. A barlang mélyébe vezető utat megtisztították, most már csak ellenőrizni kellett, hogy biztonságos-e a járás. A kis robotkocsik, amelyeket hernyólánc és csavar hajtott, zajtalanul siklottak a mélybe. A műszerek minden újabb száz méter után jelentették a levegő összetételét, hőmérsékletét és nedvességtartalmát. A kocsik ügyesen kikerülték az akadályokat, s már 400 méter mélységbe hatoltak. Ekkor Veda Kong munkatársaival együtt behatolt az ősrégi barlangba. Kilencven esztendővel ezelőtt, a föld alatti vizek kutatása idején, a mészkő és homokkő között, amelynek egyáltalán nem volt olyan jellege, hogy ércet rejtene, az indikátorok egyszerre csak nagy mennyiségű fémeket jeleztek. Nemsokára kiderült, hogy ez a helyiség megfelel a Den-Of-Kul nevű több évszázados barlangról szóló leírásoknak; ez a név egy kihalt nyelven annyit jelent, mint a Kultúra Menedéke. Azok a népek, amelyek a kultúrában és tudományban a leghaladóbbnak tartották magukat, szörnyű háború veszélyétől fenyegetve ebben a barlangban rejtették el civilizációjuk kincseit. A titkolózás és a titokzatosság nagyon elterjedt a régmúlt századokban.

Veda éppen olyan izgatott volt, mint legfiatalabb munkatársnője, amikor lefelé siklott a nedves vörös agyagon, amely a lejtős bejárat padlóját borította.

Képzetele hatalmas termeket rajzolt eléje, amelyekben légmentesen zárt pánccs szekrények s ezekben egész filmtárak, rajzok, térképek vannak meg olyan szekrények, amelyeknek mélyén magnetofon-feljegyzések vagy emlékezőgép-szalagok rejtőznek, polcok, amelyeken vegyületek, öntvények és gyógyszerek mintái találhatók. Rég kihalt állatok kitömött példányai a víz és a levegő számára is áthatolhatatlan, átlátszó, üveges szekrényekben; növényi preparátumok, csontvázak, amelyeket a bolygó kihalt lakosságának megkövesedett csontjaiból állítottak össze. Aztán szilikollból öntött lemezeket képzelt maga elé, belsejükben a leghíresebb művészek festményeivel, látni vélte az emberiség szép képviselőiről készített szobrok egész galériáit, kimagasló személyiségek, művészien ábrázolt állatok szobrait, híres épületek modelljeit, feljegyzéseket nagy eseményekről, kőbe és fémbe vésve és így megörökítve...

Veda Kong még tovább álmodozott, amikor behatolt az óriási barlangba; ennek területe körülbelül három-négyezer négyzetméter

lehetett. A sötétbe vesző mennyezet éles ívben hajlott meg, s hosszú cseppkövek lógtak le róla, amelyek csillogtak a villanyfényben. A terem fenséges hatást keltett. Mintha csak Veda aknainak megtestesítője volna, falainak mélyedéseiben, a sok-sok cseppkőlerakódás és kiszögellés között gépek és szekrények látszottak. Az archeológusok örvendező felkiáltásokkal szóródtak szét a föld alatti terem szélein. A mélyedésekben álló gépek közül nem egy megőrizte lakkozásának fényét; kiderült, hogy ezek közlekedési gépek, amelyek annyira tetszetek a távoli múlt embereinek, s amelyeket a Megosztott Világ Korszakában az emberi műszaki lángelme csúcsteljesítményének tekintettek. Abban az időben valami okból rengeteg olyan gépet gyártottak, amelyek puha üléseiken csupán néhány embert szállíthattak. A gépek megépítése finom ízlésről tanúskodott, a kormány és a hajtómű mechanizmusa nagyon szellemes volt. Egyébként az ilyen gépek teljesen értelmetlenek voltak. Százezerszám nyüzsögtek a városok utcáin és az utakon, ide-oda vitték az embereket, akik — ki tudja miért — lakóhelyüktől távol dolgoztak, s mindennap siettek, hogy eljussanak munkahelyükre, s visszatérjenek lakásukhoz. A gépek vezetése veszélyes volt; rengeteg embert megöltek, sok milliárd tonna értékes szerves anyagot égettek el, amelyek a bolygó geológiai múltjában felhalmozódtak, s a légkört széndioxiddal mérgezték. A Gyűrű Korszakának archeológusai csalódottan látták, hogy ezeknek a furcsa gépeknek olyan sok hely jutott a barlangban.

Az alacsonyabb szinteken azonban nagyobb teljesítő képességű dugattyús motorok, villamos motorok, lökhajtású, turbina-és atommotorok voltak. Az üvegszekrényekben, a lerakódott vastag mészréteg alatt készülékek álltak függőleges sorokban, fényképezőgépek, számológépek, televíziós vagy más rendeltetésű készülékek lehettek. Ez a gépmúzeum, amely részben már rozsdás porrá omlott, részben azonban épen megmaradt, nagy történelmi értéket képviselt, mert fényt vetett a távoli idők technikai színvonalára; az ezekre az időkre vonatkozó történelmi okmányoknak nagy része elveszett a háborús és politikai zavarok idején.

Miiko Eigoro, Veda hűséges segítőtársa, aki ismét felcserélte a szeretett tengert a föld alatti üregek nedves homályával, a terem végén, egy vastag mészkőoszlop mögött egy fekete nyílást fedezett fel. Kiderült, hogy az oszlop egy gép állványa, s ennek lábánál egy halom műanyag por hevert; annak a védőpajzsnak maradványa volt ez, amely valamikor elzárta az átjárót. Az archeológusok lépésről lépésre haladtak a kutató csúszó kocsik vörös kábelelei mentén, s eljutottak a második barlangba, amelyik csaknem azonos szinten volt, és amelyet légmentesen elzárt, üvegből és fémből készült szekrénysorok töltöttek meg. Az itt-ott már beomló falakon nagy betűs, angol nyelvű, hosszú

felirat volt olvasható. Veda nem bírta magával, minél előbb meg akarta fejteni a szöveget.

A régi individualizmust jellemző öndicsérettel jelentették ki a menedék építői az utódoknak, hogy elérték a tudás magaslatait, és gigantikus eredményeiket itt őrzik a jövő számára.

Miiko megvetőleg vállat vont:

— Már a feliratból is megállapítható, hogy a Kultúra Menedéke nevű barlang a Megosztott Világ Korszakának végéről való, a társadalom régi formájának utolsó éveiben jöhetett létre. Annyira jellemző rájuk ez az esztelen bizonyosság, hogy nyugati civilizációjuk örökké és változatlanul tovább él az úgynevezett fehér ember nyelvével, szokásaival, erkölcsével és nagyságával együtt. Gyűlölöm ezt a civilizációt!

— A múltat világosan, de egyoldalúan képzei el, Miiko. Én a halott kapitalizmus csontvázának komor vonásain át azokat látom, akik a jövődőért harcoltak. Az ő jövődjük a mi jelenünk. Magam előtt látom azt a sok-sok nőt és férfit, akik a fényt keresték a szűk és szegényes életben, akik oly jók voltak, hogy segítettek másoknak, s annyira erősek voltak, hogy nem keseredtek el a környező világ fojtó erkölcsi légkörében. S bátrak, esztelenül bátrak voltak!...

— Azok, akik ide rejtették kultúrájukat, nem voltak ilyenek — ellenkezett Miiko. — Nézze csak, itt csak technikai tárgyakat gyűjtöttek össze. Hengegtek a technikával, nem is törődtek azzal, hogy az erkölcsi és emocionális elvadulás mind erősebbé válik. Megvetették a múltat, nem látták a jövődőt!

Veda arra gondolt, hogy Miikónak igaza van. A menedékhely építőinek élete könnyebb lett volna, ha képesek lettek volna összhangba hozni mindazt, amit elértek, azzal, amit még tenniök kellett volna, hogy valóban átalakítsák a világot és a társadalmat. Ebben az esetben beszennyeződött, füstös bolygójuk, amelyen kiirtották az erdőket, amelyet papírral és üvegcserepével, téglával és rozsdás vassal szórtak tele, úgy állt volna előttük, mintha csak a tenyerükön lett volna. Az ősök jobban megértették volna, mit kell még tenniök, és nem vakították volna el magukat öndicsérettel.

A harmadik terembe egy szűk akna vezetett, amely függőlegesen hatolt le 32 méter mélységbe. Veda két segítőtársával együtt Miikót is elküldte egy röntgenkészülékért, hogy átvilágíthassák a szekrényeket; ő maga hozzáfogott, hogy megsejmelje a harmadik barlangot, amelyben nem volt mészke-lerakódás, sem agyagos hordalék. Az alacsony, négyszögletes öntött üvegszekrények kissé elhomályosodtak a behatolt nyirkosságtól. Az archeológusok szinte az üveghez tapadva nézték a drágakövekkel díszített ízléses, remekbe készült arany és platina ékszereket.

Az ékszerek után ítélve, ezeket a régi relikviákat abban a korszakban gyűjtötték össze, amikor az emberek még nem szabadultak meg az ősök tiszteletéből fakadó régi szokásuktól, hogy a régít értékesebbnek tartásuk az újnál. Veda most is, akárcsak a felirat olvasásakor bosszúságot érzett amiatt az esztelen önhiúság miatt, amellyel a régi kor emberei azt tartották, hogy az értékről alkotott fogalmaik és az ízlésre vonatkozó nézeteik évezredek át változatlanul tovább élnek, s a késői utódok megváltoztathatatlan törvényeknek tekintik majd e nézeteiket.

A barlang távolabbi része egy magas és egyenes folyosóba ment át, amely lejtősen ereszkedett lefelé az ismeretlen mélységbe. A felderítő csúszó robotgépek jelzőműszerei a folyosó elején 304 méter mélységet jeleztek a felszín alatt. Mély repedések barázdálták a meredek boltozatokat, különálló gigantikus mészke-tömbökre

szabdalták őket, amelyek közül egy-egy több ezer tonna súlyú lehetett. Veda nyugtalanzkodott. Sok barlang tanulmányozása révén szerzett tapasztalata azt súgta a fiatal nőnek, hogy a hegyhát lábánál a kőzettömeg egyensúlya bizonytalan. Az is lehetséges, hogy a tárház megteremtése óta eltelt századok alatt, földrengések következtében vagy a hegyerincnek mintegy 50 méteres emelkedése miatt a barlang eltolódott. Egy átlagfeladatot teljesítő archeológus-expedíció megfelelő felszerelés nélkül nem tudta biztosítani ezt a szörnyű tömeget. Csak az egész bolygó gazdasága szempontjából fontos célok tettek volna szükségessé ilyen nagy erőfeszítéseket.

Ugyanakkor azonban azok a történelmi titkok, amelyek az ilyen mély barlangban rejtőztek, esetleg műszaki szempontból is nagy értékűek voltak, mert elfelejtett, de a jelenkor számára is hasznos találmányokat tartalmazhattak,

Bölcs óvatosság lett volna, ha Veda lemond a további kutatásról. De miért kellene a tudósnak oly nagyon vigyáznia a saját személyére? Amikor embermilliók veszélyes munkát és kísérleteket végeznek, amikor Dar Veter és társai 57000 kilométer magasságban dolgoznak a Föld felett, s amikor Erg Noor olyan útra készül, ahonnét nincs visszatérés. E két embert Veda nagyon tisztelte, s egyikük sem hátrált volna meg... Nos, ő sem hátrált meg...

Tartalék-áramtelepek, elektronikus felvevőkészülék, két oxigéntartály... Majd ők ketten, a félelmet nem ismerő Miikó-val lemennek oda, s itt hagyják társaikat, hogy tanulmányozzák a harmadik termet.

Veda Kong azt javasolta munkatársainak, hogy egyenek valamit, frissítsék fel magukat. Elővették az utazók élelmiszertablettáit, a könnyen emészthető fehérjéből, cukorból és a kifáradást okozó toxinokat megsemmisítő preparátumokból, vitaminokból és idegserkentőkből összesajtolts kis pirulákat. Veda nyugtalan és türelmetlen és étvágytalan volt. Miiko csak negyven perc múlva jött vissza. Kiderült, hogy nem bírta magával, és átvilágított néhány szekrényt, hogy megállapíthassa tartalmukat.

A japán gyöngyhalásznők utóda egy pillantással mondott köszönetet Veda Kongnak, s máris felkészült a további tennivalókra.

Vékony vörös kábelek húzódtak az átjáró közepén. A két nő fején az önvilágító gázkorona sápadtlila színű sugarai nem törhették át az ezer esztendő homályt előttük, ahol az ereszkedő mind meredekebbé vált. Tompán és egyenletesen nagy, hideg cseppek hullottak a mennyezetről. Oldalt és lent a repedésekben tova futó víz halk csobogása hallatszott. Az átható nyirkos levegő halálosan mozdulatlan volt a zárt, sötét barlangban. Csak az ilyen helyeken tapasztalható ez a csend, amelyet maga a földkéreg érzéketlen, halott és dermedt anyaga őriz. Fent, a természetben — bármilyen mély legyen is ez a hallgatás

— mindig megérezni a rejtett, megbúvó életet, a víz, a levegő vagy a fény mozgását.

Miiko és Veda önkéntelenül is rabul esett a mély barlangból áradó hipnózisnak; ez a barlang úgy rejtette el sötét mélyébe mindkettőjüket, mintha a kihalt múltban jártak volna, amelyet eltörölt az idő, s amely csupán a képzelet látomásaiban támadt fel újra.

Nemsokára a lejtő végére értek, bár az átjáró padlóját ragadós és vastag agyag borította. A falakról levált tömbök helyenként arra kényszerítették őket, hogy felkapaszkodjanak rájuk, s a mennyezet meg a ledőlt tömeg közötti résen kússzanak át. Miiko és Veda fél óra alatt 190 méter mélységbe jutottak le, és elértek egy sima falhoz, amelynek nekiütközve, nyugodtan hevert a két felderítő robotgép. Egyetlen villantás elegendő volt, hogy a falban egy tömör és légmentesen elzárt, rozsdamentes acélból készült ajtót ismerjenek fel. Ismeretlen jelekkel telerajzolt két domború kör volt belevésve az ajtó közepébe, rajta aranyozott nyilak és fogantyúk. A zár úgy volt nyitható, ha összerakták rajta a jelszót. Mind a két archeológus ismert efféle berendezéseket, amelyek azonban korábbi korszakba tartoztak. Rövid tanácskozás után a két archeológus megvizsgálta a zárat. Nagyon hasonlított azokra a gonosz ravaszsággal készített zárokra, amelyekkel az emberek a múltban meg akarták védelmezni kincseiket az „idegenektől”. A Megosztott Világ Korszakában még megvolt az emberek felosztása „hozzátartozóra” és „idegenre”. Az ilyen ajtók robbanó lövedékeket, mérges gázokat, vakító sugarakat lövelltek ki; ha valaki megpróbálta kinyitni őket, elpusztították a gyanútlan kutatókat.

A szilárd fémekből vagy különleges műanyagokból készült mechanizmusok évezredek alatt sem pusztultak el, és sok emberi életet oltottak ki, amíg az archeológusok meg nem tanulták, hogyan tegyék ártalmatlanná ezeket az acélajtókat.

Nyilvánvalóvá vált, hogy az ajtót különleges műszerekkel kell kinyitniok. Vissza kellett térniök a barlang legfőbb titkának küszöbéről. Ugyan ki kételkedett volna abban, hogy az erősen zárt ajtón túl valami olyan rejtőzik, amelyet a távoli múlt emberei a legfontosabbnak és legértékesebbnek gondoltak? Veda és Miiko kioltották lámpájukat, s a koronák fényénél leültek, hogy megpihenjenek, és harapjanak valamit.

— Ugyan mi lehet ott? — sóhajtotta Miiko, s le nem vette tekintetét az ajtóról, amelyen gögösen ragyogtak az arany jelek. — Mintha csak gúnyolódnának velük: „nem engedlek be benneteket, nem árulok el nektek semmit!...”

— S mit világított át a második terem szekrényeiben? — kérdezte Veda, hogy elűzze primitív és hiábavaló bosszúságát, amelyet a váratlan akadály miatt érzett.

— Gépek tervrajzait, könyveket, amelyeket nem fából készült régi papírra, hanem fémlemezre nyomtattak. Meg aztán — a látszat után ítélve — filmtekercseket, jegyzékeket, a csillagokról és a Földről készített térképeket.

— Az első teremben gépminták, a másodikban hozzájuk való műszaki dokumentáció, a harmadikban — hogy is mondjam... — a korszak értékei, amikor még megvolt a pénz. Nos, mindez megfelel a sémának.

— De hol van bennük a mai értelemben vett érték? Hol vannak az emberiség szellemi fejlődésének: a tudománynak, a művészetnek és az irodalomnak a vívmányai? — kiáltott fel Miiko.

— Remélem, hogy ott vannak az ajtón túl — válaszolta nyugodtan Veda —, de nem fogok csodálkozni, ha ott fegyverekre bukkanunk.

— Mire?

— Fegyverre, a gyors tömegpusztítás eszközére. A kis Miiko töprengett magában, elszomorodott, majd halkan megszólalt:

— Igen, ez törvényszerű, ha elgondolkozunk e rejtekhely célján. Itt rejtették el az esetleges megsemmisüléstől a legfontosabb műszaki és anyagi értékeket az akkori nyugati civilizációból. De mit tartottak a legfontosabbnak, ha még nem alakult ki az egész bolygó, sőt az akkori országok népeinek társadalmi véleménye sem? Az adott pillanatban egy uralkodó csoport, amely gyakorta egyáltalán nem megfelelő emberekből állt, állapította meg, hogy szükség van-e valamire, és fontos-e valami? Ezért itt egyáltalán nem az található, ami az emberiség szempontjából valóban a legnagyobb érték volt, hanem az, amit egyik vagy másik csoport annak tartott. Ezek a csoportok arra törekedtek, hogy elsősorban a gépeket meg talán a fegyvert őrizték meg, mert nem értették meg azt, hogy a civilizáció történelmileg épül fel, akár az élő szervezet.

— Igen, a munkában szerzett tapasztalat, az ismeretek, a technika, az anyagkészletek, a legtisztább vegyi anyagok és az építmények növekedése és elsajátítása útján. Egy elpusztított magas civilizáció helyreállítása elképzelhetetlen, ha hiányzanak a nagy szilárdságú öntvények, ritka fémek, a gépek, amelyek nagy termékenységgel és a legkisebb eltérésekkel dolgoznak. Ha mindez megsemmisülne, akkor honnét vesszük az anyagokat és tapasztalatot, honnét vesszük azt a képességet, hogy megalkossuk az egyre bonyolultabbá váló kibernetikai gépeket, amelyek kielégíthetik embermilliárdok szükségleteit?

— Éppen ily elképzelhetetlen volt akkor visszatérni a gép nélküli civilizációhoz, amilyen például az antik civilizáció volt, amelyről olykor álmodoztak.

— Természetesen. Az antik kultúra helyett szörnyű éhség támadt

volna. Az individualista álmodozók nem akartak belenyugodni, hogy a történelem nem tér vissza.

— Nem állítom határozottan, hogy az ajtón túl fegyver van — tért vissza a főtémához Veda —, de sok érv szól emellett. Ha a rejtekhely építői abba a hibába estek — mint ahogyan ez az akkori időket jellemezte —, hogy összetévesztették a kultúrát a civilizációval, és nem értették meg, hogy feltétlenül szükség van az emberi érzelmek nevelésére és fejlesztésére, akkor számukra nem volt életbevágóan fontos a művészet és az irodalom vagy az adott pillanat követelményeitől távol álló tudomány. Azokban az időkben még a tudományt is hasznos és haszontalan tudományra osztották, nem is gondoltak a tudomány egységére. Az ilyen tudományt és művészetet csak kellemesnek találták, de nem tartották az emberi élet mindenkor hasznos és szükséges kísérőjének. És itt, az ajtó mögött a legfontosabb rejlik. S én a fegyverre gondolok, bármilyen nevetségesnek és ostobának tűnik is ez nekünk, mai embereknek. Veda elhallgatott, s az ajtóra meredt.

— Hátha ez valami jelszóra nyíló, egészen egyszerű mechanizmus, és ki tudjuk nyitni, ha mikrofonnal lehallgatjuk — mondta váratlanul, s odalépett az ajtóhoz. — Megkockáztassuk?

Miiko egy pillanat alatt ott állt az ajtó és barátnője között.

— Nem, Veda! Mire való ez az esztelen kockázat?

— Úgy érzem, hogy ez a barlang már-már összeomlik. Ha elmegyünk, többé nem térhetünk vissza... Hallja?

Nehezen kivehető, távoli zaj hatolt el az ajtó előtti kamrába. Hol lentről, hol meg fentről hallatszott.

Miiko azonban hajthatatlan volt. Hátát az ajtónak vetette, s széttárta karját.

— Hátha ott fegyver van, Veda! Hogyan lehetne ez a fegyver védtelen... Nem, gonosz ez az ajtó itt, akárcsak sok más.

Két nap múlva hordozható készülékeket hoztak a barlangba. A fényvisszaverő röntgen-képernyő, amelyet mechanizmusok vizsgálatánál használtak, a gyújtópont beállítású ultrarövidhullámú sugárzó-berendezés, amely az alkatrészek belső kapcsolatának elpusztítására szolgált, rendelkezésükre állt. De már nem jutottak odáig, hogy fel is használhatták volna őket. A barlang mélyéből egyszerre csak szakadozott dübörgés hallatszott. Lábuk alatt a talaj erős remegése arra készítette őket, hogy ösztönösen a kijárat felé rohanjanak; a kutatók a harmadik, a legelső barlangban voltak.

A dőrej egyre erősödött, majd tompa csikorgásba ment át.

Nyilvánvaló volt, hogy a megrepedt kőzet a hegy lába mentén, a vetődési vonal hosszában lesüllyedt.

— Mindennek vége! Elkéstünk. Meneküljenek, föl, föl! — kiáltotta keserűen Veda; a régészek odarohantak a robotkocsikhoz, amelyeket a

második barlangba vezető átjáróba irányítottak.

Belekapaszkodtak a robotgépek kábeljeibe, s így jutottak föl az aknán. A sziklafalak dőreje és remegése nyomon követte, végül el is érte őket. Szörnyű robaj... A második barlang belső fala beomlott a szakadékba, amely az akna helyén képződött; ez az akna vezetett a harmadik terembe. Az erős légroham a szó szoros értelmében a porral és az apró kavicssal együtt kifújta az embereket az első terem magas boltozatai alá. Az archeológusok elterültek a padlón és várták a pusztulást.

A barlangba betört portömeg lassan leülepedett. A por ködén át a sztalagmitoszlopok és kiszögellések nem változtatták meg körvonalait. A korábbi halotti csend uralkodott a föld alatt...

Veda magához tért s felállt. Két munkatársa odasietett, hogy támogassa, de Veda türelmetlenül elhárította segítségüket.

— Hol van Miiko?

Húséges segítőtársa egy alacsony cseppkőoszlophoz támaszkodott, és gondosan törölgette a kőport a nyakáról, füléről és hajáról.

— Ügyszólván minden elpusztult — válaszolta Veda néma kérdésére. — A bevehetetlen ajtó ott maradt bezárva a 400 méter vastagságú kőréteg alatt. A harmadik barlang teljesen elpusztult... a második még kiásható. Ott van az, ami számunkra a legértékesebb, meg itt.

— Ügy van... — Veda megnedvesítette száraz ajkát. — De mi tehetünk róla, mert késlekedtünk, és nem voltunk elég óvatosak. Előre kellett volna látnunk a beomlást.

— Alaptalan előérzet. De nincs miért keseregnünk. Csak nem láttunk volna hozzá, hogy alátámasszuk e közettömegeket az ajtó mögötti kétes értékek kedvéért? Különösképpen, ha ott haszontalan fegyver van.

— De ha ott a művészet felbecsülhetetlen értékű alkotásai vannak? Nem, gyorsabban cselekedhettünk volna!

Miiko vállat vont, s az elkomorodott Vedát felvezette az archeológusok után, ki a napfényes, fenséges szabadba, a tiszta víz és a fájdalmat csillapító villamos zuhany boldog öröme felé.

Mven Masz szokása szerint fel és alá járt a szobában, amelyet a Történelem Házának felső emeletén, az északi lakóövezet indiai szektorában jelöltek ki számára. Alig két napja érkezett ide, az amerikai szektor Történelem Házában végzett munkája után.

A szoba — helyesebben a veranda, amelynek egy darabból való polarizáló üveglemez külső fala volt — a dombos fennsík kéklő messzeségére nyílt. Mven Masz időnként bekapcsolta a keresztező polarizáció tábláit. A szobában szürke félhomály uralkodott, s a hemiszfrikus képernyőn lassan vonultak el azok a képek, amelyeket

Mven Masz előzetesen kiválasztott; régi filmekből való részletek, szobrok és épületek. Az afrikai végignézte őket, s a titkár szerepét betöltő robotgépnek feljegyzéseket diktált jövőendő könyvéhez. A gép leírta a szöveget, megszámozta a lapokat, gondosan összerakta, témák, leírások és általánosítások szerint különválogatta őket.

Mven Masz belefáradt a munkába, kikapcsolta a táblákat, odalépett az ablakhoz, tekintete a távolba mélyedt; sokáig elgondolkozott a látottakon.

Csak csodálkozni tudott azon, hogy az emberiség egészen közeli kultúrájából is mily sok merült már feledésbe. Eltűntek a Világ Egyesülésének Korszakát annyira jellemző szónoki finomságok, a beszédben és az írásban használt ravaszkodások, amelyeket egykor a nagy műveltség ismertetőjelének tekintettek. Teljesen megszűnt az írás, akárcsak a szavak muzsikája, amely a Közös Munka Korszakában még oly fejlett volt, kiveszett a szavakkal való művészi zsonglőrködés, az úgynevezett szellemesség. Már ezt megelőzőleg szükségtelenné vált, hogy az emberek álcázzák gondolataikat, ami oly fontos volt a Megosztott Világ Korszakában. A beszéd sokkal egyszerűbb és rövidebb lett. Nyilvánvaló, hogy a Nagy Gyűrű Korszaka az ember harmadik jelzőrendszerének fejlődési korszaka lesz, vagyis az a korszak, amelyben az emberek szavak nélkül is megértik egymást.

Mven Masz időnként odafordult a szakadatlanul éber géptitkárhoz, és újabb gondolatokat diktált neki:

— A Gyűrű Korszakának első századában kezdődik a művészet fluktuatív pszichológiája, amelyet Ljuda Fir alapított. Ő volt az, akinek sikerült tudományosan bebizonyítania a nők és a férfiak emocionális érzéklete közötti különbséget, feltárnia azt a területet, amely már századokkal korábban, mint félig misztikus tudatalattiság létezett. De a dolog kisebb része volt az, hogy korunk fogalmaiban bebizonyítsa ezt. Ljuda Fir ennél többet ért el: megjelölte az érzelmi appercepciók fő láncolatait, s ennek következtében lehetségessé vált ezeknek összeegyeztetése a különböző nemeknél.

Halk bugás hallatszott, zöld fény villant, és az afrikait váratlanul a televizofonhoz hívta. A foglalkozási időben küldött hívás valami komoly dolgot jelentett. Az automata titkár kikapcsolódott, Mven Masz leszaladt a távolsági beszélgetések fülkéjébe.

A képernyőn Veda Kong köszöntötte őt: összekarcolt arcán árkok, a szeme alatt mély árnyékok húzódtak. Mven Masz örömmel nyújtotta feléje nagy kezét, de ezzel csak enyhe mosolyt csalt Veda gondterhelt arcára.

— Segítsen nekem, Mven. Tudom, hogy dolgozik, de Dar Veter nincs a Földön, Erg Noor messze van, s rajtuk kívül csak maga az, akihez bármely kéresemmel fordulhatok. Szerencsétlenség történt...

— Mi történt? Dar Veter?...

— Ó, nem! Ásatás közben beomlott egy barlang — s Veda röviden elmondta, mi történt a Den-Of-Kul barlangban.

— Maga most az egyetlen olyan barátom, akinek joga van, hogy az Agyközponthoz forduljon.

— A négy közül melyikhez?

— Az Alsófokú Bizonyosságéhoz.

— Értem. Ki kell számítani, hogyan lehet eljutni az acélajtóhoz a legkisebb munkával és anyagfelhasználással?

— Pontosan erről van szó!

— Az adatokat összegyűjtötte?

— Itt vannak előttem.

— Hallgatom.

Mven Masz gyorsan feljegyezte a néhány számsort.

— Most minden attól függ, hogy a gép mikor veszi adataimat. Várjon, rögtön összeköttetésbe lépek az Agyközpont ügyeletes mérnökével. Az Alsófokú Bizonyosság agya a déli övezet ausztráliai szektorában van,

— S hol van a Felsőfokú Bizonyosság agya?

— Az északi lakóövezet indiai szektorában, ugyanott, ahol én... Átkapcsolok, várjon.

Az elsötétült képernyő alatt Veda megpróbálta, hogy maga elé képzelje az Agyközpontot. Képzeletében egy óriási emberi agyat látott, amely tele van barázdákkal és tekervényekkel, amely lüktet és él, pedig a fiatal nő tudta, hogy ezt a nevet a legfelsőbb osztályba tartozó óriási elektronikus kutatógépek kapták, amelyek úgyszólván minden feladat megoldására képesek voltak, amelyet a matematika eddig kidolgozott területei lehetővé tettek. A bolygón csak négy ilyen gép volt, s mindegyiket különféleképpen szakosították.

Veda nem sokáig várt. A képernyő felragyogott, s Mven Masz arra kérte őt, hogy hat nap múlva, késő este hívja fel ismét.

— Mven, a segítsége felbecsülhetetlen!

— Csak azért, mert bizonyos ismereteim és jogaim vannak a matematikában? A maga munkája viszont felbecsülhetetlen azért, mert ismeri a régi nyelveket és kultúrákat. Veda, maga túlságosan elmerült a Megosztott Világ Korszakában!

A tudós történész nő elkomorodott, de az afrikai oly jólelkűen és magával ragadóan kacagott, hogy Veda is elnevette magát, majd búcsút intett és eltűnt.

A megbeszélrt időben Mven Masz ismét megpillantotta a fiatal nőt a televízióban.

— Akár ne is szóljon, látom, hogy a válasz kedvezőtlen.

— Igen. A szilárdság alatta van a biztonsági határnak... Ha a megszokott úton járunk, akkor az elpusztult rész kiemelése egy köbkilométer mészkőnek felel meg.

— Tehát az a lehetőségünk marad meg csupán, hogy alagút ásása útján kiemeljük a második barlang szekrényeit — mondta szomorúan Veda.

— Megér-e ez a dolog ilyen nagy szomorúságot?

— Bocsásson meg, Mven, de maga is ott állt az ajtó előtt, amelyen túl titok rejtőzött. Magánál ez a titok nagy volt és mindent átfogó, nálam pedig kicsi. De emocionális szempontból az én balsikerem felér a magáéval.

— Mi ketten társak vagyunk a bajban. Biztosíthatom, hogy még többször is beleütközünk majd ilyen acélajtókba. Mennél merészebb és erősebb lesz a törekvés, annál gyakrabban ütközünk ajtóba.

— Valamelyik majd csak kinyílik!

— Ez az!

— De maga nem hátrált meg végleg?

— Természetesen nem. Újabb tényeket gyűjtök, helyesebb megoldások mutatóit szedem össze. A kozmosz ereje olyan valószínűtlenül nagy, hogy nagyon naiv dolog volna, ha egyszerű piszkavassal támadnánk reá... Éppen olyan ez, mintha maga szabad kézzel akarná kinyitni azt a veszélyes ajtót.

— S ha várnia kell egész életén át?

— Mit számít az én egyéni életem a tudomány ekkora lépéseihez képest?!

— Mven, hova lett a maga szenvedélyes türelmetlensége?

— Nem múlt el, csak megfékeztem. Megszenvedtem érte...

— S Ren Boz?

— Neki könnyebb. Folytatja útját, keresi elvont elméleteinek helyesbített megoldását.

— Értem. Egy pillanatra, Mven, valami fontosat akarnak közölni velem.

A képernyő kialudt, Veda eltűnt, s amikor a képernyő újra megvilágosodott, Mven Masz előtt mintha egészen más, fiatal és gondtalan nő állt volna.

— Dar Veter már ereszkedik le a Földre. Az 57. úrállomás határidő előtt elkészült.

— Ily hamar? Minden készen van?

— Nem, csak a külső szerelés és az erőgépek beállítása. A belső munka már egyszerűbb. Dar Vetert visszahívták, hogy pihenjen, s elemezze Junij Antnak azt a jelentését, amely a Gyűrű-összeköttetés új módjáról szól.

— Köszönöm, Veda! Nagyon örülök, hogy megláthatom Dar Vetert.

— Bizonyosan meglátja... De még nem fejeztem be. Az egész bolygó erőfeszítésével előkészítették az anamezonkészletet az új csillaghajó, a Hattyú számára. Akik felszállnak vele, meghívnak

bennünket a búcsúzáshoz, amikor elindulnak visszatérés nélküli útjukra. Ott lesz-e?

— Ott leszek. A bolygó búcsúzól a legszebbet és a legkedvesebbet mutatja majd meg a Hattyú személyzetének. A személyzet tagjai szeretnék megnézni Csara táncát, amelyet a Lángoló Kehely ünnepén táncolt. Csara maga megy oda, hogy a búcsúzás előtt megismételje táncát az El Hómra központi világűr-kikötőben. Majd ott találkozunk!

— Nagyon jó lesz, drága Mven Masz!

XV. fejezet

ANDROMÉDA-KÖD

Észak-Afrikában, a Nagy Szirt-öböltől délre terül el az El Hómra, ez a hatalmas síkság. Mielőtt a passzátygűrűk enyhültek és az éghajlat megváltozott volna, itt nyújtózott a hamma, ez a nagy sivatag, amelyen egyetlen fűszál sem nőtt; az egész sivatagot csiszolt kavicsok és háromszögletű, vöröses színárnyalatú kövek páncélozták, s ezekről kapta a hamma, a „vörös” jelzőt. Vakító, forró láng napfényes napokon, hideg szél őszi és téli éjszakákon, ez jellemezte e tengernyi sivatagot. A hammadából ma már csupán a szél maradt meg; a kemény talajú síkságon magas, kékes-ezüstös színű fűtenger hullámain rengette. Ezt a fűvet a dél-afrikai pusztákról telepítették át ide. A szél süvítése és a hajladozó fűtenger a szomorúság és a pusztai természethez való közelség bizonytalan érzését keltette fel az emlékezetben, mintha az ember már találkozott volna ezzel az érzéssel az életben. Nemegyszer, s nem is azonos körülmények között, bánatában és örömeiben, vagy ha veszteség érte, és ha megtalált valamit, egyaránt.

Valahányszor egy-egy csillaghajó fel- vagy leszállt, körülbelül egy kilométernyi átmérőjű kiégett, megmérgezett kör maradt utána. Ezeket a köröket vörös acélhálóval vették körül, érintetlenül álltak ott egy teljes évtizeden át; ez az idő kétszeresen múlta felül a hajtóművek kipufogásából származó bomlási termékek élettartamát. Le- vagy felszállás után a világűr-kikötő más helyre költözött. Ez valahogyan az ideiglenesség, a rövidéletűség bélyegét ütötte a kikötő berendezésére és elhelyezésére egyaránt, s személyzetét hasonlatossá tette az ősi szaharai nomádokhoz, akik néhány évezreddel ezelőtt ezen a vidéken furcsa, púpos, hajlott nyakú, bütykös lábú állatok, úgynevezett tevék hátán terelgették itt nyájaikat.

A Bation nevű planetáris repülőgép az épülő műbolygó és a Föld között tett tizenharmadik útjáról magával hozta Dar Vetert az arizonai sivatagba, amely pusztaság maradt azután is, hogy az éghajlat megváltozott, mert talajában erős radioaktivitás halmozódott fel. A Megosztott Világ Korszakában, a magenergia felfedezésének hajnalán e sivatagban igen sok kísérletet hajtottak végre, és az új technika sok fajtáját próbálták ki. Mai napig is fertőzött volt ez a sivatag, a radioaktív anyagok bomlási termékei fertőzték meg; ezek az anyagok túlságosan gyengék voltak ahhoz, hogy árhassanak az embernek, de elég erősek, hogy akadályozzák a fák és bokrok fejlődését.

Dar Veter nemcsak a Föld elbájoló, csodás szépségében, a kék égből és a menyasszonyi ruhához hasonlatos könnyű fehér felhőkben

gyönyörködött, hanem a poros talajban, a ritkás és kemény fűben is.

Alily gyönyörűség is volt az, hogy határozott léptekkel a Földön járt az arányló Nap alatt, s odatartotta arcát a száraz és friss szélnek. Csak aki már volt a kozmikus mélységek szegélyén, érthette meg bolygónk egész szépségét, azét a bolygóét, amelyet valaha a balga ősök „a bánat és siralom völgyének” neveztek!

Grom Orm nem tartóztatta az építőt; a Tanács öreg elnöke maga is ott akart lenni a csillaghajó búcsúztatásán.

Mindketten az expedíció elindításának napján érkeztek meg El Homrába.

Dar Veter már a levegőből észrevett két gigantikus tükröt a tompa, acélszürke síkságon. A jobboldali szinte teljesen kör alakú, a baloldali hátrafelé hegyesedő, hosszú ellipszis volt. Ezek a tükrök a közelmúltban felszállt 38. csillagexpedíció hajóinak nyomán maradtak itt.

A kör a Tintagel felszállását jelezte; ez a csillaghajó a félelmetes T-csillagra indult, s igen nehéz berendezéseket vitt magával, hogy sikeresen megostromolhassa a világűr mélyéből érkezett spirálkorongot. Az ellipszis viszont a meredekebben felszállt Aella nyoma volt; az Aella nagy tudóscsoportot vitt magával, akiknek az volt a feladatuk, hogy megfejtsék az anyag változásait az Eridanus mikron 2-je hármass csillagképeének fehér törpe csillagján. Az a hamu, amely a sziklás talajból a hajtóművek energikus lökéseinek helyén, 1,5 méter mélységben megmaradt, kötőanyaggal volt leöntve, hogy megakadályozzák a szélben való szétszóródást. Már csak az volt hátra, hogy áthelyezzék a korlátokat a régi felszállások helyéről. Ezt majd a Hattyú felszállása után hajtják végre.

Dar Veter ekkor megpillantotta a Hattyút nyersvas-szürke hőpáncéljában; ez a páncél kiég azalatt, amíg a hajó áttöri az atmoszférát. A továbbiakban a sugárzás minden fajtát visszaverő, csillogó burkában folytatja útját. De ebben a nagyszerű pompájában senki sem láthatja majd, kivéve az asztronómus robotgépeket, amelyek figyelik röptét. Ezek az automaták csupán fénylő pontok fényképét adják majd az embereknek. A Földre vissza olyan hajó érkezik, amelyet reve, barázda és tölcser borít az apró meteoritrészecskék robbanásai nyomán. De a Hattyút senki sem láthatja majd meg azok közül, akik körülveszik; egyikük sem élhet százhetvenkét évig, hogy megvárja az expedíció visszatérését. Százhatvannyolc, a sebességtől független évig tartó út, és négyesztendőss kutatás a bolygókon, márpedig az űrhajósok életkora mindössze körülbelül nyolcvan esztendő.

Dar Veter munkájánál fogva még azt sem éri meg, hogy a Hattyú megérkezik a zöld csillag bolygóira. Akárcsak kétségeinek elmúlt napjaiban, Dar Veter most is lelkesedett Ren Boz és Mven Masz bátor

gondolatáért. Ha a kísérlet nem is sikerült, s ha ez a kérdés, amely a világűr fundamentumát érinti is, és még messze van a megoldástól, sőt ha téves elképzelésnek bizonyul, akkor is lelkesedik érte. Ezek az esztelenek az emberi alkotó gondolkodás igazi óriásai, mert ha elméleteiket és tapasztalataikat meg is cáfolják, az emberek tudásának még akkor is szárnyakat adnak.

Dar Veter annyira elgondolkozott, hogy majdnem belebotlott a biztonsági zóna jelzőberendezésébe, megfordult, s ekkor a magajáró teleadó-torony lábánál egy élénk mozgású ismerős alakot pillantott meg. Ren Boz közeledett feléje; engedetlen, vörös sörtehaja kócos volt, éles szemével élénken hunyorgott. A finom, alig észrevehető sebhelyek hálózata megváltoztatta a fizikus arcát, amelyet szenvedő, feszült ráncokba vont.

— Örülök, hogy egészségesnek látom, Ren!

— Nagy szükségem van magára! — Ren Boz odanyújtotta kis kezét Dar Veternek; a keze most is tele volt szeplővel.

— Mit csinál itt, hiszen még van idő a felszállásig?

— Az Aellát búcsúztattam, igen nagy szükségem van az ilyen nehéz csillag fontos gravitációs adataira. Megtudtam, hogy maga is itt lesz, ezért itt maradtam...

Dar Veter hallgatott, várta a magyarázatot.

— Visszatér a külső állomások obszervatóriumába, ahogyan Junij Ant kéri? Dar Veter bólintott.

— Ant a legutóbbi időkben följegyzett néhány vételt a Gyűrűn, s ezeket még nem fejtették meg...

— Minden hónapban veszünk közléseket a szokásos tájékoztatási időn kívül. S az állomások bekapcsolásának időpontja két földi órával eltolódik. Az ellenőrzés egy esztendő alatt egy földi nap, nyolc esztendő alatt egy teljes százezrednyi galaktikai másodperc, így történik a világűr vételében a kihagyás pótlása. A nyolc esztendő ciklus legutóbbi fél esztendeje alatt kétségkívül igen távoli, számunkra érthetetlen közlések érkeztek.

— Engem rendkívül érdekelnek ezek a közlések, s kérem, fogadjon el segítőársul ebben a munkában.

— Inkább én segítek majd magának. Az emlékezőgépek feljegyzéseit megnézzük együtt.

— Mven Masz is?

— Természetesen.

— Ez nagyszerű, Veter! Nagyon bátortalannak érzem magam a balul végződött kísérlet után. Vétkes vagyok a Tanáccsal szemben! De magával oly könnyű ezt megbeszélnem, bár maga is a Tanács tagja, a külső állomások volt vezetője, s nem is javasolta, hogy hajtsuk végre a kísérletet...

— Mven Masz is tagja a Tanácsnak.

A fizikus elgondolkozott egy kicsit, eszébe jutott valami, s halkan elnevette magát.

— Mven Masz... megérzi az én gondolataimat, s megkísérli, hogy megvalósítsa őket a gyakorlatban.

— Nem ebben a megvalósulásban rejlik a maguk tévedése? Ren Boz elkomorodott, s másra terelte a beszélgetést.

— Veda Kong is itt lesz?

— Itt, várom őt. Tudja, hogy Veda majdnem életét veszttette egy barlang kutatása közben; ez a barlang az ősi technika tárháza volt, amelyben egy bezárt acélajtóra bukkantak.

— Nem hallottam róla semmit.

— Én pedig elfelejtettem, hogy maga nem érdeklődik mélyebben a történelem iránt, akárcsak Mven Masz. Az egész bolygón folyik a vita, ugyan mi lehet az ajtó mögött, önkéntesek milliói ajánlják fel munkájukat az ásatásokhoz. Veda úgy döntött, hogy átadja a kérdést a Sztobasztika és Jövőbelátás Akadémiájának.

— Evda Nal nem jön el?

— Nem, nem jöhet.

— Sokan fájlalják majd. Veda nagyon szereti Evdát, Csara pedig egyszerűen oda van érte. Emlékszik Csarára?

— Az a... párducszerű nő?...

Dar Veter tréfás rémülettel tárta szét karját.

— Így értékeli a női szépséget! Egyébként én is állandóan elkövetem ugyanazt a hibát, amelyben a múlt emberei szenvedtek, akik nem értettek se.nmit a pszichofiziológiai és az átöröklési törvényekből. Azt szeretném, ha másokban is a saját fogalmaimat és a saját érzéseimet láthatnám.

— Evda, mint a bolygón mindenki, megnézi majd a felszállást — mondta Ren Boz, de nem igazolta az önvádat.

A fizikus a magas, háromlábú állványok sorára mutatott, amelyeken fehér, ultravörös és ibolyántúli felvevőkamerák voltak, s amelyek félkör alakban helyezkedtek el a csillaghajó körül. A spektrum sugarainak különböző csoportjai a színes ábrázolásban a képernyőt olyanná tették, mintha igazi meleg és élet volna rajta, mint ahogyan a felhang-diafragmák is megszüntették a beszédközvetítésben a fémes csengést.

Dar Veter északra nézett, ahonnét nehézkes dübörgéssel emberekkel túlszűfoltan jöttek az automata elektrobuszok. Az első odaérkező gépből Veda Kong ugrott ki, s a fűben botladozva futott feléjük. Futtában vetette magát Dar Veter széles mellére, hosszú, oldalt befont s leeresztett copfjai a férfi hátára csapódtak.

Dar Veter egy kicsit eltolta magától Vedát, elnézte a végtelenül drága arcot, amely a szokatlan hajviselet miatt újszerűnek látszott.

— Játszottam egy gyermekfilmben, a Sötét Századok északi

királynője voltam, s éppen csak annyi időm volt, hogy átöltözzem — magyarázta egy kicsit pihegve a fiatal nő. — Már nem volt időm rá, hogy megfésüljek.

Dar Veter maga elé képzelte Vedát hosszú, testhez simuló brokátruhában, kék drágaköves aranykoronával a fején, térdig érő hamuszürke hajjal, látta sűrű szemének bátor tekintetét — és boldogan elmosolyodott.

— Koronád is volt?

— Ó, igen, ilyen — Veda ujjával kirajzolta a levegőben egy nagy gyűrű körvonalait, rajta háromszög alakú fogakkal.

— Megláthatom?

— Még ma. Majd megkérem őket, hogy mutassák be neked a filmet.

Dar Veter már éppen meg akarta kérdezni, kik azok a titokzatos „ők”, de Veda éppen a komoly fizikust üdvözölte. Reá Boz jólelkűen, szívélyesen nevetett.

— Hol vannak az Ahernar hősei? — Ren Boz a csillaghajó körüli mezőre nézett, amely még most is üres volt.

— Ott! — Veda egy sátor alakú épületre mutatott, amely halványzöld-tejszínű üveglemezekből épült, külső gerendái ezüstös rácsos bordazatot alkottak; ez volt a világűr-kikötő nagyterme.

— Akkor menjünk oda.

— Ránk ott semmi szükség — mondta határozottan Veda. — Éppen a Föld búcsúüdvözlését fogadják. Menjünk a Hattyúhoz. A két férfi engedelmeskedett. Amint ott ment Dar Veter mellett, Veda halkan megkérdezte:

— Nem vagyok nagyon feltűnő ezzel az ősrégi frizurával? Megtehettem volna...

— Nincs rá szükség. Elbájoló ellentét a mai ruhával szemben; a copf hosszabb a szoknyánál! Csak maradj így!

— Engedelmeskedem, én Veterem! — suttogta Veda a szavakat, amelyektől a férfi szíve gyorsabban vert, s halvány pír támadt sápadt arcán.

Az emberek százai mentek nyugodt léptekkel a hajó felé. Nagyon sokan rámosolyogtak Vedára, vagy kezük felemelésével üdvözölték őt, s ezt sokkal többen tették, mint Dar Veterrel vagy Ren Bozzal szemben.

— Maga nagyon népszerű, Veda — jegyezte meg Ren Boz. — Mi az oka ennek? Történelmi munkája, vagy híres szépsége?

— Sem az egyik, sem a másik. Az állandó és gyakori érintkezés az emberekkel munkánk és társadalmi elfoglaltságunk alapján. Maga meg Veter bezárkóznak laboratóriumukba, vagy pedig elvonulnak, hogy megfeszített éjszakai munkát végezzenek. Maguk sokkal többet és jelentősebbet végeznek az emberiség számára, mint én, de csak egy

irányban, amely nem áll a legközelebb az emberek szívéhez. Csara Nandi és Evda Nal sokkal ismertebbek, mint én...

— Ez ismét szemrehányás a mi technikai civilizációkkal szemben? — vetette vidáman szemére Dar Veter.

— Nem a mi civilizációkkal, hanem ősi végzetes tévedések maradványaival szemben. Őseink már évezredekkel ezelőtt tudták, hogy a művészet és az emberi érzések fejlődése nem kevésbé fontos a társadalom szempontjából, mint a tudomány.

— Az emberek egymás közti kapcsolatainak értelmében? — kérdezte érdeklődve a fizikus.

— Pontosan úgy!

— Valami régi bölcs megállapította: a legnehezebb dolog a Földön a jókedv megóvása — szólt közbe Dar Veter. — Nézzék csak, itt van Vedának még egy hűségese szövetségese!

Könnyű és nagy léptekkel egyenesen feléjük jött Mven Masz, aki általános figyelmet keltett hatalmas termetével.

— Csara befejezte táncát — találta ki Veda. — Nemsokára megjelenik a Hattyú személyzete is.

— Én az ő helyükben gyalog s mennél lassabban jönnék ide — mondta váratlanul Dar Veter.

— Erőt vesz rajtad az izgalom? — Veda karonfogta a férfit.

— Természetesen. Fájdalmas arra gondolni, hogy örökre elmennek, s én soha többé nem látom ezt a hajót. Valami itt belül tiltakozik ez ellen az elháríthatatlan végzet ellen. Talán azért, mert olyan emberek lesznek ott, akiket szeretek.

— Valószínűleg nem azért — avatkozott a beszélgetésbe Mven Masz, akinek finom füle már messziről elkapta Dar Veter beszédét. — Ez az ember soha meg nem szűnő tiltakozása a kérlelhetetlen idővel szemben.

— Őszi szomorúság? — kérdezte Ren Boz, s a hangjában egy kicsit gúnyos árnyalat csengett; szemével barátjára mosolygott.

— Észrevette, hogy a mérsékelt öv alatt az őszt és szomorúságot éppen a legenerikusabb emberek szeretik, akik tele vannak életörömmé) és mély érzésekkel? — vetette ellen Mven Masz, s barátságosan megveregette a fizikus vállát.

— Jó megfigyelés! — lelkesedett Veda.

— Nagyon régi...

— Dar Veter a téren van? Dar Veter a téren van? — hangzott fel valahonnét balról és fentről. — Junij Ant, Junij Ant kéri önt a központi épület televizofonjához. Junij Ant kéri önt. A központi épület televizofonjához. Ren Boz összerendezte s kiegyenesedett.

— Magával mehetek, Dar Veter?

— Menjen helyettem. Maga elmulaszthatja a felszállást. Junij Ant szereti, ha régi módon a közvetlen megfigyelést, nem pedig a

feljegyzést mutathatja meg, ebben egyezik Mven Masszái.

Az úrhajó kikötőjének nagy teljesítő képességű televízfona és félgömb alakú képernyője volt. Ren Boz belépett a csendes, kerek szobába. Az ügyeletes kattintott a kapcsolóval, és a jobboldali képernyőre mutatott, ahol megjelent az izgatott Junij Ant. Figyelmesen nézett a fizikusra, s amikor megtudta, hogy miért hiányzik Dar Veter, Ren Boz felé bólintott.

— Én is meg akartam nézni a felszállást. De éppen most programon kívüli kutatóvétel folyik a korábbi irányban, a 62/77 hullámhosszon. Vegye fel az irányított sugarak tölcserét, tájolja be az obszervatóriumra. Áthelyezem oda a sugárvektort a Földközi-tengeren át egyenesen El Homrára. Fogja a legyezős teleszkóppal, és kapcsolja be a hemiszférikus képernyőt — Junij Ant más irányba nézett egy kis ideig, majd hozzáfűzte: — Gyorsabban!

A vételben gyakorlott tudós két perc alatt végrehajtott mindent. A hemiszférikus képernyő mélyén megjelent egy gigantikus galaxis képe, amelyben mind a két tudós tévedhetetlenül felismerte az ember előtt már régóta ismeretes Androméda-köd vagy M-31. csillagot.

Spiráljának a nézőhöz közelebb eső külső domborulatán, a hatalmas galaxis belapult lencse alakú korongjának csaknem a közepén fény villant fel. Itt ágazott szét a parányi gyapjúsálnak látszó csillagrendszer, kétségkívül óriási ág, amely vagy száz parszek távolságra van. A kis fény növekedni kezdett, s vele egyidejűleg növekedett a „gyapjúsál” is, maga a galaxis viszont eltűnt, elolvadt a látómező határain túl. Vörös és sárga csillagok patakja haladt át a képernyőn. A kis fény most szűk körré lett, s a csillagpaíaknak a legvégén ragyogott. A patak széléről levált egy sárga csillag, amely a K-spektrálosztályba tartozott. Körülötte körforgásba kezdtek a bolygók alig látható kis pontjai. Egyikükön megtelepedett a fénykör, s teljesen elfedte a bolygót. S egyszerre minden forogni kezdett, vörös vonalakban villantak fel a röpködő szikrák. Ren Boz behunyta szemét...

— Ez egy kitörés — mondta az oldalsó képernyő felől Junij Ant. — Most a múlt havi megfigyelést mutattam be magának, az emlékezőgépek feljegyzéséből. Átkapcsolok a közvetlen vételre.

A képernyőn még most is szikrák kavargtak, sötétvörös vonalak forogtak.

— Különös jelenség! — kiáltott fel a fizikus. — Hogyan magyarázza meg ezt a kitörést?

— Majd később. Most folytatom az adást. De mi az, amit különösnek lát?

— A kitörés vörös színeképe. Az Androméda-köd színeképében ibolyaszínű eltolódás van, vagyis ez közeledik hozzánk.

— A kitörésnek semmi köze sincs az Andromédához. Ez helyi jelenség.

— Úgy gondolja, hogy az az állomás, amely a kitörést előidézte, egészen véletlenül van a galaxis szélén, abban az övezetben, amely még távolabb fekszik a galaxis központjától, mint a Nap zónája a mi Galaxisunkban?

Junij Ant kétkedő pillantást vetett Ren Bozra.

— Maga bármely pillanatban hajlandó vitázni, s elfelejti, hogy most az Androméda-köd beszél velünk, 450000 parszek távolságról.

— Ó, igen! — mondta zavartan Ren Boz. — Még helyesebb volna azt mondani, hogy másfél millió fényév távolságból. A közlést tizenötezer évszázaddal ezelőtt küldték.

— S mi most azt látjuk, amit jóval a jégkorszak beköszönte s az ember földi megjelenése előtt indítottak útnak! — Junij Ant észrevehetően ellágyult.

A vörös vonalak körforgása most már meglassult, a képernyő elsötétedett, majd újra megvilágosodott. A szürkületi lapos síkság alig volt kivehető a szegényes fényben. A síkságon különös gomba alakú építmények voltak szétszórva. A látható rész innenső széle közelében hideg fénnel ragyogott egy gigantikus kék kör, akkora, mint a síkság; nyilvánvalóan fémes felülete volt. Pontosan a kör közepén, egymás fölött kétszeres kidomborodású korongok függtek. Nem, nem függtek, hanem lassan emelkedtek egyre magasabbra. A síkság eltűnt, s a képernyőn most már csak az egyik korong maradt, amely lent jobban kidomborodott, mint fent, s durva spirális bordazata volt mindkét oldalán.

— Ezek azok... Ezek!... — kiáltott fel csaknem egyszerre a két tudós, mert mindkettő arra gondolt, mennyire hasonlít ez a kép annak a spirálkorongnak fényképeihez és rajzaihoz, amelyet a 37. expedíció a Vascstillag bolygóján talált.

Most a vörös vonalak újabb örvénylő tánca következett, aztán a képernyő kihunytt. Ren Boz várt, egy másodpercre sem merte levenni tekintetét a képernyőről. Az első emberi tekintet, amely egy másik galaxis életéhez és gondolatvilágához elérhetett! De a képernyő csak nem gyulladt fel ismét. A televizofon oldallapjánál Junij Ant szólalt meg.

— Az összeköttetés megszakadt. Nem várhatunk tovább, nem vehetjük igénybe a földi energiát. Az egész bolygó belerendülne. Meg kell kérnünk a Gazdasági Tanácsot, hogy programon kívüli vételeket a mainál kétszerite gyakrabban rendezzen, de ez legkorábban egy év múlva válik lehetségessé a Hattyú felküldése után. Most már tudjuk, hogy a Vascstillag bolygóján levő csillaghajó onnét jött. Ha nincs Erg Noor felfedezése, akkor egyáltalán nem értjük meg, amit láttunk.

— S az a korong onnét jött? Mennyi ideig repült? — kérdezte szinte önmagát Ren Boz.

— Élettelenül haladt, körülbelül kétmillió évig a két galaxist

elválasztó téren át — válaszolta komoran Junij Ant —, amíg menedéket nem talált a T-csillag bolygóján. Ezek a csillaghajók nyilván úgy vannak megépítve, hogy önműködően szállnak le, bár ezer meg ezer éven át egyetlen élőlény sem nyúlt a kormányfogantyúkhöz.

— Talán sokáig élnek?

— Nem éppen millió évekig, mert ez ellenkezik a termodinamika törvényeivel — válaszolta hűvösen Junij Ant. — S bár a méretei kolosszálisak, a spirálkorong mégsem hordhatja magában egy egész bolygó embereit... gondolkodó lényeit. Nem, egyelőre a mi galaxisaink nem érhetik el egymást, s nem is léphetnek kölcsönös kapcsolatba.

— De léphetnek — mondta határozottan Ren Boz, majd elbúcsúzott Junij Anttól, s visszament az úrkikötő terére.

Dar Veter Vedával, Csara pedig Mven Masszái együtt egy kissé távolabb állt a búcsúzó két hosszú sorától. Minden fej a központi épület felé fordult. Egy széles jármű suhant el zajtalanul mellettük, amerre elmentek, emberek integettek, és — ezt csak a legrendkívülibb esetekben engedték meg maguknak társaságban — búcsúszavakat kiáltottak. A Hattyú személyzetének mind a huszonkét tagja volt a kocsin.

A kocsni a csillaghajóhoz érkezett. A magas, mozgó liftnél már emberek várakoztak, akik fehér munkaruhát viseltek, arcuk a fáradtságtól szürke volt: a búcsúztató bizottság húsz tagja volt ez. A bizottságot főleg a kikötő mérnökeiből állították össze. A legutóbbi napokban számológépek segítségével ellenőrizték az expedíció egész felszerelését, s tenzorkészülékkel megvizsgálták, hogy a hajó teljesen rendben van-e.

A bizottság elnöke — a csillaghajózás hajnalán meghonosodott szokás szerint — jelentést tett Erg Noornak, akit ismét a csillaghajó és az Ahernarra induló expedíció vezetőjének választottak meg. A bizottság tcbbi tagja rájegyezte jelét arra a bronz táblácskára, amelyen a bizottsági tagok arcképe és neve volt; ezt átadták Erg Noornak, aztán elbúcsúztak és félrehúzódtak. Ekkor a búcsúzó szorosan körülvették a hajót. Felsorakoztak az úrhajósok előtt, hozzátartozóikat odaengedték a felvonó körüli szabadon hagyott kis térre. A filmfelvevőgépek megörökítették az úrhajósok minden mozdulatát, mint utolsó emléket, amely a bolygó számára megmarad.

Erg Noor messziről észrevette Vedát, s a kis bronz táblát széles úrhajós öve mögé dugva, határozott léptekkel odament a fiatal nőhöz.

— Milyen kedves, hogy eljött, Veda!...

— Tehettem volna másképp?

— Maga az én számomra a Föld és elmúlt ifjúságom jelképe.

— Nisa ifjúsága magával lesz mindörökre.

— Nem mondom, hogy semmit sem sajnálok — ez nem volna igaz. Mindenekelőtt sajnálom Nisát, társaimat, önmagamat is. Túlságosan nagy a mi veszteségünk. Amióta legutóbb visszatértem, még jobban megszerettem a Földet, forróbban, egyszerűbben, fenntartás nélkül.

— S mégis megy, Erg?

— Nem tehetek másként. Ha lemondanék róla, nemcsak a kozmoszt veszíteném el, hanem a Földet is.

— A hőstett annál nehezebb, mennél nagyobb a szeretet?

— Maga mindig nagyon jól megértett engem, Veda. De itt van Nisa is.

A vörös fürtű, lesóványodott, fiús külsejű leány odament hozzájuk, lesütötte a szemét, megállt.

— Olyan nehéz ez most. Maguk valamennyien... jók, derűsek.... tiszták, szépek... megválni, elszakítani testemet a Föld-anyától.... — az asztronavigátor hangja megremegett.

Veda ösztönösen magához vonta, s titokzatos, nőies vigasztaló szavakat suttogott fülébe.

— Kilenc perc múlva bezárják a nyílásokat — mondta tompán Erg, s le nem vette tekintetét Vedáról.

— Mily hosszú idő ez!... kiáltott fel egyszerűen, könnyfátyolos hangon Nisa.

Veda, Erg, Dar Veter, Mven Masz és a többi búcsúzó fájdalommal és csodálkozva érezte, hogy nem talál búcsúszavakat. Nem fejezhették ki érzéseiket e hőstettel kapcsolatban, amely azokért történik, akik még nincsenek, akik majd csak hosszú évek múlva lesznek. A fölrepülő és a búcsúzó tudták mindezt, mit mondhattak volna még itt a fölösleges szavak?

Milyen jókívánságok, tréfák vagy ígérek befolyásolhatnák ezeknek az embereknek lelkét, akik mindörökre elhagyják a Földet, és a világűr végtelenjébe távoznak?

Az ember második jelzőrendszere tökéletlennek bizonyult, s átengedte helyét a harmadiknak. Szavakkal ki nem fejezhető, szenvedélyes érzelmeket rejtő, mélyreható tekintetek kapcsolódtak egymásba némán és feszülten, vagy itták magukba szomjasán El Hómra kopár és sivár világát.

— Elérkezett az idő! — Erg Noor hangja ismét ércesen csengett, mintha egy pásztor korbácsütése csattant volna, s mindenki mozgolódni kezdett.

Veda nem próbálta leplezni feltörő zokogását, s Nisához simult. A két nő másodperceig állt így, arcát egymáshoz szorítva, szemét erősen behunyva, a férfiak pedig közben búcsúpillantásokat váltottak, és kezet szorítottak egymással. A lift már nyolc úrhajóst tüntetett el a csillaghajó ovális, feketéllő nyílásában. Erg Noor kézen fogta Nisát,

valamit súgott neki. A leány arca fellángolt, kiszakította magát, és a csillaghajóhoz rohant. Mielőtt a felvonó lépcsőjére lépett volna, megfordult, s szembe találta magát a szokatlanul sápadt Csarával, aki nagy szemével nézett rá.

— Megcsókolhatom, Csara? — kérdezte hangosan.

Csara Nandi nem válaszolt, felugrott a lift lépcsőjére, s egész testében reszketve átölelte a vörös fürtű asztronavigátort, aztán ugyanúgy, némán leugrott, és elfutott onnét.

Erg Noor és Nisa együtt ment fel a liften.

Az emberek némán, mozdulatlanul álltak, amikor a Hattyú fényesen kivilágított fedélzetének kiugrásán, a fekete nyílás előtt egy másodpercre megállt két alak: egy magas férfi és egy karcsú leány, hogy a Föld utolsó üdvözlését fogadja.

Veda Kong görcsösen összeszorította kezét, s Dar Veter hallotta, hogy megreccsennek Veda ujjperecéi.

Erg Noor és Nisa eltűnt. A fekete nyílásból egy tojás alakú lemez emelkedett föl, ugyanolyan szürke színű volt, mint az egész hajótest. Még egy másodperc, aztán már a legélesebb szem sem különböztethette meg a korábbi nyílás nyomait az óriási hajótest meredek felületén.

A csillaghajó függőlegesen állt a szétterpesztett támpilléreken; volt benne valami emberhez hasonló. Ezt a benyomást talán az orr-rész kerek gömbje kelthette, amelyet hegyes süveg fedett, s ragyogó jelzőfényei a szemhez hasonlítottak. Vagy talán a hajó központi tartályrészén elhelyezett bordás ékek okozták, amelyek a régi lovagi páncélok vállvédőire hasonlítottak. A csillaghajó ott függött a magas pilléreken, olyan volt, akár egy szétterpesztett lábú óriás, amint megvetően és magabiztosan néz el az emberek tömege felett.

Felbődült az elsőfokú készültség félelmetes jelzése. Mintegy varázsütésre a hajó mellett megjelentek a széles, magajáró lapos járművek, amelyek magukkal vitték a búcsúzó tömegét. Félrehúzódtak, de a gépről nem vették le sugaraikat és hangvevőiket a három lábon álló televizofonok és reflektorok sem. A Hattyú szürke teste elhalványodott, s szinte elvesztette hatalmas méreteit. A hajó „fején” fenyegető vörös fény gyúlt fel: jelezte, hogy a hajó indulásra kész. A motorok erős remegése végigfutott a kemény talajon, a csillaghajó forogni kezdett állványain, hogy betájolódjék a repüléshez. Mind messzebb és messzebb távolodtak a búcsúztatók, amíg át nem lépték a szél felőli oldalon a sötétben felvillanó biztonsági vonalat. Az emberek itt sietve leugráltak a járművekről, amelyek visszasiettek a többiekért.

— Az űrhajósok nem látnak többé bennünket vagy legalább a mi égboltunkat? — kérdezte Csara a hozzá lehajló Mven Masztól.

— Nem. Legfeljebb csak sztereoteleszkópon át...

A csillaghajó gerince alatt zöld fények gyúltak fel. A központi épület tornyán vadul forogni kezdett a rádiótorony, hogy a szélrózsa minden irányába elküldje a figyelmeztetést az óriáshajó felszállásáról.

— A csillaghajó most kapja az indítójelet! — zendült fel egy acélos hang olyan erősen, hogy Csara megremegett tőle, s Mven Maszhoz simult. — Akik a körön belül maradtak, emeljék fel kezüket! Emeljék fel kezüket, különben halál vár rájuk! Emeljék fel kezüket, különben... — kiabálta az automata mindaddig, amíg a fényszórók végig nem pásztázták a mezőt, hogy megkeressék mindazokat, akik véletlenül a biztonsági körön belül maradtak.

A fényszórók nem találtak senkit, fényük kihunyt. A robotgép kiáltó szava újra felhangzott, s Csara úgy érezte, hogy ez a hang most még dühösebb:

— A harangjel után forduljanak háttal a hajónak, s hunyják be szemüket! Ne nyissák ki szemüket a második harangjelzésig! Forduljanak háttal, hunyják be szemüket! — üvöltötte riasztóan és fenyegetően a robotgép.

— Szörnyű ez! — suttogta Veda Dar Veternek.

A férfi nyugodtan levette övéről az összegöngyöltített félálarcokat a fekete szemüveggel, egyet feltett Veda fejére, a másikat maga vette fel. Éppen csak megerősítette a szalagot, amikor vadul, de most már magasabban megcsendült a harang a jelzőberendezések tetőzete alatt.

A hang megszakadt, s a mély csendben közönyösen ciripeltek a tücskök.

A csillaghajó váratlanul dühös üvöltést hallatott, s kioltotta fényeit. Ez a szívét tépő üvöltés egyszer, kétszer, háromszor, négyszer hasította át a sötét síkságot, s az érzékenyebb idegzetű emberek úgy érezték, mintha maga a hajó kiáltana a búcsú okozta fájdalmában.

Az üvöltés éppen olyan váratlanul megszűnt. Elképzelhetetlenül ragyogó lángfal keletkezett a hajó körül. Egy pillanatra a világon minden megszűnt, csak ez a kozmikus láng égett. A tűztorony oszloppá vált, hosszan elnyúlt, vakítóan ragyogó vonal lett belőle. A harang másodszor is megszólalt, s a megforduló emberek az üres síkságot látták maguk előtt, amelyen az izzó talaj óriási foltja vöröslött. Egy nagy csillag volt fent a magasban, a Hattyú távolodott.

Az emberek lassan az elektrobuszokhoz mentek, de közben hol az égre, hol pedig a felszállás helyére néztek, amely meglepően élettelennek vált, mintha újra feltámadt volna itt EJ Hómra régi sivataga, elmúlt idők vándorainak félelme és csapása.

A látóhatár déli részén kigyúltak az ismerős csillagok. Minden szempár arrafelé fordult, ahol a ragyogóan kék Ahernar kelt föl. Ott, ennél a csillagnál lesz majd a Hattyú nyolcvannégy év múlva, amely alatt óránként 900 millió kilométer sebességgel halad útján.

Számunkra nyolcvannégy, a Hattyú számára csupán negyvenhét. A Hattyú utasai talán új világot teremtenek ott szépet és boldogat, a cirkónium csillag zöld sugarai alatt.

Dar Veter és Veda Kong utolérte Csarát és Mven Maszt. Az afrikai felelt a leány előbbi szavaira.

— Nem, nem bánatot, hanem nagy, szomorú büszkeséget érzek én ma. Büszke vagyok magunkra, akik mind magasabbra emelkedünk bolygónkkal, és egybeolvadunk a Világmindenséggel. Szomorú vagyok azért, mert oly kicsivé válik a mi kedves Földünk... Nagyon-nagyon régen a maják, a közép-amerikai vörösbőrű indiánok egy büszke, és szomorú feliratot hagytak maguk után. Áadtam ezt a feliratot Erg Noornak, ez díszíti majd a Hattyú könyvtár-laboratóriumát.

Az afrikai körülnézett, észrevette, hogy barátai utolérték, s hallgatják őt, s hangosabban folytatta:

— „Te, aki majd később mutatod meg itt arcodat! Ha gondolkozol, megkérdezed: kik voltunk mi? Kik voltunk mi? Kérdezd meg a napfelkeltét, kérdezd meg az erdőt, kérdezd a hullámot, kérdezd a vihart, kérdezd a szerelmet. Kérdezd a Földet, a szenvedések és a szeretet Földjét. Kik vagyunk mi? Mi vagyunk a Föld!”

— S én is ízig-vérig a Föld vagyok! — fűzte hozzá Mven Masz.

Ren Boz futott szembe velük. Szaggatottan szedte a lélegzetet. Körülvették a fizikust, aki néhány szóval elmondotta nekik a példátlan eseményt: két óriási csillagsziget gondolatának első találkozását.

— Úgy szerettem volna, ha ideérek még a hajó felszállása előtt — mondta Ren Boz bánatosan —, hogy elmondhattam volna ezt Erg Noornak. Ő már a fekete bolygón rájött, hogy a spirálkorong egy rendkívül távoli, egészen idegen világ csillaghajója, s hogy ez a különös hajó nagyon sokáig repült a világűrben.

— Erg Noor tehát sohasem tudja meg, hogy az a csillagkorong a Világmindenség szörnyű mélységeiből, egy másik galaxisról, az Androméda-ködről érkezett? — kérdezte Veda Kong. — Mily fájdalmas, hogy nem várhatta meg ezt a mai közlést!

— Meg fogja tudni! — mondta határozottan Dar Veter. — Megkérjük az Energia Tanácsot, hogy engedélyezzen rendkívüli adást a 36. úrállomás útján. Hívásunk tizenkilenc órán belül még elérheti a Hattyút!

60 1806 Athenaeum Nyomda, Budapest (F. v. Soproni Béla)

A kiadásért felel a Móra Ferenc Ifjúsági Könyvkiadó igazgatója

Felelős szerkesztő: F. Kemény Márta.

Szakmailag ellenőrizte: Kulin György.

A szöveghűséget ellenőrizte: Szegő Imre.

Képszerkesztő: Szántó Tibor

Műszaki szerkesztő: Gut Ferenc
Műszaki vezető Gortvai Tivadar.
15000 példány, 26 (A/5) ív MSZ 5601-59